

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ — ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Γ. Κ. ΠΑΠ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΔΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

[Οἱ συνδρομηταὶ λαμβάνουσι τὸ Μηνιαῖον Παράρτημα ἄνευ ἄλλης διατιμώσεως. Οἱ τακτικοὶ ἀναγνώσται ὀφείλουσι νὰ πέμπουν εἰς τὰ Γραφεῖά μας κατὰ τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς τὰ ἀγορασθέντα φύλλα τῶν «Ἀθηνῶν» διὰ νὰ λάβωσι τὸ Παράρτημα δωρεάν καὶ ἀπηλλαγμένον ταχυδρομικῶν τελῶν].

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ "ΑΘΗΝΑΙ,"

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Γ. Κ. ΠΩΠ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 10 ΛΕΠΤΑ

ΤΙΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΩΝ

Διὰ τὰς «Αθήνας» καὶ τὸ Μηνιαῖον Παράρτημα τῶν ἐξ 128 σελίδων τοῦλάχιστον ἀποτελοῦμενον κατὰ μῆνα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἐτησίᾳ..... Δρ. 30 * Ἐτησίᾳ..... Φρ. χρ. 40
Ἐξάμηνος..... » 16 Ἐξάμηνος » » 20

ΕΚΑΣΤΟΝ "ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ,,

πωλούμενον χωριστὰ, τιμᾶται :

Ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ δρ. 2 καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 2.50
ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ ΙΒ ΜΗΝΙΑΙΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ "ΑΘΗΝΩΝ,,

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1908

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ..... Σελ. 3	Θραυσοῦλου Ζωῖσοῦλου πν- χιούχου τῆς Σχολῆς τῶν Γυμναστίων. » 48
ΦΟΒΕΡΟΝ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΝ. Διήγημα ὑπὸ Μ. U. Shillibéer κατὰ μετάφρα- σιν Κ. Π. Θανέμν. » 5	ΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ὑπὸ Γεωργίου Β. Γράβαρη ὑπολοχαγοῦ παρὰ τῆ Ἐπιθεωρήσει τοῦ Μηχανικοῦ καὶ καθηγητοῦ παρὰ τῆ Σχολῆ τῶν Ἐδελπίδων. » 54
ΠΡΟΣ ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΑΣ ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἱατροῦ Ραοὺλ Βλονδέλ κατὰ μετάφρασιν Α. Ν. Πετσάλη. » 12	Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ ὑπὸ Χρυ- σάνθου Τσπετάκη ἀνχιμανδρίτου. » 59
ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗ- ΡΗΣΕΙΣ ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. » 17	ΑΛΗΘΗΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ. Διήγημα Α- drien Maxime κατὰ μετάφρασιν Κο- σμᾶ Π. Θανέμν. » 64
Η ΝΑΥΠΑΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΪ- ΚΟΥΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ ΧΡΟ- ΝΟΥΣ ὑπὸ Μιχαήλ Γ. Λαμπρ- νίδου. » 29	Η ΒΡΑΚΑ. Ἱστορικὴ μελέτη ὑπὸ Γ. Ἰακ. Καλαϊδάκη. » 69
Η ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΙΣ ΕΝ ΒΡΑΖΙΛΙΑ ὑπὸ Ἀριστοῦ Θεοδωρίδου. » 37	ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΜΙΚΟΣΜΟΣ. Κοινω- νικὸν Δράμα εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Μιλλ. Ἰωσήφ, βραβευθὲν εἰς τὸν Παντελίδειον Διαγωνισμὸν τοῦ 1908. » 71
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ ΑΛΛΟΥ ΚΑΙ ΕΔΩ ὑπὸ Δημητρίου Μάρσαρη. » 44	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ. »
ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΣΙΑΝ » 46	ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕ- ΝΩΝ ΤΩΝ 12 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ. »
Η ΥΓΙΕΙΑ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ὑπὸ	

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἡμέραι 31—Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον

Ν.	Π.	Ἡμ. ἐβδ.	Ἡ ἡμέρα ἔχει ὡρας 11, ἢ νύξ 13.
14	1	Τετάρτη	Ἄνανιου τοῦ ἀποστ. καὶ Ρωμαν. μελοδ.
15	2	Πέμπτη	Κυπριανοῦ ἱερομ. καὶ Ἰουστίνης μάρτ.
16	3	Παρασκ.	Διονυσίου ἱερομάρτ. τοῦ Ἀεροπαγίτου
17	4	Σάββατ.	Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
18	5	Κυριακή	Χαριτίνης μάρτυρος.
19	6	Δευτέρα	Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
20	7	Τρίτη	Σεργίου καὶ Βάχου τῶν μαρτύρων.
21	8	Τετάρτη	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
22	9	Πέμπτη	Ἰακώβου Ἀλφαιῦ ἀπ. Ἀνδρονίκου ὁσ.
23	10	Παρασκ.	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν μαρτ.
24	11	Σάββατ.	Φιλίππου ἀπ. καὶ Θεοφάνους ὁσ. γραπτ.
25	12	Κυριακή	τῶν 350 Θεοφώρων Πατέρων.
26	13	Δευτέρα	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοῦ Ἀγαθονίκ. μ.
27	14	Τρίτη	Ναζαίου, Γερβασίου καὶ λοιπῶν μαρτ.
28	15	Τετάρτη	Λουκιανοῦ ἱερομάρτυρος.
29	16	Πέμπτη	Λογγίνου μάρτυρος τοῦ ἑκατοντάρχου.
30	17	Παρασκ.	Ῥωσῆ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιομάρτ.
31	18	Σάββατ.	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
1	19	Κυριακή	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐάρου μάρτ.
2	20	Δευτέρα	Ἀρτεμισίου μεγαλομ. Γερασίμου Νέου.
3	21	Τρίτη	Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ μεγάλου.
4	22	Τετάρτη	Ἀβερκίου θαυμ. καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδ.
5	23	Πέμπτη	Ἰακώβου ἀποστόλου α'. ἐπισκ. Ἱεροσ.
6	24	Παρασκ.	Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
7	25	Σάββατ.	Μαρμιανῶ καὶ Μαρτυρίου τῶν μαρτ.
8	26	Κυριακή	τῷ Δημητρίῳ μεγαλομ. Ἀργία.
9	27	Δευτέρα	Νέστορος μάρτυρος.
10	28	Τρίτη	Τερεντίου, Νεονίλλης καὶ σὺν αὐτοῖς μ.
11	29	Τετάρτη	Ἀναστασίας ὁσιομ. καὶ Ἀβραμίου ὁσ.
12	30	Πέμπτη	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν μαρτύρων.
13	31	Παρασκ.	Στάχυος, Ἀπελοῦ καὶ λοιπῶν μαρτύρ.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

4	Ὁκτωβρίου Σελήνης τελευταῖον τέταρτον ὥρα 5 λεπ. 9 π. μ.
12	» Νέα Σελήνη ὥρα 8 λεπ. 21 π. μ.
19	» Σελήνης πρῶτον τέταρτον ὥρα 7 λεπ. 48 π. μ.
26	» Πανσέληνος ὥρα 9 λεπ. 32 π. μ.

ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

Α' Κυριακή 5 Ὁκτωβρίου Μαρκ. η' 34—θ' 1
Β' Κυριακή 12 Ὁκτωβρίου Ματθ. ε' 14—21
Γ' Κυριακή 19 Ὁκτωβρίου Λουκ. ι' 16—21
Δ' Κυριακή 26 Ὁκτωβρίου Ἰωαν. ιε' 17—ις' 2

ΜΕΓΑΛΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

26 Ὁκτωβρίου. Δημητρίου τοῦ μεγαλομάρτυρος.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

Δριμὺς ἐνέσκηψεν ὁ λήξας μῆν Σεπτέμβριος, βροχαὶ δὲ ἀφθονοὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα ἐσημειώθησαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ μηνὸς συνοδευόμενοι ὑπὸ ἀνέμων ἰσχυρῶν.

Ἐν τούτοις δὲν ἔλειψαν καὶ αἱ ὡραῖαι ἡμέραι, ἐν Ἀθήναις ἰδίως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ λειτουργήσῃ καθ' ὅλον τὸν μῆνα τὰ ὑπαίθρια νυκτερινὰ κέντρα.

Ἐν Εὐρώπῃ ὁ χειμὼν ἐνέσκηψε ταχύτατα ἐφέτος, πολλαχοῦ δὲ καὶ χιόνες κατέπεσαν.

ΩΡΟΣΚΟΠΙΟΝ

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον. Ἡ Ἀστρολογία λέγει ὅτι οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ὅταν ἴδωσι τὸ φῶς κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, συνοδεύονται ὑπὸ τοῦ πλούτου ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν. Εἶναι ἰσχυροὶ τῶν χαρακτήρα, ἀλλ' εὐέξαπτοι καὶ θυμώδεις. Ἔχουσι ῥοπήν πρὸς τὸ κινήγιον καὶ τὸν ἀθλητισμὸν, αἱ δὲ γυναῖκες εἶνε λίαν ἀγαθαὶ καὶ φίλεργοι. Ὁ ἔγγαμος βίος εἶνε δι' ἀμφοτέρους ἀφορμὴ εὐτυχίας, διότι καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες οἱ γεννώμενοι κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον καταστάσονται πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι σύζυγοι.

ΔΗΜΩΔΗ ΔΙΣΤΙΧΑ ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Τώρα ποῦρθε ὁ Ὀκτώβρης
Ὁ καθέννας ἀριβάρει
Γίνονται οἱ δύο ἓνα
Καὶ ὁ μοναχὸς κουβάρει.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 6,000,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΠΟΙΕΙΑ
τῆς Ἑταιρίας ἐν Μύλοις Ἀθηνῶν,
Ἐλευσίνι, Νέφ Φαλήρω. Πάτραις,
Καλάμαις, Πύργω, Κύμῃ, Πάρω, καὶ
τοῖς κυριωτέροις οἰνοφόροις κέν-
τροις τῆς Ἑλλάδος.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ ΖΑΝΟΣ
ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΧΑΡΙΑΛΟΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διαρκῆς ἐκθεσις εἰδῶν φωτισμοῦ, θερμάνσεως καὶ κινήσεως ἐν ὁδῷ Σταδίου καὶ Κολοκοτρώνη.
Πρατήρια, ἐν οἷς πωλοῦνται εἶδη φωτισμοῦ καὶ θερμάνσεως, ὡς καὶ οἰνόπνευμα μετουσιωμένον πρὸς τὸν σκο-
πὸν τοῦτον, εὐρίσκονται ἐν Ἀθήναις μὲν, παρὰ τῆς Κεντρικῆς Ἀποθήκης, ὁδὸς Ὁφθαλμιατρείου ἀριθμὸς 2, Κυβερ-
νητικῶν ἀριθμὸς 17, Τριπόδων καὶ Θεσπίδος, Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Χαλκοκονδύλη 30, διασταύρωσις Σόλωνος καὶ
καὶ Ἰπποκράτους, Πειραιῶς 17, Ἐρμού 86, Πλατεία Ἐξαρχείων, Πατήσια, Ἁγίου Λουκᾶν. Ἐν Πειραιεὶ ὁδὸς Παρ-
θεναγωγείου 3.

ΠΩΛΗΣΙΣ

Ἡ τιμὴ τοῦ μετουσιωμένου οἰνοπνεύματος ὠρίσθη εἰς λεπτά 80 κατὰ σταθμικὴν ὀκτῶν (ὀκτὼ βάρους) ἐπιβαρυνομένη
εἰς τὰς ἐπαρχίας (ὅπου δὲν ὑπάρχουσι ἡμέτερα ἐργοστάσια) διὰ τῶν ἐξόδων μεταφορᾶς καὶ διατυλίωσιν τελῶν. Κα-
θίσταται δὲ ἐνταῦθα γνωστὸν, ὅτι μεγάλη διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ μετρικῆς καὶ σταθμικῆς ὀκτῶ οἰνοπνεύματος.
λόγῳ τοῦ μικροῦ εἰδικοῦ βάρους αὐτοῦ (0,83). Οὕτως ἡ συνήθης ὀκτὴ τοῦ οἴνου δύναται νὰ περιλάβῃ μόνον 332
δράμια οἰνοπνεύματος.

ΧΡΗΣΙΣ ΜΕΤΟΥΣΙΩΜΕΝΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ἡ Ἑταιρία ἡμῶν παράγει τὸ μετουσιωμένον οἰνόπνευμα, ἀποβλέπουσα εἰς τρεῖς ἀνάγκας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.
Ἡτοι τὸν **φωτισμὸν**, τὴν **θερμάνσιν** καὶ τὴν **κίνησιν**.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ἡ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε βεβαίως ἐντελὲς ἀκίνδυνος, ἀρκεῖ νὰ λαμβάνωνται στοιχειώδεις τινὲς προ-
φυλάξεις, αἱ ὁποῖαι συνοψίζονται εἰς τὸ θεμελιώδες παράγγελμα: Μὴ πλησιάζετε εἰνόπνευμα εἰς φωτιάν.

1ον Δὲν πρέπει νὰ ἀφίνωμεν τὰ δοχεῖα τοῦ οἰνοπνεύματος ἀβούλωτα, διότι καὶ ἐξατμίζεται τοῦτο καὶ ἀπορ-
ροφᾷ ὑγρασίαν, ὁποῦν καὶ κατέρχεται κατὰ βαθμὸν.

2ον Διὰ κανένα λόγον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ρίπτετε οἰνόπνευμα εἰς ἀναμμένην λάμπαν, μαγειρεῖον, καμινέτο κτλ.
διότι ἄλλως διατρέχετε τὸν κίνδυνον νὰ ἀνάψῃ τὸ οἰνόπνευμα τοῦ δοχείου, νὰ σπᾶσῃ τὸ δοχεῖον καὶ νὰ χυθῇ ἐπάνω
σας ἀναμμένον. Τὸν αὐτὸν κίνδυνον διατρέχετε καὶ μὲ τὸ πετρέλαιον, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα
σβύνει εὐκολώτατα μὲ νερὸν καὶ μάλιστα μὲ ὀλίγον. Μόλις τὸ νερῶσθε ταῦτα νὰ καίῃ.

3ον Πρέπει νὰ φροντίζετε νὰ γεμίζετε τὴν λάμπαν, καμινέτο, μαγειρεῖον κτλ. πρὶν τὰ ἀνάψετε. Ἄν δὲ πα-
ρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ρίψετε καὶ ἄλλο οἰνόπνευμα, σβύσατε πρῶτον καὶ ἀφοῦ βεβαιωθῆτε, ὅτι ἐσβυσε, τότε ρίψετε
καὶ ἄλλο.

4ον Μὴ ἐπιτρέπετε νὰ μεταχειρίζωνται οἰνόπνευμα διὰ προσάνναμμα καρβόνων, διότι πολλάκις δὲν προσέχουσι
καὶ ρίπτουν τοσοῦτον σέ μισοαναμμένα κάρβονα, ὁποῦν διατρέχετε τὸν κίνδυνον νὰ ἀνάψῃ τὸ δοχεῖον καὶ τὴν
γῆν δυστύχημα.

5ον Μὴ γεμίζετε ξεχειλιστὰ οὔτε λάμπαν, οὔτε μαγειρεῖον, οὔτε κανὲν ἐν γένει εἶδος. Τὸ οἰνόπνευμα πρὸς
νὰ ἔχῃ τόπον, ἄλλως θὰ χυθῇ ἀπέξω καὶ θὰ ἀνάψῃ.

6ον Ἐάν γεμισάντες ἐν εἶδος οἰονδήποτε τὸ περιβρέξετη μετ' οἰνόπνευμα, κατὰ λάθος, σκουπισατέ το ἀμέσως
πρὶν τὸ ἀνάψετε, μὲ ὅ,τι δήποτε ὑφασμα. Τὸ οἰνόπνευμα οὔτε λερώνει, οὔτε βρωμᾷ.

7ον Ἄν κατὰ λάθος εἰς τὸ ἀνάμμα τῆς λάμπας ἐτρομπάρατε περισσοτέρας, ἀπὸ ὅ,τι πρέπει φορᾶς καὶ βγαίῃ
ἡ λάμπα ἐπάνω ἀπὸ τὸ γυαλί μεγάλας φλόγαις, μὴ ἀνησυχῆσετε. Θὰ κατεβῶν μόναι τους καὶ ἡ λάμπα σας θὰ
ἀνάψῃ κανονικᾶ.

Τὰ εἶδη μας εἶναι τελειότατα, ἐὰν δὲ ἀκολουθήσετε τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας
οὐδέποτε δύναται νὰ συμβῇ τὸ παραμικρόν.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

M. U. SHILLIBER

ΦΟΒΕΡΟΝ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΝ

Α΄.

Η ΠΕΤΡΟΛΕΣ

Ἦσαν ἡ ἀνοιξίς τοῦ 1871.

Ἡ δευτέρα πολιορκία τῶν Παρισίων εἶχε τελειώσει, ἡ
πρώτην εἶχε πέσει καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Θιέρσου κα-
τέλαβον τὴν χώραν. Ἄτομα ἅτινα εἶχον διαρῦγει τὴν μα-
κρὰν σφαγὴν ἐπέστρεφον εἰς τὰς οἰκίας των. Αἱ συλλή-
γαι τῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον πυρπολῆσαι οἰκίας διὰ
καταρραίου—petroleuses καλούμεναι—καὶ ἄλλων προ-
σφραγέντων καὶ καταδικωμένων διὰ παρόμοια ἐγκλήματα
ἐπικολούθουν. Ἡμέρα δὲν παρήρατο καὶ ἑκατοστῆς ἐξ
ἐπὶ τῶν κακοποιῶν συνελαμβάνοντο, συχνὰ μὲ ἐρυθρὰς
κίβδας καὶ μετεφέροντο εἰς Καυέννην. Σύντομος καὶ τα-
χύς ἦτον ἡ δίκη των· πολλάκις δὲν ἐδικάζοντο καθόλου.
Ἐνίοτε καὶ ἀθῶα πρόσωπα, εὐρεθέντα εἰς ὑπόπτους συν-
θηκῆς, συνεμερίζοντο τὴν τιμωρίαν τῶν πράγματι
κατακρίναντων.

Ἐπὶ τινὰ ἡμέραν, λίαν πρωί, καὶ ὄχι πολὺ μετὰ
τὴν ἀφῆρας τῆς πολιορκίας, κοινὴ ἀμαξία, συρομένη ὑφ' ἑνὸς
ἀγροῦ, διηρθύνετο ἐν ταχύτητι πρὸς τὴν Μπελβίλ. Εἰς
τὴν γωνίαν μίαν ἐκ τῶν κυριωτέρων ὁδῶν ἐσταμάτησε καὶ
ἐπὶ τῆς λιτῶς καὶ ἀπερίττως ἐνδεδυμένη, πυκνῶς δὲ διὰ
καταρραίου κεκαλυμμένη, κατήλθε.

— «Περίμενε μὲ ἐδῶ, Πέτρε, λέγει πρὸς τὴν ἀμαξί-
την. Ἐάν προχωρήσῃς πιθανὸν νὰ προσελκύσωμεν τὴν
πολιτοφυλίαν, ὅπερ κατὰ τὴν παρουσαν ἐξασφιν τοῦ λαοῦ εἶναι
ἐκείνου καὶ οὕτω εὐρεθῶμεν εἰς βάσανα. Εὐκόλως δύ-
ναται νὰ εὐρῶ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ζητῶ.

Ὁ ἀμαξηλάτης ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν ἰκετευτικῶς.
Ἦτον ἀρχαῖος τῆς οἰκογενείας ὑπέρτης, γνωρίζων τὴν
ἐπισημοσύνην ταύτην ἐκ παιδικῆς ἡλικίας. Δὲν ἐδίσταζεν ὅθεν
ἐπὶ τῆ ἀπειροπαθῆ ἐνίοτε παρατηρήσει.

— «Ἀλλά, κυρία, δὲν ὑπάρχει κίνδυνος; τῆ ἀποκρί-
σεν. Ὑποθέσατε ὅτι ἡ τάξις καὶ ὁ βαθμὸς σας ἀνακα-
ταστρεφῆται, καί...

— «Δὲν ὑπάρχει καθόλου φόβος, τῶ ἀπαντᾷ ἡ κυρία,
κατακρίνοντα αὐτόν. Εἶμαι τελείως μετημερισμένη. Οὐδὲν
ἐπισημοῦν, ὅπερ πιθανῶς νὰ ἀπαντήσω, δύναται νὰ μὲ
καταστρεφῆ ὡς ἀπεχθῆ ἀριστοκρατίδα. Καὶ πρέπει νὰ εὐρῶ

τὴν προσφιλεῖν γραῖαν τροφὸν μου, ἧτις λιμοκτονεῖ, ὡς πι-
στεύω, μὲ τὴν θυγατέρα της, κατοικοῦσα εἰς τινὰ τῶν
στενωπῶν τούτων.

Ἡ Μαρκησία δὲ Βιλλερουᾶ, εἰκοσιτετραετής, ἦτο πρὸ
τριῶν ἐτῶν χήρα. Ἐννηθεῖσα ἐξ ἀρχαίας, πλήν πτωχευ-
σάσης οἰκογενείας, ὑπανδρεύθη δεκαοκταετής πλούσιον
μαρκησίον, ἀρκετὰ γέροντα, δυνάμενον νὰ εἶναι, ὡς ἐκ
τῆς ἡλικίας του, πατήρ της. Ἐνικῶς ἐν Γαλλίᾳ, τοιοῦ-
τοι γάμοι, de convenance καλούμενοι, ἐπεβάλλοντο εἰς
τὰς κόρας ἄνευ γογγυσμῶν. Ἐκάστη κόρη μέχρι τῆς
μνηστείας της, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κρατεῖται κεκλεισμένη
ἐν μοναστηρίῳ, ὅπου ἀνατρεφόμενη διδάσκεται ὅτι οἱ γυ-
νεῖς εἶνε οἱ μόνοι ἀρμόδιοι ὅπως ἐκλέξωσι τὸν κατάλλη-
λον δι' αὐτὴν σύζυγον καὶ καθῆκον ἔχει ὅπως ὑπακούσῃ
εἰς αὐτοὺς μὴ γνωρίζουσα ἄλλως τε, ὡς ἐκ τοῦ αὐστηροῦ
τρόπου καθ' ὃν ἀνατρέφεται, τὴ σημαίνει σύζυγος καὶ πα-
ραδεχομένη ὅτι ἄτοπον καὶ ἀμάχημα εἶναι τὸ νὰ ἀγαπήσῃ
ἄλλον τινὰ παρὰ τὸν σύζυγον, ἐν οἷς γονεῖς της κρίνουσι
ἄξιον ὅπως νυμφευθῇ.

Ἡ Εἰρήνη Λα-Ρώε, τοιοῦτον ἦτο τὸ πατρικὸν ὄνομα
της, ὑπανδρεύθη μὲν ὡς τῆ εἶπον καὶ καθὼς ἐπίστευεν
ὅτι ἦτο τὸ καθῆκον της, πλήν δὲν ἔπραξε τοῦτο μετὰ
χαρᾶς καὶ ὑπακοῆς, ἀλλὰ μετὰ καρδίας βαρείας, ὑπο-
πασσομένη τὸν τρόπον τινὰ εἰς τὰς περιστάσεις. Διότι ἡ Εἰ-
ρήνη δὲν ἐξεπαιδεύθη ἐν μοναστηρίῳ, ὡς αἱ πλεῖστα
κόραι ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλ' εἰς τὸ πατρικὸν τῆς ἀρχαῖον ἐν
Βρετανίᾳ μέγαρον καὶ ὁ θεὸς της—ὁ ἀδβᾶς—ἐγένετο ὁ
πρῶτος τῆς διδάσκαλος.

Ἐἶχε συμμαθητὴν καὶ συμπαίκτην της ἐκ παιδικῆς ἡλι-
κίας τὸν δευτέρον ἐξ ἀδελφῶν της ὑποκόμητα Ἐρρίκον δὲ
Καρνάκ. Εἶναι ἀληθές ὅτι μετὰ τινὰ καιρὸν ὁ Ἐρρίκος
εἰσῆλθεν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ πλήν διήρατο τὰς
διακοπὰς του ἐν τῷ μεγάρῳ, ἐπειδὴ ἦτον ὄρφανός καὶ δὲν
εἶχεν ἄλλους πλησιεστέρους συγγενεῖς ἀπὸ τοὺς Λα Ρώε.

Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσουν οἱ δύο τους ἡγάπηθησαν. Μόνον
ὅτε ὁ γάμος τῆς Εἰρήνης μετὰ τοῦ γέροντος μαρκησίου
ἐγένετο γνωστός καὶ ἀπεφασίσθη, αὐτὴ ἀνεκάλυψε τὴν
ἀληθειαν. Ὡς ἦτον ἀνατεθραμμένη συνεστάλη ἐκ τῆς
ἀποκαλύψεως ταύτης ὡς ἂν διέπραξεν ἐγκλημά τι. Καί-
περ ὑποφέρουσα πολὺ, ὑπετάχθη ὅμως εἰς τὴν ἀπόφασιν

των γονέων της μη θέλουσα να τους δυσαρεστήσει. Ήταν ο υποκόμης εύρισκετο οίκαδε, ήθελε την σώσει καθότι εκινδύνευσε σχεδόν να τρελλαθῆ ἐκ λύπης και ἀπελπισίας ὅτε ήκουσέν ὅτι μέλλει να υπανδρευθῆ τὴν Μαρκήσιον· πλὴν ἐκεῖνος ἀπουσίαζεν ἐν Ἀλγερία μετὰ τὸ τάγμα του, και μένον, εἰδοποιήθη περί τοῦ γάμου της ὅποταν πλέον ἦτο πολὺ ἀργά.

Εὐτυχῶς δι' ἀμφοτέρους, ὁ γέρον Μαρκήσιος δὲν ἔζησεν ἐπὶ μακρόν. Ὅτε ἡ Εἰρήνη ἦτον εἰκοσιενὸς ἔτους, ἀπέθανε χωρὶς να ἀρίστη τέκνα. Ἐν τῶν τελευταίων του ἔργων ἦτο να ἐγκαταλείψῃ τὴν περιουσίαν του ἅπασαν εἰς τὴν νεαρὰν χήραν του.

— «Υπῆρξες πολὺ καλὴ πρὸς ἐμέ, τέκνον μου, ἦσαν αἱ τελευταῖαι του λέξεις, ὡς ἐκράτει τὴν χεῖρα της ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του, και ἔκαμες τὰς τελευταίας ἡμέρας μου εὐτυχεῖς. Ὁ Θεὸς να σε εὐλογῆσῃ, και ὑγιαίνε!...

Και οὕτως ἀπέθανεν. Ὁ ἀναγνώστης εὐκόλως ἔννοε! τὰ ἐπακόλουθα. Οἱ ἐξάδελφοι συνητήθησαν πάλιν, ἡ παλαιὰ φίλια ἀνενεώθη και ἤνιξαν πρὸς ἀλλήλους τὰς καρδίας των. Συνεφωνήθη ὅθεν μεταξὺ των ὅπως κατόπιν δύο ἐτῶν πένθους συζευθῶσιν.

Ἄλλ' ἀκριβῶς ὅτε ἡ περίοδος αὕτη ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος της ἐκηρύχθη ὁ μετὰ τῆς Γερμανίας πόλεμος και ὁ Ἐρρίκος διετάχθη να ἀναχωρήσῃ μετὰ τὸ τάγμα του διὰ τὰ σύνορα.

Ἐπηκολούθησεν ἡ πολιορκία τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Πρώσων, ἡ παράδοσίς των, ἡ ἀνίδρυσις τῆς Κομουννας, ἡ δευτέρα πολιορκία και τέλος ἡ κατάληψις τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Θεῆρσου.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν φοβερῶν ἐκείνων μηνῶν ἡ Εἰρήνη εἶδε τὸν Ἐρρίκον μόνον δις. Τὴν δευτέραν φοράν συνεφωνήθη ἵνα ὁ γάμος των τελεσθῆ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως.

Ὁ υποκόμης ταύτοχρόνως παρητήθη τοῦ στρατοῦ, ἵνα ἐκλεχθῆ μέλος τῆς Νομοθετικῆς συνελεύσεως.

— «Δύναμαι να χρησιμεύσω εἰς τὴν πατρίδα μου ἤδη ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς παρὰ ὡς στρατιώτης, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Και συνεπῶς μετέβη εἰς Βρεττανίαν ἵνα ἐξασφαλίσῃ θέσιν κενὴν οὖσαν ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου μέλους τινός.

Ταύτοχρόνως δὲ και ἡ Μαρκησία μετέβη ὅπως κατοικήσῃ εἰς τὸ μέγαρόν της κείμενον ἐν τῇ ὁδῷ Ἀγίου Ὀνωρίου και ἤρξατο προετοιμάζουσα τὰ τοῦ γάμου. Τότε ἀνελογίσθη να ζητήσῃ πληροφορίας περί τῆς θυγατρὸς τῆς τροφῆς της, ἥτις εἶχε γίνεῖ ράπτρια και περί τῆς ὁποίας εἶχεν ἀκούσει ὅτι ἐλίμωπτεν εἰς τινὰ ὁδὸν ἐν Μπελβίλ.

— «Θὰ ζητήσω να τὴν εὕρω, εἶπε και τῇ δώσω ἔργασίαν» δυστυχῆς Μαρία! καθὼς και τὴν προσελεύσατο ἡν ἡμεῖς εὐχόμεθα μετ' αὐτῆς.

Ἐχουσα τὴν εὐγενῆ ταύτην ιδέαν κατὰ νοῦν, περιεβλήθη ἀπλουστάτην ἐνδυμασίαν, ὡς συνήθης Παρισινή γυνὴ, και ἐπιβᾶσα τῆς ἀμάξης της ἐπορεύθη πρὸς τὴν

Μπελβίλ εἰς τὴν συνοικίαν τῶν ἐπαϊτῶν και περιορῶν μόνων.

Ἦτον εἰς τὸ ζενίθ τῆς εὐτυχίας της. Ἡ ζωὴ, ἡ τέλους τῆ παρουσιάζετο ὑπὸ τὰ λαμπρότερα χρώματα φαινή ὡς ὁ ἥλιος. Νεότης, υγεία, πλοῦτη και ἀγάπη ὅλα ἰδικά της. Τί πλεῖστον ἠδύνατο να ἐπιθυμήσῃ.

— «Πόσον ὠραῖα θὰ ζήσωμεν ἐγὼ και ὁ Ἐρρίκος» ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, και πόσα καλὰ θὰ πράξωμεν ἐν Βρεττανίᾳ, μεταξὺ τῶν κατοίκων και τῶν ἐνοικιστῶν μας.

Και διεσκέλιζε τὴν ὁδὸν με βῆμα ἐλαφρότατον τοιαύτη ἀναλογιζομένη. Τόσον δὲ εἶχε προσηλωθῆ εἰς τὴν εὐτυχίαν της, ὥστε οὐδέλωσ παρετήρησεν ὅτι αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἤρχετο ἦσαν ἔρημοι διαβατῶν ἢ ὅτι τὰ ὀλίγα πρόσωπα ἅτινα συνήντα ἔφευγον δρομαίως ἀπ' αὐτῆς ὡς ἐν τρεμάντευον πράγματα κακὰ και ὀλέθρια. Μόνον ὅτε ἐπέσειν εἰς τὴν ὁδὸν ἦν ἐξήγει: ἐξηγέρεθη και συνήλθεν τῆς εὐδαίμονος ὄνειροπολήσεως ἥτις τὴν εἶχε καταλάβει.

— «Αὐτὴ εἶνε, εἶπεν. Ὁδὸς Τουρνὲλ ἀριθμὸς 9.» Ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν και ἐξεπλάγη μὴ εἶδεν οὐσα θυρωρῶν.

— «Κάθονται εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα, λέγει και αὐτὴν, ἀνεύριζουσα τὴν δυσανάβατον κλίμακα. Και ἐπαράδοξον τὸ να μὴ εἶνε κανεὶς ἐδῶ τριγύρω ὅπως ἐρωτήσω. Θὰ ἀναγκασθῶ να ἀνέλθω μόνη μου ἐπὶ πληροφορηθῶ.

Ἀνέσυρε τὸ φόρεμά της με χάριν, ἥτις θὰ ἐπρόβλεπεν τὴν ὑψηλὴν καταγωγὴν της, ἂν και ἡ ἐνδυμασία ἦτον ἀπλουστάτη και ἤρχισε να ἀνέρχεται ταχέως τὴν κλίμακα. Ἐβῆσεν εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα, ἀσπιδνοουσα.

Πλὴν ματαίως ἔκρουσεν ἐπανειλημμένως τὴν θύραν τοῦ δωματίου ὅπερ ἐζήτει. Παρατηροῦσα δὲ ὅπως οὐκ εἶχε να ἴδῃ τινὰ, διέκρινε μίαν γραίαν εἰς τὸ ἀνώγειον ἐκ βλέπουσαν πρὸς τὰ κάτω.

— «Ἀνεχώρησαν ὅλοι πρὸ τριῶν ἡμερῶν, τῆ λέγει ἡ γραία, και οὐδεὶς γνωρίζει ποῦ ἐπῆγαν. Σὺ τί ζητοῦς ἐδῶ;

Προτοῦ ἡ Εἰρήνη ἀποκριθῆ πρὸς αὐτήν, ἤκουσε ἑρπύλλον ἐρχόμενον ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῆς κλίμακος και σιωπῶντος αὐτῆς ἐκπορεύθη εἰς τὸ ἄνωγειον ἐπιβᾶσα ἐπὶ τὴν κλιμακῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἑνὸς ἀξιωματικοῦ ἐπιβᾶσα σεν ἕκαστον πάτωμα. Ἐντὸς λεπτοῦ, ἤκουσε τοὺς ἀνθρώπους κτυπῶντας εἰς τὰς θύρας και ἀμέσως κατόπιν, ἐπειδὴ κτυπήματα δὲν ἔφερον ἀποτέλεσμα, συντρίβοντας τὰς θύρας. Μετ' ὀλίγον κραυγαί, βλασφημιαί και κατασπᾶν ἀνδρῶν και γυναικῶν συρομένων διὰ τῆς βίας.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ταραχῆς και ἐπὶ τῆς Εἰρήνης διελογίζετο προσπαθοῦσα να μαντεύσῃ τὴν ἰσχυρὰν ὅλα ταῦτα, τὸ μέρος ἐνθὲ εὐρίσκετο ἐπληρώθη φουλάκων και βαρεῖα χεῖρ ἐτέθη ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς.

— «Ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου, τῆ λέγει ὁ λοχίας.

Ἡ Μαρκησία ὑπεχώρησεν ἀγερῶως και ὅλον τὸ αἶμα ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν παρειῶν της.

— «Τί ἐννοεῖς; ἀνέκραξεν ὑπερηφάνως. Πρὸς ποίαν προσβάλλεις!

Ὁ λοχίας ἐμειδίασε σαρκαστικῶς, και:

— «Ἐμπρός! ἐμπρός!... ἀποκρίνεται. Ἐννοῶ να σε συλλάβω...

— «Νὰ συλλάβῃς ἐμέ;...

— «Βεβαίως* μὴ κάμνης θύροβον, ἀλλ' ἐμπρός και βᾶδιζε ἡσύχως και ἀνευ φωνῶν.

Και ἔθεσε πάλιν τὴν χεῖρά του ἐπ' αὐτῆς.

— «Μὴ τολμήσῃς να με ἐγγίσῃς, ἐφώνασε. Με γνωρίζεις ποία εἶμαι;

Ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀνδρὸς εἰς ταῦτα, ἦτον ἐν ἄλλο μειδιάμα ἀκολουθούμενον ὑπὸ βλέμματος πλήρους περιφρονησεως και προσβλητικῶ.

— «Εἶμαι ἡ Μαρκησία Δὲ Βιλλερουᾶ, τῷ λέγει ἡ Εἰρήνη.

— «Ἰδέ τὴν ἀπαντᾶ ὁ λοχίας. Αὐτὰ δὲν περνοῦν. Σχεδὸν κάθε Πετρολέξ ἦν συλλαμβάνομεν ὀνομάζει ἑαυτὴν Κόμψσαν ἢ Δούκισσαν ὅπως κατορθώσῃ και νομίσωμεν αὐτὴν ἀθῶαν. Ἐμπρός!.....

— «Πετρολέξ!» ! ! ; ; Με ἐκλαμβάνεις λοιπὸν ὡς μίαν ἀπὸ ἐκεῖνας τὰς τρομερὰς και ἀπεχθεῖς ἐμπρηστρίας;

— «Υποκρίνεται πολὺ λαμπρὰ τὸ μέρος σου, κυρία μου, ἀνταπήντησεν ὁ λοχίας. Πολὺ πιθανὸν να ἦσο θεατρίνα, ἀλλὰ σοῦ ἐπαναλαμβάνω ὅτι αὐτὰ δὲν περνοῦν. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ οἰκία αὕτη ἦτο τακτικὸν σπῆλαιον Κομμουνιστῶν, ἀνδρῶν και γυναικῶν. Ἐπὶ τέλους σᾶς συνέλαβομεν ὅλους!

— «ὦ ! Θεέ μου ! ἀνέκραξεν ἡ Εἰρήνη κτυπῶσα τὰς χεῖράς της και πρώτῃν ἤδη φοράν ἐννοοῦσα τὸν κίνδυνον. Ἐγὼ, ὁπαδὸς τῶν Κομμουνιστῶν;

Ἄλλ' ἀμέσως καθυσόχασε. Κατήγετο ἐκ γένους ὅπερ οὐδέποτε ὑπεχώρει ἐν ὠρᾳ κινδύνου.

— «Ζητῶ να με παρουσιάσῃτε ἐνώπιον ἀνωτέρου τινός ἀξιωματικοῦ, ἐνώπιον δικαστηρίου τινός. Ζητῶ να στείλῃτε δύο μάρτυρας, ὅπως ἀποδειχθῆ ἡ ταυτότης μου και.....

— «Ἐμπρός ἐμπρός ! διέκοψεν ὁ ὑπαξιωματικὸς χάνων τὴν ὑπομονὴν του και ἀγροίκως δράττων αὐτὴν ἐκ τῶν ὤμων. Ἐπᾶμεν ἀρκετὰ. Ἐὰν ἐπαρουσιάζαμεν κάθε Πετρολέξ ἐνώπιον δικαστηρίου, οἱ δικασταὶ δὲν θὰ ἐτελείωναν μέχρι δευτέρας παρουσίας. Ὅχι ! ἡμεῖς ἐργαζόμεθα συντόμως και ταχέως. Ἰωάννη, Ροβέρτε, Πέτρε, ἔλατε ἐδῶ..... Συλλαβετὲ τὴν δύο ἐξ ὑμῶν και φέρετέ τὴν κάτω ὀμοῦ με τοὺς ἄλλους. Θὰ μεταφέρωμεν ἀμέσως ἕλην αὐτὴν τὴν συμμορίαν εἰς τὰς φυλακὰς, ὅπως αὔριον τοὺς ἐπιβιβάσωμεν ἐπὶ τῶν πλοίων τῶν προωρισμένων διὰ τοὺς ἐγκληματίας, ἐκτὸς ἐὰν διαταχθῶμεν και τουφεκίσωμεν τινὰς ἐξ αὐτῶν πρώτων.

**Β.
Η ΦΥΛΑΚΗ**

Ὁ γηραιὸς ἀμαξηλάτης ἀνέμενε τὴν κυρίαν του ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ μεσημβρία ἐσήμανε. τὸ ἀπῆγευμα παρήλθεν, ἡ νύξ ἐφθασε. Κατόπιν τὰ εἰς τὰς ὁδοὺς φῶτα ἀνήρθησαν σχηματίζοντα μακρὰν σειρὰν φωτὸς πρὸς τὴν πλατεῖαν δεινροστοιχίαν. Καὶ ὅμως ἡ

Μαρκησία δὲν ἐφαίνετο. Ἦτον ἀδύνατον εἰς αὐτὸν να ἀρίστη μόνον τὸν ἵππον του και τὴν ἀμάξαν. Δὲν ἔπαυε δὲ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς διαβάτας και ἐρωτῶν αὐτοὺς, πλὴν οὐδεὶς εἶχεν ἰδῆ τὴν κυρίαν ἢν περιέγραψεν ἡ ἡκουσε περὶ αὐτῆς.

Περὶ τὸ μέσον τοῦ ἀπογεύματος τοῦ εἶπον ὅτι εἰς τὰς πλησίον ὁδοὺς ἐξαίφνης ἐγένετο ἐφοδος και ὅτι μέγας ἀριθμὸς Κομμουνιστῶν συνελήφθησαν. Πλὴν δὲν συνεδύασε τοῦτο καθόλου μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς κυρίας του. Τέλος ἤλθεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δι' ἐνέδρας θὰ τὴν ἐφόνευσαν.

Ἀρσὺ ἐνύκτωσεν ἀρκετὰ, ἐγκατέλειψε τὴν θέσιν του και ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἐν τῇ ὁδῷ Ἀγίου Ὀνωρίου μέγαρον ὅπως συμβουλευθῆ τοὺς συνυπηρέτας του. Ἄλλὰ και οὗτοι ἦσαν χωρικοὶ ὡς αὐτὸς, ἐλθόντες εἰς Παρισίους ἐκ Βρεττανίας και μὴ γνωρίζοντες οὐδὲν περὶ τῆς μεγάλης πόλεως. Οὔτε λοιπὸν ὁ μάγειρος, οὔτε ἡ θαλαμηπόλος ἠδυνήθησαν να τῷ δώσωσι συμβουλὴν τινὰ. Ὅλοι ἦσαν ἐξ ἴσου ἀνίκανοι να σκεφθῶσι τι.

— «Ἐπερε να μὴ τῇ ἐπιτρέψω να χαθῆ ἀπὸ τὰ μάτια μου, λέγει ὁ ἀμαξηλάτης με δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Εἶνε λάθος μου. Τὴν ἐγνωρίζον ἀπὸ μικρὸ παιδί..... Ἄν ἦτον ἐδῶ ὁ Ὑποκόμης ! !.....

Τὸ ὄνομα τοῦ Ὑποκόμητος προσφερθὲν ἐνέπνευσεν ἀκτινα ἐλπίδος.

— «Ἄς στείλωμεν να τὸν ζητήσωμεν, λέγει.

— «Μάλιστα, ἀπήντησεν ἡ θαλαμηπόλος. Γράψε.

— «Τί κουτὴ ὅπου εἶσαι! ἀπαντᾶ ὁ μάγειρος. Πρέπει να τηλεγραφῆσωμεν. Θὰ τὸ μάθῃ ταχύτερον.

Οὕτω λοιπὸν ἐτηλεγράφησαν πρὸς τὸν Ὑποκόμητα.

— «Ἄλλὰ θὰ παρέλθωσι δύο ἡμέραι ἕως ὅτου εἰσθῆ ἐδῶ, προσθέτει κινῶν τὴν κεφαλὴν του ὁ μάγειρος. Ἄλλοίμονον !... ἄλλοίμονον !.....

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἡ Εἰρήνη ἐνωθεῖσα μετὰ τοὺς λοιποὺς συλληφθέντας, ὠδηγεῖτο εἰς τὴν διὰ τοὺς ἐγκληματίας προσωρινὴν φυλακὴν.

Ὡς ὁ ὀμιλος διήρχετο τὰς διαφόρους ὁδοὺς συνηνοῦτο μετ' ἄλλους ἐγκληματίας οὓς εἶχον συλλάβῃ, καθότι ἡ ἐφοδος γενομένη ἐξαίφνης ἦτο γενική. Δὲν παρήλθε λοιπὸν καιρὸς πολὺς ὅτε ὁ ἀριθμὸς τῶν συλληφθέντων ἀνῆλθεν εἰς πλέον τῶν ἑκατόν. Ὅλοι αἱ ἡλικία: και ἀμρότερα τὰ γένη συνηνωμένα εὐρίσκοντο σωρηδὸν ὀμοῦ. Ἐκεῖ ἦτον ἡ γραῖα ἐριννὺς ἥτις εἶχε παρατηρήσῃ τὴν Εἰρήνην ἐκ τῆς πέμπτης ὀροφῆς. Ἐκεῖ εὐρίσκοντο νεάνιδες μόλις διεθῶσαι τὴν παιδικὴν ἡλικίαν πλὴν παρὰ πολὺ ἡλικιωμένοι εἰς τὴν διασθοράν. Ἐκεῖ ὑπῆρχον λευκότεριχες ἄνδρες με πρόσωπα ἀπηλιθιωμένα και κατεσκληρότα ἐκ τοῦ ποτοῦ και νεανία μόλις εἰσερχόμενοι εἰς ἀνδρικήν ἡλικίαν πλὴν μετὰ τὸ σκυθρωπὸν και οὐτιθάνον μέτωπον τῆς γενεᾶς τῆς ἐχούσης ὡς κληρονομίαν μόνον ἐγκλήματα, πάθη και κακίας.

Μεταξὺ τῶν συλλαμβανομένων Κομμουνιστῶν ὑπῆρχον ἴσως τινὲς οἵτινες ἐνεπένοντο και ὑπεκινῶντο ὑπὸ εὐγενῶν αἰσθημάτων και ἰδεῶν καιτοῖ ἦσαν αὐταὶ φαντασιώδεις και χιμαιρικά. Πλὴν οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχεν εἰς τὴν με-

λαγχολικὴν ἐκείνην παρέλασιν, καθότι ἐκεῖ ἐφαίνοντο μόνον οἱ κλέπται, οἱ δολοφόνοι, ἢ οἱ μέθυσοι!—ἐν συντομίᾳ ἀνθρώπιναι ὑπάρξεις τῆς κατωτάτης καὶ κτηνωδστάτης καταστάσεως.—Ἦνύθησε τοῦτο ἡ Εἰρήνη καὶ ἤρχισε νὰ τρέμη ἀπὸ φόβον βλέπουσα ὅτι θὰ ἤρχετο εἰς συνάφειαν μὲ τοιοῦτους χαρακτῆρας.

Ἀφιχθέντες εἰς τὸ σκοτεινὸν κτίριον, τὸ ὁποῖον ἐγρησίμευεν ὡς προσωρινὴ φυλακὴ, οἱ συλληφθέντες διεισοδίσθησαν. Οἱ μὲν ἄνδρες εἰς μίαν μεγάλην αἴθουσαν, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς ἄλλην. Ἡ Εἰρήνη πρὶν ἢ σπρωχθῆ ἔντρος τοῦ ἀποκνικτικτοῦ τούτου δωματίου ἔκαμεν ἑτέραν ἐκκλησίαν πρὸς ἐλευθερίαν ἀποταθεῖσα ἤδη πρὸς τὴν δεσμοφύλακα. Οὗτος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν μόνον. Δὲν ἐφαίετο ἄνθρωπος σκληρόκαρδος ἢ ἀδικος καὶ τοῦτο παρεκίνησε τὴν Εἰρήνην νὰ ἀποταθῆ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον, παρὰ εἰς τὸν ὑπαξιωματικόν, ὅστις εἶχε τὴν διοίκησιν.

—«Ἄλλ' εἶμαι ἡ Μαρκησία δὲ Βιλλερουᾶ, ἀνέκραζεν ἡ Εἰρήνη ἐν στενοχωρίᾳ. Δὲν ἔχετε ἢ νὰ στείλητε εἰς τὸ μέγαρον ὅπου κατοικῶ, ἐν τῇ ὁδῷ Ἁγίου Ὁνωρίου, καὶ οἱ ὑπὲρταί μου θέλουσιν ἐπιβεβαιώσαι αὐτό. Σὲ ἰκετεύω, σὲ θερμωπαρακαλῶ, μὴ μὲ σπρώχνης ἐκεῖ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους!

—«Μὰ τὴν πίστιν μου!... Φαίνεται σὰν Μαρκησία' χά, χά, χά!... δὲν εἶναι ἀλήθεια; φωνάζει εἰρωνικῶς μιὰ ἀνδρογυναῖκα, ἣτις τὴν εἶχεν ἀκούσει. Βέβαια εἶναι ἀριστοκράτις' πῶς δὲν βλέπετε τὰ φορέματά της;... ἔ!!;... ἐξακολουθεῖ περιφρονητικῶς ἐμπαίζουσα τὴν Εἰρήνην. Ἄλλὰ τί τὰ θέλετε, μισῶ ὅλας τὰς ἀριστοκράτιδας' μὲ ἀρέσουν ὅμως, μόνον διότι ἐνδύονται πολυτελῶς καὶ δὲν περιφέρονται ἐνδεδυμένα: σὰν μοδιστροῦλες, καθὼς ἡ ἀγεντιά της ἀπ' ἐδῶ ἡ Μαρκησία. Χά, χά, χά!...

—«Φύγε καὶ ἄφρησέ την, λέγει ὁ δεσμοφύλαξ, σπρώχων τὴν ἀνδρογυναῖκα.

—«Λοιπὸν θὰ στείλης; ἐρωτᾷ ἡ Εἰρήνη: Θὰ ἐρωτήσης;

—«Ὅχι: δὲν θὰ στείλω νὰ ἐρωτήσω. Δὲν ἔχω καιρὸν.

—«Οἱ φίλοι μου θὰ σὲ ἀνταμείψωσι πλουσιοπαρόχως, λέγει ἡ Εἰρήνη ἀσθμαίνουσα καὶ λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος. Ἐν ὄνοματι τῆς Ἁγίας Παρθένου, σὲ καθικετεύω.....

—«Μὴ λέγῃς ἀνοησίας. Τὰ πολυτελῆ φορέματά σου δεῖκνύουσιν ὅτι δύνασαι νὰ μὲ ἀνταμείψῃς πλουσιοπαρόχως! Χά, χά, χά!... Ἡ ἀνδρογυναῖκα ἐκείνη εἶχε δίκαιον. Αἱ μαρκησῖαι δὲν ἐνδύονται ὅπως σύ. Βλέπεις μὲ τὰ φέμματα σου καὶ τῆς κουταμάρας σου μὲ ἀναγκάζεις νὰ γίνωμαι ἀγροῦκος καὶ σκληρός.

Τὴν ὠθησε μακρὰν τοῦ ἐντὸς τοῦ δωματίου, ἐκλεισε τὴν θύραν καὶ τὴν ἐκλειδωσεν.

Ἡ Εἰρήνη σπρωχθεῖσα, ἔχασε τὴν ἰσορροπίαν καὶ προσεπάθησε ὅπως ὑποστηριχθῆ ἀπὸ τὴν ἀνδρογυναῖκα, πλὴν ἐκείνη παραμερίσασα ἀνέκραξε γελῶσα μετ' εἰρωνίας.

—«Χά, χά, χά! Ἡ Μαρκησία μας εἶνε μεθυμένη' δὲν εἰμπορεῖ νὰ σταθῆ στὰ πόδια της ἀπὸ τὸ μεθύσι. Ἐλᾶτε ὅλοι: σας νὰ ὀθῆτε τὴν κυρίαν.

Ἄλλοι συνηθοροίσθησαν περίξ τῆς Εἰρήνης.

Ὁ βάθμος τῆς θέσεως της ἐπαναλαμβανόμενος ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἐχαιρετήθη μὲ κραυγὰς ἐμπαικτικὰς καὶ ἐπιφωνήσεις γλευασμοῦ. Καμμία δὲν τὴν ἐπίστευσε, πᾶσαι δὲ τὴν ἐμίσησαν ἤδη περισσότερο καθότι ἐνομάζουσα ἑαυτὴν ἀριστοκράτιδα καὶ Μαρκησίαν ἐφαίετο ὅτι τὰς ἀπηνεῖτο. Τὴν ἔσπρωξαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὴν ἐστρουφογύρισαν διὰ «διὰ νὰ ἰδοῦν», ὡς ἔλεγον, πῶς εἶνε μιὰ ἀριστοκράτις». Ὑπεκκλίνοντο ἐνώπιόν της γονυπετοῦσαι καὶ ἐμπαίζουσαι αὐτὴν μὲ σατυρικοὺς λόγους καὶ γέλωτας.

—«Τί ἐπιθυμεῖ ἡ κυρία Μαρκησία; ἀνεφώνουν καγχάζουσαι. Νὰ καλέσω τὴν ἄμαξαν τῆς κυρίας Μαρκησίας; Νὰ τῆς φέρω τὸ τσάι καὶ τὴν τσοκολάταν της; Χά, χά, χά!... Ἡ ὑψηλότης της, ἡ αὐτοκράτειρα, ἡ....

Ἡ Εἰρήνη σιωπῶσα δὲν ἀπῆντα καθόλου. Ἐκράτει τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ προσώπου της καλύπτουσα αὐτὸ, ὅπως ὑπερασπίξῃ ἑαυτὴν ἰσταμένη εἰς γωνίαν τινά.

Ἀναλογισθῆτε, ἐρατειναί μου καὶ φαιδραὶ ἀναγνώστρια: τὴν θέσιν τῆς δυστυχῆς Εἰρήνης. Εὐγενῆς καὶ λεπτοφυῆς αὐτὴ, περιστοιχίζετο ἤδη ἀπὸ τὸν ἀχρεῖον συρφετὸν τῶν γυναικῶν ἐκείνων τῶν γηρασασῶν ἐν τῇ κακίᾳ καὶ τοῖς ἐγκλήμασιν. Ἦκουσε λέξεις καὶ φράσεις ὧν δὲν ἤνυσε οὔτε τὴν σημασίαν. Εἰς χειρότερον μέρος ἦτον ἀδύνατον νὰ εὐρεθῆ.

Ἡ ἀνδρογυναῖκα ἣτις πρώτη ἤρχισε νὰ προσβάλλῃ καὶ ὑβρίζῃ αὐτὴν, ἤρπασεν ἐκ τῶν ὤμων τὴν Εἰρήνην ὅπως τὴν ἀποσπάσῃ τῆς γωνίας, ὅποτε ἡ χεὶρὶς τῆς Εἰρήνης ἐσχίσθη καὶ ἐφάνησαν τὰ ἐσωτερικά της ἐνδύματα ἅτινα ἦσαν κομφῶς κεντημένα.

—«Ἄ, ἄ! ἀνέκραζεν ἀμέσως ἡ ἀνδρογυναῖκα. Ἐφανερῶθηκεν ἐπὶ τέλους ἡ ἀλήθεια. Εἶνε ἡ καμαριέρα κάποιας κυρίας, τῆς ὁποίας ἐκλεψε τὰ πουκάμισα καὶ τὰ βελεία.

—«Ἡ καὶ τι χειρότερον, διακρίπτει ἄλλη τις ἀτενίζουσα τὴν εἰρήνην μὲ βλέμμα λοξόν, τὰ ἀποφόρα της. Χά, χά, χά!...

Ὅλη ἡ υπερφάνεια τοῦ ἀρχαίου γένους τῆς Εἰρήνης ἔλαμψεν ἐξείσνης. Ἐστράφη ἀποτόμως καὶ ἀγερώχως πρὸς τὴν ὀμιλοῦσαν μὲ βλέμμα πλῆρες περιφρονησεως ὅπερ προσήλωσεν ἐπ' αὐτῆς, μὴ δυνθεῖσα νὰ κρατηθῆ ἐπὶ πλέον.

—«Μὴ μὲ παρατηρεῖς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον! τῆ λέγει ἡ γυνὴ ἐκείνη, δεικνύουσα πρὸς τὴν Εἰρήνην τοὺς μεγάλους καὶ μυτεροὺς ὡς τοῦ γυπὸς ὄνυχάς της. Εἶμαι τιμῖα γυναῖκα, καὶ εἶνε νόστιμον καὶ περίεργον πρᾶγμα νὰ μὲ παρατηρῆς τόσο περιφρονητικῶς! Εἶσαι προδύτρια καὶ πρέπει νὰ ἀποθάνῃς. Ἐμπρός!..... ἄς ἀπονεύσωμεν ἡμεῖς δικαιοσύνην. Θάνατος εἰς τοὺς ἀριστοκράτας!..... Καὶ στρεφόμενη πρὸς τὰς ἄλλας ἐξακολουθεῖ μετ' ἐνθουσιασμοῦ: «Ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης...»

—«Ὅχι, ὄχι! ἀπαντᾷ ἡ ἀνδρογυναῖκα παρεντιθεμένη μὲ σαρδῶνιον γέλωτα. Θὰ μᾶς ἀπαλλάξουν τοῦ κέπου αὐτοῦ, ἐὰν ἀναμεινώμεν ὡς αὐρίον. Ἡμεῖς ὅλοι θὰ τοὺς εἴπωμεν τί πετρολεῖ ἦτο. Γνωρίζεις, κυρία Μαρκησία: τί κάμνουσιν εἰς τοὺς ὁμοίους σου;

Ἡ Εἰρήνη δὲν ἀπῆντησεν, ἀλλ' ἀπεσῦρθη εἰς τὴν γωνίαν σῶρουσα τὸ ἐσχισμένον ἐνδύμα της καὶ καλύπτουσα τοὺς ὤμους της.

—«Κάμνουσι τὸ ἐξῆς, ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνδρογυναῖκα πλησιάζουσα τὴν Εἰρήνην. Θὰ σὲ τοποθετήσω παρὰ τὸν τοῖχον ἀκριβῶς ὅπως εἶσαι τώρα τοποθετημένη, μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς αὐτὸν, καθότι δὲν θὰ ἔχῃς τὸ θάρρος νὰ τοὺς ἀτενίσῃς καὶ κατόπιν οἱ στρατιῶται ἰστάμενοι ἔλιγα βήματα μακρὰν καὶ σκοπεύοντες μὲ τὰ ὅπλα των, ἔτσι νὰ,— μιμουμένη τὴν θέσιν τῶν ὀπλων,— καὶ μπούμ, μπούμ, μπούμ!..... ὅλα τελειώνουν.....

Ἡ Εἰρήνη ἔφερεν ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της ἐκ φρίκης, ἐνφῶ ἡ ἀνδρογυναῖκα ὡς καὶ αἱ ἄλλαι ὠρῶντο ἐξ εὐχαριστήσεως.

—«Ναί, κομπῆ, ὠραία καὶ μικρὰ Μαρκησία μου, προσέθηκεν ἡ βασανίστρια τῆς ὑποκλινομένη, τοιουτοτρόπως θὰ σὲ μεταχειρισθῶσιν αὐρίον. Καὶ θριαμβευτικοὶ γέλωτες διεδέχθησαν τοὺς λόγους τούτους.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἀποκαμοῦσαι αἱ μανιώδεις ἐκείναι γυναῖκες ἐγκατέλειψαν τὴν Εἰρήνην ἣτις εἶχε καταπέσει χαμαὶ εἰς τὴν γωνίαν τρέμουσα ἐκ τοῦ φόβου ἀπεθνήσκουσα ἐκ πείνης καὶ ἀισθανομένη ἑαυτὴν ἐξετελειωμένην διότι εὐρίσκετο ἐκεῖ μὲ τοιοῦτον συρφετὸν. Ἦρξατο ὅθεν νὰ ἀναλογίζεταί τὴν φοβεράν θέσιν της.

Βεβαίως δὲν ἦτον ἀπίθανον νὰ τουφεκιθῆ αὐρίον καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ δικασθῆ. Εἶχεν ἀκούσει ἀναριθμητοὺς τοιαύτας περιστάσεις. Πάντοτε, ὡσάκις συνελαμβάνοντο οἱ Κομμουνισταὶ μὲ ἐρυθρὰς χεῖρας, ἐτουφεκίζοντο. Πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ ἀπλῆ κατηγορίᾳ συναιτίων ἢ ψευδῶν μαρτύρων ἐφρονέοντο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Καὶ τώρα ὑπῆρχον ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες ἑτοιμαὶ καὶ πρόθυμοι ὅπως μαρτυρήσασιν ἐναντίον της!... Ἄλλοίμονον!! Πόια ἐλπίς διαφυγῆς ὑπῆρχεν;... Ὡ! ἐν τῷ ἐγνωρίζεν ὁ Ἐρρίκος... Ἐὰν ἤδυνάμην νὰ τοῦ τὸ παραγγείλω!... ἐσκέπτετο ὀδυρμένην...

Ἐπὶ τέλους ἡ πρῶτα ἐπῆλθε.

Πρόγευμα φειδωλῶν παρετέθη δι' ὅλους τοὺς φυλακισμένους.

Ἡ Εἰρήνη συναισθανομένη τὴν θέσιν της δὲν ἠδύνατο νὰ φάγῃ καίπερ ἀποθνήσκουσα τῆς πείνης.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὁ δεσμοφύλαξ, ὅστις ἔφερε τὰς γυναῖκας ἐκείνας νὰ τεθῶσιν εἰς γραμμὴν.

—«Ἦλθε, διαταγῆ, λέγει πρὸς αὐτάς, νὰ σᾶς μεταβιβάσωμεν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ πρέπει νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀμέσως. Ἐμπρός! κάμετε γλήγωρα!... Τί περιμένετε σύ;... Ἐπαύσαί σου λέγω!...

—«Ὡ! αὐτῆ; Χά, χά, χά!... Αὐτὴ εἶναι ἡ Μαρκησία, χά, χά, χά!... ἡ κυρία Μαρκησία, λέγει πρὸς τὸν δεσμοφύλακα ἡ ἀνδρογυναῖκα σαρκαστικῶς δεικνύουσα τὴν Εἰρήνην. Εἶπα εἰς αὐτὴν ὅτι πρόκειται τὰ τουφεκισθῆναι ἦτον ἡ χειρότερα Πετρολεῖ καὶ ξεύρεις περιτοῦς στρατιώτας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Χά, χά, χά...

—«Γκρεμίτου παληόγρηρα ἀπὸ δῶ, ἀπαντᾷ ὁ δεσμοφύλαξ, σπρώχων αὐτὴν μακρὰν. Δὲν ἀφίνεις τὴν δυστυχῆ

γυναῖκα ἦσυχον;... Ἄλλὰ πῶς;... Τί;... εἶνε μεθυμένη;...

Ἡ Εἰρήνη ἐκλονίζετο ὡς νὰ ἤθελε πέσει. Εἶχε προχωρήσει πρὸς τὰ ἔμπρος, ὅτε ὁ δεσμοφύλαξ ἀπετείνετο πρὸς αὐτὴν, μὲ τὰς χεῖρας συνηνωμένας ὅπως κάμη τὴν ἐσχάτην ἐκκλησίαν ἀπευθυνομένη εἰς τὰ φιλόανθρωπα αἰσθημάτων του' ἀλλ' ἡ ἀνδρογυναῖκα τὴν ἐσταμάτησε καὶ ἤδη οἱ τρόποι καὶ αἱ λέξεις τοῦ δεσμοφύλακος τὴν ἔκαμον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένῃ τίποτε παρ' αὐτοῦ καθότι αἱ παρακλήσεις της θὰ ἐγίνοντο ἐπὶ ματαίῳ. Βλέπουσα τοῦτο καὶ καθ' ὀλοκληρίαν ἀπελπισθεῖσα κατέπεσε λιπέθυμος.

—«Αἱ σεῖς! λέγει ὁ δεσμοφύλαξ πρὸς τὰς δεσμώτιδας. Δύο ἀπὸ σᾶς κρατήσατέ την ἀπὸ τοὺς βραχίονας καὶ λάβετε θέσιν ἐν τῷ μέσῳ... Καὶ τώρα, ἔμπρος! μάρς!!!

Τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν γυναικῶν ἐξῆλθε τῆς φυλακῆς.

Ἐγνώριζον αὐταὶ ἤδη τὴν τύχην των καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς τις σωτηρίας.

Μερικαὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐθεώρουν τὴν ἐξορίαν ταύτην χειρότερον τοῦ θανάτου.

Τινὲς προσεπάθουν νὰ ἀποκρύψωσι τὴν ψυχικὴν των ταραχὴν ψάλλουσαι Κομμουνιστικὰ ᾄσματα, ἄλλαι ἐγέλων βλακωδῶς καὶ ἕτεροι ἐδλασστήμον καὶ ἐχάρευν ὡς ἐὰν ἐπορεύοντο εἰς πανήγυριν.

Ἦτο φρικῶδες!...

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συρφετοῦ τούτου ἡ δυστυχῆς Εἰρήνη ἡμιλιπέθυμος καὶ συρομένη διὰ τῆς βίας ὑπὸ δύο γυναικῶν, ἐφαίετο μὲ τὰ ἐσχισμένα καὶ λερωμένα ἤδη ἐνδύματά της καὶ μὲ τὸ τρομαγμένον πρόσωπόν της, ἀπηλπισμένη καὶ σχεδὸν ὁμοία καὶ ἀπεχθῆς ὅπως αἱ ἄλλαι.

Ἡ συνοδία ἐπλήρωσε τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ.

Ἦδη ἐξεκίνησεν ἔχουσα ἐκατέρωθεν σῶμα στρατιωτῶν, ἔμπρος δὲ καὶ ὀπίσω ἰσχυροὺς φύλακας. Ἦτο λίαν πρῶι καὶ ὀλίγος κόσμος εὐρίσκετο εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ὅσοι μάλιστα συνήντων τὴν τρομερὰν ταύτην παρέλασιν ἐφευγον κατατρομασμένοι.

Ὁ καθαρός τῆς πρωίας ἀὴρ πνέων ἐλαφρὰ, ἐξωσμένησεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἀναίσθητον Εἰρήνην ἣτις συνῆλθεν.

Ἀνῆγειρε τοὺς μέγρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης πρὸς τὰ κάτω ἐν ἀπελπισίᾳ βλέποντας ὀφθαλμοὺς της καὶ παρετήρησεν εἰς τὰ περίξ.

Ἐκκλησία τις ἔκειτο ἔμπροσθέν της καὶ ἀκριβῶς ὅτε ἡ συνοδία ἐπλησίασεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἡ Εἰρήνη διέκρινε δύο κυρίους οἵτινες ὅπως ἀποσύγωσι τὸ πλῆθος, εἶχον ἀνέλθει εἰς τὰς βαθμίδας τῆς ἐκκλησίας. Ὁ εἰς ἦτο χαμηλοῦ ἀναστήματος, παχύς, μὲ δίοπτρα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐνησχολημένος εἰς ὀμιλίαν. Ὁ ἕτερος ἦτον ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἀγερώχος ὡς στρατιωτικῶς, εἰσέτι εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἀνδρικής ἡλικίας καὶ ἤκουε προσεκτικῶς τὸν ἄλλον. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν, — μὰ εἶνε δυνατόν;... Ναί, ναί, εἶνε ὁ Ἐρρίκος Δὲ Καρνάκ!...

—«Ἐρρίκε, Ἐρρίκε!!!... ἤρξατο φωνάζουσα ἡ

Ειρήνη μετ' ἀπελπισίας καθότι, ἂν καὶ ἐπλησίασαν τὴν ἐκκλησίαν, εἰσέτι ὁ Ἑρρῖκος δὲν τὴν ἤκουσεν.

— «Ἑρρῖκε!... ἐκραύγασε καὶ πάλιν.

Πλὴν ὁ ὑποκόμης ἴστατο χωρὶς νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὡς ἐν ἐνείρῳ ἔβλεπε τὴν παρέλασιν τῶν φυλακισμένων καὶ ἤκουε τοὺς δαιμονικοὺς γέλωτάς των: ἡ δὲ συνομιλία μετὰ τοῦ ἄλλου κυρίου οὕσα λίαν ἐμβριθῆς καὶ σοβαρὰ τὸν ἠμπόδιζε τοῦ νὰ παράτηρήσῃ μετὰ προσοχῆς.

— «Ἑρρῖκε! Ἑρρῖκε!!

Ἡ φωνὴ τῆς βραχνώδης καὶ ἀγρία ἐξ ἀπελπισίας ἠκούσθη ἐπὶ τέλους διὰ μέσου τοῦ θορύβου τοῦ δαιμονιω-
τος ἐκείνου πλήθους. Προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ διοικου-
κούντος ἀξιωματικοῦ ὅστις ἔδραμε πρὸς τὸ μέρος ἐξ οὗ προήρχετο.

— «Εἶνε ἡ γυνὴ αὐτῆ τρελλή; ἀνέκραξεν ἐρωτῶν. Θεέ μου πῶς ἴσεται!!

— Ἑρρῖκε! Ἑρρῖκε! Καρνάκ! ἐξηκολούθει ἡ Εἰρήνη φωνάζουσα.

..... Καὶ ἡ παρέλασις ἐξηκολούθει βαδίζουσα τὸν δρόμον τῆς. Τὸ μέρος ἔνθα ἡ Εἰρήνη εὐρίσκειτο, εἶχεν ἤδη διέλθει τὴν ἐκκλησίαν καὶ στραφῆ πρὸς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ. Ἐκεῖν ἔβλεπε πρὸς τὰ ὀπίσω, μὲ ἐκτεταμένους βραχίονας, ἐξακολουθοῦσα νὰ προσκαλῆ ἰνομασί τὸ ἄξιωμα τῆς μνηστήρας τῆς, ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς πλησίασας αὐτὴν ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἀγρίως καὶ βαναύσως ἐπὶ τοῦ στόματός τῆς ὅπως τὴν ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ φωνάζῃ.

— «Καρνάκ! Καρνάκ! σῶσάν με .... φωνάζει: τελευταῖν με ἀπέλιπα φωνῆν εἰσάσασαν σχεδὸν μέχρι οὐρανοῦ καὶ καταπίπτει: ἀναισθητός ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Γ.

Ο ΥΠΟΚΟΜΗΣ

Ὁ ἀνὴρ ὅστις συνμίλει μετὰ τοῦ ὑποκόμητος, ἦτο μέγας πολιτικὸς ὅστις προσεπάθει ὅπως κατακείσῃ αὐτὸν ὅτι ἡ Δημοκρατία ἦτο τὸ μόνον δυνατὸν πολιτεύμα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διὰ τὴν Γαλλίαν.

— «Εἶσαι νομιμόφρων, ἔνεκν τῶν παραδόσεων τῆς οἰκογενείας σου» διὰ τοῦτο κάμνω ἐκκλησίαν εἰς σέ. Σὺ δύνασαι νὰ ἐξασκήσῃς μεγάλην ἐπιρροὴν μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐκ Βρετάννης. Διὰ τοῦτο σοῦ ἔδωσα τὴν γνώμην μου καὶ σὲ συνεβούλευσα νὰ ἐγκαταλείψῃς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ παραιτούμενος καὶ νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς εἰς Βερσαλίαν. Ἄλλ' ἂς σταματήσωμεν ἐδῶ μέχρις ὅτου περάσωσιν αἱ δεσμώτιδες αὐταί. Αἱ ἄγριαι φωναί των δὲν εἶνε τρομεραὶ; Κανεὶς δὲν γνωρίζει τί νὰ κάμῃ νὰ τὰς εὐσπλαχνισθῇ ἢ νὰ τὰς ἀποστραφῇ καὶ τὰς ἐμισήσῃ.

— «Ἀποστράφητι τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν διαγωγὴν των, πλὴν εὐσπλαχνισθῆτι καὶ ἐλέησον αὐτὰς ἀτομικῶς, τῷ ἀπαντᾷ ὁ Ὑποκόμης. Δυστυχῶς, εἶνε καὶ ἐξαπατηθεῖσαι, λειναὶ καὶ..... Αἱ!

Καὶ διέκοψεν αἰφνιδίως τὸν λόγον του καὶ ἤρπασε τὸν βραχίονα τοῦ συντρόφου του. Τὸ τέλος τῆς παρελαυνούσης συνοδείας ἐκαμπεν ἤδη τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ.

— «Εἶμαι πλέον ἢ βέβαιος, ἀνακράζει ὁ Ὑποκόμης, ὅτι κάποιος ἐκράξεν Ἑρρῖκε! Ἑρρῖκε! καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ μέσου ἐκείνου τοῦ τρομεροῦ τῶν γυναικῶν πλήθους.

— «Ἦκουσα τρελλὴν τινα γυναῖκα φωνάζουσαν, ἀπῆντησεν ὁ σύντροφός του, πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐνοήσῃ τί ἔλεγε.

— «Τίς τάχα νὰ μὲ φωνάζῃ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὑποκόμης. Νὰ, πάλιν μὲ κράζει ζητοῦσα βοήθειαν. Ὑψιστε Θεέ μου! Καὶ καθὼς ὠμίλει, ἐπροχώρει συνάμα.

— «Θὰ εὐρεθῆς εἰς βάσανα, τῷ λέγει ὁ σύντροφός του. Εὐτυχῶς αὐτοὶ μὲ γνωρίζουσιν.

Ὁ Ὑποκόμης κατῆλθε τὰς βαθμίδας κατεσκευασμένως. Ἐφθασε, τρέχων ἀνευ ἀναπνοῆς, τὸ πλῆθος ἐκεῖνο ὅπερ εἶχε σταματήσει.

— «Κάποια ἐλιποθύμησε, λέγει τις.

— «Ἐυνὴ τις ἐτρελλάθη ἐξ ἀπελπισίας, ἀποκρίνεται: στρατιώτης τις ὑψόνων τοὺς ὤμους του.

Ὀλίγα στιγμὰ ἤρκεσαν καὶ ὁ ὑποκόμης εὐρέθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συρφετοῦ ἐκείνου πλησίον τῆς λιποθυμίας: καὶ διατελούσης ἐν ἀναισθησίᾳ Εἰρήνης. Ἀμέσως ἐγνώρισε τὸ λεπτὸν καὶ ἐπίχαρι σῶμα τῆς, τὸ ἀβρὸν καὶ γλυκὺ πρόσωπόν τῆς, τὰ εὐγενῆ χαρακτηριστικά τῆς ἂν καὶ τὰ φορέματά τῆς ἦσαν καταξέσχισμένα, ἡ ὕψις τῆς καταβεβλημένη καὶ τὰ ὠραῖα ξανθὰ μαλλιά τῆς ἐν παντελεῖ ἀτάξια.

— «Ὑψιστε Θεέ!... ἀνακράζει ὁ Ἑρρῖκος σχεδὸν τρελλός. Τί σημαίνει τοῦτο; Σταθῆτε ὀπίσω!... Αὐτὴ εἶνε ἡ Μαρκησία δὲ Βιλλερουά, ἡ μνηστὴ μου!... Ὀμιλῶν δὲ, ἔσκυψε, καὶ λαβὼν τὸ τῆς Εἰρήνης σῶμα εἰς τοὺς βραχίονάς του ἠτένισε προκλητικῶς τὸν ἀξιωματικόν.

Ἡ συγκίνησις τοῦ ὑποκόμητος, τὸ ὕφος τῆς ἐξουσίας του, ἡ ἐπιβεβαίωσις τῶν λόγων τῆς Εἰρήνης ἦτον ἀπόδειξις ἀρκούσα εἰς τὸ πλῆθος ὅπερ ὀπισθοχώρησεν. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖναι αἱ ἄθλια ἀνδρογυναίκες ἐνεπνεύσθησαν ὑπὸ σεβασμοῦ.

Μόνον ὁ ἀξιωματικὸς δὲν συνεκινήθη... Μόλις δὲ ἤνοιξε τὸ στόμα του ὅπως ὀμιλήσῃ, ὁ σύντροφός τοῦ ὑποκόμητος ὅστις εἶχεν ἤδη πλησιάσει πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἐκεῖτο ἡ Εἰρήνη, ἀνέκραξε μὲ τρέμουσαν φωνὴν κύψας πρὸς αὐτήν.

— «Θεέ μου!... Αὐτὴ εἶνε ἡ Μαρκησία δὲ Βιλλερουά! Πῶς εὐρέθη ἐδῶ;... Τί σημαίνει τοῦτο;... λέγει ἀνεγνώζων κατὰ πρόσωπον τὸν ἀξιωματικόν, ὅστις ὀπισθοχώρησε κατησχυμμένος ἀποβάλλων τὸν πῖλον του ὡς ἀνεγνώρισε αὐτόν.

— «Ἐγώ... ἐγώ... μόνον ὑπήκουον εἰς τὰς διαταγὰς ἐπιθύρουν ὁ ἀξιωματικὸς ὑποκλίνων πρὸ αὐτοῦ. Ἐξελάθον καὶ αὐτὴν ὡς μίαν... Μᾶς εἶπον... ὅτι...

— «Δὲν πειράζει πῶς τὴν ἐξελάθετε ἢ τί σὰς ἐλέγη; ἀπαντᾷ αὐστηρῶς ὁ σύντροφός τοῦ ὑποκόμητος διακόπτον τὸν ἀξιωματικόν. Θὰ ἐξετάσω ἐγὼ περὶ ὧν τούτων. Ἄνοιξέ μας δίοδον. Ὑποκόμη ἀκολουθεῖ με.

Ὁ ὑποκόμης φέρων τὸ πολυτίμον του φορτίον, ἐναπέθεσεν αὐτὸ εἰς τὰς βαθμίδας τῆς ἐκκλησίας. Ἄμαξ αὐτὸ ἤρχετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκεῖθεν. Τὴν ἐσταμάτησε.

— «Τὸ μέγαρόν τῆς κεῖται πολὺ πλησίον, λέγει

Ἑρρῖκος, καὶ θὰ εἶναι προτιμότερον νὰ τὴν ὀδηγήσω ἐκεῖ ἀμέσως, ὅπου θὰ ἔχῃ πᾶσαν περιποίησιν. Νομίζω ὅτι ἀναλαμβάνει ἤδη τὰς αἰσθήσεις τῆς.

— «Λοιπὸν, ἐγὼ ἀναχωρῶ, τῷ ἀπαντᾷ ὁ μέγας πολιτικὸς, ἀλλὰ θὰ στείλω τὸ ἐσπέρας νὰ μάθω πῶς εἶναι.

Ἐχαιρέτησε καὶ ἀπῆλθεν. Ἀναχωρῶν δὲ ἤκουσε τὸν κρότον τῶν βημάτων τῆς συνοδείας, ἥτις εἶχεν ἐκ νέου ἐκκινήσει μετὰ τρομεροῦ θορύβου ἄδουσα καὶ γελῶσα ἐν αἰσχροῖς βλασφημίαις.

Ὁ Ἑρρῖκος εἰσήγαγε τὴν Εἰρήνην εἰς τὴν ἄμαξαν. Μόλις δὲ αὐτὴ ἐξεκίνησεν, ἡ Εἰρήνη ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, μετὰ μεγάλης ἀδυναμίας, καθότι δὲν εἶχεν ἐτελῶς συνέλθει. Ἀνεγνώρισε ἑμῶς τὸν Ἑρρῖκον πλὴν πολὺ συγκεχυμένως.

— «Λοιπὸν ἐπέρασαν ἔλα!... ἐπιθύρουν ἡ Εἰρήνη στραφεῖσα πρὸς αὐτόν. Εὐρίσκομαι εἰς τοὺς οὐρανοὺς—καὶ μαζὶ σου—Ἑρρῖκε!...

Καὶ κατέπεσε πάλιν ἀναισθητός, πλὴν τὴν φορὰν ταύτην ἐκ χαρᾶς.

Δὲν συνῆλθεν καθ' ὅλην τὴν ὁδόν. Ὅτε δὲ ἐφθασαν εἰς τὸ μέγαρον ὁ ἐξαδελφός τῆς τὴν μετέφερον ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπέθεσεν ἐπὶ ἀνακλίντρου τινός. Ἐκεῖ βαθέως ἀναστενάξασα ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, ἀνεγνώρισε τὸν Ἑρρῖκον γονυπετῆ, κρατοῦντα τὰς χεῖράς τῆς καὶ θέτοντα ὕδωρ ψυχρὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς.

— «Τί τρέχει; Διατί μὲ παρατηρεῖς τοιουτοτρόπως; λέγει ἡ Εἰρήνη μὲ ἀδύνατον φωνήν. Ἄ!.. ἐνθουσοῦμαι!... Εἶχον ἰδεῖ κακὸν ὄνειρον.

— «Ὅλα ἐκεῖνα παρῆλθον! Δὲν θὰ ἐπανέλθουν πλέον, τῷ ἀπαντᾷ ὁ Ἑρρῖκος τρυφερώτατα. Εἶσαι ἐν ἀσφαλείᾳ ἤδη. Ὅταν ἀναπαυθῆς μᾶς τὰ λέγεις ὅλα.

— «Ὡ!... ἀνεφώνησεν ἡ Εἰρήνη ἀνατριχιάσασα, ἐπειδὴ ἀνεμνήσθη τὰς ἐν τῇ φυλακῇ σκηνὰς ἐκεῖνας τῆς προτε-
ραίας, αἱ ἀπεχθεῖς γυναῖκες, αἱ τρομεραὶ ἐρινυῖδες, αἱ ἀηδεῖς λέξεις καὶ βλασφημίαι!... Ὡ! εἶσαι βέβαιος ὅτι παρῆλθον ὅλα διὰ παντός;

Ὁ Ἑρρῖκος ἐπὶ τέλους τὴν καθυσάχασεν. Ἔστειλε δὲ ἰατροὺς, ὅστις ἀφοῦ τὴν ἐξήτασε, τὴν ἔδωκεν ὑπνωτικὸν ἰατρικόν, ὅπερ τὴν ἔρριψεν εἰς ὕπνον ἑλαφρόν. Ἦθέλῃσαν νὰ τὴν μεταφέρουν εἰς τὸν θάλαμόν τῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ

ἐκράτει σφιγκτὰ τὴν χεῖρα τοῦ Ἑρρῖκου, ὁ ἰατρὸς εἶπε: — «Καλλίτερα—καλλίτερα τοιουτοτρόπως! Ἀφήσατέ τὴν νὰ κοιμηθῇ ἐνταῦθα. Αὐτὸς ὁ ὕπνος θὰ τὴν ἀφελήσῃ πλείστορον παρὰ ὅλα τὰ ἰατρικὰ τὰ ὅποια θὰ τῆς διώρ-
ριζον...

Πολὺς καιρὸς παρῆλθεν ἕως ὅτου ἰατρευθῇ ἐτελῶς. Ἄλλ' ἅμα ἀνέλαβεν ἀρκετάς δυνάμεις ὅπως ὑποστῇ καὶ ἀνθέξῃ εἰς τοὺς κόπους τῶν ταξειδίων, ἀνεχώρησεν ἀμέ-
σως εἰς Βρετάννην ὅπου εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ μακρὰν τῶν ἀναμνήσεων τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἡμερονυκτιοῦ ἐπα-
νῆλθεν ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς, ὁ γέλως καὶ ἡ χαρὰ εἰς τὰ χεῖλη τῆς καὶ ἡ ἐλαστικότης εἰς τὸ βάδι-
σμά τῆς.

Αἱ ἐκλογαὶ ἐν Βρετάννῃ εἶχον ὀρισθῆ ἐνωρίτερον παρ' ὅσον αὐτὸς ὑπελόγιζεν. Ἄμα δὲ ἐτελείωσαν αὐταί, καθ' ὅσον ὁ Ἑρρῖκος εἶχεν ἐπιτύχει διὰ μεγάλης πλειονοψη-
φίας, ἀνεχώρησε κατεσκευασμένως εἰς Παρισίους, ὅπου ἐφθασε περὶ τὸ λυκαυγές. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ ὑπάγῃ πρῶ-
τον εἰς Βερσαλίαν πρὶν δυνηθῆ νὰ ἴδῃ τὴν Εἰρήνην. Ἐὰν δὲν συνέβαινε τοῦτο πιθανόν νὰ μὴ ἐπανέβλεπε πλέον ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Τὸ τηλεγράφημα δὲ, ὅπερ τοῦ εἶχεν ἀπο-
στελεῖ ὁ μάγιστρος δὲν τὸ ἔλαβε καθόλου.

Οἱ γάμοι τοῦ Ἑρρῖκου μετὰ τῆς Εἰρήνης ἔλαβον χώραν ὅπως ἐξ ἀρχῆς εἶχον ὀρισθῆ. Καίτοι ὅμως τὰ καθήκοντα τοῦ Ὑποκόμητος τὸν ἐκάλουν συχνὰ εἰς Βερσαλίαν, ὅπου ἡ Εἰρήνη πάντοτε τὸν συνώδεε, τὸν περισσότερο ὅμως χρόνον διέμενον ἐν Βρετάννῃ, ἔνθα ὁ πλοῦτος τῆς ἐπέτρεπε καὶ τὴν διηυκλύνειν ὅπως εὐεργετῇ καὶ βελτιοῖ τὴν θέσιν τῶν φίλων καὶ συγγενῶν τῆς.....

..... Ὅτι διηγήθημεν ἀνωτέρω δὲν εἶνε φαντα-
στικὴ ἱστορία. Ὅχι, ὄχι. Ἡμεῖς ἀπλῶς ἐγράψαμεν ὅτι μᾶς ἐλέχθη, μὲ τὴν ἐξαιρέσιν ὅτι παρελείψαμεν τὰ ἀληθῆ ὀνόματα μεταχειρισθέντες ἄλλα. Ἀλλοίμονον! ἀλλοίμο-
νον! Ἡ ἄνω ἱστορία εἶνε μία ἀπὸ τὰς χιλιάς ἄλλας, αἵτινες εἶχον τέλος πολὺ τραγικώτερον. Ὁ κόσμος οὐδέ-
ποτε θὰ μάθῃ οὔτε τὰς ἡμίσεις φρικαλεότητας τὰς συμ-
βάσας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἐν Πάτραις

(Μετάφρασις ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Π. ΘΑΝΕΜΗ)

A. N. ΠΕΤΣΑΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΑΣ ΠΑΡΑΙΝΗΣΙΣ

[Υπό του Γάλλου Ιατροῦ Ραούλ Βλονδέλ]

Αἱ συμβουλαί μου αὐταὶ ἀπευθύνονται οὐχὶ πρὸς ἐπιχειροῦντας θαλάσσια ταξείδια, ἢ ἀναβαίνοντας βουνὰ ἢ ἐπισκεπτομένους τὰς πόλεις τῶν λουτρῶν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς προτιμῶντας νὰ ταξιδεύουν, νὰ διατρέχουν τὴν χώραν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἀναζητούντες ἀσυνήθεις τοποθεσίας, τοπιογραφίας περιφρήτους ἢ ὠραίας πόλεις καλλιτεχνίας.

Τοῦτο δ' εἶνε τρόπος νὰ διέρχεται τις τὰς διακοπὰς, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἔχει τὰ θέληγτρά του, καὶ ἀρμύζει πρὸ πάντων εἰς ὠρισμένας κράσεις. Τινὲς πράγματι εἰσὶν νομάδες ἐξ ἐνστίκτου, ὅπως ἀκόμη εἶνε νομάδες ὀλόκληροι φυλαί. Πλήττονται ταχέως, περιοριζόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ περιβάλλοντι, καὶ δὲν εὐχαριστοῦνται εἰμὴ εἰς τὴν ἀνάσσειν ἀλλαγὴν τοῦ πλαισίου τῆς ζωῆς των.

Οὗτοι, τὸ συνηθέστερον, εἶνε οἱ ἐνεργητικοὶ νευρικοὶ, πολλοὶ διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀληθεῖς νευρασθενικοὺς, οὓς, ἀπεναντίας προσβάλλει ἡ κοποφοβία.

Τοῦτο ὅμως δὲν θὰ εἴπῃ ὅτι ὁ νευρασθενικός δὲν ταξιδεύει κάθε ἄλλο περιάγει θλιβερῶς τὴν πληξίν του ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν, ἀναζητῶν πάντοτε, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ εὐρίσκη, μέρος νὰ τοῦ ἀρέσκη, ἀπασχολήσιν τινα νὰ τὸν ἐλκύη. Ἀλλάσσει πόλεις καὶ ἐγκαταστάσεις συχνὰ πάντοτε ἀναστενάζων.

Τοιοῦτος ὅμως δὲν εἶνε ὁ ἀληθὴς ταξειδιώτης, ὅστις οὐδαμοῦ ἐγκαθίσταται, θέλει πάντοτε νὰ σπεύδῃ μακρότερον καὶ δὲν εὐρίσκει ποτὲ ὅτι εἶδεν ἀρχετὰ, καὶ ἂν ἀκόμη ἔκαμε τὸν γῦρον τοῦ κόσμου.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ αἰὼν μας ἐποπλασίασε ἀφθόνως τὰ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ πάθους του μέσα. Τὴν ἀρχαίαν ταχυδρομικὴν ἄμαξιν, ἣτις δὲν ἀπεθάρρυνε οἰστροπλήκτους νομάδας, οἱοὶ ὑπῆρξαν μερικοὶ μεγάλοι καλλιτέχναι, — οἱ μουσικοὶ πρὸ πάντων — διεδέχθησαν ὁ σιδηρόδρομος, τὸ ἀτμόπλοιο, τὸ ποδηλάτον, τὸ αὐτοκίνητον, αὐριον τὸ ἀερόστατον ἢ τὸ ἀεροπλάνον.

Δύναται τις νὰ θεωρήσῃ τὸ ταξιδεύειν ὡς ἀθλητισμὸν, ὅστις παρορσιάζει, ὡς πάντες οἱ ἄλλοι ἀθλητι-

μοὶ, ἀναμφισβήτητα πλεονεκτήματα διὰ τὴν υἰγιάν ὑπὸ τὸν ὄρον, ὡς πάντοτε, νὰ ζητῆται τοῦ ἀρμύζει.

Πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ἦνε τις προικισμένος με κάλον στόμαχον καὶ νὰ ἦνε ἑτοιμος νὰ κάμνη ὑποχωρήσεις ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν συνθητιῶν του εὐζωτίας.

Πρὸς τοῦτο δέον νὰ διαμὲνῃ εὐδιάθετος καὶ νὰ διατηρῇ ἀκμαίαν τὴν ἀντιληπτικότητά του, τὴν προσοχὴν του, ἂν προτιμᾶτε, διὰ τὰ συναισθήματα τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκει.

Ἡ μαγειρικὴ τοῦ ξενοδοχείου καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἀπλοῦν γεγονός τῆς συχνῆς ἀλλαγῆς τῆς μαγειρικῆς, εἰσὶν βλαβερὰ εἰς τοὺς λεπτοφυεῖς ἢ κατεστραμμένους στομάχους. Ἀφ' ἐτέρου δὲ εἶνε δύσκολον νὰ ἀκολουθῆ τις αὐστηρὰν δίαιταν ταξειδεύων. Πρέπει νὰ προσεγγίξῃ τις, ἐφ' ὅσον δύναται, τῆς ἀλολούθου, ἣτις εἶνε ἡ ἀπλουστέρα καὶ ἡ μᾶλλον ἀνεκτὴ. Κατὰ τὸ πρῶτον πρόγευμα ἐν ἡ δύω αὐγὰ, ὀλίγον κρέας κρύον ἐν ἀνάγκῃ, ἐν ὀπωρικόν, ἕνα κίαθον τσάϊ ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν σοκολάταν, συνοδευομένην ἀπὸ κακοεψημένον ἄρτον καὶ βουτυρωμένον, περισσότερο ἀπὸ τὸν μαῦρον καφέν. Τὴν μεσημβρίαν, ψητὸν τῆς ἐσχάρας, χόρτα βραστὰ, ἐν ὀπωρικόν καὶ καφέν. Τὸ ἑσπέρας νὰ δειπνᾷ τις πολὺ ἐλαφρῶς, ἄνευ κρέατος, εἰ δυνατόν εἶνε τὸ καλλίτερον μέσον νὰ κοιμηθῇ τις καὶ νὰ ἀναπαυθῇ.

Ἡ δυσκοιλιότης εἶνε συνήθης, ἕμα ἀφίση τις τὴν οἰκίαν του καὶ τὰς τακτικὰς του συνθητίας. Νὰ καταπολεμῆται διὰ τῆς ὀπωροφαγίας μᾶλλον παρὰ διὰ καθαρτικῶν.

Πρέπει τις ἀκόμη νὰ ἀναλογίζεσθαι τὰς γαστρικὰς διαταραχὰς ἢ ἡπατικὰς, αἵτινες ἐμφανίζονται συνήθως εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης ἐβδομάδος καὶ ἦν ἀποδίδει τις, δικαίως ἢ ἀδίκως, εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ νεροῦ. Ἄν τὸ περιστατικὸν συμβῇ, δέον νὰ ἀναπαυθῇ τις μίαν ἡμέραν καὶ νὰ λάβῃ ἐλαφρὸν τι καθαρτικόν.

Δέον, ἐν ταξιδίῳ, νὰ κοιμᾶται τις ἐνωρίς, ἀλλὰ πρὸ πάντων νὰ ἐξυπνᾷ ἐνωρίς, κατὰ τὸ γνωστὸν λόγιον. Ἡ αἴθουσα πρέπει νὰ εἶνε εἰ δυνατόν καλῶς ἀε-

ριθμένη, καλῶς φωτιζομένη, με σιδηρὰν κλίνην, ἄνευ σκεπασμάτων ἀπὸ πτερὰ, ἄνευ ταπήτων οὔτε παραπετασμάτων χονδρῶν.

Υπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, πρὸς καθαρισμὸν τῶν παλαιῶν γαλλικῶν ξενοδοχείων ὁ σύλλογος τῶν ταξειδιωτῶν (Touring-Club) παρέσχε ὑπηρεσίας, ἅς καθ' ἐκάστην ἐκτιμῶσιν ὅλοι οἱ ταξειδιῶται. Εἶνε βεβαιωμένον ὅτι τὰ πυκνὰ παραπετάσματα, αἱ κουρτίναι τῶν κρεββατιῶν, οἱ ταπήτες τοῦ πατώματος καὶ τῶν τραπέζων εἰς δωμάτια συχνάζόμενα ἀπὸ διαδοχικοὺς ἐνοίκους, ἀγνώστου υἰγείας, οὐδεμίαν ἀσφάλειαν παρέχουν διὰ τὴν υἰγιάνην, ἀφοῦ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κτυπηθοῦν, νὰ τιναχθοῦν, νὰ ἀπολυμνηθοῦν κατὰ πᾶσαν ἀλλαγὴν ἐνοίκων. Ἐν τούτοις ἔχω νὰ φέρω ἐνταῦθα μικρὰν τινα παρατήρησιν. Ἀφαιροῦν τὰ παραπετάσματα τὸ Touring-Club παρέλειψε νὰ συστήσῃ ὅπως τίθενται εἰς τὰ παράθυρα παντζούρια. Συνεπῶς, ἐξαιρέσει τῶν κάτω πατωμάτων, τὰ παντζούρια λείπουν ἀπὸ τὰ πλεῖστα ξενοδοχεῖα τῶν ἐπαρχιῶν. Ἐπιπλέον ἐκ τούτου ὅτι κατὰ τὸ θέρος δύναται τις νὰ ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν ἥλιον ἀπὸ τῆς τρίτης ἢ τῆς τετάρτης ὥρας τῆς πρωίας, ὅπερ εἶνε ἐντελῶς ἀνωφελές. Ὁ καλὸς ὕπνος εἶνε ὁ γεννώμενος ἄνευ νευρικῆς ἐξεγέρσεως, ἔστω καὶ αὐπνίας, μακρὰν τοῦ φωτός καὶ τοῦ θορύβου, ὅθεν δέον νὰ προσέχωμεν πολὺ εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ὕπνου μας ὡς εἰς ὅ,τι ἔχομεν πολυτιμότερον.

Τὸ συχνὸν λουτρὸν, ἢ καθημερινῇ, εἰ δυνατόν, χλιαρὰ ἑσώτερα πλύσις, εἶνε ἀπαραίτητα ἐν ταξιδίῳ, πρὸς διατήρησιν καταστάσεως καθαριότητος, ἰδιαιτέρως ἐνταῦθα ἀπειλουμένης καὶ συντήρησιν εὐχάριστον τοῦ τε σώματος καὶ τοῦ πνεύματος.

Τὰ ἐνδύματα πρέπει νὰ εἶνε ἀπλᾶ, εὐρύχωρα, ἐπιτρέποντα τὴν εὐκολίαν τῶν κινήσεων καὶ τὸ ἔντονον τοῦ βαδίσματος. Τὰ κῦτὰ διὰ τὴν ὑπόδεσιν. Νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ὄχληρὰ καουτσὺ καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τῶν ἀδικερῶν ὑφασμάτων, αἵτινα πάντοτε εἰσὶν ἀνθυγιεινὰ κατ' ἀρχὴν, ἀφοῦ ἀλλοιοῦσιν τὰς συνθήκας τῆς δερματικῆς ἀναπνοῆς καὶ προκαλοῦσιν οὕτω συμφορήσεις εἰς τὸ πνευμονικὸν σύστημα. Δέον νὰ μὴ περιφρονῶμεν τὴν βροχὴν ἢ νὰ τὴν ὑφιστάμεθα στωικῶς ἀρκεῖ νὰ ἀλλάσσωμεν ἐνδύματα εἰς τὴν ἐπιστροφὴν. Λοιπὸν νὰ ἔχωμεν ἀσπρόρρουχα πρὸς ἀλλαγὴν ἢ νὰ μὴ διστάζωμεν νὰ ἀγοράζωμεν κατὰ τὸν δρόμον μας ὡς εἴθισται παρὰ Ἀγγλοῖς καὶ Ἀμερικανοῖς.

Διὰ νὰ ταξιδεύωμεν εὐχαρίστως πρέπει πάντοτε νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν κόπωσην καὶ ἂν αὕτη μᾶς καταλάβῃ νὰ μὴ διστάζωμεν νὰ σταματῶμεν καὶ νὰ ἀναπαυώμεθα. Τὸ ἐλάττωμα τῆς ἀληθοῦς κράσεως ὀδοιπόρου εἶνε νὰ προβαίνει πολὺ συχνὰ μέχρι τοῦ τελευταίου ὁρίου τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Μάτην ἀνακτᾷ τις αὐτὰ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν. Αἱ ἐντυπώσεις

κεκοπιακρὸς σώματος καὶ πνεύματος, οὐδέποτε ἀξίζουν τὰς τοῦ ἀναπαυομένου ταξειδιώτου, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ βλέπῃ καλὰ, προφυλάττει δὲ τὰς δυνάμεις τῆς προσοχῆς του. Ὡραῖον Μουσεῖον τὸ ὁποῖον ἐπισκέπτεται τις καθ' ἡμέραν κοπιώδη, οὐδέποτε καταλείπει τόσον εὐαρέστους ἐντυπώσεις, τόσον ἀσφλεῖς ἀναμνήσεις, ὅσον ἂν ὠρᾶτο τὴν πρωίαν ἐν ὅλῃ τῇ δροσερότητι ἀναπαυομένου πνεύματος. Ἀναδιφήσατε τὴν μνήμην σας, ἀνεύρετε ὠραίας ἀναμνήσεις ταξειδίου, καὶ εἰπέτε μοι ἂν αἱ πρῶτον ἐρχόμεναι εἰς τὴν ἐνθύμησίν σας, αἱ κάλλιον ἐντετυπωμέναι δὲν εἶνε ἴσα ἴσα ἐκεῖναι ἅς συνελέξατε ἐν ἡμέρᾳ ἡμερίας, ἀπηλλαγμένοι πάσης ὑπερκοπώσεως, τὴν ἐπομένην μᾶλλον τῆς εἰς τὴν πόλιν ἀφίξεώς σας παρὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Παρὰ τοῖς καλοῖς τούτοις τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως ὀδοιπόροις ὑπάρχουσιν μονομανεῖς τῆς μετατοπίσεως, οἵτινες ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τοῦ ποδηλάτου καὶ τῶν αὐτοκινήτων κατήνησαν λεγεῶνες. Οὗτοι δὲν εἶνε ταξειδιῶται ἢ μᾶλλον εἶνε ταξειδιῶται ἰδιαιτέρως ὄλως φύσεως, ἐν εἶδος μονομανῶν τοῦ χιλιομέτρου, ποικιλία ἰδιάζουσα εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Οὗτοι ταξειδεύουν κάκιστα. Ἡ ἔφεσις πρὸς τὴν ταχύτητα, ἢν ἀπέκτησαν καθ' ὁδὸν διαχύνεται εἰς ὅλας τὰς πράξεις. Εὐχαρίστως θὰ ἐπεσκέπτοντο συλλογὴν εικόων δια περιστρεφομένου πεζοδρομίου. Εἰς τούτους ἤθελον συστήσει νὰ ἀποφεύγουν τὰν ὑπερκόπωσην, ἂν μὴ ὅπως μὴ βλάψωσιν τὴν δροσερότητα τῶν ἐντυπώσεων των, περὶ οὗ ἴσως δὲν τοῖς μέλλει, ὅμως τοῦλάχιστον διὰ νὰ προφυλάξουν ἀπλῶς τὴν υἰγιάν των. Αἱ ἀναπηδήσεις τοῦ κινητηρίου μέσου, αἱ ἀνκινάξεις τῆς ὁδοῦ, αἱ συγκινήσεις αἴφνης, τοῦ κάθε βῆμα προστυγχάνοντος κινδύνου, εἰσὶν οἰκτραὶ συνθήκαι διὰ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἀποδίδουν εἰς τὸν βασιλέα Ἀλφόνσον, ἐνθουσιώδη αὐτοκινήτιστήν, τὴν ἐξῆς ὀρθοτάτην φράσιν:

«Ὅ,τι καὶ ἂν συμβαίνει, σταματῶ εἰς κάθε τριάκοντα χιλιόμετρα, διὰ νὰ μὴ μοῦ φανῇ ὅτι ἐτρελλάθηκα».

Αὐτοκινήτισται ἀδελφοί μου, — ἂν πρέπει νὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ ὅτι εἶμαι τοιοῦτος, — ἐκτὸς ὅλων τῶν συστάσεων τὰς ὁποίας σᾶς ἀποτείνω, ὅπως ἀποφύγετε νὰ σπάσετε τὸν σβέρκον σας, ἐκτὸς τῶν συμβουλῶν, ἅς σᾶς δίδω ὅπως ἀποφεύγετε τὰ κρουολογήματα, τὰ νοσήματα τῶν ὀφθαλμῶν, τὴν σκόνην κτλ. κρατήσατε πρὸ πάντων εἰς τὸν νοῦν σας τοῦτο, ὅτι ὁ καλλίτερος ὀδηγοθερμαστής (Chauffeur) εἶνε ὁ γνωρίζων νὰ σταματᾷ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

A. N. ΠΕΤΣΑΛΗΣ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

16-20—ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ—16-20

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΩΝ

ΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1870

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

Φακέλλων, Κατασίχων, Φωτογραφικῶν Χαρτονίων, Πενθίμου Χάρτου και Φακέλλων

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ

Σφραγίδες ελαστικού και Ἐπιγραφαί διὰ θύρας ἐκ πορσελάνης (Plaques émaillées)

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ ΩΣ ΚΑΙ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΙΝΟΣ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

Τῶν Φωτογραφικῶν πλακῶν και χάρτου τοῦ μεγαλειτέρου ἐν τῷ κόσμῳ Ἐργοστασίου

LUMIÈRE & FILS

Και τοῦ Φωτογραφικοῦ Χάρτου Celloidine τῆς Δρέσδης

ΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ

Τοῦ τε Ἐσωτερικοῦ και Ἐξωτερικοῦ ἐκτελοῦνται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας και ταχύτητος

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΤΜΟΠΛΟΤΑΣ "ΓΟΥΔΗ,"

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ	ΩΡΑΝ	8 Μ. Μ.	Διὰ Σύρον, Τήνον και Μύκονον
		7 Π. Μ.	Δι' Αἴγινα, Μέθανα (κατὰ τὸ θέρος), Πορον, Ἰθύν, Σπέτσας, Χέλιον, Λεωνίδιον, Ἄστρος και Ναύπλιον.
ΤΕΤΑΡΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ	Μεσημβρίαν	7 Μ. Μ.	Διὰ Μήλον, Ἡράκλειον, Ρέθυμνον και Χανία.
	ΩΡΑΝ		Διὰ Λαύριον, Ἀλιβέριον, Χαλκίδα, Λάρυμνα, Αἰδηψόν (κατὰ τὸ θέρος), Αἴγυιν, Ἀταλάντην, Στυλίδα, Ὠρεοῦς, Βόλον και Ἀλμυρόν.
ΤΕΤΑΡΤΗΝ	"	8 Μ. Μ.	Διὰ Καψάλιον, Ἐλνὰ, Γύθειον, Γερολιμένα, Λιμένιον, Σελίνιτσάν, Καρδαμύλιν, Καλάμας και Νησίον.
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ	"	7 Μ. Μ.	(Διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ). Διὰ Πάτρας, Μεσολόγγιον, Κυλλάνην, Ζάκυνθον, Κατάκωλον, Κυπαρισσίαν, Ἀγ. Κυριακὴν, Μάραθον, Πύλον, Μεθώνην, Κορώνην, Νησίον, Καλάμας, Καρδαμύλιν, Σελίνιτσάν, Λιμένιον, Γερολιμένα, Γύθειον και Πειραιά.
ΣΑΒΒΑΤΟΝ	"	7 Μ. Μ.	Διὰ Χαλκίδα, Αἰδηψόν (κατὰ τὸ θέρος), Βόλον, Θεσσαλονικίην, Δαρδανέλλα, Δεδαγαῆς και Κωνσταντινούπολιν.

ΘΕΡΑΠΕΥΟΝΤΑΙ

ΑΙ ΠΑΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ
ΤΑ ΣΠΥΡΑΚΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΙΩΝ
Η ΠΙΤΥΡΙΑΣΙΣ
Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΤΡΙΧΩΝ

Ὅλα τὰ νοσήματα τὰ ἐπικίνδυνα διὰ τὸ
ΔΕΡΜΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ
και διὰ τὴν

ΚΑΛΛΟΝΗΝ ΤΩΝ

ΕΝ ΤΗ ΤΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΙΚΗ
τοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐν Παρισίοις εἰδικῶς
ἀσχοληθέντος εἰς τὰ νοσήματα τοῦ δέρμα-
τος και τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς ἱατροῦ κ.

Δ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Μεγάλη γωνιαία οἰκία τῆς οδοῦ Πατησίων
και Γλάδστωνος 1. (Παρὰ τὰ Χατζεῖα)

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΥΡΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗΣ Ο ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΣ ΦΟΙΝΙΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1860—ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ

Κεφάλαια εταιρικά και ἀποθεματικά Πυρός—Ζωῆς κορῶνται 84,000,000

Ἐνεργεῖ ἀσφαλείας κατὰ πυρκαϊῶς ἐπὶ οἰκοδομῶν, ἐπιπλῶν, ἐμπορευμάτων κλπ.—Κλίδος
ζωῆς: Πολλοὶ και ποικίλοι ἀσφαλιστικοὶ συνδασμοὶ, ἀσφάλιστρα και ὄροι λίαν συμφέροντες, ἀνεπίδεκτοι
συμπεριγωνισμοῦ.—Ἡ μόνη Ἐταιρεία ἥτις ἐγγυᾶται ἐν τοῖς συμβολαίοις τῆς ὡς ἐλάχιστον ὄριον μικτοῦ
τόκου 3 0/0.—Δάνεια ἐπὶ τῶν συμβολαίων τῆς.—Τὰ συμβόλαια ἑλληνιστί.

Εἰδικὴ Διεύθυνσις διὰ τὴν Ἑλλάδα, Κρήτην κλπ. ἐν Ἀθήναις οδὸς Σοφοκλέους 4

Διευθυντῆς Ζ. Παδχαλίγκος Δικηγόρος

καὶ σελ. 778 «*παρασημειωτέον*. Κ. Σ. Κόντος ἐν 'Αθηνῶν 94» καὶ σελ. 325 «*ἐθνικογράφος*, ὁ. (Στέφανος δηλ. ὁ Βυζάντιος) Κ. Σ. Κόντος. — Σπ. Κ. Κοντογ. 90 «*καὶ ἐθνικολόγος*, ὁ (Στέφανος δηλ. ὁ Βυζάντιος.) Κ. Σ. Κόντος. — Σπ. Κ. Κοντογ. 90».

Οὐδεμία τῶν λέξεων τούτων ὑπάρχει νῆα, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀντιδιασταλτικῶς εἶνε εἰρημένον ὑπ' Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀλεξανδρείου περὶ Ἄντων. σελ. 50, Α' «*καὶ γενικὸν μὲν τὸ πρὸς τι λαμβανέσθαι, εἰδικὸν δὲ τὸ ἀντιδιασταλτικῶς*» τὸ δὲ *παρασημειωτέον* ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείου Τόμ. Α', σελ. 183, 28 Δινδ. «*παρασημειωτέον ἐν τῷ ὄντι κτέ*» καὶ Τόμ. Β', σελ. 175, 6 «*παρασημειωτέον ὡς μόνον τὸ θεῖον σοφὸν εἶναι φύσει νοεῖσθαι χρῆ*» καὶ σελ. 218, 18 «*νῦν δὲ τοῦτο μόνον παρασημειωτέον*» καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀριγένους Τόμ. Α', σελ. 227 «*καὶ τοῦτο δὲ παρασημειωτέον*», τὸ δὲ *ἐθνικογράφος* καὶ *ἐθνικολόγος* ὡς καὶ τὸ *ἐθνογράφος* καὶ *ἐθνολόγος* ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 313, 18 «*ὡς ὁ ἐθνογράφος λέγει*» καὶ σελ. 337, 17 «*ὁ γράφει ὁ ἐθνικολόγος*» καὶ σελ. 354, 9 «*ἐκλήθη δὲ ἡ τῆς Τρωάδος αὐτῆ Ζέλεια κατὰ τὸν ἐθνικολόγον ἀπὸ Ζελίου ἥρωος*» καὶ σελ. 359, 14 «*ὡς δηλοῖ κατὰ τὸν ἐθολόγον ὁ γράφας οὕτως*» καὶ σελ. 364, 45 «*Ἀσκανία δὲ κατὰ μὲν τὸν ἐθνικογράφον πόλις Τρωική*» καὶ σελ. 368, 8 «*ὁ δὲ ἐθνογράφος φησὶ κτέ*» καὶ 25 «*οὕτω καὶ ἡ Μυκάλη αὕτη κατὰ τὸν ἐθνολόγον*» καὶ σελ. 880, 55 «*οὐτὴ δὲ Ἀρήνη παρὰ τῷ ἐθνογράφῳ*». Πρβ. σελ. 304, 19 «*ὁ δὲ καταγράφας τὰ ἐθνικὰ Ὡλενον ἱστορεῖ πόλιν Ἀχαΐας ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς ἀπὸ Ὡλένου*». σελ. 313, 2 «*ὡς ὁ γράφας τὰ ἐθνικὰ ἱστορεῖ*» καὶ 14 «*ἔστι δὲ καὶ Ποντικὴ Λύκαστος κατὰ τὸν γραφέα τῶν ἐθνικῶν*». σελ. 330, 31 «*καλεῖται καὶ Θούμιον κατὰ τὸν ἀναγραφέα τῶν ἐθνικῶν*». σελ. 334, 9 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράφας λέγει ὅτι κτέ*». σελ. 335, 37 «*καὶ λέγει ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας ὅτι Αἰολεῖς ὄντες οἱ Περραιβοὶ ἐδίπλουν τὰ σύμφωνα*» καὶ 41 «*ὡς ὁ τῶν ἐθνικῶν καταγραφεὺς δηλοῖ*». σελ. 356, 14 «*Τεῖρια μέντοι διὰ διφθόγγου καὶ Ἰ Λευκοσύρων πόλις ἐστὶ κατὰ τὸν ἀναγραφέα τῶν ἐθνικῶν*». σελ. 361, 10 «*ἦν δὲ κατὰ τὸν ἀναγραφέα τῶν ἐθνικῶν καὶ ἔθνος παρὰ Τριβηλοῖς Ἐνετοί*» καὶ 42 «*ὡς ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας φησὶν*». σελ. 362, 16 «*Κρῶμα δὲ ἡ χωρίον Ἀμάστριδος κατὰ τὸν τὰ ἐθνικὰ γράφαντα ἡ πόλις Πιφλαγονίας*» καὶ 32 «*λέγει δὲ ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας πολίτην πρὸς τῇ Ποντικῇ τῇ Κρωβίλων*». σελ. 520, 15 «*ὁ δὲ γράφων τὰ ἐθνικὰ καὶ πόλιν Ἀχαΐας Τάρνην φησὶ*». σελ. 714, 48 «*ὡς ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας δηλοῖ*». σελ. 743, 16 «*τούτων δὲ τὴν Καρδαμύλην μὲν ὁ τὰ ἐθνικὰ συγγράφας πόλιν Μεσσηνιαίας φησὶν*». σελ. 804, 33 «*ἔστι δὲ ἡ Σκάνδεια, ἐπίνειον Κυθήρων κατὰ τὸν τὰ ἐθνικὰ γρά-*

φαντα». σελ. 816, 4 «*ἦν ὁ τὰ ἐθνικὰ συγγράφας πόλιν Τρωάδος φησὶ*». σελ. 880, 24 «*τὴν δὲ Θρούεσσον πόλιν ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας Θρούον λέγει ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ φουμένων ὁμωνύμως τῷ φυτῷ κληθεῖσκαν*». σελ. 883, 2 «*μίας τῶν Δαναίδων κατὰ τὸν τὰ ἐθνικὰ γράφαντα*» καὶ 7 «*ὡς καὶ ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας ἱστορεῖ*» καὶ 9 «*ὁ μὲν γὰρ τὰ ἐθνικὰ γράφας κατὰ στοιχεῖον διὰ τοῦ Η οἶδεν αὐτήν*». σελ. 933, 18 «*ὡς φησὶν ὁ τὰ ἐθνικὰ γράφας*». σελ. 985, 61 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράφας καὶ πόλιν ἐν τοῖς ἐκεῖσε οἶδε κάλουμένην Λεκτῶν*». σελ. 1076, 26 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράφας Ὀμηρικὸν οἶδε σχηματισμὸν τὸ Βούδειον*». σελ. 1100, 8 «*ὡς δηλοῖ καὶ ὁ γράφας τὰ ἐθνικὰ*» σελ. 1108, 11 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράφας Πανόπην λέγει πόλιν Φωκίδος κληθεῖσκαν ἀπὸ Πανοπέως*». σελ. 1478, 45 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράφας ἱστορεῖ ὅτι κτέ*». Ἐρρήθη δ' ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου καὶ ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον τὸν περιηγητὴν Παρεκβολαῖς σελ. 384, 42 Διδ. «*ὁ δὲ τῶν ἐθνικῶν ἀναγραφεὺς λέγει ὅτι κτέ*».

ΣΗΜ. Παρρητηρεῖται ὅτι οὐ μόνον *παρασημειωτέον* ἐλέγθη ὑπὸ τοῦ Ὀριγένους ἀλλὰ καὶ *ἐπισημειωτέον* Τόμ. Α', σελ. 272 «*μόνον δὲ τοῦτο ἐπισημειωτέον ὅτι κτέ*». Ὡς δὲ τὸ *παρασημειωτέον* ἐνομίσθη ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη νῆα λέξις, οὕτω καὶ τὸ *ἐπισημειωτέον* ἐν τῇ Συγκαγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 400 «*ἐπισημειωτέον*. Δ. Ι. Μκυροφ 60».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Συλλέκτης.

Μνημονεύεται τὸ ὄνομα *συλλέκτης* ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συγκαγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 943, *συλλέκτης*, ὁ. (ἠλεκτρισμοῦ) Ἄκρ. 20 Ἰαν. 87, 2) πᾶς ὁ συλλέγων τι Θ. Ὀρφαν. 70 — Σ. Α. Κ. 88». «*Ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο τασσόμενον ἐπὶ τῆς ἐνοίας παντὸς τοῦ συλλέγοντός τι δὲν εἶνε νῆα λέξις δηλοῦται ἐκ τοῦ ἀπαντῶντος ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 329, 6 «*τὴν δὲ θαυμασίαν πόλιν Μαγνησίας ὁ τὸν ἐθνικῶν συλλέκτης φησὶ*». Πρβ. σελ. 337, 19 «*κατὰ δὲ τὸν ἀναλεξάμενον τὰ ἐθνικὰ καὶ Ἀργουρα ὑστερον ἐκλήθη*» καὶ σελ. 358, 2 «*αἰστέον δὲ ὅτι ὁ τῶν ἐθνικῶν ἐπιλέκτης ἐνδεκα Λαρίσσης ἐξαριθμήσας κτέ*» καὶ σελ. 363, 39 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ ἐπιλεξάμενος Ἀλιζῶνας γράφει, οὐ μὴν Ἀλιζώνους*» καὶ σελ. 367, 23 «*ἔθεν καὶ ἡ Κῶς Καρία ἐλέγετο κατὰ τὸν ἐπιλέκτην τῶν ἐθνικῶν*». Παρρημειωτέον δ' ὅτι εἶνε μὲν γεγραμμένον παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ Λαρίσσης, ἀλλ' ἡ ὕγιως ἔχουσα ἐκφορὰ εἶνε Λαρίσσης.*

Θηλυκὸν ὄνομα *γρασο-συλλέκτρια* μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Σουΐδα σελ. 1027 Βεκκ. «*Τίμαιος — ὃν Ἀθηναῖοι Ἐπιτίμαιον ὠνόμασαν — Παρωνόμαστο δὲ τοῦτο*

διὰ τὸ πολλὰ ἐπιτιμᾶν καὶ γρασοσυλλέκτρια διὰ τὸ τὰ τυχόντα ἀναγράφειν». Ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐρρήθη *στωμυλιο-συλλεκτάδης* Βατρ. 841 «*σὺ δὲ με ταῦτ' ὦ στωμυλιοσυλλεκτάδῃ καὶ πτωγοποιῆ καὶ βραχισυρραπτάδῃ*;». «*Ὅμοιον τῷ στωμυλιο-συλλεκτάδῃ εἶνε τὸ ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου φερόμενον σελ. 157, Β «*οὐδεὶς ὕμων, ἄνδρες γενεο-συλλεκτάδαι, ἰχθὺν ἐσθίει* :» καὶ τὸ ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 1309, 3 «*καὶ μὴ γενῶντες ῥητορείας οἰκείας, ἀλλ', ὡς εἰπεῖν, λογοσυλλεκτάδαι*». Εὐρέθη καὶ ὄνομα *καταλέκτρια*, περὶ οὗ ὁ Μεινέκιος ἐν Anal. Alex. σελ. 123 γράφει «*Nimirum Leucotheam seu Inonem ita vocatam fuisse tradit Etymol. M. p. 217, 14 : Βύνη ἢ Λευκοθέα ἢ Ἰνώ, οἷον Βύνης καταλέκτρια αὐθιέσης*. G. Dindorfius ad Stephani Thesaurum tentat κατὰ λέκτρ. Ἰεν. Mihi κατὰλέκτρια dici potuisse videntur Nymphae Inonis θλακμηπόλοι». Πρβ. καὶ Τζέτζ Σχολ. εἰς Λυκόφρ. σελ. 55, 30 (1908).*

Καλὸν ἡμῖν φίνεται νὰ παρατεθῶσιν ἐνθάδε τὰ περὶ τοῦ ὀνόματος ἐκθέτης εἰρημένα ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συγκαγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 336 «*ἐκθέτης, ὁ (ἀριθμητικ.) Ἰωσ. Μοισ. — Ν. Θεοτ. — 2) ὁ ἐκτιθεῖς τι εἰς κοινὴν θέαν*. Ἄν. Πολυζ. — Ν. Κοντόπ. λ. 89 — Ἡ λέξις ἐν τοῖς Λεξ. τῆς ἀρχ. γλ. ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐξώστου (= *μπικλονίου*)» (Πρβ. Θεσ. Στεφ. Τόμ. 1', σελ. 420).

Ἄλλ' ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 304, 28 κεῖται «*ὁ δὲ τῶν ἐθνικῶν ἐκθέτης διὰ τοῦ Η γράφει αὐτό*». Πρβ. σελ. 305, 46 «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ ἐκτιθεῖς λέγει μὲν καὶ αὐτὸς κτέ*». Ἐρρήθη δ' ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου καὶ «*ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ ἐπιλεξάμενος τὴν Ἰθάκην εἰπὼν φησὶν* (σελ. 307, 21).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Βουλγαρισμός καὶ Βουλγαριστί.

Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συγκαγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 223 «*Βουλγαρισμός*, ὁ. Ἀμερόληπτος, ἐνθα ἄνωτ. 60 — Μ. Δημ. 77 — Πρωτὰ 14 Ἰουν. 97» καὶ «*Βουλγαριστί*. Α. Γ. Λευκ. 43. Σ. Α. Κ. 62 — Χ. Καρμίτα. ἐν Χρυσάλ. 66 — Κ. Παπαρρηγόπ. 71 — Ἐγγραφ. συλλ. Βύρωνος 73».

Τοῦ ἐπιρρήματος *βουλγαριστί* γίνεται μνεῖα ἐν τοῖς Κανόσι τοῦ Θεογνώστου Κραμ. Ἄν. Ὁξ. Τόμ. Β', σελ. 159, 32 «*Τὰ εἰς ΤΙ ἐθνικὰ δέζονται καὶ διὰ τοῦ Ι γράφεται τὴν λήγουσαν καὶ τὴν παραλήγουσαν, οἷον δωριστί, ἰωνιστί, βουλγαριστί, Σαρρακηνιστί*».

Τὸ δ' ὄνομα *βουλγαρισμός* κεῖται ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις σελ. 120, 7 Διδ. «*Τὸν παιονισμὸν*

βουλγαρισμὸν εἰ γράφει, γράφειν μικρὸν γίνωσκε, μηδαμῶς μέγα». Ὁ Πόππος λέγει ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκδόσει τοῦ Θουκυδίδου Μέρ. Γ', δ', σελ. 489 «*Fort. leg. βουλγαρισμὸν μὴ γράφει*». Οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρχη ὅτι ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε *βουλγαρισμὸν*. Παρρημειωτέον τὰ ὑπὸ τοῦ Ἄντων. Δ. Βορεάδου γεγραμμένα ἐν Διορθ. εἰς τὰ Παλ. εἰς τὸν Θουκυδ. Σχολ. σελ. 36 (1883): «*Ἐν μόνον γράμμι εἰς ἄλλο μεταπεσόν τὸν μὲν Βουλγαρισμὸν εὐχερέστατα ἡμῖν ἐξηφάνισε, τὰ δ' ἰκμβεῖα παντελῶς ἀδικονόητα ἐποίησεν*. Γραπτέον τοίνυν.

Τὸν παιονισμὸν Βουλγαρισμὸν εἰ γράφει (γράφεις!) γράφειν μικρὸν γίνωσκε μηδαμῶς μέγα.

Παρασημειωτέον δὲ τῶν ἀπειροτέρων χάριν, ὅτι τὸ ὄνομα *Βουλγαρισμός* ἐσχημάτισεν ὁ Τζέτζης (κατὰ τὸ Ἑλληνισμός, Μηδισμός, κτλ.) ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ *Βούλγαρος*, νομίζων, ὡς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Βυζαντίων, τοὺς Βουλγάρους Παίονας εἶναι. Βούλεται οὖν λέγειν ὅτι δεῖ γράφειν Ὁ τὴν τρίτην ἀπὸ τέλους τοῦ ὀνόματος *Παιονισμός*, ὅταν τοῦτο παράγεται ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ *Παίων - ονος = Βούλγαρος - ον, Παιονίζω = Βουλγαρίζω, Παιονισμός = Βουλγαρισμός*» (Πρβ. Ἄθην. 1890, σελ. 468).

Τῶν *Παιόνων* γίνεται μνεῖα ὑπὸ τ' ἄλλων καὶ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους σελ. 13, 13 «*τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας*». Ὁ Βλαυδέσιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ἀχαρνέων σελ. 273 «*τὸ δὲ ἐνικὸν ἀντὶ πληθυντικοῦ προηγέγκατο ἀντὶ τοῦ περὶ Λακεδαιμονίων*. Τὸ ὅμοιον καὶ παρὰ τῷ ῥήτορι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φιλιππικῶν (p. 13, 4! ubi ἐπ' Ἰλλυρίους καὶ Παίονας legitur] ἀλλὰ μὲν τὸν γε Παίονα καὶ Ἰλλυρίον». Σφάλλεται ὁ Βλαυδέσιος, διότι ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους χρῆσις οὐ μόνον τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνικουῦσιν. 15, 23 «*ἀλλὰ μὴν τὸν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυρίον καὶ ἀπλῶς τούτους ἀπαντας ἡγεῖσθαι χρῆ αὐτονομους ἢ διον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι*». Ἴδε καὶ Βασιάδην ἐκ τῇ ἐκδόσει λόγων τοῦ Δημοσθένους σελ. 256. Μετὰ πολλῆς περὶ τοῦ πράγματος ἀκριβείας θὰ διαλάβωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ἰοστεφεῖς.

Ψευδὲς εἶνε ὁ δοξάζει ὁ Κουμανούδης περὶ τοῦ ἐπιθέτου *ιοστεφεῖς* ἐν τῇ Συγκαγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 231 «*βρωμοστεφεῖς Ἀθηναῖ! Ἄκρ. 3 Αὐγ. 86*. — Κατὰ παρήχησιν κακεντρεχῆ πρὸς τὸ ἀρχαῖον *ιοστεφεῖς* ἐπλάσθη ἡ λέξις».

Ἀδυνατοῦμεν νὰ νοήσωμεν τί παθὼν ὁ Κουμανούδης υπέλαθεν ὅτι αἱ Ἀθηναῖ ἐκλήθησαν τὸ πάλαι *ιοστε-*

επεξέλωμεν τὸ πρᾶγμα λαμβάνοντες πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Διττεμπεργήρου διειλημμένα ἐν Orient. Graec. Inscript. Select. Τόμ. Α', σελ. 584.

ΣΗΜ. Ἀναγκαστικὸν ἡμῖν φαίνεται νὰ παρατηρηθῆ ὅτι καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου ἦτο βερβάρως γεγραμμένον γαλιδέα ἀντὶ τοῦ γαλιδέα (Ἴδε Θεσ. Στεφ. Τόμ. Β', σελ. 505 καὶ Μ. Σμιδίτιον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἡσυχίου Τόμ. Α', σελ. 413.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Λογίδριον καὶ θιασιδριον.

Τὸ τε λογίδριον καὶ τὸ θιασιδριον μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 331 «εἰσακτήριον λογίδριον, τό. Δ. Βικέλ. ἐν Ἔστ. 29 Νο. 92.—Καλὴ κακὴ ἢ λέξις δὲν ἀποφαινομαι» καὶ σελ. 475 «θιασιδρια, τά. (ὑποκορ. τοῦ θιάσος) Ἄκρ. 21 Ἰουλ. 94».

Γράφει δ' ὁ Κουμανούδης σελ. 587 «κωνσολασθαι ἦν ἀνέγων ἐγὼ πρὸ 30-40 ἐτῶν ἐπὶ πλῆθος ἐν στρώσει ναίδριον ἐρειπιωμένου ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ τινὸς ἐν Ἀθῆναις, ἐν ὁδῷ Ἄρεος, ἀνιόντων ἐπὶ δεξιά». Πρὸ. σελ. 29 «Αἰτωλικὸν ἐπὶ ζηροῦ νησιδρίου λέξις ἦτις συνεκόπη ἀπὸ Ἀνατολικοῦ εἰς Ἀντελικόν. Θ. Α. Χαβέλ. 83, ἐν Ἱστορίᾳ Αἰτωλῶν, σελ. 83».

Κακῶς εἶνε γεγραμμένον λογίδριον ἀντὶ τοῦ λογύδριον καὶ θιασιδριον ἀντὶ τοῦ θιασύδριον καὶ ναίδριον ἀντὶ τοῦ ναΐδριον καὶ νησιδρίου ἀντὶ τοῦ νησιδρίου.

Ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι 1882, σελ. 147 ἐγράψαμεν τάδε· «Ὁρθῶς μὲν ἔχει ἢ διὰ τοῦ Ι γραφῆ τοῦ ὀνόματος λογίδριον τοῦ καὶ παρὰ τοῖς ἐνδόξοις ἀπαντῶντος, οἵτινες καὶ λογάριον λέγουσι, πλημμελῶς δ' ἀντὶ τοῦ λογύδριον, ὅπερ ἄγνωστον τοῖς παλαιοῖς ὄν μόνον οἱ μεταγενέστεροι μεταχειρίζονται ἐνίοτε, γράφεται ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων λογίδριον».

Ὑποκοριστικὴ κατάληξις ΙΔΡΙΟΝ διὰ τοῦ Ι γραφομένη κατὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ἐν τοῖς Κανόσι τοῦ Θεογονώστου φέρεται «Τὰ διὰ τοῦ ΓΔΡΙΟΝ τὴν δευτέραν ἀπὸ τέλους ἔχει διὰ τοῦ Ι καὶ τὴν πρὸ αὐτῆς διὰ τοῦ Γ, οἷον τραγλύδιον, Πριαμιλλύδριον, νεανισκύδριον, χαλκύδριον. Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδειγματὰ τοῦ εἰς ΓΔΡΙΟΝ ὑποκοριστικοῦ τύπου δύναται τις ἐκ τε τοῦ δοκίμου καὶ τοῦ ἀδοκίμου ἑλληνισμοῦ νὰ καταλέξῃ, οἷον ἀλύδριον, ἐλκύδριον, κωμύδριον, λεξύδριον, λημύδριον, μελύδριον, μονύδριον, μυθύδριον, (νακύδριον), νεφύδριον, νησύδριον, ξενύδριον, ξιφύδριον καὶ δωριστὶ σκιφύδριον, πολύδριον, σκελύδριον, σκηρύδριον, σπηλύδριον, σχολύδριον, τειχύδριον, τεχνύδριον, χερύδριον». Τοῦ ὑποκοριστικοῦ νεφύδριον

ποιεῖται μνησκὸν καὶ ὁ Κουμανούδης σελ. 686 «νεφύλιον, τό. Κλ. Ῥαγκ. 77.—Ἄλλ' ὑπῆρχε πρόπαλαι τὸ νεφύδριον παρὰ τῷ Κεδρηνῷ».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐγρᾶφη καὶ ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου Δούκα λογίδρια ἀντὶ τοῦ λογύδρια ἐν τῷ Σοφιστῇ σελ. α' «τὰ λογίδρια ταῦτα» καὶ ἐν τῷ Πανηγυριστῇ σελ. 32 «λογίδρια καὶ μελέται» καὶ ὑπὸ τοῦ Καραθεωδωρῆ ναΐδριον ἀντὶ τοῦ ναΐδριον ἐν τῷ περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς Εἰ σελ. 26 «τοιοῦτο ναΐδριον». Ὑποκοριστικὰ τοῦ ὀνόματος ναός φέρονται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ἀρσενικὸν ναΐσκος καὶ τὰ οὐδέτερα ναΐδιον καὶ ναΐσκάριον. Νέξ δὲ λέξις εἶνε τὸ ναΐδριον ἄλλ' ἢ διὰ τοῦ Ι γραφῆ τῆς προπαρκαληγουσῆς αὐτοῦ εἶνε τιμαρτημένη.

ΣΗΜ. Ἐγράψεν ὁ Κουμανούδης ἐρειπιωμένον ἀντὶ τοῦ ἡρειπιωμένον δυσσεστων πιθανώτατα τῷ ἰωτακισμῷ. Λέγομεν τοῦτο ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 29 «αἰτιόλογημένως. Σ. Α. Κ. ἐν Χρυσκλ. 66. Δὲν ἐγράψα ἐκεῖ ἠτιολογημένως, ὡς δυσσεστων τῷ ἰωτακισμῷ ἐνίοτε καὶ ἐν τισιν. Ὅστις δ' ἔχει ἄλλους ἔρωτας, πλᾶττεῖα κέλευθος!»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Κατάμελας-Καταμέλας.

Θυμάσις εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη γεγραμμένα ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 527 «κατάμελας, β. Στ. Ἐέν.—καταμέλας δ' ἐγράψεν ὁ Κ. Παλαμ. ἐν Ἔστ. 1 Νοεμβρ. 87.—Ποτέρη τῶν γραφῶν ἔχει ὀρθῶς; Τὰ Λεξικά τῆς ἀρχ. γλώσσ. ἔχουσιν ἐπὶ ὑπομέλας, ἀλλὰ ὑπέρμεγας».

Παραδοξότατον ἡμῖν φαίνεται ὅτι ὁ Κουμανούδης ἠπόρει περὶ πράγματος ἀπλουστάτου καὶ φανεροτάτου. Ἐπειδὴ ἢ μὲν τοῦ μέλας λήγουσα εἶνε μακρά, ὡς καὶ ἡ τοῦ τάλας, ἢ δὲ τοῦ μέγας βραχέα, εὐλογώτατα μὲν παροξύνονται τὰ ἐκ τοῦ μέλας καὶ τάλας συγκείμενα μακρὰν ἔχοντα τὴν λήγουσαν, οἷον λαμμέλας καὶ ὑπομέλας καὶ δυστάλας, εὐλογώτατα δὲ παροξύνονται τὰ ἐκ τοῦ μέγας βραχέως, τῆς λήγουσας αὐτῶν οὔσης, οἷον πάμμεγας καὶ ὑπέρμεγας.

Παρατηρητέον δ' ὅτι μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων ἐπίθετα ἐκ τοῦ μέλας μὲν συγκείμενα παροξύοντα δ' ὄντα, οἷον βαθυμέλας (σελ. 199), γλαυκομέλας (σελ. 244), ξανθομέλας (σελ. 706), τεφρομέλας (σελ. 991), φαιώμελας (σελ. 1065), χρυσομέλας (σελ. 1123), ἀλλὰ κίονομέλας καὶ κίονομέλας (σελ. 579). Μόνον τὸ κίονομέλας ἔχει ὀρθῶς.

Φέρονται δὲ τοιαῦτα ἐπίθετα καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οἷον ἐρυθρομέλας, λευκομέλας, χλωρομέλας (ὑποχλωρομέλας) καὶ ὠχρομέλας.

Ἐξηλληνίσθη δὲ διὰ τοῦ καταμέλας τὸ καθωμιλημένον κατάμαυρος, ὃ ὅμοια πολλὰ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν συνηθείᾳ, οἷον κάτασπρος, κατακόκκινος, καταπράσινος, κατακίτρινος, καταγάλαζος, καταγάλανος (γὰρ μαῦρα μάτις χάνομαι γὰρ γαλανὰ πεθίνω, γὰρ αὐτὰ τὰ καταγάλανα σκίζω τὴ γῆ καὶ μπκίνω), κατακαίνουρηγος, καταστρόγγυλος, κατακούτρολος, κατάξερρος, κατάγερρος, κατατρούπιος, κατάσιος, κατάσιεγρος, καταφάνερρος, κατάσιεγρος, κατάχρυσος, κατάχρυσος, κατάχρυσος, καταλάσιος, καταλάσιος. Λέγεται καὶ κατακούτας. Πρὸ. καὶ καταμυσημερο, κτλ. καὶ κατάχαμα, κτλ.

Ὡς δὲ λέγεται ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν συνηθείᾳ κάτασπρος καὶ κατακόκκινος καὶ καταφάνερρος καὶ κατάξερρος, οὕτω καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ κατάλευκος καὶ κατέρυθρος καὶ κατάδηλος καὶ κατάξερρος. Πρὸ. καὶ κατάπλευρος καὶ κατάμειστος καὶ κάτισχνος, καὶ κάτοξυς καὶ κατάψυχρος, κτλ.

Ἐν τέλει παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη γεγραμμένα ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 529 «κατάπρωτη ἐκδοσις, ἢ παρὰ Φράγκοις λεγομένη editio princeps Ἀδ. Κορ. ἐν ἐπιστολαῖς, ἔνθα που καὶ γεν. πτώσις «τῆς κατάπρωτης». Εἶναι ἄρα γε τῆς κοινῆς γλώσσῃς τοῦτο τὸ ἐπίθετον; Ἐγὼ ἠξέυρω τὸ ὀλόμπρωτος, ἔτι δὲ καὶ τὸ κατῆστρωτος, ἐξ οὗ πιθανολογεῖται καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ κατάπρωτος». Ὡς λέγεται κατάμαυρος-κατάμαυρη καὶ κάτασπρος-κάτασπρη καὶ κατάξερρος-κατάξερρη, κτλ., οὕτω καὶ κατάπρωτος-κατάπρωτη.

ΣΗΜ. Α'. Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῇ Κων. πόλει Τόμ. Α', σελ. 9. «Ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζει αὐτὸν Ἀθῆνα, καθὼς καὶ οἱ Τοῦρκοι Μπογάζι, οἱ δὲ Γρικωρομαῖοι Στενὸν ἢ Στενά καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς νούτζι Στενίτας, καθὼς καὶ ὁ Ἀπολλώνιος Σκολιοῦ πύρου στεινωπὸν» οἱ δὲ ἀστὶ γόττεροι τῶν σημερινῶν κύτου κατόικων **Κατάστενον**».

ΣΗΜ. Β'. Ἐπίθετον κάτωχρος μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 535 «κάτωχρος, 2. Σ. Α. Κ. 51».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Βελεγράδιον καὶ Μπελεγράτι

Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 602 «Λευκόπολις, ἢ Μπελεγράτι πρωτεύουσα τῆς Σερβίας. Κυρ. Καπετ, 08.—Ταυτὴν συνήθως γράφεται παρ' ἡμῖν Βελεγράδιον, ὑπὸ τῶν πολλῶν δὲ προφέρεται τὸ Μπελεγράτι. Οἱ ἐγγώριοι δὲ τὸ γράφουσι καὶ προφέρουσι Μπέο-γρὰδ (= Λευκόπολιν) τρώγοντες τὸ λ. Ἦκουσα δὲ ποτε ἐγὼ παρετυμολογίαν καὶ παρερμηνείαν τοῦ ὀνόματος τούτου γε-

λοῖον, ὅτι δὴθεν ὀνομάσθη οὕτως ἐκ τῶν Τουρκικῶν λέξεων μελεῖ ἰγρὰτ (= τὴν μέσην σου κλίνη, γύρε) ἢ Τοῦρκός τις ἐπρόφερε διασφάξας τινὰ χριστιανὸν ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ καὶ ἰδὼν αὐτὸν οὐ πίπτοντα ἔτι, εἰ μὴ μόνον ἀφοῦ ἔγυρεν. ἔκλινε».

Ἐπειδὴ οὐδέναν λόγον ὁ Κουμανούδης ποιεῖται περὶ τῶν ἐν τῷ Βυζαντικῷ ἑλληνισμῷ ἀπαντῶντων ὀνομάτων τῆς περὶ τῆς ὀ λόγος πόλεως, παρατιθέμεθα χωρὶς τοῦ Ἐφραμίου καὶ ἄλλων, ἐν οἷς γίνεται αὐτῆς μνηεῖα.

Ἐφραμ. 4185 (σελ. 177 Βόνν.) «ἄρχοντα τότε Βρανιτζόβης θέματος καὶ Βελεγράδων» καὶ 4125 (σελ. 177) «κατέδραμε χωρὶα Βρανιτζόβης ζύμπαντα καὶ Βελεγράδων» καὶ 7657 (σελ. 309) «νυκτὸς καθεύδων ἐν Βελεγράδων ὄροις».

Γεώργ. Παχυμ. Τόμ. Α', σελ. 107, 1 Βόνν. «αἰρεῖ δὲ καὶ τὸ περὶ τὰ Βελλάγραδα καὶ Πόλογον» καὶ σελ. 508, 4 «ἐν τούτοις δ' ὄντος τοῦ βασιλέως καὶ τὰ κατὰ Βελλάγραδα διηγέλλοντο» καὶ σελ. 509, 20 «προχθέντες τοῖνον ταῖς τόλμας οἱ Ἴταλοὶ ἐπὶ τὰ Βελλάγραδα πρῶτον ὄρμων» καὶ Τόμ. Β', σελ. 557, 10 «ἐκ τε Βελεγράδων Ῥωμαίων κατήκουσιν καὶ πλεῖστον ἄλλο Τριβαλλικὸν ζενικόν».

Γεώργ. Κεδρην. Τόμ. Β', σελ. 475, 3 Βόνν. «ἐνθα κατέλαθεν ὁ τῶν Βελογράδων ἄρχων μετὰ δουλικοῦ τοῦ σχήματος Ἐλεμάγος» καὶ σελ. 527, 8 «καὶ κατήτησεν ἄκρι Μωράβου καὶ Βελεγράδων (φρούρια δὲ ταῦτα τῆς Παννονίας κατὰ τὴν περσικὴν τοῦ Ἰστρου διακείμενα καὶ γειτονοῦντα τῷ κράτῃ Τουρκίας)».

Νικηφ. Γρηγορ. Τόμ. Α', σελ. 73, 9 Βόνν. «οἱ μέντοι πολέμιοι περικλήσαντες ἐπολιόρουν τὸ τῶν Βελεγράδων ὑψηλὸν τε καὶ ὡς εἰπεῖν ὑπερνεφέλον φρούριον» καὶ σελ. 146, 7 «καὶ ἦν αὐτῷ σκοπιμώτατον ἐκπολιορκήσαντι τὸ τῶν Βελεγράδων φρούριον» καὶ σελ. 147, 21 «μεταστῆσαι τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἐκ τῆς τῶν Βελεγράδων πολιορκίας» καὶ σελ. 394, 21 «περὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Βελεγράδων καὶ τῆς ἄλλης Μακεδονίας τηνικαῦτα διατρίβοντα».

Ἰω. Κίναμ. σελ. 10, 11 Βόνν. «ποταμὸν Ἰστρον περαιωθείς Βελέγρδα πόλιν παρ' αὐτῷ κειμένην ἐκπολιορκήσας εἶλεν» καὶ σελ. 131, 22 «ὡς ἐπὶ Βελέγρδα πόλιν ἐφέροντο» καὶ σελ. 133, 2 «ὅτι Βελέγρδα πόλιν Ῥωμαίων ἀφίσταν οἱ κάτοικοι διανοοῦνται» καὶ σελ. 214, 9 «ὅ δὲ ἐπὶ Βελέγρδα πόλιν ἐλθὼν ἐνταῦθα ἠύλισατο» καὶ σελ. 240, 13 «ἐπὶ Βελέγρδα μεταβάς ὄρθρου ἐκεῖθεν ἀπέπλει». Τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως αὐτῆς καλεῖ ὁ Κίναμος Βελεγράδιτας ἐν σελ. 133, 15 λέγων «ἐπανήκε δεσμώτας ἔχων καὶ τοὺς ὡς εἴρηται ἀποστασίαν ὠδίνοντας Βελεγράδιτῶν».

Νικηφ. Χων. σελ. 133, 10 Βόνν «ἐπειδὴ γὰρ παρε

λύθη τῆς δουρικῆς ἀρχῆς Βραχνιζόδης καὶ Βελεγράδων ὁ Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος κτέ» καὶ σελ. 134,9 «τὰ κατὰ Βραχνιζοβαν καὶ Βελέγραδα καταστησάμενος πράγματα» καὶ σελ. 166, 23 «λέγω δὴ τὰ κατὰ Βραχνιζοβαν καὶ Βελέγραδα» καὶ σελ. 178,3 «τὰ ἐν Βελεγράδοις πολίγων πλείστης ὕψους ἐπιμελείας ἤξιωσαν» καὶ σελ. 347, 3 «τὰ κατὰ Βραχνιζοβαν καὶ Βελέγραδα γραφαῖς ἐνάγουσα».

Κωνσταντ. Πορφυρογέν. Τόμ. Γ', σελ. 151, 5 Βόνν. «εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα ἢ Νόνα, τὸ Βελόγραδον κτέ» καὶ σελ. 153,8 «διὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ τότε τὸ Βελόγραδον κρατοῦντος» καὶ σελ. 173, 17 «ἐπειτα δὲ καὶ καὶ Βελέγραδα ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς αὐτῆς γεφύρας» καὶ 20 «ἀπὸ τῆς Βελεγράδας ὁδὸν ἔχον ἡμερῶν δύο» καὶ σελ. 177,12 ἐνῶ τὸ κάστρον ἐστὶ τὸ Βελέγραδα ἐπονομαζόμενον.

Λαόν. Χαλκοκονδ. σελ. 246, 7 Βόνν. «ἀς ἠλλάξατο Ἐλεάζαρος πρὸς τὸν Παιόνων βασιλέα Σιγισμουῦδον ἀντὶ τῆς Μπελογράδος πόλεως» καὶ σελ. 247,7 «ἤλαυνεν ἐπὶ Μπελογράδην τὴν Παιόνων πόλιν» καὶ 12 «ὡς δὲ ἐς Μπελογράδην ἐπελάσας ἐπολιόρκει τὴν πόλιν Ἀμουράτης ὁ Μεχμέτεω» καὶ σελ. 370,16 «ἐλάυνειν σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτὸν εὐθὺ ἐπὶ Βελογράδην» καὶ σελ. 372,14 «εἰ ἐπὶ Βελογράδην ἀγάγοι σῶον» καὶ 21 «καὶ ἐνέμενον τῇ ὑστεραίᾳ συσκευασάμενοι ἀπάγειν ἐπὶ Μπελογράδην» καὶ σελ. 416,5 «ἐστρατεύετο ἐπὶ Μπελογράδην τὴν πόλιν Παιόνων» καὶ 10 «ἐπὶ ταύτην δὲ τὴν Μπελογράδην ἐστρατεύετο Μεχμέτης ὁ Ἀμουράτεω» καὶ σελ. 417,1 «ἦν Μπελογράδῃ ἀλώσοιτο» καὶ 21 «ἐστρατεύετο γὰρ καὶ αὐτὸς ἐς τὴν καταντικρὺ χώραν τῆς Μπελογράδης στρατεύματι πολλῶ» καὶ σελ. 427,1 «ἀπὸ Μπελογράδης τὸν βασιλέως στρατὸν ἀπωσάμενος» καὶ 19 «τόν τε παῖδα τοῦ Χωνιάτου καθεῖρξαν ἐς τὴν Μπελογράδην» καὶ σελ. 518,1 «καθεῖρξαν τε ἐς Μπελογράδην πόλιν» καὶ σελ. 555,7 «καὶ ἐπιτειχισμὸν τῇ Μπελογράδῃ ὁ Σαβατίνης ἐτείχισεν».

Ἰω. Κωντακουζ. Τόμ. Α', σελ. 214, 19 Βόνν. «βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτερος τὸν πρωτοβεστιάριον ἄρχοντα καταστήσας Βαλαγράδων».

Μιχ. Δούκ. σελ. 210,12 Βόνν. «καὶ κατὰ τοῦ Πελογράδῳ ἐστράτευσεν ἦν δὲ τὸ Πελογράδῳ πόλις Σερβίας ὄχυρά καὶ δυσάλωτος» καὶ σελ. 211,2 «ἐλθὼν δὲ ἐν τῷ Πελογράδῳ καὶ τὰς σκηνὰς πῆξας γύροθεν κτέ» καὶ σελ. 337,2 «αὐτὸς πρὸς Βελόγραδον ἔρχεται σὺν δυνάμει βαρεῖα καὶ μηχανικαῖς παρασκευαῖς πλείσταις» καὶ 16 «τὸ ἐπιὸν ἔτος ἠπειλεῖ κατὰ τοῦ Βελογράδου στρατεύσαι».

Ὁ Μουλλάχιος γράφει ἐν Coniect Byzant. σελ. 6 «Id facile erit ad intelligendum reputanti Taurunum (Λευκόπολιν), quod oppidum Graeci

vulgo Βελογράδιον vel τὸ Μπελιγράδι (Μπελιγράδ) nominare consueverunt, a Chronographo p. 524 ed. Bekker τὸ Ἀμπελογράδι appellari quasi nomen ab ἄμπελος voce repetendum sit».

ΣΗΜ. Παρατηρητέον δ' ὅτι κακῶς ἔγραψεν ὁ Κομνηνοῦδης κλίνε, γύρε ἀντὶ τοῦ κλίνε, γύρε. Οὐκ ὀλίγα δὲ περὶ τὴν πρὸσφθίαν πταίσματα βλέπει τις ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ψευδαιολικός.

Τὸ Ψευδαιολικός κατεχωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦδῃ ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 1129 «Ψευδ Αἰολικός, 3 (τύπος) Γ. Σίττλ.»

Ἡ νομιζομένη ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦδῃ νέα λέξις μνημονεύεται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Η', σελ. 1857 καὶ ἐν ἄλλοις Λεξικοῖς. Ἐν τῷ τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ Λεξικῷ τῆς Ἑλλην. Γλώσσης Τόμ. Γ', σελ. 505 (1837) λέγεται «ψευδαιολικός, ἢ, ὄν (αἰολικός). Ὅ,τι δὲν εἶναι ἀληθῶς, τῷ ὄντι Αἰολικόν. Χοιροβ.».

Τοῦ ἐπιθέτου Ψευδαιολικός ἐποιήσατο πολλάκις χρῆσιν ὁ Χοιροβοσκός, ὡς παρεστήσαμεν ἐν τῇ Ἐβδομάδι 1884, σελ. 44, ὡς σελ. 272,32 Γαισφ. «τὸ δὲ σῶτερ ψευδαιολικόν ἐστι» (Πρβ. καὶ σελ. 273,2 καὶ 9). σελ. 277,26 «περὶ δὲ τοῦ Ποσειδαίου ἐστιν εἰπεῖν ὅτι ψευδαιολικόν ἐστι καὶ οὐ κυρίως Αἰολικόν» (Πρβ. καὶ σελ. 277,31). σελ. 301,21 «διὰ τί λέγεται ψευδαιολικόν» καὶ μετ' ὀλίγα «διὰ τί γὰρ ψευδαιολικόν ἐστὶ» καὶ μετ' ὀλίγα «διὰ τοῦτο δὲ εἴρηται ψευδαιολικόν». σελ. 432,40 «διὰ τοῦτο οὖν εἴρηκαμεν ὅτι ψευδαιολικόν ἐστὶ καὶ οὐ κυρίως Αἰολικόν». σελ. 592,4 «τὸ σύνιοδα οὐκ ἐστὶν Αἰολικόν ἀλλὰ ψευδαιολικόν» (Πρβ. καὶ σελ. 592,14). Κεῖται δὲ παρὰ τῷ Χοιροβοσκῷ καὶ τὸ ἐπίρρημα ψευδαιολικῶς σελ. 590,35 «κρεῖττόν ἐστι λέγειν ὅτι ψευδαιολικῶς ἐτρέπη τὸ Ε εἰς Ο» (Πρβ. καὶ Κραμ. Ἀνεκδ. Ὁξ. Τόμ. Δ', σελ. 191,22).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Προδότρια.

Ἰπὸ τοῦ Κομνηνοῦδῃ εἶνε γεγραμμένον ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 842 «προδότρια, ἢ Ἰ. Πολυλ. 59».

Τοῦ ὀνόματος προδότρια ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ στ. 6557 (σελ. 278) «ἄν τὴν προδότριαν ψυχὴν σύνιοικον δυστυχήσης».

Ἀσμενίζει δ' ὁ Μανασσῆς τοῖς εἰς ΤΡΙΑ λήγουσιν

θηλυκοῖς ὀνόμασι, ὡς 145 (σελ. 9) «εἰσὺν ἐνθεῖς ψυχότριαν» καὶ 183 (σελ. 11) «οὐ σαφεντορίας ἐν χερσίν» καὶ 357 (σελ. 18) «παλάμης φονευτορίας» καὶ 3250 (σελ. 140) «δράκαινα φαρμακεύτρια» καὶ 3770 (σελ. 162) «ἔχιδνα φαρμάκτρια» καὶ 4010 (σελ. 172) «ταῖς φονευτορίας εἰς σφαγὴν ὑπέκειτο παλάμαις» καὶ 4103 (σελ. 176) «τὰς κόρας οὐκ ἐλάνθανε θεοῦ τὰς πανοπτορίας» καὶ 4804 (σελ. 205) «τῇ ψυχωτρία φύσει» καὶ 4961 (σελ. 212) «ἡ ταχουργὸς πορθμεύτρια» καὶ 4967 (σελ. 212) «τοῦ κράτους ὡς φροντιστοριαν αὐτῷ γενησομένην» καὶ 5338 (σελ. 227) «ἦσαν ἐκεῖ θρηνητοριαὶ καὶ μονωδοὶ γυναικες» καὶ 5444 (σελ. 232) «πικροποιοῖς καὶ κακωτορίας ὥραις» καὶ 6046 (σελ. 257) «φιλαύλοις, φιλοπίγμοσι, φιλοκωταριστορίας» καὶ 6096 (σελ. 259) «αἰ τῆς ψυχῆς στολιότρια καὶ τοῦ νοῦς λαμπάδες» καὶ 6122 (σελ. 260) «καὶ τὴν μονάστριαν ζῶν μᾶλλον ὑπερεδίψα» καὶ 6405 (σελ. 272) «καὶ τὴν ἄλμοποιστοριαν, τὴν φύλην καλακείαν» καὶ 6434 (σελ. 273) «τῶν παίδων τε φροντιστοριαν καὶ τῆς ἀρχῆς μερίτιν» καὶ 6547 (σελ. 278) «δυσάγγελος φοιβάστρια, κακόμαντις προφήτις» καὶ 6628 (σελ. 281) «καὶ τίθησι μονάστριαν καὶ κείρει τοὺς πλοκάμους». Πρβ. 3552 (σελ. 152) «ἐλέπολις, ριψέπαλις, σπαράκτρια τειχέων, πόλεων τειχοσειότρια, τινάκτρια δωμάτων».

Τὸ θηλυκὸν τοῦ προδότης παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἦτο προδότις, ὡς Εὐριπ. Μῆδ. 1332 «πατρός τε καὶ γῆς προδότιν σ' ἐθρέψατο» καὶ Ἑλ. 834 «προδότις ἂν εἴης τὴν βίαν σκήψασ' ἔχεις», κτλ. Τῶν εἰς ΤΙΣ ῥηματικῶν ὀνομάτων τῶν ἐχόντων βραχέα τὴν παραλήγουσαν τὸ θηλυκὸν ἐξεφέρετο ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀείποτε διὰ τῆς καταλήξεως ΤΙΣ, οὐδέποτε δὲ διὰ τῆς καταλήξεως ΤΡΙΑ. Ὁ Ἐλμῆσιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Εὐριπίδου Μῆδῆος σελ. 100 Αψ. «Quod si quis masculino εὐνέτης femininum εὐνέτρια derivari censeat, sciat omnia huius formae feminina apud Atticos antepenultimam longam habere, ut θεάτρια, ποιήτρια, σικοφάντρια, ψάλτρια. Non Attice locutus est Ioannes Chrysostomus T XI. p. 113, a Bastio ad Gregorium p. 260. citatus, cum δραπέτριαν dixit. Cratinus fabulam suam Δραπέτιδας scripsit. Sic non προδότριαν sed προδότιν dixerunt veteres».

Παρατηρητέον δ' ὅτι μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦδῃ ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων οὐκ ὀλίγα θηλυκὰ ὀνόματα εἰς ΤΡΙΑ λήγοντα, ἃ κατὰ τὴν δύκιμον ἐκφορὰν θὰ ἐπερατοῦντο εἰς ΤΙΣ, ὡς ἀμαξηλάτρια, ἢ (!) (σελ. 51), βιβλιοδέτρια (σελ. 212), διαβάτρια (σελ. 276), ἐκδότρια (σελ. 336), ἐκδέτρια (σελ. 337), ἐπαραστάτρια (σελ. 388), ἐπιβάτρια (σελ.

391), ἐπιστάτρια (σελ. 400), ἐργάτρια (σελ. 408), ἐφευρέτρια (σελ. 429), καταλύτρια (σελ. 527), λωποδύτρια (σελ. 617) παραστάτρια (σελ. 779), σινεργάτρια (σελ. 960). Ἐν σελ. 524 γράφει ὁ Κομνηνοῦδῃς «κατάδοτις, ὁ. Σκαρλ. λέξ. 35.— Ἀγ. Βλ. λ. 71.— Ν. Κοντόπ. λ. 89.— Εἶναι τῆς κοινῆς τοῦ λαοῦ γλώσσης ἢ καλῆ αὐτῆ λέξις, ὅχι δὲ καὶ τὸ θηλυκὸν ἢ κατάδοτις, ὁ ἀνέγνω ἐν τινι ἐφημερίδι τὸν Νοέμβρ. τοῦ 94».

Ἐδηλώσαμεν ἐν τοῖς ἄνω ὅτι τοῦ θηλυκοῦ ὀνόματος προδότρια ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ. Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Σ', σελ. 1684 λέγεται «Προδότρια, ἢ Proditrix. Const. Manass. Chron. 6557. Kall. Nicet. Chron. Hist. p. 172, C: Προδοσις κρίνει τὴν ἀνθρωπον' ubi codex Monac. ὡς προδότριαν».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Εὐεργέτισσα καὶ κατακοπρόω.

Τὸ τ' ὄνομα εὐεργέτισσα καὶ τὸ ῥῆμα κατακοπρόω μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦδῃ ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 420 «εὐεργέτισσα, ἢ. Ἀθ. Χριστόπ. 33» καὶ σελ. 525 «κατακοπρόω, κατακοπρωμένος Ἄλφας ἐν Ἀκρ. 25 Ἰαν. 94».

Μεγάλως θαυμάζομεν ὅτι νέκι ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦδῃ ἐνομήθησαν αἱ λέξεις, αἵτινες εἶνε ὑπ' αὐτοῦ κατεχωρισμέναι ἐν τῇ Συναγωγῇ Ἀθησαυρ. Λέξεων σελ. 134 «εὐεργέτι(σ)σα, ἢ. Ἐπιγρ. Θεσσαλονίκης. Μém. sur une mis. an mont Athos, σελ. 46, ἐνθ' ἡ λέξις κατὰ δοτ. πτώσιν κεῖται: εὐεργετίση» καὶ σελ. 177 «κατακοπρόω, ὦ. Σχολ. εἰς τὰς Ἰω. Τζέτζου Χιλ. ἐν Gram. An. gr. Ox. τ. III. σ. 372—3».

Ἐν τῷ δοκίμῳ ἐλληνισμῷ τὸ θηλυκὸν τοῦ εὐεργέτης ἦτο εὐεργέτις, ὡς Εὐριπ. Ἀλκῆστ. 1057 «μή τις μ' ἐλέγχει τὴν ἐμὴν εὐεργέτιν» καὶ Ἰφ. Α. 1447 «ὡς εὐτυχῶσά γ' Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις» καὶ Πλάτ. Νόμ. σελ. 896, Ε' «τῆς εὐεργετιδος καὶ τῆς τάνκντιζ δυνάμενης ἐξεργάζεσθαι». Πρβ. ὑπρηρέτης-ὑπηρέτις, ἰκέτης-ἰκέτις, κτλ. ἐργάτης-ἐργάτις, κτλ. προδότης-προδότις, κτλ. Τοῦ μεταγενεστέρου ἐλληνισμοῦ ἴδιαι εἶνε τὸ δραπέτρια, ὑπρηρέτρια, προδότρια, φαρμακολύτρια, κτλ.

Σημειώτεον δ' ὅτι ὑπὸ τοῦ Τζέτζου ἐλέγθη οὐ μόνον «κατεκοπρωσάς μου τὴν βίβλον» καὶ «κατακοπρωσας τὸ βιβλίον» καὶ «σχεδὸν γὰρ κατακοπρωσας ταύτην τὴν βίβλον πᾶσαν» ἀλλὰ καὶ «ὦ μικρὲ, παρμίκαζε καὶ κοπρωτὰ βιβλίον» ἐν Κραμ. Ἀνεκ. Ὁξ. Τόμ. Γ', σελ. 372 καὶ σελ. 373 καὶ σελ. 374 καὶ σελ. 370.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄

Καισαύρισα.

Ἐγγραφή ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 505 «Καισαύρισα, αἰ Σ. Α. Κ. 81».

Λέγει μὲν ὁ Κουμανούδης ὅτι ὑπ' αὐτοῦ ἐπλάσθη ἡ λέξις Καισαύρισα ἀλλ' ἐγένετο ἤδη χρῆσις τοῦ θηλυκοῦ ὀνόματος Καισαύρισα ἐν τῷ Βυζαντικῷ ἑλληνισμῷ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν εὐθὺς ἐπιφερομένων μαρτυριῶν. Ἐφραῖμ. 3730 (σελ. 159 Βόνν.) «ὄμικρον αὐτοῦ τὴν Καισαύρισαν ἄνκν» καὶ 3739 (σελ. 160) «σπεισάμενος πρῶτιστ τῇ Καισαύρισῃ». Νικήτ. Χων. σελ. 8,5 Βόνν. «τιμηθεῖσα Καισαύρισα» καὶ σελ. 15,7 «τῇ τοῦ βασιλέως ἀδελφῇ τῇ Καισαύρισῃ ἄνκν συνέζευκτο» καὶ 18 «τὴν Καισαύρισαν ἄνκν πρὸς τὸ χαῦνον τοῦ ταύτης ἀνδρὸς δυσχεραίνουσιν» καὶ σελ. 16,3 «εἰς αὐτῆς τῆς πρῶτεργάτιδος τῆς ἐπιβουλῆς ἄνκν τῆς Καισαύρισῆς» καὶ σελ. 17,7 «ἀμέλει τοι καὶ δίδωσι πάντα τῇ Καισαύρισῃ καὶ σπένδεται». Νικήτ. Γρηγ. Τόμ. Α', σελ. 374,12 Βόνν. «Καισαύρισα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ποθοῦσά τι συνεῖναι τῇ θυγατρὶ κτέ». Μιχ. Ψελλ. σελ. 199 Βοισσ. «σήμερον γὰρ ἡ Καισαύρισα με τεθήρακεν». Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Α', σελ. 336,19 Λάμπρ. «τίς οὐκ οἶδεν ἀκούσας τὸν πειδὰ τῆς Καισαύρισῆς Ἀλέξιον, Καισαύρισῆς τῆς φιλολόγου καὶ σοφῆς βασιλίσσης ἐκείνης;».

Πολλὰ δ' ὀνόματα ὅμοια τῷ Καισαύρισα ἀπαντῶσιν ἐν τῷ παρρημιῶν ἑλληνισμῷ, οἷον ἀμῆρισα, ἀνακτόρισα, αὐτοκρατόρισα, βεσιτιώρισα, δομεστίκισα, κωνιδάτισα, κομητίσισα, κουασιτώρισα, πατρώνισσα, πρωτοβεσιτιώρισα, πρωτοστατώρισα, ῥήγιισσα, σεβαστοκρατόρισα, σκευοφυλάκισα, στρατήγιισσα, τουρμάχισα, τριβούνισσα, ὑπούργισσα, ὑπάτισα, ἀνθυπάτισα. κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄

κλασαυχενευόμενοι

Τὸ κλασαυχενευόμενοι εἶνε κτειλεγμένον ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 546 «κλασαυχενευόμενοι μτχ. Ἰω. Πανταζίδ. 98».

Γελοῦτάτον εἶνε γὰρ νομίζεσθαι τὸ κλασαυχενευόμενοι νέαι λέξις πλασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰω. Πανταζίδου. Ὑπάρχει παλαιὸν ῥῆμα κλασαυχενεύομαι, οὗ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον κεῖται ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἀρχιππου παρὰ Πλουτάρχῳ Ἀλκιβ. Α'. «Ἀρχιππος τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου σκώπτων μὲν δὲ φησὶ διακεχλιδῶς, θοίματιον ἔλκων, ὅπως ἐμφορῆς μάλιστα τῷ πατρὶ δόξειεν εἶναι, κλασαυχενεύεται τε καὶ τραυλιζέται». Περβ. Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Τόμ. Α', σελ. 380,18 «Ἐχοι δ' ἂν κἀκεῖνο χριστὰ τὸ εἰρημένον τὸ

δ' ὄλον οὐκ ἐπίσταμαι ἐγὼ ψιθυρίζειν οὐδὲ κατακλασαυχένως πλάγιον ποιήσας τὸν τράχηλον περιπατεῖν, ὡς περ ἐτέρους ὄρω κιναιδούς ἐνθάδε πολλούς ἐν ἄσται καὶ πεπιττοκοπημένους» (Ἴδε Μεινέκιον ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Ἑλλήν. Κωμικῶν Τόμ. Δ', σελ. 611).

Λέγων δὲ τις κλασαυχενευόμενος δὲν πλάττει νέαν λέξιν, ἀλλ' ἐκφέρει τὴν παλαιὰν κατὰ μετοχὴν, ὡς δύναται νὰ εἴπῃ καὶ κατὰ προστακτικὴν μὴ κλασαυχενεύου καὶ κατὰ παρατακτικὸν ἐκλασαυχενεύετο ὁ δεῖνα καὶ ἐκλασαυχενεύοντο οἱ δεῖνα.

Νέαι λέξεις, ἧς δὲν γίνεται μνεῖα ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη εἶνε τὸ ῥῆμα κλασαυχενίζομαι, ῥῆθὲν ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου ἐν Δοκίμ. περὶ τῆς πλησιεστ. συγγεν. κτέ. Τόμ. Β', σελ. 58 «ὅθεν καὶ τὸ κλασαυχενίζεσθαι» καὶ ὑπὸ Σακράτου τοῦ Βυζαντινοῦ ἐν Κωνσταντινουπ. Τόμ. Γ', σελ. 24 «κλασαυχενίζονται, καμρόνουςιν». Ἐλέγη δὲ καὶ κλασαυχενισμός, ὁ μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη σελ. 546 «κλασαυχενισμός, ὁ φλόξ, 80».

Καὶ ἄλλαι δὲ νέαι λέξεις ἀγνοοῦνται ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη τὰ ῥήματα μεγαλοπρεπιζομαι καὶ παραξενίζομαι, ὧν ἐποίησατο χρῆσιν ὁ Κοραῖς τοῦ μὲν ἐν τοῖς μετὰ θάνατον εὐρεθεῖσι συγγράμμασι Τόμ. Α', σελ. 262 Μάμ. «ὅτκν ὠνόμαζε τὰ μεγαλοπρεπιζόμενα ταῦτα ζῆα», τοῦ δὲ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ λόγου τοῦ Λουκούργου κατὰ Λεωκράτους σελ. 104 «τί παραξενίζεσαι;» καὶ ἐν τῇ τῶν Πολιτικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους σελ. 104 «ὅσοι ἤθελαν παραξενισθῆναι» καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς Τόμ. Β', σελ. 104 Δαμ. «εἰς αὐτὸν ὅμως δὲν παραξενίζομαι».

Ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ λέγεται ξενίζομαι, ἐν δὲ τῇ κοινῇ ἡμῶν συνηθείᾳ παραξενεύομαι. Ῥῆμα μεγαλοπρεπεύομαι ἀπαντᾷ παρὰ Νικήτῃ τῷ Χωνιάτῃ σελ. 674,20 Βόνν. «ὡς ἀναβάτην μεγαλοπρεπεύοντα» καὶ παρὰ Μιχαὴλ τῷ Ψελλῷ Μεσσαῖων. Βιβλιοθ. Σάθ. Τόμ. Δ', σελ. 280 «ἢ μεγαλοπρεπεύσασθαι ἢ μικρολογῆσασθαι». Περβ. μικροπρεπεύομαι.

Ἀνεγκλίον ἡμῖν φαίνεται νὰ παρατηρηθῇ ἐνθάδε ὅτι ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ φέρεται ῥῆμα ἵψαυχενίζομαι. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα φέρεται σελ. 287 «διαυχενίζεσθαι: ὁ δὲ τὰ φρονήματα καὶ τοὺς θυμούς τῶν στρατιωτῶν ἀνηρέθιζε, καὶ διαυχενίζεσθαι πρὸς τὸ ἀγέρωχον ταῖς μελέταις ἐξεκάλει καὶ φιλοκίνδυνον ἀντὶ τοῦ ὑψοῦ τὸν αὐχένα εἶχειν» καὶ σελ. 291 διυχενίζετο: ὑψυχένοι. Ἐτερα δὲ οὐ πόλῳ τι μείω ἀνωρθοῦτο καὶ διυχενίζετο, ἀλλὰ τούτων βαρύτερα καὶ κεραυνῷ προσεμφορῆθῃ.

ΣΗΜ. Ἡ παραδεδομένη ἐν τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ Πλουτάρχῳ γραφὴ εἶνε κλασαυχενεύεται, ὁ εὐλόγως μετετυπώθη εἰς τὸ κλασαυχενεύεται. Ὁ Κοραῖς σελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄

Ἰππότισα καὶ ἰππότρια

Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 492 «ἰππότισα, ἢ. Ἀ. Καρκαβ. ἐν Ἀερ. 30 Ἰαν 95. — Ὑπ. ἐν τοῖς Λεξ. τῆς ἀρχ. γλώσσ. ἢ ἰππότις» καὶ «ἰππότρια, ἢ. Ἀνώνυμ. μεταφρ. μυθιστορηματος «Οἰκίας Καρκαβλέτ», 69 — Ἀερ. 15 98».

Ἐπάναγκες ὑπῆρχε νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ὁ τύπος ἰππότρια εἶνε ἀλλοτριώτατος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, ἐν ἣ πάντα τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς ΤΗΣ πρῶτον ὀνομάτων τελευτῶσιν εἰς ΤΙΣ, οὐδὲν δ' αὐτῶν εἰς ΤΡΙΑ. Λέγεται ἰππότις, τοξότις, δημότις, πολιτίς, μακαρίτις, μεσίτις, μερίτις, τεχνίτις, αἰγιαλίτις, ὀπλίτις, στεφανίτις, ἀργυρίτις, φαρμακίτις, χωρίτις, πρεσβύτις, οἰκέτις, φυλέτις, θιασώτις, ἰδιώτις, ἡπειρώτις, ἡλικιώτις, δεσμώτις, πατριώτις, νησιώτις, κομητίς, κτλ. Φέρονται δὲ καὶ εἰς ΤΙΣ θηλυκὰ νόσων ἐπίθετα, οἷον νεφρίτις, φρενίτις, ἡπατίτις, κτλ.

Ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ λέγεται μακαρίτισα καὶ χωριάτισα καὶ πατριώτισα, κτλ.

Θηλυκὸν μεσίτρια μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Μοσχόπουλου περὶ Σχεδ. σελ. 39. Ἐν τῷ περὶ Διγρόνων τοῦ Ἡρωδιανοῦ Κραμ. Ἄν. Ὁξ. Τόμ. Γ', σελ. 289,6 λέγεται «Τὰ εἰς Α λήγοντα καθαρὸν συνεσταλμένον ἔχουσι τὸ Α, ὅποτε ἔχουσι πρὸ τέλους τὴν ΤΡΙ συλλαβὴν, οἷον ποιήτρια, μεσήτρια, ὀδηγήτρια, ὀρχήστρια, αὐλήτρια, μαθήτρια». Περβ. καὶ Ἡρωδ. Δεντζ. Τόμ. Α', σελ. 248,11 καὶ σελ. 531,16 καὶ Τόμ. Β', σελ. 11,32. Ὁ Λέρσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τριῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἡρωδιανοῦ γράφει σελ. 353 «Haec duo μεσήτρια, ὀδηγήτρια sunt ex solo B, desunt in AD, nec comparent in regulis prosodiae. (quorum locum minus quam apud Hermannum contractum ex cod. Paris edidit Bast. ad Gregor. p. 260) et Draconē. Cum ut auctoritatem sic colorem recentiorem et Christianum habere videantur, suspicio est accessisse potius in B quam in ceteris effluxisse». Δὲν φαίνεται ἀπίθανον ὅτι ἐν τῷ Βυζαντικῷ ἑλληνισμῷ ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ὀνόματος μεσίτις παρὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας θηλυκὸν ὄνομα μεσίτρια, οὗ ἡμαρτημένη ἀνάγκη εἶνε τὸ μεσήτρια. Κυκαλεῖται δὲ καὶ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν φωνῇ τὸ μεσίτρια, ὡς καὶ τὸ τεχνίτρια γίνεται δ' ὅμως καὶ τοῦ τεχνίτισα χρῆσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄

Κοινοπραξία.

Ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη καταχωρίσθη τὸ κοινοπραξία ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 553 κοινο-

μειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παραλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Β', σελ. 359 «Κλασαυχενεύεται: Τουτέστι, Κλξ τὸν αὐχένα. Ἐξ Ε. Δ. ἀντὶ τοῦ, Κλασαυχενεύεται ἀνθ' οὗ οἱ πρὸ ἐμοῦ διώρθουν γράφοντες, Κλασταυχενεύεται. Ἔστι δὲ ἰαμβεῖον ἐντελές, Κλασαυχενεύεται τε καὶ τραυλιζέται». Σημειωτέον προσέτι ὅτι ἀντὶ τοῦ «ὅπως ἐμφορῆς μάλιστα δόξειε τῷ πατρὶ» ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1878, σελ. 162 «ὅπως προσεμφορῆς μάλιστα δόξει τῷ πατρὶ» (Ἴδε καὶ Κόκκιον ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἀποσπ. τῶν Ἀττικῶν Κωμικῶν Τόμ. Δ', σελ. 688).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄

Ἀσχιδῆς καὶ διφρηλασία.

Αἱ δύο αὗται λέξεις παλαιαὶ οὐσαι καταχωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Κουμανούδη ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 172 «ἀσχιδῆς, 2. Μ. Γ. Σχιν. (;) 42» καὶ σελ. 300 «διφρηλασία, ἢ. Ἀθ. Σακελ. λεξ. ἐν ἔργ. Σπ. Π. Λάμπρ. 96».

Τοῦ ἐπιθέτου ἀσχιδῆς μνημονεύονται ἐν τῷ Θησχυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Α', 6', σελ. 2324 μαρτυρικὰ ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Εὐσταθίου. Φέρονται δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ τὰ ἐπίθετα δισχιδῆς, εὐσχιδῆς, λεπτοσχιδῆς, μεγαλοσχιδῆς, μεσοσχιδῆς, ᾧ ἀντίκειται τὸ ἀκροσχιδῆς, νεοσχιδῆς, πολυσχιδῆς, χαμαισχιδῆς. Πάντα ταῦτα εἶνε κτειλεγμένα ἐν τῇ Λονδινικῇ ἐκδόσει τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου σελ. 8971. Εὐρέθη δὲ καὶ ἐπίθετον μονοσχιδῆς.

Ἐπίθετα εἰς ΣΧΙΔΗΣ πεποιημένα ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων μνημονεύει ὁ Κουμανούδης ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων τάδε: βαθυσχιδῆς (σελ. 199), δακτυλοσχιδῆς (σελ. 260), διπτεροσχιδῆς (σελ. 297), δωδεκασχιδῆς (σελ. 315), ἐνδοσχιδῆς (σελ. 367), ἐξωσχιδῆς (σελ. 386).

Τοῦ ὀνόματος διφρηλασία μνημονεύεται ἐν τῷ Θησχυρῷ τοῦ Στεφάνου μαρτυρικὸν ἐκ τοῦ Πινδάρου Τόμ. Β', σελ. 1575. Οὐκ ὀλίγη δ' ὀνόματα ὅμοια τῷ διφρηλασία ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οἷον ἄρματλασία, βοηλασία, ἰππηλασία, ἰχνηλασία, κυνηλασία, κωπηλασία, ληλασία, ξενηλασία, οἰσθηλασία, ὄνηλασία, ποινηλασία, ῥινηλασία, στρατηλασία, τροχηλασία.

Ἐν τῷ τοῦ Σακελλαρίου Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας Τόμ. Α', σελ. 975 εἶνε γεγραμμένον «Διφρηλασία, ἢ ἀμαξηλασία, τὸ ὄχεσθαι ἐφ' ἀμάξης Πίνδ. Ὁ. 3, 40, aurigatio». Πᾶς τις βλέπει ὅτι ἐν τῷ Λεξικῷ τούτῳ πρὸς ἐξήγησιν τῆς παλαιᾶς λέξεως διφρηλασία ἐγένετο χρῆσις τῆς νέας ἀμαξηλασία.

πραξία, ἢ. Νεολόγ. Κωνπλεως 79. — Ἐν τοῖς Λεξ. τ. ἀρχ. ὑπ. ἢ κοινοπραγία, ἢ γρῶντζί τινες καὶ νῦν οἶον ὁ Ἴω. Πανταζίδ. 97».

Ὅτι τὸ κοινοπραξία δὲν εἶνε νέα λέξις ἠδύνατο ὁ Κουμανούδης νὰ μάθῃ ἐκ τοῦ Θεσαυροῦ τοῦ Στεφάνου ἐν ᾧ εἶνε τάδε γεγραμμένα Τόμ. Δ'. σελ. 1719 «Κοινοπραξία ἢ. Coeptum commune. Theophyl Sim. Hist. 4, p. 111. D. Βινδύην πρὸς κοινοπραξίαν αὐτοῖς εἶναι λυσιτελέστερον. Communis (honorum) in Gll Basilic. Dugang». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν τοῖς Βασιλικαῖς Τόμ. Α', σελ. 741 «ὅτι δὲ χωρὶς συναιρέσεως, κοινοπραξία ἐστίν» καὶ «διαφορὰ κοινωνίας καὶ κοινοπραξίας, ὅτι ἢ μὲν κοινωνία ἐκ μελέτης γίνεται καὶ χρονικῆς διασκέψεως, ἢ δὲ κοινοπραξία ἐκ τοῦ παραχρηστικῆς εἰσάγει τὸ ἀποτέλεσμα» καὶ «τοῦτο κοινοπραξία ἐστίν» καὶ σελ. 742 «τῇ δὲ κοινοπραξίᾳ ἐνέγεται» καὶ «ἀρμόζει δὲ ἐπὶ τῆς κοινοπραξίας».

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὡς λέγεται κοινοπραγία καὶ κοινοπραξία, οὕτω καὶ δικαιοπραγία καὶ δικαιοπραξία. Πρβ. καὶ δυσπραγία-δυσπραξία, εὐπραγία-εὐπραξία, κακοπραγία-κακοπραξία.

Ἐν τοῖς Βασιλικαῖς εὐρίσκεται καὶ τὸ ὄνομα κοινοπραγία Τόμ. Α', σελ. 741. Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 553 «κοινοπραγία, ὁ. Ἀδ. Κορ. ἐν Ὑλῇ Γαλλοελληνικοῦ λεξικοῦ προέτεινε τὸν collegataire τῶν Γάλλων στηριζόμενος εἰς σημειωμὰ τι παλαιῶν γλωσσικῶν. Ἄλλ' εἰς ἐμὲ καλλίων λέξις φαίνεται ὁ συγγληροδόχος, ἦν ἰδὲ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Ἄρκοπιθήκος

Ὁ Κουμανούδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 150 ἄρκοπιθήκος, ὁ κατώτατος πάντων τῶν πιθήκων Ἑλλ. φιολ. Σύλ. Κστπλεως 85. — Ἄλ. Δ. Βάλβ. ἐν Πρωμ. 18 Φεβρ. 90».

Ἀναγκαῖον ἦτο νὰ δηλωθῇ ὅτι ἐλέγητο ἄρκοπιθήκος ὑπὸ τοῦ Φιλοστοργίου Ἑκκλησι. Ἱστορ. Γ', 11 «Παρ' αὐτοῖς δὲ ἐστὶ καὶ ὁ λεγόμενος ἀγοπίθηκος, πιθήκος τις ὧν μυρία γὰρ ἐστὶ γένη πιθήκων ἄρκοπιθήκοι γὰρ εἰσὶν ἐν αὐτοῖς καὶ λεοντοπιθήκοι καὶ κυνοκέφαλοι».

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ ἐλέγετο καὶ ἄρκος ἀντὶ τοῦ ἄρκου. Ὁ Ἐρουερδὴν λέγει ἐν Lex. Graec. Suppl. et Dialect. σελ. 100 «ἄρκος ἢ = ἄρκτος. IGS I 2325. 2328. 2334. Forma apud sequiores frequens». Πρβ. καὶ Λοβέκκιον ἐν Παραλείπ. σελ. 34 κέ. Μνημονούμεν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου γεγραμμένον ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλλην. Σύνταξιν σελ. 706 «οὕτω καὶ εἰς τὸ

Θηρίον εἰ παρὰ γράμμα = εἰ μὲν ἔλειπεν ἐν γράμμα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐκ περισσοῦ, ἦσο θηρίον (Μάρκος, ἄρκος = ἄρκουδά).

Περὶ τῶν ἐκ τοῦ πίθηκος συνθέντων ἐπινοήσασθε λόγον ἐν τῷ Περιδικῷ Συγγράμματι Παρνασσῷ 1880, σελ. 121. Ἐγράψαμεν δὲ τάδε «Εἰρίσκεται δὲ καὶ ἐν συνθέσει, ὅσον δημοπιθήκος καὶ χοιροπιθήκος καὶ κερκοπιθήκος. Ἀριστοφ. Βατρ. 1085 «καὶ βωμολόχων δημοπιθήκων ἐξαπατώντων τὸν δῆμον αἰ.» Ἀριστοφ. Π. Ζῷ. Ἱστ. Β', ια', 1 «τὸ δὲ πρόσωπον ὁμοίωτατον τῷ τοῦ χοιροπιθήκου». Στράβ. σελ. 703 «κερκοπιθήκους δὲ μείζους τῶν μεγίστων κυνῶν» καὶ σελ. 710 «πετροκυλιστάς δ' εἶναι κερκοπιθήκους». Πρβ. καὶ Κορζῆν ἐν Ἀτάκτ. Τόμ. Β', σελ. 420 «Τὸ δὲ Μοῦνα λέξις Ἰσπανικὴ (Mona), ἢ μᾶλλον περάσασα ἀπὸ τῆν Ἀφρικὴν εἰς τῆν Ἰσπανίαν, σημαίνει γένος πιθήκων μὲ οὐραν (guenon, mone), τὸ ὄνομαζόμενον ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλην (Περὶ Ἱστορ. Π, 2, § 8) Κῆβος, καὶ ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους, μὲ Ἑλληνικὸν ὄνομα cercopithecus (κερκοπιθήκος)». Φέρεται δὲ καὶ ἀγοπίθηκος καὶ ἀρκοπιθήκος καὶ λεοντοπιθήκος. Φιλοστοργ. Ἑκκλησι. Ἱστορ. Γ', 11 «Παρ' αὐτοῖς δὲ ἐστὶ καὶ ὁ λεγόμενος ἀγοπίθηκος, πιθήκος τις ὧν μυρία γὰρ ἐστὶ γένη πιθήκων ἄρκοπιθήκοι γὰρ εἰσὶν ἐν αὐτοῖς καὶ λεοντοπιθήκοι καὶ κυνοκέφαλοι.»

Ἐν τῇ Σοφιστικῇ Προπαρασκευῇ τοῦ Φρυγίου ἀναγινώσκειται οὐ μόνον «Δημοπιθήκος: ὁ ἐξαπατῶν τὸν δῆμον καὶ θωπεύων κολακικῶς» (σελ. 34, 18), ἀλλὰ καὶ «Δειπνοπιθήκος: ὁ δειπνοῦ ἔνεκα πιθήκων καὶ ὑποθωπεύων κολακὸς τρόπον» (σελ. 34, 29), περὶ οὗ ποιούμενος λόγον ὁ αἰοίδιμος Κοραῆς ἐν τοῖς Ἀτάκτοις γράφει (Τόμ. Ε', σελ. 47). «Ἐπειδὴ σωζεται εἰς τὴν κοινήν γλῶσσαν καὶ τὸ Δείπνον καὶ τὸ Πίθηκος, συμφέρει νὰ προσλάβωμεν καὶ τὸ σύνθετον Δειπνοπιθήκος. Τώρα μάλιστα μᾶς χρειάζονται αἱ τοιαῦται κωμικαὶ λέξεις, ὅποτε ἢ τολακίως Ἑλλὰς ὑποταγμένη εἰς μόναρχον, φοβερίζεται νὰ γεμισθῇ καὶ ἀπὸ Δειπνοπιθήκους. Εἰς τὰς μοναρχίας μάλιστα γεννῶνται οἱ δειπνοπιθήκοι: αἱ ἰσόνομοι ἐλευθεροὶ πολιτεῖται βδελύσσονται καὶ τοὺς μονάρχους καὶ τοὺς πιθήκους αὐτῶν».

Παρατηρητέον ὅτι μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Κουμανούδου ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων ὄνομα ἀνθρωποπιθήκος (σελ. 86) καὶ ἕτερον πιθηκάνθρωπος (σελ. 805).

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ἐν τῷ παρρημακῶτι ἑλληνισμῷ ἀπαντῶντος ἄρκος εἶνε παρρημακῶν τὸ ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν συνήθειᾳ φερόμενον ἄρκουδι, ἐξ οὗ ἐγένετο τὸ θηλυκὸν ἄρκουδα. Πρβ. γίδι-γίδα, ψυχοπαίδι-ψυχοπαίδα, κτλ.

Ὁφείλω νὰ δηλώσω ὅτι εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Παντοίων Φιλολογικῶν ὑπουργησέ μοι, τυφλῷ ὄντι, ὁ Χαρίτων Χ. Χαριτωνίδης, διδάκτωρ τῆς φιλολογίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. ΚΟΝΤΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΛΑΜΠΡΥΝΙΔΟΥ

Η ΝΑΥΠΛΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΪΚΟΥΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

[Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀνεκδότου Βασ. ἐκδόσεως τῆς Ἱστορίας τῆς Ναυπλίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς].

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Ναυπλία κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας. Σύγχρονοι Ἐπιγραφαί. — Ὁδῖος Νίκων ὁ Μετανοεῖτε. Νικηφόρος Καρραβενδός Στρατηγὸς Ναυπλίου. — Ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις. Πέτρος ὁ Ἅγιος Ἐπίσκοπος Ναυπλίου καὶ Ἄργους. Ὁ Ὁδῖος Θεοδόδιος. — Οἱ πρώτοι Ἐπίσκοποι τῆς Ἀργολίδος. — Ὁ Ἐπίσκοπος Λέων, ἰδρυτὴς τῆς Ἁγίας Μονῆς. — Ὑπόμνημα τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἁγίας Μονῆς καὶ Τυπικὸν τῆς λειτουργίας αὐτῆς. — Ἄλλοι σύγχρονοι Ναοί. Ἡ περὶ αὐτῶν παράδοσις.

Ἡ παναρχαία τῆς Ναυπλίας πόλις, ἦν μετὰ τὸν Βον Μεσσηνιακὸν πόλεμον, ἐν ἔτει 679 Π. Χ. ἐκυρίευσε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀργείων Δημοκρατίδας ἀποβαλὼν τοὺς κατοίκους αὐτῆς, ἀπωκισθέντας ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων εἰς Μεθώνην (1), καὶ καταστήσας αὐτὴν ἐπίγειον τοῦ Ἄργους, (2) περιελθοῦσα ἔκτοτε εἰς ἀσημότητα καὶ ἀφάνειαν, δὲν ἐστερεῖτο, φαίνεται, παντελῶς κατοίκων κατὰ τοὺς ἐπακολουθήσαντας, τοὺς ἀρχαίους Ῥωμαίους χρόνους, παρὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κατὰ τὴν Βαν μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος Πausανίου. (3) Ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί, προφανῶς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὧν τινες ἀνέγνω ὁδῖς, κατὰ τὰ ἔτη 1799 καὶ 1816, ἐπισκεφθεὶς τὸ Ναύπλιον Τουρκοκρατούμενον Γάλλος περιηγητὴς Πουκεβίλλ, μαρτυροῦσιν ἀριθμητικῶς ὅτι κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας ἢ πόλις αὕτη κατεσκεύετο ὅπως δὴ ποτε.

Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται, μὴ διατηρηθεῖσαι ἀτυχῶς μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, φέρονται ἔχουσαι ὡς ἑξῆς:

Αη

[Ἐπί τινος στηλῆς μαρμαρίνου μετ' ἀετώματος,

(1) Στράβ. Γεωγρ. 372 — 373 — Πausαν. Δ. 24. 4 καὶ 35. 2.

(2) Πτολεμ. Γεωγρ. L. III 16, 11.

(3) «Τημενίου ἀπέχει Ναυπλία πενήκοντα, ἐμοὶ δοκεῖν, σταδίους» τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν ἔρημος..... » Πausαν. Β. 38. 2.

εὐρεθείσης εἰς τὸ παρὰ τὸ Ναύπλιον χωρίον Κατσίγχιον.]

ΔΙΟΣ
ΚΡΑΤΑΙ
ΒΑΤΑ.

Βα

[Ἐπί τινος Τουρκικοῦ Τζαμίου ἐν Ναυπλίῳ.]

ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ (1)

Γη

[Ἐπί τινος μαρμαρίνου βᾶθρου εὐρεθέντος ἐν Ναυπλίῳ.]

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΦΑΝΑΚΤΗΝ
ΙΕΡΕΑ ἘΝΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΡΕΤΗΣ
ΕΝΕΚΕΝ.

Δη

[Ἐπί τινος πλάκῆς ἐν Τουρκικῷ βαλάνιῳ εὐρεθείσης.]

ΑΥΓΡ[ΗΛΙΟΝ] ΡΟΥΦΟΝ ΡΟΥΦΟΥ
ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΝ ΤΟΝ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΟΙΚΟ-
ΘΕΝ ΕΝΔΟΕΩΣ ΕΚΤΕΛΕΣΑΝ-
ΤΑ ΥΠΕΡ Τῆ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ

(1) Ὁ Οὐεσπασιανὸς ἤρξε τῆς Ῥώμης κατὰ τὰ ἔτη 69 — 79 μ. Χ.

ΤΕΚΝΩΝ ΑΥΤΟΥ ΤΕΙΜΗΣ
ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙ
ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΥΝΟΙΑΣ.

Ψ(ιφίσματι) Β(ουλῆς).

Εἰ

[Εύρεθεῖσα παρ' ἐτέρῳ Τουρκικῷ Τζαμίῳ ἐν Ναυ-
πλίῳ.]

Η ΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΕΡΜΙΟ[ΝΕΩΝ ΕΤΙΜΗΣΕ
. . . . . ΔΟΧΟΝ ΠΑΤΡΟ[ΘΕΝ] ΝΑΥΠΛΙΑ
ΝΙΚΗ]ΣΑΝΤΑ ΔΥ[ΚΑΙΑ ΕΝ ΑΡΚΑΔΙΑ,
ΚΑΙ]ΑΣΚ[Δ]ΑΠΕ[ΠΙΑ] ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡῶ ΚΑΙ
. . . . . ΑΤΑ ΕΝ ΜΕ[Γ]ΑΡΟΙΣ ΚΑΙ . . . . ΕΝ
ΠΟΤΙ]ΔΑΙΑ: ΠΑ[Γ]ΚΡΑΤΙΟΝ.

ΣΤῆ

[Ἀναγνωσθεῖσα ἐπὶ μεγάλῳ λίθῳ ἀποκειμένου
πρὸ τῆς ἀγούσης εἰς τὸν λιμένα πύλης τοῦ περιβόλου
τοῦ φρουρίου Ναυπλίου.]

ΕΠΙ ΚΑΙΣΑΡΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΚΛΑΥΔΙΩΝ
[ΒΑΛΕΝΤΩΝ (1)
. . . . . ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΣ ΑΜΑ ΤΟΙΣ ΦΙΛΑΤΟΙΣ
ΦΟΙΤΗΤΑΙΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑΣΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ
[ΘΑΛΑΤΤΙΟΥΣ
ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥΣ ΣΚΕΥ]ΑΣΑΜΕΝΟΣ ΤΗΝ ΒΑ-
[ΣΙΛΙΚΗΝ ΚΑΙ ΤΑ
. . . . . ΟΝ ΕΥΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΚΑΛΟ-
ΚΑΓΑΘΙΑΣ Η [ΠΟΛΙΣ ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ. (2)

Ἐκ τῶν πέντε τούτων πρώτων ἐπιγραφῶν προκύ-
πτει ἀναμφισβήτως ὅτι ἡ ὀλοσχερὴς τῆς Ναυπλίας
ἐρήμωσις, περὶ ἧς μαρτυρεῖ ὁ κατὰ τὴν Βαν μ. Χ.
ἐκατονταετηρίδα περιηγηθεὶς, τὴν Ἑλλάδα Πανσα-
νίας, καὶ ἂν ὑπόθετῃ ἀκριβῆς, ἦτο πάντως βραχυχρό-
νιος. Κατὰ τὸν ἔξοχον Συγγραφέα τῆς ἱστορίας τῆς
Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας Γουσταῦον
Φρειδερίκον Χέρτσβεργ, ἡ Ναυπλία ἐν τῇ περιόδῳ
ταύτῃ τοῦ χρόνου ἔζη ζώην, οὕτως εἰπεῖν, φυτικὴν
παρὰ τῇ ὑπερηφάνῳ μητροπόλει αὐτῆς. (3) Ὅπως
δήποτε ὅμως ἀπὸ τοῦ Βου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Δου
μ. Χ. αἰῶνος οὐδαμῶς σχεδὸν γίνεται μνεῖα οἰκδή-
ποτε τῆς Ναυπλίας· οὔτε κατὰ τὰς πρώτας ληστρικές
ἐπιδρομὰς τῶν Σκυθῶν καὶ τῶν Ἑρούλων, οὔτε κατὰ
τὴν ἐν ἔτει 276 μ. Χ. κατάληψιν τοῦ Ἄργους ὑπὸ

(1) Οἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναφερόμενοι Αὐτοκράτο-
ρες Οὐάλεντες, ἦτοι οἱ Οὐαλεντινιανὸς καὶ Οὐάλης, ἐβασί-
λευσαν ὁ μὲν Οὐαλεντινιανὸς τῆς Δυτικῆς Αὐτοκρατορίας τῷ
364 — 375. ὁ δὲ Οὐάλης τῆς Ἀνατολικῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους
364 — 378 μ. Χ.
(2) Βöckh. C. I. P. E. Τόμος Αος ἀριθ. 669-674.
(3) Γ. Φ. Χέρτσβεργ, ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Ῥω-
μαϊκῆς κυριαρχίας κατὰ μετάφρασιν Π. Καρολίδου. Τόμος
B, 3 σελ. 550.

τῶν Γόθων, οὔτε κατ' αὐτὴν βραδύτερον, ἐν ἔτει
395, τὴν ἐπὶ τὴν Ἀργολίδα ἐπιδρομὴν τοῦ Ἄλα-
ρίχου ἀναμφισβήτως καὶ ἡ Ναυπλία. Πλὴν ἐκ τῆς
ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχ. ς'. παρατιθεμένης ἐπιγραφῆς
προκύπτει ὅτι κατὰ τὸν ἐν ἔτει 365 γενόμενον φο-
βερὸν σεισμὸν δὲν ἔμεινεν ἀσινῆς καὶ ἡ Ναυπλία. Ὡς
εἶναι ἱστορικῶς γνωστὸν, τῇ 21ῃ Ἰουλίου 365, ἐπὶ
Καيسάρων Αὐτοκρατόρων Κλαυδίων Βαλέντων (Οὐα-
λεντινιανὸς καὶ Οὐάλεντος), φοβερὸς ἐγένετο σεισμός,
ὅστις συνεργοῦντος καὶ τοῦ θαλαττίου κατακλυσμοῦ
(κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν), μεγάλως ἐπῆνεγκε καταστροφὰς
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Σικελίᾳ, Ἠπειρῷ καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς
μεσημβρινὰς παραλίας τῆς Πελοποννήσου καὶ δὴ ἐν
Ἀργολίδι καὶ Μεσσηνίᾳ· (1) κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦ-
τον, καθ' ὃν κατέπεσαν ἀπὸ θεμελίων τὰ τεῖχη τοῦ
Ἄργους, ἠρειπώθη καὶ ὁ ἐν Ναυπλίᾳ, πιθανῶς ἐπὶ
τῶν βάσεων τοῦ Ἀρχαίου Ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος,
ἰδρυμένος Χριστιανικὸς Ναός, Βασιλική, ὃν ἀνὴρ Σχο-
λαστικός, οὗ δὲν περιεσώθη τὸ ὄνομα, ἄμα τοῖς φιλι-
τάτοις αὐτοῦ φοιτηταῖς ἐσκουάσατο, αὐτῷ δὲ σῆμ. εὐ-
νοίας ἔνεκεν καὶ καλοκαγαθίας, ἡ πόλις ἀνέστησεν. Ἐκ
τῆς ἀναμνηστικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς εἰκότως δύναται
τις νὰ συμπεράνη ὅτι μεσοῦντος τοῦ Δου μ. Χ. αἰῶνος
ἡ Ναυπλία κατὰ τὴν ὁπωσδήποτε, ἐν αὐτῇ δὲ ἰδρυτο
ἄξιος λόγου Χριστιανικὸς Ναός καὶ ἐκπαιδευτήριον
διευθυνόμενον ὑπὸ φιλοπόλιδος ἀνωμόμου σχολαστι-
κοῦ, οὗ τὴν μνήμην ἠθέλησε νὰ ἀποθανάτισῃ ἡ πό-
λις. (2) Καὶ ἐν τούτοις, κατὰ τὸν ς'. μ. Χ. αἰῶνα, ὁ
Ἕλληνας Γεωγράφος Ἱεροκλῆς, ὁ συγγραφεὺς κατὰλογον
καὶ σύντομον περιγραφῆν τῶν 64 ἐπαρχιῶν καὶ 912 πό-
λεων τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ὑπὸ τὸν τίτλον «Συ-
νέκδημος», οὐδεμίαν ποιεῖται μνεῖαν τῆς Ναυπλίας
ἐν ταῖς Πελοποννησιακαῖς πόλεσιν· ἐν ᾧ ὀλίγον βρα-
δύτερον, ἐν ἔτει 586, κατὰ τὴν φοβεράν ἐπιδρομὴν
τῶν Ἀθάρων, οἵτινες πᾶσαν σχεδὸν τὴν Πελοπόννη-
σον ἐλεηλάτησεν τότε, ἡ Ναυπλία ἢ μᾶλλον τὸ
Ναύπλιον ἢ Ἀναύπλιον, ὡς ἔκτοτε ὑπὸ τῶν Βυζαν-
τινῶν Χρονογράφων ἀποκαλεῖται, (3) κατεχόμενον
ὑπὸ Βυζαντινῆς φρουρᾶς φέρεται ἀντισχὸν κατὰ τῆς
μεγάλως ταύτης Σλαβικῆς καταειρήδος. Κατὰ τὴν πε-
ρίοδον ταύτην τῶν μεγάλων ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον
βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν ἢ βραχῶδης αὐτῆς τῆς Ναυ-

(1) Αὐτόπτης μάρτυς, ὁ ἐξ Ἀντιοχείας Ἕλληνας Ἱστορι-
ογράφος Ἀμμιανὸς Μαρκελλίνος, εὐρισκόμενος τότε ἐν Με-
θώνῃ, ἀφηγεῖται, ὅτι κατὰ τὸν θαλάσσιον τοῦτον κλύδωνα
πλοῖόν τι ἐξεσφενδονίσθη ὑπὸ τῶν κυμάτων εἰς μακρὰν ἀπὸ
τῆς παραλίας ἀπόστασιν.
(2) Γ. Φ. Χέρτσβεργ. Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ'.
2 σελ. 376.
(3) W. M. Leake, Περιήγησις Πελοποννήσου. Τόμ. Β.
σελ. 357.

πλίας ἄκρα ἐκρίθη εἰκότως ὑπὸ τῶν Στρατηγῶν τοῦ
Βυζαντίου ὡς ἄξιον λόγου στρατιωτικὸν καὶ ναυτικὸν
σημεῖον, ἐφ' ᾧ καὶ καταληφθεῖσα στρατιωτικῶς ὠχυ-
ρώθη ἠδυνήθη δ' οὕτω νὰ ἀποκρούσῃ τὴν φοβεράν
ταύτην τῶν Ἀθάρων ἐπιδρομὴν καὶ νὰ διαφύγῃ βρα-
δύτερον, τῷ 746, τὸν ἔτι φοβερώτερον Σλαβικὸν τυ-
φῶνα, μηδέποτε ὑποκύψασα εἰς τοὺς Σλάβους, κατὰ
τὴν ὁμολογίαν τοῦ Η. Kieper ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτοῦ
Γεωγραφίᾳ. (1)

Προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ Ναύπλιον, πυκνότερον ὡση-
μέραι κατοικούμενον, ἤρξατο νὰ ἀποκτῆ καὶ μείζονα
σπουδαιότητα. Περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης μ. Χ. ἐκα-
τονταετηρίδος ἡ πόλις τοῦ Ναυπλίου φαίνεται ὅτι
οὐκ ὀλίγους ἠρίθμει κατοίκους. Ὁ Ὅσιος Νίκων, ὁ
ἐπικληθεὶς «Μετανοεῖτε», κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ
ἀρχαίου αὐτοῦ βιογράφου, καταπλεύσας ἐκ Κρήτης,
ἐν ἔτει 963, εἰς Ναύπλιον ἐπὶ μακρὸν ἐδίδασκεν ἐν-
ταῦθα καὶ εἰς Ἄργος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ πολ-
λοὶ οἱ ἀναδειχθέντες ἀρετῆς ἐργάται καὶ θεοσεβείας
ἐρασταὶ ἐν αὐτῷ δὴ τῷ Ἄργει καὶ τῷ Ναυπλίῳ. (2)

Ὁ ἐν ἔτει 1032 κατὰ συντρίψας τὸν Ἀραβικὸν στό-
λον Βυζαντινὸς Στρατηγὸς Νικηφόρος Καρρηντινός, κη-
δεστὴς τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ῥωμανοῦ
Γου τοῦ Ἄργυρου, Στρατηγὸς Ναυπλίου τιλοφορεῖ-
ται· οὗτος προφανῶς ἐφρουράρχει τῆς ἐν Ναυπλίῳ
σταθμευούσης Βυζαντινῆς φρουρᾶς. Ὁ Ἄραψ Γεω-

(1) Ἡ ἀνωτέρω μνημονευομένη Σλαβικὴ ἐπιπόρευσις ἐγένε-
το ἐν ἔτει 746 μ. Χ, ὅτε πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν
Πελοπόννησον ἐπέδραμε λοιμὸς θανατηφόρος (πανώλης), τὸ
πρῶτον μεταδοθεὶς εἰς Καλάβριαν τῆς Ἰταλίας ὑπὸ Ἀράβων·
τότε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πορφυρογενήτου, ἀραιωθέν-
τος μεγάλως τοῦ πληθυσμοῦ εἰσέβαλλον πανταχόθεν βάρβαροι
καὶ δὴ Σλάβοι «καὶ ἐσλαβώθη πᾶσα ἡ χώρα καὶ γέγονε βάρ-
βαρος, ὅτε ὁ λοιμικὸς θάνατος πᾶσαν ἐβόσκειτο τὴν οἰκου-
μένην.»

Ἐπὶ τῆς περιόδου ταύτης τοῦ Πορφυρογενήτου ὁ πολὺς
Φαλλμεράιερ ὠκοδόμησε τὴν περὶ τελείου ἐκσλαβισμού τῆς
Ἑλλάδος θεωρίαν αὐτοῦ. Οἱ ἐν Πελοποννήσῳ ἐγκαταστα-
θέντες τότε Σλάβοι, ἀποστατήσαντες περὶ τὰ μέσα τῆς Θης
ἐκατονταετηρίδος, ἐπέδωθησαν εἰς δηλώσεις καὶ ληστείας, ἃς
κατέστειλεν ὁ ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ Γ. τοῦ Φλαβίου ἀποστάσεις
Πρωτοσπαθάριος Θεοκτιστος, δεινῶς τιμωρήσας τοὺς ἀποστάτας.

(2) Ὅσιος Νίκων, ὁ ἐπεκλειθεὶς «Μετανοεῖτε», ἄτε κα-
λῶν τὸν λαὸν εἰς μετάνοιαν, φεύγων ἐξ Ἀρμενίας τὴν διω-
γὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰδωλοκράτου ὄντος, κατέφυγε τὸ πρῶ-
τον μὲν εἰς Κρήτην, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Ναύπλιον, διεκπεραιωθείς
παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν διδάσκων τὸν λαὸν ἐν Ἄργει τε καὶ
Ναυπλίῳ· εἶτα διατρέξας ὀλόκληρον τὴν Πελοπόννησον ἐπὶ
ἱερετικῆν περίπου κατέφυγε τέλος εἰς Σπάρτην, ὅπου καὶ κα-
τέβηκε ἀναπαυθεὶς ἐν Κυρίῳ τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 969, καθ'
ἡμέραν τελεῖται καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.
(3) Τοῦ Κώδικα τοῦ Ἄθω ἀριθ. 3283 καὶ Κρουμπάγερ, Ἱστορίαι
τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας ἐκδ. Β' σελ. 196.

γράφος Ἐδρισῆ, ὅστις ἔγραψε τῷ 1153, μνημονεύει
τοῦ Ναυπλίου, Ἀνάμπολι, ὅπερ κατάλεγει μεταξὺ
τῶν δεκατριῶν ἀξιολογώτερον τότε πόλεων τῆς Πε-
λοποννήσου, Μπελλονεζ. Οὕτως ἀπὸ τοῦ Ιου ἢ μᾶλ-
λον τοῦ ΙΑου μ. Χ. αἰῶνος δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἡ
πόλις τοῦ Ναυπλίου ἤρξατο ὁπωσδήποτε ἀναβιοῦσα
καὶ κτωμένη ὡσημέραι μείζονα σπουδαιότητα.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἄργους σὺν τῷ Ναυπλίῳ ἀρ-
χαιότερον ὑπήγετο ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Κορίνθου
μέχρι τῶν χρόνων τῶν Μακεδόνων Αὐτοκρατόρων τοῦ
Βυζαντίου (1). Λήγοντος τοῦ Θου αἰῶνος προχειρί-
σθη ὑπὸ τοῦ τότε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τῆς Κων-
σταντινουπόλεως Νικολάου τοῦ Ἰταλοῦ ἢ Μυστικοῦ
Μητροπολίτης Κορίνθου ὁ ἐκ Βυζαντίου Παῦλος Σί-
κουλος, ὅστις ἔσχε καὶ ἀδελφὸν μοναχόν, Πέτρον κα-
λούμενον, ἐν ἰσιότητι καὶ ἀρετῇ διάγοντα τὸν βίον.
Τὸ Πέτρον τούτου, ἐφησυχάζοντος ἐν Κορίνθῳ παρὰ
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Μητροπολίτῃ Παύλῳ, τὰς ἀρετὰς
ἐκτιμήσαντες οἱ Ἄργεῖοι καὶ Ναυπλιεῖς ἐπεμφαν με-
γάλην πρεσβείαν πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κορίνθου· . .
»καὶ ἦγον αὐτοὶ τε Ἄργεῖοι καὶ Ναύπλιοι πανδημεῖ . .
. . . » κίτησάμενοι ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δεόντα παρὰ τε
τῷ Αὐτοκράτορι καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ πρὸς
ἀνάδειξιν τοῦ μοναχοῦ Πέτρου ὡς οἰκείου αὐτῶν ἐπι-
σκόπου, Ἡ αἰτήσεις αὐτῆ τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώμα-
τος τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον
ἐγένετο ἀποδεκτὴ παρὰ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει

κρατοῦσιν, καθ' ὅσον Πέτρος ὁ Σίκουλος πολλῆς ἐτύγ-
χανεν ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ παρὰ τε τοῖς Πατρι-
αρχείοις καὶ τῇ Αὐλῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω
λήγοντος τοῦ Θου αἰῶνος τὸ Ἄργος μετὰ τοῦ Ναυ-
πλίου ἀπετέλεσαν ἰδίᾳ ἐπισκοπὴν, πρώτου ἐπισκό-
που αὐτῶν προχειρισθέντος τοῦ ἐκ Βυζαντίου Πέτρου
Σικούλου. (2)

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἄργους καὶ Ναυπλίου Πέτρος ἐν
οἰσιότητι καὶ εὐσεβείᾳ βιώσας ἐποίμανε πατρικῶς τὸ
πνευματικὸν αὐτοῦ ποίμνιον, συμπάσχον καὶ παραμυ-
θούμενος αὐτῷ ἐν τε ταῖς δυστυχίαις καὶ ταῖς θλίψεσιν.

(1) Ἴδε Ἱεροκλέους Συνέκδημον.
(2) Κατ' ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἐπικουρουμέ-
νην καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Πραχτικῶν τῶν πρώτων Συνόδων τῆς
Ἐκκλησίας, τὸ Ἄργος ἀπετέλει αὐτοτελῆ ἐπισκοπὴν καὶ
πρὸ τοῦ Πέτρου Σικούλου, ὅστις συνεπῶς δὲν ὑπῆρξεν ὁ
πρῶτος αὐτοῦ Ἐπίσκοπος. Προσανῶς ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ Ἄρ-
γους προῦπάρξασα ἐν τοῖς πρώτοις τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ
Χριστιανισμοῦ χρόνοις, εἶχεν ἀργήσει ὅτε τὸ Ἄργος ἐκ τῶν
Σλαυικῶν ἐπιδρομῶν εἶχεν ἐρημωθῆ· ἀπεκατέστη δὲ αὖτις
βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νικολάου
ὑπὲρ τοῦ εὐνοουμένου αὐτοῦ Πέτρου Σικούλου τῇ προτάσει
τοῦ Μητροπολίτου Κορίνθου, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποῖου
τὸ Ἄργος ὑπήγετο τότε Ἐκκλησιαστικῶς.

Ὁ εὐσεβὴς ποιμενάρχης κατὰ τὸν φερρόν λιμὸν, ὅστις ἐνέσκηψεν ἐπὶ τὴν Ἀργολίδα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, οὐ μόνον πᾶσαν τὴν ἰδίαν περιουσίαν αὐτοῦ κατηνάλωσεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τελευταῖον πίθον ἀλεύρου, ὅστις ὑπελείφθη αὐτῷ, διένειμεν εἰς τὸν πεινῶντα λαόν· «ἀπὸ πίθος δ' οὗτος», κατὰ τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ βιογράφων, «κατέστη ἀκένωτος καὶ ἀνεξάντλητος, ὡς ἡ ὕδρια τῆς ἐπὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου χήρας, καὶ ἐπήρκεσεν εἰς διατροφὴν τῶν πεινόντων, ἄχρις οὗ ἡ θεομηρία καὶ ὁ λιμὸς παρήλθον». Καὶ ὅτε Κρήτες πειραταί, τὰ παράλια τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ληϊζόμενοι, πολλοὺς ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἀπήγαγον αἰχμαλώτους, παρεμβὰς ὁ Ἐπίσκοπος ἐπιτυγχάνει ὅπως ἐπὶ μετρίοις λύτροις οἱ πειραταί ἐπαναφέρωσιν εἰς Ναύπλιον τοὺς ἀπαχθέντας. «..... πιν» θανόμενοι δὲ (οἱ πειραταί) τὸν εἰς ἄκρον ἔλεον τοῦ ἀνδρός, τῆ Ναυπλία καταίροντες καὶ πίστιν λαμβάνοντες καὶ δίδοντες, τοὺς αἰχμαλώτους ἀπεδίδωσαν ἄλιτρον».

Ὁ Ἐπίσκοπος Πέτρος μετέσχε τῆς ἐν ἔτει 921—922, ἐπὶ τῆς δευτέρας Πατριαρχείας τοῦ Νικολάου καὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱεραρχ. Συνόδου, ἣτις τὸν περιφθονοῦν Τόμον τῆς ἐνώσεως ἐκδούσα ἀπεκύρριξε σὺν ἄλλοις καὶ τὸν τέταρτον γάμον, ὃν εἶχε τολμήσει Λέων ὁ Σοφός· ἐπανελθὼν δ' ἐκεῖθεν ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ, περὶ τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας γεγονός, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὑπερμετ' εὐλαθείας ἔθαψε τὸ ἱερόν λείψανον, ἐν περιβλεπτῷ τῆς πόλεως θέσει, ἐνθα καὶ ἐπώνυμον αὐτῷ Νεὸν ἀνήγειρε βραδυτέρον. (1) Κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ σεπτοῦ Ἱεράρχου μεγάλη ἡγέρθη ἄμιλλα μεταξὺ Ἀργείων καὶ Ναυπλιέων περὶ τῆς κατοχῆς τοῦ λειψάνου αὐτοῦ: «..... Τότε δὴ καὶ Ναυπλιοὶ καὶ Ἀργεῖοι διενεχθέντες καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἔλκειν τὸ μακάριον νεκεῖνον φιλονεικοῦντες λείψανον.....» τοῦτο, κατισχύσαντες τότε, ἐκράτησαν οἱ Ἀργεῖοι καὶ διατήρησαν ἐπὶ πεντακόσια ὅλα ἔτη, μέχρις οὗ κατὰ τὸ Σύνομον Χρονικόν, τὸ συνημμένον τῆ Βυζαντινῆ Ἱστορίᾳ τοῦ Δούκα: «τῷ ΩϞΚΘ' (6926 ἢ 1421 μ. Χ.) νεμήσει ἰδ' Ἰανουαρίου καὶ ἡμέρα γ', Σιγουντονάνης, ἢ Ἐπίσκοπος Λατίων, μετεκόμισε τὰ τίμα λείψανα τοῦ δσιωτάτου Πέτρου Ἐπισκόπου Ναυπλίου καὶ Ἀργους εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Ναυπλίου· φασὶ δὲ οἱ ἐκείσε εὐθεθέντες ὅτι, ὅταν ἤνοιξαν τὸν ἅγιον τάφον ἐκεῖνον, ἐγένετο σεισμός ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἐξῆλθεν εὐωδία πλείστη καὶ ἐπλήρωσε τὸν χῶρον καὶ τὸν

(1) Ὁ Ἐπίσκοπος Ναυπλίου καὶ Ἀργους Πέτρος Σικουλος γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 350, ἀπέθανεν ἐν Ἀργεὶ τῇ 3ῃ Μαΐου 925 κατὰ τὴν πιθανώτερον ἐκδοχὴν.

ἀέρα καὶ ὁ τάφος πεπληρωμένος φωτὸς καὶ τὰ τίμα λείψανα σμυνῶς κατακείμενα, ἃ καὶ λαβόμενοι πτινες τῶν πιστῶν ἐγένοντο πλείστα ἰάσεις».

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡσκήτευσεν ἐν Ἀργολίδι ὁ Ἀθηναῖος Θεοδόσιος. Ὁ Ὅσιος Θεοδόσιος ὁ Νεὸς ὁ καὶ θαυματουργός, κατὰ τὸν βιογράφων αὐτοῦ, τὸν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἀκμάσαντα πρωτόπαππαν Ναυπλίου Νικόλαον Μαλαζόν, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 862 ἐκ γονέων πλουσίων· μετὰ τὸν θάνατον τούτων ὁ νεαρός ἔτι Θεοδόσιος ἐκ ζήλου πρὸς τὴν θρησκείαν ὀρμώμενος ἐξεποίησε τὴν πατρικὴν αὐτοῦ κληρονομίαν καὶ κατέφυγεν εἰς Ἀργολίδα, ἐνθα διὰ τοῦ ἀντιτίμου τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐγγὺς τοῦ Ναυπλίου παρὰ τὸ χωρίον Παναρίτι ὠκοδόμησε τὴν ἔτι καὶ νῦν σωζομένην καὶ μὴ διατηρουμένην φερώνυμον αὐτῷ Μονήν, ἐν ἣ ἡσκήτευσεν ἐν ὁσιότητι καὶ ἐγκρατεῖ βιωῶν. Ὁ Θεοδόσιος διαβληθεὶς τῷ τότε Ἐπισκόπῳ Ναυπλίου καὶ Ἀργους Πέτρῳ ὡς πλάνος καὶ μάγος, μικροῦ δεῖν ἐξεβάλετο τῶν ὀρίων τῆς Ἀργολίδος· πλὴν, ταχέως διαλευκανθείσης τῆς συκοφαντίας, θεῖα ἀντιλήψει, οὐ μόνον δὲν κατεδιώχθη ἀλλὰ καὶ ἡμείφθη προχειρισθεὶς εἰς Ἀρχιμανδρίτην παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἐπισκόπου Πέτρου αὐτοπροσώπως μεταβάντος εἰς τὸ ἀσκητήριον αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοδοσίου οἱ πιστοὶ αὐτοῦ μαθηταὶ καὶ συνασκηταὶ ἐκήδευσαν ἐν κατανοῦν καὶ ἔθαψαν τὸ σεπτὸν αὐτοῦ σκῆνος ἐν αὐτῷ τῷ ἀσκητηρίῳ, ἐνθα καὶ ἐπώνυμον αὐτῷ Νεὸν ἡγείρον εἰς μνήμην αὐτοῦ τιμώμενον, ὅστις, κατὰ τὸν ἀνωτέρω βιογράφων αὐτοῦ, «ἀπὸ τότε ἕως σήμερον εἶναι παντοει» νός ποταμὸς θανμάτων καὶ ἰαμάτων».

Τοῦ Ὀσίου Θεοδοσίου, τοῦ Νεοῦ, τὴν μνήμην τελεῖ ἡ Ἐκκλησία τῇ ζ' Αὐγούστου, τῆς ἱεραρχ. αὐτοῦ Ἀκολουθίας συνθεθείσης ὑπὸ Συμεῶνος τοῦ Πελοποννησίου, Καθηγουμένου τῆς ἐν Ἀθῶν Ἱεραρχ. Μονῆς τοῦ Γρηγορίου, ἐξ ἧς ἀποσπῶντες παραθέτομεν ὧδε τὸν αἶνον αὐτοῦ.

«Εορτάζουσι σήμερον Ναυπλιεῖς καὶ Ἀργεῖοι, ἡορτὴν τὴν χαρμόσυνον τῆς φωσφόρου Σου μνήμης· ἢ πᾶσαν Πελοπόννησον προσκαλοῦντες. ἢ Χαίρουσι γὰρ ὡς κεκτημένοι τὸν πάνσεπτόν Σου τάφον, ἢ Θεοδόσιε, θεόφρων Ὅσιε».

Ὁ Ἐπίσκοπος Ναυπλίου καὶ Ἀργους Πέτρος διὰ τὴν ἀγνότητά τοῦ βίου αὐτοῦ ἐτάχθη μεταξὺ τῶν Ἀγίων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τελοῦσης τὴν μνήμην αὐτοῦ τῇ γ' Μαΐου· τοῦτον τιμᾶ καὶ, γεραίρει καὶ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, καθ' ὅσον ὑπῆρξεν εἰς τῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὀλίγων ἱεραρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὅστις ἀντετάχθη εἰς τὸ πρῶτον τότε πατριαρχεύοντος τοῦ Φωτίου, ἐπελθὼν ἐκκλησιαστικῶν

κὸν σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Πολλοὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εὐφύμῳ ποιοῦνται μνεῖας τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἁγίου Πέτρου· ἐσχάτως μάλιστα ὁ Πρύτανις τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου Ἐρρίκος Rickenbach συνέγραψεν Ἰταλιστὶ καὶ Γερμανιστὶ περισπούδαστον Μονογραφίαν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ. (1) Τὴν ἱεράν τοῦ Ἁγίου Ἀκολουθίαν συνέθετο τὸ πρῶτον καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν Ἐνετιᾷ Γεώργιος Μάρκου ὁ Ζωγράφος ἐν ἔτει 1727, ἀναλώμασι τοῦ Ἀθηναίου κόμητος Νικολάου Ταρωνίτου. Μελοῦς τοῦ ἐν Ἐνετιᾷ Καπιτούλου· ταύτην δὲ συμπληρώσας ἐξέδοτο βραδυτέρον, ἐν ἔτει 1870, ὁ μακαρίτης ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος Δανιὴλ Πετρούλιας. Τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐπισκόπου Ἀργους καὶ Ναυπλίου διασώζονται πλὴν ἄλλων ἀνεκδότων Συγγραφῶν καὶ «Λόγος εἰς τοὺς Ἀγίους ἐνδοξοὺς καὶ θαυματουργοὺς Ἀναργύρους Κοσμῶν καὶ Δαμιανόν», «Ἐγκώμιον εἰς τὴν Ἁγίαν Ἄνναν τὴν Θεομήτορα», ὡς καὶ «Ἐπιτάφιος εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Μεθώνης Ἀθανάσιον»· εὐρηται δὲ καὶ μολυβδόβουλον φέρον ἐν τῷ κέντρῳ τῶν Τιμίων Σταυρῶν καὶ ἐκκτέρωθεν τὰ ἐπόμενα:

† Κ[ΥΡΙ]Ε ΒΟΗΘ[ΕΙ] ΤῶΝ Σ[ΟΝ] ΔΟΥ[ΛΟΝ]
† ΠΕΤΡΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠ[ΟΝ] ΑΡΓΕΙΩΝ.

Τὸ Ναύπλιον διετέλεσεν ἀνέκθετον ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀργείων συμνημογευόμενον ἐν τῷ τίτλῳ αὐτοῦ. Οὕτως ὁ εἰκοστός πρῶτος ἀπὸ τοῦ Πέτρου ἐπίσκοπος, ὁ καὶ κτίτωρ τῆς Ἁγίας Μονῆς, ἐν σωζομένῳ περὶ αὐτῆς Ὑπομνήματι ὑπογράφεται «Ἐπιτελής Ἐπίσκοπος Ναυπλίου καὶ Ἀργους Λέων»· καὶ ὁ τούτου διάδοχος Νικήτας ἐν τῷ Χρυσοβούλλῳ τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, δι' οὗ ἀνεγνωρίσθη ἐπίσκοπος ἐν ἔτει 1116 φέρεται «Ἐπίσκοπος Ναυπλίου καὶ Ἀργους». Τοῦ Νικήτα τούτου ὁ διάδοχος Ἰωάννης, ἐν ἔτει 1189, ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου προεβίβασθη εἰς Μητροπολίτην, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Συνομόμου Χρονικοῦ τοῦ Δούκα: «Τὸ Ἀργος γέγονε Μητρόπολις ἐν ἔτει ςφ'ζ'» (ἐσφκλμένως ἀντὶ ςχ'ζ' = 6697 ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἢ 1189 μ. Χ.): «Ἰωάννης ἦν ὁ ἀναβιβασθεὶς Μητροπολίτης εἰς πῆ' θρόνον, γεγονός δὲ ὕστερον εἰς ςζ'».

Ἀρχαῖον χειρόγραφον ἀνωνύμου, δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Σακκελίωτος, ἀναγράφει εἰκόσι τρεῖς ἐπισκόπους Ναυπλίου καὶ Ἀργους, ὡς ἐξῆς: «Τὰ ὀνόματ' αὐτῶν εὐρεθέντα ἐν τῷ Συνοδικῷ γεγραμμένῳ τῶν ἀοιδίμων καὶ μακαρίων Ἀρχιερέων καὶ Ἐπισκόπων ἡμῶν Ναυπλίου καὶ Ἀργους εἰσὶ ἡ ταῦτα».

(1) P Enrico Rickenbach, Rettore del Collegio Greco in Roma. «Storia e scritti di S. Pietro d' Argo» 1899.

«Πέτρος, Κωνσταντῖνος, Χριστόφορος, Πέτρος, Ἰωάννης, Νικόλαος, Σισίνιος, Ἀνδρέας, Θεόδωρος, Σισίνιος, Πέτρος, Βασίλειος, Θεοφύλακτος, Σισίνιος, Γρηγόριος, Νικόλαος, ὁ καὶ κτίτωρ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, (1) Ἰωάννης ὁ καὶ κτίτωρ τῆς Νέας (2), Γρηγόριος, Κωνσταντῖνος, Θεόδωρος, (3), Λέων, Νικήτας, Ἰωάννης ὁ ἀναβιβασθεὶς Μητροπολίτης ἡμῶν Ναυπλίου καὶ Ἀργους».

«Ὁ μὲν Λέων ἐκτίσε τὸ Μοναστήριον τῆς Νέας Μονῆς βασιλεύοντος τοῦ Κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ τῷ ςχγβ' ἔτει (6652 ἢ 1144 μ. Χ.). (4).

«Ὁ δὲ Νικήτας διὰ Χρυσοβούλλων Γραμμάτων ἐκλαβε τὸ πρακτικόν τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ναυπλίου καὶ Ἀργους τῷ ςχδ' ἔτει (6674 ἢ 1166 μ. Χ.)».

«Ἀνεβιβάσθη Μητροπολίτης ἡμῶν Ναυπλίου καὶ Ἀργους ἐπὶ Ἰσακίου Ἀγγέλου τῷ ςχ'ζ' ἔτει» (6697 ἢ 1189 μ. Χ.). Ἰωάννης».

«Ὁ πρῶτος Πέτρος ἦν ἐν ταῖς χρόνους τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα ἐν τῇ Αἰ καὶ Βα Οἰκουμηνικῇ Συνόδῳ, Πατριαρχούντος κυροῦ Φωτίου τῷ ςτςε' ἔτει (6365 ἢ 857 μ. Χ.) (:), πατέρες πγ' (73, πιθανώτερον τπγ' = 373), ὅστις ἐχειροτόνησε ἱερέα τὸν ἀγιώτατον Θεοδόσιον τὸν Νεόν.» (οὗ προσημνήσθημεν). (5).

Ὁ Le quien ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Oriens Christianus, παρατίθησιν ἕτερον κατάλογον Ἐπισκόπων Ναυπλίου καὶ Ἀργους, πολὺ διάφορον τοῦ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χειρογράφῳ τοῦ Ἀνωνύμου, ὅστις περιλαμβάνει τοὺς ἐξῆς κατὰ σειράν ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης:

1) Περιγένην.

2) Γενέθλιον, μετασχόντα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἔτει 448, συγκροτηθείσης Συνόδου.

3) Ὀνήσιμον, μετασχόντα τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἐν ἔτει 450 Συνόδου.

4) Θαλῆν, μετασχόντα τῆς ἐν Κορίνθῳ τοπικῆς Συνόδου ἐν ἔτει 457 ἢ 474.

(1) Πιθανῶς τοῦ ἐν Παλαμηδίου ἔτι καὶ νῦν σωζομένου Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.

(2) Πιθανῶς τοῦ ἐν χωρίῳ Πλατανίτι Ἀρχαίου Ναοῦ, ὅστις φαίνεται σύγχρονος.

(3) Τοῦ Θεοδώρου τούτου εὐρηται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου Μολυβδόβουλλον φέρον ἔνθεν μὲν τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου μετὰ τῶν λέξεων «ΜΗ[ΤΗ]Ρ Θ[ΕΟ]Υ», ὅπισθεν δὲ «† ΘΕ[ΟΤΟ]ΚΕ Β[ΟΗΘΕΙ] ΘΕΟΔ[ΩΡΟΥ] ΕΠΙΣΚΟΠ[Ο] ΑΡΓΟΥΣ».

(4) Ὁ Κτίτωρ τῆς Ἁγίας Μονῆς Λέων ἀναφέρεται μετασχὼν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὸ ἔτος 1156, συγκροτηθείσης Συνόδου, τῆς καθελούσης τὸν Πατριάρχην Ἀντιστοχίας Παντεύγον.

(5) Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας Τόμος Βος Τεύχος Βον.

5) *Ἰωάννην*, μετασχόντα τῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

6) *Θεότιμον*, μετασχόντα τῆς ἀποκαταστάσεως τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον Συνόδου.

7) *Πέτρον*, τὸν Ἅγιον.

8) *Λέοντα*, μετασχόντα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου.

9) *Ἰωάννην*.

10) .....

11) *Διονύσιον Αὐγῶν*, σύγχρονον καὶ φίλον τοῦ Ἐκκλησιαστικῆς Συγγραφέως Θεοδοσίου Ζυγομαλά.

12) *Διονύσιον Βον*, φερόμενον ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ οὕτως: «εἰκοστός τρίτος Διονύσιος ἡ Μητροπολίτης Ναυπλίου, φιλόσοφος ἀριστος καὶ αὐτὸς μαθητὴς τοῦ Κοριδαλέως».

13) .....

14) *Μελέτιον*.

15) *Γαβριήλ*. (1)

Παραδόξως ἐν ταῖς ὑποσημειώσεις τοῦ καταλόγου τοῦ *Le quien* ἀναφέρεται ὡς μετασχὼν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, τῆς ἀποκαταστάσεως τὸν Φώτιον ἐν ἔτει 861, ἴδιος ἐπίσκοπος Ναυπλίου Ἀνδρέας καλούμενος, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐν τῷ κειμένῳ σημειοῦται ὡς Ἐπίσκοπος Ἄργους ὁ Θεότιμος. Ὁ τελευταῖος οὗτος κατάλογος τοῦ *Le quien*, κατὰ πολὺ παραλλάσσει τοῦ προηγουμένου, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ, ὅστις φαίνεται ἔργον κληρικῆς τινος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου ἀνήκοντος καὶ ἐπομένως αὐθεντικώτερος, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν μετὰ τὸν Ἅγιον Πέτρον σειράν· πάντως ὅμως ὁ κατάλογος τοῦ *Le quien*, περιλαμβάνων Ἐπισκόπους μετασχόντας εἰς Συνόδους συγκροτηθείσας πρὸ τοῦ Πέτρου, ἀποτελεῖ τεκμήριον ἀναμφίριστον ὅτι ἡ Ἐπισκοπὴ Ἄργους καὶ Ναυπλίου δὲν συνέστη τὸ πρῶτον λήγοντος τοῦ Θου αἰῶνος ἐπὶ Πέτρου τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ προϋπήρχεν, ἀργοῦσα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἕνεκεν τῆς ἐρημώσεως, εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ Ἄργολις ἐκ τῆς πανώλους καὶ τῶν Σλαβικῶν ἐπιδρομῶν· ἄλλως τε καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Δ'ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς συγκροτηθείσης ἐν ἔτει 459, φέρεται Ἐπίσκοπος Ἄργους ὁ Βασίλειος, μὴ περιλαμβανόμενος ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ *Le quien*.

Ἐπὶ ἐπισκόπου Ἄργους καὶ Ναυπλίου Λέοντος, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τοῦ Ναυπλίου καὶ ἐν τῷ μέσῳ ταπεινῶν λόφων πρὸς τοὺς ἀνατολικούς πρόποδας τοῦ ὄρους Παλαμῆδιου, μεσημβρινῶς τῷ χωρίῳ Ἀρείας, ὅπερ καὶ νῦν τὸ αὐτὸ διατηρεῖ ὄνομα, ἰδρῦθη ἰδίᾳ τοῦ ἐπισκόπου δαπάνῃ Μονὴ Καλογραιῶν ἐν τῷ περι-

(1) *Le quien*, *Oriens Christianus*. B. 183—186.

βόλῳ δὲ ταύτης ἐκτίσθη περικαλῆς Ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1149, ὡς ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ διατηρουμένης ἐτι καὶ νῦν ἐπιγραφῆς μαρτυρεῖται. Πρὸς οἰκοδομήσιν τοῦ Ναοῦ τούτου ἐχρησίμωσεν ἐν μέρει καὶ ὑλικὸν ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Ναοῦ, καθ' ὅσον ἐπὶ τῶν κεφαλῶν κίωνων τινῶν τοῦ εἰρημένου νέου Ναοῦ φέρονται κιονόκρανα ἀρχαίου κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ· εἰς πολλὰ δὲ μέρη τοῦ οἰκοδομηματος παρατηροῦνται ἐντετειχισμένοι καὶ λίθοι κατεργασμένοι, ἐξ ἀρχαίου προφανῶς κτιρίου εἰλημμένου. Παρὰ τὸν περίβολον τοῦ Ναοῦ τούτου εὐρηται μικρὰ πηγὴ καλοῦ ὕδατος, ἣν τινες ἐσφαλμένως ὑπέλαβον ὡς τὴν Κάναθον, (1) ἐν ἣ κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἡρα λουομένη κατ' ἔτος ἐγένετο παρθένης. (2) Ὁ Ναὸς οὗτος, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Κ. Σ. Ζησίου εἶναι ἐκτισμένος ἐκ λίθων πωρίνων ὀρθογωνίων, 0μ.,40 περίπου τὸ μῆκος καὶ 0μ.,20 περίπου τὸ πλάτος, κατ' ἰσοδομίαν· ἔχει εἰς ἑκάτεραν τῶν δύο μικροτέρων πλευρῶν μεγάλους λίθους ἐκτισμένους εἰς σχῆμα σφαιροῦ, 0μ.,50 τὸ μῆκος καὶ 1μ.,20 τὸ πλάτος. Ἐκ τῶν δύο θυρῶν τοῦ Ναοῦ ἡ μὲν μεγαλειτέρα πρὸς τὴν νοτιοδυτικὴν αὐτοῦ πλευρὰν ἀντικρῶ τοῦ ἱεροῦ ἀδύτου ἡνεωκται, ἡ δὲ μικροτέρα πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν. Ἡ θόλος τοῦ Ναοῦ ἐστήρικται ἐπὶ τεσσάρων μονολίθων κίωνων ἐκ μαρμαροῦ φαίου ἄνευ διαξεσμάτων. Ὁλὸς ὁ Ναὸς ἔχει διεύθυνσιν βορειοανατολικήν, παρέχει δὲ τὴν εἰκόνα καθαροῦ Βυζαντινοῦ τύπου. (3)

Δεξιὰ τῆς μεγάλης εἰσόδου τοῦ Ναοῦ καὶ πρὸς τὴν νοτιαν γωνίαν αὐτοῦ, εἰς ὕψος τεσσάρων περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς βάσεως, σώζεται ἐντετειχισμένη πλάξ ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ φέρουσα κεχαραγμένη τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν:

† *Ἐπηξε βάθρα τῷ Ναῷ Σου. Παρθένη. Λέων Ἀργείων ἀλιτρός θνηπόλος, ὅπερ παράσχοις λίτρων ἀμπλακημάτων εἰς ἀντάμειψιν, ἐδλογημένη Κόρη. †*

(1) Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, ὅπου κατὰ τὸν Στράβωνα ὑπῆρχον σπήλαια καὶ τεχνητοὶ λαβύρινθοι, ὁ Ἐρνέστες Κούρτιος (*Πελοπον Β'*. 391) τίθησι τὸν Ναὸν τῆς Ἡρας, ἐν ᾧ τὰ μυστήρια αὐτῆς ἐτελοῦντο κατ' ἔτος· ὑπολαμβάνει δὲ καὶ τὴν ἐκεῖ παρὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς Μονῆς ἐκρέουσαν πηγὴν, ὡς τὴν Κάναθον, ἐν τῇ ὁποίᾳ λουομένη κατ' ἔτος ἡ ὁμόκοιτος τοῦ Διὸς ἀδελφὴ ἀνέκτα τὸν παρθενίαν αὐτῆς (*Ἡρα τελεία*). καὶ παρ' αὐτῇ ἐπίσης τίθησι τὸ ἐπὶ βράχου γεγλυμμένον εἶδωλον τοῦ θῆου, ὅστις τοῖς Ναυπλιεῦσι τὴν τῆς ἀμπέλου εἰδοῦσε τομήν.

(2) Πausan. Β' 38. 3

(3) Ὁ ἀρχαῖος οὗτος Ναὸς, ἀριστα καὶ ἤδη διατηρούμενος. καθιερώθη ἐπὶ ἐσχάτων μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ διὰ διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ναυπλιέως εὐπατρίδου Μιχαὴλ Ἰατροῦ ἀποθανόντος ἐν ἔτει 1868, ὡς καταφύγιον μοναζουσῶν γυναικῶν καὶ ὡς ποιοῦτος ἐξακολουθεῖ νὰ διατελῇ ἐτι καὶ νῦν.

Ἔτους 65XNZ' (6657 ἢ 1149 μ. Χ.) μηνί Ἀπριλίῳ Ἰνδ. ΙΒ'. †

Ἐπὶ τῶν στήλων καὶ τῶν τοίχων τοῦ Ναοῦ τούτου διασώζονται καὶ μεταγενέστεραι κακότεχνοι ἐπιγραφαὶ τῆς ΙΣ'ης καὶ ΙΖ'ης ἑκατονταετηρίδος, Ἑλληνικαὶ καὶ Λατινικαί, ἐξ ᾧν εἰκάζεται ὅτι ἡ Μονὴ αὕτῃ κατεῖχετο κατὰ περιόδους καὶ ὑπὸ Καθολικῶν

Ἐν ἔτει 1668 ἐπισκεφθεὶς τὸ Ναύπλιον Ἰάλλος περιηγητὴς Des — Monceaux εἰς τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα τῶν περιηγήσεων αὐτοῦ μνημονεύει τῆς Ἁγίας Μονῆς, εἰς ἣν καὶ ἐξενίσθη ἐπὶ μίαν νύκτα. Οὗτος παρετήρησεν, ὡς γράφει, στήλας τινάς, τὰς ἐν τῷ Ναῷ ἴσως, ἃς ἐθεώρησεν ὅτι εἶχον ἀποσπασθῆ ἐξ ἀρχαίου τινὸς οἰκοδομηματος.

Ἡ παρὰ τὴν Ἀρειαν Ἱερὰ Μονὴ ἀρχικῶς μὲν προῶριστο ὑπὸ τοῦ αἰοιδίμου αὐτῆς κτήτορος καὶ ἱδρυτοῦ Λέοντος εἰς καταφύγιον Καλογραιῶν· βραδύτερον δὲ μετετρέπη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου εἰς ἀνδρῶν Μονήν, τῶν ἐν αὐτῷ μοναζουσῶν τριάκοντα ἐξ Καλογραιῶν μετενεχθεισῶν εἰς ἑτέραν Μονήν, συγχρόνως ἱδρυθεῖσαν ἀπώτερον τῆς θαλάσσης εἰς θέσιν Βούζη (1) διὰ τὸν κίνδυνον τῶν πειρατῶν: «*μήποτε τὸ τοιοῦτον σεμνεῖον, εὐάλωτον ὄν τοῖς θαλαττίοις ληστῆσι, οἷα θαλάσσης οὐ πόρρω ἀφεστηκός, ὑπὸ τούτων ἀπόληται, καὶ πρὸς ταῖς ἀφαιρέσεις τῶν ἐνότων τῇ Μονῇ καὶ ἠφθορὰ τῶν μοναζουσῶν ἐπιγίνοιτο, ἣ χαίρουσιν ἐς πρὸς μάλιστα οἱ καθάπαξ τὴν θεῖον ἀπωσάμενοι φόβον καὶ τὸν ληστρικὸν μειόντες βίου. . . .*»

Τὸ Ὑπόμνημα τοῦ ταπεινοῦ Λέοντος καὶ εὐτελοῦς ἐπισκόπου Ἄργους καὶ Ναυπλίου ἐπὶ τῇ γωνίᾳ Νέᾳ Μονῇ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῆς Ἀρείας καὶ τὸ Τυπικὸν τῆς λειτουργίας αὐτῆς ἐν ἀρχαῖζούσῃ γλώσσῃ καὶ ἄκρω ἐπιμελημένη, διασωθέντα, ἐδημοσιεύσαμεν κατὰ τὸ ἔτος 1902 ἐν τῷ τεύχει 9ῳ τοῦ τότε ἐκδιδομένου ἐνταῦθα καλλίστου περιοδικοῦ «*Ἀρμονία*» (σελ. 483—497). Ἀπορον τῇ ἀληθείᾳ ἀποβαίνει πῶς ὁ περικαλῆς οὐ-

(1) Οὐδαμοῦ τῆς Ἀργολίδος φέρεται νῦν θέσις Βούζη. Ἄν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ παρὰ τὸ χωρίον Μέρβακα τῆς Μιδέας σωζομένου ἀρχαίου Ναοῦ, ὅστις φαίνεται σύγχρονος καὶ ὁμοειδῆς σχεδὸν τῷ ἀνωτέρῳ παρὰ τὴν Ἀρειαν, δύναται εἰκότως νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ἐδῶ εὐρηται ἡ θέσις Βούζη, ἔνθα ἡ νέα Μονὴ εἰς ἣν ἀπώτερον τῆς θαλάσσης μετέφερον ὁ ἐπίσκοπος Λέων τὰς ἐν Ἀρείᾳ μοναζούσας ἐπὶ τὸ ἀσφαλέςτερον. Παρὰ τῷ Ναῷ τούτῳ τοῦ Μέρβακα διεκρίνοντο μέχρι ἐσχάτων καὶ θεμέλια οἰκοδομημάτων, πιθανῶς κελλιῶν.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος Νικάνδρου, ἡ θέσις Βούζη εὐρηται ὅπου νῦν ἡ θέσις Σουλινάρι δεξιὰ τῷ ἀνίοντι εἰς Ἀσκληπιεῖον καὶ εἰς ἀπόστασιν 5—6 χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου· ἐκεῖ που αὐξεται καὶ ναῖσκος Βυζαντινός. Ἡ κτηματικὴ αὕτη περιοχὴ ἦν ποτὲ κατὰ τὴν παράδοσιν μοναστηριακὴ.

τος Ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὁ πρὸ 760 περίπου ἐνικαυτῶν οἰκοδομηθεὶς ἀναλώμασι τοῦ διαπρεποῦς Ἱεράρχου τῆς Ἀργολίδος Λέοντος, βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, διετηρήθη ἀκέραιος καὶ ἀλώβητος, καίπερ τοσοῦτον ἐγγὺς τῷ Παλαμῆδιῳ κείμενος. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα τὸ Ναύπλιον πολλάκις ἐπολιορκήθη ὑπὸ Φράγκων, Καταλάνων, Ἐνετῶν, Βυζαντινῶν καὶ Τούρκων καὶ τέλος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς ἀνεξαρτησίας· κατὰ τὰς ἐπανειλημμένους δὲ καὶ αἱματηροτάτας ταύτας πολιορκίας ἡ θέσις, ἐν ἣ ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Μονῆς, ἦν σημαντικὴ καὶ ἐπίκαιρος διὰ τε τοὺς πολιορκητὰς καὶ τοὺς πολιορκουμένους· εἰς τὴν τελευταίαν μάλιστα πολιορκίαν τῶν Τούρκων, ἐν ἔτει 1715, πᾶσα ἐν γένει ἡ πολεμικὴ ἐνέργεια τοῦ Μεγάλου Βεζύρη Ἀλῆ πασᾶ κατὰ τῶν κατεχόντων τὸ Παλαμῆδιον Ἐνετῶν, καθ' ὧν εἶχον ταχθῆ ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα χιλιάδας τῶν ἀνδρειότερων μαχητῶν, ἐστρέφετο πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο. Οἱ ἐπὶ ὀκτώβριος ἡμέρας ἀδιαλείπτως προσβάλλοντες τὸ Παλαμῆδιον καὶ ἰδίᾳ τὸν μᾶλλον ἀσθενῆ ἀνατολικὸν αὐτοῦ Προμαχώνα, τὸν ἐκ τούτου ἐπικληθέντα *Γουροῦς τάμπια*, ἀνδρεῖοι Ἰενοίτσαροι καὶ Σπαχήδες τὴν περιοχὴν τῆς Ἁγίας Μονῆς ἔσχον ὀρητήριον καὶ σκέπη κατὰ τῶν σφαίρων τῶν ὑπερδιακοσίων πυροβόλων καὶ ὄλων τοῦ φοβεροῦ φρουρίου· ἐκεῖ δὲ που ἔθαψαν καὶ τοὺς ὑπερξακισχιλίους νεκρούς, οὓς ἔσχον κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας μέχρι τῆς ἀλώσεως πολυέκρους ἐφόδους.

Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα, θεῖα οἰκονομία, ὁ Ναὸς οὗτος, ὅστις κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν ἐγένετο πρόξενος θανάτου εἰς τὸν διδάσκαλον τοῦ κτίσαντος αὐτὸν (τὸν ἀρτι κατασκευάσαντα τὸν κατὰ πολὺ ὑπολειπόμενον ἕτερον Ναὸν τοῦ Χώνικα, περὶ οὗ κατωτέρω), ὁ Ναὸς λέγω, οὗτος, ὦν προφανῶς ἐν τῶν ἀρίστων Βυζαντινῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων τῶν ἀρχῶν τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν χιλιετηρίδος, ἀπέμεινεν ἀσινῆς καὶ ἀλύμαντος μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, μικρὰς ὑποστάς ἀλλοιώσεις ὑπὸ συγχρόνων ἀνακαινιστῶν, οἵτινες ὡς μὴ ὄφελε, προσέβησαν εἰς περιττὰς τινὰς καὶ ἀτέχνους μεταρρυθμίσεις ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἀρχετύπου.

Σύγχρονος τῷ παρὰ τὴν Ἀρειαν, ὡς εἴρηται Ναῷ τῆς Ἁγίας Μονῆς, καὶ καθ' ὅλα σχεδὸν ὅμοιος κατὰ τε τὴν τέχνην, τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ ὑλικὸν τῆς κατασκευῆς εἶναι ὁ μίαν περίπου ὥραν ἀπέχων, παρὰ τὸ χωρίον Μέρβακα πρωτεύουσιν τοῦ Δήμου Μιδέας, ἕτερος ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τιμώμενος, ὅστις οὐδεμίαν τῆς κτίσεως αὐτοῦ διασώζει ἐπιγραφὴν. Ὁ Ναὸς οὗτος, καίτοι ὑπολειπόμενος κατὰ τὴν τέχνην τοῦ τῆς Ἁγίας Μονῆς, φαίνεται προφανῶς, ἐκ τε τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ καὶ τῆς λιθο-

δομίας, όμογενής όλος και σύγχρονος αυτόν έχει την αυτήν των πλίνθων διάταξιν περί τας θυρίδας και ό αυτός πολυτελής μιάκνδρος περιβάλλει αυτόν έχει δύο θύρας, ως ό τής Αγίας Μονής, και στερεΐται ύποστέγου και προνάου, διηρημένος μονον έσωτερικώς εις Νάρθηκα και κυρίως Ναόν. Έκ τούτων πείθεται τις, καίτοι ουδέμιαν άλλης ύπαρχούσης ενδείξεως, ότι ό Ναός ούτος είναι ό έτερος των Ναών, όν ό ευσεβής έπίσκοπος Λέων απρός δευτέρους πόρους αποδυσάμενος εξ αυτών κρηπίδων έδομίσαιο πόδω διακείμενον τής θαλάσσης περί την τοποθεσίαν του Βούζη, επ' όνόματι τής Πανάγου Δεσποίνης ήμών Θεοτόκου», προς μεταφοράν των εν Αρεία μοναζουσών, ως προείρεται.

Ό εν Μέρβακκ ναός, κατά την κατασκευήν του όποιου έπίσης εγένετο χρήσις κιονοκράνων και άλλων ύλικών εξ αρχαίων οικοδομημάτων ειλημμένων, πλην ήλιακού ώρολογίου. Έπερ φάνεται κεκαρκαμένον επί του τοίχου και ού κί δώδεκα ώραι σημειούνται διά των γραμμάτων του Έλληνικού αλφαβήτου, διασώζει και μεταγενεστέρους τινάς κακοτέχνους έπιγραφάς του 16ου και 17ου αιώνος.

Και τρίτος Ναός, επ' όνόματι τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου έπίσης τιμώμενος, σύγχρονος ει μη και αρχαιότερος των ανωτέρω. τεχνικώς δε ύπολειπόμενος

αυτών, σώζεται εις τό γειτονικόν τω Μέρβακκ κληρίον Χώνικκ, επί του προς τὰ άριστερά τοίχου του ποίου αναγινώσκονται δύο μεταγενέστεραι έπιγραφαι τας δύο, κατά τὰ έτη 1661 και 1761 γενομένας όπως κας εκλείψει του ήλιου απομνημονεύουσαι αι έξής:

1661

μαρτίου κ
εχαθη ήλιος

1760 Ιουνίου 2

εματαεχα
θι ο ήλιος

εχαθη ο ήλιος

Κατά την προμνησθεισαν παράδοσιν αρχιτέκτων τις (αρχιμάστορης) εκτισε τον εν Χώνικκ Ναόν, βραδύτερον δε εις των μαθητών αυτού (κάλφας) εκτισε πρώτον μεν τον εν Μέρβακκ Ναόν και είτα τον τής Αγίας Μονής εν Αρεία τούτους ιδών ό μάστορης, και εύρίσκων τό έργον αυτού κατά πολυ ύπολειπόμενον των υπό του κάλφα ιδρυθέντων, κατά ποσοτόν έλυπήθη ώστε μετ' ου πολυ απέθανεν εκ τής θλίψεως: «Έσκασε από τό κακό του».

MIX. Γ. ΛΑΜΠΡΥΝΙΔΗΣ

Η ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΙΣ ΕΝ ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Η προκειμένη μελέτη, καίτοι περί παρακρατήσεως, δεν άφορα προδήλως τον σταφιδοκαρπον, άφ' ου μωστόν τυγχάνει ότι ή Βραζιλία, εις ήν αυτή μετακρίνει τον αναγνώστην, δεν έχει ουδέμικν προς τό ήμέρον προϊόν σχέσιν, παράγουσα εν άφθονία κερών άπο, περί του όποιου και πρόκειται. Η όμοιότης κείται μόνον εις τό ότι συνέβη και εκεί έσχάτως μετ' κερών ό,τι παρ' ήμιν με την σταφίδα: ή υπερπαραγωγή έφερεν ύποτιμήσιν και έντεθεν κρίσιν δεινήν ενθυμίζουσαν εν πολλοίς την ιδικήν μας σταφιδικήν, ήλιωγότερας όμως πλάνας, ίσως διότι προηγήθημεν εις, ίσως και δι' άλλον λόγον. Ίδου δικτι δεν πρέπεν ά θεωρηθή περιττός ό κόπος του να γίνωσι γνωστά εν Βραζιλία λαβόντα χώραν.

Ό κερές, ως γνωστόν, φυτεύεται, δεν σπείρεται, ή σπυτεία του δεν γίνεται παραγωγική ή μόλις τό άπτον έτος, άπαράλλακτα ως ή σταφιδοφυτεία, και ήν όμοιάζει και κατά την χρείαν, ήν έχει, μεγάλης κκλιεργητικής δαπάνης, μεγαλητέρας πικνότητος και γεωργικου προϊόντος. Ευνόητον έντεθεν ότι περιπτώσει ύποτιμήσεως του προϊόντος ή έξκοπήσις τής καλλιεργείας, όσον και αν ζημιοί τον παραγών, είναι έπιβεβλημένη δι' αυτόν, ίνα μη άποβύλον τό ήδη παγιωμένον εις την φυτείαν κεφάλαιον. Όθεν εν Βραζιλία ουδέ λόγος κεν εγένετο κατά κρίσιν περί έγκαταλείψεως των καφεφυτειών ή κούσθησαν αι παρ' ήμιν κατά την εποχήν τής άδικής διδόμεναι από σοφους και άσόφους προς παρακρατικής συμβουλαί, ότι ώφειλον να εκριζώσωσι σταφιδοκαμπέλους, ίνα σπείρωσι σίτον ή αρχαύσι. Έκει τό ζήτημα εύθως εξ αρχής έτέθη ως ζήτημα μέσου περιορισμού τής εις τό έξωτερικόν προσπαθείας, μέχρις ότου αυτή ήθελεν ίσοφκρίση προς την σίτον, και ελύθη διά τής παρεμβάσεως του Κράτους, τό όποτον προέβη εις την άγοράν όλου του πλεονεκτήματος, ίνα τό κρατήση εν τή χώρα μέχρι λήξεως κρίσεως.

Ό Γάλλος οικονομολόγος, παρ' ου τας πληροφορίας εύτύτας δανειζόμεθα (P. Denis, la valorisation du café, Revue politique et parlementaire, Juin 1908, p 494), μεταχειριζόμενος τον όρον παρακρατήσεως εν τή χώρα μέχρι λήξεως κρίσεως, ενθυμίζόμενος δι' αυτό, όνομάζει τό Βραζιλιανόν

τούτο σύστημα valorisation, έτε τεινον ν' αποδώση την παρακρατικήν του αξίαν (valorem) εις τό κέρφης και ένεκ μόνης τής υπερπαραγωγής άπολέσιν αυτήν προϊόν. Παρ' ήμιν θά τό ελεγέ τις ίσως έπανατίμησην, άλλ' έπροτιμήσαμεν να τό είπωμεν παρακράτησιν, διό τό οικειότερον του όρου τούτου, ενφ και κκτ' ουσίαν αυτή δεν διαφέρει εκείνης, καθ' όσον άμφότερα τά συστήματα εις ένκ τεινουςι σκοπόν, τον περιορισμόν τής προσφορας και την άνακωπήν τής ύποτιμήσεως.

I

Άρχεται δε ή εν λόγω παρακρατεία εξετάζουσα πόθεν ή μεγάλη των καφεφυτειών έξάπλωσις, ήτις, την εκ 3 εκκατομμυρίων σάκκων (των 50 κιλογράμμων) του έτους 1870 παραγωγήν άνεβ' έδρασεν εν έτει 1900 εις 12 εκκατομμύρια και την άποδίδει τό μεν εις την ιδιάζουσαν προστασίαν του Κράτους, τό δε εις τό πρόσφορον τής γής εν τή άπεράντω εκείνη χώρα. Ό καφές άπεδείχθη χρυσοφόρον προϊόν και ή Βραζιλιανή Κυβέρνησις έγνω να τό προστατεύση δι' όλων των μέσων, μέχρι του δι' άποικισμού έργατων. Και ή τής γής δε άφθονία δεν συνετέλεσεν όλιγώτερον. Συνέβη δηλ. και εκεί ό,τι ακριβώς εγένετο εν Πελοποννήσφ με την σταφίδα, καθόσον εις ανάπτυξιν τής σταφιδοπαραγωγής δεν συνέτεινον μόνον ή μέχρι του 1892 ύψηλή τιμή του προϊόντος τούτου, άλλά και αι μεγάλαι εκτάσεις των ακαλλιεργήτων εθνικων γαιών και ή διά του νόμου του 1872 και των μετ' αυτόν επί εκτιμήσει διανομή των. Αποδείξεις του τελευταίου τούτου είναι ή Έπτάνησοξ ύπου έλλείψει γαιών, έλαχίστη παρετηρήθη τής σταφιδοπαραγωγής αύξησις. Διά τουτο και εν τω συνόλω αυτής ή ήμετέρα σταφιδοπαραγωγή μόλις έδιπλασιάσθη εις μίαν τριακονταετίαν, χρονικόν διάστημα, καθ' ό ή Βραζιλία έτετραπλασίασε την ιδικήν της. Τοιαύτη κυριαρχία ενός προϊόντος (90 ο) τής όλης Βραζιλιανής παραγωγής δίδει τό μέτρον τής απογνώσεως, ήτις παρηκολούθησε την εκ τής κίφνιδίαις ύποτιμήσεως του κρίσιν.

Άλλά τί έγινε εν ή πρόσδος ή εκ των προηγηθεισών πλουσίαν κκρεσοδειών; Δικτι, έρωτξ ό συγγραφεύς, οι ιδιοκτῆται των άπεράντων εκείνων κτημάτων

ἐλαχίστην ἔδειξαν ἀνοτοχὴν, ὑποκύψαντες ἅμα τῇ ἐκκρήσει τῆς κρίσεως; Καὶ ἐπιδεικνύει ἄνευ οὐδενὸς διαταγμοῦ ὡς κατάδηλον καὶ μεγάλην καταβόθραν τῆς χρυσῆς ἐποχῆς τὰς γενομένας κατ' ἐξακολουθήσειν καὶ ἐν μεγάλῃ κλίμακί ὑπερφυτείας. Ἀληθῶς, λέγει, ὁ πλοῦτος ἐγέννησεν, ὡς συνήθως συμβαίνει, ἐξείς εὐζωίας καὶ ὁ βίος ἐγένετο δαπανηρότερος, ἀλλὰ θὰ ἠπαταῖτο τις, ἂν εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐζήτει τὴν ἐξήγησιν τοῦ περιέργου οἰκονομικοῦ φαινομένου. Ὁλον τὸ ρευστόν καὶ ἀπρακτικόν εἰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις κεφάλαιον ἐπαγιοῦτο, ἅμα παραγόμενον, εἰς νέας φυτείας καὶ ἡ καλλιέργεια συνήθως διεξήγετο διὰ δανείων, ὅταν δὲ αἴφνης ἡ τιμὴ τοῦ καφέ ἀπὸ 70 — 120 φρ. κατὰ σάκκον κατῆλθεν εἰς 30 μόνον, ἡ δὲ πηγὴ τῶν δανείων ἠλαττώθη, ὡς εἰκός, καὶ αὐτὴ, φωνὴ ἀπελπισίας ἠκούσθη καθ' ὅλην τὴν χώραν, τὰ πάντα ἐσταμάτησαν καὶ ἡ καταστροφή περιεμένετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν.

Τί δὲ συνέβαινε ἐν Βραζιλίᾳ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ; Τί ἔκαμον οἱ ἀρμόδιοι; Ἄν ἤθελε τις κρίνει ἀπὸ τὰ παρ' ἡμῖν ὑπὸ παρομοίας περιστάσεις συμβάντα, θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι οἱ διευθύνοντες κύκλοι, ἐλάχιστα συγκινηθέντες, ἐσταύρωσαν σοφῶς τὰς χεῖρας καὶ ἐκίνησαν τὴν γλῶσσαν, ἵνα καταλογίσωσι τῶν παραγωγῶν ἀπρονοήσιον καὶ σπατάλην. Ὁχι, οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη ἐκεῖ, ἀλλὰ γενικὴ παρετηρήθη κίνησις πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς κρίσεως, ὁ δὲ κίνδυνος τῶν παραγωγῶν ἐθεωρήθη κίνδυνος τῆς χώρας. Ἐδει νὰ εὐρεθῇ μέσον προσωρινῆς σωτηρίας τῆς παραγωγῆς ἀπὸ τῆς ἀπειλούσης αὐτὴν καταστροφῆς μέχρι ἀνατολῆς καλλιτέρων ἡμερῶν. Εἰς τὴν κοινὴν ταύτην ἄμιλλαν δὲν καθυστέρησε καὶ τὸ Κράτος, καὶ κατὰ τὸν κ. Denis μὴ εὐρίσκοντα δικαίως ἐκφράσεις καταλλήλους, ἵνα ἐξάρη τὸ γεγονός, ἐτέθη μάλιστα ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κινήσεως.

Πολλοὺς δὲ διέτρεξε σταθμοὺς ἡ ὅλη ὑπόθεσις, πρὶν ἢ καταλήξῃ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀγορὰν τοῦ πλεονάσματος. Ἐβρίθον αἱ διατριβαὶ καὶ τὰ σχέδια διεδέχοντο ἀλληλα. Ἄλλοι ἔλεγον ναυξήση ἡ κατανώλιωσις, ὡσάνει τοῦτο ἦτο ἔργον τῆς στιγμῆς, ἄλλοι ἤθελον νὰ γίνῃ συστηματικὸς πόλεμος ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ τῇ Ἀπὼ Ἀνατολῇ κατὰ τοῦ τεῖου ὡς εἶδους ἀντιπάλου τοῦ καφέ καὶ ἄλλοι ἄλλα. Ἄλλ' ὅλα αὐτά, λέγει ὁ κ. Denis, ἔμειναν εὐτυχῶς κατὰ μέρος, διότι ἦσαν ἀνεφάρμοστα, ἀπαράλλακτα ὡς ἀπεδείχθη ἐσχάτως ἀνεφάρμοστος ἐν Γαλλίᾳ ἡ διαφήμισις, τῶν οἴνων ὡς μέτρον κατὰ τῆς ὑποτιμῆσεως αὐτῶν. Ἡ στατιστικὴ, προσθέτει οὗτος, δεικνύει, παγίαν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως τοῦ καφέ κατὰ 500,000 σάκκους κατ' ἔτος, οὐδεμία ὅμως προσπάθεια δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν ταύτην δρόμον αἰσθητῶς τα-

χύτερον, ἵνα ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς κρίσεως.

Πιστεύομεν ὅτι ὅλοι οἱ σύγχρονοι δὲν ἐλησμόνησαν τὸν πρό τιων ἐτῶν παρόμοιον παρ' ἡμῖν θόρυβον τῶν ὀπαδῶν τῆς διαφημίσεως, δι' ἧς αὐξανόμενης τῆς καταναλώσεως ἤξιον νὰ σώσωσι τοὺς ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀγωνίᾳ διατελοῦντας παραγωγούς! Εὐτυχῶς ἡ ὀρθοφροσύνη τῶν τελευταίων τούτων ζητούντων ἄμεσον ἀρωγὴν ἐπέβαλεν ἐπὶ τέλους σιγῆν εἰς τοὺς διαφημιστάς, ὡς τὴν ἐπέβαλεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν Βραζιλίᾳ ἡ φρόνησις τῆς Κυβερνήσεως.

II

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη πῶς ἤρχισε καὶ ποῦ ἐτελείωσε τὸ Κυβερνητικὸν μέτρον. Κατ' ἀρχὰς ἐσκέφθησαν νὰ ὀρίσωσι νομοθετικῶς ἐλάχιστον τιμῆς ὄριον (minimum), ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ἀγοραία τιμὴ κατῆρχετο τοῦ ὀρίου τούτου νὰ συμπληροῦται διὰ χρηματικοῦ φόρου, ὃν ὄφειλεν ὁ καφῆς, νὰ πληρῶνῃ κατὰ τὴν ἐξαγωγήν. Οὕτω τὸ ἐμπόριον δὲν θὰ εἶχε συμφέρον ἐκ τῆς ἐκπτώσεως τῆς τοῦ καφέ ἀγοραίας ἐν Βραζιλίᾳ τιμῆς, ἀφ' οὗ πάντες θὰ ἐπλήρωνον εἰς φόρον τὴν διαφορὰν. Ἄλλ' ἂν οὕτως ὁ παραγωγὸς ἀπέφευγε τὸν ἕνα κίνδυνον, τὸν ἐκ τῆς προσφορᾶς εὐτελῶν τιμῶν, διέτρεχεν ὅμως ἄλλον μεγαλείτερον: τοῦ νὰ ἴδῃ δηλ. τὸ ἐμπόριον ἐντελῶς ἀποσυρόμενον ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς καφέ, ὃν θὰ μετεπώλει ἐπιζήμια, τὸ δὲ προϊόν του ἀκαταζήτητον, ἐπὶ οἰκονομικῇ του τελείᾳ ἐξαρθρώσει. Ὅθεν ἀπεφασίσθη, ἵνα τὸ Κράτος δεχόμενον εἰς τὰς ἀποθήκας του τὸ ἐμπόρευμα προκαταβάλλῃ τοὺς εἰσάγουσι 30 φράγκα κατὰ σάκκον, ὡστε τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἱκανοποιουμένων ν' ἀντέχωσιν εἰς τὸ ἀζήτητον τοῦ προϊόντος τῶν ἐπὶ τινὰ χρόνον, μέχρι οὗ δηλ. ἀναλάβῃ ἡ παγκόσμιος τοῦ καφέ ἀγορὰ καὶ καταστήθῃ δυνατὴ ἡ τοῦ ὀρισμένου ἐλαχίστου ὄρου ἐπιτευξίς.

Τὸ σχέδιον ὅμως τοῦτο οὐδεμίαν ἔσχε πρακτικὴν ἐφαρμογὴν, τῶν 60 ἑκατομμυρίων φράγκων, τὰ ὅποια ἡ συμπολιτεία διέθετε, κριθέντων ἀνεπαρκῶν πρὸς τὸν σκοπὸν. Ἐδημιουργοῦντο οὕτω Γενικαὶ Ἀποθήκαι, ἀλλὰ καταναγκαστικαί, ἀφ' οὗ τὸ σύστημα ἐπέβαλεν ἐμμέσως εἰς τὸν παραγωγὸν νὰ μὴ πωλήσῃ κατὰ ὀρισμένου τιμήματος, ὅθεν καὶ τὸ καλύψον τηλικαύτας ἀνάγκας χρῆμα ἔδει νὰ εἶναι ἀφθονώτατον, ἵνα τοιοῦτου εἶδους ἀποθήκαι ἀποτελεσματικῶς λειτουργήσωσιν.

Ἐμεινεν οὕτως ὡς τελευταῖον καταφύγιον ἡ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀγορὰ ὅλου τοῦ πλεονάσματος εἰς τιμὴν ὀρισμένην, καὶ ἐκεῖ ἐξ ἀνάγκης κατέληξαν, ἀφ' οὗ ὅλοι οἱ οἰκονομολόγοι συνητῶντο εἰς ἓν σημείον: ὅτι δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον ν' ἀναμείνωσιν ἐν μέσῳ τῶν στερήσεων καὶ τῆς γενικῆς ἀθλιότητος, ἵνα ἡ φυσικὴ

ἐπιλογὴ τελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς, καὶ ἡ κρίσις, φονεύουσα τοὺς ὀλιγώτερον ἰσχυροὺς, ἀφήσῃ ὀρθοῦς τοὺς ἰσχυροτέρους». Τιμὴ ὄντως εἰς τὴν Βραζιλιανὴν ἐπιστήμην, ὅτι δὲν ἐξεστόμισε τὴν καταδικὴν ταύτην τῶν ἰσθενεστέρων, ἦν σοβαρῶς συνεζήτησεν ἡ ἡμετέρα κατὰ τὴν σταφιδικὴν κρίσιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑγιούς διδασκαλίας ἐστήριξεν εἰς τὴν ἀπόφασίν τῆς γενναίουφρονα καὶ συνετὴν ἐνταυτῇ Κυβέρνησιν.

Τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ μεγάλου καὶ κινδυνώδους οἰκονομικοῦ ἐγχειρήματος ἀνέλαβεν ἡ μᾶλλον κερφόρος τῆς Συμπολιτείας ἐπικράτεια, ἡ τοῦ Ἁγίου Παύλου. Διὰ χρημάτων δηλ. τὰ ὅποια θὰ ἐδανείζετο αὕτη, ἐπρόκειτο νὰ συντελεσθῇ ἡ ἀγορὰ τοῦ περισεύματος καὶ τῶν λοιπῶν Βραζιλιανῶν Κρατῶν. Ἄλλὰ δὲν ἦτο τοῦτο μόνον. Ἐγεννήθη ὁ φόβος ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις καὶ ἐπιτυχῆσθαι ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ τοῖς τοῦ Ἁγίου Παύλου παραγωγοῖς καὶ ἄλλως ἐπιζήμια, ἦτοι ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ συναγωνισμοῦ, ὃν ἡ οὕτως ἐπιτευχθησομένη ἀνατίμησις τοῦ καφέ θὰ ὑπέθαλπε κατ' αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν Βραζιλιανῶν Κρατῶν, ἡ καὶ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν, ἀφ' οὗ τὸ 1/4 τῆς ὅλης παραγωγῆς ἔδιδε τὸ ἐξωτερικόν. Οἱ παραγωγοὶ οὗτοι θὰ ὠφελοῦντο χωρὶς νὰ πληρῶνωσι τὸν πρόσθετον φόρον, ὃν ἀπῆτει ἡ τοῦ δανείου ὑπηρεσία, οἱ δὲ τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἄνισον ἀγῶνα ἀγωνιζόμενοι, θὰ ὑπέκυπτον.

Δεινὸν ὄντως τὸ πρόβλημα. Ἄλλ' οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι τῆς δράσεως, χωρὶς νὰ δειλιάσωσι, ἐπροτίμησαν νὰ τὸ ἀντιμετωπίσωσι καὶ τὸ ἐξετάσωσι δι' εἰδικῶν ἐπὶ τόπου ἐπιτροπῶν, ὧν τὰ συμπεράσματα ὑπῆρξαν εὐνοϊκά. Δὲν ἔμεινεν οὕτως, ἡ τὸ οἰκονομικὸν μόνον μέρος, ἡ ἐξέυρεσις τῶν χρημάτων. Ὑπελόγιζον ὅτι διὰ τὴν ἐπιθύρακις μεγάλῃν ἐσοδείαν θὰ ἐχρειάζοντο 400 ἑκατομμύρια, καὶ τόσα τῷ ὄντι ἐδαπανήθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1906.

Δὲν θεωροῦμεν ἀναγκαῖον ἤδη διὰ τὸν ἀναγνώστην νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν οἰκονομικῶν συνδυασμῶν, δι' ὧν τὸ μέγα τοῦτο χρηματικὸν ποσὸν ἐζηυρέθη, οὔτε τὰς μεταξὺ τῶν Κρατῶν τῆς Συμπολιτείας ἔριδας, αἵτινες ἐντεῦθεν προέκυψαν. Ἀρκετὸν εἶναι νὰ γνωρίζῃ οὗτος ὅτι, ἐπὶ τῇ βάσει μόνον ἐνὸς προσθέτου ἐξαγωγικοῦ φόρου ἐκ 3 φράγκων κατὰ σάκκον, ὃν ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐψήφισε, καὶ μὲ ὀλίγην καλὴν θέλησιν ἐκατέρωθεν, ὅλοι αἱ δυσχέρεια ἤρθησαν, καὶ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ὑπῆρχον εὐρημένα τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας.

Ἡ δὲ ἀγορὰ τῶν 8 ἑκατομμυρίων σάκκων, δι' ἣν τὰ 400 ἑκατομμ. φρ. ἐδαπανήθησαν, καὶ καθ' ἑαυτὴν, ἦτοι ὡς ἐπιχειρήσις καὶ ὄχι ὡς μέτρον κοινῆς σωτηρίας, δὲν ἐθεωρήθη μετὰ δυσπιστίας, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς περὶ ταχείας ζήτησεως τοῦ ἀγορασθέντος ποσοῦ βεβαίω-

τητος, ἦν ἠγγυατὸ ἢ μικρὰ προσεχῆς ἐσοδεία. Ἐπὶ καφεσοδειῶν δηλ. τὴν μεγάλην τοιαύτην διαδέχονται ἀσφαλῶς ἄλλαι μικρότεραι καὶ δὴ κατὰ τὸ ἡμισυ ἐκείνης, ὅπερ ὡς εἰκός συνεπάγεται μεγάλα ἐλλείμματα ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἀγορᾷ καὶ ἐπομένως ζήτησιν. Ἐπειτα ἤδη ἀπὸ τοῦ 1902 ἔτους, τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῆς κρίσεως (ἡ τοῦ 1906 δὲν ἦτο ἡ ἀπλῆ ἐπιδείνωσις μετὰ παρεμπεσοῦσαν βελτίωσιν), οἱ ἐν Ἀγίῳ Παύλῳ ἔγνωσαν νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν λογικῶς ἐνδείκνυομένην νομοθετικὴν ἀπαγόρευσιν τῆς περαιτέρω ἐμφοιτεύσεως, ὥστε νὰ μὴ φοβῶνται αὐξήσιν παραγωγῆς ἐκ νέων φυτειῶν, ἐν ᾧ αἱ παλαιαὶ γηράσκουσαι καθίστανται ἥττον καρποφόροι, ἡ δὲ αὐξουσα κατανάλωσις θ' ἀπῆτει κατ' ἔτος ποσὸν μεγαλείτερον. Ἄλλὰ καὶ ἂν ἤθελεν ὑποτεθῆ ὅτι τὸ Κράτος θὰ ὑφίστατο ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ ζημίαν τινά, τί σημαίνει τοῦτο ἀπέναντι τοῦ κέρδους τοῦ ἐκ τῆς σωτηρίας τοιοῦτου ἐθνικοῦ θησαυροῦ, οἷα ἡ τοῦ καφέ παραγωγή διὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον;

III

Εἴπωμεν ἀρχόμενοι ὅτι δὲν θὰ ἦτο ὅλως περιττὴ ἡ ἐπισκόπησις τῶν κατὰ τὴν Βραζιλιανὴν κρίσιν, διὰ τὴν ὁμοιότητα αὐτῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν σταφιδικὴν, βεβαίως ὅμως θὰ ἀπεδεικνύετο ματαία, ἂν ἐκ τῶν ὁμοιοτήτων τούτων δὲν συνήγομεν καὶ πρακτικὰ τινὰ συμπεράσματα, δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐφόδια διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ πρῶτον τῶν ἐν λόγῳ συμπερασμάτων εἶναι ἀναντιρρήτως ὅτι ἡ ἐπίδοσις τοῦ ἡμετέρου λαοῦ εἰς τὴν σταφιδεμφύτευσιν ἦτο ἡ φυσικὴ καὶ ὑπὸ οἰκονομικὴν ἐποψίν ἡ ἀρίστη κατεύθυνσις, ἦν ἠδύνατο νὰ λάβῃ. Τρεῖς μέγιστα ἐπικρατεῖαι τῆς Βραζιλιανῆς ἐνώσεως ἀπέβησαν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν καφεφόροι διὰ τὸ πρόσφορον τῆς ἑαυτῶν χώρας, χωρὶς μάλιστα αὕτη νὰ ἔχῃ φυσικὸν μονοπώλιον, ὡς ἔχει ἡ ἡμετέρα τὸ τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος.

Ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον χώρας τινὸς εἶναι λογικὸν νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῇ αὕτη κατὰ προτίμησιν. Ἄς παράγῃ ἡ Θεσσαλία σῖτον, διότι σιτοφόρος εἶναι, ἡ Πελοπόννησος ὅμως καὶ ἡ Ἐπτανήσος θὰ παράγωσιν ἀναγκαιῶς σταφίδα. Μέρη τινὰ τῆς Πελοποννήσου εἰσι καὶ πρὸς κτηνοτροφίαν πρόσφορα, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ μὴ κυριαρχῶσιν αὐτῆς οἱ φυγόδικοι καὶ οἱ ζωοκλέπται οὐδὲ νὰ τὴν λυμαίνωνται οἱ τοκογλύφοι ὅσον ἤδη δεινῶς. Καὶ εἶναι ὄντως κῆρυξ, ὅτι ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους ναυκαγεῖ πᾶσα ἀπόπειρα ἐπιδόσεως εἰς παραγωγὴν, ἣτις ἀπετέλεσε τὸν πλοῦτον τῆς Δακίας καὶ ἄλλων μικρῶν ἐπικρατειῶν, σῖτον ὅμως καὶ ἀρχβόσιτον ἐκεῖνος μόνον δύναται νὰ οἰκτείρῃ τὴν Πελοπόννησον ὅτι δὲν παράγει, ὅστις ἀγνοεῖ ὅτι αὐτὰ ἀπετέλουν ἄλλοτε

τήν κυρίαν παραγωγήν της, ἐγκταλειφθεῖσαν διὰ τὸ ἀδύνατον συναγωνισμοῦ πρὸς τὰς ἀληθῶς σιτοφόρους χώρας.

Ἐπρεπε δὲ νὰ ἔλθῃ ἡ σταφιδικὴ κρίσις, ἵνα ἀποδειχθῇ ἡ εὐθυκρίσις τοῦ λαοῦ της, μὴ ἀποθαρρυνθέντος, ἀλλ' ἀγωνισθέντος ἐρρωμένως πρὸς διάσωσιν τῶν πολυτίμων φυτειῶν του, ἐπὶ σωτηρίᾳ οἰκονομικῇ οὐχὶ ἑαυτοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἀρκεῖ νὰ φαντασθῇ τις τὴν τύχην, ἣν θὰ εἶχον ἄνευ τῆς ἐπικουρίας τῆς ἐκ τῆς παρακράτησεως ὅλα τὰ ἐπὶ σταφιδωπέλων ἐνυπόθηκα δάνεια, ἀφ' οὗ αἱ γαῖαι, ἃς αὐταὶ ἐκάλυπτον, ἀποφιλούμενα θὰ παρουσίαζον ἀξίαν τὸ πολὺ δρ. 50, ἀντὶ τῶν 500 κατὰ στρέμμα, ἃς εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ ἐπ' αὐτῶν δανείσκοντες. Τελεῖα οἰκονομικῇ τῆς χώρας ἐξάρθρωσις!

Ἄλλ' ἡ ἐπὶ τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος ἐπὶ μακρὸν διεζυχθεῖσα συζήτησις ἐπέχυσεν ὄντως φῶς ἐπ' αὐτοῦ, ὅσον καὶ ἂν δυσκασχετῶσιν ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν εὐρίσκουσιν ἐνδιαφερούσας καὶ ἀξίας νὰ πασχολῶσι τὴν Βουλὴν, ἢ τὰς ἀφορώσας τὸ πολιτικὸν ζήτημα συζητήσεις, ὡσκαὶ τὰ Κράτη ἐγένοντο μόνον χάριν τῆς διαδοχῆς τῶν Κυβερνήσεων. Ὅχι μόνον πολλοὶ ὑπῆρχον τότε ἐν οἰκτρᾷ ἀγνοίᾳ διατελοῦντες πύσον μέγας οἰκονομικὸς παράγων ἦτο διὰ τὸν τόπον ἡ λεπτοφυῆς ἐκεῖνη σταφυλή, ἀλλὰ, τὸ χειρότερον, ἐβαρύνοντο καὶ νὰ τὸ μάθωσιν. Ὡκαίρον καὶ αὐτὴν τὴν συζητουμένην ὅλως ἄσχετον πρὸς τὸ Δημόσιον Τραπεῖον νομοθετικὴν παρέμβασιν, ἐν ᾧ βλέπομεν ἤδη τὴν Βραζιλίαν μὴ δισταζούσαν νὰ μεταβληθῇ εἰς μεγαλέμπορον χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας. Οἷα διαφορὰ ἀντιλήψεως τῶν πρὸς τὸν λαὸν ὑποχρέωσεων!

Τὴν ἀγορὰν ταύτην τοῦ πλεονάσματος εὗρον ἐκεῖ ὡς τὸ προσφορώτερον μέσον ἀμέσου, ἀλλὰ προσωρινῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ἀπὸ τὴν κατανώλων, ἣν κατέβλησαν, ἀλλ' εἰς ἡμελλεν, ὡς εἴρηται, ἐν καιρῷ νὰ ἐπανεέλθῃ. Ἡ ἰδική μας παρακράτησις, ὑπὸ ἄλλας μελλούσας νὰ δράσῃ περιστάσεις, ἄλλην ἠκολούθησεν ὁδόν. Ἐθεσεν ὀριστικῶς ἐκτός τῆς σταφιδικῆς συναλλαγῆς τὸ πλεόνασμα, προορίσασα αὐτὸ διὰ βιομηχανικὴν χρῆσιν. Αἱ τοῦ καφέ ἐσοδεῖαι κατατάσσονται, ὡς εἴρηται, εἰς ἐσοδείας καὶ ἡμισοδείας, αἱ τῆς σταφίδος τοῦναντίον καὶ ὅταν δὲν εἶναι μεγάλα, εἰσὶ πάντοτε πλήρεις ἐσοδεῖαι ὑπολειπούμενα τῶν ἀρίστων τὸ πολὺ 25 ο/ο. Προσθετέον ὅτι ἡ σταφιδικὴ κρίσις ἐπήγαγεν, ὅχι τὸσον ἐκ μεγάλων ἐσοδειῶν, ὅσον ἐκ τῆς μειώσεως τῆς καταναλώσεως διὰ τὸν αἰφνίδιον Ἰαλλικὸν ἀποκλεισμὸν. Τὸ πλεόνασμα λοιπὸν ἦτο πάγιον, δὲν ἦτο προσωρινόν, ὡς τὸ τοῦ καφέ, καὶ ἔπρεπε νὰ κινῆται δεκάδας ὅλας ἐτῶν, ἵνα ἡ κατανώλων ἀξίους φέρῃ ἰσορροπίαν. Τὸ πλεόνασμα εἶχεν ἐπίσης καὶ ἄλλην

χρησιμότητα ὡς σκακροῦχος ὕλη, ἐνῶ ὁ καφὲς δὲν παρουσιάζει τοιαύτην, ὥστε ὁ τελευταῖος οὗτος ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ διατηρηθῇ πρὸς βραδυτέραν πώλησιν, ἐξ ἀνάγκης ἔδει νὰ ἐξαφαιρισθῇ. Τοῦτο μάλιστα καὶ ἐσκέφθησαν ἐν Βραζιλίᾳ, πρὶν ἡ Κυβέρνησις προβῇ εἰς τὸ μέτρον τῆς ἀγορᾶς. Αἱ δύο παρακράτησεις ἔχουσι κοινὴν τὴν βᾶσιν, τὸν τύπον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχωσι τὸν αὐτόν.

Ἄλλ' ὅτι ἀποτελεῖ τὸ ὅλως ἐξαιρετικὸν τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς ἡμετέρας παρακράτησεως εἶναι ὅτι, ὅχι μόνον δὲν ἀπαιτεῖ χρηματικὸν κεφάλαιον πρὸς ἀγορὰν ἢ ἐν ἐλαχίστῳ μέτρῳ καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ, ἀλλὰ τοῦναντίον παράγει κεφάλαιόν τι κοινοκτησίαις ὅλων τῶν εἰσφορέων τοῦ παρακράτηματος παραγωγῶν, πρωρισμένον νὰποτελέσῃ, ὡς τῶντι καὶ ἀπετέλεσε, τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον μιᾶς σταφιδικῆς Τραπεζῆς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς σταφιδωπαγωγῆς. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶναι ἡ ἀξία τοῦ εἰς βιομηχανικὴν χρῆσιν πωλούμενου παρακράτηματος, καὶ ἴδρυσεν τὴν σταφιδικὴν Τράπεζαν Πατρῶν. Οὕτω δύο ἔχει τις ἐκ τῆς συγκρίσεως ταύτης νὰ ἐξάρῃ ἰδιότητας τοῦ ἡμετέρου προϊόντος, τὸ μὲν τὸ κανονικὸν τῶν ἐσοδειῶν αὐτοῦ, τὸ δὲ τὴν χρησιμότητά του, καὶ ὅταν ἀκόμη χάσῃ ὡς ὅπου τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ὁ χροσὸς κατ' ἔτος εἰσρέει δι' αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον, ἐνῶ ἐξ ἄλλων προϊόντων, τοῦ ἐλαίου π. χ., μόνον κατὰ διετίαν. Καὶ τοιοῦτο προϊόν εὐρέθησεν παρ' ἡμῶν οἱ συμβουλεύσαντες νὰντικαταστήσωμεν διὰ τῶν σιτηρῶν, ὧν κατ' ἐξάίρεσιν ἔχομεν καμμίαν καλὴν ἐσοδείαν.

Ἐἴπομεν «ὅταν χάσῃ ὡς ὅπου τὴν ἀξίαν σου» καὶ ἐπανορθοῦμεν τὴν πλημμελεῖ ἔκφρασιν, καθόσον ἤδη μετὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς παρακράτησεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν χάσῃ ἢ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸ πλεόνασμα, ὅπερ πάλιν εἶναι προσθήκη καὶ ὅχι ἀπώλεια ἀξίας. Ὁ παραγωγὸς πωλεῖ εἰς τὸν ἔμπορον ὅλην τὴν ἐσοδείαν του εἰς καλὴν τιμὴν, ἣν τῷ ἐξασφαλίζει ἡ ὑποχρέωσις, ἣν ἔχει ὁ ἐξαγωγεὺς, νὰ φέρῃ ἐν τῇ χώρᾳ μέρος ὠρισμένον τοῦ ἀγορασθέντος, ἐμποδιζομένης οὕτω τῆς πληθώρας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Ὁ θαυμασῖος οὗτος μηχανισμὸς, ἕκαστῆ ἐμφανίσει του καὶ πολὺ πρὸ τῆς νομοθετικῆς του καθιερώσεως, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1893, εἶχεν ἐγγράψῃ εἰς τὴν σημαίαν του ὡς ἀναγκαῖον συμπλήρωμά του καὶ τὴν νόμῳ ἀπαγορεύσει νέων φυτειῶν. Δυστυχῶς τὸ ἡμέτερον Κράτος ἐχρεώθη δώδεκα ὅλα ἔτη διὰ νὰ ἐννοήσῃ ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον τὸ Βραζιλιανὸν ἔπραξεν, ὡς εἴρηται, ἕκαστῆ ἐνάρξει τῆς κρίσεως. Λέγομεν δυστυχῶς, διότι θὰ ἦτο ὅλως ἀλλοίκα ἡμεῖς τῶν σταφιδωπαγωγῶν, ἂν μὴ φυτεῖται, γινόμενα διακρούσεως τῆς κρίσεως, προσέθετον εἰς τὴν ἐνιαυσίαν παραγωγὴν 30 ἐκτομμύρια λιτρῶν. Ἡ ἱστορία θὰ κρίνῃ μίαν

ἡμέραν τὰ κατὰ τὸ ἀδύξως περὶ λαϊκῶν ἴδρυμα τῆς Σταφιδικῆς Τραπεζῆς, ἀλλὰ πάντως θὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι τὸ κύριον τραῦμα τὸ ἐπέφερε ἢ μετὰ τῶν Τραπεζῶν (Ἐθνικῆς, Ἴονικῆς καὶ Ἀθηναϊκῆς) σύμβασιν περὶ ἀγορᾶς τοῦ πλεονάσματος ἐν ἔτει 1904. Ἄν ὅμως αἱ φυτεῖαι εἶχον ἐγκαίρως ἀπαγορευθῇ, πλεόνασμα πέραν τοῦ παρακράτηματος δὲν θὰ ὑπῆρχε τότε, διὰ νὰ ἔχη χρεῖαν ἀγοραστοῦ καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν Σταφιδικὴν, ἵνα παρουσιασθῇ ὡς τοιοῦτος πρὸς συγκράτησιν τῶν τιμῶν καὶ μεταπωλῆσῃ ὕστερον πρὸς δρ. 30 κατὰ χιλιόλιτρον ὅτι εἶχεν ἀγοράσει πρὸς 130!

Ἄλλ' ὁ γέγονε, γέγονε, σήμερον τὸν σταφιδωκαρπὸν διαχειρίζεται ἀντὶ τῆς ἐν ἐξαντλήσει λαϊκῆς Σταφιδικῆς Τραπεζῆς μία ἐταιρεία κεφαλαιούχων, εἶναι δὲ γνωστὸν, πάρα πολὺ γνωστὸν, πῶς τὸν διαχειρίζεται. Τὸ τοιοῦτον ἀπέναντι τῆς σταφιδωπαγωγῆς, τοῦ φυσικοῦ τούτου μονοπωλίου τῆς χώρας καὶ τοῦ ἀκλονήτου ἐρείσματός του, τῆς παρακράτησεως, δὲν θὰ ἀποτελέσῃ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς σταφίδος ἢ ἐν ἀπλοῦν ἐπεισόδιον. Δύνανται νὰ διαδεχθῶσι τὴν Προνομιούχον καὶ ἄλλαι ἐταιρεῖαι καλαὶ ἢ κακαὶ ἀδιάφορον, ἀλλ' ὅλας θεμέλιον λίθον θὰ ἔχωσι τὴν παρακράτησιν. Ὅσοι τὴν κηρύττουσιν ὡς πληγὴν, ἢν ὀφείλομεν νὰ θεραπεύσωμεν τὸ ταχύτερον, δὲν ἔχουσιν ὀρθὴν ἀντίληψιν τοῦ πράγματος. Πληγὴ εἶναι ὅτι ἐκστρεφῆ, ἐνῶ ἡ παρακράτησις τονώνει. Ἡ ἰσοφάρισις προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐν τῷ μέλλοντι εἶναι βεβαίως εὐκταία, ἀλλ' οὐχὶ ἐκβιαστέα, καὶ ὅταν δὲ ἐπέλθῃ ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι δὲν θὰ γίνῃ ποτὲ ἀφορμὴ, ἵνα ἡ παρακράτησις ἀκούσῃ παρὰ τῶν οὐς ἔσωσε παραγωγῶν «ἄπιθι εἰς κόρρακας», ἀλλ' ἀπλῶς θὰ μεταβάλλῃ τὴν παρακράτησιν ἀπὸ θεσμοῦ ἐν ἐνεργείᾳ, ὡς εἶναι σήμερον, εἰς θεσμὸν ἐν δυνάμει. ἦτοι εἰς ὄπλον ἔτοιμον εἰς ἀμύνην τῶν παραγωγῶν ἀπὸ πάσης μελλούσης ὑποτιμήσεως. Δὲν εἶναι δὲ καὶ τόσον ἀπαισία ἢ πτωχὴ αὕτη παρακράτησις, ὅσον πειρῶνται νὰ τὴν παραστήσωσιν, καὶ ἀπόδειξις τὸ ὅτι ἀνάλαβον νὰ τὴν διαχειρισθῶσιν ἐπὶ μακρὸν, καὶ δὴ πρὸς τὸ ἀνώτατον ὄριον τῶν 35 ο/ο αὐτοὶ ἐκείνοι, οἵτινες κατελάλουν κατὰ 15—20, ὅπερ εἰσέπραττεν ἡ Σταφιδικὴ Τράπεζα, ὡς φόρου δεινοῦ τῶν παραγωγῶν, μέλλοντος νὰ ὠθήσῃ τὴν Ἀγγλίαν εἰς δασμολογικὰ ἀντίποινα. Ἡδη μετὰ τὴν προσθήκην καὶ τοῦ ἑπταδράχμου, τοῦ ὑπὲρ τῆς προνομιούχου, ἡ ἀγορὰ αὕτη Δύναμις ἐγένετο ἀρνίου ἡμερωτέρου!

Τὴν ἡμετέραν σταφίδα ἐν μόνον δύναται νὰ ἀπειλήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι, ἂν δηλ. ἄλλη τις χώρα ἤθελεν ἀποδειχθῇ πρόσφορος εἰς παραγωγήν αὐτῆς, ὅτε δὲν θὰ τὴν ἔσωζεν οὐδὲ ἡ παρακράτησις, διότι θὰ καθίστατο ἀνεφάρμοστος. Ἐνόσω τοιοῦτο τι δὲν συμβῇ, (καὶ εὐτυχῶς οὕτε ἀπειλεῖται), ἐκ τῆς Ἀγγλίας οὐδὲν ἔχο-

μεν νὰ φοβηθῶμεν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι αὕτη οὐ μόνον εὐλογον ἀφορμὴν παραπόνου δὲν ἔχει, ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ συμφέρον. Τὰ δασμολογικὰ ἀντίποινα εἶναι ὄπλον κατὰ τοῦ ξένου προϊόντος, ὅταν ἡ μεταχειριζομένη αὐτὰ ἐπικράτειά δύναται καὶ ἀλλοθῆν νὰ τὸ προμηθευθῇ ἀλλ' ἐπὶ φυσικῶν μονοπωλίων τὰ ἀντίποινα ὡς μόνον ἀποτέλεσμα θὰ εἶχον φορολογίαν τοῦ ἰδίου του λαοῦ, ὅστις εἶναι ὁ καταναλωτής. Ἀπειλεῖ ἡ Αὐστρία δι' ἀντιποίνων τῶν Σερβίαν, ἀλλὰ δὲν καταναλίσκει βόας ἢ χοίρους Σερβικῆς μόνον προελεύσεως, καὶ διὰ τοῦτο ἡ κτηνοτροφία τοῦ γείτονος Βασιλείου κεῖται ἐν χερσὶν αὐτῆς.

IV

Ἄλλὰ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν προϊόντος γενομένου τοῦ λόγου δὲν δυνάμεθα τελευτῶντες ἤδη νὰ παραλείψωμεν τὸν ἐπίλογον τῆς πραγματείας τοῦ κ. Denis, σοφᾶς παρέχοντα εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου πολιτείαν συμβουλάς, σχετικῶς πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἰδιοῦ της. «Καὶ ἤδη, λέγει οὗτος, νομίζω ὅτι ἀπέδειξα ἀρκούντως, ἀφ' ἐνὸς πόσον ἡ τῆς Κυβερνήσεως ἐπέμβασις ἦτο ἀναγκαία καὶ ἀφ' ἑτέρου μετὰ πόσης ἐλαστικότητος καὶ ἐνεργείας διεζήχθη ἡ ὑπόθεσις παρ' ἀνθρώπων γνωρισάντων νὰ τροποποιῶσι τὰ σχέδια αὐτῶν πρὸ τῶν ἀπαντηθεισῶν δυσχερειῶν καὶ νὰ τὰ φέρωσιν εἰς πέρας μεθ' ὅλην τὴν γλισχρότητα τῶν μέσων. Τὸ ἔργον ὅμως δὲν ἐτελείωσεν. Ἀφ' οὗ ἀποκατέστησε τὰς τιμὰς, ἡ Κυβέρνησις ἐκεῖνη ὀφείλει νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὴν παραγωγήν, νὰ ἐλαττώσῃ τὴν παραγωγικὴν δαπάνην τοῦ καφέ ἐκλαϊκεύουσα τὴν ἀγροτικὴν πίστιν καὶ νὰναπτύξῃ τὴν κατανάλωσιν εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐπεδόθη δὲ ἤδη εἰς τοῦτο καὶ σπουδαίας πιστώσεις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ διαθέσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν».

Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἐγράφθησαν βεβαίως μόνον διὰ τὸ Κράτος ἐκεῖνο, ἀλλ' ἐν γένει δι' ὅλας τὰς Κυβερνήσεις, αἵτινες γνωρίζουσι διακτὶ ἐκλήθησαν. Μόνον ὅσοι φρονοῦσιν ὅτι σκοπὸς τῶν εἶναι ἡ τῶν φόρων εἰσπραξίς θὰ θεωρήσωσιν μονονοχὶ βλασφημίας τοὺς παρατεθέντας λόγους τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ καὶ θὰ στρέψωσι φύλλον. Διὰ Κράτη μάλιστα, ὡς τὸ ἡμέτερον, ὅπου ἡ τοκογλυφία μαστίζει τὴν γεωργικὴν παραγωγήν, ἢ περὶ γεωργικῆς πίστεως φροντίς ὀφείλει νὰ πρωτεύῃ, καθόσον οὐδεμία τιμὴ τοῦ προϊόντος δὲν τῇ ἀσφαλίξει τὴν εὐτυχίαν, ἐνόσω ὁ δανειστής νέμεται τὸ εἰσόδημα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, ἀφῆνων μόνον τοὺς μόχθους διὰ τὸν παραγωγόν. Οὐδ' αὐτὴ ἡ χρυσοφόρος σταφὶς ἔσχυσε παρ' ἡμῶν νὰ σώσῃ ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ὀλέθρου, καὶ ἡ μέση τοῦ λαοῦ τάξις, ἡ τῶν οἰκοκυράων, ὅσημέραι ὑποκύπτει ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τὰ βαρύτερα τῆς τοκογλυφίας πλήγματα.

Πολύ δὲ μᾶλλον βεβαιώτερος εἶναι ἤδη ὁ ἐντεῦθεν κίνδυνος, κατόπιν τῆς οικονομικῆς τοῦ σταφιδοπραγοῦ ἐξαντλήσεως, ἀφ' οὗ οὐχὶ αἱ ἑπτὰ τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ δις ἑπτὰ ἰσχυρὰ δαμάλεις κατέφαγον τὰς προγεγονούσας.

Μόνον λοιπὸν Κυβερνητικὴ μέριμνα περὶ εὐθυνῶν, καλλιεργητικῶν κεφαλαίων καὶ αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως, ἐπομένως καὶ τῶν τιμῶν, δύναται ν' ἀναστηλώσῃ τὴν γονατίσσαν ἤδη οἰκονομικῶς σταφιδοπραγωγὴν. Ἡ ἐξάπλωσις τῆς καταναλώσεως, φάρμακον ἀνωφελές κατὰ τὸ ὅζυ στάδιον τῆς κρίσεως δύναται ἤδη νὰ ἀποβῆ ὠφέλιμος, ἐπιτευχθησομένη κυρίως διὰ δασμολογικῶν ὑποχωρήσεων ἡμῶν, χάριν ἐλαττώσεως τοῦ ἐπὶ τῆς σταφίδος εἰσπρακτικοῦ δασμοῦ εἰς ἄλλας χώρας. Ἀπὸ μόνος ὅμως τὰς διαφημίσεις ἐλάχιστα δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ. Ἐκεῖ, ἔθθα καταναλίσκεται ἤδη ἡ σταφίς, προοδεύει σταθερῶς καὶ ἡ κατανάλωσις, ἡ δὲ ἐπίσπευσις τῆς διὰ διαφημίσεων δεικνύει ἀπλῶς μίαν αὐταπάτην, εἰς ἣν εὐαρέστως παραδιδόμεθα, ἴσως πρὸς ἀπλλαγὴν ἀπὸ σοβαρωτέρων μεριμνῶν. Οὐδεμίαν διαφήμισιν θὰ ἠῤῥανε τὴν παρ' ἡμῖν κατανάλωσιν φοινίκων π. χ. ἢ δαμασκηνῶν. Ἄν καταναλίσκωμεν ἤδη ὀλίγη ἐξ αὐτῶν, τοῦτο δὲν ὀφείλεται βεβαίως εἰς ἀγνοίαν τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τὸ ὅτι δὲν ἔχομεν διαθέσιμον χάριν αὐτῶν πλείοτερον τοῦ ἤδη δαπανωμένου χρήματος. Διὰ τὴν ἀρά γε θὰ συνέβαινε τὸ ἐναντίον διὰ τὸν Ἄγγλον, ὅστις πρὸ αἰῶνων γνωρίζει τὴν σταφίδα μας; Ἡ ἀρίστη τῶν διαφημίσεων θὰ ἦτο βεβαίως ἡ καλὴ τῆς σταφίδος ποιότης, ἀλλὰ τὸ ἐξαγωγικὸν μας ἐμπόριον συχνὰ φωρᾶται παραδίδον εἰς τὴν κατανάλωσιν πολλὸν ἀντὶ σταφίδος, τὴν ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀηδία χίλια εὐνοικᾶ ἄρθρα ἐφημερίδων δὲν θ' ἤρουν βεβαίως νὰ ἐξουδετερώσωσιν. Καὶ ὑπάρχει μὲν περὶ τούτου ἀπαγορευτικὸς νόμος, ἀλλὰ κοιμᾶται καὶ αὐτὸς δυστυχῶς τὸν ἴδιον ὕπνον, ὃν καὶ οἱ λοιποὶ καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

Δὲν θὰ εἶναι δὲ ἴσως περιττὴ καὶ τινῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν ἡ παράθεσις. Θὰ προκύψῃ ἐξ αὐτῶν ἡ μεγάλη ἀλήθεια, ὅτι ἡ κατανάλωσις τῆς σταφίδος ὡς τοιαύτης, αὐξάνει βραδέως καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὴν διὰ βιομηχανικὴν χρῆσιν. Ἡ τελευταία ἐσταμάτησεν, ὡς ἤρχισεν, ἀποτόμως, διότι δὲν ἦτο φυσικὴ, ἀλλὰ προσωρινῶν ἀναγκῶν ἀποτέλεσμα. Οὕτως ἐν ἔτει 1895, μὲ τὸ σημαντικὸν ποσὸν ἐξαγωγῆς 100 ἑκατομμυρίων λιτρῶν διὰ τὰς βιομηχανικὰς ἀνάγκας Γαλλίας καὶ Ῥωσίας, ἔχομεν παγκόσμιον ἐξαγωγὴν 340 ἑκατομμύρια, ἀλλ' ἦλθε τὸ 1897 καὶ ἰδοὺ, ἕνεκα τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν εἰρημένων δύο ἀγορῶν, ἡ παγκόσμιος ἐξαγωγή περιοριζομένη εἰς μόνον 225 ἑκατομμύρια. Καὶ ἡ ἔκτοτε δὲ μέχρι τοῦ 1907 αὐξήσεως δὲν εἶναι σημαντικὴ, καθόσον τὸ ἔτος τοῦτο, τὸ ἄριστον

τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δὲν παρουσιάζει ἐξαγωγὴν, ἢ μόνον 260 ἑκατομμυρίων, ἢτοι μόλις 35 ἑκατομμυρίων ἐντὸς μιᾶς δεκαετίας.

Εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ νοιζώσιν αἱ δύο κλεισθεῖσαι μεγάλα ἀγοραὶ; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα τοῦ μέλλοντος τῆς σταφίδος. Ἐν ἀδυναμίᾳ, ἃς ἐφαρμόζεται καὶ πιστῶς ἡ σύμβασις ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ παρακρατήματος εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα ἀπὸ τὴν ἑταιρείαν, δηλ. συμφώνως πρὸς τὰ πράγματα καὶ οὐχὶ μόνον πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῆς συμφέρον. Ὁ εἰλικρινὴς οὗτος προσδιορισμὸς εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἡ κλεῖς τοῦ θύλου, ὅφ' ὃν ἡ ἑταιρεία αὕτη ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ στεγάσῃ τοὺς χειμαζομένους παραγωγούς. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἀναφαίνεται πάλιν ἡ τὸσον ὑπὸ τοῦ κ. Denis δικίως ἐξαιρομένη ἀνάγκη παρεμβάσεως τοῦ Κράτους, καθόσον οὐδὲν ἄλλο ἢ πρόφασις ἐν ἀμικρτίαις, εἶναι ἡ ἀντίρρησης τοῦ ἡμετέρου, ὅτι ἕνεκα δῆθεν τῆς συμβάσεως ἀδυνατεῖ νὰ χαλιναγωγῆσιν τὴν ἑταιρείαν, ἐν ᾧ διὰ τῆς ὑποτιμῆσεως, ἣν προκαλεῖ ἡ κατὰ δὴλος ἀπόκλισις τῆς πρὸς τὸ εἰς χρῆμα παρακράτημα, ἡ ἑταιρεία αὕτη παραβιάζει τὸ πνεῦμα, ἐν ᾧ φαίνεται τηροῦσα τὸ γράμμα αὐτῆς.

Ἀλλὰ τοῦ Κράτους ἡ ἀδιάλειπτος προσοχὴ ἀπαιτεῖται καὶ ἐπὶ τῶν πολλαπλῶν σχέσεων, ἃς ἡ σύμβασις ἐδημιούργησε μεταξὺ ἑταιρείας καὶ σταφιδικῆς Τραπεζῆς. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἐσταμάτησε τὰς ἐργασίας του ἐν ἔτει 1905, οὐχὶ ἕνεκα ἐλαττώσεως ἐνεργητικοῦ, ἀλλ' ἐξ ἀπλῆς τμηματικῆς κρίσεως, εἰς ἣν εὐρέθη μὴ δυνάμενον νὰ εἰσπράξῃ τὰ ὅποια εἶχε δανείσει 10 ἑκατομμύρια. Διὰ τούτων δὲ καὶ μετέσχε τῆς ομάδος τῆς συστησάσης τὴν προνομιούχον εἰς τὸ 1/4 τῆς ἐπιχειρήσεως, ὀνομασθείσης συγχρόνως διὰ τῆς συμβάσεως τῆς τελευταίας ταύτης ἑταιρείας καὶ ἐκκαθαριστοῦ τῆς περιουσίας τῆς. Ποικίλαι οὕτως ἐδημιουργήθησαν μεταξὺ τῶν δύο τούτων νομικῶν προσώπων σχέσεις, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ εἰκονίζωνται εἰς ἕνα ἀλληλόχρεον λογαριασμόν, ἐξ οὗ κατὰ τὴν ἰδίαν σύμβασιν θὰ προκύψῃ ἐντὸς ἐξαετίας ἡ ἀνάστασις ἢ ὁ θάνατος τῆς Σταφιδικῆς Τραπεζῆς. Ὅθεν ὁ σταφιδικός κόσμος, ὅστις ἔχει συμφέρον νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ζωὴν τῆς, ἐδικαιοῦτο βεβαίως, τρίτου ἤδη συμπληρουμένου ἔκτοτε ἔτους, νὰ γνωρίξῃ θετικώτερον τι περὶ τοῦ τρέχοντος αὐτοῦ λογαριασμοῦ ἐπιμελείᾳ τοῦ Κράτους καὶ τῶν τριῶν μελῶν, τὰ ὅποια διορίζονται ὑπ' αὐτοῦ ὡς σύμβουλοι ἀντιπροσωπεύοντες τὴν Σταφιδικὴν ἐν τῇ Προνομιούχῳ. Ἀλλὰ μήπως καὶ τὸ Κράτος αὐτὸ δὲν ἔχει τὸ ἴδιον συμφέρον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς τοιαύτης Τραπεζῆς ὡς ἐνώσεως ὄλων τῶν παραγωγῶν, οἰονεὶ ἐνὸς ἰσχυροῦ συνδικάτου αὐτῶν ἐπὶ ἐγκλιματισμῷ τῆς ιδέας ταύτης, τῆς κυριαρχούσης ἤδη τοῦ κόσμου, μόνον δὲ παρ' ἡμῖν ἀγνώστου, τῶν γεωργικῶν

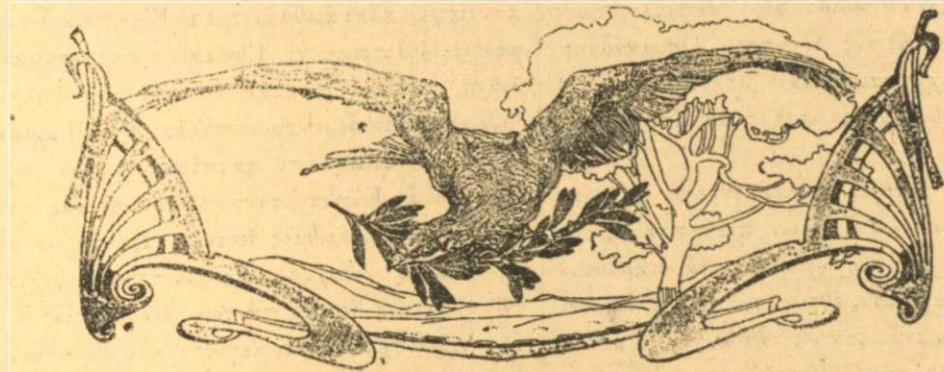
συνδικάτων, δι' ὧν καὶ ἡ ἡμετέρα γεωργία θὰ ἐνισχυέτο; Τὸ ζήτημα ἐγκεῖται μόνον εἰς τὴν ἀπὸ τῆς παρουσίας κρίσεως θέσεως διάσωσιν τῆς, καθόσον αὕτη, ἀπαξ ἐπιτυγχανομένη, ἐγγυᾶται τὴν ποτε ὑπὸ καλλιτέρους ὄρους ἐξακολούθησιν τοῦ διακοπέντος ἔργου τοῦ λαϊκοῦ αὐτοῦ ἰδρύματος.

Τῶντι δὲ ἡ ἐνιαύσιος καθαρὰ πρόοδος τοῦ παρακρατήματος μετὰ τοῦ καθιερωθέντος ἐπταδράχμου θάποτελῶσι πάντοτε σοβαρὰν ἐγγύησιν εἰς τὰ κεφάλαια, εἴτε ἐγγύρια, εἴτε ξένα, ὥστε οὐδέποτε νὰ λείψῃ ἡ συνδρομὴ αὐτῶν πρὸς τὴν ἀναρρώσασαν Σταφιδικὴν Τράπεζαν, κυρίαν δὲ τῆς προσόδου ταύτης, καὶ δὴ ἄνευ τῶν ὑπερφιάλων ἀξιώσεων ἐκείνων, ἅτινα ἀπετέλεσαν τὴν Προνομιούχον. Ἀπέναντι τῶν τελευταίων τούτων τὸ Κράτος διέπραξε διπλοῦν λάθος. Πρῶτον ὅτι ἐν ᾧ διεπραγματεύετο μετ' αὐτῶν τὴν σύμβασιν, ἐνίπτε συγχρόνως τὰς χεῖρας, ὡς ἄλλος Πιλάτος, ἐνώπιον τῶν ἐν ἀπογνώσει διὰ τὴν ἐπὶ θύραις μεγάλην ἐσοδείαν διατελούντων κτηματιῶν, καὶ διεκήρυττεν ὅτι πλὴν τῆς συμβάσεως δὲν ἔσχε τίποτε ἄλλο νὰ τοῖς προσφέρῃ ὡς σάνιδα σωτηρίας, καταστῆσαν οὕτω τοὺς ἀναδόχους κυρίους τῆς θέσεως. Καὶ δεύτερον ὅτι ἔσπευσε πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος εἰς τὴν τροποποίησιν τῆς συμβάσεως, ἐνδίδον ἄνευ οὐδενὸς πλέον λόγου εἰς τὰς ὀρέξεις τῆς προνομιούχου, καὶ τὸ χειρότερον, ἃς εἶχεν ἤδη αὕτη ἐκδηλώσει ἡμιστὰ νομοταγεῖς διαθέσεις. Ἀφ' οὗ δὲν παρενέβη σφῶζον ἐν τῇ κρίσιν στιγμῇ, ὡς ἔπραξε κατόπιν ἡ Βραζιλία, προσέ-

θηκε καὶ ἀσύγγνωστον πρὸς τὴν προνομιούχον συγκατάβασιν, ἀκριβῶς δηλ. τὸ ἐναντίον ἐκείνου, ὅπερ συνέβουλεν ἐσχάτως ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις κ. Oskar Straus, εἰπὼν, ἐν παραπλήσει περιπτώσει, ὅτι πᾶσα τυραννία τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν ἢ βιομηχανικῶν ἐταιρειῶν εἶναι ἐπίσης κολαστέα, ὡς ἐκείνη τοῦ ὄχλου ἢ τῶν Κυβερνήσεων.

Ἀπλῆν περίληψιν παρουσιάσαντες ἐνταῦθα τῆς πρὸς τὸ ἡμέτερον σταφιδικὸν ζήτημα τὸσον σχετικῆς πραγματείας, δὲν εὐρίσκομεν λόγους καταλλήλους, ἵνα συστήσωμεν δεόντως τὴν μελέτην αὐτῆς. Ἐκεῖ θὰ διδασθῶσιν οἱ ὀλιγόπιστοι ὅτι ἐν μονοπωλιακῶν γεωργικῶν προϊόντων οὐδέποτε ἐγκαταλείπεται, οὔτε εἶναί ποτε τὸσον ἀπηλπισμένον, ὅσον φαίνεται εἰς τοὺς ἐπιπολαίους ἐκτιμητὰς του, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ ἡμετέρα σταφίς, ἐρειδομένη μάλιστα ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς παρακράτησεως, θὰ ἀποτελέσῃ παντοτεινὸν πλοῦτον τῆς χώρας. Ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, θέλει ἐκ τῆς μελέτης του μορφώσῃ σαφῆ ἰδέαν περὶ τοῦ πῶς ἄλλοθι ἀντιλαμβάνονται τῶν ζωτικῶν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ζητημάτων καὶ τῆς δι' αὐτὰ ἐπιβαλλομένης εἰς τὸ Κράτος μερίμνης. Δὲν πρέπει δὲ οὐδέποτε νὰ λησμονῆται ὅτι δὲν ὑπάρχει παραγωγή τὸσον πολὺ πλουσία ὥστε νὰ δύναται νάντιστῇ εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἐκ μέρους Κράτους παραλελυμένου καὶ ἐπιλήσιμονος τῶν καθηκόντων του.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΓΑΡΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ ΑΛΛΟΥ ΚΑΙ ΕΔΩ

Ἐν ἀπὸ τὰ δείγματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἑνὸς τόπου εἶναι ἀναμφηρίστως καὶ ἡ ὑπαρξίς καὶ συντήρησις ἐν αὐτῷ βιβλιοθήκης ἢ βιβλιοθηκῶν, ἀναλόγως, ἐννοεῖται, πάντοτε τοῦ πληθυσμοῦ του. Ἐκεῖ ὅπου ἡ μελέτη καὶ ἡ φιλομάθεια δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένα, ἐκεῖ ὅπου τὸ βιβλίον περιφρονεῖται καὶ ἀστόργως ἐγκαταλείπεται, διὰ τὸ κατὰ τὴν θέσιν τούτου οἰονδήποτε ἄλλο εἶδος μόνον ψυχαγωγίας καὶ τέρψεως, ἐκεῖ ἡ ἀμάθεια βασιλεύει, ἡ βραβρότης τοῦ πνεύματος ἐπικρατεῖ, συντελοῦσα εἰς τὴν στασιμότητα καὶ ὀπισθοδρομικότητα τῆς διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς ἀναπτύξεως καὶ τὴν κοινωνικὴν καχεξίαν ἀκόμη.

Εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος, οἵτινες διεκρίθησαν ἐπὶ ὑπεροχῇ τοῦ νοῦ καὶ ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν πρόοδον, ἀγῶνες μεγάλοι καὶ ἐργασία ἀκταπόνητος κατεβλήθησαν πρὸς συλλογὴν βιβλίων καὶ σύστασιν βιβλιοθηκῶν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐφευρέσεως τῆς γραφῆς ὁ ἄνθρωπος ἠδυνήθη νὰ περισώσῃ καὶ διατηρήσῃ τὰ προϊόντα τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, συνιστῶν συλλογὰς τῶν χειρογράφων, ἀνέκθετο δὲ αἱ τοιαῦται συλλογαὶ ἐθεωρήθησαν ἱερὰ φυλαττόμεναι ἐν ναοῖς. Ἐὰν δὲ πιστεύσωμεν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην τοιαύτην ἀξίαν ἀπέδιδον εἰς τὰς βιβλιοθήκας τούτας, ὥστε ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Ὁσμυκνιδῆς, εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ σχηματισθεῖσαν βιβλιοθήκην ἐπέγραψε τὸν ποιητικὸν τίτλον καὶ τὸσα ἐκράζοντα «Ψυχῆς Ἰατρειὸν».

Οἱ μεγαλόστομοι ρήτορες, οἱ χαλκέντεροι συγγραφεῖς καὶ τὰ ἀθάνατα τῶν ἐπαχῶν πνεύματα ὡς τὸν πρῶτον προμαχῶνα, ἐξ οὗ ἠγωνίσθησαν νὰ διαλύσουν τὴν ἀχλὺν τοῦ βραβροτισμοῦ, ἐθεώρησαν τὸ βιβλίον καὶ τὴν διάδοσιν τούτου ἐνόμισαν ὡς τὴν αὐγλὴν, ἢ ὁποῖα θὰ κατηύγαζε τὴν σκοτεινὴν νύκτα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ὁ μακκρίτης Ἀσώπιος κατὰ τὸ 1817 προτρέπων τοὺς Ἕλληνας τῆς Τεργέστης εἰς σύστασιν βιβλιοθήκης τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς κοινότητος ἔλεγεν: «Ἀποθήκη συνέσεως εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν καλῶν βιβλίων καὶ εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ προστρέχωμεν ἵνα πολεμῶμεν τὴν ἀμάθειαν. Ἐὰν ἴνα ἐκδιώξωμεν τοὺς ἐφορμῶντας ἐχθροὺς, πρέπει ἵνα ὀπλισθῶμεν ὑποκατέχοντες τὴν τέχνην τοῦ ὀπλοφορεῖν, πολλῶ μᾶλλον

πρέπει νὰ ὀπλισθῶμεν ἐναντίον τοῦ τρομεροῦ ἐχθροῦ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐναντίον τῆς ἀμαθείας».

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν ἀρχαίων καὶ μέσων χρόνων δὲν ἔλειψαν αἱ βιβλιοθήκαι καὶ ὅπου Ἑλληνικὸν κέντρον ἢ κοινότητα, ἐκεῖ ὑπῆρξε συλλογὴ βιβλίων, μικρὰ ἢ μεγάλη βιβλιοθήκη, διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὸν πλουτισμὸν τῆς ὁποίας ἐναμίλλως ἠγωνίζοντο τὰ ἐξέχοντα τοῦ κέντρου, τῆς κοινότητος ἢ τῆς πόλεως μέλη. Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους καὶ τοῦ Πεισιστράτου, οἵτινες πρῶτοι θεωροῦνται ὡς ἰδρύσαντες βιβλιοθήκας παρ' Ἑλλήσι, μέχρι τῶν τελευταίων Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων αἱ Ἑλληνικαὶ βιβλιοθήκαι ἦσαν αἱ μόναι αἱ ὁποῖαι διεκρίθησαν καὶ περιέσωσαν τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ὕστερον ἐσκορπίσθη ἀνὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἡπειρον. Ἡ ἐν Εὐρώπῃ ἐπίδοσις τῶν βιβλιοθηκῶν ἀρχεται ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅτε διεκρίθησαν ὡς φιλόβιβλοι ἐν Ἰταλίᾳ οἱ Μεδίκου τῆς Φλωρεντίας, οἱ Πάπαι Νικόλαος ὁ Ε' καὶ Σίξτος ὁ Δ', ὁ ἡμέτερος Βησσαρίων καὶ ἄλλοι, εἰς τὸν παρτηρηθέντα δὲ ὄργανον πρὸς σύστασιν βιβλιοθηκῶν συντελεῖ περισσότερον καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς τοπογραφίας. Ἐκτοτε οἱ ἠγεμόνες καὶ αἱ πόλεις ἀμιλλῶνται εἰς τὴν ἰδρυσιν τῶν φαινῶν τούτων κέντρων καὶ εἰς χιλιάδας ἀριθμοῦνται ἐν Εὐρώπῃ καὶ ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις αἱ Ἑθνικαὶ, αυτοκρατορικαὶ, βασιλικαὶ, πανεπιστημιακαὶ, ἀστικαὶ βιβλιοθήκαι συλλογῶν καὶ ἐκπαιδευτηρίων, πολλὰ δ' ἐν Γερμανίᾳ ἰδρύνονται δανειστικὰ ἐπὶ κατὰ βολῆ μικροῦ τιμῆματος. Οἱ δῆμοι ἐν Εὐρώπῃ συντηροῦν δημοτικὰς καὶ λαϊκὰς βιβλιοθήκας, ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τελευταίων ἐξ αὐτῶν ἐν Ἑλβετίᾳ ἀνέρχεται εἰς δύο περίπου χιλιάδας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ πρὸ πάντων εἰκοσαετίᾳ ἢ πρόοδος τῶν βιβλιοθηκῶν εἶναι μεγίστη καὶ ἀλματικὴ, αἱ Κυβερνήσεις χορηγοῦν εἰς αὐτάς μεγάλους χρηματικούς πόρους, τὰς περιβάλλουν μὲ ἀπειρον στοργὴν καὶ οἱ ὄργανισμοὶ τῶν εἰναι ἀφηνιάστως τέλειοι. Μόνον ὅταν ζήψῃ τις ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν εἰδικῶν δι' αὐτοὺς νόμων καὶ κανονισμῶν, θὰ λάβῃ ἰδέαν εἰς τί ὕψος προόδου ἔχουν φθάσῃ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ βιβλιοθήκαι καὶ ἡ βιβλιοθηκονομικὴ ἐπιστήμη. Τὸ προσωπικὸν αὐτῶν εἶναι πολυκριθμύτατον μισθοδοτούμενον ἀδρῶς, ἢ δὲ γινουμένη ἐν αὐτοῖς ἐργασία κολοσσική, ἐνημερωτάτη τῆς παγ-

κοσμίου φιλολογικῆς κινήσεως καὶ τὰ δημοσιεύματα τὰ ὁποῖα ἐκδίδουν κατὰ ἑκατοντάδας τευχῶν καὶ τόμων πολύτιμοι σύμβουλοι τῶν εἰς τὰ γράμματα ἀσχολουμένων.

Διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν εἰς τὸν ἀναγνώστην μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς βιβλιοθήκης, παραθέτομεν μερικὰς ἐνταῦθα πληροφορίας, τὰς ὁποίας παραλαμβάνομεν προχείρως ἐκ τῆς ἐσχάτης δημοσιευθείσης ἐκθέσεως περὶ τῆς καταστάσεως κατὰ τὸ ἔτος 1907 τῆς Βασιλικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βερολίνου. Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη περιλαμβάνει περὶ τὸ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον τόμων, μετ' ὀλίγον δὲ μεταφέρεται εἰς τὸ νέον τεράστιον ἀνεγερθὲν μέγαρον τῆς, τὸ ὁποῖον ἐστοίχισε περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια μάρκα, δυνάμενον νὰ περιλάβῃ 5 ἑκατομμύρια τόμους. Τὸ προσωπικὸν δὲ αὐτῆς ἀποτελοῦν 1 Γενικὸς Διευθυντής, 1 α' Διευθυντής, 4 Διευθυνταὶ τμημάτων, 45 βιβλιοφύλακες, 7 ὑποβιβλιοφύλακες, 4 ἐπικουρικοί, 3 μαθητευόμενοι, 55 βοηθοὶ, οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν ὁποίων εἶναι ἐκ τοῦ ὠραίου φύλου, 1 ἀρχιγραμματεὺς, 6 γραμματεῖς, 8 διεκπεραιωταί, 45 κλητῆρες καὶ μία φροῦλάιν τηλεφωνικῆς υπάλληλος.

Ἐπλουτίσθη δὲ ἡ βιβλιοθήκη αὕτη κατὰ τὸ λῆξιν ἔτος 1907 μὲ 56, 884 τόμους διαφόρων βιβλίων καὶ περιοδικῶν, ἐξώδευσε δὲ δι' ἀγορὰν βιβλίων καὶ βιβλιοδεσίας 149, 840 μάρκα, οἱ μισθοὶ δὲ οἱ ὁποῖοι πληρώνονται εἰς τὸ προσωπικὸν ἀνέρχονται εἰς δραχμὰς 565, 000 κατ' ἔτος. Ἀλλὰ καὶ αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι παραλλήλως βαίνουσι καὶ ἴσως ἴσως πρωτοστατοῦν εἰς τὴν πρόοδον τῶν Βιβλιοθηκῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ὁλόκληρα ὑπουργεῖα, μὲ προϋπολογισμοὺς τετραστίους, συντρέχουν δ' ἐκεῖ εἰς τοῦτο καὶ οἱ εὐτυχεῖς βασιλεῖς τοῦ χρυσοῦ, οἵτινες καθημερινῶς σχεδὸν ἀναγγέλλεται ὅτι δωροῦνται ἑκατομμύρια δολλαρίων πρὸς ἰδρυσιν τοιούτων κέντρων τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Καὶ ὁ ὄργανισμός αὐτὸς εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἡπείρους ὀλονεν αὐξάνει, οἱ δὲ λαοὶ τῶν Κρατῶν ἐκείνων εἶναι εὐτυχεῖς ἔχοντες τὰ μέσα ἀφθονα, ὑπερπλεονάζοντα νὰ μάθουν, νὰ μορφωθῶν, νὰ ἐργασθῶν πνευματικῶς, νὰ πολιτισθῶν καὶ ἐξημερωθῶν περισσότερον ἀκόμη.

Εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ἀτυχῶς δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον οὔτε κατὰ ἀμυδρὰν ἀναλογίαν, διότι ἀπὸ τῆς συστάσεώς τῆς εἰς ἐλεύθερον Βασίλειον οὐδεμίαν πρόνοια κατεβλήθη διὰ τὰς ἐν Ἑλλάδι Βιβλιοθήκας, ἢ μικρὰ δὲ βελτίωσις, ἢ τῆς παρετηρήθη εἰς τὰς δύο μεγάλας τῆς πρωτεύουσας Βιβλιοθήκας, τὴν Ἑθνικὴν καὶ τὴν τῆς Βουλῆς. ὀφείλεται εἰς τοὺς μόνους καὶ τὴν εὐσυνειδήτην ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν μόνον τῶν κατέβησαν οἱ ἐκάστοτε διευθύνοντες αὐτάς.

Καὶ ὑπὸ μὲν τὴν ἐποψίν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βιβλιοθη-

κῶν ἢ Ἑλλὰς δύναται, νὰ ἀναφέρῃ εἰκοσάδα τοιούτων, ἀλλὰ μόνον κατ' ὄνομα βιβλιοθηκῶν, μετὰ τῶν εἰς συλλόγους ἀνηκουσῶν τοιούτων. Εἶναι δὲ αὐταί, ὅσας προχείρως ἐνθυμούμεθα, διότι αἱ παρούσαι γραμμαὶ δὲν ἔχουν ἀξίωσιν μελέτης περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι βιβλιοθηκῶν—αἱ ἐξῆς: Ἡ Ἑθνικὴ, ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς Κερκύρας, αἱ δύο τῆς Ζακύνθου (Δημοσία καὶ Φωσκολιανή), ἢ τῆς Κεφαλληνίας, Ἀνδρισαίνης, τοῦ Γυμνασίου Σύρου, τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Κορίνθου, τῆς Ἀνδρου, τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς αὐτῆς νήσου, ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τὸν Θεόφιλον Καίτην, τῶν Μηλεῶν καὶ Πορταρίας ἐν Πηλῶν καὶ ἡ ἀρχαία Βιβλιοθήκη τῆς Δημητσάνης. Εἰς συλλόγους δὲ ἀνήκουσαι εἶναι ἡ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρείας, τῆς Ἑταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἢ ἀρτι συσταθεῖσα καὶ βαθμηδὸν πλουτιζομένη ἐκ παιδαγωγικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν τῶν ὠφελίμων βιβλίων. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ αἱ τῶν ἐνταῦθα ξένων Ἀρχαιολογικῶν σχολῶν, πρὸ πάντων δὲ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς, ἧτις ἐπλουτίσθη διὰ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἱστοριογράφου Φίνλαϊ.

Περὶ ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν δὲν ὀμιλοῦμεν, διότι οὔτε εὐκολοὶ ἢ ἐξακριβῶσις αὐτῶν εἶναι καὶ εἰς τὰ δάκτυλα ἀριθμοῦνται οἱ γνωστοὶ φιλόβιβλοι οἱ διατηροῦντες ἀξίαν λόγου βιβλιοθήκας.

Ἀλλὰ καὶ αὐταί, ἂς ἀνωτέρω ἀνεφέρωμεν, δημόσιαι Βιβλιοθήκαι μόνον ἀποθήκαι βιβλίων δύνανται νὰ ὀνομασθῶν, ἐξαιρουμένων—ὡς καὶ ἀνωτέρω γράφομεν—τῆς Ἑθνικῆς καὶ τῆς Βουλῆς, εἰς ἂς τελευταίως ἐπιβλήθη ἀξιοσημεῖωτος ἐπιστημονικὴ ταξινόμησις.

Αἱ ἄλλαι ἐγκαταλειμμέναι ἀστόργως ὑπὸ τῆς Πολιτείας κείνται ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν κενονικαμέναι, εἰς σεσθῶμενα οἰκήματα αἱ περισσότεραι, καὶ διευθυνόμεναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ἀνθρώπων, οἵτινες δυνατὸν νὰ εἶναι εὐσυνειδήτοι υπάλληλοι, ἀλλὰ στεροῦνται πάσης βιβλιοθηκονομικῆς μορφώσεως οὐδέποτε ὑποκείμενοι εἰς ἔλεγχον καὶ στερούμενοι παντὸς ἐφοδίου διὰ νὰ ἐργασθῶν διὰ τὴν συντήρησιν καὶ πρόοδον τῶν βιβλιοθηκῶν, ἂς τυχὸν διευθύνουσι. Οὐδεὶς σχεδὸν ὄργανισμός τὰς διέπει, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Ἑθνικὴ καὶ ἡ τῆς Βουλῆς διέπονται ὑπὸ πεπαλαιωμένων νόμων καὶ διαταγμάτων ἀνεφαρμόστων νῦν ὅτε ἡ πρόοδος τῶν Βιβλιοθηκῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτύχθη καὶ οἱ περὶ τὰ γράμματα ἀσχολούμεοι ἠδὲ ἠθροίσθησαν ἕκτοτε. Ἡ ἐγκατάλειψις αὐτῶν, καίτοι ἀστοργότερα παντὸς ἄλλου δημοσίου κλάδου, ὀφείλεται βεβαίως εἰς τὴν γενικὴν στασιμότητα ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι δημοσίων λειτουργιῶν, θέλομεν ὅμως νὰ ἐλπίζωμεν, τῶρα ὅτε ἤρχισεν ἡ φουρὰ καὶ ἡ ἀνεμομεταρροθμιστικὴ καὶ ἀνακαινιστικὴ, ὅτι θὰ πνεύσῃ καὶ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν τούτων κέντρων, τὰ ὁποῖα τῶν σπουδαίων ἐξυπηρετοῦν καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν του.

ΔΗΜ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΣΙΑΝ

Τὸ Περσικὸν θέατρον ὁμοιάζει κατὰ τι πρὸς τὸ θέατρον τοῦ Μέσου Αἰῶνος. Εἰς τὴν παρισινήν «Φιλολογικὴν καὶ Καλλιτεχνικὴν Ἐπιθεώρησιν», εὐρίσκομεν περὶ τῆς θεατρικῆς κινήσεως εἰς τὴν Περσίαν περιέργους πράγματι πληροφορίας, τὰς ὁποίας μεταφέρομεν διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Παραρτήματος».

Εἰς τὴν χώραν τοῦ Σάχου τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία εἶδη, σκηνηκῶν ἔργων, τὰ ὁποία ὀνομάζονται «Τινασάχ», *Καραγκέζ* καὶ «Τεατζιέ».

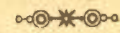
Οἱ «Τενασάχ» εἶνε κωμωδία μονόπρακτοι, μὲ χονδροκομμένας εὐφυολογίας, καὶ ὑπαινιγμοὺς φθάνοντας τὰ ὅρια τῆς αἰσχρολογίας. Ἡ ὑπόθεσις τῶν κωμωδιῶν τούτων λαμβάνεται ἐνίοτε ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου.

Οἱ αὐτοσχεδιάζοντες αὐτάς, ὀνομάζονται «Λου-τῆδες», εἶνε δὲ χορευταὶ καὶ μουσικοὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ἔχοντες εἰς τὸν θίασόν των χορευτριάς, πολλάκις δὲ πιθήκους καὶ ἄρκτους. Ἀλείφονται μὲ ἀσβόλην, μὲ κρόκον ὠοῦ ἢ μὲ ἄλευρα, ὅπως οἱ γελωτοποιοὶ τῶν ἵπποδρομιῶν.

Ὁ «Καραγκέζ» εἶνε εἶδος θεάτρου ἀνδρεικέλων. Ὁ ἡμέτερος Φασουλῆς ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ «Κετεχέλ — Πεχλιβάν» τοῦ φαλακροῦ ἤρωος.

Ὁ ρόλος του εἰς τὴν σκηνὴν εἶνε νὰ φαίνεται ἠθῆσος, ὑποκριτής, εὐλαβής, καὶ λόγιος. Ἐνίοτε ποικίλλει τοὺς διαλόγους του διὰ στίχων. Ἡ προσφιλῆς ἀπασχόλησίς του εἶνε νὰ δελεάζῃ τοὺς μολάδες διὰ τῆς προσποιητῆς αὐτοῦ εὐλαβείας. Ἀμα εὐρεθῆ ἀπέναντι τῶν ἀγίων τούτων ἀνδρῶν, παρακαλεῖ, ἀναστενάζει, ἀπαγγέλλει στίχους τοῦ Κορανίου, ψάλλει μυστηριώδεις ᾠδὰς, ὁμιλεῖ περὶ Θείας Προνοίας, περὶ Παραδείσου καὶ τῶν ἀπείρων ἡδονῶν τῶν ἐπιφυλασσομένων εἰς τοὺς καλοὺς Μουσουλμάνους, ὥστε τέλος ὁ Μολᾶς μεθυσκόμενος ὑπὸ τῶν ἀπατηλῶν εἰκόνων, τὰς ὁποίας τοῦ παρέχουν οἱ λόγοι τοῦ «Πεχλιβάν» ἀφίνει τὸ κομβολόγιον καὶ τὸ Κοράνιον καὶ ἄρ-

χεται χορεύων ἢ παίζων κιθάραν, χωρὶς νὰ παραλείπῃ νὰ ροφᾷ φιάλας τινὰς οἴνου τοῦ Σιράζ.

Οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχει μετὰ τῶν δύο τούτων θεατρικῶν εἰδῶν καὶ τῶν «Τεατζιέ». Ταῦτα εἶνε θρησκευτικὰ δράματα, τὰ ὁποία ἔχουσι πολλὰ σημεῖα ὁμοιότητος πρὸς τὰ μυστήρια τοῦ Μεσαιῶνος.

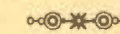
Τὰ ἔργα ταῦτα οὐδεμίαν δραματικὴν πλοκὴν ἔχουσι, οὐδένα χαρακτήρα καθαρῶς διαγραφόμενον, ἀλλὰ συνίστανται εἰς ἀλεπαλλήλους ἐπαναλήψεις.

Τὰ μέσα, ὁ σκηνηκὸς διάκοσμος καὶ ὁ τρόπος τῆς παραστάσεως εἶνε ἐντελῶς διάφορα τῶν εὐρωπαϊκῶν ὁμοίων θεάτρων.

Ἡ ἐπισημοτέρα τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν ἐν Περσίᾳ εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν τελῶσι ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ τὰς δέκα πρώτας ἡμέρας τοῦ «Μουχαρρέμιου».

Ἡ περίοδος αὕτη εἶνε καθιερωμένη εἰς τὴν παράστασιν τῶν Τεατζιέ, τῶν ὁποίων οἱ συγγραφεῖς ζητοῦσιν ἀποκλειστικῶς τὰς ἐμπνεύσεις των εἰς τὰ μαρτύρια τοῦ Ἀλῆ, τὴν δηλητηρίασιν τοῦ Χασάν, καὶ τὴν δολοφονίαν τοῦ Χουσεῖν.

Τὰς δαπάνας τῶν παραστάσεων τούτων ἀναλαμβάνουσιν οἱ πλούσιοι μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιδείξωσι τὴν θεοσέβειάν των ἀφ' ἐνός— ἀφ' οὗ πρόκειται περὶ θρησκευτικῶν ἔργων— καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως λάβωσιν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξωσι τὰ πλούτη των, τοὺς ἀδάμαντάς των, τὰ ὑφάσματα, τοὺς τάπητας καὶ τὰ ἀργυρᾶ των σκευῆ.

Αἱ παραστάσεις γίνονται εἴτε ὑπὸ στοᾶς, εἴτε εἰς αὐλὰς εἴτε εἰς δημοσίας πανηγύρεις. Οἱ μεγιστάνες, οἱ ξένοι καὶ οἱ διπλωμάται καταλαμβάνουσι τὰ παράθυρα ἐξ ὧν φαίνεται ἡ σκηνή. Αἱ γυναῖκες κάθονται χαμηλὰ ἐπὶ μικρῶν καθισμάτων τὰ ὁποία φροντίζουσι νὰ φέρωσιν ἐκ τῆς οἰκίας των, εἰς ἄλλο δὲ μέρος πέριξ κάθονται οἱ

ἄνδρες ὀκλαδὸν, ὡς αἱ ἀναπαυόμεναι περσικαὶ κάμηλοι.

Ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει εἶδος σκηνῆς κεκαλυμμένης διὰ ταπήτων, ἐπὶ τῆς ὁποίας τοποθετεῖται ἔδρα.

Στιγμὰς τινὰς πρὸ τοῦ θεάματος ἀναβαίνει πρόσωπόν τι καὶ κάθηται ἐπὶ τῆς ἔδρας. Τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ὁ Ρουκετζάν, ὁ διηγούμενος τὰ συναξάρια τοῦ βίου τῶν ἱμάμηδων. Ἀκολουθεῖται ὑπὸ ἐξ ψαλτῶν, καὶ φέρει μέλαν *τουρμπάνιον* ἢ καὶ πράσινον μετὰ ζώνης τοῦ αὐτοῦ χρώματος.

Ἀναπαύεται πρὸς στιγμὴν, εἶτα δὲ οἱ νεαροὶ ψάλλται — παιδία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον — ψάλλουσι διαφόρους θρηνώδεις προσευχάς, σκοπὸν ἔχουσας νὰ καταλύξωσι τὴν καρδίαν τῶν θεατῶν καὶ παρασκευάσωσιν αὐτοὺς διὰ τὸ μετὰ τινὰ ὥραν μέλλον ν' ἀρχίσῃ θρησκευτικὸν δράμα.

Ὁ Ρουκετζάν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διακόπτει

τοὺς βοηθοὺς του, ἐκρήγνυται εἰς λυγμοὺς καὶ ὀλοφύρεται ἐν συντριβῇ καρδίας διὰ τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἡρώων τοῦ δράματος, τοῦ ὁποίου κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἀναπτύσσει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς θεατάς.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τοιοτοτρόπως παρασκευασθῆ ἀρκούντως τὸ κοινὸν, ἄρχεται τὸ δράμα. Οἱ θεαταὶ παρακολουθοῦσιν ἐν μεγάλῃ συγκινήσει τὰς διαφόρους τραγικὰς σκηνάς, ἐκβάλλοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φωνὰς, ἀποσπῶντες τὰς τρίχας των, ἢ, εἰς στιγμὰς κατὰ τὰς ὁποίας κορυφουῦται ἡ συγκίνησις των, ἀνασπῶντες τὰ ἐγχειρίδια των τραυματίζουσι ἑαυτούς.

Τοιοτοτρόπως ἡ ἐπιτυχία ἐνὸς Πέρσου συγγραφέως κρίνεται ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ αἵματος τὸ ὁποῖον θὰ ρεύσῃ ἀπὸ τὰς φλέβας τῶν θεατῶν του !...

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ. — ΓΕΝΙΚΗ ΔΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ, ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθῳ, Πειραιεῖ, Τριπόλει
Πρακτορεῖον: ἐν Ναυπλίῳ

ΟΡΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Εἰς Τραπεζογραμμάτια

2	1)2 ο)ο	εἰσὸς	ἐπὶ ἀποδόσει εἰς πρώτην ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι δρ. 100.000
	1)2 ο)ο	»	» » » » » πέραν τῶν »
3	ο)ο	»	» μετὰ 3 μῆνας
3	1)2 ο)ο	»	» » 6 » μέχρι 2 ἐτῶν
4	ο)ο	»	» » 2 ἔτη » 4 »
4	1)2 ο)ο	»	» » 4 » καὶ ἐπέκεινα.

Εἰς Χρυσὸν

3	ο)ο	εἰσὸς	ἐπὶ ἀποδόσει εἰς πρώτην ζήτησιν
3	1)4 ο)ο	»	» μετὰ 6 μῆνας
3	1)2 ο)ο	»	» » 1 ἔτους
4	ο)ο	»	» » 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

ΤΙΤΛΟΙ ΠΡΟΣ ΦΥΛΑΞΙΝ

Ἡ Ἴονικὴ Τράπεζα Limited δέχεται τίτλους πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστου δικαιώματος φυλάκτρων 1)4 ο)οο εἰσὸς (ἐλάχιστον δριον Δρ. 1) ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν τίτλων ὑπολογιζομένης εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῆς ἡμέρας τῆς καταθέσεως.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΖΩΪΟΠΟΥΛΟΥ
πτυχιούχου τῆς Σχολῆς τῶν Γυμναστίων

Η ΥΓΙΕΙΑ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ

Φαντασθήτε ἄνθρωπον ἠναγκασμένον ν' ἀναπνέη ὀλιγώτερον τοῦ δέοντος ἀέρα, νὰ τρώγῃ ὀλιγώτερον τῆς ἀναγκαίου τροφῆς. Τί θὰ συνέβαινεν; Μετ' ὀλίγον ὁ στόμαχος τοῦ θὰ ἦτο ἀνίκανος νὰ χωνεύσῃ πᾶσαν τροφήν, οἱ πνεύμονές του θὰ ἔχανον τὴν ἐλαστικότητά των καὶ ἡ ζωὴ του θὰ ἐτίθετο ἐν κινδύνῳ.

Ἄς τὸ μάθουν λοιπὸν ὅλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες διάγουν καθιστικὴν ζωὴν, ἔμποροι, ὑπάλληλοι, σπουδασταί, ἄνθρωποι τοῦ γραφείου τέλος πάντων. Διὰ τοὺς μῦς ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀναλογία, οἷα καὶ διὰ τὸν στόμαχον τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἐλάβομεν ὡς παράδειγμα.

Οἷαν δύναμιν ἔχει ἡ χώνευσις διὰ τὸν στόμαχον, ἢ ἡ ἀναπνοὴ διὰ τοὺς πνεύμονας, τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει καὶ ἡ ἀσκήσις διὰ τοὺς μῦς· μία καὶ ἡ αὐτὴ λειτουργία.

Μεταξὺ τῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος οἱ μῦς σπουδαιοτάτην κατέχουσι θέσιν. Φαντασθήτε τὸ μηχανικὸν ἔργον ὑπερτετρακοσίων μυῶν—ὅσοι εἶνε οἱ μῦς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος—τῶν ὁποίων τὸ ἄθροισμα ἀντιπροσωπεύει τὸ ἥμισυ τοῦ ὀλικῷ βάρους τοῦ σώματός μας.

Περιβάλλοντες τὸν σκελετὸν ὡς θήκη τρόπον τινὰ ἐλαστικῇ, ὑπερασπίζουσι τὸ σῶμά μας ἀπὸ τὰς τυχαίας συγκρούσεις καὶ προλαμβάνουσι τὰ κατὰγματα. Ἐκτὸς τούτων διαυλακοῦνται ἀπὸ ἀναριθμήτους ἀ-

μοφόρους σωλήνας καὶ διατρέχονται κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ὑπὸ πλῆθους νεύρων.

Προσθέσατε ὅτι αὐτοὶ διευθύνουσι τὰς κινήσεις τῶν ὀστέων καὶ τῶν ἀρθρώσεων, διὰ νὰ σχηματίσῃτε ἰδέαν περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ρόλου τὸν ὁποῖον παίζουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην οἰκονομίαν οἱ μῦς.

Κατόπιν τῶν ἰδιοτήτων τούτων καὶ τοῦ μεγίστου ἐνεργοῦ μέρους αὐτῶν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ σώματος, δὲν νομίζετε ὅτι εἶνε μεγίστη ἀφροσύνη, προσεγγίζουσα τὰ ὄρια τῆς βραδείας αὐτοκτονίας, ἡ ἐγκατάλειψις τῶν μυῶν εἰς τὴν τύχην των;

Καὶ δὲν νομίζετε ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὁ ἐπιθυμῶν σταθεράν καὶ ἀκαίαν τὴν ὑγιείαν του, πρέπει νὰ τρέφῃ καὶ ἐνδυναμώσῃ διὰ τῆς λελογισμένης καὶ μεθοδικῆς ἀσκήσεως τοὺς μεγαλειτέρους συνεργοὺς τῆς ὑλικῆς ὑποστάσεώς του;

— Η ΑΤΡΟΦΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Τὰ περάματα καὶ αἱ παρατηρήσεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὄργανον ὅπερ δὲν ἐκτελεῖ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν του καταστρέφεται ὁσημέραι καὶ φθίνει διὰ τῆς ἀτροφίας.

Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου θὰ φέρωμεν δύο παραδείγματα:

Ἐσχάτως εἰς τὴν Πολιτείαν Ὁχιο τῆς Ἀμερικῆς ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὰ βάθρη ἀνασκαφείσων ὑπογείων

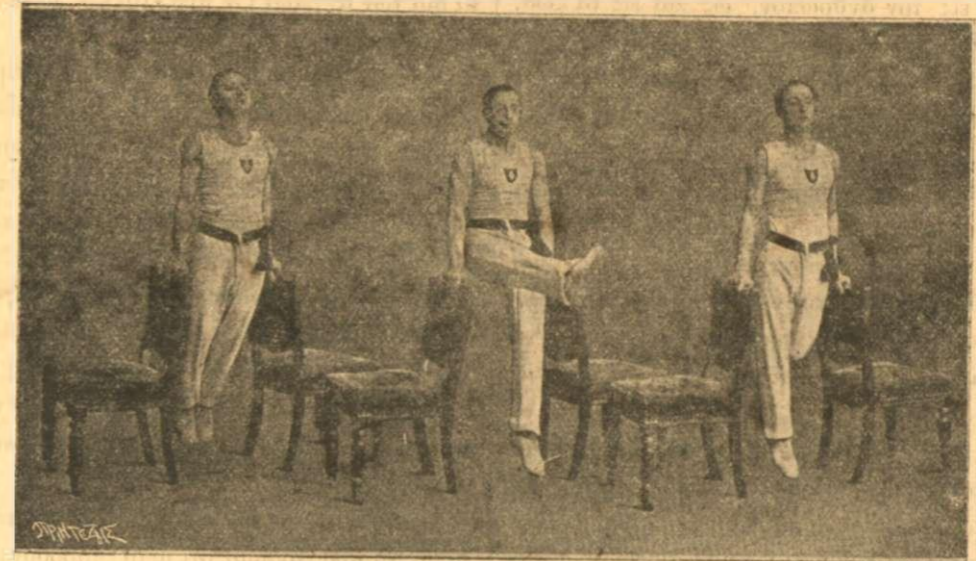
Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

Τῇ βοηθείᾳ δύο στερεῶν καθισμάτων δύναται τις νὰ ἐκτελέσῃ ὠφελιμοτάτας κάμψεις καὶ τάσεις τῶν ἄνω ἄκρων.

στοῶν εἶδος τυφλῶν ποντικῶν, ὁμοιοζόντων καθ' ὅλα πρὸς τοὺς συνήθεις οἰκιακοὺς τοιοῦτους, πλὴν τῆς ὁράσεως, τὴν ὁποίαν ἔχουσι λίαν ἐλαττωματικῇ. Πειραματισθέντες ἐπ' αὐτῶν οἱ φυσιολόγοι ἔφθασαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀπὸ πολλῶν αἰώνων αἱ γενεαὶ τῶν ποντικῶν τούτων ἔζων ὑπὸ τὴν γῆν, εἰς τὰς κρύπτας ἐκεῖνας, εἰς τὰς ὁποίας οὐδέποτε εἶχεν εἰσδύσει ἀκτὶς φωτός. Οἱ ὀφθαλμοὶ των δὲν τοῖς ἐχρησίμευον εἰς τίποτε. Μὴ ἀσκούμενοι πλέον, μὴ ἐρεθιζόμενοι, μὴ δεχόμενοι φωτεινὰς ἀκτῖνας, ἐξεφυλίσθησαν

ψίνου περικαλύματός της, ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς καθεκλόξυλον παρὰ πρὸς ἀνθρώπινον μέλος. Ἰραμμαῖ τινες μόνον, ἔχνη κνήμης, καὶ τὸ δέγμα λιπόσαρκον, πλαδαρὸν, κρεμύμενον κατ' ἀξιοθρήνητον τρόπον περὶ τῆς κνήμης.

Τί ἀπέγιναν λοιπὸν οἱ ὄραοι καὶ εὐγραμμοὶ ἐκεῖνοι μῦες τῆς κνήμης; Ἐξηφανίσθησαν, ἐτάκησαν ὡς κηρὸς, ἔπαθον ἀτροφίαν δι' ἔλλειψιν ἀσκήσεως ἕνεκα τῆς ἀκηνησίας, ἥτις τοὺς ἐστέρησε τῆς κανονικῆς λειτουργίας.

Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

Δύο στερεὰ καθίσματα ἀρροῦσι διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τις, ὡς ἐπὶ διζύγον, ἀπὸ τῆς ὀρθῆς στηρίξεως, ἀσκήσεις τῶν ποδῶν.

ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἔπαθον ἐξ ἀτροφίας τῶν ὀπτικῶν νεύρων.

Ἄλλο: Ὁ πίθηκος ἔχει τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν του τόσον μακροὺς καὶ ἐπιδεξίους, ὅσον καὶ τοὺς τῶν χειρῶν. Τοῦτο δὲ διότι ἡ χρῆσις εἶνε κοινὴ καὶ διὰ τοὺς μὲν καὶ διὰ τοὺς δὲ, ὅταν ἐκτελῇ ἀναρρήξιν ἐπὶ τινος δένδρου ἢ σύλληψιν ἀντικειμένου τινός.

Οἱ ἰδιοὶ μας δάκτυλοι τὸναντίον ζιγματωζόμενοι ἐντὸς τῶν χονδρῶν ὑποδημάτων καὶ μὴ κινούμενοι ἐντὸς αὐτῶν καθίστανται ἄμορφοι σχεδὸν ὄγκοι καὶ ἐπειδὴ οὐδόλως τοὺς μεταχειρίζομεθα, πάσχουσι ἐξ ἀτροφίας.

Οἱ φυσιολόγοι προβλέπουσιν ὅτι θὰ ἔλθῃ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀνθρώπινοι πόδες θὰ στεροῦνται δακτύλων.

Ἴδου τώρα καὶ βλάβη προσερχομένη ἐξ ἐλλείψεως ἀσκήσεως, ἐλλείψεως ὅμως ὠθουμένης εἰς τὸ ἄκρον, δηλαδὴ μέχρις ἀκηνησίας.

Παρατηρήσατε τί συμβαίνει εἰς κνήμην ἀνθρώπου, ἥτις θραυσθεῖσα ἐτέθη ὑπὸ τῶν χειρουργῶν ἐντὸς γυνήϊνης θήκης, ὅπως συγκολληθῇ.

Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς μηνός, ἀποσυρομένου τοῦ γυνήϊου

— ΟΙ ΜΥΕΣ ΔΙΨΩΣΙ ΚΙΝΗΣΙΝ — Ο ΧΑΛΥΒΔΙΝΟΣ ΓΡΟΝΘΟΣ

Εἶνε παρατηρημένον καὶ γενικῶς γνωστὸν ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην κινήσεως, μίαν ἀληθῆ πείναν πρὸς ἄσκησιν, ὡς αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τροφῆς, ὅταν μείνωμεν ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας νήστεις.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀποδεικνύει καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν οἱ μαθηταί, ἀκίνητοι ἐπὶ δύο ὥρας ἐν τοῖς θρανίοις, ὠρμῶσι καὶ χύνονται συνωθούμενοι πρὸς τὴν ἀλὴν τοῦ σχολείου, ὅταν σημάνῃ ὁ κώδων τοῦ διαλείμματος.

Τὸ αὐτὸ δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ διὰ πᾶν ἔμφυχον, διὰ πᾶν ὅ,τι ἔχει ζωὴν καὶ ἀναπνέει. Οὕτως ἀν τύχῃ νὰ εὐρεθῇ τις κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἵππου, τὸν ὁποῖον εἶχον κρατήσῃ κλεισμένον ἐπὶ πολὺ ἐντὸς σταύλου, θὰ ἴδῃ αὐτὸν μεθ' ὀρμῆς ἐξερχόμενον, ἐκτοξευόμενον ὡς βέλος, ἀνασκιρτώντα, εἰσπνέοντα μεθ' ἠδονῆς τὸν ἀέρα, ἀναρρίπτοντα ὑπερηφάνως τὴν χαιτὴν καὶ ἐν γένει ἐκδηλοῦντα διὰ πάσης κινήσεως τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει εἰς τὸ νέον περιβάλλον, ἔνθα ἀφέθη ἐλευθερία εἰς τὰ μέλη του.

Εἰς τοὺς πεινασμένους ἐκ τῆς ἀκινήσιας μῦς του ἐδόθη ἡ κίνησις. Ἡ φύσις ἀφείθη εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνάγκης τῆς.

Ἐπίσης ὅπως ἱκανοποιήσωσι τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ κορέσωσι τὴν πείναν τῶν μυῶν των, τὰ ἄγρια ζῶα τῶν θηριοτροφείων περιφέρονται ἐντὸς τῶν κλωβῶν των.

Ἐξ ἄλλου ἡ φύσις προβλέπουσα τρόπον τινὰ τὴν καθιστικὴν ζωὴν τῶν ὄντων, ἔλαβε πάντα τὰ μέτρα, ὅπως μετριάσῃ τὰς ἐκ ταύτης προερχομένης βλάβας.

Πράγματι εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς καὶ εἰς τὰ ζῶα, τὸ μυϊκὸν σύστημα εἶναι οὕτω διατεταγμένον, ὥστε οὐδεὶς μῦς δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς κίνησιν, χωρὶς νὰ θέσῃ συγχρόνως εἰς ἐνέργειαν μέγαν ἀριθμὸν ἄλλων μυῶν.

Ἐξηγουμένα: Ἄς λάβωμεν μίαν τῶν ἀπλουστέρων κινήσεων, ὅπως, παραδείγματος χάριν, ἐκείνην, τὴν ὁποίαν κάμνομεν ἐγείροντες ἐν κάθισμα. Τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖ βεβαίως ἀνάπτυξιν δυνάμεως καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ἡ κίνησις αὕτη πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ διὰ τῶν μυῶν τοῦ καρποῦ καὶ τῶν δακτύλων.

Ἄλλὰ δὲν ἔχει οὕτω. Διότι μόνον διὰ νὰ δυνηθῶν οἱ δάκτυλοι καὶ λάβουν τὸ κάθισμα ἐκ τῆς ῥάχως καὶ ὑψώσουν αὐτὸ, πρέπει ὁ καρπὸς νὰ μείνῃ πρὸς στιγμὴν στερεῶς ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ ἀντιβραχίου, τοῦτο δὲ δύναται νὰ γίνῃ μόνον, ἐὰν τὸ ἀντιβράχιον στερεωθῇ ἐπὶ τοῦ βραχίονος. Ἄλλ' ὅπως παράσῃ εἰς τὸ ἀντιβράχιον ἀσφαλὲς σημεῖον στηρίζεως ὁ βραχίον, πρέπει νὰ μείνῃ ἀκίνητος ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ οἱ ὤμοι ἐπὶ τοῦ θώρακος.

Καὶ τοῦτο δὲν εἶνε τὸ πᾶν. Ἐπειδὴ ὁ θώραξ καὶ ἡ σπονδυλικὴ στήλη ὑποβαστάζονται ὑπὸ τῆς λεάνης καὶ αὕτη ὑπὸ τῶν κάτω ἄκρων, ὀλόκληρον τὸ σῶμα εἶνε ἠναγκασμένον νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν κίνησιν τῆς χειρός, ὅπως αὕτη δυνηθῇ καὶ ὑψώσῃ τὸ κάθισμα.

Ἡ ἐλαχίστη δηλαδὴ καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπλουστάτη αὕτη κίνησις, ἀπαιτεῖ τὴν συνέργειαν ὄλων τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν.

Ἐργάτης στερηθεὶς τῶν ποδῶν του συνεπεία σιδηροδρομικοῦ ἀτυχήματος μᾶς ἔλεγε κάποτε:

—Ὅταν εἶχα τὰ πόδια μου, ἤμποροῦσα μὲ μιά γροθιά νὰ σπάσω ποτήρι. Τώρα μοῦ ἔφυγεν ἡ δύναμις αὐτή...

Τὸ πρῶγμα εἶνε εὐεξήγητον. Ὁ ἐργάτης ἐκείνος ὅταν ἦτο ἀρτιμελής, διὰ νὰ δώσῃ ἓνα ἰσχυρὸν γρόνθον, ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν ποδῶν του, τῶν ὁποίων οἱ ἄδρῳ μῦες δὲν ἔμενον ἀδρανεῖς εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῆς καθολικῆς ἐνεργείας καὶ ὑπεβοήθουν σημαντικῶς τὸ ἔργον τῆς χειρός.

Ἐνεκα τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου σχηματισμοῦ τοῦ

μυϊκοῦ μας συστήματος, οἱ μῦες δὲν κινδυνεύουν νὰ πάθουν εὐκόλως ἀτροφίαν, ὁποῖαν θὰ ἔπασχον, ἐὰν ἦσαν διαφόρως ἐσχηματισμένοι, ἐκ τῆς ἑλλείψεως εἰδικῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων.

— Η ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΣΚΗΣΙΣ

— Η ΔΙΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗΘΟΥΣ

Ὅταν εἰς μῦς τίθεται εἰς ἐνέργειαν καὶ ἐκτελεῖ σειρὰν κινήσεων, ἀποδεικνύεται ὑπὸ τῆς φυσιολογίας, ὅτι ἡ ποσότης τοῦ αἵματος, ἣτις διέρχεται ὀρμητικώτατα διὰ τῶν ἀγγείων τοῦ μυῶς τούτου, αὐξάνει κατὰ ποσὸν δυνάμενον νὰ ὑπολογισθῇ.

Παρατηροῦντες τὴν κυκλοφορίαν ταύτην ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ αἷμα ἀπορροφᾶται, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦ μυῶς τούτου τοῦ εὐρισκομένου ἐν κινήσει. Μετὰ τινα λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ ὀρμητικώτερον καὶ εἰς τὰ ἐνδότερον τοῦ σώματος ἐγκεκλεισμένα ὄργανα.

Μὴ νομίσῃτε ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τις τὴν ταχύτεραν ταύτην αἱματικὴν κυκλοφορίαν, χρειάζεται βιαία καὶ κοπιώδη κίνησις. Ἀπλὴ καὶ εὐκολωτάτη τοιαύτη, ὡς π. χ. ἡ μάσησις, ἣτις θέτει εἰς ἐνέργειαν τοὺς μῦς τῆς σιαγόνης, συνεπάγεται γενικὴν ἀναστάτωσιν τῆς αἱματικῆς ἰσορροπίας.

Ἐπειραματίσθησαν εἰς μασσῶντα ἵππον καὶ ἐξηγαγον τὸ συμπέρασμα ὅτι μετὰ πάροδον πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας τὸ αἷμα ἐκκυκλοφορεῖ ζωηρότερον... εἰς τοὺς πόδας του!

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα καὶ τὴν ὠφέλειαν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς ζωηροτάτης κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἣτις παράγεται ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς μυϊκῆς ἐργασίας.

Ἡ ἐπιτάχυνσις αὕτη τῆς κυκλοφορίας προξενεῖ καλὸν ἢ κακόν;

Ὅπως ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτήν, εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰπώμεν ὅτι διὰ τῆς φράσεως «ταχύτερα κυκλοφορία τοῦ αἵματος» ἐννοοῦμεν, ὅτι ἡ ποσότης τοῦ αἵματος ἢ διερχομένη δι' ὄργανον τινὸς εἰς ὄρισμένον χρόνον εἶνε μεγαλητέρα ἢ πρὶν. Ἐὰν π. χ. διήρχειτο διὰ τῆς κνήμης ἡμίσεια ὀκτὸ αἷματος, τώρα, ὁπότε τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ ταχύτερον, διέρχονται δύο.

Ποῖον ὄργανον ἐξακοντίζει τὸ νέον αἱματηρὸν τοῦτο κῆμα εἰς τὴν κνήμην; Ἡ καρδιά. Διότι ὅπως μεταδοθῇ εἰς τὴν κνήμην διπλάσιον αἷμα, πρέπει ἡ καρδιά νὰ συσταλῇ δις ταχύτερον, ἢτοι ἐκτελεῖ ἔργον διπλάσιον.

Ὅθεν ἡ καρδιά εἶναι εἰς τῶν κυριωτέρων μυῶν καὶ ὅπως πάντες οἱ ἄλλοι, οὕτω καὶ αὕτη ἰσχυροποιεῖται διὰ τῆς ἐργασίας, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν κανονικὴν αὐτῆς λειτουργίαν. Ἡ ἀσκήσις ἣτις ἀναγκάζει τὸ αἷμα νὰ κυκλοφορήσῃ ταχύτερον, ὠθεῖ συγχρόνως τὴν καρ-

δίαν νὰ ἐργασθῇ ἐνεργητικώτερον καὶ τὴν καθιστᾷ οὕτω στερεὰν καὶ ἰσχυράν.

Τὸ αἷμα τοῦτο διέρχεται διὰ τῶν πνευμόνων, ὅπου ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν εἰσπνεόμενον καθαρὸν ἀέρα ζωογονεῖται καὶ ἐξυγιαίνεται. Ἄλλ' ὅπως ὁ πνεύμων ἀφήσῃ νὰ διέλθῃ διπλάσιον αἷμα, δέον ἢ ἀναπνοὴ νὰ καταστῇ ὀρμητικώτερα. Ὡστε ὁ πνεύμων, οὕτινος ὄλαι αἱ ἀρτηρίαι τίθενται εἰς κίνησιν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἐνεργητικῆς ταύτης ἀναπνοῆς, συστέλλεται καὶ διαστέλλεται μέχρι τῶν ἀκροτάτων καὶ μυχιαϊκῶν αἰτοῦ μερῶν, πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἀναγκάζει τὸ στήθος νὰ διασταλῇ καὶ τὰς πλευράς ν' ἀνυψωθῶσιν.

Ἐνεκα τούτου οἱ ὀρισιβίοι, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ βάδισμα ἀποτελεῖ ἀσκήσιν ἔχουσι, τὸ στήθος εὐρὺ καὶ τοὺς πνεύμονας ἰσχυρούς.

— ΤΟ ΟΞΥΓΟΝΟΝ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε τὸ πᾶν. Τὸ αἷμα διερχόμενον διὰ τῶν πνευμόνων μὲ διπλασίαν τῆς προτέρας ταχύτητα ἐπιφορτίζεται διὰ διπλασίας ποσότητος ὀξυγόνου. Τὸ δὲ ὀξυγόνον εἶνε ἡ καύσιμος ὕλη τῆς ἡμετέρας ζωικῆς μηχανῆς, ἀνευ τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ἦδύνατο τὰ λειτουργήσῃ.

Ὁ ἐγκέφαλος ὅστις σκέπτεται, ὁ μῦς ὅστις ἐργάζεται, τὸ ἦπαρ ὅπερ ἐκκρίνει τὴν χολήν, ὁ στόμαχος ὅστις παρασκευάζει τὸ γαστρικὸν ὕγρον εἶνε ἀνίκανα νὰ ἐκτελέσουν τὴν ἐργασίαν των, ἂν τὸ αἷμα δὲν ἐφοδιάσῃ τὰ ὄργανα ταῦτα διὰ τῆς ἀναγκαίας ποσότητος ὀξυγόνου.

Ὅθεν ἐννοεῖ πᾶς τις ὅτι, ὅταν τὸ αἷμα περικλείσῃ πλείοτερον ὀξυγόνον, ὅλα τὰ ὄργανα ἐργάζονται καλῆτερον, εὐρίσκονται ἐν μεγαλητέρᾳ διεγέρσει.

Ἄς ἴδωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἡ ἀσκήσις ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ μυελοῦ. Ἐνίοτε συμβαίνει νὰ ζαλισθῇ τις ἐκ τῆς κινήσεως. Οὕτω π. χ. εἰς τοὺς χοροὺς καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς στροβιλισμοὺς δημιουργεῖται μία κατάστασις ἐγκεφαλικῆς ὑπερδιεγέρσεως. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας βάλς θέτει τὴν πρωτόπειρον νέαν εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, εἰς ἣν καὶ ἐν ποτήριον καμπανίτου.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων οἱ περιπατητικοὶ φιλόσοφοι ἐδίδασκον βαδίζοντες, διότι, ἔλεγον, εὐρίσκει τις εὐκολώτερον τοὺς πολυπλοκωτέρους συλλογισμοὺς, ὅταν τὸ σῶμα εὐρίσκειται ἐν κινήσει κατὰ τὸν περίπατον.

Αὕτη ἐπίσης ἦτο καὶ ἡ γνώμη τοῦ Ῥουσσῶ ἰσχυροζόμενου ὅτι «τὸ βάδισμα καὶ ἡ κίνησις εὐνοοῦσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐγκεφάλου.»

— Η ΔΥΣΠΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΝΕΥΡΑΣΘΕΝΕΙΑ

Ἄλλὰ τὸ ὀξυγόνον ἐναποθηκνυθὲν εἰς τὸ αἷμα ἀν-

θρώπου ἀσκουμένου ἐνεργεῖ προσέτι καὶ κατ' ἄλλον τρόπον:

Ὁ ὀργανισμὸς μας ὁμοιάζει πρὸς μηχανήν, τῆς ὁποίας οἱ τροχοὶ κινοῦνται διὰ τῆς καύσεως τοῦ ὀξυγόνου, τὸ ὁποῖον λαδώνει τρόπον τινὰ τὰ διάφορα μέρη τῶν κινητηρίων μοχλῶν.

Γνωρίζομεν λοιπὸν ὅτι ἡ ἀσκήσις θέτει εἰς ἐνέργειαν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν τί προκύπτει ἐκ τούτου:

Κατ' ἀρχὰς τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἤδη ῥέει ὀρμητικώτερον διὰ μέσου τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων, ἀπεργάζεται μίαν ἀληθῆ καθαρίαν, ἓνα πλύσιμον τῶν ἰνῶν τοῦ σώματος. Κατόπιν παραλαμβάνον μηχανικῶς τὰ ἀπορρίμματα αὐτοῦ, τὰς ἀχρήστους οὐσίας του, θὰ τὰς καύσῃ τελείως, καὶ πάλιν χάρις εἰς τὸ ὀξυγόνον, καὶ θὰ τὰς μεταβάλλῃ εἰς ἀνθρακικὸν ὀξὺν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπορρίψῃ εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῶν πνευμόνων, καὶ εἰς οὐρίνην καὶ ἄλλας ἀναλόγους οὐσίας, αἵτινες θὰ ἐξαλειφθῶσι διὰ τῶν νεφρῶν.

Αἱ ἀχρηστοὶ αὐτὰ οὐσίαι τοῦ αἵματος εἶνε μία ἐκ τῶν αἰτιῶν πολλῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τὴν κεφαλαλγίαν τοῦ μαθητοῦ ἢ τὴν δυσπεψίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ γραφείου διὰ νὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν ἀρθριτιδα ἢ τὸν διαβήτην.

Ἐκ τούτου εἶνε εὐνόητος ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἰατροὶ ἐπιβάλλουν γυμναστικὰς ἀσκήσεις εἰς τοὺς δυσπεπτικούς, τῶν ὁποίων ὁ στόμαχος καὶ τὰ ἔντερα εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, εἰς τοὺς νευρασθενικούς, εἰς τοὺς διαβητικούς, οἵτινες ἀδυνατοῦν πλέον νὰ καύσουν τὸ σάχαρον τοῦ αἱματός των, εἰς τοὺς ἀρθριτικούς, τῶν ὁποίων αἱ ἀρθρώσεις εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν κεκαλυμμένα ἀπὸ σταλακτίτας οὐρίνης ἀτελῶς καείσης.

Ἡ ἀσκήσις λοιπὸν εἶνε αὐτόχημα ἢ σωτηρία τῆς ὑγείας μας καὶ εἶνε ἱκανὴ νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ πλήθους ἀσθενειῶν, ἀποβαίνουσα πολλακίς τὸ μόνον σωτήριον φάρμακον. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μῦς, ἐννοεῖ τις ὅτι εἶνε οἱ μόνοι, οἱ ὁποῖοι ἀμέσως ἔχουν νὰ κερδίσουν ἐκ τῆς συστηματικῆς ἀσκήσεως.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν ἀνατομικῶς ἄνθρωπον ἀσκούντα χειρωνακτικὴν ἐργασίαν, ἐργαζόμενον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἐπομένως θέτοντα εἰς κίνησιν τοὺς πλείοτερους τῶν μυῶν του, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑποβάλλομεν εἰς τὴν αὐτὴν ἐξέτασιν ἄνθρωπον τοῦ γραφείου καὶ τῆς καθιστικῆς ζωῆς, θὰ εὐρωμεν οὐσιώδη μεταξὺ τῶν διαφορῶν. Τοῦ πρώτου οἱ μῦες διαγράφονται ἄδρῳ, ἀκμαῖοι, πλήρεις σφρίγους κάτω ὑπὸ τὸ τραχὺ δέρμα—παρόμοιοι πρὸς τοὺς μῦς, τοὺς ὁποίους θαυμάζομεν εἰς τὰ πρότυπα τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων.

Τοῦ δευτέρου πλαδαροὶ αἱ σάρκες περιβάλλουν τὰ ὀστᾶ καὶ οἱ μῦες οὐδὸλως διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων.

Τὸ δέριμα μαλθακὸν πτυχοῦται οἰκτρῶς ἐπὶ τῶν ἀναμικῶν σαρκῶν καὶ τὸ πᾶν εἰς τὸ σῶμα ἐκείνο προξενεῖ τὸν οἰκτον.

Τὰ πράγματα δὲν συμβαίνουν ἄλλως εἰς τὸ βασίλειον τῶν ζῶων. Ἐὰς παρατηρήσωμεν τὸν λύκον, ὅστις εὐρίσκειται πάντοτε ἐπὶ ποδός, ἀναζητῶν καὶ καταδιώκων τὴν λείαν του. Οἱ μύες του ἔλαβον τὴν σκληρότητα τοῦ ξύλου, τὰ κτυπήματα δὲν τὸν φονεύουν, καὶ ἡ μάχαιρα μόλις δύναται νὰ κόψῃ τὴν μυϊκὴν του δέσμη.

Λάβετε ἀκολούθως τὸν λαγῶν, ὅστις ἂν ἐξαίρεση τις τὴν ὥραν τῆς διώξεως, ἦν ὑφίσταται ὑπὸ τοῦ κυνηγοῦ, ὅποτε ἀναγκάζεται νὰ κινηθῇ καὶ τρέξῃ, τὸν περισσότερον χρόνον τῆς ζωῆς του διέσχεται παρὰ τὴν φωλεάν του, συλλέγων πάντοτε πλησίον αὐτῆς τὴν τροφὴν του.

Ἡ σὰρξ του, οἱ μύες του εἶνε μαλακοί, τρυφερότατοι, τὰ δὲ ὀστᾶ του λίαν εὐθραστα.

— Αἱ Παιδιαὶ εἶνε ἀσκήσεις

Δὲν ὑπάρχει ὠφελιμωτέρα γυμναστικὴ ἀσκῆσις ἀπὸ μίαν καλὴν παιδιάν, ἡ ὁποία θέτει δόλκλον τὸ σῶμα ἐν κινήσει καὶ συνάμα προκαλεῖ τὴν χαράν, ἐνεργοῦσα οὕτως ἐνεργητικῶς ἐπὶ τοῦ θυμικοῦ καὶ ἀναπτύσσουσα τὴν ζωηρότητα τοῦ πνεύματος.

Ἐὰς λάβωμεν ὑπ' ὄψει κοράσιον, τὸ ὁποῖον πηδᾷ τὸ σχοινάκι δυνάμενον νὰ τὸ ὑπερπηδήσῃ εὐκόλως 100 φορὰς εἰς τὸ λεπτόν, ὑψούμενον 15 ἑκατοστὰ ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους. Ἐὰς ὑπολογίσωμεν τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν καταβάλλει διασκεδάζον, καὶ τὴν μυϊκὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν παράγει. Ἐὰς λάβωμεν ὡς μονάδα τὸ χιλιόγραμμα, δηλαδὴ τὴν δύναμιν ἦν καταβάλλει ὅπως ὑψώσῃ τὸ βάρος ἐνὸς χιλιόγραμμου εἰς ὕψος ἐνὸς μέτρου—μονάδα λαμβανομένην ἐν τῇ Μηχανικῇ πρὸς μέτρησιν τοῦ καλουμένου Ἔργου. Ὑποθέτοντες ὅτι εἰς διάστημα ἐνὸς πρώτου λεπτοῦ δαπανᾷ δύναμιν 250 χιλιόγραμμων, δηλαδὴ τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἦν θὰ ἐχρειάζετο τις διὰ νὰ ὑψώσῃ 10 βάρη 25 χιλιόγραμμων ἕκαστον καὶ τὰ θέσῃ ἐν διαστήματι ἐνὸς λεπτοῦ εἰς τράπεζαν ὕψους ἐνὸς μέτρου.

Ὑπολογίζεται λοιπὸν—εἰς χιλιόγραμμα πάντοτε—ὅτι τὸ κοράσιον, τὸ ὁποῖον ὑπερπηδᾷ τὸ «σχοινάκι», ἐκτελεῖ μυϊκὴν ἐργασίαν σπουδαιοτέραν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ λεμβοῦχος διὰ τῆς κόπης του ἢ ἀθλητῆς μὲ τὰ ἐπὶ τοῦ μονοζύγου γιγαντιαῖα αἰωρήματά του.

Ἐὰς λάβωμεν ἕτερον παράδειγμα ἀνθρώπου ζυγίζοντος 75 χιλιόγραμμα καὶ χρεαζομένου χρονικὸν διάστημα 2 λεπτῶν διὰ ν' ἀναβῇ 4 πατώματα ὀλικοῦ ὕψους 20 μέτρων.

Ἡ δύναμις τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀπῆτησεν ἀπὸ τοὺς μῦς του, εἶνε ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ, ἥτις θὰ

ἀπῆται διὰ νὰ λάβῃ διαδοχικῶς 30 βάρη 50 χιλιόγραμμων ἕκαστον καὶ νὰ τὰ τοποθετήσῃ εἰς τράπεζαν ὕψους ἐνὸς μέτρου. Τοῦτο δὲ εἰς διάστημα ἐνὸς πρώτου λεπτοῦ! . . .

— Ἡ γυμναστικὴ ἐν τῷ δωματίῳ

Ἴδου τώρα καὶ μερικαὶ ἀσκήσεις, αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν καλουμένην γυμναστικὴν τοῦ δωματίου ἢ οἰκιακὴν γυμναστικὴν.

Θέσατε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, κάμψατε βραδέως τὰ γόνατα καὶ κατόπιν ἐγερθῆτε βραδέως. Ἐπαναλάβετε τὴν ἀσκήσιν ταύτην δεκάκις. Κατόπιν, ἔχοντες πάντοτε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, κλίνατε τὸ σῶμα βραδέως ἔμπροσθεν κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα ὀπισθεν. Κρατεῖτε ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν, ὅταν τὸ σῶμα κλίνῃ ἔμπροσ, ἀφήσατέ τὴν νὰ κρέμαται, ὅταν τὸ σῶμα ἔρχεται ὀπίσω. Ἐκτελέσατε τὴν ἀσκήσιν ταύτην δεκάκις.

Θέσατε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ λαμβάνοντες τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀφρητρίαν, τείνατε αὐτὰς ῥυθμιμῶς πρὸς τὰ ἄνω μὲ τοὺς δακτύλους καλῶς τεταμένους, καὶ τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ. Ἐὰς οὐ ἐκτελέσητε τοῦτο πέντε φορὰς, ἐκτείνετε τὰς χεῖρας ἐπὶ τὰ πλάγια μὲ τὰς παλάμιας πρὸς τὰ κάτω, ἐκεῖθεν στρέφοντες τὰς παλάμιας πρὸς τὰ ἄνω, τείνετε ὑψηλὰ τὰς χεῖρας.

Ἄμα κάμψατε τὰς ἀσκήσεις αὐτὰς, νὰ εἰσθε βέβαιον ὅτι οἱ μύες σας ἐξετέλεσαν ἐργασίαν σπουδαίαν. Τὴν πεποιθήσιν περὶ τούτου ἐνισχύει ὁ κάματος, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καταλαμβάνεσθε μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀσκήσεων.

Αἱ κινήσεις τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ συμβουλευώμεν διὰ τὴν κατ' οἶκον γυμναστικὴν, εἶνε ἀκόμη ποικιλώτεροι, διότι ἄπειρος εἶνε καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἐλευθέρων ἀσκήσεων. Οὕτως ὅπως διανοίξῃ τις τὸ στήθος καὶ ἐπιτύχῃ τὴν εὐρυσθίαν τοῦ θωρακικοῦ κύτους, ἄς θέτῃ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων καὶ ἄς ζητῇ νὰ πλησιάσῃ ὀπισθεν τοὺς δύο ἀγκῶνας.

Ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας φυσιολογικαὶ ἀσκήσεις καταλλήλως καὶ μεθοδικῶς ἐκλεγόμεναι ἀπὸ ἐν οἰονδῆποτε καλὸν γυμναστικὸν βιβλίον, ἐκτελούμεναι δὲ τὴν πρωίαν πρὸ τοῦ καφέ ἢ τοῦ γάλακτος καὶ ἐπίσης τὴν ἑσπέραν πρὸ τοῦ ὕπνου εἶνε ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ὑγίειαν τοῦ σώματος.

Οἱ Ἄγγλοι ἀγαπῶντες μέχρι πύθους ὅλα τὰ εἶδη τοῦ ἀθλητισμοῦ, εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ καλλωπισμοῦ των ἔχον τὰς δερματίνας ἐκεῖνας σφαίρας διὰ τῶν ὁποίων ἐξασκοῦνται εἰς τὸ προσφιλὲς καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικῶν των ἀγώνισμα, τὴν πυγμαχίαν.

Λέγεται μάλιστα ὅτι Ἄγγλος τις, λάτρης τῆς λεμβοδρομίας, τόσον ἀπεροφῆθη ὑπὸ τῆς ἀγαπητῆς τοῦ ἀσκήσεως, ὥστε ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του εἶδος πάγκου, παρομοίου

πρὸς ἔδρανον λέμβου καὶ μίαν κόπην, διὰ τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ κοπηλατῇ. . . εἰς τὴν ξηρὰν! . . .

— Ὁ ἀθλητισμὸς τῶν γερόντων

— τὰ σπορτ τῶν νηπιῶν.

Ὅταν ὑπερβῶμεν τὸ πεντηκοστὸν ἔτος, τὸ λίπασμα τῶν ἰνῶν καὶ τοῦ αἵματός μας ἐναποτίθεται ἐντὸς τῶν ἀρτηριῶν μας. Καλυπτόμεναι ὑπὸ ἀνθρακικῶν καὶ φωσφορικῶν ἀλάτων αἱ ἀρτηρίαι χάνουν τὴν ἐλαστικότητά των καὶ καθίστανται σκληραὶ καὶ ἀνθίστανται εἰς τὴν κανονικὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος.

Ἐίπομεν ὅτι ἡ ἀσκήσις, ἰδίως ἡ μετρία, ἐνεργεῖ τὴν ὥθησιν τοῦ αἵματος καὶ διεγείρει τὴν καρδίαν ὥστε νὰ πάλεται ταχύτερον καὶ ἰσχυρότερον καὶ νὰ ἐκτοξεύῃ εἰς τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα τὸ αἷμα ὑπὸ ἰσχυρότερον πίεσιν. Εὐνόητον δὲ καὶ τί δύναται νὰ συμβῇ, ἂν θελήσῃ νὰ κάμῃ μίαν ἀσκήσιν σφοδράν. Αἱ ἀρτηρίαι δύνανται νὰ διαρραγῶσι καὶ νὰ ἐπακολουθήσῃ ἔσωτερικὴ αἱμορραγία ἢ, ἐὰν ἡ διάχυσις τοῦ αἵματος γίνῃ εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἀποπληξία.

Διὰ τοῦτο αἱ ἀσκήσεις δυνάμεως, τὸ μονόζυγον, ὁ δρόμος, τὸ ποδήλατον ἀποβαίνουν κινδυνώδεις διὰ τοὺς ὑπερβάντας τὸ 50ον ἔτος, τῶν ὁποίων αἱ ἀρτηρίαι δὲν ἔχουν τὴν εὐκαμψίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον ἄλλοτε. Διὰ τὰ ἄτομα τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἡ γυμναστικὴ τοῦ δωματίου εἶναι ἰκανὴ ὅπως παράσῃ εἰς τοὺς μῦς τὴν ἐργασίαν, τῆς ὁποίας εἶχον ἀνάγκην, καὶ τοὺς ἐξασφαλίζει τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ ὄργανισμοῦ, δηλαδὴ τὴν ὑγίειαν.

Διὰ τοὺς γέροντας τοῦτο ἀληθεύει ἔτι περισσότερον. Διὰ τοὺς ὑπερβάντας τὸ 60ον ἔτος εἰς καλὸς καθημερινὸς περίπατος εἶνε ἡ μόνη γυμναστικὴ, ἥτις συνιστᾶται, ἢ τὸ πολὺ πολὺ ἐλαφραὶ τινες ἐλεύθεραι ἀσκήσεις ὀλίγων λεπτῶν διαρκείας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ νήπια, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα. Πρέπει ἀπὸ τοῦ λίκνου νὰ τὰ ὑποβάλωμεν εἰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις; Ἄναμφιβόλως ὄχι. Τοῦτο θὰ ἐβλαπτε ἀντὶ νὰ τὰ ὠφελήσῃ. Ἐὰς ἀντικαταστήσωμεν εἰς αὐτὰ τὴν γυμναστικὴν διὰ τῆς παιδείας.

Ὅπως καταστήσωμεν π. χ. εὐκαμπτον τὴν ὄσφυν τοῦ μικροῦ, ἄς τὸ κάμωμεν νὰ μιμῆται τὸν κωδωνοκρούστην, τὸν προιονιστὴν, τὸν θεριστὴν. Ὅπως ἀναπτύξωμεν τοὺς μῦς τῶν βραχιόνων καὶ τοῦ στομάχου, ἄς τὸ θέσωμεν νὰ βαδίξῃ μὲ τὰ τέσσαρα προχωροῦν καὶ ὀπισθοχωροῦν. Αἱ τοῦμπες καὶ τὰ κατορακυλίσματα ἐπὶ μαλακοῦ τάπητος κατ' ἐκάστην ἐπαναλαμβανόμενα, ἐκτὸς τῆς εὐθυμίας τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ φέρουν, θὰ ἐνισχύσουν τοὺς μῦς τῶν νώτων καὶ τοῦ τραχήλου. Θὰ διασκεδάσῃ δὲ ἀκόμη περισσότερον, ἂν τοῦ εἴπωμεν νὰ κυλισθῇ ἐπὶ τοῦ τάπητος ὡς «βαρελάκι» καὶ θὰ γυμνασθῇ ταυτοχρόνως ἢ τρυφερὰ σπονδυλικὴ του στήλη.

— τὸ συμπέρασμα

Ἐξ ὅλων τούτων καταδεικνύεται ὅτι ἡ ἀσκήσις εἶνε ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου τοῦ καθιστικῆν ζωὴν διάγοντος κατὰ πλείστων ἀσθενειῶν, ὧν ἡ πρώτη αἰτία εἶνε ἀκριβῶς ἡ ἐκ τῆς ἀκινήσεως μαλθακότης τοῦ σώματος. Ἐπίσης εἶνε ἡ μόνη ἰκανὴ νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ διαβήτην, ρευματισμοὺς, ἀρθρίτιδα, ἀπὸ τὰς νόσους τοῦ δέρματος, τὰς κεφαλαλγίας καὶ ἐν γένει τὸν νόνον σου τὸν ὄργανισμὸν μας, καθιστᾷ αὐτὸν ἰκανὸν νὰ παλαίσῃ νικηφόρος κατὰ τῶν μικροβίων, τὰ ὁποῖα μᾶς περιστοιχίζουσι καὶ μᾶς ἐπιτίθενται κατὰ μυριάδας.

Ἡ ἀσκήσις, ἡ καθημερινὴ καὶ μεθοδικὴ ἀσκήσις, ἰδού τὸ μυστήριον τῆς ὑγείας καὶ τῆς μακροβιότητος.

ΘΡΑΣ. ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Β. ΓΡΑΒΑΡΗ

Υπολοχαγού παρά τη Ήπειρωσίσει του Μηχανικού και Καθηγητού παρά τη Σχολή των Ευελπίδων

ΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐκπαίδευσις παρέχεται εἰς τὰ διάφορα τοῦ στρατοῦ ὄπλα συμφώνως πρὸς τοὺς διέποντας ἕκαστον τούτων κανονισμούς. Συμπληροῦνται δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος ἡ ἐκπαίδευσις αὐτῆ δι' ἐφαρμογῶν περιλαμβανουσῶν :

- α') εἰδικὰ ἀσκήσεις,
- β') ἔλιγμοὺς,
- γ') συνδεδεασμέναις ἀσκήσεσι στρατευμάτων διαφόρων ὄπλων ἐκτελούντων πραγματικὰ πυρὰ,
- δ') γυμνάσια.

Τούτων αἱ μὲν εἰδικαὶ ἀσκήσεις, αἵτινες πάντοτε τελοῦνται ὑφ' ὠρισμένου τινὸς ὄπλου ἢ ὑπηρεσίας, σκοποῦσι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ὄπλου τούτου ἢ ὑπηρεσίας, εἰσὶ δὲ ἐν μὲν τῷ πεζικῷ ἢ βολῇ μάχης, ἐν δὲ τῷ πυροβολικῷ τὸ σχολεῖον σκοπολῆς καὶ ἡ βολῇ μάχης ἐν δὲ τῷ μηχανικῷ τὰ γεφυρωτικὰ γυμνάσια, ἐν δὲ τῇ ὑγειονομικῇ ὑπηρεσίᾳ αἱ ἀσκήσεις ἐκείναι, αἵτινες εἰδικῶς καλοῦνται ἀσκήσεις τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας κτλ.

Οἱ δ' ἔλιγμοι σκοποῦσι μὲν νὰ καταστήσωσι τὰ διάφορα ὄπλα καὶ τὰς μεγάλας στρατιωτικὰς μονάδας ὑποχειρίους εἰς τοὺς ἡγήτορας αὐτῶν, ἀποτελοῦσι δὲ παρασκευὴν αὐτῶν εἰς τὰ φθινοπωρινὰ γυμνάσια.

Αἱ δὲ μετὰ πραγματικῶν πυρῶν ἀσκήσεις κατ' ἀρχὴν μὲν θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν στρατεύματα διαφόρων ὄπλων, τὰ ὁποῖα ἐλίссονται ἐκ συμφώνου καὶ ἐκτελοῦσι πυρὰ μετὰ βλημάτων, δυνατὸν ὅμως νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ ὑπὸ στρατευμάτων ἐνὸς μόνου ὄπλου. Ἐν ταῖς ἀσκήσεσι ταύταις ὁ ἐχθρὸς εἰκονίζεται διὰ ποικίλων στόχων, διατιθεμένων οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαφόρων φάσεων τῆς μάχης.

Τὰ γυμνάσια τέλος σκοποῦσι τὴν διδασκαλίαν τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἐνεργείας τῶν διαφόρων ὄπλων καὶ περιλαμβάνουσι τὰς ἐπομένας τρεῖς κατηγορίας :

- Α' Γυμνάσια στελεχῶν.
- Β' Γυμνάσια φρουρῶν.
- Γ' Φθινοπωρινὰ Γυμνάσια (τὰ κοινῶς μεγάλα γυμνάσια).

Μέλλομεν ν' ἀναπτύξωμεν τὰς ἀρχάς, αἵτινες ἐφαρμόζονται πρὸς διευθύνειν, ὁργάνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν τριῶν τούτων τάξεων τῶν γυμνασίων, ἀκολουθοῦντες τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἰδίᾳ καὶ Γερμανίᾳ τελούμενα.

Α'. ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

Ι. Γενικὰ περὶ τῶν γυμνασίων στελεχῶν.

Τὰ γυμνάσια τῶν στελεχῶν ἐκτελοῦνται μὲν κατὰ μικτὴν ταξιαρχίαν καὶ μερρχίαν, σκοποῦσι δὲ :

1ον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀξιωματικῶν, καθὼς παρουσιάζοντα τούτοις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ποικίλας τακτικὰς καταστάσεις, ἐθίζοντα δὲ αὐτούς νὰ λαμβάνωσι τὰς κατὰλλήλους ἀποφάσεις καὶ νὰ ἐκφράζωσι ταύτας διὰ διαταγῶν σαφῶν καὶ ὠρισμένων.

2ον τὴν προπαρασκευὴν τοῦ συνδέσμου τῶν ὄπλων, καθὼς ἐξοικειοῦνται τοὺς ἀξιωματικούς ἐκάστου τούτου πρὸς τὴν τακτικὴν καὶ τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας τῶν ὑπολοίπων ὄπλων.

3ον τὴν ἐγκατάστασιν μετὰ τῶν διαφόρων βαθμίδων τῆς διοικήσεως ἐνότητος ἀρχῶν, ἧτις ἐξασφαλίζει τὴν συμφωνίαν τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἡ μικροτέρα παρισταμένη μονὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις στελεχῶν εἶνε τὸ σύνταγμα ἢ καὶ τὸ τάγμα. Ἀντιπροσωπεύεται δ' ἐκάστη παρισταμένη μονὰς ὑφ' ἐνὸς ἀξιωματικοῦ ἐκπληροῦντος χρέη διοικητοῦ αὐτῆς, τῷ ὁποίῳ προσκρῖνται, ἀνάλογος ἀριθμὸς ἰππέων διὰ τὴν μεταβίβασιν τῶν διαταγῶν, πληροφοριῶν κτλ.

Καὶ ὡς ἐποχὴ μὲν ἐκτελέσεως τῶν γυμνασίων στελεχῶν ἐκλέγεται συνήθως ὁ μὴν Μάιος, ἵνα ἐγκαίρως ταῦτα ἔχωσι περὶ τῶν φθινοπωρινῶν γυμνασίων.

Διαρκοῦσι δὲ ταῦτα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους περὶ τῶν ἑβδομάδων.

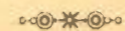
II. Παρασκευὴ καὶ ἐκτέλεσις τῶν γυμνασίων στελεχῶν.

Τὰ γυμνάσια τῶν στελεχῶν διευθύνονται ὑπὸ τῶν

ἀξιωματικοῦ, ὅστις διοικεῖ τὴν ἀνωτέραν ἐν τοῖς γυμνασίοις παρισταμένην μονάδα καὶ εἰσὶν ἀπλῆς ἢ διπλῆς ἐνεργείας, καθ' ὅσον ὁ ἀντίπαλος ὑποτίθεται ἀπλῶς ὑπάρχων ἢ παρίσταται καὶ οὗτος διὰ τῶν στελεχῶν του.

Καὶ τὰ μὲν προγράμματα τῶν γυμνασίων συντάσσονται ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν μερρχιῶν, εἰς ἃ ἀνήκουσι τὰ μέλλοντα νὰ ἐκτελέσωσι τὰ γυμνάσια τμημάτων.

Ἐκ δὲ τῶν διαφόρων ζητημάτων τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γυμνασίων παρουσιάζονται, ὁ διευθυντὴς ἐκάστου γυμνασίου στελεχῶν ἐπιφυλάσσει, ὅπως ἐπιλυθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ ζητήματα ἐκείνα τῶν ὁποίων ἡ λύσις μόνον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δύναται νὰ μελετηθῆ (ἐπὶ παραδείγματι τὰ ζητήματα ἕτινα σχετίζονται πρὸς τὰς ληπτέας διατάξεις ἐγγύς τοῦ ἐχθροῦ), προβάλλει δὲ εἰς τὴν μελέτην πάντων τῶν ζητημάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ λυθῶσι διὰ μόνης τῆς ἀναγκώσεως τοῦ χάρτου, πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν γυμνασίων.

Περιλαμβάνει δὲ τὸ θέμα ἐκάστου γυμνασίου συνήθως.

1ον ὑπόθεσιν γενικὴν δηλοῦσαν.

α') Τὴν στρατηγικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἀναφέρεται ἡ μελετωμένη ἐπιχείρησις.

β') Τὴν γενικὴν κατάστασιν τῆς μονάδος, ἧς ἡ θεωρουμένη μονὰς ἀποτελεῖ μέρος.

γ') Τὰς πληροφορίας, αἵτινες καθ' ὑπόθεσιν ἔχουσι ληφθῆ περὶ τοῦ ἐχθροῦ.

2ον ὑπόθεσιν εἰδικὴν δηλοῦσαν.

δ') Τὴν ἀρχικὴν κατάστασιν τῆς παρισταμένης μονάδος (ἐπισταθμείας, ἀποβιβάσεις, δυνάμεις κτλ.).

ε') Τὸ σύνολον τῶν εἰδικῶν ὁδηγιῶν, αἵτινες ὑποτίθεται ὅτι ἐδόθησαν πρὸ τῆς διοικήσεως διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ὑπηρεσιῶν.

στ') τὴν εἰς τὴν θεωρουμένην μονάδα παρεχόμενην ἐντολήν.

Ἡ δ' ἐκτέλεσις γυμνασίου τινὸς στελεχῶν, ἀποτελεῖται ἐξ ἡμερησίων διαλέξεων τελομένων πρὸς τοῦ διευθυντοῦ, ἐξ ἐργασιῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐξ ἐγγράφων ἐργασιῶν.

Καὶ πρώτη μὲν διάλεξις τοῦ διευθυντοῦ, ἐν ἣ οὗτος ἀναπτύσσει τὸ πρόγραμμα τῶν γυμνασίων καὶ βεβαιοῦται ὅτι ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ ἔχουσι κλῶς ἐνηγήσει τὴν ἀρχικὴν κατάστασιν, γίνεται τὸ ἐσπέραις τῆς παραμονῆς τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ γείνη ἡ ἐναρξίς τῶν γυμνασίων.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους ὁ διευθυντὴς ἐπιζητεῖ νὰ εὐ-

ρίσκηται ἕκαστον τῶν παρισταμένων στοιχείων, ἐν ἣ θέσει τοῦτο θὰ κατεῖχεν εἰς τὴν πραγματικότητά, διατηρεῖ πάντοτε συνάφειαν μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῶν στρατευμάτων, λαμβάνει γῶσιν τῶν ἐκδιδομένων διαταγῶν καὶ ἀποστέλλει ὑπὸ μορφὴν ἀναφορῶν ἐκ μέρους ἀναγνωρίσεων, πληροφορίας, αἵτινες γεννῶσιν ἐπεισὸδιχα μεταβάλλοντα τὴν ἀρχικὴν κατάστασιν καὶ ἐπιτρέπουσι νὰ εἰκονισθῆ ἡ δρᾶσις εἰς τὰς διαφόρους αὐτῆς φάσεις διὰ σειρᾶς διαδοχικῶν διαταγῶν ἐκδιδομένων κατὰ τὴν κατὰλληλον στιγμὴν.

Μεθ' ἐκάστην δὲ φάσιν λαμβάνει γῶσιν τῶν ἐφαρμοσθεισῶν διατάξεων καὶ ἐξετάζει αὐτὰς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, διευθύνει δὲ οὕτω τὸ γυμνάσιον παρέχων ἐκάστη τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀνζητηθῆ διαρκοῦντος τοῦ γυμνασίου τὴν λύσιν διαφόρων ζητημάτων.

Μετὰ δὲ τὸ γυμνάσιον ὁ διευθυντὴς ποιεῖται τὴν κριτικὴν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους τῶν τελεσθεισῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ αὐτὴ μέθοδος ἐκπαιδεύσεως ἐφαρμόζεται καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ὁ διευθυντὴς τοῦ γυμνασίου διοικεῖ πραγματικῶς καὶ τὴν γυμναζομένην μονάδα, ὡς καὶ ἐν τῇ περιπτώσει γυμνασίου διπλῆς ἐνεργείας, ὁπότε ὁ διευθυντὴς κανονίζει δι' ἀνελόγων μέσων τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν δύο ἀντιπάλων τμημάτων καὶ ἐπιτελεῖ τὰ καθήκοντα δικαιοῦ.

Ἐκαστον δ' ἐσπέραις ἡμέρας γυμνασίων ὁ διευθυντὴς συναθροίζει τμηματῶν τὸ ὅλον τοῦ μετσχόντος προσωπικοῦ καὶ δίδει τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἢ ὁδηγίας διὰ τὴν ἐπαύριον.

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῶν γυμνασίων ὁ διευθυντὴς συνοψίζει ἐν κριτικῇ τοῦ συνόλου τὰς τε μελετηθείσας ἐπιχειρήσεις καὶ τὰς ἐκτελεσθείσας διαταγὰς καὶ ἐκφέρει τὰ ἐκ τῶν περατωθέντων γυμνασίων προκύψαντα συμπεράσματα.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐγγράφους ἐργασίας, αὐταὶ εἰσὶν ἐκείναι μόνον, αἵτινες καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι ἐκτελοῦνται, διότι ἄλλως τὰ γυμνάσια τῶν στελεχῶν ἀποβάλλουσι τὸν οὐσιωδῶς πρακτικὸν χαρακτήρα, τὸν ὁποῖον δεῖν νὰ ἔχωσιν. Αἱ ἐγγράφοι ἐπομένως ἐργασίαι εἶνε :

1ον ἐγγράφοι διαταγαὶ διδόμεναι ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν μεγάλων μονάδων καὶ ἐν ἀνάγκῃ περιληπτικαὶ καὶ διαταγαὶ περὶ τῆς ἐκτελέσεως.

2ον ἐγγράφῳ ἐπὶ μικροῦ σημειωματαρίου τῶν κυριωτέρων διαταγῶν αἵτινες λαμβάνονται καὶ δίδονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

3ον ἐνδειξίς διὰ χρωματιστοῦ μολυβδοκονδύλου ἐπὶ τοῦ ἐπιτελικοῦ χάρτου τῶν διατάξεων καὶ τῶν θέσεων τῶν στρατευμάτων

καὶ 4ον συνοπτικὸν ἡμερολόγιον τῶν πορειῶν καὶ

τῶν ἐπιχειρήσεων, συντασσόμενον μόνον ὑπὸ τῆς ἀνωτέρως παρισταμένης μονάδος καὶ ὑποβαλλόμενον ὑπὸ τῆς αὐτῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον μέραρχον, ὅστις ἐπὶ τῇ βίβλῳ αὐτοῦ διαβιβάζει ὑποὶ δὲ τὰς ἐαυτοῦ ἐπὶ τῶν γυμνασίων παρατηρήσεις.

Β. ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΦΡΟΥΡΩΝ

Ι. Γενικὰ περὶ τῶν γυμνασίων φρουρῶν

Τὰ γυμνάσια φρουρῶν σκοποῦσι

1ον τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐπὶ ποικίλου ἐδάφους ἐκπαίδευσως τῶν μονάδων τῶν διαφόρων ὅπλων.

2ον τὴν εἰς τὰς μονάδας ταύτας παροχὴν εὐκαιρίας καὶ μέσων, ὅπως ἀσκηθῶσιν ἐκ συμφώνου.

3ον τὴν προπαρασκευὴν τῶν ταγμάτων, ὁλῶν καὶ πυροβολητῶν, εἴτα δὲ τῶν συνταγμάτων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθήκοντων τῶν εἰς τὰ φθινοπωρινὰ γυμνάσια.

Περιλαμβάνουσι δὲ τὰ γυμνάσια φρουρῶν εἴτε ἐφαρμογὰς τῆς ἐν ἐκστρατεῖᾳ ὑπηρεσίας εἴτε ἀσκήσεις μάχης ἀπλῆς ἢ διπλῆς ἐνεργείας.

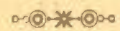
Κατὰ τὰ γυμνάσια φρουρῶν τελοῦνται ἀσκήσεις μετὰ πραγματικῶν πυρῶν, καὶ ὅταν εἴη ἐνὸς μόνου ὅπλου στρατεύματα λαμβάνουσι μέρος, ὡς αἰεὶ εἶνε δυνατὴ ἢ χρησιμοποιοῦντες ἐδάφους παρέχοντος ἐπαρκῆ χῶρον καὶ ἀσφάλειαν.

ΙΙ. Παρασκευὴ καὶ ἐκτέλεσις τῶν γυμνασίων φρουρῶν.

Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῶν γυμνασίων φρουρῶν διδεται ἐν τῇ περιοχῇ μεραρχίας τινὸς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ διοικητοῦ τῆς Μεραρχίας ταύτης, ὅστις κανονίζει τὴν σπουδαιότητά καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτησίως τελουμένων γυμνασίων, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς εἰς τὴν διάθεσίν του ὑπαρχούσας πιστώσεις, τὴν πρόοδον τῆς ἐκπαίδευσως τῶν ἀνδρῶν, τὴν σύνθεσιν τῶν φρουρῶν, τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑπηρεσίας, τὴν τυχόν παρουσίαν ἐφεδρῶν κληθέντων ἐκ τῆς κανονικῆς περιόδου, τὰς διαφόρους τοπικὰς περιστάσεις κ.λ.π. Δέον ἐπίσης νὰ καταβάλληται προσπάθεια, ὅπως κατὰ τὰ γυμνάσια φρουρῶν χρησιμοποιῶνται αἱ δι' ἄλλους σκοποὺς ἐκτελούμεναι στρατευμάτων μετακινήσεις, ὡς τὰ πυρὰ μάχης τοῦ πεζικοῦ, οἱ ἐλιγμοὶ τῶν συνταγμάτων τοῦ ἵππικοῦ, τὰ σχολεῖα πυρῶν τοῦ πυροβολικοῦ, τὰ γεφυρωτικὰ γυμνάσια τοῦ μηχανικοῦ, αἱ εἰδικαὶ ἀσκήσεις τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας κτλ.

Ἡ δὲ προπαρασκευὴ τῶν προγραμμάτων, ὅταν τὰ γυμνάσια μέλλωσι νὰ περιλάβωσι μονάδας διαφόρων σωμάτων, τελεῖται ὑπὸ τοῦ φρουράρχου μὲν, ἐὰν αἱ ἐν λόγῳ μονάδες ἀποτελῶσι μέρος τῆς αὐτῆς φρουρῆς, ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ δὲ τῆς ταξιαρχίας ἢ μεραρχίας,

ἐὰν αὐτὰ ἀνήκωσιν εἰς δύο ἢ πλείονας γειτονικὰς φρουράς. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει ὁ παρασκευάσας τὸ πρόγραμμα ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀσκήσεως, ἢ ὀρίζει τὸν διευθυντὴν αὐτῆς ἐκλέγων τοῦτον μετὰ τὴν ἄνωτέρων ἐκείνων ἀξιωματικῶν, ὧν ὁ βαθμὸς ἐπιτρέπει τὴν διοίκησιν τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀσκήσεως ἐνωθέντων στρατευμάτων.

Καὶ τοιαῦτα μὲν εἶνε συνήθως τὰ γυμνάσια φρουρῶν. Δύνανται ὁμῶς οἱ μέραρχοι νὰ διατάξωσι τὴν ἐκτέλεσιν γυμνασίων φρουρῶν στελεχῶν, εἰς τὰ λαμβάνουσι μέρος μόνον ἀξιωματικοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν φρουρὰν ἢ δύο ἢ πλείονας γειτονικὰς φρουράς, οἵτινες συνοδεύονται ὑπὸ τοῦ ἀναγκαίου βοηθητικοῦ προσωπικοῦ. Τοῦτο κυριώτατα τελεῖται ἐν τῇ ἐποχῇ ἐνεκα τῆς καταστάσεως τῶν γεννημάτων ἢ ἐκτέλεσις τῶν κυρίως εἰπεῖν γυμνασίων φρουρῶν καθίσταται δύσκολος.

Γ. ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

(κοινῶς μεγάλα γυμνάσια)

Ι. Γενικὰ περὶ τῶν φθινοπωρινῶν γυμνασίων

Τὰ φθινοπωρινὰ γυμνάσια εἰσι τὸ συμπλήρωμα τῆς ἐτησίως τῶν μεραρχιῶν ἐκπαίδευσως, ἀποτελοῦντα συγχρόνως καὶ τὸ σχολεῖον τῆς ἀνωτέρας διοικήσεως, καθὼ παρέχοντα εἰς τοὺς ἀνωτάτους ἀξιωματικούς τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὰ μέσα τῆς συνενώσεως τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν στρατευμάτων καὶ τῆς ὑπὸ συνθήκας ὡς οἷον τε ἐγγυτέρως τῇ πραγματικότητι ἐξασκήσεως αὐτῶν πρὸς πόλεμον, ἥτις ἐξάσκησις δέον ν' ἀποτελῇ τὸ διαρκὲς τῶν διοικητῶν μέλημα.

Περιλαμβάνονται δ' ὑπὸ τὴν γενικὴν ὀνομασίαν τῶν φθινοπωρινῶν γυμνασίων

α'.) Τὰ γυμνάσια στρατιᾶς, μεραρχίας καὶ ταξιαρχίας, ἅτινα κατ' ἀρχὴν τελοῦνται διαρκούσης τῆς περιόδου τῆς ἐτησίως προσκλήσεως τῶν ἐφεδρῶν. Τούτων τὰ μὲν γυμνάσια στρατιᾶς, τελοῦνται ἀνὰ δύο μεραρχίας καὶ περιλαμβάνουσι κατ' ἀρχὰς γυμνάσια μεραρχίας κατὰ μεραρχίας, εἴτα δὲ ἐπιχειρήσεις ἐκτελουμένας ὑφ' ἠνωμένων μεραρχιῶν κατ' ἐχθροῦ εἰκονιζομένου.

Τὰ δὲ γυμνάσια μεραρχίας, τῶν ὁποίων προηγοῦνται γυμνάσια συνταγμάτων καὶ ταξιαρχιῶν, περιλαμβάνουσι γυμνάσια ταξιαρχίας κατὰ ταξιαρχίας καὶ ἐπιχειρήσεις ἐκτελουμένας ὑφ' ὅλης τῆς μεραρχίας κατ' ἐχθροῦ εἰκονιζομένου.

Τὰ δὲ γυμνάσια ταξιαρχίας πεζικοῦ, ὧν προηγοῦνται γυμνάσια συνταγμάτων, περιλαμβάνουσι γυμνάσια συντάγματος κατὰ συντάγματος καὶ ἐπιχειρήσεις

ἐκτελουμένας ὑφ' ὅλης τῆς ταξιαρχίας κατ' εἰκονιζομένου ἐχθροῦ.

β'. γυμνάσια τοῦ ἵππικοῦ, καθ' ἃ τὰ συντάγματα τοῦ ἵππικοῦ κατὰ πρῶτον κεχωρισμένα, εἴτα δὲ συννωμένα ἐκτελοῦσι γυμνάσια ἐλιγμῶν. Ταῦτα τελοῦνται συγχρόνως σχεδὸν τοῖς προηγουμένοις, ἀλλ' οὕτως ὥστε τὰ συντάγματα τοῦ ἵππικοῦ νὰ δυνηθῶσιν νὰ λάβωσιν εἴτα μέρος εἰς τὰ γυμνάσια, ἅτινα τελοῦνται ἐν ταῖς μεραρχίαις τῶν.

γ') εἰδικὰ τινὰ γυμνάσια, οἷα εἶνε τὰ γυμνάσια ὀρεινοῦ πολέμου καὶ πολιορκητικοῦ πολέμου.

Ἡ δὲ φύσις τῶν διαφόρων φθινοπωρινῶν γυμνασίων, ἢ διάρκειά αὐτῶν καὶ τὰ εἰς ταῦτα μέλλοντα νὰ λάβωσι μέρος στρατεύματα ὀρίζονται ἕκαστον ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου.

ΙΙ. Παρασκευὴ τῶν φθινοπωρινῶν γυμνασίων

Ἡ παρασκευὴ οἰουδήποτε γυμνασίου κατ' ἀρχὴν τελεῖται ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ, εἰς ὃν ἀνατίθεται ἢ διεύθυνσις τοῦ ἐν λόγῳ γυμνασίου.

Καὶ διὰ μὲν τοὺς ἐλιγμοὺς τῶν συνταγμάτων τοῦ ἵππικοῦ τὰ προγράμματα ὑποβάλλονται ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ εἰς τοὺς οἰκείους μεράρχους, ἢ, ὅταν πρόκηται περὶ γυμνασίων συνόλου τοῦ ἵππικοῦ, ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Διὰ δὲ τὰ γυμνάσια μεραρχιῶν καὶ ταξιαρχιῶν πεζικοῦ τὸ Ὑπουργεῖον ἀναθέτει εἰς τοὺς οἰκείους μεράρχους τὴν φροντίδα τῆς παρασκευῆς ἢ τῆς ἐγγραφῆς παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ γυμνάσια καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στρατευμάτων, οἷον τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ θέματος τῶν ἐπιχειρήσεων, τῆς διεύθυνσεως καὶ κριτικῆς κτλ., μὴ ὑποβάλλον αὐτοὺς εἰς ἄλλους περιορισμοὺς εἰμ' εἰς τοὺς προκείμενους ἐκ τῶν ὀρίων τῶν χρηρηγηθειῶν πιστώσεων.

Διὰ δὲ τὰ γυμνάσια στρατιᾶς ὁ στρατηγὸς διευθυντῆς αὐτῶν παρασκευάζει ταῦτα συμφώνως πρὸς τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὰς γενικὰς ἐνδείξεις, τὰς ὁποίας εἰς αὐτὸν τὸ Ὑπουργεῖον παρέχει.

Ἡ δ' ὀργάνωσις τῶν γυμνασίων ὀρεινοῦ καὶ πολιορκητικοῦ πολέμου ἀνήκει τῶν μὲν πρώτων εἰς τοὺς οἰκείους μεράρχους, τῶν δὲ δευτέρων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Προβάνων εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ προγράμματος τοῦ συνόλου (ἐκλογὴν τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ γενικοῦ θέματος τῶν ἐπιχειρήσεων, προσδιορισμὸν τῶν κινήσεων τῆς συγκεντρώσεως καὶ διαλύσεως, ὑπολογισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν μετακινήσεως κτλ.) ὁ στρατηγὸς διευθυντῆς δέον νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὸν βαθμὸν τῆς

ἐκπαίδευσως, εἰς τὸν ὅποτον θὰ ἔχωσι πιθανῶς φθάσῃ τὰ στρατεύματα κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐκτελέσεως συνεπιεῖ τῆς μάλλον ἢ ἥττον μείζονος εὐκολίας μεθ' ἧς κατωρθώθη προηγουμένως ἢ συνένωσις τῶν συνταγμάτων καὶ τῶν ταξιαρχιῶν εἰς τὰ γυμνάσια φρουρῶν ἢ εἰς τὰ στρατόπεδα ἐκπαίδευσως. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει τὸ πρόγραμμα δέον νὰ συντάσσῃται κατὰ μέθοδον κανονικὴν καὶ προοδευτικὴν, ἥτις νὰ ἐπιτρέπη τὴν ἀνάλογον ἐκπαίδευσιν καὶ τῶν κατωτέρων μονάδων (συνταγμάτων καὶ ταξιαρχιῶν).

Ἡ δ' ἐκλογὴ τῆς ζώνης τῶν γυμνασίων ὑφίσταται τὴν ἐπήρειαν διαφόρων στοιχείων. Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ προουσιάζῃ ποικίλων περιστάσεων, ἥτις εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐκπαίδευσως. Δέον εἴτα νὰ παρουσιάζῃ εὐκολίαν ἐπισταθμεύσεως, νὰ κηται δὲ οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ κέντρου τῶν φρουρῶν τῶν μελλόντων εἰς τὰ γυμνάσια νὰ λάβωσι μέρος στρατευμάτων. Τέλος συμφέρον νὰ μὴ προξενῶνται μεγάλα δαπάναι ἐνεκα καταστροφῶν ἐν ταῖς ἐσοδαίαις ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρούντων στρατευμάτων,

Αἱ δὲ κινήσεις τῆς συγκεντρώσεως καὶ διαλύσεως τελοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τῶν συνήθων ὁδῶν τῆς ζῆρας. Αἱ κινήσεις αὐτὰ παρασκευάζονται ὑπὸ τῶν διευθυντῶν, διατάσσονται δὲ ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου μεράρχου, ὅταν τελῶνται ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς μεραρχίας του, ἢ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ὅταν ἀφορῶσι δύο γειτονικὰς περιοχὰς μεραρχίας. Τὰ δὲ διάφορα στρατεύματα θεωροῦνται ὡς εὐρισκόμενα ἐν γυμνασίοις ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκ τῶν φρουρῶν αὐτῶν ἀναχωρήσεως μέχρι τῆς εἰς αὐτὰ ἐπανόδου τῶν, τοῦθ' ὅπερ εὐκολύνει τὴν χάραξιν τῶν δρομολογιῶν τῶν, διότι δύνανται οἱ διάφοροι κατ' ὁδὸν ὄκημένοι τόποι νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἐπισταθμεῖαν αὐτῶν.

Αἱ δὲ διὰ τῶν σιδηροδρόμων κινήσεις διατάσσονται μὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, τελοῦνται δὲ α'.) ὑπὸ τῶν λόγων ἢ τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ μηχανικοῦ τῶν ὀφειλόντων νὰ τελέσωσι πλέον τῶν τεσσάρων ἡμερῶν πορείαν εἴτε κατὰ τὴν μετάβασιν εἴτε κατὰ τὴν ἐπάνοδον β'.) ὑπὸ τῶν ἐφεδρῶν, οἵτινες δὲν ἐγένετο δυνατόν νὰ ἐκπαιδευθῶσιν ἐπαρκῶς πρὸ τῆς ἐκ τῶν φρουρῶν ἀναχωρήσεως ἢ οἵτινες δὲν δύνανται διὰ τῶν συνήθων ὁδῶν νὰ φθάσωσιν εἰς τὰς φρουράς των τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας ἥτις ὄρισθη διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς τὰς ἐστίας των γ'.) ὑπὸ τῶν ταγμάτων καὶ τῶν συνταγμάτων τοῦ πεζικοῦ ἅτινα εὐρίσκονται εἰς φρουράς ὅπως διόλου ἐκκέντρος ὡς πρὸς τὴν ἐκλεγείσαν ζώνην τῶν ἐπιχειρήσεων.

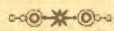
III. Ἐκτελέσεις τῶν φθινοπωρινῶν γυμνασίων.

Γενικῶς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν γυμνασίων πολὺ ὀλιγώτερον συμφέρει νὰ πολλαπλασιάζονται αἱ ἐπιχειρήσεις παρ' ὅσον ν' ἀναπτύσσεται ἑκάστη τούτων, ἐφ' ὅσον εἶνε ἀνάγκη.

Εἰδικῶς δ' οἱ μὲν ἐλιγμοὶ περιλαμβάνουσι τὴν ὑπὸ τῆς ἀκουμένης μονάδος μεθοδικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανονισμοῦ πρὸς παράστασιν ἐπεισοδίων τινῶν τῆς μάχης, οἷον συντάξεων, ἀναπτύξεων, πορειῶν προσεγγίσεως, ἀποφασιστικῆς ἐφοδῶν.

Τὰ δὲ γυμνάσια εἰσὶν ἀπλῆς ἢ διπλῆς ἐνεργείας, ὧν τὰ μὲν πρῶτα σκοποῦσι τὴν μεθοδικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανονισμοῦ καὶ τὴν διαδοχικὴν ἀναπλάστασιν τῆς μάχης, τὰ δὲ δευτέρᾳ εἰσι κυρίως τὸ σχολεῖον τῆς διοικήσεως, διότι κατ' αὐτὰ αἱ ἐλευθέρως ὑφ' ἐκτέλεσιν τῶν ἀντιπάλων λαμβανόμεναι διατάξεις εἰσάγουσι στοιχεῖόν τι ἀπροόπτου, τὸ ὅποιον ἀμεσώτερον ἀπαιτεῖ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀρχηγοῦ, πρωτοβουλίας, κρίσεως, ἀποφασιστικότητος.

Ὁ διευθυντὴς τῶν γυμνασίων ἐπωφελεῖται ἐπίσης τούτων πρὸς ἐξάσκασιν τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀσφαλείας, εἰς τὴν ἐγκατάστασιν καταυλισμῶν καὶ εἰς ἐκτελέσιν νυκτερινῶν ἐπιχειρήσεων,

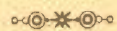
Ὁ διευθυντὴς οἰοῦντο γυμνασίου δεόν νὰ διημιουργήσῃ ἰὸν γενικὸν θέμα καθιστῶν γνωστὴν τὴν ἰδέαν τοῦ συνόλου τοῦ γυμνασίου. Ἰὸν εἰδικὰ θέματα δι' ἑκάστον τῶν ἀντιπάλων. Τῶν θεμάτων τούτων τὸ μὲν γενικὸν τὸ ὅποιον ὀρίζει τὴν κατὰστασιν καὶ θέτει ἀντιμέτωπα τὰ ἐνεργοῦντα τμήματα, περιλαμβάνει πληροφορίας δυναμένας νὰ εἶνε ἐκτερώθεν γνωστικῆς, τὸ δὲ εἰδικὸν δι' ἑνὸς ἑκάστον τῶν ἀντιπάλων δεόν νὰ εἶνε ἄγνωστον εἰς τὸν ἕτερον. Τὸ τελευταῖον θέμα ἐπιτρέπει εἰς τὸν διευθυντὴν ν' ἀγάγῃ τὴν συνάντησιν τῶν ἀντιπάλων ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν εἰς ὃ μέρος ἔκρινεν ὅτι εἶνε ὠφέλιμον. Συμφέρει ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως ν' ἀκολουθῆται μίκα καὶ ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις, κατὰ τὰς πλείους, ἐὰν μὴ καθ' ἀπάσας, τῶν ἐπιχειρήσεων, οὕτως ὥστε νὰ συνδέωνται αἱ ἐπιχειρήσεις δύο διαδοχικῶν ἡμερῶν.

Καὶ ἐν μὲν τοῖς γυμνασίοις ἀπλῆς ἐνεργείας ὁ διευθυντὴς ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν ἀπάντων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν του ταθέντων στρατευμάτων, ὀρίζων τὰ τμήματα, τὰ ὅποια θ' ἀπεικονίσωσι τὸν ἐχθρὸν καὶ παρέχων εἰς τὸν ἀρχηγόν των τὰς ἀναγκαίους ὁδηγίας.

Ἐν δὲ τοῖς γυμνασίοις διπλῆς ἐνεργείας ὁ διευθυντὴς ὀρίζει τοὺς ἀντιπάλους καὶ παρέχει εἰς ἑκάτερον τούτων τὴν ἐντολὴν του, ἔχει δὲ εἶτα τὴν ἀνωτέραν ἐποπτεῖαν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ποιεῖται τὴν κριτικὴν αὐτῶν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ διευθυντὴς διορίζει τοὺς διαιτητὰς τῶν γυμνασίων καὶ τοὺς βοηθοὺς τῶν διαιτητῶν. Τούτων οἱ μὲν βοηθοὶ πληροφοροῦσι τοὺς διαιτητὰς περὶ τῆς πορείας καὶ τῶν ἐπεισοδίων τῶν γυμνασίων, οἱ δὲ διαιτηταὶ ἐπιλύουσι τὰ ἑκάστοτε παρυσιαζόμενα ἀμφίβολα ζητήματα καὶ παρέχουσιν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τὴν χροιάν τῆς ὁμοικληθείας, ἣτις πάντοτε εἶνε εὐκαταία, δὲν ἐπεμβαίνουσιν ὅμως ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ γυμνασίου.

Οἱ διαιτηταὶ τηροῦσι τὸν διευθυντὴν ἐνήμερον τῆς πορείας καὶ τῶν ἐπεισοδίων τοῦ γυμνασίου, ὑποβάλλουσι δ' αὐτῷ τὴν προφορικὴν των ἀναφορὰν πρὸ τῆς κριτικῆς.

Αἱ δ' ἰδικίτεραι συνθήκαι, ὑφ' ἃς ἐν εἰρήνῃ τελεῖται πᾶν γυμνάσιον, ἀπαιτοῦσι τὴν τήρησιν συμβάσεων τινων, καὶ ὅποια δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἔπειτα:

Τὰ στρατεύματα ὀφείλουσι νὰ μὴ πλησιάζωσι μὴ χόμενα εἰς ἀπόστασιν ἐλάσσονα τῶν 100 μέτρων. Τὸ ἵππικὸν δὲν ἐκτελεῖ κυρίως εἰπεῖν ἐπελάσεις, αἱ δ' ἐν ἐπιτηκίαι καλπασμῶ ἐπιδειξίσεις, αἱτινες ἀντικαθιστῶσι τὰς ἐπελάσεις, δεόν νὰ πύωσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν.

Ἐὰν οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων ὑποχωρῇ, ὁ ἐπιτιθέμενος στρατὸς καὶ τὸ μὲν πεζικὸν αὐτοῦ ἀποθέσει τὰ ὄπλα, τὸ δ' ἵππικὸν ἐπικληθεῖ τὰς σπάθας εἰς τοὺς κωλοὺς των, τὸ δὲ πυροβολικὸν πύωσι τὸ πῦρ. Ὁ ἀμυνόμενος ποιεῖ ὁμοίως, ἀμφοτέρω δ' ἀνεκμένουσιν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ διαιτητοῦ. Ὁ κωνὸν οὗτος δὲν ὑφίσταται ἐξαιρέσιν.

Αἱ σιδηροδρομικαὶ ὁδοὶ διακρίνονται μόνον ἐπὶ τῶν διαπερασῶν αὐτὰς ὁδῶν. Δέματα τιθέμενα καθέτοις τῷ ἔξῃ γεφύρας τινὸς δηλοῦσιν ὅτι ἡ γεφυρα αὐτὴ θεωρεῖται κατεστραμμένη. Πάντοτε ὅμως ἄνδρες τινὲς διατίθενται πρὸς φύλαξιν τῶν δεμάτων.

Πρὸς ἐλάττωσιν τῶν ἀπικνῶν, ἃς προκαλοῦσιν ἀκαταστροφὰ τῶν γεννημάτων, ἐδάφη τινὰ δεόν νὰ θεωρῶνται ὡς κωλύματα ἀδιάβατα ὑπὸ τῶν στρατευμάτων.

Αἱ γυμναστικαὶ δὲν συλλαμβάνονται διαρκούντων τῶν γυμνασίων, τὰ δὲ ἀποσπάσματα, τὰ ὅποια ἐπιπέτουσιν εἰς τοιαύτην κατὰστασιν πύωσιν ἐνεργοῦντα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ γυμνασίου πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἀνεφοδισμῶν δύναται νὰ καταστήσῃ οὐδέτερον τὸ προσωπικὸν καὶ τὸ ὕλικόν των ἐφοδίων πομπῶν καὶ τῶν παραπομπῶν συντάγματος, ὡς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς ἐπιμεληθείας.

Τέλος τὰ γυμνάσια περικοῦνται συνήθως ὑπὸ ἐπιθεωρήσεως τῶν στρατευμάτων.

Γ. Β. ΓΡΑΒΑΡΗΣ

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΤΣΕΠΕΤΑΚΗ
Ἀρχιμανδριτοῦ

Ἡ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

Ἡ σχολικὴ χειροτεχνία λέγεται καὶ χειροτεχνικὰ ἐργασίαι. Οἱ Γάλλοι τὴν ὀνομάζουσι l'Enseignement manuel. Ἄν θέλετε δὲ, ἡ διεθνὴς αὐτῆς ὀνομασίαι εἶνε Σλοῖδ. Εἶνε τοῦτο Σουηδικὸν ὄνομα, τὸ ὅποιον υἱοθέτησαν καὶ αἱ λοιπαὶ εὐρωπαϊκαὶ γλώσσαι. Καὶ ὁ λόγος, διότι οὐδαμοῦ ἀλλοχοῦ τὸ μᾶθημα τοῦτο καλλιεργεῖται ἐπιμελέστερον καὶ ἐπιτυχέστερον ὅσον εἰς τὴν Σουηδίαν. Ἡ Σουηδία ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἔχει τὸ βεκόρ, ἂν ἐπιτρέπεται ἢ παρ' ἡμῖν συνήθης αὕτη λέξις. Ἐχουν δὲ δίκαιον οἱ Σουηδοί, καὶ κατ' αὐτοὺς καὶ οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι νὰ ἐκτιμῶσι προσηκόντως τὴν Σχολικὴν Χειροτεχνίαν. Διότι αὕτη μετὰ καὶ τῆς γεωπονίας καὶ τῶν ἄλλων πρακτικῶν μαθημάτων προσέδωκαν εἰς τὴν νεωτέραν ἐκπαίδευσιν ἐν Εὐρώπῃ τὸν ἀπαιτούμενον σήμερον πρακτικὸν χαρακτήρα.

Μέχρι πρό τιμων ἀκόμη ἐτῶν τὸ Σχολεῖον δὲν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψει παρὰ τῷ μαθητῇ εἰμὴ τὸ πνεῦμα, τὴν καρδίαν, καὶ τὸ πολὺ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὸ οὖς. Βεβαίως εἶνε ὁ πρῶτιστος τοῦ Σχολείου σκοπὸς ἡ ἀνάπτυξις τῆς διανοίας καὶ ἡ μόρφωσις τῆς καρδίας. Τιμὴ δὲ καὶ ἔπαινος εἰς τὸ Σχολεῖον, τὸ ὅποιον ἐπιτυχάει ἐν τῇ δράσει αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Εὐτυχῆς δὲ καὶ ὁ τύπος, ὅπου λειτουργοῦσι τοιαῦτα σχολεῖα. Ταῦτα ἐγκλείουσιν ἀσφαλῶς τὸ αἶσιον μέλλον τοῦ λαοῦ,

Ἄλλ' αἱ νεώτεροι κοινωνικαὶ συνθήκαι ἐδημιούργησαν ποικιλίαν ἀναγκῶν, τῶν ὁποίων ἡ θεραπεία προεκάλεσε τὴν ἐξέυρεσιν νέων πρακτικῶν μεθόδων τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ Δύσει σήμερον δὲν θεωροῦνται πλέον ἀσυμβίβαστα πράγματα Σχολεῖον καὶ χειροτεχνικὰ ἐργασίαι. Οὐδὲ κωλύεται ἡ ἐξέλιξις τῶν φυσικῶν δεξιοτήτων τοῦ παιδὸς ἐν τῷ Σχολεῖῳ. Δὲν εἶνε διόλου ὀρθόν, λέγουσιν σήμερον, νὰ παραβλέπωνται ὑπὸ τοῦ Σχολείου αἱ φυσικαὶ τοῦ μαθητοῦ δυνάμεις. Ἀπεναντίας εἶνε πολὺ σκόπιμον νὰ καλλιεργῶνται καὶ αὗται μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ἐκτιμήσεως.

Μήπως πράγματι δὲν εἶνε τελειότερος ἐκτοῦ ὁ

ἄνθρωπος, ὅταν μετὰ τῶν πνευματικῶν ἔχῃ ἀνεπτυγμέναις καὶ τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις καὶ δεξιότητας;

Ἐπειτα εἶνε ποτε δυνατόν καὶ ὠφέλιμον, ὅπως ἐξακολουθῶσιν ἀνωτέρας σπουδᾶς πάντες οἱ μαθηταὶ τῶν μικροτέρων σχολείων, ὥστε νὰ μὴ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐφοδιάζονται οὗτοι ἐγκαίρως μετὰ πρακτικῶν τινῶν γνώσεων, χρησιμωτάτων εἰς τὸν καθημερινὸν βίον;

Καὶ τὸ τελευταῖον—ἐὰν διὰ τῶν πρακτικῶν μαθημάτων διεγινώσκετο ἐγκαίρως ἡ ἰδιοφυία τῶν μαθητῶν, δὲν εἶνε πολὺ πιθανόν ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν θὰ ἐτρέποντο ἐν καιρῷ εἰς τὰ πρακτικὰ στάδια, εἰς ἃ θὰ ἠυδοκίμουσιν ἀσφαλῶς περισσότερο ἢ ἂν, ἀκολουθοῦντες τὴν τετριμμένην ὁδὸν τῆς θεωρητικῆς μόρφωσης, ἠύξανον μίαν ἡμέραν τὸν ἀριθμὸν τῶν θεσιθηρῶν;

Ἀπὸ τοιούτων ἰδεῶν ὀρμώμενοι οἱ συνήγοροι τῆς πρακτικότητος τοῦ νεωτέρου Σχολείου, ἰδοὺ τί συμβουλεύουσι. Διδάξατε, λέγουσιν τοὺς μαθητὰς νὰ χειρίζωνται τὰ ἐργαλεῖα τῶν πρακτικῶν τεχνῶν. Ἐμπνεύσατε εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Πείσατε αὐτοὺς ὅτι δύναται ν' ἀποθῶσι χρησιμώτεροι, γνωρίζοντες νὰ ἐργάζωνται πρακτικῶς.

Διότι εἰς τοῦτο καὶ μόνον περιορίζεται ὁ σκοπὸς τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας. Κατόπιν πολυχρονίων συζητήσεων ὀργανώθη οὕτω ἡ χειροτεχνία ἐν τῷ Σχολεῖῳ, ὥστε ν' ἀποφεύγωνται ἐξ ἴσου καὶ ἡ τῶς μονομερῆς θεωρητικότης αὐτοῦ καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν μαθητῶν εἰς τεχνίτας.

Ὡρίσθη οὕτω ἀκριβῶς ἡ ἔκτασις τοῦ μαθήματος, ἡ μέθοδος αὐτοῦ καὶ ὁ κυρίως σκοπὸς του. Ἡ σχολικὴ χειροτεχνία, εἶπαν, δὲν ἐπιδιώκει τὴν προπαρασκευὴν εἰδικῶν τεχνιτῶν. Ἀλλὰ τί λοιπόν;

Ἡ ἀσκησις ἐν τῇ τάξει καὶ τῇ ἀκριβείᾳ, ἡ ἀνάπτυξις τῆς προσοχῆς καὶ τῆς παρατηρητικότητος, ἡ ἐνίσχυσις τῆς θελήσεως, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἡ οἰκονομία, ἡ προαγωγή τῆς κρίσεως, ἡ ἐξέλιξις τῶν φυσικῶν δεξιοτήτων, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας ἐν τῇ πράξει—ἰδοὺ οἱ μερικοὶ σκοποὶ τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας.

Εἶδον πολλάκις μαθητὰς ἐργαζομένους ἐπὶ τοῦ μαθήματος τούτου. Ἦτο γραφικώτατον τὸ θέμα. Ἡ εὐχαρίστησις ἢ ἐκ τῆς πρακτικῆς ἐργασίας ἦτο πλήρης. Ἀφιέμενοι ἐλεύθεροι οἱ μαθητὰί ἐν τῇ ἐκλογῇ τῆς ἐργασίας, ἄλλοι μὲν κατασκευάζον στερεὰ τῆς γεωμετρίας, ἄλλοι ἔρραπτον καὶ ἔδενον βιβλία, ἄλλοι ἠσχολοῦντο εἰς τὴν ξυλογλυφίαν, ἄλλοι παρεσκευάζε γεωμετρικὸν τι ὄργανον, οἷον γνῶμονα, μοιραγωνμόνιον κτλ. Καὶ ὁ μὲν ἐμειδία ἐκ τῆς ἠθικῆς ἰκανοποιήσεως, ἣν παρεῖχεν αὐτῷ ἢ ἐπιτυχῶς προϊούσα ἐργασία του, ὁ ἄλλος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ καλύτερον τοῦ παρακαθημένου, πρὸς τὸ ὅποιον καὶ παρέβαλλε πολλάκις διὰ τοῦ βλέμματός τοῦ ἐκαστοῦ ἐργόχειρον, ἄλλος ἐφάνετο βεβουθισμένος εἰς βαθεῖαν σκέψιν, μελετῶν τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου του. Δὲν ἔλειπον καὶ δυσχερεῖαι λυπηραὶ παρὰ τοῖς μᾶλλον ἀδεξίοις, ἀλλ' ἢ ἐνασχόλησις ἦτο γενική, αἱ χεῖρες ἐκινουῦντο μετὰ προσοχῆς, οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλοῦντο εἰς ὠρισμένα σημεῖα, ἢ τάσις πρὸς τὴν ἀταξίαν ὑπεχώραι ἀπέκταντι τῆς προσοχῆς εἰς τὴν οἰκείαν ἐργασίαν. Τόσω ποικίλος καὶ προφανὴς εἶνε ὁ παιδαγωγικὸς καὶ παιδευτικὸς χαρακτὴρ τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται ἡ μεγάλη σπουδαιότης, ἥτις ἀποδίδεται σήμερον εἰς τὸ μάθημα τοῦτο.

Ἡ πρώτη τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας ἰδέα ἐν Γαλλίᾳ συνελήφθη, λήγοντος τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἡ τότε γαλλικὴ Κυβέρνησις σπεύδουσα, ὅπως ἐπιβάλλῃ παρὰ τῷ λαῷ τὴν νέαν ταύτην ἔμπνευσιν ἀπέκλειεν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ πάντα πολίτην, ὅστις μετὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς δὲν ἐγνώριζε νὰ ἀσκήσῃ καὶ μηχανικὴν τινα ἐργασίαν. Ἄλλ' ἐννοεῖται, ὅτι μὲ μόνην τὴν αὐστηρότητα τοῦ νόμου δὲν ἐλύετο τὸ ζήτημα τῆς ταχυτέρας υἰοθετήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς νέας πρακτικῆς ἰδέας. Πλὴν τῆς εἰδικῆς μορφώσεως τῶν διδασκάλων ἀπηρτεῖτο καὶ ἡ ὀλικὴ ὑποστήριξις τῆς Πολιτείας. Ἡ δὲ γαλλικὴ Κυβέρνησις ὀφείλουσα πρωτίστως νὰ περισυλλέξῃ τὰ ἐρείπια τῶν τότε πολιτικῶν κλονισμῶν δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέτῃ σπουδαίαν χρησίαν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Παιδείας. Αἱ ἐπαναστάσεις δὲν εὐνοοῦσι τὰς προόδους, ἀπεναντίας πολλάκις καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἀπειλοῦσι νὰ θάψωσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν καταστροφῶν αὐτῶν. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις παρήγορον θεωρεῖται ἡ διατήρησις τῆς τάσεως πρὸς τὴν πρόοδον ἔστω καὶ παρὰ τοῖς ἰδιώταις. Οὕτω καὶ ἐνταῦθα—ἡ τιμὴ τῆς περικιτέρω καλλιέργειας τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας ἐν Γαλλίᾳ, περὶ ἧς πρόκειται ἐνταῦθα, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν. Ὁ δυνάμενος δὲ δικαίωτον νὰ διεκδικήσῃ

τὴν τιμὴν τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς συστηματικῆς χειροτεχνίας ἐν Γαλλίᾳ εἶνε ὁ Salicis.

Ὁ Salicis κατήρτισε πλήρη σύστημα τεχνικῆς διδασκαλίας, εἰσχωθὲν ἐν τινι ἐν Παρισίοις Σχολείῳ, ὅπερ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἐχρησίμευεν ὡς πρότυπον ἐκπαιδευτήριον. Ἐκτοτε ἡ χειροτεχνία ἐν Γαλλίᾳ ἐγένετο ἀντικείμενον ἰδικζούσης μερίμνης, ἣν ἡ Πολιτεία δεικνύει διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως σχετικῶν νόμων, διὰ τῆς ἀπολύσεως ἐρηνηνευτικῶν ἐγκυκλίων, διὰ τῆς παροχῆς σπουδαίων εἰδικῶν πιστώσεων, διὰ τῆς προσήκουσης προπαρσκευῆς τοῦ διδασκαλικοῦ προσωπικοῦ καὶ διὰ τῆς ὁργανώσεως σχολικῶν ἐκθέσεων. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1882 ἄρχεται διὰ τὴν σχολικὴν χειροτεχνίαν ἐν Γαλλίᾳ νέα περίοδος, καθ' ἣν ἐπικρατεῖ ἡ ὀρθὴ περὶ αὐτῆς ἀντίληψις, καὶ ἐπετεύχθη ἡ ὑποχρεωτικὴ τοῦ μαθήματος ἐφαρμογή, καὶ ἠκριβώθη ἡ μέθοδος, καὶ ὠρίσθη ἡ ἀπαιτούμενη πίστωση, καὶ ἐγένετο ἡ ἀπόληψις τῶν πρώτων προσδοκωμένων ἀποτελεσμάτων. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ πρῶτον καὶ ἐνταῦθα πρόσωπον ἔπαιξεν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνωτέρω Salicis.

Μελετήσας ὁ Salicis τὰ ἐν ἄλλαις χώραις τελεσθέντα πειράματα σχετικῶς πρὸς τὰς τεχνικὰς ἐργασίας ἐν τοῖς σχολείοις, διωργάνωσεν ὀριστικῶς τὴν σχολικὴν χειροτεχνίαν ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ πρῶτον μὲν ἰδρύθη ἐν Παρισίοις τῷ 1882 ἰδιαιτέρως Σχολὴ πρὸς εἰδικὴν τῶν διδασκάλων προπαρσκευὴν. Ἐπειτα δὲ ἡ εἰδικὴ αὕτη μόρφωσις ἐδίδετο ἐν ἅπασιν τοῦ Κράτους τοῖς διδασκαλείοις διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως εἰς αὐτὰ τῶν ἀνγκυκλίων σχολικῶν ἐργαστηρίων. Σήμερον δὲ ἡ χειροτεχνία ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται ἀπὸ τῶν διδασκάλων μέχρι τῶν Δημοτικῶν σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ τῶν Ἐνηπιαγωγείων. Εἰδικὰ τετράδια καὶ βιβλία, δεικνύοντα τὴν μέθοδον, καὶ ὀρίζοντα τὸ εἶδος τῶν ἐκτελεστέων ἐργασιῶν, συνιστῶσι τὰ διδακτικὰ κείμενα τοῦ προκειμένου μαθήματος.

Ἐν Γερμανίᾳ λειτουργοῦσιν ἰδιαιτέρως τεχνικὰ διδασκαλεῖα, οἷον τὸ ἐν Λειψίᾳ, πρὸς τὴν τεχνικὴν τῶν διδασκάλων μόρφωσιν. Ἰδοῦ δὲ πῶς ἀντιλαμβάνεται τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἐξοχώτερος τῶν ἐπιζώντων Παιδαγωγῶν. Ἡ σχολικὴ χειροτεχνία, φρονεῖ ὁ Rein, δεῖν νὰ περιλαμβάνῃ τρία εἶδη ἐργασιῶν ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου. Οὕτω ἡ γεωπονία, λέγει, ἀνάγκη νὰ διδάσκηται ἐν στενῇ σχέσει πρὸς τὴν βοτανικὴν καὶ τὴν ζωολογίαν. Τὸ σχολικὸν ἐργαστήριον συνδυάζεται μετὰ τῆς ἰχθυογραφίας (προπλαστικῆς) καὶ μετὰ τῆς γεωμετρίας (γεωμετρικὰ σχήματα διὰ πηλοῦ).

Ἡ μεταλλουργία δύναται νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ μάθημα τῆς φυσικῆς (φυσικὰ ὄργανα). Συχνῆ προσέτι ἐν Γερμανίᾳ εἶνε καὶ ἡ ξυλογλυφία καὶ ἡ πυρογραφία, στενωῶς σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ἰχθυογραφίαν.

Ἐν Σουηδίᾳ περίφημον εἶνε τὸ ἐν Ναικίς διδασκαλεῖον, τὰ κατὰ τὸ ὅποιον ἐγνώρισεν ἡμῖν διὰ χαιρεστάτης διαλέξεως κατὰ τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον καὶ δι' ἰδιαιτέρου τεύχους (ἡ Σουηδία) τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων γνώσεων ὁ αἰοίδιμος Βικέλς, αὐτοπροσώπως ἐπισκεφθεὶς αὐτό. Τὸ τεχνικὸν τοῦτο διδασκαλεῖον, ὅστινος ἡ ἰδρυσις καὶ διατήρησις ὀφείλεται εἰς δύο Ἰουδαίους, θεῖον καὶ ἀνεψιόν, ἀπέβη διεθνὴς λόγῳ τῆς ποικίλης ἐθνικότητος τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι συρρέουσιν ἐνταῦθα πανταχόθεν τοῦ κόσμου, ἵνα ἐπὶ ὠρισμένοις διδάκτορις σπουδάζωσι τὴν περίφημον Σουηδικὴν χειροτεχνίαν καὶ μυηθῶσι καὶ τὴν λοιπὴν μέθοδον τῆς ἀγωγῆς. Διότι πλὴν τῆς χειροτεχνίας, ἥς ἡ διδασκαλία εἶνε ἐπτάωρος καθ' ἐκάστην, ἐν τῷ προτύπῳ τούτῳ διδασκαλεῖῳ διδάσκαται μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας καὶ ἡ γυμναστικὴ, καὶ ὁ χορὸς, καὶ ἡ ὠδική, καὶ ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ μαγειρικὴ.

Ἐν τῷ ἐν Ναικίς διδασκαλεῖῳ ἐσπούδασαν καὶ δύο Ἕλληνες διδάσκαλοι, δαπάναις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀποσταλέντες. Ἀγνοῶ δὲ διατὶ δὲν εἰσῆλθη ἀκόμη καὶ ἐν Ἑλλάδι τὸ παγκόσμιον πλέον καταστὰν μάθημα τῶν τεχνικῶν ἐργασιῶν. Νομίζω ὅτι τὸ ἐν Ἀθήναις Μαράσλειον διδασκαλεῖον παρὰ πᾶσιν τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ μεγάρου καλλονὴν καὶ τὴν λαμπρὰν ἐσωτερικὴν διοργάνωσιν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ τέλειον εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἀνευ τοῦ χειροτεχνικοῦ μαθήματος. Τὴν μεγάλην σκοπιμότητα αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῆ οὐδεὶς καὶ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἀσχολουμένων. Ἐκ τοῦ διδασκαλεῖου Ἀθηνῶν διὰ τῶν διδασκαλιστῶν ἠδύνατο νὰ μεταδοθῆ ἡ χειροτεχνία καὶ εἰς τὰ Δημοτικὰ καὶ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ἡ δὲ εὐρυτέρως αὕτη εἰσαγωγή τοῦ πρακτικοῦ τούτου μαθήματος ἤθελεν ἴσως χρησιμεύσει ὁ πρῶτος ἀσφαλὴς πρόδρομος τῆς ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον τροπῆς τῆς σημερινῆς παρ' ἡμῖν θεωρητικῆς τάσεως.

Οἱ ἐν Κρήτῃ Ὀργανικοὶ περὶ Παιδείας Νόμοι ἀπὸ τοῦ 1898, ὅποτε ἤρξατο ἡ ὁργάνωσις τοῦ νέου αὐτονόμου πολιτεύματος, μετὰ τοῦ γεωπονικοῦ ἀνέγραφον καὶ τὸ μάθημα τῆς χειροτεχνίας, πρώτη φορὰ

τώρα εἰσαγόμενον εἰς τὰ Κρητικὰ σχολεῖα. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ἀναγραφῆς μέχρι τῆς πρακτικῆς διδασκαλίας ἢ ἀπόστασις καὶ ἐνταῦθα ἦτο μεγάλη. Ἐλείπον αἱ προαπαιτούμεναι συνθήκαι, καθ' ὧν προσέκρουσεν, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἡ πρώτη τῆς χειροτεχνίας υἰοθέτησις. Οὔτε πίστωσις διὰ τὰ πρῶτα ὑλικά τοῦ μαθήματος ἀνεγράφη εἰς τὸν προϋπολογισμόν, οὔτε διδάσκαλοι ἱκανοὶ νὰ διδάξωσι αὐτὸ ὑπῆρχον ἐν Κρήτῃ, οὔτε ἐλήφθη πρόνοια προσκλήσεως τοιούτου εἰς τὸ ἐν Ἑρακλείῳ διδασκαλεῖον, οὔτε ἀπεστάλησαν τῆς Κυβερνήσεως ὑπότροφοι πρὸς ἐκμάθησιν τῆς σχολικῆς χειροτεχνίας. Διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τὴν ὀνομαστικὴν εἰσαγωγὴν τοῦ μαθήματος τούτου ἐν Κρήτῃ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ πράξει ὑπὸ τὴν πλήρη ἀπουσίαν τῶν ἀπαραιτήτων συνθηκῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἔλειψεν ὅμως ἐν Κρήτῃ ἀπόπειρά τις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ προκειμένου μαθήματος, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑποίας δὲν εἶναι ἴσως ἄσκαπον νὰ ἀνκοινωνηθῶσιν ἐνταῦθα.

Μέχρι πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐλειτούργει ἐν Κρήτῃ τὸ ἐν Ἀγίᾳ Τριάδι Ἱεροδιδασκαλεῖον, ὅπερ ἰδρύθη τὸ 1892 καὶ ἀνασυστάθη τῷ 1898 ἐσκώπει τὴν μόρφωσιν διδασκάλων ἄνω καὶ ἰερέων. Αἱ προαπαιτούμεναι συνθήκαι πρὸς διδασκαλίαν τῆς χειροτεχνίας ἔλειπον καὶ ἐνταῦθα. Εἶχε μάλιστα τὸ ἡμέτερον Ἱεροδιδασκαλεῖον καὶ τοῦτο τὸ πρόσθετον μειονέκτημα, ὅτι εὐρίσκετο μακρὰν ἀστικοῦ κέντρου. Βεβαίως τὸ ἀγροτικὸν περιβάλλον ἦτο πρόσφορον πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωπονίας. Καὶ δὲν ἔμεινε πράγματι ἀχρησιμοποίητος ἡ εὐνοικὴ αὕτη συνθήκη, πρώτη φορὰ ἐν Κρήτῃ εἰσαχθέντος ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλεῖῳ τοῦ γεωπονικοῦ μαθήματος ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν καθηργεῖτο τοῦτο, παρέδιδεν εἰς τὴν Μοῆν ἱκανὰ δεινύλλια καλλωπιστικὰ καὶ καρποφόρα, ὧν πολλὰ καρποφοροῦσιν ἤδη.

Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ χειροτεχνικοῦ μαθήματος ἐφάνετο ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι ἐλλείπει ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλεῖῳ πᾶσα συνθήκη. Ἐν τούτοις τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ἐνεθάρρυνε τὸ γεωπονικὸν μάθημα. Ἄνευ εἰδικοῦ καθηγητοῦ καταρθώθη κατὶ τι, τοῦλάχιστον ὑπὸ ἐποψὴν ἀποδόσεως πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων. Διὰ τί νὰ μὴ δοκιμασθῆ τὸ πείραμα καὶ ὡς πρὸς τὴν χειροτεχνίαν; Δὲν ἀναγράφεται εἰς τὸν Νόμον, ὅστις μάλιστα δίδει αὐτῇ τὴν αὐτὴν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μαθήματα σημασίαν; Ἀλλὰ καὶ πάλιν πρὸ τοῦ ὁ Διευθυντῆς παρουσιασθῆ ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὡς συνδυάζων τὰς θεολογικὰς του

σπουδᾶς μετὰ τῆς ἀξιώσεως χειροτεχνικῶν γνώσεων ἐσκέφθη πολύ. Τὰς ἐλπίδας του ἐν τούτοις ἐστήριζεν ἐπὶ δύο γεγονότων τῶν ἐξῆς—ἐπὶ τῶν εἰς τὸ γαλλικὸν διδασκαλικὸν βιβλίον τῆς χειροτεχνίας, ἐξ ὧν ἔλαβεν νύξεις τινὰς, καὶ δευτέρον ἐπὶ τῶν φυσικῶν δεξιότητων τῶν μαθητῶν, ἧς ὑπελόγιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξεγείρῃ διὰ μικρῶς τινος χειραγωγίας καὶ διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀλληλοδιδασκαλικῆς μεθόδου.

Τοιοῦτοτρόπως χωρὶς τὸ πρῶτον νὰ προβλεφθῆ ἐξ ἀρχῆς—τὰ χειροτεχνικὰ ἔργα τῶν μαθητῶν εἰς τὸ τέλος ἤδη τοῦ πρώτου ἔτους ἦσαν ἰκανὰ ν' ἀποτελέσωσι μικρὰν σχολικὴν ἔκθεσιν, ἐφ' ἣ θεορᾶ ἐξέφρασε τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κυρίου Συμβούλου ἐπὶ τῆς Παιδείας. Τὸ μάθημα ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Ἡ πρόσκλησις καὶ τῶν Κρητικῶν Σχολείων πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν πρώτην ἐν Ἀθήναις σχολικὴν ἔκθεσιν τοῦ 1904, ἐπέτεινε τὴν ἀμίλλαν παρὰ τοῖς μαθηταῖς. Ἐν τῷ μετὰξὺ ἐπῆλθε καὶ ἡ μικρὰ ἐνθάρρυνσις ἐκ μέρους τοῦ Συμβούλου. Οὕτω δ' εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔτους οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου εἶχον νὰ παρουσιάσωσιν ἰκανὴν ποικιλίαν χειροτεχνικῶν ἔργων, ὅσον βιβλία δεδεμένα, στερεὰ τῆς γεωμετρίας ἐκ χαρτονίου, ζύλινα μαχαίριδικα, κονδυλοφόρους, ὑποδεκάμετρα, πλάσιμα, μοιρογνωμόνια, σφραγίδες, χροτοφύλλακα, ποτήρια ζύλινα, δοκίμια προπλαστικῆς καὶ πυρογραφίας κτλ. Οἱ σφένδαμοι τῶν Λευκῶν Ὁρέων, αἱ ὑπόγειοι ῥίζαι τῶν ἐλαίων, αἱ πιερὸδάρφακι, τὰ κυτία τῶν φαρμάκων, τὰ κογγύλια, ὁ σκελετὸς τῶν ἀχρήστων καθελῶν—ταῦτα ἦσαν αἱ πρῶται ὕλαι τῶν μαθητικῶν χειροτεχνιμάτων. Ἡ ἀνάγκη προεκάλεσε καὶ ἐντάθη τὴν ἐφευρετικότητά εἰς τὰ πρῶτα ὑλικά καὶ ἐδίδασκε τὴν οἰκονομίαν.

Τὸ αὐτὸ ἔτος, καθ' ὃ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς οἰκονομίας κατηργεῖτο τὸ ἐν Ἀγίᾳ Τριάδι Ἱεροδιδασκαλεῖον, μακτιουμένον τῶν χρηστῶν ἐλπίδων αἵτινες εἶχον στηριχθῆ ἐπ' αὐτοῦ, ἰδρῦετο ἐν Ἡρακλείῳ τὸ ἰδιωτικὸν Λύκειον ὁ «Κοραῆς». Ὁ ἰδρυτὴς αὐτοῦ κ. Ι. Περδικάρης ἐπὶ πολλὰ ἔτη χρηματίσας καθηγητῆς καὶ Γυμνασιάρχης ἐν Κρήτῃ, ἐξοχὸς ἐπιστήμων καὶ βαθύς γνώστης τῶν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, ἐφιλοτιμήθη ὅπως εἰσαγάγῃ ἐν τῷ Λυκείῳ αὐτοῦ ὅλα τὰ νεώτερα πρακτικὰ μαθήματα κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Εὐρωπαϊκῶν σχολείων. Διὰ τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραλίπη καὶ τὴν σχολικὴν χειροτεχνίαν, ἧτις καὶ διδάσκεται εἰς τὸ Λύκειον αὐτοῦ ὑπὸ μαθητοῦ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ τέως Διευθυντοῦ τῆς αὐτῆς σχολῆς, ἀποτελοῦσα ἐν ἐκ τῶν προσφιλεστέρων εἰς τοὺς μαθητὰς μαθημάτων.

Βεβχίως ἡ ἐκτέλεσις τοῦ χειροτεχνικοῦ μαθήματος ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ καὶ ἐν τῷ Λυκείῳ «Κοραῆς» δὲν ἐστηρίχθη ἐπὶ αὐστηρῆς μεθόδου, πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται εἰδικότης, ἧτις δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει ἀκόμη ἐν Κρήτῃ. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς κυρίως ἐνταῦθα ἦτο ἄλλος. Εἶνε τὸ μάθημα τῆς χειροτεχνίας εὐκόλως ἐφαρμοστόν καὶ παρ' ἡμῶν; Εἶνε ἐπαγωγὸν παρὰ τοῖς μαθηταῖς; Τίς ἡ παιδαγωγικὴ αὐτοῦ σημασία; Καὶ ἡ ἀμεσώτερον χρησιμότης τῆς καινοτομίας ποῦ ἔγκειται;

Ἐν πρώτοις τὸ ζήτημα τῆς καθαρότητος καὶ τῆς καλῆς διατηρήσεως τῶν βιβλίων λύεται ὀριστικῶς διὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων μαθητῶν βιβλιοδετήσεως καὶ συγῆς ἐπιδιορθώσεως τῶν διδασκαλικῶν αὐτῶν βιβλίων. Δὲν εἶνε δὲ τοῦτο διόλου μικρὸν, διότι αἶρεται οὕτω ἡ μεγάλη ἀσχημία, τὴν ὁποίαν παρουσιάζουσι τὰ ἄρραφα, τὰ ἀκάθαρτα, τὰ εἰς φύλλα διακελυμένα βιβλία τῶν μαθητῶν. Ὅσον ἀπαισιὰ εἶνε ἡ ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν βιβλίων εἰς χεῖρας τῶν μαθητῶν ἐντύπωσις, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ ἀκαθαρσία αὐτῶν δύναται σπουδαίως νὰ ἐπιδράσῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑγείαν, τόσον ὡραῖον εἶνε τὸ θέαμα τῆς τάξεως καὶ καθαριότητος τῶν βιβλίων καὶ τῶν τετραδίων. Οἱ μαθηταὶ εἰσάγονται ἀσφκλῶς εἰς τὴν κληκισθησίαν καὶ τὰς πολυτιμους ἔξεις τῆς καθαρότητος καὶ τάξεως καὶ αὐτῆς τῆς οἰκονομίας. Τὸ δεδεμένον καὶ προφυλαττόμενον βιβλίον δύναται νὰ χρησιμοποιηθῆ κάλλιστα ὑπὸ τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ ἢ νὰ πωληθῆ βραδύτερον ἔστω καὶ μὲ ἐκπεσμὸν εἰς τὸν ἄπορον μαθητὴν, ἂν δὲν προσφερθῆ ὡς δῶρον.

Ἐπειτα ἡ κατασκευὴ τῶν στερεῶν διὰ καταλλήλου χάρτου ἐκτὸς τῆς ἀναπτύξεως τῆς λεπτότητος τῆς ἀφῆς τῶν χειρῶν, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ δυσκολία τῆς ἀκριβοῦς καταμετρήσεως καὶ συγκολλήσεως τοῦ χάρτου ἢ τοῦ χαρτονίου, διευκολύνει προσέτι τὰ μέγιστα τὴν κατανόησιν τοῦ μαθήματος τῆς Γεωμετρίας, ἀποβάνοντος συνάμα μᾶλλον εὐχαρίστου διὰ τῆς ἀμέσου ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὅπου ἡ χειροτεχνία δὲν διδάσκεται ὡς μάθημα ἰδιαίτερον, ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν οἰκείων διδασκάλων ἢ κατασκευῆ τῶν ἐκάστοτε συναντωμένων σχημάτων τῆς Γεωμετρίας. Ὅσον ἐκ πρώτης ὕψεως φαίνεται εὐκόλος ἡ ἐργασία, τόσον ἐν τῇ πράξει εἶνε δυσχερής. Καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀποπλάνησις τῶν γραμμῶν μακταῖσ' ὀλόκληρον τὸ σχῆμα ἢ δὲ συγκόλλησις τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ στερεοῦ ἀπαιτεῖ μεγάλην ὑπομονὴν καὶ λεπτότητα ἀφῆς. Γνωστὸν δ' ὅτι λαμβάνεται ὑπὸ σπουδίας ἐποψίν καὶ ἡ ἐξωτερικὴ καθαριότης τοῦ ἔργου. Ὁ ἀδέξιος μαθητὴς ἐπαναλαμβάνει πολλάκις τὸ αὐτὸ ἔργον.

μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ἢ ἐπανάληψις δ' αὐτῆ διδάσκει τὴν ἐπιμονήν, ὡς ὄρον εὐδοκίμησεως ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

Κατὰ δὲ τὰς ἐορτάς καὶ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων ἡ χειροτεχνικὴ ἐνασχόλησις ἀποβαίνει σωτήριος τοῖς μαθηταῖς, ἀποτρέπουσα τούτους ἀπὸ τῶν ἐπικινδύνων συναναστροφῶν καὶ περιπλανήσεων ἀνά τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιβλαβοῦς ἀργίας. Ἄνευ βλάβης οὐδεμιᾶς μετὰ πάσης εὐχαριστήσεως δύναται ὁ παῖς νὰ διέλθῃ ὀλοκλήρως ὥρας ἐργαζόμενος ἐπὶ ὡραίου ζυλυγλυφικοῦ ἔργου, ὅπερ ἀνυπομονεῖ νὰ συμπληρώσῃ, ὅπως τὸ προσφέρει δῶρον τῆς τεχνικῆς αὐτοῦ δεξιότητος εἰς τοὺς γονεῖς ἢ εἰς τινὰ συγγενῆ ἢ φίλον, ἢ ὅπως τὸ παραδώσῃ εἰς τὴν σχολικὴν συλλογὴν, ἧτις ἐν καιρῷ θὰ ἐκτεθῆ εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῆς Σχολῆς. Ἐν ταυούτῃ περιπτώσει εἶνε ἀναγκασία ἡ ἐπεμβασίς τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων πρὸς ἀναστολήν τῆς παραγομένης ψυχώσεως, ἧτις ἀφιεμένη ὄλως ἐλευθέρᾳ δύναται ν' ἀποβῆ πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν μαθημάτων ἢ καὶ τῆς ὑγείας τοῦ μαθητοῦ, ἀπαιτούσης καὶ ἄλλην κίνησιν, ὅσον παίγνια, περίπατον, ἐκδρομάς.

Ἐν τοῖς οἰκοτροφείοις ὅπου συμβιοῦσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πολλοὶ μαθηταί, ὑπὸ εἰδικῶν προσώπων ἐπιτηρούμενοι, μετὰ τῆς ἐλευθέρως ἀναγνώσεως ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ τοῦ Λυκείου, μετὰ τῶν παιγνίων ἐν τῇ αὐλῇ, μετὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων καὶ τῆς ψῆδίκης, ἐνδείκνυται σπουδαῖον παιδαγωγικὸν στοιχεῖον καὶ ἡ σχολικὴ χειροτεχνία, σκοπίμως κανονισμένη ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ οἰκοτροφείου. Χάρις εἰς αὐτὴν διέρχονται οἱ οἰκότροφοι ὥρας τινὰς ἡσυχώτεροι, σοβαρώτεροι, εὐθυμότεροι καὶ μᾶλλον ἡσφαλισμένοι ἀπὸ τῶν ἀτοπημάτων τοῦ περιορισμοῦ. Διότι ὅπως ἡ ἄκρα ἐλευθερία τῶν ἐξωτερικῶν μαθητῶν, οὕτω καὶ ὁ ἄκρος περιορισμὸς τῶν ἐσωτερικῶν τοιούτων ἔχει τὰς ἐπικινδύνους ἀπόψεις, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἄριστος φύλαξ ἀποδεικνύεται ἡ περι ἧς πρόκειται σχολικὴ ἐνασχόλησις, σκοπίμως ρυθμιζομένη ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

Κατὰ τὰς νεώτερας θεωρίας κατ' οἶκον καὶ κατὰ τὰς ἐορτάς δὲν πρέπει νὰ μελετᾷ πολὺ ὁ μαθητὴς. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὁ παῖς διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀμεσον καὶ πεφωτισμένην ἐπίβλεψιν τῶν γονέων ἢ εἰδικῶν προσώπων ἢ ἀποχῆ ἀπὸ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας δὲν θὰ ἦγεν εἰς ἄλλο κακὸν μείζον τῆς κοπώσεως τοῦ πνεύματος—τὸ τῆς ἠθικῆς ζημίας, ὅλων τῶν λοιπῶν παιδαγωγικῶν μέτρων μετὰ προσῆχης λαμβανόμενον παρὰ τῶν ἀρμοδίων. Ἀλλ' ἐὰν λείπη ἡ προσήκουσα ἐποπτεία ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ παιδὸς ἐκ μέρους τῶν γονέων, ἢ ἐὰν οὗτος ἐξέφυγε τοῦ ζυγοῦ, ὡς νομίζει, τῆς πατρικῆς διευθύνσεως εἰς τὸ ζήτημα τῶν συναναστρο-

φῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς διανύσεως τῶν ὡρῶν αὐτοῦ ἐξω τοῦ οἴκου καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου, ἐν ταυούτῃ περιπτώσει δὲν νομίζετε ὅτι ἐξοχον προφυλακτικὸν μέτρον καὶ ἠθοποιὸν μέσον εἶνε μία τις κατ' οἶκον ἐργασία τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ παιδός, οἷα π. χ. ἡ σχολικὴ χειροτεχνία; Δὲν γνωρίζω ἂν ἀπατώμαι πολὺ, σχετίζων τὸ ἠθικὸν μειονέκτημα τῆς φοιτήσεως ἡμῶν νεολαίας μετὰ τὴν ἔλλειψιν τοιούτων κατ' οἶκον ἐνασχολήσεων. Φύσει ἀποστέρει τὸ βιβλίον ὁ μαθητὴς, δημοσίᾳ ἐπίβλεψις τῶν ἠθῶν δὲν ἐθεσπίσθη ἀκόμη παρ' ἡμῶν, ἡ οἰκογένεια δὲν γνωρίζει ἢ δὲν εὐκαιρεῖ νὰ χειραγωγῆ τὰ τέκνα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς καλῆς ἀγωγῆς, τοῦ σχολείου ἢ παιδαγωγικῆς ἐπίδρασις δὲν φθάνει πολλάκις πέραν τῆς αὐλῆς αὐτοῦ, δὲν ἐγενικεύθησιν εἰσέτι παρ' ἡμῶν τὰ τεχνικὰ μαθήματα, ὑπὸ τοιούτους ὄρους δὲν εἶνε δυσεξήγητος ἡ λυπηρὰ ἠθικὴ κατάστασις τῆς μαθητικῆς ἡμῶν νεολαίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται τὸ μέλλον τῆς πατρίδος.

Ἐν τῇ Δύσει παρὰ πάντα τὸν εὐρὺν κύκλον τῶν ἐπιστημῶν, παρὰ πᾶσαν τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, δὲν θεωρεῖται διόλου περιττὸν ὅπως καὶ τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα παρέχουσι τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ στοιχεῖα τῶν πρακτικῶν γνώσεων. Χειροτεχνία, γεωπονία, ἐφαρμοσμένη ἰχθυογραφία, πραγματικὴ καλλιγραφία, ἐμπορικὴ ἀριθμητικὴ, ξέναι γλῶσσαι—οὐδὲν πρακτικὸν διδάγμα παραλείπεται ἀλλαχοῦ ἐξ ὧν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς εἰσερχόμενος εἰς τὸν δυσχερῆ τοῦ βίου ἀγῶνα. Ἐνῶ παρ' ἡμῶν; Ὅσοι τῶν μαθητῶν τῶν Δημοτικῶν καὶ Ἑλληνικῶν Σχολείων, ἴνα μὴ εἶπω καὶ τῶν Γυμνασίων, μὴ δύνασθαι ἢ μὴ θέλοντες νὰ συνεχίσωσι τὰς σπουδὰς τῶν ἐπιδιδόντων εἰς τὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα, ἀμυβῶν ἂν ἀποκομίζουσιν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε σπουδῶν αὐτῶν πολλὰ στοιχεῖα πρὸς ἐφαρμογὴν εἰς τὴν πρᾶξιν. Καὶ στεροῦμεθα προσέτι ἡμεῖς τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, αἵτινες ἀλλαχοῦ παρέχουσι τὴν κυρίως ἐπαγγελματικὴν προπαρασκευήν.

Διὰ τοῦτο ὅταν καὶ παρ' ἡμῶν τὰ Σχολεῖα θὰ συνεδύκων φρονίμως τὴν ἠθικοπνευματικὴν ἀγωγὴν μετὰ τῆς πρακτικῆς πολυμερείας θὰ εἴχομεν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν σπουδαιότατον παράγοντα, μετὰ τοῦ ἀτόμου ὑπισχυόμενον πολυτιμοτάτην εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος ὑπηρεσίαν.

Διότι δὲν εἶνε ἀγνωστον τὸ ἱστορικὸν δόγμα, ὅτι τὰ ζητήματα, ἕτινα συνέχονται μετὰ τὴν πρόοδον τῶν κοινωνιῶν, εἶνε πρὸ πάντων παιδαγωγικῆς φύσεως. Διὰ τοῦτο τὸ κλῆρον Σχολεῖον εἶνε κοινωνικὴ πρόοδος καὶ εὐημερία. Ἄριστον δὲ Σχολεῖον κατὰ τὴν ἐννοίαν ταύτην εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὐδόλως παραβλέπον τὴν ἠθικὴν καὶ ἐθνοπρεπῆ μόρφωσιν, ἐφοδιάζει πρὸς τοῦτοις τὸν μαθητὴν μετὰ τῶν πρακτικῶν ἐκείνων κεφαλαίων, τῶν ἀπαραιτήτως ἀπαιτούμενων ἐν τῇ πράξει τοῦ βίου, ὅστις μετέχει μὲν τοῦ πνεύματος, μετέχει δὲ καὶ τῶν ὑλικῶν χερειωδῶν.

Ἡρακλεῖον-Κρήτης
Ἄρχμ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΤΣΕΠΕΤΑΚΗΣ

ΑΛΗΘΗΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ

I. Ο ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

— «Τίς εἶ;
— «Γαλλία!
— «Δέν ἐπιτρέπεται ἡ διάβασις.
— «Καί ὅμως ἠρχόμην διὰ νὰ ὁμιλήσω εἰς τὸν ἀρχηγόν σας.

— «Ἀπομακρύνθητι ὀλίγον καὶ περίμενε.

Ὁ διάλογος οὗτος ἔλαβε χώραν τῆ 14ῃ Νοεμβρίου 1870 εἰς τὰς ἑνδεκά ὥρας τῆς νυκτός μεταξὺ σκοποῦ τινος τῆς Γαλλικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ 16ου σώματος τῆς στρατιᾶς τοῦ Λείγερως καὶ ἐνός νεανίου εἰκοσιν ἐξ ἑως εἴκοσι ἐπτά ἐτῶν.

Ὁ σκοπὸς εἰδοποίησε τὸν ἀρχιφύλακον ἐπιλοχίαν οὗτος δὲ ἔφθασε μετ' ὀλίγα λεπτὰ συνοδευόμενος ὑπὸ τεσσάρων ἐπίππων δραγῶνων.

— «Τίς εἶ; ἐπνελάθε.

— «Γαλλία!

— «Τί θέλεις;

— «Νὰ μὲ παρουσιάσητε εἰς τὸν ἀρχηγόν σας.

— «Ἐχεις σοβαροὺς λόγους διὰ τοῦτο;

— «Σοβαροὺς καὶ κατεπείγοντας.

— «Κατά. Θὰ σοῦ δέσουν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θὰ σὲ ὀδηγήσωσι πρὸς αὐτόν.

Δύο δραγῶνοι ἀφίππευσαν καὶ περιέδεσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεανίου διὰ μανδηλίου, κατόπιν δὲ ἡ συνοδεία κατηνύθη πρὸς τὴν οἰκίαν τὴν κατεχομένην ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ Ἀρκιέρ, διοικητοῦ τῆς ἴλης τῆς ταχθείσης ὡς πρόσκοπος ἐν τῷ μικρῷ χωρίῳ Dampron.

Ἡ ἴλη αὕτη ἀπαρτιζομένη ἐξ ἑκατὸν περίπου ἰππέων ἦτο ἐπιφορτισμένη νὰ κατοπτεῦῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ παρατηρῇ καὶ παρακολουθῇ κατασκοπεύουσα τὰς διαφόρους κινήσεις του. Ὁ ἐπιλοχίας ἔφθασε τὴν στιγμήν καθ' ἣν ὁ λοχαγὸς δώσας τὰς διὰ τὴν νύκτα διαταγὰς του ἠτοίμαζέτο νὰ κατακλιθῇ ἐνδεδυμένος ἐπὶ ἀθλίου τινος ἀχυροστρώματος ριφθέντος ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ δωματίου του.

— «Τί θέλεις; λέγει εἰς τὸν ὑπαξιωματικόν.

— «Λοχαγέ μου, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, σὰς φέρω ἕνα

χωρικόν, ὅστις πρὸ ὀλίγου παρουσιάσθη εἰς τὰς ἐμπροσθοφυλακὰς μας καὶ ζητεῖ νὰ σὰς ὁμιλήσῃ.

— «Τί μὲ θέλει;

— «Δέν γνωρίζω, λοχαγέ μου, ἀλλὰ δύνασθε νὰ τὸν ἐρωτήσητε ὁ ἴδιος, εὐρίσκειται εἰς τὴν θύραν σας.

— «Εἰσάγαγέ τον.

Ὁ ἐπιλοχίας ὀδηγήσας τὸν νεανίαν, ἀπεσύρθη εἰς τὴν παρεκκείμενον δωμάτιον, ἔτοιμος νὰ παρουσιασθῇ ἂν ὁ ἀνώτερός του τὸν ἐκάλει. Ὁ λοχαγὸς ἐπέτρεψε τότε εἰς τὸν ἄγνωστον νὰ ἀνεγείρῃ τὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπίδεσμον, οὕτω δὲ οἱ δύο ἄνδρες ἐξήτασαν ἀλλήλους ἐπὶ τινι δευτερόλεπτα ἐν σιγῇ.

Ὁ ἄγνωστος εἶχε μίαν ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνοικτῶν καὶ φιδρῶν φυσιογνωμιῶν, χίτινες ἐκ πρώτης ὄψεως θέλγουνσι καὶ εὐχαριστοῦσιν οἱ μεγάλοι τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀντηνακλᾶτο ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ εὐθύτης, ἐνέπνεον ἐμπιστοσύνην καὶ εὐκόλως ἐμάντευέ τις ὅτι τὰ ὀλίγον χονδρὰ χεῖλη του, δέν ἠνοίγοντο ποτὲ ἢ διὰ νὰ εἴπωσιν τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ λοχαγὸς ἐξ ἄλλου, θὰ ἦτον ὡσεὶ τριακοντούτης, τὸ θάρρος δὲ καὶ ἡ ἀποφασιστικότης του ἀνεγνώσκοντο καὶ διεκρίνοντο ἐπὶ τῶν ἀρρενωπῶν καὶ ζωηρῶν χαρκτηριστικῶν του.

— «Τί ἐπιθυμεῖς; ἠρώτησε τέλος ὁ λοχαγὸς τὸν ἄγνωστον.

— «Κύριε λοχαγέ, ἀπεκρίθη ὁ νεανίας, ἔρχομαι νὰ σὰς κάμω μίαν πολὺ ἐνδιαφέρουσαν ἀνακρίνωσιν.

— «Ὁμιλήσον, σὲ ἀκούω.

— «Εἶμαι ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ T.... μικροῦ χωρίου εὐρισκομένου τέσσαρας σχεδὸν λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, ἐκπληρῶ δὲ ταυτοχρόνως καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ δημογραμματέως. Σήμερον τὸ ἀπόγευμα πρῶτον ἀπόσπασμα, τὸ πρῶτον ὅπερ εἶδομεν, ἐνεφανίσθη εἰς τὸν μικρὸν μας τόπον. Τοῦ δημάρχου καὶ ἀσθενοῦντος καὶ τοῦ πρώτου παρέρρου τοῦ καὶ ἀντικταστάτου τοῦ ἀπουσιάζοντος, ἡμῶν ὑποχρεωμένους νὰ ἀποκριθῶ ἐγὼ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ διευθύνοντος τὸ ἀπόσπασμα. Ἀφοῦ μὲ ἠρώτησε περὶ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ χωρίου, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκιῶν, τῶν σταύλων κ.τ.λ. οὐς πε-

ριεῖχε, διέταξε νὰ τὸν ὀδηγήσωσιν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ὅπου ἀφοῦ ἔλαβε γνῶσιν τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων ὅσαι εὐρίσκοντο ἐκεῖ, ἐπηνήθη κατόπιν εἰς τὸ δημαρχεῖον διὰ νὰ συναντήσῃ τοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς. Ἡμῶν παρών, συνεκρότησαν τότε μικρὸν συμβούλιον τὸ ὅποῖον ἤκουσα καὶ ἀντελήφθη καθ' ὅλοκληρίαν...

— «Ὁμιλεῖτε λοιπὸν τὴν Γερμανικὴν; διεκρούσεν ὁ λοχαγός.

— «Εἶμαι Λορραίνος, κύριε λοχαγέ, καὶ τὴν γλῶσσαν ταύτην τὴν γνωρίζω κατὰ βάθος.

— «Ἐξακαλούθησον τὴν διήγησίν σου.

— «Ἐκ τῆς συνομιλίας των ταύτης ἔμαθον ὅτι ἦλθον εἰς τὸ χωρίον μας ἀπλῶς ὅπως κατασκοπεύσασιν καὶ ὅτι θὰ διήρχοντο ἐκεῖ τὴν νύκτα, πλην ἡ βραχεῖα αὕτη διάρκεια τῆς διαμονῆς των δέν τοὺς ἡμῶν ἰδίως καθόλου τοῦ νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὴν πτωχὴν μας κοινότητα ὡς πολεμικὴν συνεισφορὰν πέντε χιλιάδας φράγκα καὶ μεγάλην προμήθειαν τροφίμων παντὸς εἶδους.

«Μὲ ἠνάγκασαν, κύριε, νὰ ὑπάγω ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ εἰδοποιήσω τοὺς κατοίκους ὅτι ἀποκτιοῦσιν ὅπως τὰ χρήματα καὶ αἱ ζωοτροφίαι εὐρεθῶσιν αὐριον τὸ πρῶτ εἰς τὸ δημαρχεῖον.

«Κατ' ἀρχὰς ἠρνήθησαν ἐπιμόνως, πλην ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ των ὅτι θὰ ἐλεηλάτουν τὸ χωρίον, ἔπρεπε νὰ ὑπακούσω.

«Ἄλλὰ δέν ἤρκεσαν ὅλα ταῦτα. Ἀφοῦ ἐζήτησαν καὶ ἀπήτησαν τὸ τίμημα τοῦ ἰδρώτος τῶν χωρικῶν μας, τὴν περιουσίαν εἴκοσι δυστυχῶν οἰκογενειῶν, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς καλλιτέρας οἰκίας, ἀναγκάσαντες τοὺς ἰδιοκτῆτας νὰ τοὺς παραθέσωσι πᾶν ὅ,τι καλλίτερον ἐν τῷ ὑπογείῳ καὶ ἐν τῇ ἀποθήκῃ των εἶχον, κατόπιν ἤρχισαν τὰ ὄργια.

«Τότε ἀλλοίμονον εἰς τὰς οἰκογενείας ἐκείνας, αἰτινες ἔτυχε νὰ συγκαταλέγασιν μεταξὺ των νεάνιδας, οὐαὶ εἰς τὸν ἀδελφόν, ὅστις θὰ ἐπροστάτευε τὴν ἀδελφήν του, δυστυχία εἰς τὸν σύζυγον, ὅστις θὰ ὑπερήσπιζε τὴν περιυβριζομένην σύζυγόν του..... Οἱ Γερμανοὶ εἶναι ἐκ φύσεως ἀνοικτίρμονες καὶ ἀσπλαχνοὶ ἢ μέθη τοὺς καθιστᾷ ἀγρίους καὶ θηριώδεις ὡς τὰ κτήνη.

«Εἶδον, κύριε, εἶδον δυστυχῇ γέροντα ἐκδιωκόμενον τῆς οἰκίας του καὶ κτυπώμενον βαναύσως διὰ ξιφοθήκης, ἐπειδὴ ἠθέλησε νὰ περισώσῃ τὴν τιμὴν τῆς μικρᾶς του ἐγγονῆς οὐσης μόλις δέκα ἐξ ἐτῶν. Εἰς τὴν θέαν τοῦ δυστυχιοῦ ἐκεῖνου λευκότριχος, τοῦ ὁποίου αἱ χεῖρες ἀνυψοῦντο ἰκευτικῶς πρὸς τὸν οὐρανόν, οὐτινος νὰ ἀνίσχυρα δάκρυα διηυλάκωνον τὸ πλῆρες ρυτίδων πρόσωπόν του... ἡσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ μου δῆγματα θυμοῦ σφοδροτάτου καὶ ἀγανακτικῆς με-

γίστης καὶ ἀνεκφράστου. Ὁρκίσθη νὰ ἐδικινηθῶ τοὺς δυστυχεῖς συμπατριώτας μου καὶ ἀποτρέψω τὴν πλήρη καταστροφὴν των.

«Ἐξετάσας ἐπληροφορήθη ἤδη καὶ γνωρίζω ὅλας τὰς οἰκίας τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν Γερμανῶν παρετήρησα δὲ, ὅτι δέν ἔθεσαν προφυλάξεις ἀρκούντως ἀσφαλεῖς καὶ ἰσχυρὰς καὶ ὅτι τὸ φυλακεῖόν των φρουρεῖται ἐξ ἀνδρῶν σχεδὸν μεθυσμένων, ἐν μιᾷ λέξει, ὅτι θὰ ἦτον εὐκολώτερον νὰ τοὺς καταλάβῃ τις ἐξ ἀπρόσπου καὶ νὰ τοὺς αἰχμαλωτίσῃ.

«Διὰ μέσου δὲ ἐνός ἀγροτικοῦ ταχυδρόμου, ἔμαθον σχεδὸν ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῆς Γαλλικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, καὶ ἔσπευσα νὰ ἔλθω ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον ὅπως σὰς εἰδοποιήσω....

— «Πρὸς τίνα σκοπὸν; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός, συγκινηθεὶς λίαν ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης.

— «Πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ εἰσκαουσθῶ καὶ νὰ ὑποδείξω τὴν ὁδὸν εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ μὲ ἠκολούθουν.

Ὁ λοχαγὸς ἐσιώπησε, τὸ ὀξύδερκὲς βλέμμα του ἐσταμάτησεν ἐν δευτερόλεπτον ἐπὶ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ χρηστῆς μορφῆς τοῦ δημοδιδασκάλου. Ἡ βραχεῖα αὕτη ἐξέτασις ἤρκεσεν ὅπως πεισθῇ περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν λόγων του, τὸ ζήτημα ὅμως ἦτο τόσον σπουδαῖον, ὥστε μία συζήτησις πολὺ σοβαρώτερα καὶ πλέον ἐμβριθεστέρα ἦτον ἀπολύτως ἀναγκασία.

— «Ἄλλὰ, φίλε μου, ἐπανελάθεν ὁ ἀξιωματικός, τίς μὲ βεβαιώνει ὅτι λέγεις τὴν ἀλήθειαν; Πῶς δύνασαι νὰ πισύσης ὅτι εἰς ἀξιωματικὸς ἐπὶ ἀπλήμονον πληροφῶρῃ συγκατατίθεται νὰ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ἀνδρῶν του; Ἐπὶ τέλους τίνας ἐγγυήσεις δίδεις ὅτι αἱ διαβεβαιώσεις σου αὐταὶ εἶνε ἀληθεῖς;

— «Τὴν ζωὴν μου, κύριε λοχαγέ.

— «Τὴν ζωὴν σου!... Παραδέχομαι καὶ πιστεύω ὅτι λέγεις τὴν ἀλήθειαν, τί ὅμως σὲ πείθει καὶ σὲ βεβαιώνει ὅτι οἱ Γερμανοὶ θὰ συλληφθῶσιν ἄνευ ἀντιστάσεως. Γνωρίζεις τὸν ἀριθμὸν των;

— «Εἶνε τριάκοντα πέντε, ἐξ ὧν εἰς ἀνώτερος ἀξιωματικός καὶ τέσσαρες κατώτεροι διαμοιρασμένοι εἰς πέντε διαφόρους οἰκίας. Γνωρίζω τοὺς σκοποὺς των, ἅμα χαράξῃ θὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ χωρίον, ἤδη ὅμως, κοιμῶνται ἡσύχως καὶ βαθέως, νομίζοντες ἑαυτοὺς μακρὰν πάσης ἐχθρικῆς προσβολῆς. Δέν πρέπει λοιπὸν νὰ διστάσητε κύριε λοχαγέ, καθόλου, χρειάζεται θάρρος καὶ χωρὶς νὰ ριφθῇ εἰς τουφεκισμό, οἱ τριάκοντα πέντε ἐκεῖνοι Γερμανοὶ θὰ εἶνε αἰχμάλωτοί σου. Ἡ ἐπιτυχία εἶναι βεβαία ταύτην τὴν νύκτα, αὐριον ὅμως θὰ εἶνε πολὺ ἀργά. Ὡς ἐγγύησιν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μου διατάξατε νὰ μὲ δέσωσιν ἐφ' ἐνός ἵππου μεταξὺ δύο ἵππέων, καὶ ἐὰν αἱ διαβεβαιώσεις μου εἶνε ψευδεῖς, ἐὰν ἡ πρόρρησις μου δέν πραγματοποι-

ποιηθῆ κατὰ καρδίαν, τινάξατέ μου τότε τὰ μυαλὰ εἰς τὸν ἀέρα.

Προφέρων τοὺς ἐντόνους τούτους λόγους ὁ δημοδιδάσκαλος μετεμορφώθη καθ' ὄλοκληρίαν. Ὁ λοχαγὸς ἐνόμισεν ὅτι εἶχε πρὸ αὐτοῦ ἕνα ἐξ ἐκείνων τῶν γενναίων καὶ τολμηρῶν πατριωτῶν τῆς μεγάλης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, οἵτινες ἐβάδιζον τόσον θαρραλέως καὶ ἀνδρείως εἰς ἐκείνην τὴν ἐξοχὸν πορείαν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἣν ἤρχισε δώσας τὸ παράδειγμα ὁ ἠρωϊκὸς Beaurepaire.

Συγκινηθεὶς καὶ καταθελχθεὶς ὁ λοχαγὸς Ἀρκιέρ ἐκ τῶν ἀρρενωπῶν τόνων τῆς διατόρου ἐκείνης φωνῆς, ἔτεινε τὰ χεῖράς του πρὸς τὸν νέον Λορραϊνόν, ἀναφωνῶν :

— «Εἶσαι ἕνας καλὸς καὶ ἀνδρεῖος Γάλλος!

Κατόπιν ἐθεώρησε καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐσκέφθη περὶ τοῦ συνόλου τῆς θέσεώς του.

Λέγεται ὅτι ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης, ἐζήτησε δύο ὄρας ὅπως σκεφθῆ ὅταν ὁ Βαρρᾶς τῷ προσέφερε τὴν διοίκησιν τῶν στρατευμάτων τῶν ἐπιφορτισθέντων νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν, ἐκντίον τῶν ἐξεγερθέντων κομμάτων ὑπὸ τῶν ἀντεπαναστατῶν. Ἄν καὶ ἤδη δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἄλλης δεκάτης τρίτης Σεπτεμβρίου, ὁ λοχαγὸς Ἀρκιέρ, (οἱ ἀναγνώσται μας ἄς συγχωρήσωσιν ἡμῖν τὸν παραλληλισμὸν τοῦτον), πρὸς στιγμὴν ἐδίστασεν.

Ἡ εἰς Δαμπρὸν ἀποστολὴ του ἦτο καθαρῶς ἀμυντικὴ, ὡφειλε νὰ ἐπιβλέπη τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ, αἱ δὲ διαταγαὶ ἄς εἶχε λάβει δὲν ὠμίλου καθόλου περὶ προσβολῆς. . . . Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἀφήσῃ ὅπως τοῦ διαφύγῃ μίαν τόσον λαμπρὰ περίστασις;

Δὲν ἀμφέβαλλε πλέον περὶ τοῦ δημοδιδασκάλου· τὸ πραξικόπημα τοῦτο τῷ παρουσιάζετο ἤδη ὑπὸ βροῦς εὐνοικωτάτους, καὶ ἡ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ἴλη θὰ κωτῶρθωνεν ὅ,τι ἐπεθύμει ἄνευ σπουδαίων ἀπωλειῶν ἠδύνατό τις ἄρα γε νὰ εὕρῃ καλλιτέραν περίστασιν; καὶ εὐκαιρίαν;

— «Ἐμπρός, ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτὸν, περαιῶν ταχέως τὰς σκέψεις ταύτας, ὅστις δὲν ριψοκινδυνεύει τίποτε, δὲν κερδίζει τίποτε. Τοὺς τολμηροὺς ἡ τύχη βοηθεῖ· καὶ καλῶν τὸν ὑπαξιωματικὸν ὅστις εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, τῷ λέγει μὲ φωνὴν σταθερὰν καὶ γαλήνιον.

— «Ἄς ἐτοιμασθῶσιν οἱ στρατιῶται ὅπως ἰππεύσωσι καὶ εἰδοποιήσωσι τοὺς ἀξιωματικούς ὅτι ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἀναχωροῦμεν.

II Η ΑΙΦΝΙΔΙΑ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΚΑΙ Η ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

Μεσονύκτιον ἐσήμεινεν εἰς τὸ ἀρχαῖον ὠρολόγιον τῆς ἐκκλησίας ὅταν ἀπόσπασμα ἐκ πεντήκοντα δραγῶνων ἐγκατέλειπε τὸ χωρίον.

Ὁ λοχαγὸς Ἀρκιέρ διώκει τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο μεθ' ἑνὸς ἀνθυπολοχαγοῦ, τριῶν λοχιῶν καὶ πέντε δεκανέων· ὁ ὑπολοχαγὸς, ὁ ἄλλος ἀνθυπολοχαγὸς καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἴλης ἔμειναν ἐν Δαμπρὸν ἔτοιμοι νὰ ἀναχωρήσωσιν εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον.

Ἡ φάλαγγς, ἥς προηγεῖτο μικρὰ ἐμπροσθοφυλακὴ, περιφρουρουμένη ὑπὸ τινων προσκόπων πρὸς ἀνίχνευσιν καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς ὀπισθοφυλακῆς τῆς, εἰσηλθεν εἰς ὁδὸν τινα πλαγίαν ὑγρὰν ἐκ τῆς βροχῆς.

Ἡ νύξ ἦτο ψυχρὰ καὶ σκοτεινὴ· βροχὴ δὲ παγετώδης ἦν ὁ ὀρηκτικὸς Βορρᾶς ἐξεσφενδόνιζεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν ἰππέων, καθίστα τὴν πορείαν ταύτην ἔτι ἐπιπονωτέραν καὶ κοπιαστικὴν. Ἐπροχώρου ὅμως ἐν τούτοις ἄνευ δισταγμοῦ, καθότι ὁ δημοδιδάσκαλος ἔχων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸν λοχαγὸν καὶ ἕνα ὑπαξιωματικόν, διηύθυνε τὴν φάλαγγα ἐν τῷ σκότει.

Ὅταν ἡ ὁδὸς τὸ ἐπέτρεπεν, οἱ ἰππεῖς ἔβαινον τροχάδην. Μετὰ δύο δὲ ὥρων πορείαν δύσκολον, ὁ ὀδηγὸς ἀνήγγειλεν ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον Τ... Ὁ λοχαγὸς τότε ἐσταμάτησε τοὺς ἀνδρας του καὶ διερχόμενος ταχέως πρὸ τῶν στοίχων αὐτῶν συνέστησεν ἄκραν σιωπὴν.

— «Μὴ μεταχειρισθῆτε τὰ ὅπλα σας, τοῖς λέγει χαμηλοφώνως· μόνον ζιφισμοὺς ἐὰν εἶναι ἀνάγκη καὶ καθόλου τουφεκισμοὺς, ἄνευ τῆς ἀδείας μου καὶ ἄνευ τῆς διαταγῆς μου.

Πεντηκόσια ἢ ἐξῆκόςαι μέτρα μακρὰν τοῦ χωρίου ἐσταμάτησαν ἐκ νέου· ὁ λοχαγὸς διέταξε τεσσαράκοντα δραγῶνους νὰ ἀφιππεύσωσι μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦ δημοδιδασκάλου· οἱ λοιποὶ δὲ δέκα ἀπετέλεσαν τὴν ἐφεδρεῖαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ὑπολοχαγοῦ, φυλάττοντες συνάμα καὶ τοὺς ἵππους τῶν συναδέλφων των.

Οἱ ἄνδρες ἀφιππεύσαντες ἔθεσαν τὰ ὅπλα ὀπισθεν ἀναρτήσαντες ταῦτα, ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας τὴν σπάθην των καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὸ Τ... ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τε λοχαγὸν καὶ τὸν δημοδιδάσκαλον.

Ἡ πρώτη των πράξις ἡ καὶ πλέον ἐπικίνδυνος συνίστατο ὅπως κυριεύσωσι τὸ φυλακεῖον. Τὸ μικρὸν στρατεύμα διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν ὅπου τοῦτο εἶχεν ἐγκατασταθῆ.

Ἐν φυλακεῖον πρέπει νὰ φρουρηθῆ πάντοτε ὑφ' ἑνὸς σκοποῦ ἐναλλασσομένου ἀνὰ δύο ὥρας. Ὁ Γερμανὸς ὅστις ἐφρουρεῖ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦτο μὲν εἰς τὴν θέσιν του, πλὴν ἔκοιματο ὡς μακάριος καθηήμενος ἐπὶ τινος λίθου. Μετέβη χωρὶς κόπον καὶ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ὕπνου εἰς τὸν θάνατον. Κτύπημα σπάθης τὸν καθήλωσεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας.

Οἱ δραγῶνοι εἰσέδυσαν κατόπιν εἰς τὴν αἴθουσαν· ὅπου δέκα Γερμανοὶ ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν τοῦ φυλακεῖου, ἔρεγγον κοιμώμενοι βεθῆως ὑπὸ τὴν ἐπι-

ρειαν ἀφθόνων σπονδῶν, ἄς εἶχον κάμει. Ἀφυπνίσθησαν ἄοπλοι καὶ δεδεμένοι.

Ὁ λοχαγὸς διέταξε τὸν νέον Λορραϊνὸν νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἡ ζωὴ των ἐξηρτάτο ἐκ τῆς ὑποταγῆς των. Εἰς λοχίας καὶ ἐξ ἰππεῖς μὲ τὸ ὄπλον ἀνὰ χεῖρας ἐφύλαττον τὴν πρῶτην ταύτην λείαν, τῆς ὁποίας τὰ ὄπλα μετεβιβάσθησαν ἀμέσως εἰς τὴν ἐφεδρεῖαν.

Τέσσαρες ἐκ τῶν πέντε οἰκιῶν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεχομένων ἐκενώθησαν οὕτω μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας. Ὁ δημοδιδάσκαλος δὲν ἠπατάτο ὡς πρὸς τὴν θύραν, καὶ οἱ δραγῶνοι ἐγνώριζον πολὺ καλὰ τὸ ἔργον των. Εὐθύς ὡς ἔφθασαν εἰς δωμάτιον ὅπου ἐκοιμῶντο Πρῶσσοι, διήρπαζον ἐν πρώτοις τὰ ὄπλα καὶ ἔπειτα τοὺς ἀφύπνιζαν. Ἀποκτηνωμένοι καὶ ἀναίσθητοι ἐκ τοῦ βεθῆος ὕπνου ὅστις ἀκολουθεῖ τὴν μέθην, δὲν ἀντέτασσαν οὐδεμίαν ἀντίστασιν. Ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Γαλλικοῦ ἀποσπάσματος εἰκοσιεννέα Γερμανοὶ (χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὸν φονευθέντα) ἦσαν φυλακισμένοι εἰς τὸ φυλακεῖον, οὔτινος ἢ φρουρὰ ἐτετραπλασιάσθη.

Ἡ τελευταία οἰκία ἡ ὑποδειχθεῖσα ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου εὐρίσκετο εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου. Ἀφίχθέντες ἐκεῖ οἱ δραγῶνοι, διέκριναν φῶς εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἠκροάσθησαν. Φωνὴ ὀργίων καὶ κρασιπάλης ἔφθασαν μέχρις αὐτῶν.

Πλησίον τῆς θύρας ἦτο πτώμα ἑνὸς ἀνθρώπου. Ὁ νέος Λορραϊνὸς ἔκυψε πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐξέβαλε κραυγὴν φρίκης. . . Ἡ οἰκία αὐτὴ ἀνήκεν εἰς τὸν δυστυχῆ γέροντα, ὃν οἱ Πρῶσσοι ἐξεδίωξαν βαναύσως κτυπῶντες αὐτὸν διὰ τῆς ξιφοθήκης των.

Ὁ δυστυχῆς γέρον ἀισθανόμενος τὴν μικρὰν του ἐγγονὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν τῶν οἰνοπλήκτων ἐκείνων στρατιωτῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν του καίπερ ἐκδιωκόμενος. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ, ἡ ἀγανάκτησις, ἡ θλίψις, ὁ θυμὸς τῷ ἐπέφεραν συμφορῆσιν αἰματος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τέλος κεραινοβόλον ἀποπληξίαν ἧτις τὸν ἀπετελείωσεν.

Τῆ διαταγῆ δὲ τοῦ λοχαγοῦ, ἡ θύρα κεκλεισμένη ἐσωτερικῶς, ἐθραύσθη· θέαμα δὲ φοβερὸν παρουσιάσθη τότε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν στρατιωτῶν.

Ἡ αἴθουσα παρουσίαζε τὴν πλέον ἀπαισίαν ἀταξίαν. Τὰ ἐρμάρια ἀνακατωμένα, τὰ ἐπιπλα κατεστραμμένα, ἡ τράπεζα καταφορτωμένη ἐκ ποτηρίων, τεθραυσμένων πινακίων, κενῶν φιαλῶν, εἰς τὸ στόμιον τῶν ὀπείων ἔκαιον κηρία καπνίζοντα καὶ τὸ πάτωμα πλήρες ἀκαθαρσιῶν. Ὅλα ταῦτα ἐπεβεβαίουν καὶ ἐμαρτύρου ὅτι ἐκεῖ ἐτελέσθησαν αἱ πλέον ἀνόσιοι καὶ αἰσχρὰί πράξεις. . . Πλὴν καὶ ταῦτα δὲν ἦσαν τίποτε ἀπέναντι ἄλλου φρικτοτέρου καὶ ἀπεχθεστέρου θεάματος! . . . Εἰς τινα γωνίαν τῆς αἰθούσης τέσσα-

ρες Γερμανοὶ μεθυμένοι ἐφιλονεῖουν διαμφοισθητοῦντες τίς νὰ πάρῃ τὴν δυστυχῆ νεάνιδα, ἣν εἶχον ἐκδύσει καὶ τῆς ὁποίας τὸ ὠραῖον καὶ λευκότερον σῶμα ἔφερε τὰ ἔγνη ἀγρίων καὶ σκληρῶν βικαιοπραγιῶν καὶ κηλώσεων.

Ἡδὲ τὸ δυστυχὲς παιδίον δὲν ἀνθίστατο πλέον. Ἐγέλα ἐξ ἐναντίας, ἀκούουσα τὰς βλασφημίας καὶ βλέπουσα τὰς αἰσχροτήτας τῶν δημίων τῆς, πλὴν ὁ γέλως τῆς ὁμοιάζε τὴν ἀπήχησιν μεταλλίνης πλακῆς καὶ τὸ βλέμμα τῆς εἶχεν ἀπολέσει τὴν διαυγῆ καὶ φωτεινὴν ἐκφρασίαν του. . . . Ναι, ἡ δυστυχῆς κατήνησε τρελλὴ ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς φρίκης! . . .

Ἡ θέα τῶν ἐρυθρῶν περισκελίδων ἐξήγειρε τῆς μέθης τοὺς γερμανοὺς. Ἀμέσως ἐγκατέλειπον τὸ θυμὰ των καὶ ἔδραζαν τὰ ὄπλα των· ὁ λοχαγὸς τὴν στιγμὴν ταύτην ἀνέμενεν ἐπὶ τῷ σημείῳ του· δὲ, ὁκτῶ ἐκπυροσκορήσεις ἀντήχησαν, τὰ κτήνη ἐκυλίσθησαν ἐπὶ τοῦ πατώματος καὶ τὸ ἀκάθαρτον καὶ βορβορῶδες αἶμά των συνανευίχθη μὲ τὰς ἀκαθαρσίας των. . . Ἡ νεῖσις καὶ ὁ πάππος τῆς ἐξεδικήθησαν.

III Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Εἰς τὰς ἐξ ὥρας τῆς πρωίας ὁ λοχαγὸς Ἀρκιέρ κατήρτισε τὴν φάλαγγά του. Οἱ αἰχμάλωτοι τοποθετηθέντες εἰς τὸ κέντρον, προειδοποιήθησαν ὅτι θὰ ἐτουφεκίζοντο ἐὰν ἐδοκίμαζον νὰ δραπετεύσωσι τὰ ὄπλα των ἐπὶ ἐνὸς κάρρου, τὰ πέντε πτώματα ἐπὶ ἐνὸς ἄλλου ἠκολούθουν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν· χωρικοὶ δὲ ἀγγαρευθέντες εἶχον πρὸ πολλοῦ ἀναχωρήσει μετὰ τῶν ἀλωθέντων τριάκοντα πέντε ἵππων.

Κατὰ τὴν βεβαίωσιν ὅμως τοῦ δημοδιδασκάλου, ἔλειπεν εἰς Γερμανὸς στρατιώτης. Πράγματι εἰκοσιεννέα ζῶντες καὶ πέντε φονευθέντες ἔδιδον τὸ ἄθροισμα τῶν τριάκοντα τεσσάρων, ἐνῶ ὁ δημοδιδάσκαλος εἶχε λογαριάσει τριάκοντα πέντε· ἐξ ἄλλου καὶ οἱ τριάκοντα πέντε ἵπποι ἀπεδείκνυον ὠρισμένως τὴν ἀκρίβειαν τοῦ λογαριασμοῦ του.

Ἦτο λοιπὸν ἀναμφισβήτητον καὶ καταφανὲς, ὅτι εἰς Πρῶσσοις ἔλειπε κατὰ τὸ προσκλητήριον· ὅλαι αἱ ἀναζητήσεις αἱ γενόμεναι ὅπως τὸν ἐπανεύρωσιν ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς καὶ ὁ λοχαγὸς Ἀρκιέρ ἐσκέφθη ὅτι ὁ φυγὰς θὰ εἶχε καταφθάσει ἤδη τὰς ἐχθρικὰς προφυλακὰς. Ἡ σκέψις αὕτη τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησιν του, καθότι, ἐὰν συνέβαινεν οὕτω, οἱ Γερμανοὶ εἰδοποιηθέντες θὰ ἐπήρχοντο μετ' ὀλίγον πολυάριθμοι.

Πρὶν ἢ ἐγκαταλείψωσι τὸ Τ. . . ὁ λοχαγὸς ἠθέλησε νὰ πάρῃ μαζὺ του τὸν γενναῖον Λορραϊνόν.

— «Ἐλθέ, φίλτατέ μου νέε, εἰς τὸ γαλλικὸν στρατόπεδον, τῷ λέγει. Ἐδῶ ἔχεις νὰ φοβῆσαι τὰ πάντα ἐξ ἐχθρῶν ἀντεδικήσεων, ἐνῶ ἐν τῷ μέσῳ

τοῦ στρατοπέδου μας θὰ εἶσαι ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ.

— «Σὰς εὐχαριστῶ ἐκ καρδίας διὰ τὴν προσφορὰν σας, τῷ ἀπεκρίθη ὁ νεαρὸς πατριώτης, ἀλλὰ σήμερον παρὰ ποτὲ τὸ καθήκον μου ἐπιτάσσει νὰ μείνω ἐν Τ...»

— Ἐπραξες ἀρκετὰ διὰ τὴν πατρίδα σου, καὶ εἶσαι ἀξίος ἀνταμοιβῆς. Ἐλθέ εἰς Δαμπρόν, θὰ σὲ παρουσιάσω εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον.

— Ἄδύνατον, λοχαγέ· ἡ θέσις μου εἶνε ἐδῶ· ὀφείλω νὰ μείνω.

— Ἄλλ' ἐλθέτε τὴν ζωὴν σου οὕτω.

— Ἐκπληρῶ τὸ καθήκον μου!

— Τὸ καθήκον σου ἦτο νὰ ἐμποδίσῃς τὴν καταστροφὴν τῶν συμπολιτῶν σου· δὲν τὸ ἐπέτυχες; Τί θέλεις περισσώτερον νὰ πράξῃς;

— Ἄνὰ ἐπαγρυπνῶ καὶ νὰ προστατεύω τὴν δυστυχῆ νεάνιδα, ἣν οἱ Πρῶσσοι κατέστησαν ὄρφανήν.

Ὁ λοχαγὸς δὲν ἐπέμεινε πλέον· ἔθλιψεν ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸν γενναῖον Λορραϊνόν· κατόπιν ἰππεύσας ἔδωσε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως.

Ἡ μικρὰ φάλαγγξ ἐπανελάβε τὸν δρόμον ὃν ἠκολούθησε τὴν νύκτα.

Οἱ Γάλλοι ἐπανῆλθον εἰς Δαμπρόν μετὰ τῶν αἰχ-

μαλώτων των, καὶ χωρὶς νὰ ἀπολέσωσι κανένα ἄνδρα, εἰς τὰς δέκα ὥρας τῆς πρωίας. Τὴν αὐτὴν δὲ ὥραν, ἰσχυρὸν γερμανικὸν στράτευμα ἔφθασεν εἰς Τ... εἰδοποιηθέν ὑπὸ τοῦ φυγάδος, ὃν οἱ Γάλλοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπκνεύρωσι.

III AI ANTAMOIBAI

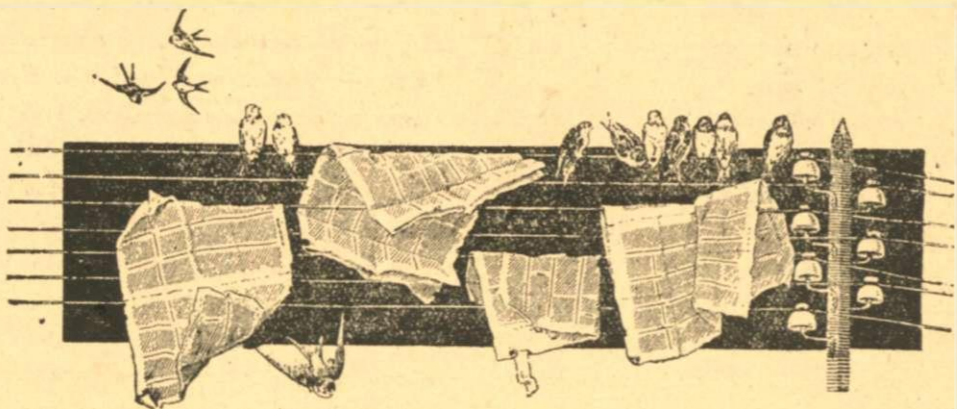
Ὁ Λοχαγὸς Ἀρκιέρ προὐβιάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ταγματάρχου, τιμηθεὶς διὰ τοῦ παρασήμου τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς καὶ ἀναφερθεὶς εἰς τὴν ἡμερησίαν διαταγὴν τοῦ στρατεύματος.

Ὁ δημοδιδάσκαλος ὅμως, προδοθεὶς ὑφ' ἐνὸς ἀθλίου χωρικοῦ, προσήχθη πρὸ τοῦ γερμανικοῦ πολεμικοῦ δικαστηρίου καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ λοχαγὸς ἐλάμβανε τὴν ἀνταμοιβὴν τοῦ κατορθώματός του, ὁ ἥρωϊκὸς καὶ φιλόπατρις Λορραϊνὸς ἐπιπτε τουφεκισθεὶς ὑπὸ τὰς πρῶσσι-σικὰς σφαίρας· οὕτω δὲ ἡ Γαλλία ἠρίθμει ἕνα μάρτυρα περισσώτερον θανόντα ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἐν Πάρισι

ΚΟΣΜΑΣ Π. ΘΑΝΕΜΗΣ

Γ. ΙΑΚ. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗ

Η ΒΡΑΚΑ

Κατὰ τὴν περυσινὴν σύνοδον τῆς Κρητικῆς Βουλῆς ἐν συζητήσει περὶ καθορισμοῦ τοῦ ἱματισμοῦ τῆς Κρητικῆς πολιτοφυλακῆς ἀνεφύη, ὡς γνωστόν, ζήτημα ἂν πρέπη νὰ προτιμηθῇ ἡ Κρητικὴ βράκα.

Πολλὰ ἀνεπτύχθησαν ὑπὲρ αὐτῆς, χαρακτηριζομένης ἐθνικοῦ ἐνδύματος, ἰδίως διότι τὴν ἔφερον οἱ Κρητῆς καθ' ὅλους τοὺς μακροχρονίους ἐπιτοπίους ἡγῶνας, καὶ πλείονα κατ' αὐτῆς ὡς δαπανηρᾶς, ἀνθυγιεινῆς, δυσχεραίνουσας τὸ βᾶδισμα καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐν τέλει δὲ μετὰ μακρᾶς συζητήσεως ἀπεκηρύχθη ἡ βράκα καὶ καθιερώθη ἡ περισκελις.

Ἀπέναντι τοῦ τετελεσμένου γεγονότος οἰαδήποτε γνώμη ὑπὲρ ἢ κατὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιχειρημάτων περιττεύει. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ βράκα καὶ μετὰ τὸν ἀποκλεισμόν αὐτῆς ἐκ τοῦ ἱματισμοῦ τῆς πολιτοφυλακῆς δὲν πᾶναι τοῦ ν' ἀποτελῇ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Κρητικῆς ἀμφιέσεως, δὲν θὰ παρεῖλκον σχετικαὶ τινες ἱστορικαὶ πληροφορίαι, κατόπιν τῶν λεχθέντων ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς συζητήσεως ἀβασκανίστως ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως.

Τὸ ὄνομα τοῦ καλύμματος τούτου τῆς αἰδοῦς, ὡς ἀποκαλεῖ τὴν βράκαν ὁ Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος, ἔσον καὶ ἂν προσπίπτῃ ἐκ πρώτης ὄψεως εἰς τὴν ἀντίληψιν ὡς χυδαῖον καὶ καινοφανές, ἀνάγεται εἰς πολὺ μεμακρυσμένην ἐποχὴν, μνημονυόμενον ὑπὸ τοῦ Ὀβιδίου (13 π. Χ.—17 μ. Χ. Txist. 5. 7, 49), ὁ ὁποῖος ἀποκαλεῖ αὐτὸ Περσικὴν βράκαν «pro patrio culta Persica braca tegit» Καὶ ὁ Βοκκάκιος (1313—1375 μ. Χ.) ἀναφέρει τὴν βράκαν «brache» (nov. 75, 45). Ἀπαντᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πληθυντικῶς bracae καὶ braccacae=αἱ βράκαι, bracatus=βρακοφόρος, ὁ βρακᾶς ἢ βρακουλᾶς παρ' ἡμῖν.

Κατὰ τὸν Θεσ. Ἐρρ. Στεφ. τὴν λέξιν braca παράγουσί τινες ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ βέρεκ=σκέλος. Κατὰ δὲ τὴν Φιλολογικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν Pauly Wis-sowa θεωρεῖται αὕτη ὄνομα Κελτικόν, πιθανῶς ἐκ τοῦ Κελτικοῦ brac=φέρων στίγματα, ὡς εἰς τὸ λεξικὸν Liddel—Scott, εἰς τὸ ὁποῖον καλοῦνται αἱ βράκαι «βρακία τῶν Κελτῶν» καὶ εἰς τὸ λεξ. τοῦ Ἡουχίου «Ἀγγελιαὶ διφθέροι παρὰ Κελτοῖς.

Ὁ Κοραῆς εἰς τὴν Αἰλ. Ποικ. ἱστορ. ἀναφέρει—ἀναζυρίς, τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενον βρακίον· οὕτω

δὲ παρὰ τὸ braca βούλονται τινες κελτικὴν λέξιν, τὴν καὶ παρὰ Ρωμαίους ἐν χρήσει γενομένην.

Εἰς τὸν «Θησαυρὸν τῆς λατινικῆς γλώσσης» σημειοῦνται «βράκαι ἐκ τοῦ βραχῦς, διότι εἶναι βραχεῖαι καὶ καλύπτονται δι' αὐτῶν τὰ αἰδήμονα τοῦ σώματος μέρη.

Καὶ ὁ Δουκάγγιος (1688 μ. Χ.) ἀναφέρει, ὅτι ἡ βράκα ἴσως παράγεται ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ βραχῦς, διότι ἦτο βραχῦ ἐνδυμα φθάνον μόνον μέχρι τῶν γονάτων.

Ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων πρῶτος Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ἀκμάσας τῷ 30 π. Χ. ἀναφέρει τὴν λέξιν βράκα εἰς περιγραφὴν τοῦ ἱματισμοῦ τῶν Γαλατῶν (1) ὡς γαλατικὴν αἰσθησὶν δὲ χρῶνται καταπληθικοῖς χιτῶσι μὲν βαπτοῖς χρώμασι παντοδαποῖς διηνητισμένοις καὶ ἀναζυρίσιν, ἃς ἐκεῖνοι (οἱ Γαλάται) βράκας προσκαγορεύουσιν». (V, 30).

Πρὸς τὸν Διόδωρον συμφωνεῖ ὁ Εὐστάθιος (1194 μ. Χ.), ὁ ὁποῖος, βραζιζόμενος εἰς τὸ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι, μὴ φέροντες τοιοῦτον ἐνδυμα, δὲν εἶχον λέξιν δηλωτικὴν αὐτοῦ, ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: «Οὐ γὰρ ἔκειτο ἴσως μία λέξις δηλωτικὴ τοῦ καλύμματος τῆς αἰδοῦς, ὅπερ Ρωμαῖοι μὲν βράκαν φασίν, ἕτεροι δὲ ἀναζυρίδας».

Ἡ βράκα μνημονεύεται πρὸς τούτους:

Ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου (340—420 μ. Χ.) ἀναφέροντος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὴν Φαβιόλην, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ περισκελῆ ἦσαν τὰ αὐτὰ τοῖς τῶν λατίνων φεμνηκλίσις, τουτέστι βρακία καθήκοντα μέχρι τῶν γονάτων (Barnabae Brissonii).

Ὑπὸ τοῦ Ἐπιφανίου (τόμ. 1. σελ. 502. D.) ἀπόδηξ ὡς εἰπεῖν, τὰ ἐξ ἱματίων γεγεννημένα, ἃ παρὰ τισιν ὀδῶναι λέγονται ἢ βράκαι».

Εἰς τὸ μεσαιωνικὸν καὶ τοῦ παρηκμαχότος Ἑλληνισμοῦ γλωσσάριον τοῦ Δουκαγγίου, Νικήτας ἐν Ἄνδρον. «ὅτι ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τοῦ βάρους τῶν βασιλικῶν παρασήμων μὴ δυνάμενος κρατεῖν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γαστρὸς αὐτοῦ βρώματα, τὴν βράκαν αὐτοῦ τὸ γερόντιον ἔχαζε».

Καὶ εἰς τὸν Πτωχοπρόδρομον ἐν τῷ κατὰ Ἡγουμένων «καὶ τὸ βρακίον σου φαίνεται ἀπὸ πονήντα τρίπας».

1) Γαλάται καὶ Κελτοὶ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, καθότι ἡ Κελτικὴ ἦν τὸ τρίτον διαμέρισμα τῆς Γαλατίας.

Κατὰ ταῦτα ἐκ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀπαντᾷ κυρίως εἰς τὸν Διόδωρον καὶ εἰς τὸν Εὐστάθιον οὐ μόνον ἢ ἐκ τοῦ λατινικοῦ ἐξελληνίσαι τῆς λέξεως βράκας, ἀλλὰ καὶ ἡ ταυτότης τοῦ ἐνδύματος τούτου πρὸς τὰς ἀναξυρίδας.

Ἡ ταυτότης αὕτη ἐμφαίνει, ὅτι ἐγένετο χρῆσις βράκας τοῦλάχιστον ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤμαζον οἱ συγγραφεῖς, οἱ μνημονεύοντες διαφορῶν ἐθνῶν φερόντων ἀναξυρίδας. Ἐφερον δὲ ταύτας κατὰ μὲν τὸν Στράβωνα (66—24 π. Χ.) οἱ Βέλγαι «ἀναξυρίσαι χρωῖνται περιτεταμέναις (Δ. 4)» καὶ οἱ Γαλάται «σαγγοροῦσι δὲ καὶ κομοτροφοῦσι καὶ ἀναξυρίσαι χρωῖνται περιτεταμέναις, ἀντὶ δὲ χιτῶνων σχιστοῦς χειρῶν τοὺς φέρουσι μέχρις αἰδοίων καὶ γλουτῶν (Δ. δ, 196)» κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον (484—424 π. Χ.) οἱ Σάκκι. «Σάκκι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κυρθασίας εἰς οὐδὲ ἀπηγμέναις εἶχον πεπηγίας, ἀναξυρίδας δ' ἐνδεδύκασιν (1, 71, 7, 64)» κατὰ τὸ λεξικὸν Σμῖθ οἱ Βρεταννοί, οἱ Πάρθοι, οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Δάκκοι, ἔτι δ' οἱ Τεύτονας, περὶ ὧν ἀναφέρει ὁ Ἀγαθίς (552—559 μ. Χ.) «ἀναξυρίδας οἱ μὲν λείας οἱ δὲ σκυτίνας διαζωννύμενοι τοὺς σκέλεσι περιαμπίσχονται (Βιβ. Β' περὶ τῶν Γαλατῶν)» κατὰ τὴν εἰρημένην φιλολ. ἐγκυκλοπ. ἰδίως ἐπὶ ἀγγείων αἱ Ἀμαζόνες, οἱ Τρῶες, οἱ Λύκιοι καὶ καθόλου οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ κατὰ τὸ λεξ. τῆς λατινικῆς γλώσσης ὑπὸ W. Freund οἱ Γερμανοί, οἱ Πέρσαι, οἱ Ἰνδοί καὶ κατὰ τὸ λεξ. Liddel Scott καὶ Σμῖθ πολλοὶ ἀσιατικοὶ λαοὶ καὶ βάρβαροι ἔθνη οἰκοῦντα πλησίον τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Ρωμαϊκῶν λαῶν, ἀπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

Αὐτὸς ὁ Κύρος (401 π. Χ.) κατὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς παρατάξεις τῶν τελετῶν ἔφερε κατακόκκινον τσουμπὲν καὶ βραχὰ βαμμένα με κρεμῖζο «προῦφαινετο ἐφ' ἄρματος ὀρθὴν (1) ἔχον τὴν τιάραν καὶ χιτῶνα πορφυροῦν μεσόλευκον (ἄλλω δ' οὐκ ἔξεστι μεσόλευκον ἔχειν) καὶ περὶ τοῖς σκέλεσιν ἀναξυρίδας

(1) Ὁ Σατραπῆς τοῦ Κύρου Τισαφέρνης κολαλεύων τὸν Στρατηγὸν τῶν Ἑλλήνων Κλέαρχον ἔλεγε πρὸς αὐτὸν «τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνον ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τῆ δ' ἐπὶ τῆ καρδίᾳ ἴσως ἂν, ὑμῶν παρόντων, καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχοι (Ξεν. Κύρ. Ἀνάβ. Β. Ε, 23)» Ἐκ τῶν λόγων τούτων Σατραπῆ, ὄντος εἰς θέσιν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του νὰ γνωρίζῃ πῶς ἐνεδύοντο οἱ Πέρσαι Βασιλεῖς, συνδυαζομένων πρὸς τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ Βασιλέως Κύρου με ὀρθὴν τιάραν, φαίνεται, ὅτι ἐν Περσίᾳ μόνον οἱ Βασιλεῖς ἔφερον τιάραν ὀρθά, οἱ δὲ Σατραπαὶ καὶ λοιποὶ βαθμοφόροι ἐπτυγμέναις. Ἀρχὴς τὸ τσίχισμα τοῦ φεσίου τῶν βρακοφόρων Χριστιανῶν δὲν καθιερώθη ἐν ἡμέραις πονηραῖς κατ' ἀπομίμησιν τοῦ τσιχίσματος τῆς τιάρας εἰς ἐνδειξὴν ὑποταγῆς;

ἰσχυνοβαφεῖς καὶ κἀνδυν ὀλοπόρφυρον (Κύρου Παιδ. Η. γ, Β)».

Εἰς τὸν Ξενοφῶντα περιγράφονται οἱ Πέρσαι «ἔχοντες τοὺς τε πολυτελεῖς χιτῶνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ἔνιοι δὲ καὶ στρεπτοὺς περὶ τοὺς τραχήλους καὶ ψέλια περὶ ταῖς χερσίν. (Κύρ. Ἀνάβ. 1.5, 8)»

Καὶ καθ' Ἡροδοτον (VII, 49) ὁ Τύραννος τῆς Μιλήτου Ἀρισταγόρας ἐν τῇ μετὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους συνεντεύξει του περιγράφων τὴν στολὴν πλείστων βραβάρων ἐθνῶν ἀναφέρει περὶ τῶν Περσῶν καὶ τὰ ἐξῆς: «ἀναξυρίδας δ' ἔχοντες ἔρχονται εἰς τὰς μάχας καὶ κυρθασίας ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι, καὶ ἐν Κερ. VII. 61 αἱ δὲ στρατευόμενοι οἶδε ἦσαν, Πέρσαι μὲν ὡδε ἐσκευασμένοι, περὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον τιάρας κλεομέναις. . . περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας. . . .»

Ἐκ τῶν χωρίων τούτων ὀρμώμενοι πιθανῶς ὁ Volbrecht ἐν λεξ. Κύρου Ἀναβ. περὶ οὐ ἀνωτέρω, ὁ Prellwitz ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ λεξικῷ του, οἱ Abicht καὶ Schweighäuser ἐκδόται τοῦ Ἡροδοτου, οἱ συντάκται τῆς Φιλολογικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Pauly-Wissowa καὶ τοῦ Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ N. F. Πολίτου καὶ ἄλλοι ἀναγράφουσιν, ὅτι αἱ ἀναξυρίδες εἶνε λέξεις Περσικῆς.

Εἰδικώτερον ὁ Πανταζίδης (ἐν Ξεν. Κύρ. Ἀναβ. 1.5, 8) σημειοῦται ἐν τῇ λέξει ἀναξυρίδες «ὅπως ὁ κἀνδυν οὕτω καὶ ἡ ἀναξυρίς εἶναι περσικῆ λέξις τε καὶ ἀμφίσεις, πλατεῖα περισκελὶς (βράκκα κατὰ Τζέτζην σκράβακκα κατ' ἄλλους, ἐξ οὗ σκλβάρι τουρκ.). Ὄνομα καὶ πρᾶγμα περιεσώθη παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐν τῇ λέξει Τσακτιόρ».

Τοιοῦτό τι ἐφρόνει καὶ ὁ Διόδωρος μνημονεύων (XVII, 77) εἰς τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου, ὅτι ζηλώσας οὗτος τὴν περσικὴν τρυφήν «τὸ περσικὸν διάδημα περιέθετο καὶ τὸν διάλευκον ἐνεδύσκατο χιτῶνα καὶ τὴν περσικὴν ζώνην καὶ τ' ἄλλα, πλὴν τῶν ἀναξυρίδων καὶ τοῦ κἀνδυνος».

Ὁ Πλούταρχος ἐπίσης εἰς τὰ περὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὀνομάζει τὰς ἀναξυρίδας περσικὰς «οὐ μὴν τὴν γε Μηδικὴν (στολὴν) ἐκείνην προσήκατο παντάπασι βαρβαρικὴν καὶ ἀλλόκοτον οὖσαν, οὐδὲ ἀναξυρίδας, οὐδὲ κἀνδυν, οὐδὲ τιάραν (περσικὰ) ἔλαβεν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τινι τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Μηδικῆς μιζόμενος ἐδ' ἴνα ἀτυποτέρην μὲν ἐκείνης, ταύτης δὲ σοβαρωτέραν οὖσαν».

Περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου σημειοῦται καὶ ἐν τῷ λεξικῷ Daremberg, ὅτι ἔφερε βράκας λευκάς οὐχὶ ἐρυθράς, ὡς τὰς τῶν προκατόχων του.

Ἐξῶθεν ἀνωτέρω ὅτι καὶ ὁ Ὀβίδιος ὀνομάζει τὴν βράκην Περσικὴν.

Ὡς οὕτως ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος (V, 394, 28) γρά-

φει, ὅτι τὰ σκράβακκα εἶναι αἱ βράκκι Περσιστί «sara-hara braca lingua Persarum».

Πλὴν τῶν συγγραφέων τούτων εἰς μὲν τὸ λεξικὸν Passow σημειοῦται ἐν τῇ λέξει ἀναξυρίς, ὅτι μόνον πληθυντικῶς εἶναι εὐχρηστοὶ αἱ ἀναξυρίδες, ἦτοι τὰ μακρὰ καὶ πλατεῖα βρακκία bracciae τῶν Περσῶν καὶ ἄλλων βαρβαρικῶν λαῶν ὅτι πρᾶγμα καὶ λέξις εἶναι περσικῆ καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔλεγον διὰ τοῦτο θύλακοι säche.

Ὁ δὲ Γ. Ζηκίδης σχολιάζων τὸν Ξενοφῶντα παρετήρησε μὲν, ὅτι αἱ ἀναξυρίδες εἶναι εἶδος περισκελίδων, ἃς ἐφόρουσαν πολλοὶ ἀνατολικοὶ λαοὶ καὶ μάλιστα οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Πέρσαι, στεναὶ καὶ ὀμοιάζουσιν πρὸς τὰ τουρκικὰ Τσαξύρια, ἀλλὰ δὲν διευκρινεῖ τὴν προέλευσίν των.

Εἰς τὸ λεξικὸν Liddel=Scotte ρίπτεται ὁ πρῶτος ὑπαινιγμὸς δισταγμοῦ περσικῆς προελεύσεως τῆς λέξεως ἀναξυρίς ἐν τῇ φράσει «ἡ λέξις φαίνεται ὅτι εἶναι περσικῆ». Μόνον δὲ εἰς τὴν ρηθεῖσεν Φιλ. Ἐγκυκλοπ. διατυποῦται, ὅτι ἀρχικῶς αἱ ἀναξυρίδες ἐθεωροῦντο ἐνδυμα μῆδικόν καὶ οὐχὶ περσικόν διὰ τῶν ἐξῆς: «εἰς τοὺς κλασσικοὺς λαοὺς αἱ ἀναξυρίδες ἦσαν γνωσταὶ ὡς ἐνδυμα ἀφ' ἐνός τῶν Περσῶν καὶ τῶν ὀμόρων αὐτοῖς λαῶν (ἡ στολὴ ἐθεωρεῖτο ἀρχικῶς μῆδική) ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν βορείων βαρβάρων Κελτῶν, Γερμανῶν, Σαρματῶν.

Κατὰ ταῦτα ἀρχαῖοι, μεταγενέστεροι καὶ σύγχρονοι συγγραφεῖς, σχολιασταὶ καὶ λεξικογράφοι, πλὴν τῶν συντακτῶν τῆς φιλ. ἐγκυκλοπ. ἐθεώρησαν τὰς ἀναξυρίδας πρᾶγμα καὶ ὄνομα περσικόν.

Καὶ τὸ μὲν πρᾶγμα καθώρισεν ὁ πατὴρ τῆς ιστορίας Ἡρόδοτος, καθ' ὃν ἔφερον μὲν καὶ οἱ Πέρσαι ἀναξυρίδας, ἀλλ' αὐταὶ ἦσαν ὀρισμένως Μῆδικαί καὶ οὐχὶ Περσικαί «Μῆδοι τε τὴν αὐτὴν ταύτην ἔστρατεύοντο μῆδικῆ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ καὶ οὐχὶ περσικῆ (VII, 64)»

Ἐν σχεσί πρὸς τὴν μῆδικὴν ἐνδυμασίαν φέρει τὰς ἀκολούθους κρίσεις ὁ Ἀρνόλδος Χεέρεν εἰς πολύτιμον συγγραφὴν του τιτλοφορουμένην «Ἰδέαι περὶ τῆς πολιτικῆς, τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐξωχωτέρων λαῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου», ὅτι εἰς τὰς ἀπεικονίσεις τῶν ἐρειπίων τῆς Περσεπόλεως αἱ ἐνδυμασίαι τῶν ἐν ταῖς προαιθούσαις καὶ τοῖς προαυλίοις τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων συνηθροισμένων φίλων καὶ συγγενῶν τοῦ βασιλέως, ἢ, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερα, τῶν αὐλικῶν καὶ τῶν ἀνακτορικῶν ὑπηρετῶν εἶναι δύο εἰδῶν, τινὲς φοροῦσι μακρὰν καὶ πλήρη ἐσθῆτα, ἄλλοι ἐλαφροτέρην καὶ στενώτερον προσηρητημένην εἰς τὸ σῶμα ἐνδυμασίαν. Φρονεῖ, ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες ἤδη ἔλαβον παρὰ τοῦ βασιλέως ὡς δῶρον τὸ μῆδικόν ἐνδυμα, Καφτάνι ἢ Καλάτ

τῶν νεωτέρων Περσῶν, ἢ πιθανόν ἐπίσης ὡς ἐκ τοῦ ἀξιώματός των νὰ ἔχωσι τὴν ἀδειαν νὰ τὸ φέρωσιν οἱ δ' ἄλλοι ἐκεῖνοι εἰς οὓς δὲν ἔχει δοθῆ ἀκόμη ἡ προτίμησις αὕτη, διὸ καὶ παρουσιάζονται μετὰ τὴν ἀρχαίαν Περσικὴν ἐνδυμασίαν. Προσθέτει δὲ τὰ ἐξῆς, ὅτι λέγεται περὶ τῆς μῆδικῆς ἐνδυμασίας ἀρμύζει διὰ τοὺς πρώτους, ἦτοι τοὺς αὐλικούς, ὧν τὸ ἐνδυμα ἦτο πλατὺ καὶ μακρὸν φθάνον μέχρι τῶν ποδῶν καὶ περικλυπτον τὸ σῶμα ὅτι εἶναι ἐσφαλμένη ἢ γνώμη τὸ νὰ νομίζῃ τις τὸ ὅτι πάντες οἱ Πέρσαι παρέλαβον ἀμέσως αὐτὸ παρὰ τῶν Μήδων, διότι ἦτο ἐνδυμα κυρίως τῆς αὐλῆς, τοῦτέστι τοῦ βασιλέως καὶ ἐκείνων εἰς οὓς τὸ ἐδίδεν ὁ βασιλεὺς ὡς δῶρον τιμητικόν ὅτι καὶ ὅταν κατόπιν ἐγενικεύθη ἡ χρῆσις του πάλιν ἦτο τὸ σύνθημα τιμητικόν δῶρον, διακρινόμενον διὰ τὴν λεπτότητα καὶ ὀρασιότητα τῶν χρωμάτων καὶ ὅτι ἀρχαίαν περσικὴν ἐνδυμασίαν θεωρεῖ τὴν κατασκευασμένην ἐκ δερμάτος καὶ προσαρμοζούσαν εἰς τὸ σῶμα στενῶς, περὶ ἧς ἔλεγεν ὁ Σανδάνης τῷ Κροίσῳ «θὰ πολεμήσητε ἐναντίον λαοῦ, ὁ ὅποτος φορεῖ δερμάτινα ἐνδύματα καὶ πανταλόνια» (Τόμ. Α'. Ἀσιατικοὶ λαοί. Μέρος Α'. Εἰσαγωγή, Πέρσαι).

Ὅσοι δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος ἀναξυρίς ἀναφέρουσιν ὁ μὲν Εὐστάθιος (ἐν παραβολαῖς εἰς Ἰλιάδα σ. 22, 8 καὶ 216, 5) «εὐρίσκειται καὶ ἡ συ συλλαβὴ μεταβάλλουσα τὸ σ εἰς ζ ἐν τῷ ἀναξυρίς, ὁ τὸ παρὰ τοῖς Ρωμαίοις βρακίον δηλοῖ. Ἀναξυρίς γὰρ τὸ τοιοῦτον ἐκ τοῦ ἀναξυρεσθαι κατὰ τοὺς παλαιούς λέγεται» καὶ εἰς B, 163 «τὸ κάλυμμα τοῦτο τῆς αἰδοῦς, ὅπερ οἱ μὲν Ρωμαῖοι βράκην φασίν, ἕτεροι δὲ ἀναξυρίδας ἐκ τοῦ ἀναξυρεσθαι» ὁ δὲ Ἡρωδιανὸς ὁ Γραμματικὸς (σελ. 462) «ἀναξυρίδες τινὲς οὖσαι παρὰ τὸ ἀναξυρεσθαι». Τοῦτο σημειοῦται καὶ ὁ Φρίνυχος ἐν ἐκλογαῖς ρημάτων καὶ ὀνομάτων Ἀττικῶν κλπ.. Ἐπίσης εἰς τὸ Μέγα Ἐτυμολογικὸν Λεξικὸν Fr. Sylburg σημειοῦται ἐν λ. ἀναξυρίδες ἀναξυρίδες ἐκ τοῦ ἀναξυρεσθαι τροπῇ τοῦ σ εἰς ζ.»

Ἄλλ' ἐν τῷ θησαυρῷ Ἐρρίκου Στεφάνου ἀπορρίπτονται αἱ παραγωγαὶ αὗται, ἀποκαλουμένης τῆς ἐτυμολογίας ταύτης ἀτόπου, διότι ἡ λέξις Περσικῆ. Ἐπίσης εἰς τὸ γνωστὸς ἀυθεντικὸς λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Passow ἀποκαλεῖται ἡ ἐν λόγῳ παραγωγὴ ἐσφαλμένη. Καθ' ἡμᾶς ἀναζητητέον τὴν παραγωγὴν τοῦ προκειμένου ὀνόματος καὶ τῶν συναφῶν αὐτῷ ἐν τῇ ἐπομένῃ ἐξελίξει.

Ἐν πρώτοις ὁ Κοραῖς ἀναφέρει εἰς τὰ «Ἄττικα» τὰ ἐξῆς σχετικὰ: «Σκλβάριον, εἶδος βρακίου, ἀναξυρίς ἐλληνιστὶ ἀπὸ τὸ τουρκικόν σκλβάρι, τοῦτο δὲ ἀπὸ τὸ χαλδικὸν σαρβαλίον, μεταφρασθὲν ἀπὸ τοῦ ἐβδομήκοντα (Δχν. γ'. 21) Σαράβαρα (1), ἀπὸ δὲ τὸν Σύμ-

(1) Τὸ σχετικὸν μέρος τοῦ Δανιήλ (3, 21) ἀναφέρει, ὅτι οἱ

μαχον 'Αναξυρίδες. Ὡς ἀπὸ τὰ Σαράβαρα ἐπλάσσαν τὸ σαλβάριον, παρόμοια ὀνομάζομεν Τσαξίριον ἢ Σαξίριον ἄλλο εἶδος βρακίου, ἀπὸ τὸ Περσικὸν Τσαξίρ, ὅθεν ἐπλασαν καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ Ἀναξυρίς, τὸ ὁποῖον οἱ Γραμματικοὶ ἀγνοοῦντες ἐτυμολόγησαν ἀπὸ τὸ Ἀνασυρίς. Κατὰ τὸν Φώτιον σαράβαρα ἐστὶς Περσική. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον σαράβαρα τὰ περὶ τὰς κνημίδας ἐνδύματα καὶ σκελεῖα τὰ τῶν σκελῶν σκεπάσματα. Πάρθοι σαράβαρα καὶ ἀναξυρίδες βρακία βαρβαρικά».

Καὶ τὰ μὲν σαράβαρα θεωροῦνται κατὰ τὴν ἄνω φιλ. ἐγκυκλοπ. ὄνομα Σκυθικόν· κατὰ τὸν Ἱερώνυμον, ὡς εἴρηται, Περσικόν· κατὰ τὸν θησ. Ἐρρίκου Στεφάνου σαράβαλα, ἢ σαράβαλλα, ἢ σαράβαρα ἦσαν αἱ παρὰ Πέρσας περιμνημίδες, αἵτινες κατασκευάζοντο ἐκ κόκκου, ἐφοροῦντο ἀντὶ βρακῶν καὶ προσεδένοντο εἰς τὰ περιμήρια διὰ τῶν λεγομένων μηροδετῶν, φόρεμα ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ σατραπῶν κατὰ τὸν Εὐδόξιον· κατὰ τὸ λεξ. Φωτίου, τὸν Ζωναρᾶν καὶ τὸ Γλωσσάριον Δουκαγγίου ἐστὶς Περσική, ἔνιοι δὲ λέγουσι βρακία καθ' Ἡσύχιον τὰ περὶ τὰς κνημίδας (ὅπερ ὁ Ἐρρ. Στέφ. διορθοῦ «τὰς κνήμας») ἐνδύματα κατὰ τὸ λεξ. θυξ. ἐγκυκλοπ. Σοφοκλέους τὰ χιλδαιστὶ chaldee, περσικῶν πανταλόνια. Σαραβάρα Hes.—κατὰ Δουκαγγίον sarabalum χιλδαιστὶ λέγονται αἱ κνήμαι καὶ τὰ κάτω σκέλη, σαράβαρα δ' εἶνε ἐνδύματα καταχρῶμενα καὶ πολυπλοκά, ἢτοι καλύμματα τῶν κεφαλῶν, ὡς φαίνονται ἀπεικονισμένα εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν μάγων—καὶ κατὰ Ζωναρᾶν τὰ χιλδαιστὶ sarbalia νομίζουσι τινες τῶν Ἑλλήνων γραπτέον σαράβαλλα, ὡσεὶ ἐκ τοῦ χιλδαικοῦ προήρχετο τὸ ὄνομα. Καὶ ὁ Ἱερώνυμος εἰς Δαν. λέγει ἀντὶ τῆς χιλδαιστὶ γλώσσης saraballa σημαίνει τὰς κνήμας τῶν ἀνθρώπων, ἔτι δ' αὐλοῦς καὶ ὀμωνύμως τὰς βράκας ἐκείνας, δι' ὧν καλύπτονται αἱ κνήμαι, προσθέτων, ὅτι οἱ Πέρσαι σήμερον γράφουσι chalvar. Διαπιστοῦται οὐχ ἤττον καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου Ἀγγλοεβραίοελληνικοῦ λεξικοῦ τῶν Ἀγίων Γραφῶν ὑπὸ Robbert Jong, ὅτι τὰ σαράβαρα μεταφράσθησαν ἐκ τοῦ χιλδαικοῦ sarbalin, ὡς γράφει, κατὰ τὰ προειρημένα, καὶ ὁ Κοραῆς.

Ἀπὸ δὲ τῆς λέξεως σαράβαρα παρήχθησαν ὀνόματα τινὰ τῆς βράκας, ἢτοι περσιτικῶν μὲν καὶ οὐχὶ τουριστικῶν τὸ χιενδάρ, ἐξ οὗ μετέπλασαν οἱ νεώτεροι

Σεδράλ, Μισάλ καὶ Ἀθδενάγ' ἢ, ἀρνηθέντες νὰ προσκυνήσωσι τὴν ἐξήκονταπηχυαίαν χρυστὴν εἰκόνα τοῦ Νιζουχοδονότορος «ἐπεδήθησαν σὺν τοῖς σαράβαροις αὐτῶν καὶ τιάραι· καὶ περικνημίσαι καὶ ἐβλήθησαν εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης».

Πέρσαι τὸ χιλδάρ· ἀραβιστικῶς δὲ σιρδάλ (1) ἐνικῶς, σεραβίλ πληθυντικῶς, ὅπερ σημαίνει κυρίως τὸ ἐσώβρακον.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῆς βράκας παρατηρῶ εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἐξῆς. Ἡ λέξις tsakchir εἶναι τσαγκαταϊκή, ἢτοι τουρκική (2) οὐχὶ περσική, ἐξ ἧς ἢ κατὰ Κοραῆν πιθανωτέρα ἐτυμολογία τῆς λέξεως ἀναξυρίς, ὅποτε αὕτη, καθὼ ἀντίστοιχος λέξεως τουρκικῆς, δέον νὰ θεωρητῆται τουρκική, οὐχὶ περσική ὡς μέχρι τοῦδε. Τὰ πουντούρια εἶνε ἐπίσης λέξις τουρκικῆ ποτούρ, ὄνομα βρακίου, κάτω μὲν στενοῦ φθάνιντος μέχρι τοῦ γαστροκνημίου, ὀπίσω δὲ πλατυτέρου, οἷα τὰ ἐν Ἑλλάδι λεγόμενα ποτούρια ἢ καραγκούνικα. Τὰ παρ' ἡμῖν σαλβάρια παράγουσι, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ἀπὸ τὰ σαράβαρα, φυσικωτέρα δὲ ἢ κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ περσικοῦ χιενδάρ ἢ χιλδάρ ἐτυμολογία.

Αἱ ἀναξυρίδες κατασκευάζοντο κυρίως ἐξ ἐρίου. Αἱ τῶν Λευιτῶν ἦσαν λινκὴ κατὰ τὴν Παλαιάν Γραφήν, ἐπίσης ἐν Εὐρώπῃ ἦσαν λινκὴ καὶ σκυτίναι, ὡς καὶ ἐν Περσίᾳ «οἱ σκυτίναι μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ καὶ τὴν ἄλλην ἐσθήτα φορέουσιν (Ἡρ. 1, 71)» καὶ ἐν Ἀσίᾳ ἐκ μετᾶξής καὶ βάμβακος, πολλάκις δὲ ποικιλόχρους ραβδωταὶ καὶ κεντηταὶ (λεξ. Σμῖθ)· καὶ μετὰ ταῦτα προιούσης τῆς πολυτελείας ἤρξαντο νὰ μεταχειρίζονται πορφυρᾶς, ἰανθίνους, κοκκινοβαφεῖς κλπ. (Barnabae Brissonii).

Καὶ ὁ Ὀβίδιος (trist. 3. 10.19) ἀναφέρει «προφυλάττονται ἀπὸ τὰ κακὰ ψύχη διὰ δερμάτων, κασσωμάτων (3) καὶ βρακῶν» καὶ ἀλλοῦ ὁ αὐτὸς (5.7.41) ὡς καὶ ὁ Σουητόνιος ἀναφέρει τὰ ἐξῆς ἐπίθετα τῶν βρακῶν virgatae = ραβδωταί, pictae = ποικίλαι, albae = λευκαί.

Ἐπίσης κατὰ τὴν εἰρημένην φιλ. ἐγκυκλοπ. οἱ Πέρσαι ἔφερον τὰς δερματίναις ἀναξυρίδας ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ καὶ ἀπλουστερᾷ καταστάσει των, ἃς οἱ εὐγενέστεροι περιεκόσμων ποικίλως, ὡς δείκνυται καὶ εἰς τὸ μωσαϊκὸν τῆς μάχης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Εἰς ἔργα δὲ τέχνης εἰκονίζονται αἱ ἀναξυρίδες τῶν

(1) Ὁμοίαν σχεδὸν λέξιν σιριπάλ ἔχει ἡ ἀραβικὴ διὰ τὸ ὑποκάμισον, ὃ πληθυντικῶς σερεμπίλ, ὅπερ λέγεται ἀραβιστικῶς καὶ καμῖς, τουριστικῶς γχιουλέκ.

(2) «Ἡ οὐγγουρικὴ ἢ τσαγκαταϊκὴ γλῶσσα, ἦν καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ καλοῦσιν ἀρχαίαν τουρκικὴν, ἐστὶν ἡ πρωτόκοκος ἀδελφὴ τῆς γερσικῆς ἢ τουρκομανικῆς, ἣτις ὕστερον ἐμορφώθη, ὡς ἡ τῶν Σελτσούκων καὶ Ὀθωμανῶν· ἔστι δὲ ἡ νῦν νεώτερα τουρκικὴ γλῶσσα» (Ἱστ. Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας Χάμμερ).

(3) Κάσσωμα καὶ κάττωμα, τὸ γονθῶν καὶ σκληρὸν δέρμα τὸ ὁποῖον βλάπεται ὑποκάτω τῶν σανδαλίων καὶ ὑποδημάτων· κυρίως δὲ πᾶν ὃ, τι συνερράφη ἐκ δέρματος.

ἀνατολικῶν λαῶν μὲ σοῦφρες, ἄλλοτε πλειοτέρας καὶ ἄλλοτε ὀλιγοτέρας, ὡς εἰς τὴν μετόπην τοῦ ἐν Φιγαλείᾳ ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, ἐν τῇ σαρκοφάγῃ τῶν Ἀμαζόνων· καὶ ἄλλοτε κυρίως ἐπὶ ἀγγείων, προσαρμύζονται ὡς πλεκτὸν ὕφασμα (tricot). Ἰδίως τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶδος εἶνε μέρος ἐνδύματος στενοῦ περιβάλλοντος ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ αὐτοὺς τοὺς βραχιόνιας, ὑπεράνω τοῦ ὁποῖου ἐφέρετο χιτῶν χωρὶς κνήμια.

Περὶ δὲ τοῦ σχήματος τῶν ἀρχαίων ἀναξυρίδων γίνεται μνεία εἰς τὸ λεξ. Ξ. Κύρου Ἀναβ. ὑπὸ Volbrecht, ὅτι κατὰ τὰς εὐρεθείσας ἀπεικονίσεις εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως, πρωτεύουσας τῆς Περσίας, αἱ ἀναξυρίδες ἦσαν βρακία κλειόμενα στενωῶς. Καὶ ὁ Ὀβίδιος ἀναφέρει, ὅτι αἱ βρακίαι τῶν βορείων λαῶν ἦσαν πλατεῖαι ὡς σάκκοι (laxae=πλατεῖαι, χαλαραὶ) καὶ προσδεδεμένοι περὶ τὰ σφυρὰ, οἷα αἱ εἰκονιζόμεναι εἰς τὴν στήλην τοῦ Τραϊανοῦ ἐν Ρώμῃ. Ἐπι δ' εἰς τὸν Θεοδοσιανὸν Κώδικα γίνεται μνεία (XIV, 10, 2) ὅτι εἰς τὴν ἐν λόγῳ στήλην τοῦ Τραϊανοῦ εἰκονίζονται στρατιῶται φέροντες βρακία φθάνοντα μέχρι τῶν ἀστραγάλων, ἀπαράλλακτα πρὸς τὰ τῶν βαρβάρων, τοὺς ὁποίους συνοδεύουσι.

Ἀκριβὲς ὁμοίωμα τοιούτων βρακῶν παρατηρεῖται εἰς κολοσσαῖον ἀγάλμα ἐξ Ἐφέσου, φέρον σαλβάρια δεδεμένα σφιγτὰ εἰς τοὺς ἀστραγάλους, ὅπερ ἐτοποθετήθη πρὸ εἰκαστικῆς εἰς τὸν περίβολον τοῦ Διοκλητηρίου Σμύρνης, περὶ οὗ γράφει ὁ Veber εἰς τὸν «ὁδηγὸν Σμύρνης» τοῦ 1900 τὰ ἐξῆς: «ἀρκετὰ δὲ περιέργων καὶ λίαν σπάνιον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλυπτικῇ εἶνε τὸ ἐκ πλατείας ἀναξυρίδας φόρεμά του, ὅπερ ὀνομάζει τὰ μέγιστα πρὸς τὰ σημερινὰ ἐνδύματα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Περσίας».

Βραδύτερον (98—116 μ. Χ.) ἦσαν ἐν χρήσει βρακίαι φθάνουσαι ὀλίγον ἀνωτέρω τῶν γονάτων, ὡς παρατηρεῖται εἰς ἀπεικονίσεις ἐν τῇ ἀψίδι, τοῦ Κωνσταντινίου.

Εἰς τὸ σχῆμα τῆς βραχέως ταύτης βράκας, συνδυάζομενον πρὸς τὴν ἐξῆς περικοπὴν τοῦ Πομπηίου (Ἱστ. Ἀρκ. 1. σελ. 4) «... καίπερ τῷ Θεοδοσίῳ ἐκλελυμένον τὸν ἱμάντα ὄρων, τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα τὰς ἀναξυρίδας συνδέοντα...» ἀναπαρίσταται ὑπόδειγμα τῶν κοντῶν βρακικαίων, τὰ ὁποῖα συγκρατοῦσι μὲ βρακοζώνας εἰς τὸ ὑπογάστριον οἱ Ζεῦμπέιδες καὶ τὰ Ταγγιλάκια.

Ὁ Πολυδεύκης ἔγραψεν (7, 59, καὶ 10, 168) περὶ τὰ τέλη τοῦ I' αἰῶνος π. Χ. ὅτι ἀναξυρίδες καὶ σκελεῖα εἶνε τὸ αὐτὸ, προσθέτων, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο εὑρεται καὶ παρὰ Κριτίαν ἐν ταῖς Πολιτείαις. Ὁ Ἡσύχιος ὀνομάζει τὰς σκελεῖας σκεπάσματα τῶν σκελῶν καὶ ἐρμηνεύει τὰς ἀναξυρίδας φεμινάλια, βρακία, βαρβαρικά ἐνδύματα ποδῶν, ὑποδήματα βαθέα ἢ βασιλικὰ καὶ βράκες. Ὁ Ἰάκ. Περιώνιος ἐκδότης τῆς Αὐλ. Ποικ. Ἱστορίας λέγει, ὅτι αἱ ἀναξυρίδες ἦσαν ἴμοιαι πρὸς τὰς ἡμετέρας βράκας, αἵτινες συρόμεναι μέχρι τῆς κατωτάτης κοιλίας τὸ σῶμα ἐνέδουν.

Ὁ Βιργίλιος εἰς τὴν Αἰνιάδα (19 π. Χ.—70 μ. Χ.) ὀνομάζει αὐτὰς βαρβαρικὰ καλύμματα τῶν σκελῶν (barbara tegmina crurum XI. 777). Ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ εἰς τὴν Ἐξοδον (28, 36—39) καὶ εἰς

τὸ Λευιτικὸν (6, 10 καὶ 16, 3) ὀνομάζονται περισκελεῖα καλύπτοντα τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ σώματος ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν. Εἰς τὸ λεξικὸν τοῦ Γραμματικοῦ Σουῖδα (1κ'. αἰὼν μ. Χ.) ἐρμηνεύονται βρακία, ἢ βαθέα καὶ ἄβατα ὑποδήματα· εἰς τὸν θησαυρὸν Ἐρρίκου Στεφάνου braca ἢ bracca femorale ἢ feminale· εἰς τὴν φιλ. ἐγκυκλοπ. bracciae καὶ bracces=βράκες· εἰς τὸ λεξ. Liddel Scott βαρβαρικὰ ἐνδύματα ποδῶν· καὶ εἰς τὸ λεξ. τοῦ Ἡροδότου ὑπὸ Sturz bracciae=βρακίαι, feminalia = περιμήρια, tibialia=περικνημίδες καὶ περὶ τὰσκέλεα ἀναξυρίδες.

Φραγκογαλλιστικῶς καλοῦνται αἱ ἀναξυρίδες brayes, ἰσπανιστικῶς bragas, γαλλιστικῶς braies καὶ κατὰ τὸ «Vocabulario degli Accademici della Crusca», ἰταλιστικῶς brache, ἐνδύμα καλύπτον τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν γονάτων, λατινιστικῶς δὲ femorale, feminale καὶ ἑλληνιστικῶς περιζώμα.

Ὁ Ἰσίδωρος «περὶ τοῦ ἱερατικοῦ ἐνδύματος (Bib. XIX, 21, 8) λέγει τὰς ἀναξυρίδας ἐβραϊστικῶς Badim, εἴτε φεμινάλια, τ. ἔ. λινὰς βράκας φθάνουσας μέχρι τῶν γονάτων καὶ καλυπτούσας τὰ αἰδοῖα τοῦ ἱερέως καὶ δι' ἀκριβεστεράς ἐβραϊκῆς λέξεως michnesi ἢ machnase, ὅπερ διάφοροι γράφουσι michnes, michense, maschinase, machinase, ἑλληνιστικῶς μηχανισίν ἢ μηχανασίν καὶ μηχανασέν, οὐχὶ δ' ὡς παρ' Ἰωσήφω ἐσφαλμένως Μεχανασίν. Οἱ Χιλδαῖοι τὰς ἐκάλουσαν michnesin ἢ πληθυντικῶς michnasain, τουτέστι συνακτῆρας. (Πατρολ. Migne). Παρ' Ἰωσήφω ἀπαντᾷ ἡ λέξις συνακτῆρ ὡς ζώνη περὶ τὰ αἰδοῖα. Συσφιγτῆρ δὲ κατὰ τοὺς Ὁ' ἦτο στενὸς χιτῶν συσφιγγὼν τὸ σῶμα, καθ' ἣν σημασίαν ἔχει ὁ Ἡσύχιος τὸ «σφιγτῆρ».

Εἰς τὸ ὀνομαστικὸν τοῦ Πολυδεύκου γίνεται μνεία «καὶ Περσῶν μὲν ἴδια κάλυψαι, καὶ ἀναξυρίδας, ἦν καὶ κυρβασίαν καὶ κίδαριν καὶ πῖλον καλοῦσι». Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρατηρεῖ ὁ Βαρνάβας Βριστόκος, ὅτι τὸ νὰ συγγέη τις τὰς βράκας πρὸς τὸν πῖλον εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ συγγέη τὴν γῆν μὲ τὸν οὐρανόν, προσθέτων, ὅτι ἐκ τῆς ἄνω περικοπῆς λείπει ἡ λέξις τιάρια ἐκπεσοῦσα, ἣτις παρεννευρομένη ὡς ἐξῆς: «Καὶ Περσῶν μὲν ἴδια κάλυψαι καὶ ἀναξυρίδας καὶ τιάρια, ἦν καὶ κυρβασίαν καὶ κίδαριν καὶ πῖλον καλοῦσι» συμπληροῦ τὸ κείμενον.

Συμφώνως πρὸς τε τὸ λεξικὸν Passow καὶ τὴν φιλολογικὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν, αἱ ἀναξυρίδες ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλλήνων θυλάκοι ἐπὶ τὸ ἀστυεῖον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Εὐριπίδης (480—407 π. Χ.) ὀνομάζων αὐτὰς εἰς τὸν Κύκλωπα (182) «ποικίλους θυλάκους περὶ τοῖν σκελοῖν» ἐν περιγραφῇ, καθ' ἣν ἢ προδοτὶς Ἐλένη ἰδοῦσα τοὺς περὶ τὰ σκέλη τοῦ Πάριδος ποικίλους θυλάκους καὶ τὸν περιδέραιον κόσμον του ἐξεπλάγη καὶ ἐγκατέλειψε τὸν θλάκα Μενέλαιον.

Ἐπίσης ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης (452—388 π. Χ.) εἰς τοὺς Σφήκας (1087) περιγράφει, ὅτι οἱ Ἀττικοὶ ἀπώθησαν τὸν βάρβαρον καὶ εἶτα προὔχρησαν «θυναζόντες εἰς τοὺς θυλάκους». Ὁ δὲ Σχολιαστὴς αὐτοῦ σημειοῦται «θυλάκους εἶνε τὰς παρὰ τοῖς σκέλεσι καὶ τοὺς μηροῦς Περσικὰς. Εἶδη βρακίων παρὰ Πέρσας. Θυναζόντες εἰς τοὺς θυλάκους, ἀντὶ τοῦ εἰσπηδῶντες εἰς τὰς ἀναξυρίδας».

« Ετερος σχολιάστης ὁ Βλαυδέσιος προστίθεισιν, ὅτι ἐννοοῦνται αἱ ἀναξυρίδες τῶν Περσῶν.

Ὁ αὐτὸς κωμικὸς ἀναφέρει εἰς τοὺς Ἴππεις (370) « δερῶ σε θύλακον κλοπῆς » καὶ εἰς τὰς Ἑκκλησιαζούσας (381) « Ἄλλ' ὕστερος νῦν δὴ ἦλθον, ὥστε αἰσχύνουμαι μὰ τὸν Δι' οὐδὲν ἄλλο γ' ἢ τὸν θύλακον » καὶ αὐτόθι (373) « Πολλοὺς κάτω δὴ θυλάκους στρέψασα τοὺς ἔμούς ».

Καὶ ὁ Paley ἐκδότης τοῦ Εὐριπίδου σημειοῦται, ὅτι θύλακοι ἦσαν τὰ πλατέα Περσικὰ βρακία, καλούμενα πιθανῶς σάκκoi ὑπὸ τοῦ ἀστείου ὄγλου τῶν Ἑλλήνων, ὅφ' ἦν σημαντικὴ ἐσημειώθη ὁ ὄρος οὗτος ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τοὺς Σφήκας.

Κατὰ ταῦτα αἱ περὶ βράκας, ἀναξυρίδων, θυλάκων καὶ τῶν τούτοις συναφῶν ὀνομάτων πληροφορικὴ ἐξικνοῦνται μέχρι τοῦ Ἡροδότου, ἀκμάσαντος τῷ 484-424 π. Χ. Καὶ ἐὰν δ' ὡς εἴρηται δὲν ἔφερον βρακί κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀνωτέρω συγγραφεῶν χρόνους, πάντως ὅμως ἐπὶ Ὀμήρῳ (854 π. Χ.) ἔφερον κάλυμμά τι τῶν αἰδημένων μελῶν τοῦ σώματος, ὡς συνάγεται ἀπὸ τὸ ἐν Ἰλιάδι (3, 262) « γλαϊνάν τ' ἠδὲ χιτῶνα, τὰ τ' αἰδῶ ἀμφικλύπτει ».

Τοιοῦτο κάλυμμα παρετηρήθη εἰς τε τὰ ἐν τῇ κόμῃ Ζάκρος τῆς Ἐπαρχίης Σητείας πῆλινα σφραγίσματα καὶ εἰς τὴν περιφήμον λάρανα τοῦ χωρίου Ἁγία Τριάς τῆς ἐπαρχίης Πυργιωτίσσης (ὁ Κρητικὸς Πολιτισμὸς), ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ κατερχόμενον κάτω τῶν γονάτων, καὶ ἐνίοτε μέχρι τῶν ἀστραγάλων, εὐρύ, ἀλλὰ στρογγυλούμενον κάτω καὶ ὀγκοῦμενον ἐν σχήματι νησιωτικῆς βράκας, οὐχὶ ὅμως, ὡς φαίνεται, κλειστόν, ἀλλ' ἀνοιχτόν.

Ἡ βράκκα φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξε ζήτη εἰς τοὺς μικροασιατικοὺς λαοὺς (φυλ. ἐγκυκλοπ.). Ἐπίσης οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες οὐδόλως ἔφερον ἀναξυρίδας οὔτε εἰς τὰς μάχας, ὡς ἐπίσης οὐδ' οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι. Ἐπομένως τὸ κάλυμμα τῆς αἰδοῦς, τὸ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου μνημονοῦμενον, πρέπει ν' ἀναχθῆ εἰς τοὺς Ῥωμαίους τοῦλάχιστον τοῦ δευτέρου ἢ τοῦ τρίτου αἰῶνος μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τῆς ἀρχῆς τῶν Καισάρων.

Κοινότερα χρῆσις τῆς βράκας ἐγένετο τότε ἐν Γαλλίᾳ, ἀφοῦ ἡ πρὸ τῶν Ἄλπεων Γαλλία ἐκαλεῖτο Gallia braccata = βρακκοφόρος Γαλλία καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς βρακᾶτοι, ἐνῶ οἱ ὑπεράλπιοι ἐνδεδυμένοι κατ' ἔθος Ῥωμαϊκὸν ἐλέγοντο τεγάτοι (περιζώνιοι). Ἐπομένως αἱ σημερινὰ εὐρετὰ Γαλλικὰ περισκελίδες, τὰ λεγόμενα Γαλλικὰ πανταλόνια, ἀποτελοῦσι τὸ τέμμα τῆς ἐξελιξέως τῆς Γαλλικῆς βράκας.

Εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήχθη ἡ βράκκα ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατορῶν, ὁπότε ὁ Ἀλεξάνδρος Σεβήρος ἔφερε βράκας καὶ τὰς προσέφερε δῶρον εἰς τοὺς στρατιώτας του. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀντωνίνων εἶχε καθιερωθῆ ὡς ἐνδυμα στρατιωτικόν. Ῥωμαῖοι δ' οἵτινες ἀπεδήμουν εἰς τὸν βορρᾶν ἐπὶ μακρὸν ἀπεδέχοντο καὶ ἔφερον αὐτήν, ὅπως ὁ Καινίκας, ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τοῦ Οὐετιλιανοῦ κατὰ τοῦ Ὄθωνος (Τάκιτος ἱσ. II, 20), ὁ ὁποῖος ὄφθεις ὑπὸ τῶν ἰσοπολιτῶν πόλεων καὶ τῶν ἀποικικῶν τῆς Ἱταλίας ἐγένετο ὑπερήφανος, διότι « βράκας ἐνδεδυμένος βαρβαρικὸν ἐνδυμα ὠμίλει πρὸς Τεγάτους ». Οὐχ ἦττον περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου σημειοῦ-

ται εἰς τὸ λεξικὸν Daremberg, ὅτι ὅταν ἐνεφανίσθη μὲ βράκας ἐν Ἰταλίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ ἱαῖωνος διήγειρε ψίθυρον.

Καὶ ὁ Πυθαγόριος ἔφερε βράκας ἐν τε Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἱταλίᾳ, ἴσως ἵνα εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον διασπείρη τὸν περὶ αὐτοῦ μῦθον περὶ τοῦ χρυσοῦ μηροῦ.

Ἄλλ' ἐν Ἱταλίᾳ ἐθεωρεῖτο τὸ ἐνδυμα τοῦτο βαρβαρικὸν (Barbarum tegmen κατὰ Τάκιτον) καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ἀπέφευγον νὰ τὸ φορῶσιν, ὡς ἐνδυμα ἀνθρώπων ἀσθενῶν καὶ ἐκτεθηλυμένων ἐπὶ τέλους δ' ἀπηγορεύθη ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Ὀνορίου διὰ Νόμου τοῦ 394 μ. Χ. θεσπισθέντος κατὰ τὸν Θεοδοσιανὸν Κώδικα (14, 10, 2) τοῦ 397 « νὰ μὴ ἐπιτρέπηται εἰς οὐδένα ἐντὸς τῆς εὐσεβοῦς πόλεως Ῥώμης ἡ χρῆσις tzangarum καὶ ἀναξυρίδων, (1) καὶ (14, 10, 3) τῷ 399 νὰ μὴ χρησιμοποιοῖ τις ἐντὸς τῆς Ῥώμης τσαγγία ἢ ἀναξυρίδας.

Καθ' Ὀβίδιον εἶχον παραδεχθῆ καὶ ἔφερον τὴν βράκκα οἱ ἀπόγονοι ἀποικῶν τινων παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, περὶ ὧν ἀναφέρει ἐν Trist, 5, 10, 34 « ἀντὶ τοῦ πατρικοῦ ἐνδύματος καλύπτει περσικὴ ἀναξυρίς » πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 280 π. Χ. καὶ ἐφεξῆς, ὁπότε οἱ Γαλάται εἰσέβαλον ἐκ τῆς ἀνω Ἱταλίας εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας πάντως δὲ πρὸ τοῦ 17 ἔτους μ. Χ. ὅτε ἐτελευτήσεν ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐξόριστος εἰς τὴν ἀρχαίαν πάλιν « Τόμοι » τὴν νῦν Κωνσταντῶσιν παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Εἰς ἐπ' ῤωσίν τοῦ προκειμένου συμπεράσματος ἐρχονται αἱ πληροφορίες τοῦ κ. Σπ. Πανηγιωτοπούλου Διδάκτορος τῆς φιλολογίας, ὁ ὁποῖος τυγχάνων Διευθυντῆς τῶν ἐν Κωνσταντῆ Ἑλληνικῶν Σχολῶν εἶδεν ἐκεῖ καὶ περιέγραψε μετ' εἰκόνων εἰς τὴν ἐφημερίδα « Πατρίδα » τοῦ Βουκουρεστίου κατὰ Μάιον τοῦ 1899 περιφήμον τάφον, ἀναγόμενον εἰς τὴν 3 ἢ 2 ἑκατονταετηρίδα π. Χ. με γρηπτάς παραστάσεις ἐσωτερικῶς, εἰκονίζουσας σὺν ἄλλοις βρακκοφόρους.

Ἐκτὸς τῶν προεκτεθέντων ἀπαντᾷ εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς ἡ λέξις βράκας, οἷον παρ' Ἀθηναίῳ (Σκαπῶν περὶ Ἀνδρομήδας 21, 6). « Τίς δ' ἀγροιώτης θέλγει νόον, οὐκ ἐπισταμένης τὰ βράκα » ἔλκειν ἐπὶ τῶν σφυρῶν ἀντίστοιχος τῆς παρ' ἡμῖν φράσεως « δὲν εἰξεύρει νὰ δέσῃ τὰ βρακία τῆς » παρ' Ἡσυχίῳ (4 αἰὼν μ. Χ.) βράκας = κάλαμος, ἱμάτιον πολυτελές, ἀρκιὰς χιτῶν καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (272 π. Χ.) « ὑδάτινα βράκα » τὰ τῶν Μιλησίων γυναικῶν :

Σὺν τὰ πόλλα μὲν ἐκτελέσεις ἀνδρείοις πέπλοις Πόλλα δ' οἶα γύναικες φορέοις ὑδάτινα βράκα ».

Ὁ ἐκδότης τοῦ Θεοκρίτου Ἄδ. Θ. Ἄρ. Φρίτς ἀναφέρει, ὅτι ὑδάτινα βράκα ἐννοοῦνται ὑφάσματα λεπτότατα, οἷονεὶ τὸ διχορνεστάτον ὕδωρ. Ἄλλοι ἀναφέρουσι τὸ ἐπίθετον ὑδάτινα εἰς τὴν λεπτότητα καὶ ἀρκιότητα τῶν νημάτων καὶ ἄλλοι νομίζουσιν, ὅτι δηλοῦται τὸ χρῶμα, ὁπότε θὰ σημαίη « κυανοῦν ἢ θαλασσόχρουν ». Ὁ δ' Ἀμκις εἰς τὴν « ἐφημερίδα ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν » τοῦ 1841 φαίνεται διατεθειμένος νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ ὑδάρες ὕψασμα, Γαλλ. moiré, Ἑλλ. μὲ νερά.

(1) Tzanga = παρθετικὸν ὑπόδημα, ἐξ οὗ τὰ Βυζαντινὰ Τσαγγίον καὶ Τσαγγάρις. Ὅρα σχετικὰ καὶ εἰς Dictionnaire Daremberg.

Πλὴν τῶν συγγραφεῶν τούτων σημειοῦνται εἰς τὰ ἐξῆς λεξικά — τοῦ Κομανούδη τὰ βρακία — τοῦ Σκακελάρου τὰ βράκια — τοῦ Liddel Scott τὰ βράκια, βράκος = πλούσιος γυναικὸς ἐνδυμα — εἰς τὸ Μέγα Ἑτυμολογικὸν λεξικὸν Fr. Sylburg « ἀναξυρίδας μέντοι, ἅπερ ἐν τῇ συνθεσίᾳ βρακία φασιν, ἀπὸ τοῦ ρακία, πλεονασμῷ τοῦ β αἰολικῶς » — ἐπὶ δ' εἰς τὸ λεξικὸν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ Jacobitz καὶ τὸ τοῦ Γαζῆ βράκος, ἀντὶ ράκος, αἰολικῶς, πολὺτιμον γυναικεῖον ἐνδυμα. Τὸ ἀπλοελληνικὸν λεξ. Βυζαντίου παράγει τὴν λέξιν βρακί ἀπὸ τὸ ρακίον, ὑποκοριστικὸν τοῦ ράκος, αἰολικῶς βράκος. Καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὁ Κορκῆς ἀναφέρει (Αἰλ. Ποικ. ἱστορ.) « καὶ παρὰ τισι τῶν κριτικῶν ἔδοξε παρὰ τὸ ράκος παράγει τὴν βράκιν, ὅπερ Αἰολεῖς βράκος ἔλεγον ». Ὁ δὲ Στράβων ἐν περιγραφῇ τοῦ ἱματισμοῦ τῶν Περσῶν ὀνομάζει ράκος τὸ παρ' ἡμῖν σακί « ράκος δὲ συνδόνισί τι περὶ τῆ κεφαλῆ » (XV, 734).

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐλληνικὴ λέξις βράκος ἐσήμαινε διάφορόν τι τῆς βράκας, τούτεστι πολὺτιμον γυναικεῖον ἐνδυμα, εἴτε ἀπλῶς διαφανές ὕψασμα.

Ἡδὲ ἐνδιαφέρει ἡμᾶς τοὺς Κρητας νὰ ἐρευνηθῆ εἰδικώτερον ἀπὸ τίνος ἐποχῆς ἔφερον βράκας ἐν Κρήτῃ.

Καὶ κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους εὐρίσκωμεν τὸ ἀνωτέρω περιγραφόμενον βρακοειδὲς ἐνδυμα ἐπὶ τῶν Κρητικῶν ἀρχαιοτήτων, μαρτύριόν τοῦ ὅτι πρὸ τοῦ Μίνωος ὑπῆρχεν ἐν Κρήτῃ βράκκα. Ἐπειτα φέρονται ἀναξυρίδοφοροὶ οἱ Λύκιοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Κρητες καθ' Ἡρόδοτον. « Οἱ δὲ Λύκιοι ἐκ Κρήτης τῶρχαῖον γεγόνασι » καὶ κατωτέρω « Λύκιοι δὲ Τερμίλοι ἐκκλέοντο ἐκ Κρήτης γεγονότες » (I 173 καὶ VII, 92), ἐπομένως καὶ κατὰ τὸν Ε'. αἰῶνα π. Χ. ὁπότε ἔγραφεν ὁ Ἡρόδοτος ἐξηκολούθουν νὰ ὦσι βρακκοφόροι οἱ Κρητες.

Βραδυτέρον, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἐπεκταθείσης καὶ εἰς τὴν λατινικὴν φυλὴν τῆς χρήσεως τῆς βράκας, ὡς διεθνοῦς, οὕτως εἰπεῖν, ἐνδύματος, ἐπόμενον, ὅτι, καὶ ἐὰν ἐκ τῶν προτέρων δὲν εἶχεν εἰσαχθῆ αὕτη εἰς τὴν Κρητικὴν ἀμφίεσιν, τὴν εἰσήγαγεν εἰς τὴν νῆσον ἡ ρωμαϊκὴ κατακτησις ὅταν δ' ἀπηγορεύθη ἐν Ἱταλίᾳ καὶ μετεποτίσθη εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, δις καὶ πάλιν τῇ ἠνοίχθη ἐκεῖθεν ὁ δρόμος διὰ τὴν Κρήτην κατὰ τὰς δύο ἐπιδρομάς τῶν Στραυροφόρων εἰς τὴν Νῆσον.

Μεταγενεστέρως μνημονεύεται τὸ ἐν λόγῳ ἐνδυμα εἰς τοὺς Κρητικούς Γάμους, ὧν ἡ ὑπόθεσις ἀνάγεται εἰς τὸ 1570 μ. Χ. ὡς ἐξῆς « τὴν φορεσίαν συνεπλήρουν τὰ πλατύβρακα τῆς Ἀνατολῆς ».

Εἶτα ὁ ἐν ἔτει 1700—1702 περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην Tournefort (voyage du Levant. 1717) ἀναφέρει « εἰς τὰς ἐξοχὰς οἱ Κρητες φοροῦν αὐτὸ τὸ ἐνδυμα βραχὺ καὶ ἐλαφρόν ἄλλ' εἰς τὰς πόλεις, εἶναι τὸσον πολὺπτυχον καὶ μακρόν, ὥστε φαίνεται πολὺ ἄσχημον ».

Ὁ κατὰ τὸ 1706 περιγράφας τὴν Κρήτην Δάπερ ἀναφέρει, ὅτι αἱ Σρκικανοὶ φοροῦσιν ἐσώβρακα ἀπὸ πανίου καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ σώματος σκεπάζουσι μόνον μὲ ὑποκάμισον, τὸ ὁποῖον δὲν βάλλουσιν εἰς τὸ βρακί ἀλλὰ τὸ ἐπιπρεμῶσιν ἐξωθεν.

Ἐν τέλει κατὰ τὸ 1768 περιέγραψεν ὁ Βρουζέν τὴν βράκκα ὡς ἀκολούθως. « Οἱ Χριστιανοὶ εἰσιν ἐνδε-

δυμένοι ἐλαφρά, φοροῦσι βρακία κυανὰ ἀπὸ βραμβάκων, πλατύτατα καὶ μακρὰ ἕως εἰς τοὺς πόδας, πλὴν τὸ βάθος τούτων τῶν βρακίων καταβαίνει κάτω πολὺ περισσύτερον ἀπὸ ὅσον πρέπει καὶ τοὺς ἀποκατασταίνει ἀξιογελάστους τοῦτο ἀκολουθεῖ μόνον εἰς τὰς πόλεις ».

Οὕτως ἡ βράκκα διετέλεσεν ἀπὸ ἀννημονεύτων χρόνων τὰ γραφικὸν τῶν Κρητῶν ἐνδυμα.

Τυγχάνει δὲ πασίγνωστον, ὅτι μέχρι πρὸ δεκαπενταετίας κοινὸς ἱματισμὸς ἐν Κρήτῃ ἦσαν τὰ βρακία, ἢ λεβέντικα, ἢ ρωμαϊκά, ὡς καλεῖται ὁ ἱματισμὸς τῶν βρακκοφόρων, καὶ ὅτι ὀλίγοι ἦσαν οἱ φραγκοφορέμενοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς ἰδίως κατὰ τὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὸ Πάσχα ἐνεφανίζοντο ὡς κομῆται μετρούμενοι ἐπὶ τῶν δακτύλων τῆς μιᾶς χειρὸς οἱ νεωστὶ περιβληθέντες τὰ εὐρωπαϊκά, ἢ φράγκικα, ἢ στενά, ἢ τσιτωτὰ ὡς τὰ ἀποκαλοῦσιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας, ἢ κορδοκώλια ὡς εἰρηνευόμενοι οἱ ἐπαρχιωταὶ ἀποκαλοῦσι τὸν εὐρωπαϊκὸν ἱματισμὸν καὶ ψαλιδόκωλους, γαλασκῶλους, τσαταλόκωλους καὶ κορδοκωλάδες τοὺς φέροντας αὐτόν, οἷονεὶ ἀποδίδοντες τὰ ἴσα πρὸς τοὺς φραγκοφορέμενους, οἱ ὁποῖοι ἀποκαλοῦσι φουφοῦλες τοὺς βρακιάδες.

Ἡ βράκκα καλεῖται εἰς τὰς ἐπαρχίας κάρτσα καὶ ὁ μὴ φέρων τοιαύτην ξεκάρτσωτος, εἶναι δὲ συνήθως βραχεῖα μέχρι γονάτων, οἷα ἡ τῆς σημερινῆς χωροφυλακῆς. Εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ πεδινὰ χωρία τῶν Ἐπαρχιῶν, οἷον εἰς τὰ χερσινὰ μέρη τῆς Κισάμου, φέρουσι μακροτέρας καὶ πολυπτυχωτέρας βράκκας, εἰς δὲ τὰ ὀρεινότερα χωρία εἶναι εὐχρηστότεροι αἱ βραχεῖα καὶ περιορισμένα, πρὸς ἀποφυγὴν ἴσως περιπλοκῆς αὐτῶν εἰς τοὺς θάμνους καὶ τὰ δύσβατα μέρη καὶ πρὸς ἐλευθερίαν τοῦ βραδίσματος. Καὶ αἱ μὲν γεωργικαὶ καὶ αἱ ἐργατικαὶ τάξεις φέρουσι τοιαύτας μετρίων διαστάσεων ἐξ ἐγγωρίου βραμβάκεροῦ ὑφάσματος συνήθως κυανοῦ χρώματος, ἢ τοῦ καλουμένου «μισριζώτικο πανί» ὅπερ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀντικατέστη ἐν μέρει διὰ μύρου βραμβάκεροῦ ὡσχύτως. Οἱ δὲ ποιμένες καὶ οἱ μᾶλλον ὀρεσίβιοι ἐπαρχιωταὶ φέρουσι μαλλίνην ἐξ ἐγγωρίου ρασιζᾶς, ἥτις καλεῖται « ρασσόκάρτσα », περιορισμένην σχεδὸν ἄνευ πτυχῶν, σχήματος ὁμοίου περίπου πρὸς τὰ πουντούρια.

Αἱ τε μακρὰ καὶ αἱ βραχυτέρας βρακῆαι συγκεντροῦσι πρὸς τὰ ὀπίσω πλειότερας πτυχάς, αἱ ὁποῖαι ἀργόμεναι ὡς ὄμμαθὸς ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ζώνης καὶ στρογγυλούμεναι πρὸς τὰ κάτω σχηματίζουσιν ἐπιμήκη σάκκον παρκαγεμισμένον μὲ πολὺπτυχον ὁμοίων διαστάσεων ἐσώβρακον, ἢ μασόκάρτσαν ἢ μπκνοβράκι.

Ὁ Στράβων εἰς τὰ περὶ ἱματισμοῦ τῶν Περσῶν ἀναφέρει, ὅτι οἱ βασιλεῖς ἔφερον τριπλῆν βράκκα « ἐσθῆς δὲ τοῖς ἡγεμόσι μὲν τριπλῆ ἀναξυρίς, χιτῶν δὲ χειριδωτὸς διπλοῦς ἕως γόνατος κλπ. XV, 734 ».

Ὁ σάκκος οὗτος καλεῖται σέλη, ἡ ὁποία πλῆπτουσα ἀνὰ πάντα βηματισμὸν ἐκλλάττει τὰ σκέλη, εἴτε, ἀναλόγως τῶν διαστάσεων τῆς βράκας, τὰς κνήμας τοῦ βρακκοφόρου δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ἐν ρυθμῷ, καθ' ὃν τρόπον πλῆπτει τοὺς μηροὺς βεγγαζίου κροῦ ἢ τοῦ σαρκοῦ οὐρά του, προσδίδει λεβεντιὰν εἰς τὸ βάδισμα. Πρὸς τὰ ἐμπρὸς σχηματίζονται δύο μετρίωτερα ἐπιμήκη, ἰσομεγέθη σακκίδια, παρκαγεμισμένα δια

τοῦ αὐτοῦ ὕλικου, τὰ ὁποῖα ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ζώνης ἀπλοῦνται ἐπὶ τῶν γονάτων. ἢ καὶ κατωτέρω, ἀνκλόγως τῶν διαστάσεων τῆς βράκας, πλήττοντα ἄλληλα ρυθμικῶς κατὰ τὸ βᾶδισμα τοῦ βρακόφορου. Ταῦτα δὲ μετὰ τῆς σέλης ὀνομάζονται κόφρα, ἐκ τῆς ἐλληνικῆς λέξεως κόφρινος, ἐξίτκλισθίσης COFFA — κάλαθος.

Οἱ εὐπορώτεροι εἰς τε τὰς πόλεις καὶ τὰς ἐπαρχίας φέρουσι βράκας ἐξ ἐριούχου, τὰ λεγόμενα σαλβάρια. Αἱ τῶν ὀθωμανῶν βράκαι εἶναι ὅμοιοι πρὸς τὰς τῶν χριστιανῶν, πλὴν τῶν ἐξ ἐριούχου, αἱ ὅσαι, καίτοι καλοῦνται σαλβάρια, ὡς αἱ τῶν χριστιανῶν τοιαῦται, ἔχουσι ὀλίγον διάφορον σχῆμα, μᾶλλον προσεγγίζον πρὸς τὰς ἀρχαίας ἀναξυρίδας· ἦτοι μὲ ὀλίγον περιωρισμένην τὴν σέλην, μακρύτερα φθάνουσι σχεδὸν μέχρι τῶν ἀστραγάλων, κεντηταὶ μὲ γαϊτάνια, ἢ ποδαρὰ εἶναι στενωτέρω καὶ ὀλίγον τι μακρύτερα τῆς σέλης, ἐνῶ εἰς τὰς τῶν χριστιανῶν εἶναι αὕτη ὀλίγον βραχυτέρα.

Αἱ βράκαι τῶν ἐπαρχιωτιστῶν Κρησῶν εἰς τὰ ὀρεινότερα χωρία εἶναι μᾶλλον πλατύτατα πανταλόνια, τὰ ὁποῖα κατακλῆγουσιν εἰς τὰς ἀστραγάλους, ὅπου τὰ σουφρώνουν καὶ σχηματίζεται ἐν εἶδος φούσκας καλυπτούσης τὰ σουφρά.

Αἱ ὀθωμανίδες ἔφερον μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τοιαύτας ἀλλὰ πολὺ πλατυτέρας βράκας καλουμένας σαλβάρια, ἐκ μετὰξῆς εἶτε καὶ ἐκ χρυσοφάντων πολλὰς ὑφασμάτων, ἀντὶ ἐξωτερικοῦ φορέματος, παραγεμισμένας ὡς αἱ ἀνδρική με ἐσωθρακον, τὰς ὁποίας προσέδενον μετὰ τὰ γόνατα, αἱ δ' οὕτω σχηματίζόμεναι δύο φούσκα ἐφθάνον ἐπίσης μέχρι τῶν σουφρῶν καλύπτουσαι ἐξ ὀλοκλήρου τὰς κνήμας.

Καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὑπῆρχε διαφορὰ μετὰ τὴν θύλακων καὶ ἀναξυρίδων· οἱ θύλακοι ἦσαν πλατύτεροι, μάλιστα εἰς τὸ λεξικὸν Σκαελλοῦ ἐρμηνεύονται σακκίον, ἰδίως δι' ἄρτον, πῆρα, ὑφ' ἣν σημασίαν ἀναφέρει αὐτοὺς ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης εἰς τὸν Πλοῦτον (140) «ὡς ἄλοιτ' οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ» καὶ ὁ Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ, ὅπου ὁ Σωκράτης λέγει πρὸς τὸν Θεαιτήτην (161, α) φιλόλογός γ' εἰ ἀτεχνῶς καὶ χρηστός, ὦ Θεόδωρε, ὅτι με οἶει λόγων τινὰ εἶναι θύλακον κλπ.» Ἐκ τῆς ὁμοιότητος πρὸς σάκκους ὀνομάσθησαν θύλακοι αἱ πλατεῖαι βράκαι. Ἔτι δ' εἰς τὸ λεξ. Liddel Scott σημειοῦται, ὅτι αἱ ἀναξυρίδες δὲν ἦσαν αἱ εὐρεῖαι περισκελίδες (θύλακοι), ἀλλὰ στενωτέρων τι εἶδος, οἷαι αἱ γαλατικαὶ βράκαι.

Ἐπίσης ὁ Κάρολος Ρίττερ ἐν τῷ πονήματί του «Ἡ Γεωγραφία ἐν σχέσει πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου» σχολιάζων χωρίον τοῦ Στράβωνος (XI, 12 § 9 σ. 563) ποιεῖται ἐν προκειμένῳ τὰς ἀκολουθούσους διακρίσεις, ὅτι αἱ δερματίναι καὶ ἴσως στενωῶς προσαρμοζούσαι τῷ σώματι ἀναξυρίδες ἦσαν ἔνδυμα λαῶν τῶν ψυχρῶν καὶ ὀρεινῶν χωρῶν, διάφοροι ἀπὸ τὰς πλατεῖας βράκας τῶν Γαλατῶν, τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνην ἐνδυμασίαν, δι' ἣς ὁ Λυδὸς ἤθελε νὰ χαρακτηρισθῆ τῷ Κροίσῳ τοὺς ἐχθρικοὺς γείτονας του.

Καὶ ὁ Βαχρ, ὁ περίφημος ἐκδότης τοῦ Ἡρόδοτου, διακρίνει ὡσαύτως κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους δύο εἶδη βρακῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα ἀναξυρίδες καὶ σαρθαρίδες, ἀναφέρον, ὅτι αἱ μὲν ἀναξυρίδες ἦσαν στε-

νώτεροι ἐκ δερματος κατασκευασμένοι (καθὼς τὰς περιγράφει καὶ ὁ Ἡρόδοτος) τὰς ὁποίας ἐφόρουσαν τὰ ὀρεινότερα ἔθνη τῆς Ἀσίας, διὸ ἤρρεσκοντο νὰ τὰς φέρωσι καὶ οἱ Πέρσαι, αἱ δὲ σαρθαρίδες ἦσαν χαλαρώτερα καὶ ἀνετώτερα ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐν χρήσει οἱ Μῆδοι· προσθέτει δέ, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀρνόλδος Χεέρν, ὅτι εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως εἰκονίζονται ἄνδρες ἐνδεδυμένοι τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο εἶδος τοῦ ἐνδύματος τούτου.

Μνείας ἄξιον, ὅτι τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα φέρουσιν ἕως σήμερον βράκας, ἐτήρησαν τὰ σχήματα ἕτινα ἐδίδον εἰς αὐτὰς ἀνεκλίθεν τὰ οἰκεία προγονικά ἔθνη, τουτέστι φέρουσιν οἱ μὲν ἐλληνικοὶ πληθυσμοὶ εὐρυχώρους, ὡς οἱ Ἑλληνικοὶ θύλακοι, οἱ δὲ ὀθωμανικοὶ ὁμοίως πρὸς τὰς Μηδικὰς ἀναξυρίδας.

Ἐὰν ἐδημοσίευσον καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν εἰκονογραφημένα περιοδικὰ ὑποδειγμάτων ἀμφιέσεως ἴσως ἠδύνάτο τις νὰ ἐρευνήσῃ τίνος συρμού βρακῆς ἐνεδύθησαν κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἀνθρωπότητος, μετὰ τὰ φύλλα τῆς συκῆς, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐκάλυψεν ὁ πρωτόπλαστος Ἀδάμ τὸ σαρκίον του. Ἄλλως ποῦ τάλμη καὶ ἐφόδια ν' ἀνατρέξῃ τις τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, εἰς οὓς τολμηροὶ καὶ δυσσεζέλεγκτοι ὑπολογισμοὶ φυσιοδιῶν ἀγκιβιάζουσι τὸ ἕκτοτε μέχρι τῆς σήμερον διακρεῦσαν μακροχρόνιον διάστημα. Μέχρι ὅμως πρὸ τριῶν καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων ἐτῶν, εἰς ἃς ἀνάγονται αἱ ἀνεκαλυφθεῖσαι γραπτὰ παρραστάσεις ἐπὶ Κρητικῶν ἀρχαιοτήτων φανίνεται, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτιθέμενα, ἀναβλαστάνον τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῆς βράκας ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου βρακοειδοῦς ἐνδύματος τῶν Κρητῶν, οὗ ὅμοιον περιάλυμμα ἔφερον καὶ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν, ὀνομασθέν κατ' ἀρχὰς θύλακοι ἐκ τῆς ὁμοιότητός του πρὸς σάκκους, ἢ ποικίλοι θύλακοι περὶ τὰ σκέλη, εἶτα σκελεῖαι, περιμήρια, περικνημίδες, περιζώμα, περισκελῆ, περισκελίδες, σαρθαρίν, χιενθάρ, χαλθάρ, σιρθάλ, σαλθάρια, σαρθαρία, σκράθρα, σαρθαρίδες, περὶ τὰς κνήμας ἐνδύματα, ποδίδες, περὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς μηρούς περσική, tsakchir, ἀναξυρίδες περιτεταμένα ἢ ποικίλοι, πόδια ἐξ ἱματίων γεγεννημένα, ἔνδυμα ποδῶν, βαθέα ἢ βραχίλια ἢ ἄβρα ὑποδήματα, βαρβαρικά ἐνδύματα ποδῶν, βαρβαρικά καλύμματα τῶν σκελῶν καὶ πουντούρια, ἀχρισσοῦ ἐβάπτισαν αὐτὸ οἱ Κελτοὶ braca καὶ τὸ ἐξέλλήθισεν βράκην ὁ Διόδωρος, μεθ' ὃ τὸ ὀνόμασαν βράκες καὶ βρακία κλειόμενα στενωῶς, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες εἶχον τὴν λέξιν βράκος εἰς δῆλωσιν πολυτίμου γυναικείου ἐνδύματος.

Ἡ βράκα, ἀφοῦ ἐπεκράτησεν ἐπὶ τόσας δεκάδας αἰώνων εἰς τὴν Κρητικὴν ἀμφίεσιν, διακνύει ἤδη στάδιον παρκαμῆς, φθίνουσα ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐπιβολῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἱματισμοῦ. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ἀπὸ τοῦς ἐτησίως στρατολογουμένους χιλίους εἰκοσαετῆς νεανίας πολιτοφύλακας, ἐπανερχομένους εἰς τὰς ἐστίας τῶν ὀλίγιστοι, ἂν οὐχὶ οὐδεὶς θὰ βρακοφορήσῃ ἐκ νέου. Ἐὰν δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς σπουδῆς συνεχισθῇ ὁ διωγμὸς, ἴσως δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν θ' ἀπομείνωσι βρακοφοροῦντες ἐν Κρήτῃ μόνον οἱ φαγκατικοὶ ὄπαδοὶ τῆς γραφικῆς βράκας, οἷονεὶ ἵνα τῇ ψάλλωσι τὸν ἐπιτάφιον.

Γ. Ι. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΙΩΣΗΦ

ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΜΙΚΟΣΜΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΝΤΕΛΙΔΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΝ ΤΟΥ 1908

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩ Κ^ο ΚΑΙ ΤΗ Κ^ε

Γ. ΜΠΑΛΛΑΜΠΑΝΟΥ

Ο κ. Μιλτιάδης Ίωσηφ

ΠΡΟΣΩΠΑ. — ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΞΑΝΤΕΣ

Πρίγκηψ ΣΕΡΓΙΟΣ ΜΙΡΣΚΥ	Έδμ. Φύρστ
Κόμης ΙΒΑΝ ΣΟΥΡΩΦ	Ν. Παπαγεωργίου
Στρατηγός ΣΑΒΟΓΓ-ΛΩΦ, θείος του Πρίγκηπος	Α. Περίδης
Δόκτωρ ΜΠΡΑΓ-ΛΕΦ	Μ. Μυράτ
ΜΑΖΑΡΚΗ	Π. Γαβριηλίδης
Βαρώνος Φόν ΠΛΕΣΣΕΝ, άκόλ. Πρεσβείας	Ν. Ροζάν
ΜΠΑΡΑΚΙΝ, άστυνομικός υπάλληλος	Μουστάκας
ΒΑΝΔΑ ΠΟΛΕΝΣΚΥ	Ε. Λοράνδου
Πριγκήπισσα ΣΟΝΙΑ ΜΙΡΣΚΥ	Άγνη Ροζάν
Κόμισσα ΠΡΑΓΑ	Άγ. Περίδου
ΒΕΡΑ ΜΑΡΚΟΒΝΑ	Ν. Μουστάκας
ΠΕΤΡΟΣ, ύπηρέτης του Πρίγκηπος	Α. Σαραντίδης
ΣΤΕΡΑΝ, > τής Βάνδας	Α. Φαλλιέρος

*Η Σκηνή έν Πετρούπολει κατά τὸ 1907.

Αί Α' και Γ' πράξεις έν τῷ μεγάρῳ Μίρσκυ, ή Β' παρὰ τῇ Βάνδα Πολένσκυ.

*Εδιδάχθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς Σκηνῆς τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρον Ἀθηνῶν, τὴν 6 Ὀκτωβρίου, 1908.

ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΙΩΣΗΦ

ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΜΙΚΟΣΜΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΝΤΕΛΙΔΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΝ ΤΟΥ 1908

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Καπνιστήριον έν τῷ μεγάρῳ Μίρσκυ. Εἰς τὸ βῆθος ἀνοικτὴ θύρα με παραπετάσματα ἀνυψωμένα, ἀφίροντα νὰ φαίνεται αἰθουσα χοροῦ ἀπλείως φωταγωγημένη. Ἐκ δεξιῶν θύρα ἀγουσα εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Πρίγκηπος. Ὅμοίως ἐξ ἀριστερῶν, ἀγουσα εἰς τὰ δωμάτια τῆς Πριγκηπίσσης. Ἀνάκλιτρα κλπ. Τράπεζα με σωρείαν ἐφημερίδων.

ΣΚΗΝΗ Ι

Πέτρος, μόνος—εἶτα Σουρώφ.

ΠΕΤΡΟΣ. (Εἰσέρχεται ἐκ τοῦ βῆθους, ἐνῶ ἀκούεται ἤχος κώδωνος ἐκ δεξιῶν). Ἴδου ὁ κύριος ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὰς ἐσπερινὰς ἐφημερίδας. (Λαμβάνει διαφόρους ἐφημερίδας ἐκ τῆς τραπέζης καὶ ἀνοίγει μίαν). Ἄς ρίψουμε μὰ ματιά... (Ἀναγινώσκει). « Ἡ Διάλυσις τῆς Δούμας!... » « Ἀνακρίσεις διὰ τὴν δολοφονικὴν ἀπόπειραν κατὰ τοῦ Τσάρου!... » Αὐτὰ εἶνε γνωστὰ... (Στρέφει τὸ φύλλον). « Ἡ εὐρωπαϊκὴ ὁμοφωνία!... » « Τὸ Συνέδριον τῆς Χάγης!... » Κολοκύθια... « Βόμβα έν Κωνσταντινουπόλει!... » Ὁ Σουλτᾶνος ἀσθενεῖ βεβαίως! Οὐφ!... ὄλω τὰ ἴδια... ὡς τὰ διαβάσει ὁ κύριος... (Διευθύνεται πρὸς τὰ δωμάτια τοῦ Πρίγκηπος, ἀποκομίζων τὰς ἐφημερίδας).

ΣΟΥΡΩΦ. (Εἰσελθὼν, ἐνῶ ὁ Πέτρος ἀναγινώσκει). Δὲν μοῦ λέγεις, φίλε μου, με αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἐδιάβασες τὴν ἐφημερίδα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Στρεφόμενος). Μά... σχεδὸν ἢ μᾶλλον δὲν τὴν ἐδιάβασα διόλου, ἀλλ' ἐφωτίσθην ἀρκετὰ. Σήμερον, ὅπως κατήντησεν ἡ δημοσιογραφία, ἀρκεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς τοὺς τίτλους, διὰ νὰ κρίνῃ...

ΣΟΥΡΩΦ. (Διακόπτων). Καὶ νὰ πιστεύσῃ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ὅχι δά, καὶ νὰ μὴ πιστεύσῃ! Οἱ πομπώδεις τίτλοι, βλέπετε Κύριε Κόμη, εἶνε ἀπατηλοί, ὅπως αἱ σημεριναὶ γυναῖκες. Τὸ πάχος τῆς μελάνης κρύπτει τὸ πάχος τῆς ψευτιάς.

ΣΟΥΡΩΦ. (Γελῶν). Βλέπω δὲν εἶσαι ἠλίθιος.

ΠΕΤΡΟΣ. Ὁ κύριος με κολακεύει. Ὅμολογῶ, ὅτι ἔχω ἀποκτήσει ἀπειραν πείραν με τὰς ἐφημερίδας. Ὁ κύριος Πρίγκηψ πιστεύει τὰς εἰδήσεις, παίζει εἰς τὸ Χρηματιστήριον καὶ... χάνει. Ἐγὼ πουλῶ ὅταν ὁ κύριος ἀγοράζει, ἀγοράζω ὅταν ἐκεῖνος πουλεῖ καὶ... κατὰ ὠφελοῦμαι.

ΣΟΥΡΩΦ. Καὶ πῶς γνωρίζεις τί κάμνει ὁ κύριός σου;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἄ! ἔχομεν τὸν ἴδιον μεσίτην.

ΣΟΥΡΩΦ. (Κατ' ἴδιαν). Ἴδου ἕνας ζυπνὸς διάβολος, ὁ ὁποῖος εἰμπορεῖ νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ. (Δυνατά). Πέτρε... (Ἀκούεται ἤχος κώδωνος).

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἐτοιμαζόμενος νὰ ἐξέλθῃ). Με συγχωρεῖτε, κύριε Κόμη, εἶνε ἡ δευτέρα φορὰ ποῦ κτυπᾷ ὁ κύριος Πρίγκηψ. Ἐνα λεπτὸ νὰ τοῦ δώσω τὰς ἐφημερίδας καὶ εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας (Ἐξέρχεται σπεύδων).

ΣΟΥΡΩΦ. (Ἐξαπλούμενος ἐπὶ ἀνακλίτρον καὶ κνιτάζων τὴν ὥραν). Ὁ Πρίγκηψ ἀναγινώσκει τὰς ἐφημερίδας, ἡ Πριγκήπισσα θὰ καλλωπίζεται αὐτὴν τὴν ὥραν, ἔχω ὅλον τὸν καιρὸν νὰ ἐξετάσω αὐτὸν τὸν ἀστεῖον καὶ νὰ μάθω μερικὰ πράγματα, τὰ ὅποια με ἐνδιαφέρουν. (Ἐπανέρχεται ὁ Πέτρος κρατῶν μικρὸν δέμα καὶ ἐπιστολήν. Πρὸς τὸν Πέτρον). Πέτρε, φίλε μου, εἶσαι ἔξυπνο πωλητικὸν καὶ ἀφοῦ κερδοσκοπεῖς εἰς τὸ Χρηματιστήριον, δὲν θὰ περιφρονῆς βεβαίως τὸ χρέμα.

ΠΕΤΡΟΣ. Ὁ κύριος ὀμιλεῖ πολὺ ὀρθά.

ΣΟΥΡΩΦ. (Δίδων αὐτῷ χαρτονόμισμα). Γνωρίζεις ὅ,τι γίνεται εἰς τὸ μέγαρον;

ΠΕΤΡΟΣ. Καθ' ὄλοκληρίαν.

ΣΟΥΡΩΦ. Καί... ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Πριγκήπισσαν;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἡ κυρία Πριγκήπισσα μ' ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως καὶ παρακολουθῶ τὰς... σκέψεις της ἐκ τοῦ πλησίον.

ΣΟΥΡΩΦ. — Πῶς ἐκ τοῦ πλησίον;

ΠΕΤΡΟΣ. Δηλαδή παρακολουθῶ τὴν Κάτιαν, τὴν ἔμπιστον θαλαμηπόλον τῆς Πριγκήπισσης, ἡ ὁποία εἶνε ἀφωσιωμένη εἰς αὐτήν, ὅπως ἐγὼ εἰς τὸν κύριον Πρίγκηπα.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐνοῶ. Λοιπὸν, μήπως ἡ δεσποινὴς Κάτια ἔτυχε νὰ παρατηρήσῃ τελευταίως κάποιον μεταβολὴν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυρίας της;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἀκριβῶς δι' αὐτὸ ὠμιλοῦσαμεν σήμερον τὸ πρωί. Ἡ Κάτια ἔλεγεν, ὅτι ἡ Κυρία πρέπει νὰ ἔχη κάποιον σοβαρὰν δυσαρέσκειαν, διότι αὐτὰς τὰς ἡμέρας αἱ δυστροπίαί της ἐπολλαπλασιάσθησαν.

ΣΟΥΡΩΦ. Καὶ πῶς ἐξωτερικεύονται αἱ δυστροπίαί της Πριγκήπισσης;

ΠΕΤΡΟΣ. Μά... ἰδοῦ, σπάνει ὅ,τι εὔρει ἔμπρός της. Χθές, παραδείγματος χάριν, ἔσπασε κρύσταλλα ποῦ ἤξιζαν χιλιάδες ρούβλια.

ΣΟΥΡΩΦ. Καὶ ποῦ ἀποδίδει ἡ δεσποινὴς Κάτια τὴν δυσαρέσκειαν τῆς Πριγκήπισσης;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἐμπιστευτικῶς). Ἀπὸ μερικὰς ἐρωτήσεις ποῦ τῆς ἔκαμεν ἡ κυρία, φαίνεται νὰ τὴν ἀπασχολῇ πολὺ κάποιον πρόσωπον τοῦ... ἐλαφροῦ κόσμου. Ὁ νέος ἀστὴρ ὁ ὁποῖος λάμπει εἰς τὴν Πετρούπολιν ἀπὸ δύο μηνῶν.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐνοεῖς τὴν Βάνδαν Πολένσκυ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἀκριβῶς. Ἡ Κυρία ἐπεφόρτισε τὴν Κάτιαν νὰ μάθῃ ποιοὶ συχνάζουν εἰς τῆς ὠραίας Βάνδας καὶ φυσικὰ ἡ Κάτια τὴν ἐπληροφόρησεν ὅτι ἐκτὸς τοῦ κυρίου Πρίγκηπος, ὅστις εἶνε τακτικὸς θαμῶν, πηγαίνει καὶ ὅλη ἡ εὐγενὴς νεολαία τῆς Πρωτεύουσας, καθὼς καὶ σεῖς.

ΣΟΥΡΩΦ. Καὶ συμπεραίνεις βεβαίως ὅτι ἡ Πριγκήπισσα εἶνε ζηλότυπος διὰ τὸν σύζυγόν της.

ΠΕΤΡΟΣ (ξέων τὸ οὖς). Πιθανὸν καὶ αὐτὸ, ἀν καὶ ἡ Κυρία δὲν συνηθίζει νὰ δεικνύῃ τόσην μερίμναν διὰ τὸν κύριον Πρίγκηπα... Αἱ κακαὶ γλώσσαι ἐν τούτοις θέλουν νὰ ποῦν ὅτι τὴν Πριγκήπισσαν ἰδίως ἐνδιαφέρουν αἱ ἰδικαὶ σας ἐπισκέψεις εἰς τῆς Πολωνίδος.

ΣΟΥΡΩΦ. (Ἐγειρόμενος). Βλέπω ὅτι μία ἀπὸ τὰς κακὰς γλώσσας εἶνε καὶ ἡ ἰδική σου. Ἀρκεῖ.

ΠΕΤΡΟΣ. Ἐλπίζω ὁ κύριος Κόμης νὰ μὴ εἶνε δυσκαρτεστημένος μετὰ τὴν εἰλικρινεῖάν μου.

ΣΟΥΡΩΦ. Διόλου· εἰμπορεῖς νὰ πηγαίνης. (Βλέπει τὸ δέμα καὶ τὴν ἐπιστολήν). Στάσου, τί εἶν' αὐτά;

ΠΕΤΡΟΣ. Εἶνε τοῦ κυρίου Πρίγκηπος διὰ τὴν...

ΣΟΥΡΩΦ. Βάνδαν;

ΠΕΤΡΟΣ. Μάλιστα καὶ πολὺ ἐπείγοντα.

ΣΟΥΡΩΦ. Καλά, πῆγαινε. (Ὁ Πέτρος ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ II

Σουρῶφ—μόνος—εἶτα Πριγκήπισσα Μίρσκυ.

ΣΟΥΡΩΦ. Ὅστε δὲν ἠπατώμην, ἡ Σόνια ἔχει ὑποψίας. Αὐτὸ εἶνε σοβαρὸν καὶ χρειάζεται φρόνησις. Ἡ Πριγκήπισσα, μετὰ τὸν ἀδάμαστον χαρακτήρα της εἶνε ἱκανὴ νὰ κάμῃ σκάνδαλον. Τὴν γνωρίζω καλὰ τὴν φιλτάτην Σόνιαν. Δύναται νὰ λησμονήσῃ ὅτι ἡ ἀντίζηλος της ἀνήκει εἰς τὸν λεγόμενον «Ἡμίκωσμον» καὶ νὰ θελήσῃ νὰ τὴν προκαλέσῃ. Βεβαίως ἡ Βάνδα δὲν θὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ ἀπειλῶν. Ἀλλ' αὐτὸ θὰ μοι εἶνε ὠφέλιμον ἀργότερον, ὅταν ἡ ὠραία Πολωνὴ τρωθῇ τελείως καὶ θελήσῃ νὰ με νυμφευθῇ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει ν' ἀποφύγῃ τὴν σύγκρουσιν, μεταξὺ Σόνιας καὶ Βάνδας καὶ κυρίως νὰ ἀποκρίψω διὰ παντὸς μέσου τὴν χρηματικὴν μου ἀνέχειαν, ἡ ὁποία με ἀναγκάζει νὰ ἐπιζητῶ τὴν χεῖρα μιᾶς ἐταίρας διὰ νὰ γίνω κύριος τῆς περιουσίας της. (ἀκούει θόρυβον ἐξ ἀριστερῶν). Προσοχή! ἰδοῦ ἡ Πριγκήπισσα....

ΠΡΙΓΚ. (εἰσερχομένη ἐν περιβολῇ ἐσπερίδος) Καλὴ σπέρα φίλτατε. Μόνος;

ΣΟΥΡΩΦ. (ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα της) Μόνος, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ σε ἴδω μόνην δι' ὀλίγας στιγμὰς, πρὶν φθάσουν οἱ προσκεκλημένοι σου, καὶ ἰδοῦ ὅτι πραγματοποιεῖται ἡ ἐλπίς μου.

ΠΡΙΓΚ. (καθημένη) Δὲν εἶσαι ἀπακτιητικὸς, φίλε μου· ἔλα κάθησε ἐδῶ πλησίον μου.

ΣΟΥΡΩΦ. (Δαμβάνων θεῖον πλησίον τῆς Πριγκήπισσης) Φιλτάτη Σόνια! ἀν ἤξευρες πόσον με καθίστας εὐτυχῆ!...

ΠΡΙΓΚ. Καὶ θὰ ἤθελες νὰ διαρκέσῃ αὐτὴ ἡ εὐτυχία;

ΣΟΥΡΩΦ. Ἀμφιβάλλεις!

ΠΡΙΓΚ. Θὰ ἤθελες νὰ εἶσαι πάντοτε μαζὺ μου, νὰ εἶμαι πάντοτε πλησίον σου, χωρὶς τρίτους, χωρὶς προσποιήσεις, χωρὶς φόβους;....

ΣΟΥΡΩΦ. Θὰ ἦτο δι' ἐμὲ ἡ ὑπερτάτη τῶν εὐτυχιῶν.

ΠΡΙΓΚ. (ἐξαπτομένη.) Λοιπὸν, ἀς φύγωμεν, ἀς φύγωμεν μακρὰν τοῦ κόσμου, μακρὰν τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῶν κοινωνικῶν συμβάσεων, αἱ ὁποῖαι με πνίγουν, με ἐκνευρίζουν, με φονεύουν...

ΣΟΥΡΩΦ. (ταρασσόμενος). Πῶς, σκέπτεσαι σοβαρῶς;...

ΠΡΙΓΚ. (ἀτενίζουσα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον) Ἄ! διαστάσεις, τὸ βλέπω... ἤξευρα ὅτι δὲν εἶμαι πλέον ἡ μόνη σου ἀγάπη.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἀλλὰ Σόνια... Τί ἐννοεῖς;

ΠΡΙΓΚ. (ἐγειρομένη ἀποτόμως) Σιωπῆ, ἔρχεται ὁ σύζυγός μου. Θὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν συνομιλίαν αὐτὴν ἀργότερον. (Ἐισέρχονται ἐκ δεξιῶν ὁ Πρίγκηψ Μίρσκυ καὶ ὁ δόκτωρ Μπράϊλεφ.)

ΣΚΗΝΗ III

Οἱ ἄνω, Μίρσκυ—Μπράϊλεφ.

ΜΙΡΣΚΥ. (Πρὸς τὴν Πριγκήπισσαν) Φιλτάτη μου ἰδοῦ ὁ ἀγαπητὸς δόκτωρ, ὁ ὁποῖος με ὑπενηθύμισε πρὸ ὀλίγου ὅτι σήμερον εἶνε ἡ ἐπέτειος τῶν γάμων μας. Τὸν ἐμάλωσα διότι ἠδύνατο νὰ με εἰδοποιήσῃ ἐνωρίτερον, ὥστε νὰ ἔχω τὴν εὐχάριστήσιν νὰ σοὶ προσφέρω κατὰ ἀντάξιον τῆς εὐτυχούς ἡμέρας. Μάλωσέ τον καὶ σὺ διὰ νὰ εἶνε ἄλλοτε προσεκτικώτερος.

ΠΡΙΓΚ. Δὲν βλέπτει, φίλε μου. Ὁ ἰατρός γνωρίζει ὅτι δὲν με ἐνθουσιάζουν τὰ τυπικὰ δῶρα. Ἀφοῦ ὅμως συμπίπτει νὰ δίδωμεν σήμερον εορτήν, θὰ ἀναγγεῖλωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς φίλους μας καὶ θὰ εὐθυμῆσωμεν περισσύτερον.

ΜΙΡΣΚΥ. (Πρὸς τὸν Σουρῶφ). Καλὴ σπέρα, Κόμη. (ἀνταλλάσσουν χειραψίαν).

ΜΠΡΑΪΛΕΦ. (ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα τῆς Πριγκήπισσης) Θὰ μ' ἐπιτρέψῃτε ἐν τούτοις Πριγκήπισσα νὰ σὰς ἐκφράσω τὰς διακαεῖς μου εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ οἴκου σας.

ΠΡΙΓΚ. Εὐχαριστῶ, φίλτατε δόκτωρ, ἀλλ' ἡ εὐτυχία εἰς τὴν κοινωνίαν μας εἶνε κατὰ πολὺ ἀόριστον καὶ δυσαστότητον. Ἀμφιβάλλω ἐὰν ὑπάρχουν δύο ἄτομα, τὰ ὁποῖα νὰ τὴν ἀντιλαμβάνονται μετὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τί φρονεῖτε, Κόμη;

ΣΟΥΡΩΦ. Εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ πραγματικὴ εὐτυχία εἶνε δυσεύρετος εἰς τὴν ἐποχὴν μας.

ΜΙΡΣΚΥ (γελῶν). Ἐπειδὴ ἡ παρατήρησις τῆς Πριγκήπισσης δυνατὸν νὰ ἐνέχη κάποιαν μομφὴν κατὰ τῶν συζύγων, ὀφείλω ν' ἀπολογηθῶ. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ συνταυτισθοῦν αἱ γνώμαι περὶ εὐτυχίας, δέον πρὸ παντὸς νὰ διέπῃ τὸν βίον ἡ λογικὴ, ἡ ὁποία, ἐν τῶν μέτρῳ τῶν παραδεδομένων κοινωνικῶν συμβάσεων, νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς ἕκαστον νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὐτυχιαν ἐκεῖ ὅπου νομίζει ὅτι δύναται νὰ τὴν εὔρῃ. (Ἀνάπτει σιγάρον).

ΜΠΡΑΪΛΕΦ. Τὸ ζήτημα εἶνε λεπτότατον καὶ ἡ λύσις του λίαν δυσχερὴς, διότι συνδέεται στενωτάτα μετὰ τὰς βάσεις αὐτὰς τῆς κοινωνικῆς ὑπάρξεως. Διὰ τοὺς πλείστους σήμερον ἡ λέξις εὐτυχία σημαίνει οὐτοπία, κατὰ οὐχὶ δυσαστότητον, ὅπως εἶπεν ἡ Πριγκήπισσα, ἀλλ' ἐντελῶς ἀνύπαρκτον καὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν ζωὴν μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ματαίως θὰ ἐπρὸσπάθουν νὰ δημιουργήσουν εὐτυχιαν. Αὐτοὶ εἶνε οἱ ἐκ τῶν προτέρων ἀπογοητευμένοι, οὐχὶ ἐξ ἰδίας πείρας,

ἀλλ' ἐξ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τῶν ὄσων βλέπουν, χωρὶς νὰ ἐμβυθίζονται εἰς τὰς αἰτίας. Συνδεόμενοι μετ' ἄλλων ὀλιγώτερον προκατειλημμένων, δημιουργοῦν ἀνωμαλίας, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ βραχυμυρία διασπορὰ τοῦ αἰσθημάτος τοῦ καλοῦ καὶ ἡ στρέβλωσις τῶν ἀρχῶν. Ἀκριβῶς δὲ ἡ τοιαύτη στρέβλωσις γενικευομένη, παγιοῦται εἰς κοινωνικὰς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι ἀναπτύσσονται ἐπὶ τὰ χεῖρα, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἐκάστου ἔθνους. Ἐν Ρωσίᾳ, δυστυχῶς, ἡ ἐλευθερία τῶν ἠθῶν ἔχει κορυφωθῆ καὶ ἡ κοινωνία μας παραδέχεται πολλὰ ἔκτροπα, τὰ ὁποῖα εἰς ἄλλας χώρας πολεμοῦνται ἀκόμη. Πολὺ φοβοῦμαι ὅτι τὸ κακὸν εἶνε ἀθεράπευτον, διότι ἡ θεραπεία ἐγχεῖται εἰς τὴν πρώτην μόρφωσιν τῆς ψυχῆς. Τὸ μόνον φάρμακον θὰ ἦτο ἀνατροφή τῶν τέκνων ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος τῆς διδομένης σήμερον καὶ οἰκογενειακῶν περιβάλλον ἀπολύτως ὑγιᾶς ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἡ θεωρία σας, ἀγαπητε δόκτωρ, εἶναι ἀναντιρρήτως ὠραία, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἀπαιτεῖ διαρκῆ αὐτοθυσίαν τῶν γονέων πρὸς ὄφελος τῶν τέκνων, πρᾶγμα κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐξανίσταται ἡ φυσικὴ ἀπαίτησις παντὸς ἀτόμου εἰς μερίδα τινὰ ἀπολαύσεως κατὰ τὰς ἰδίας ὀρέξεις.

ΜΠΡΑΪΛΕΦ. Ὁ ἄνθρωπος ἀτυχῶς ἔχει ἐν ἑαυτῷ μεγάλην δόσιν τυφλοῦ ἐγωισμοῦ, ὅστις τὸν ὠθεῖ εἰς ἐπικινδύνους ἀπολαύσεις μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ ἡ μοιραία καταστροφή, τῆς ὁποίας γίνεται ὁ αἴτιος καὶ συχνὰ τὸ θῦμα.

ΠΡΙΓΚ. (ἐγειρομένη). Ἐγὼ ἀπογορῶ τῆς συζητήσεως. Ἀναγνωρίζω τὰ σφάλματα τῆς κοινωνίας, χωρὶς νὰ ἔχω τὸ θάρρος νὰ ἀνελθῶ νὰ τὰ διορθώσω. Κόμη, τὸν βραχίονά σας. Οἱ φίλοι μας δὲν θ' ἀργήσουν. Ἴατρε, ἐὰν θέλετε νὰ συνεχίσετε τὰς μελέτας σας ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος, σὰς συνιστῶ νὰ μὰς συντροφεύσετε.

ΜΠΡΑΪΛΕΦ. Δὲν θὰ λείψω νὰ ἐπωφεληθῶ τόσον καλῆς εὐκαιρίας, Πριγκήπισσα. Σὰς ἀκολουθῶ.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἐγὼ θὰ καπνίσω ἀκόμη ἕνα σιγάρον. (Ἐξέρχεται ἡ Πριγκήπισσα μετὰ τοῦ Σουρῶφ, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ Μπράϊλεφ.)

ΣΚΗΝΗ IV

Μίρσκυ—μόνος—εἶτα Πέτρος.

ΜΙΡΣΚΥ. (Ἀνάπτει σιγάρον). Ὁ δόκτωρ εἶνε ἀστείος μετὰ τὰς πατριαρχικὰς του ἰδέας καὶ τὰς αἰωνίας του μεμφμοιρίας κατὰ τῆς κοινωνίας. Εὐτυχῶς ἐμὲ δὲν με ἐπηρεάζουν. (Κρούει τὸν κώδωνα καὶ εἰσέρχεται ὁ Πέτρος μετὰ ἐπιστολὴν ἐπὶ δίσκου). Ἐστάλησαν ἡ ἐπιστολὴ καὶ τὸ δέμα;

ΠΕΤΡΟΣ. Μάλιστα, εὐθὺς ὡς ἡ Ἴψηλότης σας μοι τὰ ἔδωσε. Ἰδοῦ ἡ ἀπάντησις.

ΜΙΡΣΚΥ. (Δαμβάνων τὴν ἐπιστολήν). Ἔχει καλῶς, πῆγαινε. (Ἐξέρχεται ὁ Πέτρος, ἐνῶ ὁ Πρίγκηψ ἀνοίγει τὴν ἐπιστολήν καὶ τὴν διατρέχει. Μὲ πῆσιμα). Πάντοτε τὸ αὐτὸ ὕφος, ἡ αὐτὴ συγκρατάσις, σχεδὸν περιφρόνησις. (Ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως). «Ἀγαπητέ μου Πρίγκηψ, σὺς εὐχριστῶ διότι ἐλάβετε τὸν κόπον νὰ μὲ εἰδοποιήσετε ὅτι δὲν θὰ ἔλθετε ἀπόψε. Ἀλλὰ φίλε μου, δὲν σὺς ἀναγκάζει τίποτε νὰ μὲ ἐπισκέπτεσθε κάθε βράδυ, καθὼς οὔτε ἐγὼ εἶμαι ὑποχρεωμένη νὰ σὺς δέξωμαι τακτικά. Μὴ λησμονεῖτε τὴν συμφωνίαν μας: φίλια καὶ τίποτε περισσώτερον. Ὑγιαίνειτε. Βάνδα». Υ. Γ. «Ἐλησμόνησα νὰ σὺς εὐχριστήσω διὰ τὸ περιδέριον εἶναι ἀρκετὰ ὠραῖον». Ἀρκετὰ ὠραῖον, ἐνῶ μὲ στοιχίζει ὁκτὼ χιλιάδας ρούβλια! (Συμπύσσω τὴν ἐπιστολήν μὲ ὀργήν.) Ἴδου ἡ γυνὴ διὰ τὴν ὁποίαν ἐντὸς δύο μηνῶν ἔχω σπαταλήσει περιουσίαν... μὲ φιλοφωρεῖ μὲ φίλιαν! ... Χά! χά! χά! (Εἰσέρχεται ὁ Στρατηγὸς Σαβοϊώφ).

ΣΚΗΝΗ V

Μίροκν — Σαβοϊώφ.

ΣΑΒΟΪΑ. (μὲ ὕφος αὐστηρὸν). Ἡ Σόνια μὲ εἶπεν ὅτι εἶσαι μόνος καὶ ἤλθα νὰ συνομιλήσωμεν ὀλίγον.

ΜΙΡΣΚΥ. (Προσφέρον αὐτῷ κάθισμα). Εἶμαι εἰς τὴν διάθεσίν σας, θεῖέ μου! φρίνεσθε δυσχερεστῆμενος.

ΣΑΒΟΪΑ. Πάρα πολὺ, μαζὺ σου, καὶ ἔρχομαι νὰ σὲ ἐπιπλήξω. (Κάθηται).

ΜΙΡΣΚΥ. (Καθήμενος ἐπίσης). Ἐμπρὸς λοιπόν, σὺς ἀκούω.

ΣΑΒΟΪΑ. Πρῶ πόσου καιροῦ συντηρεῖς τὴν Βάνδαν;

ΜΙΡΣΚΥ. Ἄ! περὶ τῆς Βάνδας πρόκειται;

ΣΑΒΟΪΑ. (Ὀργίλος). Καὶ περὶ τίνος ἄλλου θέλεις νὰ πρόκειται, ἀφοῦ εἶσαι ὀλόκληρος ἀφιερωμένος εἰς αὐτήν;

ΜΙΡΣΚΥ. Δὲν φρονεῖτε θεῖέ μου, ὅτι εἶμαι ἀρκετὰ μεγάλος διὰ νὰ διευθύνω τὸν ἑαυτὸν μου;

ΣΑΒΟΪΑ. Ὅχι, Κύριε, καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἀπό τινος διάγεις βίον ἐντελῶς σκανδαλώδη. Πρὸ δύο μηνῶν, δηλαδή ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐφάνη εἰς Πετρούπολιν ἡ Πολωνίς αὕτη τυχοδιωκτικὴ, ἔγινες ὁ ἀδιάσπαστος σύντροφός της, τὴν συνοδεύεις παντοῦ, ἐπιδεικνύεσαι μετ' αὐτῆς δημοσίως, καταπατῶν οὕτω τὰ στοιχειωδέστερα τῶν καθηκόντων σου.

ΜΙΡΣΚΥ. Μήπως αἱ παρατηρήσεις σας ὑπαγορεύονται ὑπὸ τῆς Πριγκηπίσσης;

ΣΑΒΟΪΑ. Ποσῶς γνωρίζεις καλὰ ὅτι ἡ σύζυγός σου εἶνε πολὺ ὑπερήφανος διὰ νὰ κατέλθῃ μέχρι παραπόνων, χωρὶς ἐντούτοις αὐτὸ νὰ τῆς ἀφαιρῇ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ πράξῃ.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἀλλά, θεῖέ μου, ἡ Σόνια χεῖρε πλήρη ἐλευθερίαν.

ΣΑΒΟΪΑ. Ἔστω, δὲν γνωρίζω ποίως συμβάσεις ἔχετε μεταξύ σας καὶ δὲν θὰ συζητήσω ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος, ἀν καὶ ἡ ἀνοχὴ τῆς συζύγου εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν μειώνει τὸ σκάνδαλον. Ὅ,τι θέλω νὰ προστατεύσω εἶνε ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ὀνόματός σου, τὸ ὅποιον ἀπὸ δύο μηνῶν διασύρεται εἰς ὄλων τὰ στόματτα ἠνωμένων μὲ τὸ ὄνομα ἐπαίρας, τῆς ὁποίας τίποτε δὲν εἶνε γνωστὸν, παρὰ ὅτι κατέχει θαυμασίως τὴν τέχνην νὰ τραχανίζει περιουσίας. Εἶμαι περίεργος νὰ μάθω πόσα σὲ στοιχίζει ἡ ἰδιοτροπία σου μέχρι τοῦδε.

ΜΙΡΣΚΥ. Σὺς τὸ λέγω, ἀφοῦ τὸ θέλετε: Περὶ τὰς ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδας.

ΣΑΒΟΪΑ (ἐγειρόμενος μὲ ὀργήν). Ἐκατὸν πενήκοντα χιλιάδας ρούβλια ἐντὸς δύο μηνῶν! Ἄλλ' εἶσαι τρελλὸς καὶ τρελλὸς ἐπικίνδυνος, διότι ἐὰν ἐσκαλουθῆσθε αὐτὸ τὸ παιγνίδι ἐπὶ ἐν ἡ δύο ἔτη καταστρέφεσαι τελείως.

ΜΙΡΣΚΥ. Ὅχι! Θεῖέ μου, δὲν κρατεῖ κανεὶς αἰώνως μίαν Βάνδαν.

ΣΑΒΟΪΑ. Ναί, ἀλλὰ μίαν Βάνδαν, ἡ ὁποία ἤξεύρει νὰ καταβροχθίζει ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδας ρούβλια εἰς δύο μῆνας, καταβροχθίζει μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν καὶ ἑκατομμύρια, πρὶν δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν ἔραστήν της νὰ τῆς βαρυνθῇ. Ἀλλως τε, ἐὰν πρέπει νὰ δώσω πίστιν εἰς ὅσα ψιθυρίζονται καὶ μεταξύ τῶν φίλων σου ἀκόμη, μέχρις ὥρας δὲν ἔχεις νὰ ἐπιδείξῃς πολλὰς νίκας ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς Βάνδας.

ΜΙΡΣΚΥ. (Ἐγειρόμενος ἐπίσης, μετὰ σοβαρότητος). Κάμνετε καλὰ νὰ θίγετε αὐτὴν τὴν χορδὴν, Στρατηγέ, διότι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ συνεννοηθῶμεν ἴσως εὐκολώτερον. Θὰ φανῶ ἐλικρινῆς, ἔστω καὶ μὲ κίνδυνον νὰ ἐκληθῶ ὡς ἀπλοϊκός. Ἴδου, ἀναγνώσατε αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν καὶ θὰ κρίνετε μόνος σας. (Τῷ ἔχει ἔχει τὴν ἐπιστολήν τῆς Βάνδας, τὴν ὁποίαν ὁ Στρατηγὸς ἀναγινώσκει).

ΣΑΒΟΪΑ. Αὐτὸ εἶναι ἀπίστευτον! ἀλλ' αὐτὴ ἡ γυνὴ εἶναι Σφίγξ! Δέχεται τὰ δῶρα σου, ζῆ ἀπὸ τὰς ἐλευθεριότητάς σου καὶ σὲ κρατεῖ. εἰς ἀπόστασιν, σὲ ἐμπαιξίει! (Πλησιάζων εἰς τὸν Πρίγκηπα καὶ μὲ φωνὴν ἠμίαν.) Ἀκουσον, Σέργιε, καὶ προσπάθησον νὰ ὠφελῆθῃς ἀπὸ τὴν συμβουλήν μου. Ἄφησον τὴν Βάνδαν. Παῦσε νὰ τὴν βλέπῃς ἀπὸ σήμερον καὶ θεραπεύσου ἀπ' αὐτὴν τὴν τρέλλαν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐνῶ ἀφ' ἐνός ἀντλεῖ ἀφειδῶς ἐκ τοῦ βαλκαντίου σου, ἀφ' ἐτέρου ὀργιάζει εἰς βάρος σου. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἔχῃ ἔραστήν.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἔως τώρα δὲν φαίνεται νὰ εὐνοῖ κανένα.

ΣΑΒΟΪΑ. Τότε ἔχει πολλοὺς, τὸ ὅποιον εἶναι μᾶλλον ἄριστον. Ἐν πάσῃ περιπτώσει σὺ ὀφείλεις νὰ ἀποφραχθῆς.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἀκούσατε, θεῖέ μου. Πρὸ ὀλίγου ὤμιλητε περὶ ἀξιοπρεπείας. Ὅσον κυνικός καὶ ἀν φωνῆς ἀλλογισμὸς μου, θὰ σὺς εἶπω ὅτι ἡ ἀνδρική μου ἀξιοπρέπεια ἀκριβῶς ἀπαιτεῖ νὰ μὴν ὑποχωρήσω. Εἶνε παράδοξον, ἀνθρωπος ὡς ἐγὼ, ἔγγαμος μὲν πρὸς ἑστὸς, νὰ ὀμιλῶ περὶ ἀξιοπρεπείας προκειμένου νὰ ἐπατηρῆσθε σχέσιν μετὰ γυναικὸς ὡς ἡ Βάνδα. Ἀλλὰ ἡ νύμφη θέλετε, ὁ ὕλιστικὸς ἐγωισμὸς δὲν γνωρίζει κοινωνικὰ ἄλλα καὶ ὁ κόσμος τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ μέρος εἶνε σήμερον τοιοῦτος, ὥστε νὰ περιφρονῇ τὸν ἀδέξιον ἔραστήν καὶ νὰ ἐπικροτῇ τὰ παράνομα ὄργια τὰ ὁποῖα καταπατοῦν ἰσχυρὰ ὀνόματα καὶ μεγάλα περιουσία.

ΣΑΒΟΪΑ. Σέργιε, δὲν θέλω νὰ πιστεύσω ὅτι σὺ, εὐφυῆς, ἀνεπτυγμένος, σκέπτεσαι ὡς ὁ ἔσχατος ὕλιστις, ὅστις ἐν στιγμῇ τυφλώσεως θυσιάζει τὰ πάντα εἰς τὸ πάθος του. Ἔχεις σύζυγον προικισμένην μὲ ὅλα τὰ φυσικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐπιθυμήσῃς, ἔχεις υἱὸν εἰς τὸ λίκνον ἔτι, γάμον τοῦ ὁποίου ἔχεις καθήκον νὰ διαφυλάξῃς ὄνομα τιμῆς. Δὲν ἔχεις δικαίωμα δώδεκα μῆνας μετὰ τὸν γάμον σου νὰ καταστρέψῃς τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν κρατεῖς εἰς χεῖρας σου, οὔτε ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ καταδικάσῃς τὴν σύντροφον τοῦ βίου σου εἰς ζῶν ἀπογοητεύσεων καὶ ἀγτεκδικήσεων. Διότι σκέψου ὅτι ἡ Σόνια εἶνε νέα, ὠραία, μὲ ὅλας τὰς ὀφθαλμῆς ἡλικίας της καὶ ὅτι οἱ θηρευταὶ τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς κερροφυλακτοῦν διαρκῶς. Εἰς τὴν ἡλικίαν σου εἶχα εἶναι τὰ ἐλαττώματά σου, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐσκέφθην νὰ νυμφευθῶ. Σὺ δὲν μὲ ἤκουσες ὅταν σὲ ἀπέτρεπα τοῦ γάμου, ὀφείλεις ἤδη νὰ συμμορφωθῆς μὲ τὰς συνθήκας τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἔστω, θεῖέ μου, θὰ προσπαθῆσω νὰ ἀποβῶ, ἀλλὰ μὴν ἀπαιτῆτε νὰ τὸ κατορθώσω ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἄλλην. Βεβαιωθῆτε ὅτι διὰ τὴν Βάνδαν δὲν αἰσθάνομαι παρὰ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν, ἡ ὁποία θὰ ἐξατμισθῇ μόνις ἱκανοποιουμένη. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ Βάνδα ἐγκαινιάζει τὴν εἰς Πετρούπολιν ἐγκαταστάσιν της διὰ γέφυρας, τὸ ὅποιον προσφέρει εἰς τοὺς φίλους της. Σὺς ζητῶ τὸν ὀλίγον αὐτὸν χρόνον διὰ νὰ κανονίσω τὴν θέσιν μου. Ἐὰν καταστῇ ἔρωτός μου, σὺς ὑπόσχομαι ὅτι ὁ δεσμός δὲν θὰ διαρκῆσῃ πολὺ. Ἐὰν τούναντιον ἐπιμένῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀκατακτάσιν, ἔχετε τὸν λόγον μου ὡς εὐγενοῦς, ὅτι θὰ ἀπαρτῆς πᾶσαν μετ' αὐτῆς σχέσιν.

ΣΑΒΟΪΑ. Ἔχει καλῶς. Βασίζομαι εἰς τὸν λόγον σου καὶ εὐχομαι τὴν δευτέραν λύσιν.

ΜΙΡΣΚΥ. Καὶ τώρα ἂς πηγαίνωμεν, διότι οἱ προσκεκλημένοι μου θὰ εὐρίσκουν παράδοξον τὴν ἀπου-

σίαν μου. (Ἀκούονται ἤχοι στροβίλου καὶ φαίνονται εἰς τὸ βάθος διάφορα ζεύγη χορεύοντα. Ὁ Πρίγκηψ καὶ ὁ Στρατηγὸς διεκδύονται πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ).

ΣΚΗΝΗ VI

Πριγκηπίσσα!— **Μπράβλεφ.** (Εἰσέρχεται ἡ Πριγκηπίσσα στηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ δόκτορος. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπομένης σκηνῆς ἐξακολουθεῖ ἡ μουσικὴ καὶ τὰ ζεύγη διερχονται εἰς τὸ βάθος χορεύοντα).

ΠΡΙΓΚ. Λοιπόν, φίλιε δάκτωρ, πῶς πηγαίνουν αἱ μελέται σας;

ΜΠΡΑΪΑ. Ἐπιτυχῶς, ἀγαπητὴ κυρίε, αἱ αἴθουσά σας βρίθουν στοιχείων.

ΠΡΙΓΚ. (Καθημένη καὶ δεικνύουσα κάθισμα ἀπέναντί της εἰς τὸν δόκτορα.) Φρονεῖτε ἰατρὲ, ὅτι διασκεδάζει ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος;

ΜΠΡΑΪΑ. (Καθήμενος ὡσαύτως.) Φρονῶ ὅτι καταβάλλουν πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς τοῦτο χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσουν.

ΠΡΙΓΚ. Αὐτὴ εἶνε καὶ ἡ γνώμη μου. Ἰδίως μὲ κάμνει ἐντύπωσιν ἡ ἀνία ἡ ὁποία φαίνεται ζωγραφισμένη εἰς τὸ πρόσωπον τῶν πλείστων νέων, οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις δὲν ἔχουν κανένα λόγον νὰ παραπονοῦνται, διότι τυγχάνουν πολὺ καλῆς ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν ὠραίων μας.

ΜΠΡΑΪΑ. Εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν εὐκόλων κατακτήσεων. Ἄλλοτε ὁ κατακτητὴς εἶχε νὰ διατρέξῃ ὅλον τὸν δρόμον, χωρὶς πάντοτε νὰ τὸν ἀναμένῃ νίκη εἰς τὸ τέμα. Σήμερον ἡ γυνὴ τὸν προὔπαντᾷ εἰς τὰ δύο τρίτα τῆς ὁδοῦ.

ΠΡΙΓΚ. Ὡστε πιστεύετε ὅτι περισσοτέρα ἐπιφύλαξις καὶ ὑπομονὴ θὰ ἐξησφάλιζον τὴν νίκην εἰς τὴν γυναῖκα;

ΜΠΡΑΪΑ. Μὲ συγχωρεῖτε, δὲν πρόκειται διόλου περὶ νίκης. Ἡ γυνὴ εἶνε καὶ θὰ εἶνε πάντοτε ἡ ἡττημένη. Πρόκειται περὶ πτώσεως ἐκουσίας ἡ ὁποία θὰ ἐξησφάλιζεν εἰς τὴν γυναῖκα πρόσκαιρα πλεονεκτήματα.

ΠΡΙΓΚ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀδικία ἐξουτελιστικὴ διὰ τὴν γυναῖκα νὰ εἶνε πάντοτε θύμα τῆς εὐπιστίας της καὶ δὲν νομίζετε ὅτι ἐκείνη ἡ ὁποία, δικαιολογημένης, θὰ ἐτίθετο ἔξω τοῦ κοινοῦ νόμου, θὰ ἔπραττεν ἔργον δικαιοσύνης;

ΜΠΡΑΪΑ. Δηλαδή;...

ΠΡΙΓΚ. (ἐγειρόμενη καὶ μὲ ἔξαψιν). Ἐὰν δηλονότι, γυνὴ παραμελουμένη ὑπὸ τοῦ συζύγου της εἰς βαθμὸν σκανδαλώδη, ἐμπαιζομένη ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ἀπεσκορράκιζε καὶ νόμους καὶ συμβάσεις καὶ οἰκογένειαν καὶ ἠκολούθει ἐλευθέρως τὰς κλίσεις της...

ΜΠΡΑΪΑ. (ἐγειρόμενος). Σταθῆτε, Πριγκηπίσσα, παραλογίζεσθε. Δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω τί σὺς ὑπαγορεύει τοιαύτας σκέψεις. Ἄλλ' οἰοῖσθε ὅτι λόγοι καὶ ἀν ὑφίστανται, ὅσονδήποτε ἡδικημένη καὶ

ἀν θεωρῆσαι τὴν ἡλικίαν, δὲν δικαιῶται εἰς ἀντί-
ποινα. Ἀνήκετε εἰς τὸν ὑψηλὸν κόσμον, δηλαδὴ εἰς
τὴν τάξιν, ἣτις ἔχει καθήκον νὰ προσβέη καὶ διδά-
σκη τὴν ἡθικήν. Ἐὰν ὁ κόσμος σας βραβεύει πρὸς ἐσφαλ-
μένην διεύθυνσιν, ἀγωνισθῆτε ὡς τὸν ἐπαναφέρετε
εἰς ὀρθότερα κινήματα καὶ, οὕτως ἀγωνιζομένη, ὑπε-
ρσπίζετε τὰ προσωπικά σας συμφέροντα. Ἀλλὰ μὴν
ἐπιχειρῆτε νὰ λιποτακτῆσθε, διότι τότε τὸν κόσμον
σας θὰ μεταβάλετε εἰς ἡμίκοσμον.

ΠΡΙΓΚ. (Με ζωηρότητα) Σᾶς εἶπον ἤδη, ἰατρεῖ,
ὅτι δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβω τὴν βελτίωσιν κοι-
νωνίας, ἢ ὅποιαν ἀντὶ νὰ στιγματίζῃ τὸ ἔκτροπον, τὸ
ἐνθαρρύνει καὶ τὸ χειροκροτεῖ. Ἐχομεν ἴσα δικαιώ-
ματα μὲ τοὺς ἄνδρας καὶ ἐὰν δὲν τὰ ἐξασκήσωμεν,
κινδυνεύομεν νὰ ταφῶμεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἐτοιμορ-
πόπου οἰκογενειακῆς μας ἐστίας.

ΜΠΡΑΓΑ. (Ὑποκλινόμενος) Ἐἴχομαι νὰ μὴν ἐπέλθῃ
τὸ ἀνεπανόρθωτον! (Παύει ἡ μουσικὴ καὶ τὰ ζεύγη
διαλύονται.)

ΣΚΗΝΗ VII

Οἱ ἄνω. — Κόμησά Πράγα. — Βέρα Μαρκόβνα. —
Φόν-Πλέσεν καὶ Σουρώφ. — (Εἰσέρχονται ἐκ τοῦ
βάθους ἐν ζωηρότητι.)

ΠΡΑΓΑ. (Σύρουσα τὸν Πλέσεν πρὸς τὴν Πριγκί-
πισσαν). Σοῦ τὸν παρὰδίδω, φιλάτη μου. Ὁ κύριος
ἔφθασε μόλις πρὸς πέντε λεπτῶν καὶ ἐνῶ ἐγόρευε μαζὺ
μου, ἀφοῦ ἐννοεῖται ἐδέησε νὰ τὸν παρκαλέσω, δὲν
ἔπαυσε νὰ με ὀμιλῇ διὰ τὰ θέλημά σου καὶ νὰ σέ
ἀναζητῇ παντοῦ. (πρὸς τὸν Πλέσεν μὲ εἰρωνεῖαν) Σᾶς
εὐχαριστῶ. Ἄλλοτε νὰ φέρεσθε διπλωματικώτερα,
κύριε διπλωμάτα!

ΠΡΙΓΚ. (μειδιῶσα τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Πλέσεν,
ὅστις τὴν ἀσπάζεται). Ἄδικεῖτε τὸν Βαρῶνον, ἀγα-
πητὴ Πράγα, εἴμαι βεβία ὅτι ἀνεζήτει ἀπλῶς τὴν
οἰκοδέσποιναν ἐκ καθήκοντος. (πρὸς τὸν Πλέσεν)
Φθάνετε ὀλίγον ἀργά, Βαρῶνε.

ΠΛΕΣΣΕΝ. Πιστεύσατε, χαριστάτη Πριγκί-
πισσα, ὅτι σοβαρὰ ὑπόθεσις...

ΠΡΑΓΑ. (τὸν διακόπτει γελῶσα). Χά! χά! χά!
Εἶσθε ἀμίμητος, φίλε μου, μὲ τὰς σοβαρὰς σας ὑπο-
θέσεις μετὰ τὰ μεσάνυχτα. Στοιχηματίζω ὅτι ὁ κύ-
ριος ἔρχεται ἀπὸ τὸ μελόδραμα καὶ κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ
τὸ θεωρεῖον τῆς πολυκρότου Βάνδας.

ΠΛΕΣΣΕΝ. Κόμησσα, εἶσθε σκληρά!

ΒΕΡΑ. Τὸν Βαρῶνον δικαιολογεῖ ὁ διπλωματικὸς
του χαρακτήρ. Πολλοὶ διατείνονται ὅτι ἡ ὠρία Πω-
λωνίς εἶναι ἀπλούστατα πολιτικὴ κατάσκοπος.

ΠΡΑΓΑ. Τότε θὰ ἔχη τὴν εἰδικὴν ἀποστολήν νὰ
κατασκοπεύῃ τοὺς ἄνδρας, διότι μόνον τοιούτους δέ-
χεται (πρὸς τὸν Σουρώφ.) Τί λέγετε σεῖς, Κόμη;

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐγὼ, δὲν λέγω τίποτε.
ΠΡΙΓΚ. Θὰ μ' ἐπιτρέψετε, φίλοι μου, νὰ
ἀφήσω δι' ὀλίγας στιγμὰς. (πρὸς τὸν δόκτορα, ὅστις
τῇ προσφέρει τὸν βραχίονά.) Μὴν ἐνοχλεῖσθε, ἰατρεῖ,
ἔχω νὰ δώσω μερικὰς διαταγὰς. Βέρα, σὺ κἀπνίζεις
εὐχάριστος· ἐδῶ συγχωρεῖται. Ἡ κόμησσα θὰ εἰ-
μηθῇ. Ἐμπρός, κύριοι, ὑπηρετήσατε τὰς Κυρίες
(Ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βάθους ἀριστερά, ἐνῶ ὁ Σουρώφ
καὶ ὁ Πλέσεν προσφέρουν σιγάρα. Ἐκαστος λαμβάνει
θέσιν).

ΣΚΗΝΗ VIII

Οἱ ἄνω ἐκτὸς τῆς Πριγκιπίσσης. Εἶτα Πριγκί-
πίσσα καὶ τινες χορευταί.

ΠΛΕΣΣΕΝ. Κόμησσα, μὲ κατεστρέψατε εἰς
ἄμματα τῆς Πριγκιπίσσης.

ΠΡΑΓΑ. Βαρῶνε, εἶσθε νήπιον εἰς τὸν ἔρωτα· σὺ
ἀπέδωκα ἀπεναντίας ὑπηρεσίαν. Ἡ Πριγκίπισσα
ὡς γυνὴ πνευματώδης, ἠννόησεν ὅτι πρὸς χάριν ἐπι-
ἐθυσιάσατε τὴν συνναστροφὴν τῆς πολυθελήστρου
Βάνδας καὶ αὐτὴ δὲν δύναται νὰ σας βλάψῃ.

ΒΕΡΑ. Τοσοῦτ' ἄλλο, καθύσον μερικοὶ ἄλλοι
τὴν θυσιάζουν ἀλύπητα χάριν τῆς Πολωνίδος.

ΜΠΡΑΓΑ. Κυρία, σᾶς συνιστῶ περισσοτέρην ἐπι-
φυλακτικότητα. Θέτετε ἐκ παρὰλλήλου τὴν εὐγενή
μας δέσποιναν μετὰ προσώπου ἀμφιβόλου ὑποστή-
σεως.

ΣΟΥΡΩΦ. Ὁ δόκτωρ ἔχει δίκαιον.

ΠΡΑΓΑ. Σεῖς κόμη, δὲν ὀμιλεῖτε εἰλικρινῶς, διότι
ἔχετε ἤδη θέσει τὴν ἀριστοκρατίδα μὲ τὴν τυχοδιω-
κτιδα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπαπέδου.

ΣΟΥΡΩΦ. Διαμαρτύρομαι.

ΒΕΡΑ. Μὴ λαμβάνετε τὸν κύπον. Τὰ πρακτικὰ τῶν
ὀμιλητῶν τῆς Βάνδας Πολένσκυ δὲν κρατοῦνται με-
στικά.

ΠΛΕΣΣΕΝ. Κυρία, εἶσθε ἐπιφοβοὶ!

ΠΡΑΓΑ. Ὅταν μᾶς προκαλοῦν.

ΣΟΥΡΩΦ. Τότε σᾶς προσφέρομεν συμμάχιν.

ΒΕΡΑ. Τὴν δεχόμεθα ὑπὸ ἕνα ἔρον.

ΠΛΕΣΣΕΝ. Λέγετε.

ΒΕΡΑ. Νὰ ἰκανοποιήσετε τὴν περιέργειάν μου
τὸ ἄτομον τῆς περιφήμου αὐτῆς Βάνδας.

ΜΠΡΑΓΑ. Ἄλλα σεῖς, κυρία μου, φάνεσθε
γνωρίζετε πάρα πολλὰ ἤδη.

ΠΡΑΓΑ. Βεβαίως γνωρίζομεν περισσύτερα ἀπὸ
ἀγαπητὴ δόκτωρ διότι σεῖς, ὡς ὅλα τὰ πράγματα
ἐξετάζετε καὶ τὰς γυναῖκας θεωρητικῶς μόνον. Οἱ κυ-
ριοὶ ὅμως, ὡς νεώτεροι, εἶνε καὶ πρακτικώτεροι καὶ
συνεπῶς εἰδημονέστεροι.

ΠΛΕΣΣΕΝ. (Ἐπιβλέπων τὸν Σουρώφ.) Κόμη,
μῖζω ὅτι πρέπει νὰ δεχθῶμεν.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐμπρός, κυρία, κάμετε τὰς ἐρωτή-
σεις.

ΒΕΡΑ. Ἐν πρώτοις, τί ἡλικίας εἶνε:

ΠΛΕΣΣΕΝ. Εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ δοθῇ ἀκριβὴς
ἀπάντησις. Ἴσως ὅμως ὁ δόκτωρ δύναται νὰ μᾶς φω-
τίσῃ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπό-
ψης.

ΠΡΑΓΑ. Πῶς, δόκτωρ; ἔχετε κάμει ἐπιστημο-
νικὰ πειράματα ἐπὶ τόσον ἐπικινδύνου ὑποκειμένου!
Βλέπω ὅτι σᾶς ἠδίκησα πρὸ ὀλίγου.

ΜΠΡΑΓΑ. Τὴν κυρίαν αὐτὴν ἐπεσκέφθην μόνον
ἐπαγγελματικῶς.

ΒΕΡΑ. Λοιπὸν ὄρισατε τὴν ἡλικίαν τῆς.

ΜΠΡΑΓΑ. Ἀδύνατον, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐχεμύ-
εια τὸ ἀπαγορεύει.

ΠΡΑΓΑ. Ἰατρεῖ, εἶσθε ἀνυπόφορος!

ΣΟΥΡΩΦ. Διὰ νὰ τεθῇ τέμα εἰς τὴν φιλονικίαν,
ὄρθω ἐγὼ κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου, τὴν ἡλικίαν τῆς
Βάνδας, εἴκοσι πέντε ἢ εἴκοσι ἕξ ἐτῶν.

ΒΕΡΑ. Ὁραίη;

ΠΛΕΣΣΕΝ. Θελακτικώτατη, μὲ ὀφθαλμοῦς, οἱ
τοιοὶ σας μεθύσκουν ἐν ὄρα γαλήνης καὶ σας τρομά-
ζουν ἐν στιγμῇ ὀργῆς.

ΠΡΑΓΑ. (Γελῶσα). Ὅστε εἶχατε τὴν εὐκαιρίαν νὰ
δοκιμάσατε καὶ τὴν ὀργὴν των.

ΣΟΥΡΩΦ. Μὲ φάνεσθε ὅτι ὅλοι ὅσοι ἠθέλησαν νὰ
κοῦν κάπως τολμηροί, ὑπέστησαν τὴν μῆνιν τῆς
ὠρίας.

ΒΕΡΑ. Μὴ τάχα ἀπαιτεῖ φόρον λατρείας, χωρὶς
ἀπαιτήματα;

ΠΛΕΣΣΕΝ. Δέχεται τὸν φόρον, χωρὶς νὰ φάνεσθε
ὅτι δίδει τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν εἰς τὸν προσφέροντα.
Ἀληθὴς βασιλισσα εἰς τὸ εἶδος τῆς.

ΒΕΡΑ. Καὶ τί στοιχίζει ἡ βασιλισσά σας εἰς τὸν
ἄλλον εὐνοοῦμενον ὑπὸ τὴν ἡλικίαν;

ΣΟΥΡΩΦ. Δὲν ὑπάρχει μέχρις ὄρας εὐνοοῦμενος,
ἀλλ' ὅταν κάποιος ἐκτελεῖ χρεὴν τραπεζίτου.

ΠΡΑΓΑ. Μαντεύω τὸν τραπεζίτην καὶ ἢ τὸν
συγγενῶν εἰς πρώτην εὐκαιρίαν φωνάζομαι ὅτι ἡ
Πολωνίς σας μὲ τὸ πρακτικὸν τῆς πνεῦμα δὲν θὰ εἶνε
πρωχῆ.

ΠΛΕΣΣΕΝ. Ὁ φίλος μου Μαζάρα μὲ ἐβεβαίω-
σεν ὅτι ἔχει καταθεθῆμενα εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ πα-
τρὸς του ἄνω τοῦ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου.

ΒΕΡΑ. Εἶνε γνωστὸν τὸ παρελθόν τῆς;

ΠΛΕΣΣΕΝ. Λίαν ἀτελῶς. Εἶνε γνωστὸν μόνον,
ὅτι ἔχει δικαίωμα εἰς πολλὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ρω-
σίας, ποτὲ ὅμως περισσύτερον τῶν ἕξ μηνῶν. Ἀνα-
φάνεσθε αἰφνιδίως, ἐγκαθίσταται ἡγεμονικῶς, διάγει
ἐκ δαπανηρότατον καὶ μετὰ παρελθούσιν ὀλίγων μη-
νῶν ἐκποιεῖ μέγαρον, ἵππους, ἀμάξας καὶ φεύγει μὲ

τὸν αὐτὸν ἀπότομον τρόπον. Πλουσιώτατος εὐγενῆς
τῆς Μόσχας κηροκτόνησε ἐγκαταλειρηθεὶς ἀπροσδο-
κῆτος.

ΠΡΑΓΑ. Καταστρεπτικὸν στοιχεῖον, τὸ ὅποιον
συντηρεῖ ἢ εὐθραίνει τῶν ἀνδρῶν. Νομίζετε ἐκτούς
ἰσχυροὺς, κἀγαθῶς ὅτι ἔχετε θέλησιν καὶ ἐν τούτοις
ἐμπνέετε αἰωνίως ἀπὸ τὰς γυναῖκας, καὶ γυναῖκας
ἀκόμη τοῦ εἶδους τῆς Βάνδας. Εἶσθε ἀξιολύπητοι,
κύριοι.

(Εἰσέρχεται ἡ Πριγκίπισσα ἀπαρητήρητος.)

ΣΟΥΡΩΦ. (Ζωηρῶς.) Ἴσως ὅλοι οἱ ἄνδρες δὲν
ἐμπνέονται τόσον εὐκόλως. Ἰθαίκες ὡς ἡ Βάνδα, δὲν
νικοῦν μέχρι τέλους. Ἐχομεν καὶ τὰ τρωτά των μέρη.

ΒΕΡΑ. Καὶ ἀνλαμβάνετε σεῖς, Κόμη, νὰ τὴν νι-
κήσετε;

ΣΟΥΡΩΦ. Ἴσως!

ΠΡΙΓΚ. (Προχωρεῖ αἰφνιδίως.) Σᾶς εὐχομαι ἐπι-
τυχίαν, ἀγαπητὴ Κόμη, σᾶς συνιστῶ ὅμως νὰ λά-
βετε τὰς προφυλάξεις σας, διότι ὑπάρχουν νίκαι αἱ
ὅποια στοιχίζουν ἀκριβά. (Ἀκούεται ἀνακρουόμενος
τετράρχος καὶ εἰσέρχονται συγχρόνως τινὲς τῶν χο-
ρευτῶν.)

ΧΟΡΕΥΤ. Κυρία, ὁ τετράρχος. (Ἡ Πράγα καὶ
ἡ Βέρα ἀπέρχονται στηριζόμεναι εἰς τὸν βραχίονα τῶν
χορευτῶν, ἀκολουθοῦμεναι ὑπὸ τοῦ Μπράιλεφ καὶ τοῦ
Πλέσεν.)

ΠΡΙΓΚ. (Εἰς τὸν Σουρώφ ἐτοιμαζόμενον ἐπίσης
νὰ ἐξέλθῃ.) Μείνατε, ἔχομεν νὰ συνομιλήσωμεν!

ΣΟΥΡΩΦ. (Ὑποκλινόμενος). Εἴμαι εἰς τὰς διατα-
γὰς σας.

ΣΚΗΝΗ IX

Πριγκίπισσα, Σουρώφ.

ΠΡΙΓΚ. Κλείει τὴν θύραν τοῦ βάθους, ἀφίνουσα νὰ
πέσουν τὰ παραπετάσματα. Ἀκολουθῶς ἀνέρχεται
καὶ βλέπουσα τὸν Σουρώφ κατὰ πρόσωπον). Ἐπρο-
δόθητε, κύριε. Ἄς λείψουν λοιπὸν αἱ κωμωδία καὶ ἄς
κἀνοήσωμεν τοὺς λογαριασμοὺς μας μὲ ἡσυχίαν.

ΣΟΥΡΩΦ. Σᾶς βεβαίως Πριγκίπισσα, ὅτι οἱ λόγοι
τοὺς ὁποίους ἠκούσατε πρὸ ὀλίγου δὲν ἔχουν τὴν ση-
μασίαν τὴν ὅποιαν τοῖς ἀποδίδετε.

ΠΡΙΓΚ. Ἐπικαλαμβάνω ἄς λείψουν αἱ κωμω-
δία. Δὲν ζητῶ ἐξηγήσεις, οὔτε εἴμαι διατεθειμένη
νὰ ἀκούσω τοιαύτης.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἔστω, ὑπαγορεύσατε τὰς θελήσεις σας.

ΠΡΙΓΚ. Αὐτὸ θὰ πράξω. Προηγούμενος ὅμως θέλω
νὰ σας ὑπομνήσω ὑπὸ ποίας περιστάσεις συνεδέθημεν
καὶ ποῖα ἡ ἀμοιβαία μας θέσις σήμερον. Σᾶς ἐγνώ-
ρισκα πολὺ πρὸ τοῦ γάμου μου καὶ ἐπὶ πολὺ σας ἐθεώ-
ρουν ὡς τὸν μέλλοντα σύντροφον τοῦ βίου μου. Μοὶ
ἐξεφράσατε ἔρωτα σφοδρὸν, δικακῆ, καὶ, ὅταν ἐβεβαί-

ώθητε ότι δὲν μοὶ εἴσθε ἀδιάφορος, ἐζητήσατε τὴν χεῖρά μου. Ἄλλ' οἱ γονεῖς μου ἠρνήθησαν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ περιουσία σας ἦτο πολὺ δυσανάλογος πρὸς τὴν προῖκα μου, ὁ βίος σας θυελλώδης καὶ αἱ ἐξέεις σας κακαί. Ἀμέσως κατόπιν μὲ ἐνύμφευσαν μὲ τὸν Πρίγκηπα, ὅστις, χωρὶς νὰ εἶνε ἐγκρατής, ἤξευρε νὰ κρύπτῃ τὰς νεανικὰς του τρέλλας. Ἄλλως τε ἦτο κάτοχος μεγάλης περιουσίας. Γνωρίζουσα τὴν σιδηρᾶν θέλησιν τοῦ πατρὸς μου δὲν ἀντέστην. Συνέβη ὅμως ὅτι συμβαίνει πάντοτε εἰς τοὺς ἐκ συμβάσεως γάμους. Ὁ Πρίγκηψ μὲ περιέβαλε μὲ πολλὴν ἀβρότητα, ἀλλὰ δὲν μοὶ ἐπέδειξεν οὐδὲ ἔχνος ἔρωτος. Ἐξηκολούθησε διάγων ζῶν ἄνεξάρτητον, ἐνῶ ἐγενόμην μήτηρ. Τελευταίως ὁμως ἡ διαγωγή του ἐγένετο σκανδαλώδης καὶ ἀναρκετὸν προσβλητικὴ δι' ἐμέ. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκκιρυφολακτῆτε. Σεῖς πρῶτος μὲ κατεστήσατε ἐνήμερον τῶν παρεκτροπῶν τοῦ συζύγου μου. Σεῖς μὲ ὠθήσατε εἰς ἀντίποινα, προβάλλων τὸν ἀνκλωϊώτόν σας ἔρωτα. Καὶ σᾶς ἐπίστευσα

καὶ παρεδόθην ὅλη, καὶ σᾶς ἀναπέδωκα ἔρωτα ἔξου βαθύν, ἀπερίοριστον! Περῆλθεν ἔκτοτε εἰς μὴ μὴν καὶ ἐκορέσθητε. Ὁ ἔρωσ σας ἦτο πάθος στιγμιαῖον, ἔσως ἀπλῶς πείσμα. Ἦδη φιλοδοξεῖτε νὰ κινήσῃτε μιᾶς τυχοδιώκτιδος, ἀφοῦ κατεκτήσατε τὴν ἀριστοκρατίδα. Δὲν σᾶς μέμφομαι διότι μὲ παρεστράτευσατε εἰς τὸ σφάλμα· τὸ σφάλμα ἦτο ἐκούσιον ἐκ μερῶν μου. Ἀλλὰ σᾶς κατηγορῶ διότι μὲ ἐξευτελίσατε διὰ μίαν ἐταίραν, μὲ ταπεινώνετε χάριν τῆς γυναικὸς ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν κυρίως ὀφείλω τὴν κατὰπτωσίν μου. Νομίζω ὅτι καθώρισα ἐπαρκῶς τὰ πράγματα. Κατὰ τῶρα, Κόμη Σουρῶφ, εἴμεθα ἐχθροὶ καὶ σᾶς λέγω. Προσέχετε, διότι θὰ ἐκδικηθῶ! (Τῷ δεικνύει τὴν θύραν ἐπιτακτικῶς.) Ἀπέλθετε. . .

ΣΟΥΡΩΦ. (Μόλις συγκρατῶν τὴν ὀργὴν του). Πρὸς τὴν κήπισσα Μίρσκυ, καταχρῆσθε τῆς θέσεώς σας... ἀλλ' ὑπακούω... (ἐξέρχεται ἔοπευσμένως ἐνῶ ἡ Πρίγκηπισσα φαίνεται ἀγωνιζομένη νὰ καταστείλῃ τὴν συγκίνησίν της.)
(Αἰδαία)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Μικρὰ αἴθουσα παρὰ τῇ Βάνδᾳ Πολένσκυ. Μεγάλη θύρα εἰς τὸ βάνθος. Πλάγαι θύρας, ἐκ τῶν ὁποίων, ἡ ἐκ δεξιῶν καλύπτεται ὑπὸ πυραπετάσματος.

ΣΚΗΝΗ Ι

Βάνδα—Μίρσκυ—Μαζάρκ—Σαβόϊλωφ—Μπραΐλεφ—Σουρῶφ—Φὸν Πλέσδεν—(Εἰσερχονται ὅλοι ἐκ τοῦ βάνθους, τοῦ Στρατηγοῦ δίδοντος τὸν βραχίονα εἰς τὴν Βάνδαν).

BANΔA. (Ἐφίνοσα τὸν βραχίονα τοῦ Σαβόϊλωφ). Σᾶς εὐχαριστῶ, Στρατηγέ. Κύριοι, ἐὰν θέλετε νὰ κληθῆτε εἴσθε ἐλεύθεροι. (Δέχεται σιγάρον παρὰ τοῦ Μίρσκυ, ἐνῶ κάθηται νωχελῶς ἐπὶ ἀνακλίντρον).

ΠΑΕΣΣΕΝ. (Πλησιάζων). Ζητῶ τὴν χάριν νὰ καθίσω παρὰ τοὺς πόδας σας καὶ τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς θαυμάζω.

BANΔA. (Καπνίζουσα τῷ δεικνύει ὑποπόδιον). Σᾶς ἐπιτρέπω νὰ καθήσετε Βαρῶνε, σᾶς ἐπιτρέπω καὶ νὰ μὲ θαυμάζετε, ἐὰν τοῦτο σᾶς προξενεῖ εὐχαρίστησιν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ μὴ λέγετε ἀνοησίας.

ΠΑΕΣΣΕΝ. (Καθήμενος). Θὰ σιωπήσω.

ΜΑΖΑΡ. Ὁ καμπανίτης σας, φίλτατη κυρία, ἔκαμε τὸν βαρῶνον ἄκακον ὡς ἀρνίον. Οἱ διπλωμάται, φαίνεται, ἐπιηρεάζονται ἀντιστρόφως τῶν ἄλλων.

ΠΑΕΣΣΕΝ. Μὲ φρίσσει ὅτι ζηλεύεις τὴν θέσιν, ἀγαπητέ μου. (Παρατηρῶν τὴν Βάνδαν). Μὲ ἄκακον ὄφρος κατακτᾷτις εὐκολώτερον τὰς εὐαισθητοὺς καρδίαις.

BANΔA. Σηκωθῆτε, Βαρῶνε, εἴπατε μίαν ἀνοησίαν. ΣΑΒΟ·Ι·Α. Ἡ τιμωρία εἶνε σκληρά, ὠραία Κυρία. ΠΑΕΣΣΕΝ. (Ἐγειρόμενος μὲ μορφασμόν). Ὁλοῦσε τὸ πληρώσιον, Μαζάρκη.

ΜΙΡΣΚΥ. Περηγορηθῆτε. Βαρῶνε, ἡ θελιότης μας οἰκοδέσποινα δὲν φεῖδεται οὐδενός.

BANΔA. (Γελῶσα). Ὁ Πρίγκηψ ὀμιλεῖ ἐξ ἰδίας πείρας.

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Εὐλόγω τὴν ἡλικίαν μου, Κυρία, ὅποια μὲ προστατεύει ἀπὸ τὰ σφάλματά σας.

BANΔA. Ἡ ἡλικία δὲν εἶνε πάντοτε ὑπεύθυνη τῶν παρεκτροπῶν τῆς γλώσσης, ἀγαπητέ Δόκτωρ. ὀλίγη περίσκεψις θὰ ὠφέλει περισσότερο τοὺς κυρίως ἐξαίρω ἐννοεῖται τὸν Στρατηγόν, τὸν ὁποῖον μόνον σήμερον εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρίσω.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐγὼ δὲν εἶπα λέξιν. Μὲ θεωρεῖται ἕως σῆς ἔνοχον;

BANΔA. (Μειλιχίως) Ἀπὸ σᾶς, φίλε μου, ἔσως ἔγωγ ὀλιγώτερον παράπονα· δὲν εἴσθε ὅμως καὶ ἀνεπαρκῆς ληπτῶς.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. (Πρὸς τὸν Πρίγκηπα ἰδιαιτέρως). Μὲ φρίσσει ὅτι ὁ Κόμης κερδίζει ἔδαφος.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἀστειεύεσθε; Τὸ βελάντιόν του δὲν θὰ

ἐπὶ ἔρχεται εἰς τὴν Βάνδαν, οὔτε διὰ δεκαπέντε ἡμέρας.

ΜΑΖΑΡΚ. (Ἐπιστρεφόμενος). Κάποτε ἀντιστρέφονται οἱ ρόλοι.

BANΔA. Στοιχηματίζω ὅτι οἱ κύριοι μὲ κακολογῶν ἐκεῖ κάτω καὶ φοβοῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐξαιρέσω τὸν στρατηγόν αὐτὴν τὴν φοράν.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἐγὼ τοῦλάχιστον σᾶς ἀπέδιδα δικαιοσύνην.

BANΔA. Τὸ ὅποῖον σημαίνει ὅτι κάποιος ἄλλος ἤθελε νὰ μὲ ἀδικήσῃ. Δὲν βλέπεται, Κύριοι, ἔγωγ ἀκούσει ὅτι εἰς τὸν κόσμον σας συνειθίζουσιν νὰ κληρονομήσῃ τοὺς οἰκοδεσπότης παρούσης των.

ΜΑΖΑΡ. Ἐγὼ εὐτυχῶς δὲν ἀνῆκα εἰς κανένα κόσμον ἰδικιτέρως, ἢ μᾶλλον ἀνῆκα ἐξ ἔσου εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τὸν ἡμίκосμον, ἀφοῦ καὶ εἰς τοὺς δύο μὲ χρησιμεύει ὡς εἰσιτήριον τὸ ὅτι εἶμαι υἱὸς τραπεζίτου.

BANΔA. Τοιουτοτρόπως ἔχετε ἀποκτήσει τὰ ἐλαττώματα καὶ τῶν δύο.

ΜΑΖΑΡ. Καὶ τὰς ἀρετὰς, ἀγαπητὴ Κυρία. Καὶ ἐὰν ἡ εἰλικρίνεια θεωρεῖται ἀρετὴ, θὰ ὁμολογήσω ἀπεριφράστως ὅτι σήμερον ὁ ἡμίκосμος δὲν ἔχει νὰ ζηλεύῃ μὲγάλα πράγματα ἀπὸ τὸν κόσμον.

ΠΑΕΣΣΕΝ. Μὲ φρίσσει ὅτι μᾶλλον ὁ κόσμος ζηλεύει τὸν ἡμίκосμον, διότι εἰς πολλὰ προσπαθεῖ νὰ τὸν μιμηθῇ.

ΣΟΥΡΩΦ. Καὶ τὸν μιμεῖται. φίλτατε, τὸ ὅποῖον σημαίνει ὅτι πολὺ προσεχῶς ἡ διάκρισις θὰ εἶνε δύσκολος μεταξὺ τῶν δύο τούτων κέντρων, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν πάντοτε ἐν κοινὸν στοιχεῖον.

BANΔA. Ἐννοεῖτε ὑποθέτω τοὺς ἄνδρας.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἀναντιρρήτως, ἀφοῦ ἀκριβῶς οἱ ἥρωες τοῦ ἐλαφροῦ κόσμου εἶνε καὶ οἱ εὐνοούμενοι τῶν αἰθουσῶν.

BANΔA. Ἐχετε λάθος φίλε μου, δὲν ὑπάρχουσιν ἥρωες εἰς τὸν ἐλαφρὸν κόσμον, ὑπάρχουσιν μόνον ἡρωίδες.

ΜΑΖΑΡ. (Μὲ ἐλαφρὰν εἰρωνίαν). Ἡρωίδες μὲ ὅπλα ἄνισα, εἰς ἀγῶνα ὅπου ὁ ἐχθρὸς παραδίδεται ἐκ τῶν προτέρων.

BANΔA. Ἡρωίδες μὲ ὅπλα ἄνισα, καὶ, κύριε, ἀλλ' ὄχι ὅπως τὰ φρονεῖτε. Ὁ ἀγὼν ὅστις διεξάγεται μεταξὺ τῆς γυναικὸς τοῦ ἡμίκосμου καὶ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ καθ' ἑμᾶς καλοῦ κόσμου, δὲν εἶνε παρὰ ἡ συνέχεια τοῦ ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος συνήθη εἰς ἐποχὴν προγενεστέρων μεταξὺ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς καὶ τῆς κόρης τοῦ πτωχοῦ κόσμου. Ἄ! κύριοι, ἡ κοινωνία μᾶς περιφρονεῖ, μᾶς στιγματίζει, δακτυλοδεικτούμεθα ὡς φθοροποιὸν στοιχεῖον. Λησμονεῖτε ὅμως, ὅτι πρὶν νὰ γεινομεν ὅτι εἴμεθα εἴχομεν καὶ ἡμεῖς δικαιώματα ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ὁμοίων μας καὶ δικαιώματα ἀνώτερα διότι ἀνήκομεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πτωχῶν, δηλαδὴ τῶν ἀδυνάτων, τῶν ἀπροστατευτῶν! (ἐγειρομένη καὶ μὲ ἔσα-

μιν.) Τίς ἐξ ὑμῶν, κύριοι, ἐσεβάσθη ποτὲ τὴν ὀρφανὴν κόρην καὶ δὲν ἐπεχείρησε νὰ τὴν διασφαιρῇ, ἐπειδὴ ἡ ἀγνή της ὠραιότης ἔτυχε νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς αἰσθησεῖς σας; Τίς δὲν ἔκαμε χρῆσιν ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων, ψευδῶν ὄρκων, διὰ νὰ σύρῃ ταχύτερον τὴν παρθένον εἰς τὴν ἀτιμίαν, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι οὐδεμία ἀρχὴ θὰ ἀνελάμβανε τὴν υπεράσπισιν τοῦ θύματος καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ δημίου; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς ἀποζημιώσιν προσφέρετε τὴν χρῆμά σας καὶ ὅταν ἡ δυστυχὴς ἀμάρτωλὴ ἢ ἐπιζήσασχ τοῦ αἵσχος, τὸ δεχθῆ, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως, νομίζετε ὅτι ἐξωφλήσατε καὶ τίθεσθε εἰς ἀναζήτησιν νέου θύματος! Αὐτὴ εἶνε ἡ πρώτη φάσις τοῦ ἀγῶνος. Ἡ δευτέρα εἶνε ἡ ἐξκολούθησις τῆς πρώτης, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἀφελὴς κόρη, ἐγένετο πεπειραμένη ἐταίρα καὶ ὅτι ἡ μὲν ἔδωκεν εἰς εὐπιστίας ἢ τελευταίαι πωλεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος. Ὁ ἀνὴρ εἶνε ὁ αὐτὸς διότι προσέρχεται πάντοτε μὲ τὸ χρῆμά του. Ἀλλάσσουσιν ὅμως οἱ ὄροι τῆς συναλλαγῆς καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἐπλήρωσεν ἐκ τῶν ὑστέρων μὲ πενιχρὰν πολλάκις ἀμοιβὴν, ἀναγκάζεται νὰ συμπληρῶνῃ ἀδρῶς πολὺ συχνά, διὰ νὰ ἴδῃ τὸν ἐγωϊσμόν του συντριβόμενον ἐναντίον ἀμειλίχτου φιλαρεσκείας. Διότι, μάθετέ το, κύριοι, ἡ γυνὴ τοῦ ἡμίκосμου εἶναι ἡ φυσικὴ σας ἐχθρά. Δὲν θέλει τὸν ἔρωτά σας, διότι γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων τί ἀξίζει. Ἀποστρέφεται τὴν συναναστροφὴν σας, διότι ἡ παρουσία σας τὴν ὑπενθυμίζει διαρκῶς τὴν πτώσιν της. Θέλει μόνον τὸ χρῆμά σας, δηλαδὴ τὸ μέσον νὰ εἶνε ἀνεξάρτητος καὶ νὰ δύναται νὰ κρύπτῃ ὑπὸ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν σπατάλην τὸ πένθος τῆς νεότητός της!

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Ἡ γυνὴ ὅμως, εἰς οἰονδήποτε κόσμον καὶ ἀνῆκει, ἔχει καρδίαν καὶ ἡ καρδία δύναται νὰ ἀγαπήσῃ.

BANΔA. Ἡ καρδία δι' ἑμᾶς εἶνε ὄργανον περιπτῶν καὶ ὅταν δὲν κατορθώνομεν νὰ τὸ φονεύομεν, πρέπει νὰ τὸ ἐξουσιάζωμεν διὰ τῆς θελήσεως.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Τὴν θέλησιν αὐτὴν, τὴν ἔχετε σεῖς κυρία;

BANΔA. Τὴν ἔχω, καὶ ἂν ποτὲ μὲ λείψῃ, ὠρκίσθηκα νὰ καταστρέψω μᾶλλον ἐκυτὴν παρὰ νὰ ὑποκύψω.

ΣΟΥΡΩΦ. (Πλησιάζων καὶ μὲ προσποιητὴν συγκίνησιν). Καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ, ὁ ὁποῖος θὰ ἤξιοῦτο τῆς ἀγάπης σας, μετὰ τοῦ ἔρωτός του σᾶς προσέφερε καὶ τὸ ὄνομά του;

BANΔA. (Ταρασσομένη ὠχρῶ καὶ κλονίζεται.) Τότε... ἂ!... (Θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ φαίνεται ἐτοιμὴ νὰ λιποθυμήσῃ.)

ΜΙΡΑ·Ι·Α. (Προσδραμών τὴν ὑποβαστάζει). Κύριοι, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἀποσυρῆτε πρὸς στιγμὴν, ἡ κυρία ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως. (Ἐξέρχονται ὅλοι ἐκτὸς τοῦ Μπραΐλεφ, ὅστις βοηθεῖ τὴν Βάνδαν νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον.)

ΣΚΗΝΗ II

Βάνδα — Μπράϊλεφ.

BANΔA. (Συνερχομένη). Ευχαριστώ ιατρεί. (Παρατηρούσα περίεφ αυτης). Είμεθα μόνου : Τόσω τὸ καλλίτερον. Έχω ανάγκη τῶν συμβουλῶν φίλου καὶ νομίζω ὅτι εἶσθε ὁ μόνος εἰς τὸν ὁποῖον δύναμαι ν' ἀποταθῶ.

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας, ἀγαπητὴ Κυρία. Θὰ ἦτο ὅμως προτιμότερον ν' ἀναγκυθῆτε ὀλίγον προηγουμένως.

BANΔA. Όχι, ἱατρεί. τὸ ζήτημα δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολήν. Ἄλλως τε εἶμαι ἰσχυρότερη παρ' ὅσον φαίνομαι.

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Τότε σὰς ἀκούω.

BANΔA. Διὰ νὰ γίνω καταληπτὴ πρέπει νὰ ἀναδράμω εἰς ἀρκετὰ μεμακρυσμένην ἐποχὴν, ὅταν ἡ Βάνδα Πολένης ἐξῆλθε εἰς Λότζ τῆς Πολωνίας καὶ ἐκαλεῖτο Βάνδα Πετρόβνα. Ἐμεινα ὄρφανὴ εἰς ἡλικίαν τεσσάρων ἐτῶν καὶ ἀνετράφη ὑπὸ ἀδελφῆς τῆς μητρός μου. Ἐπὶ δεκαπέντε ὀλόκληρα ἔτη ἐξῆσα ζωὴν ἐνδείας, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχω λόγους νὰ παραπονῶμαι, διότι ἡ θεὸς μου με περιέβαλε με πολλὴν στοργήν. Ἄλλ' ὁ θάνατος ἀφῆρκε τὴν προστασίδα μου καὶ τότε εὐρέθη ὄρφανὴ διὰ δευτέρην φοράν. Ὅταν ἔγεινα δέκα ἐννέα ἐτῶν, ὁ θεὸς μου με εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ἐργασθῶ καὶ προσελήφθην ὑπερέτρια εἰς πλούσιον οἶκον. Ἄπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἤρχισαν αἱ δυστυχίαι μου. Εἶχα τὸ ἀτύχημα νὰ ἐπισύρω τὴν προσοχὴν τοῦ υἱοῦ τῆς οικογενείας καὶ... συνέθη ὅ,τι συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς πτωχὰς κόρας αἱ ὁποῖαι δίδουν εὐκόλως πίστιν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῶν πλουσίων ἀντέστην, ἐκλυσαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκα... Μετὰ μικρὰν σιγὴν.) Ὅταν τὸ σφάλμα μου ἐγένετο πλέον καταφανές, ἡ κυρία μου με ἐδίωξε καὶ ἐγὼ, κατασχυμένη, ἠναγκάσθην νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ θεοῦ μου. Ἠλπίζα πάντοτε ὅτι ὁ διαφθορεὺς μου, ὅστις ἐταξείδευε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, θὰ ἤρχετο πρὸς συνάντησίν μου, ὅταν ἐμάνθανε τὴν θέσιν μου. Ματαίως προσδοκία. Αἱ ἐπιστολαὶ μου ἔμειναν ἀναπάντητοι, αἱ παρακλήσεις μου χωρὶς ἀποτέλεσμα. Περιττὸν νὰ σὰς διηγηθῶ τί ὑπέστην... Αἱ ὕβρεις τῶν οἰκείων μου, αἱ ὕλικαὶ στερήσεις καὶ ἡ συνείσθησις τοῦ αἵσχους μου, ἦσαν δι' ἐμὲ διαρκὲς μαρτύριον.... Ὡ! τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας τὰ ὁποῖα ἔχυσαν, ὅταν διὰ πρώτην φοράν ἐκράτησα εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὸ ἀτυχὲς πλάσμα χωρὶς πατέρα, τὸ ὁποῖον μίαν ἡμέραν θὰ ἤρρυθξεν δι' ἐκείνην ἡ ὁποῖα τὸ ἐγέννησε... Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ θεὸς μου με εἶπεν ὅτι ὄφειλον νὰ φύγω μετὰ τοῦ τέκνου μου. Ἐπὶ ἓνα μῆνα τὸ ἔσωρα τὸ τελαίωρον, ἐπαιτοῦσα καὶ κοιωμένη εἰς τὸ ὑπαι-

θρον. Ἦτο Δεκέμβριος—ἐν ἐσπέρας, πεινώσα, ἐξηνητημένη, παγωμένη, ἐκάθησα εἰς μίαν γωνίαν ὁδοῦ καὶ ἐδοκίμασα νὰ τὸ θηλάσω. Ὅταν τὸ στῆθος μου ἤγγισε τὸ στόμα του, μοὶ ἐφάνη ὅτι τὰ χεῖλη του ἦσαν ψυχρότερα τοῦ συνήθους... καὶ ἐξείφνης ἡ φρικώδης ἀλήθεια διεπέρασε τὸ πνεῦμά μου... ἐκψυκα καὶ εἰς τὸ φῶς τοῦ πλησίον φανού... εἶδον... ὅτι ἐκράτουν ἀψυχον σῶμα... (Κλαίει.)

ΜΙΡΑ·Ι·Α. (Ἐγειρόμενος καὶ πλησιάζων). Παραρηγορηθῆτε, κυρία, ὁ θάνατος ὑπὸ τοιούτους ἔρους ἦτο εὐεργεσία.

BANΔA. Ἦτο βεβαίως τοιαύτη, ἀλλὰ μίαν μῆτηρ δὲν σκέπτεται οὕτω, ὅταν κρατῆ τὸ πτωμα τοῦ τέκνου της... (Ἀπομάσσει τὰ δάκρυά της) Ὁ κύριος ὑπῆρξε τοσοῦτον σφοδρὸς, ὥστε ἔχασα τὰς αἰσθήσεις... (Μετὰ μικρὰν σιγὴν.) Ὅταν συνῆλθον εὐρισκόμην ἐπὶ κλίνης νοσοκομείου, ὅπου, ὡς με ἐπληροφόρησαν, εἶχον εἰσαχθῆ διὰ τῶν φροντίδων πλουσίας κυρίας. Ἡ ἀσθένειά μου διήρκεσε μῆνας. Ὅταν ἐθεραπεύθην ἐντελῶς με ἐκάλεσαν ἡ διευθύντρια τοῦ νοσοκομείου καὶ μοὶ εἶπεν:— «Τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται δι' ὑμᾶς ἐπιθυμεῖ νὰ σὰς φανῆ χρησίμων καὶ εἰς τὸ μέλλον. Σὰς παρακαλεῖ νὰ δεχθῆτε τὸ χρηματικὸν αὐτὸ ποσόν.»— Ἐλαβον τὰ χρήματα καὶ ἀνεχώρησα χωρὶς νὰ ἔχω ἀκριβῆ συνείσθησιν τῶν πράξεών μου. Ὅταν εὐρέθη μόνη ἐμέτρησα τὴν περιουσίαν μου καὶ εἶδον ὅτι ἦμην ἀταχος πέντε χιλιάδων ρουβλίων.

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Δὲν ἐσκέφθητε ὅτι ἡ δωρεὰ προήρχετο ἐμμέσως παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ τέκνου σας;

BANΔA. Τὸ ἐσκέφθη καὶ ἐβεβαιώθη ἀργότερον ὅτι ἡ φιλόανθρωπος κυρία, δὲν ἦτο ἄλλη ἢ ἡ μῆτηρ τοῦ διαφθορέως. Ἀκριβῶς δὲ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ γενναιοδωρίων, ἐκδηλουμένη ἐνωρίτερον, θὰ ἔσωζε τὸ τέκνον μου, τὴν μόνην ἐπὶ γῆς παρηγορίαν μου, ἐνεστάλαξεν εἰς τὴν ψυχὴν μου τὸ δηλητήριον τοῦ μίσους κατὰ τοῦ κκούργου πατρὸς καὶ τῆς συνενόχου κοινωνίας, ἡ ὁποῖα ἀδικοροῦσα διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἐξάπατηθείσης κόρης, ἐνόμισεν ὅτι ἐδικαιοῦτο νὰ ἐξαγοράσῃ τὸ ἔγκλημα διὰ τῆς ἐλεημοσύνης (ἐγειρομένη ἐν ἀναβρασμῶ). Ναί, ἱατρεί, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εὐρέθη πλουσία, ἐγεννήθη ἐν ἐμοὶ μῖσος ἀδιάλλακτον κατὰ τῆς κοινωνίας καὶ ὤμοσα ἐκδίκησιν κατὰ τῶν δημίων τῆς παρθενακῆς ἀρετῆς! Ἦμην κόρη τοῦ λαοῦ, με ὠριότητα δειλὴν καὶ ἀκίνδυνον. Ἐν δικαστήματι ὀλίγων ἐτῶν ἐγενόμην γυνὴ εὐπαιδευτος, με καλλονὴν τολμηρὰν καὶ προκλητικὴν! Τὸ χρῆμα τοῦ ὑψηλοῦ κόσμου ἐγέννησε τὴν μαινάδα τοῦ ἡμικόσμου καὶ ἔκτοτε τὸ ἴδιον χρῆμα ἐξκολλουθεὶ νὰ τὴν τρέφῃ καὶ τὸ θῦμα ἐγένετο καὶ αὐτὸ δῆμιος καὶ φονεὺς ἀμείλικτον...

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Προσέξτε, κυρία, ἡ γυνὴ δὲν εἶνε πλασμένη διὰ μακρὸν ἀγῶνα.

BANΔA. Μέχρι τῆς σήμερον ἐθεώρουν ἐαυτὴν, ἀκαταμάχητον, διότι ἡ καρδία μου εἶχε μείνει ἀντίσθητος εἰς ὅλας τὰς ἐπιθέσεις. Ἄλλως τε με δεσμεύει ὄρκος:— Καθ' ἣν ἡμέραν ἀνέλαβον τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς κοινωνίας, ὠρκίσθην ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ τέκνου μου, ὅτι ἐὰν ποτὲ ἠγάπων, θὰ ἠυτοκτόνουν πρὶν γίνω ἐκ νέου ὄργανον τῶν ὀρέξεων ἄλλου. (Δεικνύουσα δακτύλιον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῆς χειρός). Ἡ σφενδὴν τοῦ δακτυλίου τούτου περιέχει ἀσφαλὲς δηλητήριον. Ἐδῶ ἐγκτεται ἡ σωτηρία!

ΜΙΡΑ·Ι·Α. (Σοβαρῶς). Τοιοῦτοι ὄρκοι, Βάνδα Πετρόβνα, εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα νοσηρῆς φαντασίας. Ἡ σωτηρία, πιστεύσατέ με, δὲν ἐγκτεται εἰς τὸν ἐκούσιον θάνατον. (Δαμβάνει τὴν χεῖρά της). Ὑπάρχει ἐν τῇ ζωῇ ὁδὸς σωτηρίας, προσετῆ εἰς πάντας.— Εἶνε ἡ ὁδὸς τοῦ καλοῦ.— Εὐρέθη ἀνὴρ ἀσυνείδητος, ὅστις καταχραστῆς τῆς ἀδυναμίας σας, σὰς παρέσυρεν εἰς σφάλμα, κατόπιν σὰς ἐγκατέλειπεν ἀνάνδρως καὶ ἡ πενία ἐφόνευσε τὸ τέκνον σας. Τὸ ἔγκλημα εἶνε μέγα, ἀλλ' ὁ ἴδιος ἀνὴρ ἠθέλησε νὰ σὰς δώσῃ τὸ μέσον νὰ ζήσετε ἐντίμως καὶ διὰ τῆς μητρός του ἐξησφάλισε τὸ μέλλον σας. Ὅ,τι ἐξελάβατε ὡς ὑπεροπτικὴν ἐλεημοσύνην, ἦτο ἴσως ἐκδήλωσις εὐλικρινοῦς μετανοίας. Ἡ χρῆσις τῆς ὁποῖαν ἐκάματε τῶν χρημάτων τούτων, εἶνε, ἐπιτρέψατε νὰ τὸ εἶπω, ἐγκληματικὴ. Εἰς στιγμὴν ἠθικῆς καταπτώσεως, ἀρέθητε νὰ παρασυρθῆτε ὑπὸ τῆς ἐξημεμένης φαντασίας σας καὶ ἐφαντάσθητε συγγρόνως ὅτι ἠδύνασθε ἀτιμωρητῆ νὰ δεσπόζητε τῆς καρδίας τῶν ἄλλων!— Βάνδα Πετρόβνα, ἐπλανήθητε λυπηρὰν πλάνην. Πρὶν προβῆτε περαιτέρω, συνέλθετε εἰς ἐαυτὴν καὶ ἐπανορθώσατε τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον πράττετε!

BANΔA. (Συγκεινημένη). Ἱατρεί εἶσθε ὁ πρῶτος ἀνθρωπος ὅστις μοὶ ὁμιλεῖ τοικύτην γλώσσαν. Αἰσθάνομαι ὅτι λέγετε τὴν ἀλήθειαν καὶ θέλω, ναί, θέλω νὰ ἀκολουθήσω τὰς συμβουλὰς σας. Φοβοῦμαι ὅμως, ἱατρεί, διότι πρέπει τέλος νὰ τὸ ὁμολογήσω εἰς ὑμᾶς. Ἀγαπῶ, ἀγαπῶ περιπαθῶς τὸν ἄνδρα, ὅστις πρὸ ὀλίγου μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω ὅτι με τὸν ἔρωτα θὰ μοὶ προσέφερε τὸ ὄνομά του.

ΜΙΡΑ·Ι·Α. Εἴθε οἱ λόγοι του νὰ εἶνε εὐλικρινοί. Ἐὰν σὰς ἀγαπᾷ εἰς βαθμὴν ὥστε νὰ λησμονήσῃ τὰς κοινωνικὰς προλήψεις, δύνασθε νὰ τῷ ἐμπιστευθῆτε τὴν τύχην σας. Προηγουμένως ὅμως βεβαιώθητε περὶ τῆς εὐλικρινείας τῶν προθέσεών του, διότι δευτέρα ἀπογοήτευσις θὰ ἦτο ὀλεθριώτερη τῆς πρώτης.

BANΔA. (Τείνουσα τὴν χεῖρα εἰς τὸν δόκτορα). Σὰς ευχαριστῶ ἐξ ὅλης καρδίας φίλε μου. Ἐπιθυμῶ νὰ κάμω σήμερον τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ὁποῖαν μοὶ ὑπεδείξατε. Ἡ σῆσις μου με τὸν Πρίγκηπα Μίρσκου εἶνε τοσοῦτον μάλλον ἀθέμιτος, καθόσον δὲν

δικαιολογεῖται ὑπὸ οὐδεμιᾶς κλίσεως ἐκ μέρους μου. Ὅφειλω λοιπὸν νὰ τὴν διακόψω καὶ θὰ τὸ πράξω ἀμέσως. Λάβετε τὸν κόπον νὰ με τὸν στείλετε ἐδῶ.

ΜΙΡΑ·Ι·Α. (Διευθυρόμενος πρὸς τὴν θύραν). Θὰ σὰς τὸν στείλω ἀμέσως.

BANΔA. (Συνοδούουσα τὸν ἱατρὸν μέχρι τῆς θύρας). Καὶ πάλιν σὰς ευχαριστῶ, ἱατρεί!

ΣΚΗΝΗ III

Βάνδα—μόνη, εἶτα Πρίγκηψ.

BANΔA. (Ρεμβώδης). Ὡ! καρδία! Εἰς μάτην προσπαθοῦμεν νὰ σ' ἐξολοθρεύσωμεν, μὰς ἐξουσιάζεις πάντοτε... (Κάθηται καὶ μένει σκεπτικὴ ἐπὶ τινος στιγμῆς. Εἰσέρχεται ὁ Πρίγκηψ).

ΜΙΡΣΚΥ. Μ' ἐκαλέσατε, κυρία;

BANΔA. Ναί, Πρίγκηψ, ἐπιθυμῶ νὰ συνομιλήσωμεν ὀλίγον. Καθίσατε. (Τῷ προσφέρει κάθισμα, τὸ ὁποῖον ὁ Πρίγκηψ λαμβάνει ἐν σιγῇ). Ἀκούσατέ με προσεκτικῶς. Σέργγε Μιχαήλοβιτς, καὶ μὴ κρίνετε ἐπιπολαιῶς τοὺς λόγους μου. Ὅ,τι μέλλω νὰ σὰς εἶπω ἔχει σοβαρὸν χαρακτῆρα καὶ μοὶ ὑπαγορεύεται ὑπὸ αἰσθημάτων εὐλικρινείας.

ΜΙΡΣΚΥ. (Μὲ ἐλαφρὰν εἰρωνίαν). Νομίζω ὅτι ἐξετίμησα πάντοτε κατ' ἀξίαν τὰ αἰσθηματὰ σας.

BANΔA. Ἰδῶς. Σήμερον ἡ θέσις μου μετεβλήθη τελείως, τόσον ἀπέναντί σας ὅσον καὶ ἀπέναντι ὅλων τῶν φαιδρῶν συντρόφων μας. Ἐὰν δὲ ἀποτεινοῦμαι πρῶτον εἰς σὰς, τὸ πράττω διότι συνδέομαι μετ' ὑμῶν περισσότερο παρὰ μετὰ τῶν ἄλλων.

ΜΙΡΣΚΥ. Φρονῶ, κυρία, ὅτι τίποτε μέχρις ὥρας δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἠξιώθητε προτιμήσεως τινὸς ἐκ μέρους σας.

BANΔA. Ἀπὸ αἰσθηματικῆς ἀπόψεως ὄχι, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπροτίμησα τὸ βελάντιόν σας καὶ κατὰ τρόπον μάλιστὰ λίαν ἀπαιτητικόν.

ΜΙΡΣΚΥ. Αὐτὸ εἶνε ἀπλὴ λεπτομέρεια.

BANΔA. Θὰ ἦτο λεπτομέρεια ἐὰν μετὰ παρέλευσιν ἐνός, δύο ἢ περισσοτέρων μηνῶν εὐρίσκατε ἐν ἐμοὶ συμμετοχὸν τῶν αἰσθημάτων σας. Ἄλλὰ συμβαίνει ὅπως τὸ ἐκάντιον. Ὑπῆρξατε τραπεζίτης μου ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας. Ἀπέναντι δὲ τῆς περιουσίας τῆς ὁποῖαν ἐσπαταλήσατε δι' ἐμὲ, δὲν δύναμαι νὰ σὰς δώσω ἀντάλλαγμα οὔτε σήμερον οὔτε εἰς τὸ μέλλον.

ΜΙΡΣΚΥ. (Ἐγειρόμενος καὶ με ὕψος ψυχρόν). Ἀρκεῖ, κυρία, ὑποθέτω ὅτι οἱ λόγοι σας σημαίνουν ὅτι πρέπει νὰ διακόψω τὰς ἐπισκέψεις μου. Θὰ συμμορφωθῶ κατὰ γράμμα πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας.

BANΔA. Λάβετε τὸν κόπον νὰ καθήσετε ἐκ νέου καὶ νὰ με ἀκούσητε μέχρι τέλους. Με ἐννοήσατε ἀτελῶς. Δὲν πρόκειται μόνον περὶ ὑμῶν, πρόκειται καὶ περὶ

έμοῦ. Διὰ λόγους τοὺς ὁποίους δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀπεφάσισα νὰ ἀλλάξω βίον. Ἀπὸ τῆς αὔριον ἐγκαταλείπω αὐτὸν τὸν οἶκον καὶ τὴν φειδρὸν ζωὴν. Ἡ Βάνδα Πολένσκυ ἀναλαμβάνει τὸ πρῶτον τῆς ὄνομα, ἡ δὲ Βάνδα Πετρόβνα ἐπιθυμῆ νὰ ζήσῃ βίον ἀπλοῦν καὶ ἡρεμον. Ὁφείλω λοιπὸν νὰ διακόψω τὰς σχέσεις μου μὲ ὄλους ὑμᾶς, τοῦλάχιστον ὅ,τι γενικῶς ἀποκαλεῖτε «ἐλαφροὺς σχέσεις» καὶ εἰς τοῦτο ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ μὲ βοηθήσετε σεις πρῶτος, Πρίγκηψ.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἄλλὰ, κυρία, τί ἄλλην βοήθειαν δύναμαι νὰ σὰς παράσχω ἀπὸ τοῦ νὰ σὰς ἀπαλλάξω τῆς παρουσίας μου.

ΒΑΝΔΑ. (Με ὄφρος σοβαρόν). Δύνασθε νὰ λάβετε ὀπίσω ὅσα μοῦ ἐδώσατε, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι, οὕτω πράττων, ἐκτελεῖτε τὴν δικαιοσύνην μου ἐπιθυμίαν καὶ ἀποκτᾶτε τίτλον ἐπὶ τῆς φιλίας μου.

ΜΙΡΣΚΥ. (Με ὄφρος κᾶπως ξηρόν). Ἡ πρότασίς σας, κυρία, εἶνε παράδοξος, ἵνα μὴ εἶπω προσβλητικὴ δι' ἐμέ. Ὅ,τι σὰς ἐδώκα εἶνε κτήμά σας καὶ δικαιοῦσθε νὰ τὰ διαθέσητε ὅπως θέλετε, ὅχι ὅμως καὶ νὰ μοὶ τὸ ἐπιστρέψετε.

ΒΑΝΔΑ. (Ἐγειρομένη καὶ πλησιάζουσα τὸν Πρίγκηπα). Καὶ ἐὰν σὰς παρεκάλουν;

ΜΙΡΣΚΥ. (Ψυχρῶς). Θὰ ἠρνούμην!

ΒΑΝΔΑ. (Μετὰ μικρὸν σκέψιν). Ἔχει καλῶς, ἄς μὴ ὀμιλῶμεν πλέον περὶ τούτου. Καὶ τῶρα δώσατέ μου τὸν βραχιονά σας καὶ ὑπάγωμεν εἰς συνάντησιν τῶν ἄλλων. (Ἐξέρχονται ἐκ τοῦ βάλθους).

ΣΚΗΝΗ IV

Στεπᾶν—Πρίγκηπισσά

ΣΤΕΠΑΝ. (Ἐισέρχεται ἐκ τῆς ἐξ ἀριστερῶν πλαγίας θύρας καὶ ἐπισκοπεῖ τὸ δωμάτιον. Χαμηλοφώνως πρὸς τὴν Πρίγκηπισσαν τὴν ὁποίαν εἰσάγει διὰ τῆς αὐτῆς θύρας). Εἰσέλθετε, Ὑψηλοτάτη!

ΠΡΙΓΚ. (τὸν διακόπτει ξηρῶς). Λέγε ἀπλῶς Κυρία. Ποῦ εἶνε τὸ δωμάτιον περὶ τοῦ ὁποίου μοὶ ὀμίλησας;

ΣΤΕΠΑΝ. (προχωρῶν καὶ ἀνεγείρων τὸ παραπέτασμα τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ θύρας). Ἐδῶ, εἶνε ἄχρηστον ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ δὲν θὰ σκεφθῆ κανεὶς νὰ σὰς ἐνοχλήσῃ.

ΠΡΙΓΚ. (διευθυνομένη πρὸς τὸ δωμάτιον). Θὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ζητήσης ὅταν φύγουν ὄλοι οἱ ξένοι. (Τῷ δίδει χρήματα).

ΣΤΕΠΑΝ. Εὐχαριστῶ, Ὑψηλ... Κυρία! (Ἐύων τὸ οὖς). Ἐὰν ὅμως ἀνακαλυφθῶ θὰ χάσω τὴν θέσιν μου...

ΠΡΙΓΚ. Ἀρκεῖ. Τότε σὲ προσλαμβάνω ἐγώ.

Πήγαινε. (Ἐξέρχεται ὁ Στεπᾶν, ἐνῶ ἡ Πρίγκηπισσα κρύπτεται ὀπισθεν τοῦ παραπέτασματος).

ΣΚΗΝΗ V

Σουρῶφ, Μαζάρκη, εἶτα Στεπᾶν.

(Ἐισέρχονται ἐκ τοῦ βάλθους ὁ Σουρῶφ καὶ ὁ Μαζάρκη).

ΜΑΖΑΡ. (Ἀνάπτων σιγάρον). Εἶσαι ὁ ἀτυχεστὸρος παίκτης ἀφ' ὅσους ἐγνώρισκα. Πόσα ἔχασες;

ΣΟΥΡΩΦ. (Με δυστροπιάν). Σχεδὸν τρεῖς χιλιάδας ρούβλια, ἐκ τῶν ὁποίων χίλια ὀφείλω εἰς τὸν Πρίγκηπα.

ΜΑΖΑΡ. Ἐὰν δὲν σὲ ἠνάγκαζαν ν' ἀποσυρθῆς ἦσουν ἱκανοὶ νὰ χάσης τὰ διπλά.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἡ νὰ ἐπανακτῆσω ὅσα ἔχασα.

ΜΑΖΑΡ. Ὁμιλεῖς ὡς πρωτόπειρος. Ὅταν ἔχη κανεὶς τόσην ἀτυχίαν, τὸ καλλίτερον εἶνε ἡ ὑποχώρησις. Ἄλλως τε θὰ ἦτο περιέργον ἐὰν ἐκέρδιζες σήμερον.

ΣΟΥΡΩΦ. Διὰ τί;

ΜΑΖΑΡ. Διότι, φίλε μου, ἐκέρδιζες κατὰ καλλίτερον. Τὴν καρδίαν τῆς ὠραίας Βάνδας.

ΣΟΥΡΩΦ. Πιστεύεις;

ΜΑΖΑΡ. Εἶμαι βέβαιος καὶ ὅχι μόνον ἐγὼ, ἀλλ' ὄλοι ὅσοι ἦσαν παρόντες εἰς τὸ ἐπεισόδιον τῆς λιποθυμίας. Φοβοῦμαι ὅμως, ἀγαπητέ μου, ὅτι προέβη πολύ ὅταν ὀμίλησες περὶ ὀνόματός.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἀπατᾶσαι. Εἶμαι ἔτοιμος νὰ τὴν νυμφευθῶ ὅταν θελήσῃ.

ΜΑΖΑΡ. (Με ἐκπληξιν). Δὲν ἀστειεύεσαι; Ἄλλὰ λησμονεῖς ὅτι ἡ Βάνδα εἶνε ἀπλῶς... Βάνδα, διότι τὸ Πολένσκυ, ὑποθέτω δὲν ἀντιπροσωπεύει ὠρισμένην οἰκογένειαν, καὶ ὅτι εἴμπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ εὐχάριστος φίλος, ἀλλ' ὅχι καὶ εὐπρόσωπος σύζυγος.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐνόμιζα Μαζάρκη, ὅτι δὲν εἶχες τὰς ἀνοήτους προλήψεις τῶν ἄλλων. Ἡ Βάνδα εἶνε γυνὴ ὡς κάθε ἄλλη καὶ ὥσως καλλιτέρα πολλῶν ἄλλων ὑπὸ μερικῆς ἐπιπέφεις.

ΜΑΖΑΡ. Δηλαδή...

ΣΟΥΡΩΦ. Εἶνε ὠραία, πνευματώδης καὶ, ὅτι δὲν βλάπτει διόλου, πλουσιωτάτη!

ΜΑΖΑΡ. Ὑποθέτω τὸ τελευταῖον αὐτὸ προτέρημα τὸ θέτεις ὑπεράνω τῶν ἄλλων.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἴσως.

ΜΑΖΑΡ. (Σοβαρῶς). Ἡ Κουρσὸς ποτὲ τίνι τρόπῳ ἐσχηματίσθη ἡ μεγάλη αὐτὴ περιουσία; Διότι εἶνε ἀληθῶς μεγάλη.

ΣΟΥΡΩΦ. Τί μὲ ἐνδιαφέρει ἡ πηγὴ μιᾶς περιουσίας, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὑφίσταται.

ΜΑΖΑΡ. Αὐτὸ εἶνε ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας, ἐγὼ ὅμως ὀφείλω νὰ σὲ φωτίσω. (Ἐξαπλοῦται ἐπὶ τοῦ

ἀνακλίνου, ἐξακολουθῶν νὰ καπνίζῃ). Ὅταν ἡ Βάνδα Πολένσκυ ἐπαρουσιάσθη πρὸ δύο περίπου μηνῶν εἰς τὴν Τράπεζαν Μαζάρκη μὲ πιστωτικὴν ἐπιστολὴν ἐκ Μόσχας τετρακοσίων πενήκοντα χιλιάδων ρούβλιων, τὸ πρῶτον ἐφάνη τόσον παράδοξον εἰς τὸν πατέρα μου, ὥστε ἐζήτησεν ἀμέσως πληροφορίας παρὰ τῶν ἀνταποκριτῶν του τῆς Μόσχας. Ὁ ἐκεῖ οἶκος ἠναγκάσθη νὰ ἀποταθῆ εἰς Βαρσοβίαν, ὅπου ἡ Βάνδα εἶχε ποηγουμένως διαμείνει καὶ τοιουτοτρόπως, διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀναδρομικῶν πληροφοριῶν, κατωρθώθη νὰ ἐξακριβωθῆ ὁ τρόπος τοῦ σχηματισμοῦ τῆς περιέργου ταύτης περιουσίας. Ἡ Βάνδα φαίνεται νὰ ἤρχισε τὸ στάδιόν της εἰς Ὀδησσὸν πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεως ἔτους, ὅπου ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν κατώρθωσε νὰ καταστρέψῃ πλοῦσιον ἐφοπλιστήν. Ἀμέσως κατόπιν ἀναφαίνεται εἰς Βαρσοβίαν, ἔνθα εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν ἐξ μηνῶν ἐκμυζεῖ ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν ἀνωτέρου Κυβερνητικοῦ ὑπαλλήλου. Εἰς Μόσχαν φθάνει μὲ διακοσίας χιλιάδας ρούβλια καὶ εἰς ἴσον χρονικὸν διάστημα ὑπερδιπλασιάζει τὴν περιουσίαν της εἰς βάρους εὐγενοῦς μόλις ἐνηλικιωθέντος. Δὲν ζητεῖ ποτὲ, ἀλλὰ δέχεται δῶρα ἡγεμονικῶς καὶ ὅταν ἐξασφαλίσῃ διὰ τακτικοῦ δωρητηρίου μέγαρον, ἵππους, ἀμάξας, μετατρέπει αἴφνης κινήτᾶ καὶ ἀκίνητᾶ εἰς χρῆμα καὶ ἀλλάζει διαμονήν. Τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν ἄθλων τῆς ἀκορέστου ταύτης ἡρωίδος εἶνε ὅτι ὀπισθεν τῆς ἀφίνει πάντοτε νεκρούς. Ὁ ἐφοπλιστῆς τῆς Ὀδησσοῦ ἀπέθανε τρελλός, ὁ κυβερνητικὸς ὑπάλληλος τῆς Βαρσοβίας ἐφρονεῖτο εἰς μονομαχίαν, ὁ εὐγενὴς τῆς Μόσχας κητοκτόνησεν. Εἰς τὴν Πετρούπολιν δὲν ἔκαμε κακὴν ἐκλογὴν, ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν, ὅτι ἐντὸς δύο μηνῶν ὁ Πρίγκηψ ἐξώδευσε δι' αὐτὴν περὶ τὰς ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδας ρούβλια. Ἐὰν ὁ φίλος μας σκέπτεται ν' ἀκολουθήσῃ τὸν γενικὸν κανόνα καὶ νὰ συνταμεύσῃ τὴν ζωὴν του εἶνε ἄλλο ζήτημα. Πάντως ὅμως μὲ τὴν νέαν φάσιν τὴν ὁποίαν λαμβάνουν τὰ πράγματα προβλέπω ἀνωμαλίαν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε παράδοξον νὰ καταλήξουν εἰς αἴμα.

ΣΟΥΡΩΦ. Δὲν φαντάζεσαι, ὑποθέτω, ὅτι ὁ Πρίγκηψ θὰ προβῆ εἰς σκάνδαλον. Δὲν μὲ φαίνεται ἐρωτευμένος εἰς τόσον βαθμὸν.

ΜΑΖΑΡ. Ὁ ἔρωσ δὲν εἶνε πάντοτε τὸ ἐλαττήριον τῶν αἰματηρῶν δραμάτων. Ἄς ἐλπίσωμεν ἐντούτοις ὅτι ὁ Πρίγκηψ θὰ δείξῃ περισσοτέρην φρόνησιν τῶν προκατόχων του.

ΣΟΥΡΩΦ. Ὁ Μίρσκυ θὰ σκεφθῆ ὅτι ἔπαιξε καὶ ἔχασε.

ΜΑΖΑΡ. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ παίξουν ἄλλοι εἰς βάρους του.

ΣΟΥΡΩΦ. Αὐτὸ ἀφορᾶ τὴν Βάνδαν. Μὲ φαίνεται

ὅτι εἶνε ἱκανὴ νὰ κανονίσῃ τοὺς λογαριασμούς της μὲ τὸν Πρίγκηπα.

ΜΑΖΑΡ. Ἔστω. Ἄλλ' ἂν δὲν ἀπατῶμαι ὑπάρχει καὶ κάποιος ἄλλος λογαριασμὸς ἐκκρεμῆς, ὁ ὁποῖος σὲ ἀφορᾶ προσωπικῶς.

ΣΟΥΡΩΦ. Δὲν ἐννοῶ.

ΜΑΖΑΡ. Μᾶλλον δὲν θέλεις νὰ ἐννοήσης. Ἐκτὸς τοῦ Πρίγκηπος καὶ ἄλλο πρόσωπον δὲν θὰ εὐχαριστήθῃ μὲ τὸν γάμον σου.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἡ Πρίγκηπισσα;

ΜΑΖΑΡ. Ἀκριβῶς. Δὲν εἶνε ἄρα γε ἀληθές ὅτι ἔχει κεκτημένα δικαιώματα ἐπὶ τῆς καρδίας σου;

ΣΟΥΡΩΦ. (Με ἀδιαφορίαν). Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ παρελθόν.

ΜΑΖΑΡ. Τότε, φίλε μου, δὲν ἔχω νὰ προσθέσω τίποτε. Βλέπω ὅτι ἔλαβες ὄλας σου τὰς προφυλάξεις.

Σὲ συμβουλεύω μόνον νὰ μὴ ἀφήσης νὰ σὲ παρασύρῃ ὑπὲρ τὸ δέον ὁ ἔρωσ σου πρὸς τὴν ὠραίαν.

ΣΟΥΡΩΦ. (Μειδιῶν). Ἄκουσον, Μαζάρκη. Σὺ μὲ γνωρίζεις καλλίτερον τῶν ἄλλων καὶ εἰς σὲ δύναμαι νὰ εἶπω περισσότερα, διότι ἔχεις πνεῦμα πρακτικόν. Ἡ Βάνδα μὲ ἐλκύει διὰ τῶν θελημάτων της. Ὁ γάμος σήμερον θεωρεῖται ὡς ἐπιχειρήσις καὶ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον προτίθεμαι νὰ συνάψω εἶνε τοιοῦτος, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἡ Βάνδα εὐρίσκει εἰς ἐμέ ὅ,τι ὀλόκληρος ἡ περιουσία της δὲν δύναται νὰ τῆ προμηθεύσῃ. Ὄνομα καὶ κοινωνικὴν θέσιν. Πρὸς ἐπίμετρον μὲ ἀγαπᾶ καὶ τοῦτο συντελεῖ θαυμασιῶς εἰς τὸ σχέδιόν μου. Ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην τοῦ ἡμίσεως ἐκατομμυρίου της καὶ τὸ ἀνταλλάσσω μὲ τὸν τίτλον μου. Ἴδού ὅλη ἡ ὑπόθεσις.

ΜΑΖΑΡ. Σὲ συγχαίρω, φίλτατε, εἶσαι τέλειος ἐπιχειρηματίας. (Ἐισέρχεται ὁ Στεπᾶν).

ΣΤΕΠΑΝ. (Πρὸς τὸν Σουρῶφ). Κἀποιος Κύριος ἐπιθυμῆ νὰ ἴδῃ τὸν Κύριον Κόμητᾶ, δι' ὑπόθεσιν, ὡς λέγει ἰδιαιτέρην καὶ πολὺ ἐπείγουσαν.

ΣΟΥΡΩΦ. (Με ἐκπληξιν). Εἶσαι βέβαιος ὅτι θέλει ἐμέ;

ΣΤΕΠΑΝ. Μάλιστα, κύριε Κόμη, σὰς ἐζήτησε κατ' ὄνομα.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἄλλὰ πῶς δύναμαι νὰ τὸν δεχθῶ ἐδῶ.

ΜΑΖΑΡ. Ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἰδιαιτέρας ὑποθέσεως, ἐγὼ ἀποσύρομαι. (Ἐξέρχεται).

ΣΟΥΡΩΦ. (Μετὰ μικρὸν διαταγὴν πρὸς τὸν Στεπᾶν) Ἔστω, εἰσάξέ τον.

ΣΚΗΝΗ VI

Σουρῶφ—Μπαράκιν.

(Ἐισέρχεται ὁ Μπαράκιν εἰσαγόμενος παρὰ τοῦ Στεπᾶν, ὅστις ἀποσύρεται).

ΜΠΑΡ. Ὁ κόμησ Ἰβάν Σουρῶφ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

ΣΟΥΡΩΦ. Μάλιστα κύριε. Ἄλλὰ πῶς συμβαίνει νὰ μὲ ζητήτε ἐνταῦθα καὶ εἰς τοιαύτην ὥραν.

ΜΠΑΡ. Σὰς ζητῶ συγνώμην διὰ τὴν ἐνόηλησιν, κύριε Κόμη. ἀλλὰ τὸ ἐπάγγελμά μας μᾶς ἀναγκάζει πολλάκις νὰ παρκαθίζωμεν τοὺς τύπους.

ΣΟΥΡΩΦ. Καὶ ποῦν εἶνε παρακαλῶ τὸ ἐπάγγελμά σας;

ΜΠΑΡ. Ὑπάλληλος τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας, προσωρινῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Τραπέζης Μαζάρκη.

ΣΟΥΡΩΦ. (ταρασσομένος) Τί σημαίνει αὐτὴ ἡ ἀστείότης, κύριε;

ΜΠΑΡ. Σημαίνει ὅτι κατ' ἐντολὴν τῆς ρηθείσης Τραπέζης ἀπὸ τῆς μεσημβρίας σας παρκαλουθῶ βῆμα πρὸς βῆμα καὶ γνωρίζω ἀκριβῶς τί ἐπράξατε ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς.

ΣΟΥΡΩΦ. (Προσποιοῦμενος ἀδιαφορίαν) Τί ἐνδι-αφέρων αἰ κινήσεις μου τὴν Τράπεζαν Μαζάρκη;

ΜΠΑΡ. Ἄ, ἰδοὺ (παρατηρεῖ πέριξ του). Ὑποθέτω ὅτι δὲν μᾶς ἀκούει κανεὶς, αἱ; Σήμερον τὸ πρῶτὸ ἐπαρροισιάσθητε εἰς τὰς 9 1)2 εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Τραπέζης καὶ ἐξηργώσατε τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 4551 ἐπιταγὴν, ἀξίας δέκα πέντε χιλιάδων ρουβλίων. φέρουσαν ἡμερομηνίαν χθεσινήν καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ πρίγκιπος Μίρσκυ.

ΣΟΥΡΩΦ. Εἶνε ἀληθές.

ΜΠΑΡ. Λοιπὸν, κατόπιν ἐπισταμένης ἐξετάσεως τῆς ἐπιταγῆς, καὶ τῆς λήψεως μερικῶν πληροφοριῶν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ὑπογραφή τοῦ πρίγκιπος Μίρσκυ ἐπλαστογραφήθη.

ΣΟΥΡΩΦ. (Ὁρμῶν κατ' αὐτοῦ). Ψεύδεσαι, ἄθλιε!

ΜΠΑΡ. (Ἀποφεύγων ἐπιτηδεῖας τὴν σύγκρουσιν καὶ θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ κώδωνος). Κάνετε πολὺ ἄσχημα νὰ ἐξάψετε κύριε, διότι θὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ κάλέσω τρίτους εἰς τὴν συνομιλίαν μας.

ΣΟΥΡΩΦ. (Ἐντρομος). Μὴ, δι' ὄνομα Θεοῦ! Ἐξακολουθεῖτε, σας ἀκούω. Ἄλλὰ μὴ πολὺ δυνάτῃ καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν συντομώτερα.

ΜΠΑΡ. Δόξα τῷ Θεῷ! Τοιουτοτρόπως δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς συνεννόησιν. Σὰς ἔλεγον λοιπὸν ὅτι ἡ πλαστογραφία εἶνε ἀποδεδειγμένη καὶ ἰδοὺ πῶς: Μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας ἐκ τῆς Τραπέζης, διήλθεν ἐκεῖθεν ὁ ἴδιος Πρίγκιψ, ἐπιστρέφων ὡς εἶπεν, κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῶν γαιῶν του ἐν Ἱεροσολάβ, ὅπου ἐπέρασε τὰς τρεῖς τελευταίας ἡμέρας. Τὸ πρῶγμα ἐφάνη παράδοξον εἰς τὸν Ταμίαν, διότι ἡ ἐπιταγὴ σας ἐχρονολογεῖτο ἐκ Πετροπόλεως ἀπὸ τῆς χθῆς. Ἡρώτησε λοιπὸν τὸν Πρίγκιπα ἐπιτηδεῖας, παρέβλαλε τὴν ὑπογραφήν μὲ ἄλλας καὶ, ἐν βραχυλογίᾳ, ἐπέισθη ὅτι ὁ Πρίγκιψ δὲν ὑπέγραψε τὴν ἐν λόγω ἐπιταγὴν, οὕτε εἶχε γινῶσιν-τοῦ παρ' ὧν εἰσπραχθέντος ποσοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι ἐφρόντισε νὰ μὴ διεγείρη τὰς ὑπονοίας

τοῦ Πρίγκιπος, μολοντί ἀνεκοίνωσεν ἀμέσως τὸ πρῶγμα εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Τραπέζης. Ὁ κύριος Μαζάρκη, χαριζόμενος εἰς τὸ ὄνομά σας καὶ εἰς τὴν φιλίαν ἢ ὅποιά σας συνδέει μετὰ τὸν υἱόν του, δὲν ἠθέλησε νὰ καταγγεῖλῃ τὴν πράξιν. Μοὶ ἀνέθεσε τὴν ὑπόθεσιν ἰδιωτικῶς, μετ' ἐντολὴν ὅμως, ἐὰν δὲν ἐφέρεσθε λογικῶς, νὰ ἐνεργήσω αὐθωρεῖ τὴν σύλληψίν σας. Μὲ ἐννοεῖτε; Τώρα ἐπιθυμῶ νὰ μάθω, ἐὰν εἴσθε εἰς θέσιν νὰ ἐπιστρέψητε τὸ ὑπεξαίρεθὲν ποσόν.

ΣΟΥΡΩΦ. (Βαδίζων ἀτάκτως). Ἐὰν, ὡς λέγετε, εἴσθε ἐνήμερος τῶν κινήσεών μου, θὰ γνωρίζετε ὅτι σήμερον ἐπλήρωσα δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς τοὺς Λέβυ καὶ Γιόν διὰ γραμματίαι λήξαντα πρὸ ἡμερῶν.

ΜΠΑΡ. Τὸ γνωρίζω, καθὼς καὶ ὅτι πιέζεσθε καὶ ὑπὸ ἄλλων δανειστῶν. Ἄλλὰ δι' ἓνα ἔξυπνον ἀνθρωπον ὑπάρχει πάντοτε μέσον ν' ἀποφυγῇ τὸ σκάνδαλον τοιαύτης φύσεως. Δὲν ὑπάρχει τὰχα τρόπος νὰ ἐξεύρετε τὸ ποσὸν αὐτό; Ὁ κύριος Μαζάρκη θὰ δεχθῇ ἴσως νὰ περιμένῃ μέχρι τῆς αὔριου.

ΣΟΥΡΩΦ. (Ἐξακολουθῶν νὰ κινῆται ἀτάκτως). Δὲν εἰξεύρω... αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν δύναμαι νὰ σκεφθῶ.

ΜΠΑΡ. (Χαμηλώνων τὴν φωνήν). Ἴσως ἡ πελάτις τῆς Τραπέζης Μαζάρκη, παρὰ τῇ ὅποιᾳ εὐρισκόμεθα... λέγουν ὅτι εἶνε τὸσον πλουσία...

ΣΟΥΡΩΦ. (Ἀποτόμως). Ἡ Βάνδα!... (Πλησιάζει τὸν Μπαράκιν καὶ μὲ βίαν). Ναι, ἔχετε δίκκιον... θὰ προσπαθήσω... ἀλλὰ δότε μοι καιρὸν ἕως αὔριον τὸ ἐσπέρας... σας ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω... (ἰσθῶν τὸν Μπαράκιν πρὸς τὴν θύραν). Τώρα, ἀποσυρθῆτε, πρὸς Θεοῦ!...

ΜΠΑΡ. (Ἰστάμενος). Μίαν στιγμὴν. Θὰ συνεννοηθῶ μετὰ τὸν κύριον Μαζάρκη σήμερον τὸ ἐσπέρας καὶ ἐλπίζω νὰ τὸν πείσω νὰ σας δώσῃ τὴν ζητούμενην προθεσμίαν.. Σὰς προειδοποιῶ ὅμως ὅτι καθ' ὄλον αὐτὸ τὸ διάστημα θὰ ἐπιτηρῆσθε ἐκ τοῦ πλησίον καὶ εἰς τὸ παρκαμικρὸν ὑποπτον κίνημα θὰ συλληφθῆτε.

ΣΟΥΡΩΦ. Ὅχι, ὄχι, σας δίδω τὸν λόγον μου. (Ἐντρομος). Φύγετε, ἀκούω βήματα! (Ἐξέρχεται ὁ Μπαράκιν).

ΣΚΗΝΗ VII

Σουρῶφ μόνος, εἶτα Βάνδα.

ΣΟΥΡΩΦ. Ἦτο καιρὸς, κἀποιοι ἔρχεσθε... *Ω! ἡ Βάνδα!... (Προσπαθεῖ νὰ συνέλθῃ καὶ προσποιεῖται ὅτι ἀνάπτει οἰγάρου).

BANΔA. (Ἐισερχομένη ἐκ τοῦ βάθους). Πῶς! μὴ νάζετε φίλε μου;

ΣΟΥΡΩΦ. Ἐὰν θέλετε, μὲ συντροφεύετε.

BANΔA. (Μειδιῶσα). Καὶ τὰ καθήκοντα τῆς οἰκο-δεσποίνης;

ΣΟΥΡΩΦ. Τὰ παρκαμεῖτε ὀλίγον χάριν ἀληθοῦς φίλου.

BANΔA. (Με ὕφος ρεμβῶδες). Ἄρά γε εἴσθε, φίλος μου, σεῖς;

ΣΟΥΡΩΦ. (Περιπαθῶς). Εἶμαι περισσότερο ἢ φίλος σας, Βάνδα, τὸ γνωρίζετε, εἶμαι λάτρης σας!

BANΔA. Εἰς πόσας ἔχετε ἕως τώρα εἰπεῖ τὰς ἰδίαις φράσεις;

ΣΟΥΡΩΦ. Εἰς πολλὰς εἶνε ἀληθές, ποτὲ ὅμως μετὰ τὸν τόγον τῆς εἰλικρινείας, τὸν ὅποιον εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ διακρίνετε αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς τὴν φωνήν μου.

BANΔA. (Προσποιομένη ὕφος φιλοπαίγμον). Ὡς με λατρεύετε αὐτὴν τὴν στιγμὴν; Λαμπρά! ἀλλ' αὔριον, τὰς ἄλλας ἡμέρας.

ΣΟΥΡΩΦ. Εἴσθε κακὴ! Γελάτε με αἴσθημα τὸ ὅποιον ἐμὲ κἀνει νὰ ὑποφέρω.

BANΔA. Ἀλλὰ φίλε μου, ἐὰν δὲν γελάσω, πέπει νὰ τὸ λάβω ὑπὸ σοδοράν ἔποψιν καί... (μὲ διασταγόν). Ἴσως τότε θὰ ὑποφέρουν δύο ἀντὶ ενός!

ΣΟΥΡΩΦ. (Πλησιάζων). Δὲν ὑποφέρουν ὅσοι ἀγαπῶνται.

BANΔA. (Με φωνὴν ζοφεράν). Ὅσοι μὲ ἠγάπησαν εὔρον τὴν σωτηρίαν των εἰς τὸν θάνατον.

ΣΟΥΡΩΦ. Τὸ γνωρίζω. Ἄλλ' αὐτοὶ δὲν ἀντηγαπήθησαν, δὲν ἦσαν ἴσως ἀξιοὶ τοῦ ἔρωτός σας.

BANΔA. (περίλυπος). Δὲν ἦσαν ὅλοι κακοὶ, ἀλλὰ μερικοὶ ἐπλήρωσαν δι' ἄλλους καὶ ὅλοι ἐπλήρωσαν δι' ἐν. (Παραφόρος). Ἰβάν μὴ μ' ἀγαπήσετε, ὁ ἔρωτός μου φονεύει!...

ΣΟΥΡΩΦ. (Με πλαστὴν συγκίνησιν). Ἡ ἀδιαφορία σας φονεύει ἀσφλέστερον. Ἄλλως τε εἶνε πολὺ ἀργά... Σὰς ἀγαπῶ μετὰ τὴν τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου καὶ ἐὰν πρέπει νὰ ἀποθάνω, προτιμῶ τὸν θάνατον διὰ τῆς χειρὸς σας, παρὰ ζῶν ἄνευ ὑμῶν...

BANΔA. (Λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του με πάθος). Μ' ἀγαπᾶς λοιπὸν;...

ΣΟΥΡΩΦ. (Με πάθος) Σ' ἀγαπῶ, ναι... (Πρὸς στιγμὴν μένου ἀφωνοί, κατόπιν διευθύνονται βραδέως πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον καὶ κάθηται πλησίον ἀλλήλων).

BANΔA. Ἄκουσον, Ἰβάν. Ὁ πρῶτος, ὅστις μοι εἶπε τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἐπρόφεραν πρὸ ὀλίγου τὰ χεῖλη σου μοὶ ἀφῆρεσε τὴν τιμὴν καὶ μὲ ἐγκατέλειψεν ἀνάδρωτος. Ἐκτοτε ὠρτίσθη νὰ μὴ ἀγαπήσω καὶ ἐκράτησα τὸν ὄρκον μου. Σήμερον ἡ καρδίαν μου μὲ προδίδει. Εἶσαι ὁ μόνος ἀνθρώπος εἰς τὸν ὅποιον, ἀπὸ τῆς ἀλεθρίας στιγμῆς τῆς πτώσεώς μου, ἐπέτρεψα νὰ μοὶ ἐκφράσῃ ἔρωτα καὶ σὺ μόνος ἤκουσας ἐκ τοῦ στόματός μου λέξεις τρυφερότητας. Ἰβάν, ἐὰν πρὸς χάριν σου παρκαθῶ τὸν ὄρκον μου, ἀναλαμβάνεις βραδείας ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ δυνήθης νὰ τη-

ρήσης. Σκέψου πρὶν ἐπισφραγίσῃς δι' ἱερὰς ὑποσχέσεως λόγους, τοὺς ὁποίους σοὶ ὑπαγορεύει στιγμιαία ὄρμη.

ΣΟΥΡΩΦ. (Διακόπτων διὰ χειρονομίας). Ἀρκεῖ. Δὲν θέλω ν' ἀκούσω περισσότερο, φιλάτη Βάνδα. Ὁ ἔρωτός μου δὲν εἶνε συνήθης. Προηγήθη ἡ σκέψις καὶ οἱ λόγοι μου ἔχουν καὶ θὰ διατηρήσουν εἰς τὸ μέλλον ὅλην των τὴν βαρύτητα. Ἐὰν ὁ πρῶτος ὅστις σοὶ εἶπε: «σ' ἀγαπῶ» ἀφῆρεσε τὴν τιμὴν σου καὶ σὲ ἐγκατέλειψε, ἐγὼ θὰ σοὶ τὴν ἀποδώσω καὶ θὰ σοὶ ἀποδείξω ὅτι ὁ ἔρωτός μου εἶνε ἀνώτερος τῶν κοινωνικῶν προλήψεων. (Γονυπετῶν καὶ λαμβάνων τὰς χεῖράς της). Βάνδα Πολένσκυ, θέλεις νὰ γίνῃς κόμησσαι Σουρῶφ; Εἶπε: «ναι» καὶ εἶμεθα μεμνηστευμένοι.

BANΔA. (Λαμβάνει μετὰ τῶν χειρῶν της τὴν κεφαλὴν τοῦ Σουρῶφ). Ὡ! Ἰβάν μου πολυφίλητε, τὸ θέλω, ναι, χιλιάκις ναι, ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς σοὶ ἀνέγω δλόκληρος... (Τὸν ἀσπάσεται ἐπὶ τοῦ μετώπου).

ΣΟΥΡΩΦ. (Ἐγχειρόμενος θριαμβευτικῶς). Βάνδα, οἱ ἀρραβῶνες μας πρέπει νὰ γίνουν γνωστοὶ ἀπὸ σήμερον. Θὰ εὑρεθοῦν ἴσως ζηλότυποι, οἱ ὅποιοι θὰ θελήσουν νὰ σὲ ἀποτρέψουν. Θὰ μὲ παρκαστήσουν ὡς ἄστατον, διεφθαρμένον, κερδοσκοπικόν. Ὁρκίσου με ὅτι δὲν θὰ τοὺς πιστεύσης!

BANΔA. Σοὶ τὸ ὀρκίζομαι!

ΣΟΥΡΩΦ. (Σύρων αὐτὴν πρὸς τὴν θύραν). Ἐλθέ, πηγαίνωμεν νὰ ἀναγγεῖλωμεν τὴν εὐτυχίαν μας. (Ἐξέρχονται ἐσπευσμένως ἐκ τοῦ βάθους).

ΣΚΗΝΗ VIII

Πριγκίπισσα—εἶτα Στεπᾶν.

ΠΡΙΓΚ. (Ἐξέρχεται τῆς κρύπτης της καὶ μὲ μόλις συγκρατουμένην ὄργην, ἐστραμμένη πρὸς τὴν θύραν διὰ τῆς ὁποίας ἐξῆλθον ὁ Σουρῶφ καὶ ἡ Βάνδα). Κόμη Σουρῶφ, ἐκέρδισες τὸ πρῶτον παιγνίδι, ἀλλὰ μὴ σπεύδῃς νὰ ψάλλῃς ἐπιπίνεια, διότι σὲ κρατῶ!... (Τείνει τὸ οὖς, ἐνῶ ἐκ τοῦ βάθους ἀκούεται θόρυβος φωνῶν καὶ ἡ τοῦ Μαζάρκη ὑφουμένη ὑπὲρ τὰς ἄλλας).

ΜΑΖΑΡ. (Ἐξωθεν). Πρὶν χωρισθῶμεν, κύριοι, ἀς πῶμεν εἰς ὑγείαν τῶν μελλονύμφων!... (Ἀκούονται ζωηραὶ ἐλευφημίαι καὶ θόρυβος ποτηρίων συγκρουομένων).

ΠΡΙΓΚ. (Με βλέμμα βλοσυρόν). Ἐπευφημεῖτε σεῖς οἱ ἄλλοι τὴν ἐνωσιν τῆς ἐτάρχεις μετὰ τοῦ πλαστογράφου! Ἄ! Κόμη, ἀπατεῶν! τιτλοφόρε ἐγκληματία! ἐνόμισες ὅτι σοὶ εἶνε εὐκόλον νὰ ἐμπαίξῃς γυναικίαν, ὡς ἐμὲ! Θὰ μάθῃς ὅτι ἡ Σόνικα Παυλόβνα γνωρίζει νὰ ἐκδικῆται! (Ἐισέρχεται ὁ Στεπᾶν μετὰ προφυλάξεως).

ΣΤΕΠΑΝ. (Ὁπισθοχωρῶν ἐπὶ τῇ θεᾷ τῆς Πριγκηπίσσης). Σεῖς, ἐδῶ Ὑψηλότε...!

ΠΡΙΓΚ. (Ἀνακλιθεὶς τὴν ψυχραμίαν τῆς). Σιωπή! Ἀνεχώρησαν ὅλοι :

ΣΤΕΠΑΝ. Ἡ ἀμύξα τοῦ κόμητος Σουρῶφ, ἐξέρχεται τῆς αὐλῆς; αὐτὴν τὴν στιγμήν. Ἔϊνε ἡ τελευταία.

ΠΡΙΓΚ. Καὶ ἡ κυρία σου;

ΣΤΕΠΑΝ. Μέλλει νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὰ δωμάτιά της.

ΠΡΙΓΚ. Πήγαινε νὰ τῆς εἰπῆς ὅτι τὴν περιμένω ἐδῶ.

ΣΤΕΠΑΝ. (Περίτρομος). Ἀλλά!...

ΠΡΙΓΚ. (Ἐπιτακτικῶς). Πήγαινε, δούλε, (τοῦ ρίπτει βαλάντιον) καὶ μὴ δώσης κανὲν ὄνομα. (Ὁ Στεπάν ἐξέρχεται τεθορυβημένος). Καὶ τώρα αἱ δύο μας. Βάνδα Πολένσκυ. (Ἰσταται ἀγέρωχος περιμένουσα).

ΣΚΗΝΗ ΙΧ

Πριγκηπίσσα-Βάνδα-εἶτα Στεπάν

BANΔA. (Ἐισερχομένη ἐκ τοῦ βάθους παρατηρεῖ τὴν Πριγκηπίσσαν μετ' ἐκπλήξεως). Σεῖς, Κυρία, ἐζητήσατε νὰ μὲ ἰδῆτε :

ΠΡΙΓΚ. (Μὲ ὑπεροψίαν). Μάλιστα, Βάνδα Πολένσκυ. Ἡ ἐπίσκεψίς μου βλέπω ὅτι σὰς ἐκπλήττει, τὸ ὄνομά μου θὰ σὰς ἐκπλήξῃ ἔτι περισσότερον.

BANΔA. (Ψυχρά). Περιμένω νὰ τὸ ἀκούσω.

ΠΡΙΓΚ. (Μὲ στόμφον). Εἶμαι ἡ Σόνια Παυλόβνα Πριγκηπίσσα Μίρσκυ!

BANΔA. (Πάντοτε ψυχρά). Ὁ Πρίγκηψ εἶνε εἷς ἐκ τῶν φίλων μου.

ΠΡΙΓΚ. (Μὲ εἰρωνίαν). Τὸ ἐπίθετον «φίλος» ἀρμόζει πολὺ ὀλίγον εἰς μερικὰς σχέσεις.

BANΔA. Ὑποθέτω, κυρία, ὅτι οἱ λόγοί σας δὲν ἐνέχουν ὄβριον.

ΠΡΙΓΚ. Οἱ λόγοί μου ἐμφράζουν ἀκριβῶς τὴν σκέψιν μου καὶ σὰς ἀφίνω ἐλευθέραν νὰ τοὺς ἐκλάβετε ὅπως σὰς ἀρέσει.

BANΔA. (Συγκρατουμένη). Φοδοῦμαι, Πριγκηπίσσα, ὅτι διατελεῖτε ὑπὸ τὸ κράτος βιασίων αἰσθημάτων. Θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἀναβάλωμεν τὴν συνουσίαν μας.

ΠΡΙΓΚ. Ἀπατᾶσθε, Βάνδα Πολένσκυ. Ἡ ἐπίσκεψίς μου ἔχει ὠρισμένον σκοπὸν, τὸν ὅποιον πρέπει νὰ γνωρίσετε ἀμέσως.

BANΔA. Τότε σὰς παρακαλῶ νὰ εἰσθε σύντομος, μεταχειριζομένη γλῶσσαν συνάδουσαν πρὸς τὴν θέσιν σας καὶ πρὸς τὴν ἰδικήν μου.

ΠΡΙΓΚ. Μήπως ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ μὲ δώσητε μάθημα συμπεριφορᾶς;

BANΔA. Ἐγὼ τὴν ἀξίωσιν νὰ μὲ σέβωνται εἰς τὸν οἶκόν μου.

ΠΡΙΓΚ. Ὁ ὅποιος εἶνε προῖον τῆς φιλικῆς, ὅπως τὴν ἐνοεῖτε σεῖς.

BANΔA. (Μόλις συγκρατοῦσα τὴν ὀργὴν τῆς). Ἀρκεῖ κυρία. Ἐὰν εὐρίσκεσθε ἐνταῦθα μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ὑπερασπίσετε τὰ συμφέροντα τοῦ συζύγου σας, μάθετε, ὅτι πρὸ μιᾶς ὥρας ἐδῶ, εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον, ἐγὼ αὐτὴ παρεκάλεσα τὸν Πρίγκηπα νὰ λάβῃ ὀπίσω ὅσα ἡ ἐλευθεριότης του μοὶ ἔδωκε.

ΠΡΙΓΚ. Εἶμαι περιεργός νὰ μάθω τί ἀπῆντησεν.

BANΔA. Ἡρνήθη. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε σφάλμα μου.

ΠΡΙΓΚ. (Μὲ σκαπτικὸν γέλωτα). Χὰ, χα, ἤμην βεβηχία. Τὸ τέχνασμα ἦτο λίαν εὐφυές καὶ ἀντάξιον ὑμῶν. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν μ' ἐνδιαφέρει. Ἡ ἐπίσκεψίς μου δὲν ἀφορᾷ τὸν Πρίγκηπα.

BANΔA. Ἀλλά...;

ΠΡΙΓΚ. Ἀφορᾷ τὸ συνοικεσίόν σας μὲ τὸν κόμητα Σουρῶφ.

BANΔA (Μὲ ἀπορίαν). Πῶς, γνωρίζετε!...

ΠΡΙΓΚ. Ἀδιάφορον πῶς γνωρίζω, ἀρκεῖ ὅτι γνωρίζω. Ὁ γάμος αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ γίνῃ.

BANΔA (μὲ ἐλαφρὰν εἰρωνίαν). Κατὰ τί ὁ γάμος τοῦ κόμητος δύναται νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν Πριγκηπίσσαν Μίρσκυ;

ΠΡΙΓΚ. Κατὰ τοῦτο : ὅτι ὁ κόμης Σουρῶφ συνεδέετο μὲ τὴν Πριγκηπίσσαν Μίρσκυ πρὶν σκεφθῆναι νὰ σγηνεύσῃ τὴν Βάνδαν Πολένσκυ.

BANΔA. Ἰπάρχουν δεσμοὶ οἱ ὅποιοι δὲν ὁμολογοῦνται.

ΠΡΙΓΚ. Εἶμαι ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὸ θάρρος τῶν πράξεων τῶν. Ἀλλως τε δὲν εἶμαι διατεθειμένη νὰ δικαιολογήσω τὸ διάθημά μου. Ὁ γάμος αὐτὸς μοῦ ἀπαρέσκει καὶ ἐνοῶ νὰ τὸν ἐμποδίσω.

BANΔA. Διὰ τίνος μέσου;

ΠΡΙΓΚ. Διὰ τοῦ ἀτοτελεσματοικωτέρου : πληρώουσα ἀδρῶς τὴν ἀπειλήν σας.

BANΔA. Ἄ!...

ΠΡΙΓΚ. Οἱ ἄθλοι σας μοὶ εἶνε γνωστοὶ καὶ ἡ εἰδικότης σας εἰς τὸ νὰ ἐπισωρεύετε χρήματα, φημίζεται ὡς ἀληθῆς ἐπιστήμη. Θεωρῶ λοιπὸν περιττὸν νὰ μεταχειρισθῶ περιφράσεις καὶ σὰς ἐρωτῶ : Πόσα θέλετε διὰ νὰ παραιτηθῆτε τοῦ κόμητος;

BANΔA. (Ἐπιτακτικῶς καὶ μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἐκ τῆς συγκινήσεως). Πριγκηπίσσα Μίρσκυ, εἶσθε ἀναξία νὰ λέγεσθε εὐγενῆς, διότι καταχρωμένη τῆς θεσεώς σας, ὑβρίζετε βραχνύσως γυναικᾶ ἀνυπεράσπιστον. Ἡνέχθη τὰς προσβολὰς τῆς συζύγου, διότι τὰ συζυγικὰ δικαιώματα πρέπει νὰ εἶναι σεβαστά. Ἀλλ' ἠπατήθη πιστεύουσα ὅτι ἔγω ἀπέναντί μου τιμίαν

γυναικᾶ. Ἐγὼ ἀπλῶς τὴν ἐρωμένην τοῦ κόμητος Σουρῶφ, ὑψώνουσαν τὴν φωνὴν ἐν ὀνόματι τῆς μοιχείας καὶ τῆς διαθορᾶς.

ΠΡΙΓΚ. (Ἀπειλητικῶς). Βάνδα Πολένσκυ, προσέξτε!...

BANΔA. (Μὲ περιφρόνησιν). Αἱ ἀπειλαὶ δὲν μὲ πτοοῦν, Σόνια Παυλόβνα. Πρέπει νὰ μὲ ἀκούσετε μέχρι τέλους καὶ θὰ μὲ ἀκούσετε.

ΠΡΙΓΚ. Λησμονεῖτε τί εἶμαι καὶ τί εἶσθε;

BANΔA. Ποσῶς. Τί εἶμαι δὲν τὸ κρύπτω. Τί εἶσθε, ἢ σὰς τὸ εἶψω ἀκριβῶς. Ἀνῆκετε εἰς τὴν τάξιν τῆς κοινωνίας, ἣτις αὐτοκαλουμένη ἀριστοκρατία, νομίζει ὅτι δικαιοῦται νὰ πράττῃ πᾶν ἀθέμιτον ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν τίτλων. Ἐχετε ὑπεροψίαν βλίνουσαν μέχρι βαρβαρότητος καὶ θράσος μέχρις ἀπρεπείας. Εἶσθε σύζυγος καὶ μήτηρ καὶ καταπατεῖτε ἀσυστόλως τὰ καθήκοντά σας καὶ ἔρχεσθε εἰς τὸν οἶκον ἀμαρτωλῆς, ὅπως τὴν ἐξανγκάσετε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ μόνον μέσον, διὰ τοῦ ὁποῖου δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν εὐθεϊαν ὁδὸν καὶ τοῦτο διότι τὸ μέσον αὐτὸ τὸ προσφέρει ἀνὴρ, δι' ὃν τρέφετε ἕνοχον ἔρωτα. Καὶ μοὶ ρίπτετε κατὰ πρόσωπον τὸ χρῆμά σας, τὸ ἴδιον χρῆμα μὲ τὸ ὅποσον οἱ σύζυγοί σας, οἱ ἀδελφοί σας, ὅλοι οἱ ἄνδρες τῆς κοινωνίας σας, σγηνεύουσι τὰς ἀφῆας καὶ διαφθεῖρουσι τὰς παρθένους. Τὰ χρήματά σας, Πριγκηπίσσα Μίρσκυ δὲν τὰ θέλω. Ἡ Βάνδα Πολένσκυ παύει νὰ ὑφίσταται ἀπὸ καύτης τῆς στιγμῆς, ἀναζῆ ὅμως ἡ Βάνδα Πετρόβνα, ἡ ὁποία θὰ ἐπι-

ζητήσῃ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν ἡρεμὸν βίον τῆς συζυγικῆς εὐτυχίας.

ΠΡΙΓΚ. (Σαρκαστικῶς). Σὰς συγχάριω διὰ τὴν εὐφράδειάν σας, μέλλουσα Κόμησσα. Βλέπω ὅτι ἐφροντίσατε νὰ ἀποκτήσετε μόρφωσιν ἀνάλογον τῶν ὑψηλῶν σας βλέψεων. Ἐπειδὴ ἤμωσ ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐξαρτᾶτε τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν σας, ἐπιθυμῶ νὰ σὰς φωτίσω ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀληθῆ αἰσθημάτων τοῦ εὐγενοῦς μνηστῆρος σας. Μάθετε λοιπὸν ὅτι ὁ κόμης εἶνε οικονομικῶς κατεστραμμένος καὶ ἐκμεταλλεύεται τὸν ἔρωτά σας διὰ νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπὶ τῆς μεγάλης σας περιουσίας.

BANΔA. (Μὲ ἀγανάκτησιν). Ψεῦδος!...

ΠΡΙΓΚ. (Ψυχρά). Ὅπως ἀγαπᾶτε. Ἐλπίζω νὰ σὰς δώσω ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν ἐντὸς ὀλίγου.

BANΔA. (Ἐξουσιάζουσα ἑαυτήν). Φρονῶ ὅτι ἡ συνδιάλεξις αὐτὴ διήρκεσεν ἀρκετά. Σὰς παρακαλῶ νὰ ἀποσυρθῆτε. (Κρούει τὸν κώδωνα).

ΠΡΙΓΚ. (Διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν, ὅπου φαίνεται ὁ Στεπάν). Εἰς τὸ ἐπανιδεῖν, Βάνδα Πολένσκυ!

BANΔA. (Πρὸς τὸν Στεπάν). Ὁδήγησον τὴν Κυρίαν! (Ἀπερχομένης τῆς Πριγκηπίσσης ἡ Βάνδα μένει ἀκίνητος ἐπὶ τινος σιγμᾶς. Αἴφνης φρικτῶς δὴ καὶ μὲ φωνὴν ἐμφαίνουσαν τρόμον). Αὐτὴ ἡ γυνὴ μὲ τρομάζει! .... Ἐὰν ὁ Ἰβάν! .... (Μὲ σταθερότητα). Ἀλλ' ὄχι, εἶναι ἀδύνατον, εἶνε μυστὰρὰ συκοφαντία καὶ ἐγὼ ὠρκίσθημι εἰς τὸν Ἰβάν νὰ μὴ πιστεύσω!...

Αὐλαία.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Τὸ γραφεῖον τοῦ Πρίγκηπος Μίρσκυ. — Γραφεῖον καὶ παραπλευρῶς μηχανήμα τηλεφώνου. — Θύρα ἐξόδου εἰς τὸ βάθος. — Δεξιᾶ θύρα ἄγουσα εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

ΣΚΗΝΗ Ι

Μίρσκυ-Σαβότλωφ-εἶτα Πριγκηπίσσα.

(Ὁ Στρατηγὸς κάθηται πλησίον τοῦ γραφείου, ἐνῶ ὁ Πρίγκηψ βαδίζει ζωηρῶς).

ΣΑΒΟΤΛΩΦ. Εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ πλαστογραφία ἔλαβε χώραν ὅπως λέγεις;

ΜΙΡΣΚΥ. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται οὐδεμίαν ἀμφισβίασιν. Ὁμολογῶ, ὅτι μῦλις τὸ ἐπίστευσα, ὅταν πρὸ μιᾶς ὥρας μοὶ τὸ ἀνεκοίνωσεν ἡ Σόνια. Ἐτήλεψόν μου ἀμέσως εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 4551 ἐπιταγὴ εἰσεπράχθη παρὰ τοῦ Κόμητος γρῆς τὸ πρῶτον. Ἀλλως τε ἡ ἐπιταγὴ ἀφῆθη μετὰ τοῦ στελέχους, ὡς δύνασθε νὰ πεισθῆτε καὶ ἑμεῖς. (Λαμβάνει ἐκ τοῦ γραφείου του τὸ τεῦχος τῶν ἐπιταγῶν καὶ τὸ δεικνύει εἰς τὸν στρατηγόν, ὅστις

τὸ ἐξετάζει). Ὁ Πέτρος, τὸν ὅποιον ἐξήτασα πρὸ ὀλίγου, βεβαίως ὅτι ὁ Κόμης ἦλθε προχθὲς εἰς τὰς τέσσαρας καὶ προφασίζόμενος ὅτι ἔχει νὰ γράψῃ κάτι ἐπέγρον, ἔμεινε ἐδῶ μόνος ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας. Σημειώσατε ὅτι ἐγνώριζε κάλλιστα ὅτι ἀπουσίαζα εἰς Ἱεροσλάβ. Ἡ πλαστογραφία λοιπὸν ἐγένετο προχθὲς ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἐπιταγῆς. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς Σόνιας ὁ Μαζάρκη δὲν ἦλθε νὰ καταγγείλῃ τὴν πράξιν ἀμέσως καὶ ἐφρόντισεν νὰ μοὶ τὴν ἀποκρύψουν, ἐνῶ γρῆς ἤμουν εἰς τὴν Τράπεζαν, ἐνῶ τώρα ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ὁ ταμίας μοὶ ἔκαμε μερικὰς ἐρωτήσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας φαίνεται ἐξίτηι νὰ φωτισθῇ. Ὅπως δὴποτε ἡ πλαστογραφία εἶνε ἀποδεδειγμένη καὶ ἐὰν ὁ Μαζάρκη θέλει νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν Σουρῶφ, ἐπειδὴ εἶναι φίλος τοῦ

υιού του, ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ φανῶ συγκαταβατικῶς, οὔτε ἔχω διάθεσιν νὰ ἀφήσω τὸ ἔγκλημα ἀτιμώρητον.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Καὶ τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς ;

ΜΙΡΣΚΥ. Ἀπλούστατα, νὰ υποβάλω μὴνυσιν κατὰ τοῦ δράστου καὶ νὰ ζητήσω τὴν ἄμεσον σύλληψίν του. Ἐδῶκα ἄλλως ἐντολὴν εἰς τὴν Τράπεζαν νὰ καταγγείλῃ τὴν πλαστογραφίαν καὶ δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μὲ καλέσῃ ὁ Εἰσαγγελεὺς.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Ἐάν, ὡς λέγει ἡ Σόνια, ὁ κόμητις ὑπεσχέθη νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ποσὸν μέχρι τῆς ἐσπέρας, δὲν νομίζεις ὅτι τοιαύτη ἐνέργεια ἐκ μέρους σου θὰ φανῇ ὀλίγον βιαστικὴ.

ΜΙΡΣΚΥ. Ἐννοῶ τί θέλετε νὰ εἰπῆτε : Ὅτι ὁ κόμητις θὰ ἀποδώσῃ τῶν ἀνεπιείκειάν μου εἰς τὴν ἐχθρότητα ἢ ὁποῖα ἐγεννήθη μετὰ τοῦ Σουρῶφ καὶ ἐμοῦ ἕνεκα τῆς Βάνδας.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Ἴσως.

ΜΙΡΣΚΥ. Αὐτὸ μοὶ εἶνε ἀδιάφορον. Οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ κατηγορήσῃ σοβαρῶς διότι ἔσπευσα νὰ καταγγείλω πρᾶξιν ἐγκληματικὴν, τῆς ὁποίας εἶμαι τὸ θύμα.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Ἄλλ' ἐκτὸς αὐτοῦ : Εἶνε καὶ οἰκιακὸς φίλος. Τί σκέπτεται ἡ σύζυγός σου ;

ΜΙΡΣΚΥ. Ἡ Σόνια δὲν ἐξέφρασεν οὐδεμίαν γνώμη. Ἠννόησα ὅμως ὅτι δὲν εἶνε ἐναντία εἰς τὰς ἐνεργείας μου.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Ἄλλὰ πῶς κατώρθωσεν ἡ Πρίγκηπισσα νὰ μάθῃ τὰς λεπτομερείας τῆς ὑποθέσεως ;

ΜΙΡΣΚΥ. Αὐτὸ δὲν ἠθέλησε νὰ μοὶ τὸ εἴπῃ. Λέγει ὅτι ἐνέχεται καὶ τρίτον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ὀνομάσῃ.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. (Σκεπτικῶς). Ἠγάδοζον ! ...

ΜΙΡΣΚΥ. Ἴσως ἀργότερα διευκρινισθῇ καὶ αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεῖ ὅτι ὅσα ἡ Σόνια εἶπε εἶναι ἀκριβῆ. (Βλέπει εἰσερχομένην τὴν Πριγκήπισσαν). Ἄλλ' ἰδοὺ ἡ ἰδία !

ΠΡΙΓΚ. (Τείνει μειδιῶσα τὴν χεῖρα εἰς τὸν Στρατηγόν). Καλημέρα Στρατηγέ, σὰς βλέπω περιφροντίν.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς πλαστογραφίας μὲ φαίνεται πολὺ περιεργός. Πῶς ὁ κόμητις ἐτόλμησε νὰ διαπράξῃ τοιοῦτον ἔγκλημα, γνωρίζων ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἀνακαλυφθῇ.

ΠΡΙΓΚ. Φαίνεται ὅτι, πιεζόμενος ὑπὸ τῶν δανειστών του, δὲν εἶχε τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων. Δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ προῖδῃ ὅτι ἡ πρᾶξις του θὰ ἐγένετο γνωστὴ τὸσον ταχέως.

ΜΙΡΣΚΥ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐάν, ἀντὶ νὰ μεταβῶ μόνος μου νὰ λάβω χρήματα ἐκ τῆς Τραπέζης, ἔστελλον, ὡς συνήθως τὸν γραμματέα μου, ἢ πλαστογράφου

τῆς ὑπογραφῆς θὰ ἀνεκαλύπτετο μόνον μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν ἢ καὶ ἐβδομάδων.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Εἶνε ἀρὰ γε εἰς θέσιν ὁ Κόμητις νὰ πληρώσῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ὡς ὑπεσχέθη ;

ΜΙΡΣΚΥ. Πολὺ ἀμφιβάλλω.

ΠΡΙΓΚ. Ἴσως τὸ κατορθώσῃ δανειζόμενος παρὰ προσώπου, τὸ ὁποῖον λέγεται, θὰ εἶδιδε πολλὰ, διὰ νὰ κατὰπνίξῃ τὸ σκάνδαλον.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. (Ἐγειρόμενος). Ἄλλὰ, ἀγαπητὴ Σόνια, πῶς συμβαίνει νὰ γνωρίζετε σεῖς ὅλας αὐτὰς τὰς λεπτομερείας ;

ΠΡΙΓΚ. (Μειδιῶσα). Αἱ γυναῖκες βλέπουν καὶ μαντεύουν πολλὰ, τὰ ὅποια διαφεύγουν καὶ τὸν ὀξυδερκέστερον ἄνδρα. Τὸ πρᾶγμα περιῆλθεν εἰς γνώσιν μου, κατὰ τρόπον, ὅστις μοὶ ἐπιτρέπει νὰ ὀνομάσω τὸν ἔνοχον, ὅχι ὅμως καὶ τὸν δώσαντα τὴν πληροφορίαν. Ἄλλως τε ἡ ἀνάγκη εἶνε ἰκανὴ νὰ διευκρινίσῃ ὅλα τὰ σκοτεινὰ σημεῖα.

ΜΙΡΣΚΥ. Δὲν μὲ φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ πολὺ σκότος εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. (Ἀκούεται ὁ κώδων τοῦ τηλεφώνου) Κάποιος εἰς τὸ τηλεφώνον. (Πλησιάζει καὶ ἀκροάζεται). Πῶς ; ἐκ τῆς Εἰσαγγελίας διὰ τὴν ὑπόθεσιν Σουρῶφ ; ... Ἐγὼ κλιῶς, θὰ εἶμαι εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Εἰσαγγελεῦς ἐγὼς ὀλίγου. (Πρὸς τοὺς ἄλλους). Μὲ καλεῖ ὁ Εἰσαγγελεὺς. Δὲν πρέπει νὰ βραδύνω.

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Σὲ συνοδεύω. Εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ ἴδω τὸ συμβησόμενον. (Ἐξέρχονται ἀμφότεροι).

ΣΚΗΝΗ II

Πριγκήπισσα μόνη, εἶτα Πέτρος.

ΠΡΙΓΚ. (Μένει πρὸς σιγμὴν ρεμβώδης) Ἐρωεῖς ! ... μῖσος ! ... δύο τόσον ἀντίθετα αἰσθημάτα καὶ ἐν ταῖς ταῖς τόσον ἀλληλένδετα, ὅταν τὸ δεύτερον γεννηθῇ ἐκ τοῦ πρώτου ! ... Ἠγάπων τὸν Ἰβάν μὲ ἔρωτα σφοδρόν. Ἡμῖν ἐτοίμη νὰ τὸν ἀκολουθήσω εἰς τὰ περὶ τῆς ὑψηλίου, ἐγκαταλείψουσα τὰ πάντα, φίλους, σύζυγον, τέκνον ! ... Κοινωνιολόγοι, ὡς ὁ Μπράντ θὰ ἀπεκάλουν τὴν πρᾶξιν μου ἀφροσύνην. Ἐγὼ τὴν ἐθεώρουν συμπλήρωσιν τῆς εὐτυχίας μου. Ἐν μὲν σιγμῇ τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ἔρωτος ἀνεστράφη ἐκ θηρῶν. Ὁ ἐραστὴς ἐκορέσθη καὶ ἐστράφη πρὸς νέον θύραμα, ἢ δὲ ἐρωμένη βληθεῖσα ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ τῆς ὤμοσεν ἐκδίκησιν ! Ἄλλὰ ποῖον αἶσθημα ὠθεῖ τὴν γυναῖκα εἰς ἐκδίκησιν, ὅταν ὑπάρχῃ ἀντίζηλος, ὅχι ἡ ζηλία ; Καὶ τί ἄλλο εἶναι ἡ ζηλία παρὰ ἔρωτος ; Ὅσα κατήγγελλον ἐγὼ τὸν Ἰβάν, ἐάν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Βάνδα ; ... Ἴσως ὅχι... ὅχι, βεβαίως ! ... Διότι τί ἄλλο ζῆλον ἢ νὰ τὸν ἀποσπάσω ἀπὸ τὴν γυναῖκα ταύτην, ἢ ὁποῖον τὸν ἀγαπᾷ ὡς ἐγὼ ; ... (Ἀργίως, πιεζούσα τὴν καρδίαν της διὰ τῶν δύο χειρῶν) Τὸν ἀγαπᾷ λοιπὸν ἀκόμη, καρδίαν ἀναξίαν καὶ τρέμεις, ὑποφέρεις διὰ τὴν

δυστυχίαν ἐκείνου, ὅστις σὲ περιεφρόνησεν ! Καὶ θέλεις νὰ σώσῃς τὸν ἔνοχον ! ... Ἐ ! λοιπὸν ὅχι, ἐάν σὲ ἀκούσω, θὰ δώσω τὸν Ἰβάν εἰς τὴν Βάνδαν καὶ τότε ὁ ἐξευτελισμὸς θὰ εἶνε πλήρης καὶ σὺ, μωρὰ καρδίκα, θὰ ὑποφέρῃς ἀσυγκρίτως περισσότερον ! Ὅχι ! Ὅσα προχωρήσω μέχρι ἐσχάτων καὶ ὅταν ὁ Κόμητις Σουρῶφ ἀποδειχθῇ δημοσίως ἀπατεὼν καὶ πλαστογράφος, ἡ Πριγκήπισσα Μίρσκυ δὲν θὰ τολμήσῃ πλέον νὰ σκεφθῇ ὅτι τὸν ἠγάπησε.

ΠΕΤΡΟΣ (Ἐμφανιζόμενος). Ὁ νέος κύριος Μαζάρκη παρακαλεῖ τὴν Ὑψηλότητά σας νὰ τὸν δεχθῇ.

ΠΡΙΓΚ. (Κατ' ἰδίαν). Ὁ Μαζάρκη : Τί νὰ θέλῃ τοιαύτην ὥραν ; ... (Μετὰ σιγμὴν σκέψεως, πρὸς τὸν Πέτρον). Ἄς ἔλθῃ. (ὁ Πέτρος ἐξέρχεται). Ἐρχεται ἴσως διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κόμητος... εἶνε στενὸς φίλος του... θὰ ἴδωμεν !

ΣΚΗΝΗ III

Πριγκήπισσα, Μαζάρκη εἶτα Κόμησσα Ἠράγα.

ΜΑΖΑΡ. (εἰσερχόμενος). Σὰς ζητῶ συγγνώμην Πριγκήπισσα διὰ τὸ ἀκατάλληλον τῆς ὥρας.

ΠΡΙΓΚ. (τείνει αὐτῷ τὴν χεῖρά της τὴν ὁποῖαν φέρει εἰς τὰ χεῖλη του). Δὲν ὑπάρχει ὥρα διὰ τοὺς φίλους. Δάθετε τὸν κόπον νὰ καθήσετε. (Κάθηται ἀμφότεροι).

ΜΑΖΑΡ. Ἡ ἐπίσκεψίς μου ἀφώρα τὸν Πρίγκηπα, ἀλλὰ πληροφορηθεὶς ὅτι ἐξῆλθεν, ἐσκέφθην ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἀποταθῶ πρὸς ἡμᾶς. Πρόκειται περὶ τοῦ Κόμητος Σουρῶφ.

ΠΡΙΓΚ. (ἐπιφυλακτικῶς) Ἄ !

ΜΑΖΑΡ. Γνωρίζετε βεβαίως τὴν ἀφροσύνην τὴν ὁποῖαν διέπραξε.

ΠΡΙΓΚ. Δυστυχῶς, ναί.

ΜΑΖΑΡ. Ἡμῖν εἰς τὴν Τράπεζαν ὅταν ὁ Πρίγκηψ ἔδωκεν ἐντολὴν νὰ καταγγεληθῇ ἡ πλαστογραφία καὶ νὰ ἐνεργηθῇ ἡ σύλληψις τοῦ Σουρῶφ. Παρὰ τοῦ πατρὸς μου, ὅστις μέχρι ἐκείνης τῆς στιγμῆς εἶχε κρατήσῃ τὴν ὑπόθεσιν μυστικὴν, ἔμαθον ὅτι ὁ Κόμητις ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ μέχρι τῆς ἐσπέρας καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον ὁ πατὴρ μου συνήνεσε νὰ μὴ προβῇ εἰς τὴν καταγγελίαν. Πρὸ τῆς ἐπιτακτικῆς ὅμως ἐντολῆς τοῦ Πρίγκηπος, δὲν ἐπιτρέπετο ἀναβολή. Ὁ σύζυγός σας βεβαίως εἶνε ἐν πλήρει δικαίῳ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τὸν κατακρίνῃ. Ἄλλ' ἴσως παρελθούσης τῆς πρώτης ἀγανακτήσεως θὰ θελήσῃ νὰ φανῇ ἐπιεικής, παρῶν εἰς τὸν Ἰβάν τὸν κενὸν νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ὑπεξαίρεθον ποσόν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐάν ὁ Πρίγκηψ τὸ ζητήσῃ, ἡ Εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ θὰ ἀναστείλῃ τὴν σύλληψιν καὶ τὸ σκάνδαλον θέλει ἀποσοδηθῇ. Αὐτὴν τὴν παράκλησιν ἐπεθύμουν νὰ υποβάλω εἰς τὸν σύζυγόν σας.

ΠΡΙΓΚ. (ψυχρῶς). Ὁ Σέργιος ἐκλήθη πρὸ ὀλίγου

παρὰ τοῦ Εἰσαγγελεῦς καὶ φοβοῦμαι ὅτι δὲν εἶνε πλέον δυνατὸν νὰ παρακωλυθῇ ἡ ἐνέργεια τῆς δικαιοσύνης.

ΜΑΖΑΡ. Ὅλα εἶνε δυνατὰ Πριγκήπισσα, ὅταν διατίθενται τὰ κατάλληλα μέσα καὶ ἐξασκεῖται ἡ δέουσα ἐπιρροή. Ὁ πατὴρ μου εἶνε πρόθυμος νὰ συμπράξῃ, ἀρκεῖ νὰ συναινέσῃ ὁ Πρίγκηψ.

ΠΡΙΓΚ. Εἶνε λυπηρὸν ὅτι ὁ σύζυγός μου δὲν εἶνε ἐδῶ.

ΜΑΖΑΡ. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν θὰ ἐφαίνετο ἀνένδοτος. Δυστυχῶς ἡ Εἰσαγγελία, ὅπου κατὰ πάσαν πιθανότητα εὐρίσκεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν, δὲν εἶνε κατάλληλος τόπος διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς μου. Σεῖς ὅμως, Πριγκήπισσα, δύνασθε, ἂν θέλετε, νὰ μοὶ παράσχητε πολῦτιμον συνδρομήν.

ΠΡΙΓΚ. Ἐγὼ ! τί νὰ τὸν τρόπον ;

ΜΑΖΑΡ. Ἐχουσα τὴν καλωσύνην νὰ γράψῃτε δύο λέξεις εἰς τὸν σύζυγόν σας, τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνω νὰ τῷ ἐπιδώσω.

ΠΡΙΓΚ. Ἐγὼ νὰ γράψω !... πρὸς ποῖον σκοπόν ;

ΜΑΖΑΡ. Ἄλλὰ διὰ νὰ συνηγορήσετε ὑπὲρ τοῦ κόμητος.

ΠΡΙΓΚ. (Μὲ αἰξουσαν ψυχρότητα). Νομίζω ὅτι δὲν ἀρμόζει νὰ ἀναμιχθῶ εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν. Ἄλλως τε ὁ Πρίγκηψ ἐνήργησεν αὐτοβούλως, χωρὶς νὰ μὲ συμβουλευθῇ.

ΜΑΖΑΡ. Αὐτὸ δὲν ἀποκλείει τὴν πιθανότητα ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας.

ΠΡΙΓΚ. (Νευρικῶς). Ἄλλὰ, κύριε, διὰ νὰ ἐμφράσῃ τις μίαν ἐπιθυμίαν, πρέπει νὰ τὴν εὐρίσκῃ δικαιολογημένην.

ΜΑΖΑΡ. Καὶ δὲν τὴν εὐρίσκετε τοιαύτην ;

ΠΡΙΓΚ. (Ξηρῶς). Ὅχι.

ΜΑΖΑΡ. Φρονεῖτε ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ σώσῃ τις ἓνα ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἀτιμίας ;

ΠΡΙΓΚ. Φρονῶ ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ Κόμητος εἶνε ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπιτρέπουν ἐπιείκειαν καὶ πρέπει νὰ τιμωρῶνται.

ΜΑΖΑΡ. (Ἐγειρόμενος καὶ πλησιάζων τὴν Πριγκήπισσαν). Μὴ νομίζετε, Πριγκήπισσα, ὅτι θέλω νὰ δικαιολογήσω τὸν κόμητα. Ὁ Ἰβάν εἶνε διττῶς ἔνοχος διότι, ὑπεξαίρων ξένα χρήματα, κατεχράσθη συγχρόνως τῆς φιλίας σας καὶ τῆς τοῦ Πρίγκηπος. Ἄλλ' ὅσον μέγα εἶνε τὸ ἔγκλημα, τόσον εὐγενεστέρα εἶνε ἡ ἐπιείκεια ἐκ μέρους ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς τιμωρίας. Πριγκήπισσα, δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ νὰ σὰς ὑποδείξω τί ἔχετε νὰ πράξῃτε, ἀλλὰ σὰς ἱκετεύω, ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας, φανῆτε γενναία πρὸς τὸν ἀμαρτήσαντα καὶ ἐάν, ὡς λέγει, ἔχει τὸ μέσον νὰ πληρώσῃ, τεῖνατέ τω χεῖρα βοηθείας.

ΠΡΙΓΚ. Ἄλλὰ, κύριε, πῶς φαντάζεσθε ὅτι ἄνθρωπος, ὅστις διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν δανειστών του καταφεύγει εἰς πλαστογραφίαν, δύ-

ναται να εξεύρη δέκα πέντε χιλιάδας ρούβλια ἐντός εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν!

ΜΑΖΑΡ. Ὑπάρχει ἄτομον τὸ ὁποῖον θὰ θελήσῃ ἴσως νὰ τῷ προμηθεύσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο.

ΠΡΙΓΚ. Καὶ τὸ ἄτομον αὐτὸ;

ΜΑΖΑΡ. (Μὲ στενοχωρίαν). Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε νὰ ἀποσιωπήσω τὸ ὄνομά του.

ΠΡΙΓΚ. Ἡ ἐχεμύθειά σας εἶνε ἀνωφελής. Τὸ ἄτομον αὐτὸ εἶνε γυνή καὶ ὀνομάζεται Βάνδα Πολένσκυ.

ΜΑΖΑΡ. (Ἐκπληγμένος). Πῶς τὸ εἰζεύρετε;

ΠΡΙΓΚ. (Σαρκαστική). Δὲν εἶνε τάχα φυσικὸν ἢ πλουσία μνηστὴ νὰ πληρώσῃ διὰ τὸν κατεστραμμένον εὐπατρίδην, ἀφοῦ ὁ τίτλος τοῦ ἐνὸς μέλλει νὰ καλύψῃ τὸ αἶσχος τῆς ἄλλης;...

ΜΑΖΑΡ. Εἰσθε ἀνηλεής!

ΠΡΙΓΚ. Ἴσως ὄχι ὅσον φρονεῖτε. Ὁ Κόμης Σουρῶφ δὲν ὑπέπεσεν εἰς σφάλμα ἐξ ἀπερικοψίας, ἀλλ' ἐγκλημάτισεν ἐσκεμμένως, κερδοσκοπήσας ἐπὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Βάνδας Πολένσκυ. Πεισιμένος ὅτι ἡ πλαστότης τῆς ἐπιταγῆς δὲν θὰ ἀνεκαλύπτετο τυχῶς, εἶχε προετοιμάσει ἐπιδειξιώτατα τὸ ἔδαφος. Ἡ ἀπρόοπτος ἀνακάλυψις τοῦ ἐγκλήματος τὸν ἠνάγκασε μόνον νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν λύσιν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἀστειότης τῶν χθεσινῶν ἀρραβῶνων. Ἐννοεῖτε κάλλιστα, φίλτατε Μαζάρκη, ὅτι, ἂν σεῖς καὶ ὁ πατήρ σας εἴσθε διατεθειμένοι νὰ χαρισθῆτε ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν φίλιν ἥτις σᾶς συνδέει μετὰ τοῦ Κόμητος, ἀφ' ἐτέρου εἰς τὰς ἰδιοτροπίαις τῆς πλουσίας πελάτιδος σας, ἐγὼ καὶ ὁ Πρίγκηψ δὲν ἔχομεν τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ οὐδαμῶς δυνάμεθα νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τὴν παιζομένην κωμῆδιαν.

ΜΑΖΑΡ. (ἔτοιμαζόμενος νὰ ἀποχωρήσῃ). Ὁμολογῶ, Πρίγκηπισσα, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματά σας εἶνε ἰσχυρὰ καὶ δὲν ἔχω παρὰ νὰ κλίνω τὴν κεφαλὴν.

ΠΡΙΓΚ. (Τείνουσα αὐτῷ τὴν χεῖρα). Δὲν μνησικακεῖτε, ἐλπίζω.

ΜΑΖΑΡ. Ποσῶς. Λυποῦμαι μόνον ὅτι δὲν κατῴρθωσα τίποτε διὰ τὸν φίλον μου. (Ἐποκλίνεται βαθέως καὶ διενθύνεται εἰς τὴν θύραν τῆς ἐξόδου, ἐνῶ εἰσέρχεται ἡ Κόμησσα Πράγα).

ΠΡΑΓΑ. (πρὸς τὴν Πρίγκηπισσαν). Καλημέρα φίλτατῃ μου! (πρὸς τὸν Μαζάρκη). Πῶς! σεῖς ἐδῶ, ἐνῶ ὁ καλλίτερός σας φίλος κινδυνεύει;

ΜΑΖΑΡ. (Μὲ ἀπογοήτευσιν). Εἶμαι ἐντελῶς ἀνίσχυρος. (Ἐποκλινόμενος), Κυρία!...

ΠΡΑΓΑ. Ἐὰν τὸν ἰδῆτε, εἰπέτε του ὅτι ἔχει ὄλας τὰς συμπαθείας τοῦ ὠραίου φύλου.

ΜΑΖΑΡ. (Ἐπιτιθέμενος τὴν Πρίγκηπισσαν). Δυστυχῶς ὄχι ὄλας! (ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ IV

Πρίγκηπισσα — Πράγα — εἶτα Πέτρος.

ΠΡΑΓΑ. (Δαμβάνουσα κάθισμα καὶ μὲ προσποιητὴν ἀφέλειαν). Τὶ σημαίνει αὐτὸ τὸ ἀπελπισμένον ὕφος τοῦ Μαζάρκη καὶ τὸ βλέμμα τῆς διαμαρτυρίας τὸ ὁποῖον σοὶ ἔρριψε φεύγων, φίλτατῃ Σόνια; Μήπως συγκαταλέγεσαι μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Κόμητος;

ΠΡΙΓΚ. Ἐγὼ, ποσῶς! Ἄλλ' ὁ Μαζάρκη ἔχει κάποτε ἀλλοκότους ἰδέας.

ΠΡΑΓΑ. Στοιχηματίζω ὅτι ἦλθε νὰ σὲ παρακαλέσῃ νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ συζύγῳ σου ὑπὲρ τοῦ Ἰβάν.

ΠΡΙΓΚ. Δὲν ἦλθε ἀκριβῶς δι' αὐτό. Ἐπεθύμει νὰ κάμῃ ὁ ἴδιος ἐπίκλησιν εἰς τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Πρίγκηπος, ἀλλὰ δὲν τὸν εὔρε καὶ κατέληξεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγεις.

ΠΡΑΓΑ. Ἄ! ἄ!... καὶ τί ἀπήντησες σὺ;

ΠΡΙΓΚ. Ἀπλῶς ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἀναμιχθῶ εἰς ὑπόθεσιν τοιαύτης φύσεως.

ΠΡΑΓΑ. (Ἀνασιεμάζουσα). Ὁ πτωχὸς ὁ Κόμης! Οἱ καλλίτεροι φίλοι του τὸν ἐγκαταλείπουν! Εἶνε ἀλήθεια ὅτι ἐφάνη πάρα πολὺ ἀδέξιος.

ΠΡΙΓΚ. Ἴσως ἀπ' ἐναντίας ἠθέλησε νὰ δεῖξῃ ὑπερβολικὴν δεξιότητα, ἀλλ' ἀπέτυχε.

ΠΡΑΓΑ. (Πλησιάζουσα τὸ κάθισμά της). Ἀληθεύει ὅτι σκέπτεται νὰ νυμφεθῆ τὴν περίφημον Βάνδαν;

ΠΡΙΓΚ. (Προσποιουμένη ἀδιαφορίαν). Πῶς θέλεις ἐγὼ νὰ γνωρίζω τί σκέπτεται ἕνας τρελλός, ὅπως ὁ Κόμης.

ΠΡΑΓΑ. Ὅχι, δά! σὺ ἦσο ἢ στενωτέρα τοῦ φίλη. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἀντελήφθῃς κατὶ.

ΠΡΙΓΚ. (Ψυχρῶς). Τίποτε περισσότερο τῶν ἄλλων.

ΠΡΑΓΑ. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν ὑπέθετα κἂν ὅτι ὑφίστατο δεσμὸς μεταξὺ Ἰβάν καὶ Βάνδας. Φαντάσου τὴν ἐκπληξίν μου, ὅταν σήμερον τὸ πρωτὸ ἦλθεν ὁ Πλέσσην νὰ μὲ ἀναγγεῖλῃ τοὺς εὐτυχεῖς ἀρραβῶνας, ὡς αὐτὸς τοὺς ὀνομάζει. Ταῦτοχρόνως ἐπέστρεψε καὶ ὁ σύζυγός μου ἐκ τῆς Εἰσαγγελίας ὅπου εἶχε μεταβῆ ἑνωρὶς διὰ κάποιαν ὑπόθεσιν του καὶ μᾶς ἔφερε τὴν εἰδήσιν τῆς πλαστογραφίας. Τὰ δύο πράγματα ἦσαν τόσον ἀσυμβίβαστα, ὥστε ἔμεινα ἐμβρόντητος. Ἀμέσως ὅμως ἐσκέφθην ὅτι σὺ θὰ γνωρίζῃς πολὺ περισσότερα καὶ, ἐπειδὴ ὁ Πλέσσην ἠναγκάσθη νὰ συντομεύσῃ τὴν ἐπίσκεψίν του, ἕνεκα τῆς παρουσίας τοῦ συζύγου μου, ἔτρεξα ἐδῶ χωρὶς νὰ χάσω στιγμὴν.

ΠΡΙΓΚ. Δυστυχῶς δὲν γνωρίζω τίποτε περισσότερον. Ὁ Σέργιος μετέβη πρὸ ἡμισείας ὥρας εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

ΠΡΑΓΑ. Αὐτὸς λοιπὸν θὰ μᾶς δώσῃ ἀκριβῆς πληροφορίας. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ τὸν περιμένω.

ΠΡΙΓΚ. Ὅπως ἀγαπᾶς.

ΠΡΑΓΑ. (Μετὰ μικρὰν σιγὴν). Τὴν γνωρίζεις αὐτὴν τὴν Βάνδαν; Εἶνε τόσον ὠραία ὅσον τὴν λέγουν;

ΠΡΙΓΚ. Νομίζω ὅτι τὴν εἶδα κάποτε εἰς τὸ μελοδράμα. Εἶνε ὅπως ὄλαί καὶ γυναῖκες τοῦ εἴδους της. Δὲν φαίνεται ἄσχημος.

ΠΡΑΓΑ. Τὶ κρίμα ὅτι ἐγὼ δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ τὴν συναντήσω. Πολλὰ φίλοι μου, αἱ ὁποῖαι τὴν ἔχουν ἰδῆ, μὲ ἐβεβαίωσαν ὅτι δὲν ἔχει διόλου τὸ ὕφος κοινῆς γυναικὸς.

ΠΡΙΓΚ. (Ἐγείρομένη). Ἄν θέλεις ἄς ἀλλάξωμεν θέμα ὀμιλίας. Σὲ βεβαίω ὅτι ἡ ἡρώϊς αὐτῆ τοῦ ἐλαφροῦ κόσμου δὲν κινεῖ ποσῶς τὸ ἐνδιαφέρον μου.

ΠΡΑΓΑ. Ἔστω, ἀλλ' ἐγὼ ἔχω μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ τὴν γνωρίσω. (Εἰσέρχεται ὁ Πέτρος).

ΠΕΤΡΟΣ. (πρὸς τὴν Πρίγκηπισσαν). Μία Κυρία ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὴν Ὑψηλότητά σας.

ΠΡΙΓΚ. Δὲν ἔδωκε τὸ ὄνομά της;

ΠΕΤΡΟΣ. Ὅχι, φέρει πέπλον καὶ φαίνεται τεταραγμένη.

ΠΡΑΓΑ. Θὰ εἶνε καμμία δυστυχῆς, ἢ ὁποῖα ζητεῖ χρηματικὴν βοήθειαν. Μὴ τὴν ἀποπέμψῃς Σόνια.

ΠΡΙΓΚ. (πρὸς τὸν Πέτρον) Ἄς ἔλθῃ. (ὁ Πέτρος ἐξέρχεται).

ΠΡΑΓΑ (Διευθυνομένη πρὸς τὴν θύραν δεξιᾶ). Ἐγὼ θὰ περιμένω εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃ ὁ Πρίγκηψ. (Ἐξέρχεται καὶ μετ' ὀλίγον φαίνεται ἡ Βάνδα φέρουσα πυκνὸν πέπλον).

ΣΚΗΝΗ V

Πρίγκηπισσα-Βάνδα.

ΒΑΝΔΑ. (ἀνεγείρουσα τὸν πέπλον της καὶ μὲ φωνὴν ὀποϊρέμουσαν). Πρίγκηπισσα, ἔρχομαι νὰ ζητήσω τὴν χάριν τοῦ Κόμητος Σουρῶφ.

ΠΡΙΓΚ. (προχωροῦσα μὲ ὀργὴν). Σεῖς!... Πῶς ἐτολμήσατε νὰ παρουσιασθῆτε ἐδῶ.

ΒΑΝΔΑ. (μὲ μικρίαν). Γνωρίζω ὅτι δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον εἰς τὴν Βάνδαν Πολένσκυ νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Πρίγκηπισσῆς Μίρσκυ, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις ἥτις μὲ φέρει ἐνταῦθα εἶνε δι' ἐμὲ ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου. Ἐὰν κινδυνεύω νὰ μ' ἐκδιώξετε τοῦ μαγάρου σας ὡς τὴν τελευταίαν τῶν γυναικῶν, τὸ πράττω ὄχι χάριν ἐμοῦ, ἀλλὰ χάριν ἐκείνου! (πλησιάζουσα καὶ μὲ φωνὴν ἐκευτικὴν). Πρὸ ὀλίγου ἐφάνητε ἀνένδοτος εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ Μαζάρκη, μὴ φανῆτε τοιαύτη εἰς τὰς ἰδικάς μου, σᾶς ἱκετεύω. Λησμονήσατε πρὸς στιγμὴν ποία εἶμαι. Μὴ βλέπετε ἐν ἐμοὶ παρὰ γυναικῆ ἢ ὁποῖα προσπαθεῖ μὲ πᾶσαν θυσίαν νὰ σώσῃ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἀγαπᾶ!... Σόνια Παυλόβνα, πρὶν νὰ εἰσθε Πρίγκηπισσα, εἴσθε γυνὴ καὶ ὡς τοιαύτη δὲν δύνασθε, ἢ νὰ ἐλεήσετε δυστυχῆ

ἀμικρωτῶλην, ἢ ὁποῖα ἐκλιπαρεῖ τὴν σωτηρίαν ἐκείνου, ὅστις τὴν ἔκαμε νὰ ἐλπίσῃ ζῶν καλλιτέραν.

ΠΡΙΓΚ. (Σαρκαστική). Θαυμάζω τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματός σας καὶ τὸ εὐμετάβλητον τῆς γλώσσης σας, Βάνδα Πολένσκυ. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι κακῶς ὑπελογίσαστε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς νέας σας τακτικῆς. Ἐὰν σᾶς ἤκουα διὰ πρώτην φοράν θὰ ἐπιπτον ἴσως εἰς τὴν παγίδα, ἀλλ' ἡ σημερινή σας ταπεινότης εἶνε ἐπίσης πλαστὴ ὡς ἡ χθεσινὴ σας ὑπεροψία, διότι ἐκεῖνη μὲν ἦτο ἀναιδέια, αὐτὴ δὲ κρύπτει δόλον! (ἐξαπτομένη). Θὰ μὲ νομίζετε πολὺ ἐπιλήσιμον διὰ νὰ τολμᾶτε νὰ μὲ ζητῆτε νὰ σώσω τὸν ἐραστήν σας, τὸν ἀνδρα δηλαδή διὰ τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγων ὡρῶν μὲ ἐξυβρίσατε ἐν τῷ οἴκῳ σας, σεῖς ἡ γυνὴ τῆς ἀσελγείας, τὸ πλάσμα τῆς ἀτιμίας!... Δὲν δύναμαι κἂν νὰ σᾶς οἰκτείρω, διότι σᾶς ἀποστρέφομαι, σᾶς μισῶ!.. (Πλησιάζουσα τὸ πρόσωπόν της εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Βάνδας). Ἀκούετε, σᾶς μισῶ καὶ αἰσθάνομαι ἀγρίαν χαρὰν διότι σᾶς βλέπω πρὸ τῶν ποδῶν μου τεταπεινωμένην καὶ ἱκετεύουσαν. (Ἐφ' ὅσον ἡ Πρίγκηπισσα ὀμιλεῖ, ἡ Βάνδα καταβάλλει ἀγῶνα διὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἀγανάκτησίν της, αἰφνης ἐκοπᾶ εἰς λυγμούς).

ΒΑΝΔΑ. (Συστρέφουσα τὰς χεῖρας). ὦ! Θεέ μου! τί μαρτύριον!... καὶ ὅμως ὀφείλω νὰ ὑπομείνω διὰ νὰ τὸν σώσω.

ΠΡΙΓΚ. Τὶ βλέπω, δάκρυα, λυγμούς; Ἡ κωμῆδις εἶνε πλήρης. Ἀλλὰ σᾶς ἐπανακλινθῶν δὲν μὲ συγκινεῖτε. Ἡ θλίψις σας μὲ προξενεῖ τέρψιν... Ἀλλ' ἡ παρουσία σας μολύνει τὸν οἶκόν μου καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψω νὰ μείνετε οὔτε στιγμὴν περισσότερον. (Διευθυνομένη πρὸς τὴν θύραν). Ἐξέλθετε!

ΒΑΝΔΑ. (Διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν μὲ κεφαλὴν τεταπεινωμένην, αἰφνης στρέφεται). Ἄλλ' ὄχι, εἶνε ἀδύνατον!... Πρέπει νὰ τὸν σώσω! (Ρίπτεται πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Πρίγκηπισσῆς συμπλέκουσα τὰς χεῖρας). Ἐλεος, Σόνια Παυλόβνα, λυπηθῆτε μόνον ἐκεῖνον!... Ὑβρίσατέ με, ἐκδιώξατέ με, ἀλλὰ φεισθῆτε ἐκείνου!..

ΠΡΙΓΚ. (ἐν ταροῦσμῳ). Ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖς, ἀνόητος γυνὴ, ὅτι δὲν θέλω νὰ σοῦ τὸν ἀποδώσω... ὅτι θέλω νὰ συντρίψω τὸν δεσμὸν, τὸν ὁποῖον συνῆψας μετ' αὐτοῦ;... Ἡ ἔνωσις αὐτῆ τὴν ὁποῖαν ἀμφότεροι ἐπιζητῆτε, εἶνε ἡ ταπεινώσις μου, ὁ ἐξευτελισμὸς μου καὶ θέλετε νὰ γίνω δημιουργὸς της! Πήγαίνε, φύγε, εἶδεμῆ, θὰ σὲ διώξω διὰ τῶν ὑπηρετῶν μου!

ΒΑΝΔΑ. (ἐγείρεται βραδέως, κλονιζομένη). Μίαν τελευταίαν λέξιν. Ἐὰν παρητούμην τοῦ Ἰβάν, ἐὰν διέκοπτα πᾶσαν σχέσιν μετ' αὐτοῦ... Θὰ τὸν ἐσώζατε;

ΠΡΙΓΚ. (Διστάζουσα) Δὲν εἰζεύρω...

ΒΑΝΔΑ (πλησιάζουσα καὶ μὲ ὀργὴν). Χθὲς μοῦ προσεφέρατε χρήματα διὰ νὰ ἀπομακρυνθῶ τοῦ Κόμητος, σήμερον σᾶς τὸ ζητῶ ὡς χάριν καὶ ὡς ἀντάλ-

λαγμα δὲν θέλω ἢ τὴν ἐλευθερίαν του. Ἀπαρνοῦμαι τὴν εὐτυχίαν, θυσιάζω τὸν ἔρωτά μου. Θὰ ἐγκαταλείψω τὴν Πετρούπολιν αὐρίον, ἀμέσως, ἐὰν τὸ ἀπαίτητε, ἀρκεῖ νὰ μοῦ ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ τὸν σώσετε ΠΡΙΓΚ. Δὲν σὰς πιστεύω.

BANΔA. (Μὲ ἀπελπισίαν) Δὲν μὲ πιστεύετε ! ὦ ! θεέ μου ! τί νὰ κάμω ;... τί νὰ κάμω διὰ νὰ τὸν σώσω !.. (Μένει πρὸς σιγμὴν ὡς ἀπολθαιμένη, εἶτα μὲ φωνὴν μετὰ συγκινήσεως). Ἀκούσατε, πρὶν γίνω... ὦ, τι εἶμαι... εἶχα τέκνον... διὰ νὰ τὸ ζήσω ἐπὶ ἓνα μῆνα ἔκρουσα ὄλας τὰς θύρας ἐπαιτούσα. Ἀλλὰ τὸ πτωχὸν πλάσμα ἐξέπνευσε εἰς τὴν ἀγκάλῃ μου ἐκ τοῦ ψύχους... Λοιπὸν, σὰς ὀμνύω ἐπὶ τῆς ἀθώας ψυχῆς τοῦ τέκνου μου, ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς παραιτοῦμαι τοῦ σκοποῦ νὰ νυμφευθῶ τὸν Ἰβάν... Σὰς ὀρκίζομαι ὅτι δὲν θὰ θελήσω κἄν νὰ τὸν ἐπανίδω... ἀλλὰ σώσατέ τον, σώσατέ τον ἐνόσω εἶναι ἀκόμη καιρός !...

ΠΡΙΓΚ. (Ἀδυσώπητος) Δὲν σὰς πιστεύω...

BANΔA. (ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ) Δὲν μὲ πιστεύει !... δὲν μὲ πιστεύει !... (ἐν ἀπογνώσει) ὦ ! θεέ μου ! πῶς νὰ πείσω αὐτὴν τὴν γυναῖκα ;... (Δαμβάνει τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν της καὶ ἐπὶ τινος στιγμῆς τηρεῖ ἀγρίαν σιγὴν. Αἶφνης μὲ φωνὴν ἐξιλλοῦν). Ἄ !... θὰ τὸν σώσω καὶ ἂς ἀποθάνω !... (Φέρει ἀστραγματικῶς τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ στόμα, πιέζει διὰ τῶν ὀδόντων ἐλατήριον ἐπὶ τῆς σφενδόνης τοῦ δακτύλιου της καὶ καταπίνει τὸ περιεχόμενον. Ἐἶτα στρέφεται πρὸς τὴν Πριγκήπισσαν ἥτις τὴν παρατηρεῖ πεφοβισμένη). Ἰδοῦ, τώρα πλέον δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε... Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, ἔσως καὶ ὀλιγώτερον, δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον !

ΠΡΙΓΚ. (Περίφοβος). Τί λέγετε ;...

BANΔA. (Δεικνύουσα τὸ δακτύλιον). Λέγω, ὅτι ἡ σφενδόνη τοῦ δακτύλιου τούτου περιεῖχεν θανατηφόρον δηλητήριο !... (Ἡ Πριγκήπισσα βάλλει κραυγὴν). Ἄ ! τώρα μὲ πιστεύετε, τὸ βλέπω... σώσατέ τον λοιπὸν... ἀλλὰ, πρὸς θεοῦ σπεύσατε !... (Τείνει ἱκέτιδας χεῖρας. Ταῦτοχρόνως εἰσέρχονται ὁ Πρίγκηψ καὶ ὁ Στρατηγός, ἐνῶ ἡ Κόμισσα Πράγα φαίνεται ἐκ δεξιῶν).

ΣΚΗΝΗ VI

Αἱ ἄνω· Πρίγκηψ· Σαβόϊλωφ· Πράγα· εἶτα Μπράϊλεφ.

ΠΡΑΓA. (Τρέχει πρὸς τὴν Πριγκήπισσαν, ἡ ὁποία στασιάζει ὡς κεραυνόπληκτος). Τί τρέχει θεέ μου ; !...

ΜΙΡΣΚΥ. (Βλέπων τὴν Βάνδα). Σεῖς ἐδῶ, Βάνδα Παλένσκυ !...

ΠΡΑΓA. (Κατ' ἰδίαν). Ἡ Βάνδα !...

ΠΡΙΓΚ. (Τρέχει πρὸς τὸν Πρίγκηψα καὶ μὲ φωνὴν ἱκετευτικὴν). Σπεῦσον, Σέργιε, ἐμπόδισον τὴν σύλληψιν τοῦ Κόμητος !

ΜΙΡΣΚΥ. (Παρατηρῶν ἀλληλοδιαδόχως τὴν Βάνδα καὶ τὴν Πριγκήπισσαν, πρὸς τὴν τελευταίαν). Τί σημαίνει ἡ ταραχὴ σου Σόνια ; Πῶς συμβαίνει νὰ εὐρίσκεσαι μετὰ τῆς Κυρίας ; Ἐξηγήσου !

ΠΡΙΓΚ. (Τεθορυβημένη). Νὰ ἐξηγηθῶ... ναί... ἰδοῦ...

BANΔA. (Προχωροῦσα πρὸς τὸν Πρίγκηψα). Θὰ σὰς δώσω ἐγὼ τὴν ἐξήγησιν, Πρίγκηψ. Ὁ Μαζάκη μὲ ἐπληροφόρησεν πρὸ ὀλίγου, ὅτι ὁ Ἰβάν κινδυνεύει νὰ συλληφθῆ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν. Ἔσπευσα, λοιπὸν, παρὰ τῆ Πριγκήπισση, διὰ νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τοῦ μνηστῆρός μου... (Διακόπεται, φέρει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ καταπνίγουσα φωνὴν ἄλλους κλονίζεται). Ἄ !...

ΜΙΡΣΚΥ. (Ἐνῶ ἡ Πράγα σπεύδει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Βάνδας). Ἀλλὰ τί ἔχετε κυρία ! Κλονίζεσθε, φαίνεσθε πάσχουσα !

BANΔA. (Προσπαθοῦσα ν' ἀνακτήσῃ δυνάμεις). Δὲν εἶνε τίποτε... (ἱκετευτικῶς). Ἀλλὰ σπεύσατε, σὰς καητικετεύω !... (στηρίζεται ἐπὶ καθίσματος καὶ ἀναμένει ἀσθμαίνουσα).

ΠΡΙΓΚ. (Δαμβάνουσα τὰς χεῖρας τοῦ Πρίγκηψος). Σέργιε, ἔσο ἐπιεικής ! Σοῦ τὸ ζητῶ, ὡς χάριν !

ΜΙΡΣΚΥ. (Φαίνεται ταλαντευόμενος ἐπὶ τινος στιγμῆν, αἶφνης σπεύδει πρὸς τὸ γραφεῖον, χαράσσει ταχέως ὀλίγας γραμμὰς τὰς ὁποίας ἐγκλείει ἐντὸς φακέλλου καὶ κρούει τὸν κώδωνα. Πρὸς τὸν Πέτρον, ἐμφανιζόμενος, ἐνῶ τῷ ἐγχειρίζει τὴν ἐπιστολήν). Εἰς τὸν Εἰσαγγελέα ἰδιοχειρῶς, μὴ χάνης οὐδὲ λεπτόν. (Πρὸς τὸν Στρατηγόν, ἐνῶ ὁ Πέτρος ἀπέρχεται). Θεε μου, σπεύσατε εἰς τὸν οἶκον τοῦ Σουρῶφ καὶ ἐὰν ἡ ἀστυνομία ἔχει ἤδη κάμει τὴν ἐμφάνισίν της, μεταχειρισθῆτε ὄλην σας τὴν ἐπιρροὴν διὰ νὰ ἐμποδίσετε τὴν σύλληψιν μέχρις ὅτου ὁ Εἰσαγγελεὺς λάβει γνῶσιν τῆς σημειώσεώς μου !

ΣΟΥΡΩΦ. Τρέχω ἀμέσως !... (Ἀπέρχεται).

BANΔA. (Ἦτις παρηκολούθησεν ἐναγωνίως τὰς κινήσεις τοῦ Πρίγκηψος, ἐκφέρει φωνὴν ἀνακουφίσεως). Εὐχαριστῶ, Πρίγκηψ !... (Θέλει νὰ πλησιάσῃ τὸν Πρίγκηψα ἀλλὰ κλονίζεται ἐκ νέου καὶ πίπτει ἐπὶ τοῦ ἐνὸς γόνατος φέρουσα τὴν χεῖρα εἰς τὸν λαιμόν της) Ἄ !... καίτοι !...

ΠΡΑΓA. (Ἐντρομος). Ἄλλ' αὐτὴ ἡ γυνὴ ἀποθνήσκει !

ΠΡΙΓΚ. ὦ Θεέ μου, ἐλησμονοῦν τὴν θέσιν της !... Σέργιε, ἓνα ἱατρὸν !... (Βλέπουσα εἰσερχόμενον τὸν Μπράϊλεφ) Ἄ ! σὰς ἀποστέλλει ὁ Οὐρανός !...

ΜΠΡΑ·Ι·Α. Τί συμβαίνει, Πριγκήπισσα ;

ΜΙΡΣΚΥ. (Πρὸς τὴν Πριγκήπισσαν, δεικνύων τὴν Βάνδα πνευστιῶσαν) Ἀλλὰ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς Κυρίας ;

BANΔA. (Καταβάλλει προσπάθειαν ὅπως ἐγερεθῇ

ἀλλὰ μόλις κατορθώνει βοηθουμένη ὑπὸ τῆς Πράγας καὶ τῆς Πριγκήπισσης νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ἀνακλίντρον, ὅπου πίπτει ἐξηνητημένη). Πρίγκηψ... θὰ σὰς ἐξηγήσω τὰ πάντα... ἀλλὰ πλησιάσατε... (Βλέπουσα τὸν Μπράϊλεφ). Σεῖς εἶσθε, ἱατρεῖ ;... πλησιάσατε ὅλοι... διότι αἰσθάνομαι ὅτι αἱ δυνάμεις μου μὲ ἐγκαταλείπουν... (Μὲ φωνὴν ἐκλείπουσαν). Ἀκούσατε... ὅταν ἔμαθα τὴν ἐπιχειρήσασαν σύλληψιν τοῦ Κόμητος, ἐνόμισα ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλετο... καὶ... ἠθέλησα νὰ θέσω τέμα εἰς τὴν ὑπαρξίν μου...

ΜΙΡΣΚΥ. (Ἐντρομος). Ἀλλὰ δὲν ἐπράξατε τοιαύτην ἀφροσύνην, ἀφοῦ ἐσκέφθητε νὰ ζητήσητε τὴν συνδρομὴν τῆς συζύγου μου !

BANΔA. (παλαίουσα κατὰ τῶν ἀλγηδόνων). Τὸ... ἐπράξῃ ἐν στιγμῇ ἀπελπισίας...

ΠΡΙΓΚ. (Ἀρπάζουσα περιδεῆς τὴν χεῖρα τῆς Βάνδας). Κυρία, σιωπήσατε, πρὸς Θεοῦ !...

BANΔA. (ἐξαλουθουσα θλιβερώς). Τὸ ἐπράξα... (μὲ φωνὴν μόλις ἀκουσμένην) πρὶν ἰδῶ τὴν σύζυγόν σας...

ΜΙΡΣΚΥ. (ἀπομακρυνόμενος ὀλίγα βήματα, προσπαθεῖ νὰ κρούσῃ τὴν συγκίνησίν του). ὦ ! θεέ μου !...

ΠΡΑΓA. (δακρύουσα). Τόσον νέα καὶ τόσον ὠραία ! (Σύρει τὴν Πριγκήπισσαν κλαίονσαν εἰς γωνίαν τοῦ δωματίου).

ΜΠΡΑ·Ι·Α. (Κύπτει πρὸς τὴν Βάνδα). Ἄλλ' αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγετε εἶναι ἀδύνατον. Ὁ Μαζάκη, τὸν ὅποιον εἶδα πρὸ ὀλίγου, δὲν μοι εἶπε τίποτε.

BANΔA. (Σφίγγουσα τὴν χεῖρα τοῦ Μπράϊλεφ) Σιωπή ! ὁ Πρίγκηψ δὲν πρέπει νὰ μάθῃ ποτὲ τί συνέβη μετὰ τῆς συζύγου του καὶ ἐμοῦ. (Τῷ δεικνύει τὸ δακτύλιον). Ἐξεπληρώθη ὁ ὄρκος μου ! (Χάνει τὰς αἰσθήσεις).

ΠΡΙΓΚ. (Τρέχει ἔξω πρὸς τὸν Μπράϊλεφ). ἱατρεῖ, δι' ὄνομα Θεοῦ, σώσατέ την !...

ΜΠΡΑ·Ι·Α. (Ἀνεγείρει τὴν κεφαλὴν, ἀφοῦ ἐξήτασε τὴν Βάνδα). Πολὺ ἀργά. Ὁ θάνατος εἶνε ἐγγύς !...

BANΔA. (ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ μὲ φωνὴν ἀγωνιώσαν). Ἀποθνήσκω εὐτυχῆς, διότι τὸν ἔσωσα !... (Πρὸς τὸν Μπράϊλεφ). ἱατρεῖ, εἰς σὰς ὀφείλω τὴν μετάνοιαν καὶ δι' ὁμῶν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξαγοράσω τὰ σφάλ-

ματά μου... Θέλω ἡ περιουσίᾳ μου νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πενίας, ἡ ὁποία συχνὰ γίνεται πρόξενος τοῦ κακοῦ. (Ἐξάγει ἔγγραφο ἐκ τοῦ στήθους της, τὸ ὁποῖον ἐγχειρίζει εἰς τὸν Μπράϊλεφ). Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου σὰς καθιστῶ κύριον τῆς περιουσίας μου. Διαθέσατέ την ὑπὲρ τῶν πτωχῶν... Διαθέσατέ την ἰδίως ὑπὲρ τῆς κόρης τοῦ λαοῦ, πρὸς περιφρουρήσιν τῆς τιμῆς της. Ἄ ! ἡ τιμὴ !... εἶνε ὁ μόνος θησαυρός τῆς πτωχῆς κόρης !... Πρὸς μὴ τῆς τὴν ἀφαιρεῖτε πρὸς τέρψιν... Ὅσοι ἔχετε υἱούς... ὦ ! ἐιδάξατέ τους τὰ σέβονται τὴν παρθένον !... (Ἐἰς τὴν ἀνοίγεται ἀποτόμως καὶ ὁ Στρατηγός εἰσερχεται κρατῶν ἐπιστολήν. Ὁλοῦν τὰ βλέμματα στρέφονται ἀναγωνίως πρὸς αὐτὸν, ἐνῶ ἡ Βάνδα ἐπὶ τῆ θέᾳ του φαίνεται ἀνακτώσα δυνάμεις καὶ ἐγείρεται ὀλίγον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον).

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Πολὺ ἀργά !...

ΠΡΙΓΚ. (ὀρμητικῶς) Ὁ Κόμης ;...

ΣΑΒΟ·Ι·Α. Ἡτοκτόνησε βληθεὶς διὰ περιστροφῆς, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Ἀστυνομία ἔφθανε διὰ νὰ τὸν συλλάβῃ. (Ἡ Πριγκήπισσα ὀπτει κραυγὴν καὶ στηρίζεται ἐπὶ τῆς Πράγας διὰ νὰ μὴ πέσῃ. Ἡ Βάνδα μένει ἀνανδός μὲ βλέμμα ἀπλανές).

ΜΙΡΣΚΥ. (ἀπομάσσων δάκρυ). Εἶνε τρεμερόν !...

ΣΑΒΟ·Ι·Α. (Προχωρεῖ πρὸς τὴν Βάνδα, τείνων τὴν ἐπιστολήν). Κυρία, ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, εὐρέθη ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ Κόμητος, διευθύνεται πρὸς ὑμᾶς.

BANΔA. (Ἀναζωογονουμένη). Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰβάν !... δώσατε γρήγορα... (προσπαθεῖ ν' ἀνεγερθῇ). ἱατρεῖ, βοηθήσατέ με, δώσατέ μου ζωὴν ὀλίγων λεπτῶν... (Δαμβάνει τὴν ἐπιστολήν βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ Μπράϊλεφ καὶ τὴν ἀνοίγει μὲ τρέμουσαν χεῖρα. Ἀναγινώσκει) — «Βάνδα !» Τερματίζω τὴν ζωὴν μου, διότι εἶμαι ἀτιμασμένος. Δησημονήσατέ με. Ἡμὴν ἀνάξιος ὤμων. Δὲν σὰς ἠγάπησα ποτέ ! — (Ἀφίνει τὴν ἐπιστολήν νὰ πέσῃ, ἐνῶ φέρει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας ἐκπέμπουσα πεπνυμένην κραυγὴν) ὦ ὅ ἡ τιμωρία !... (Ἐκπνέει).

Ἀγλαία — Τέλος

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΔΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

[*Όλοι αὐτοὶ μέχρι τέλους σελίδες ἀφαιροῦνται εἰς ὕλην διὰ τὰς οἰκογενεῖας, ἐπομένως ἀποσπώμεναι τοῦ τεύχους δύναται ν' ἀποτελέσωσιν ἰδιαιτέρον περιοδικὸν χρέσιμον ὡς παιδαγωγία, ὡς πληροφορία καὶ ὡς ὁδηγία.*]

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΚΥΡΑΣ

ΦΑΓΗΤΑ

(Κυδώνια παραγεμιστά)

Παίρνομεν τὰ κυδώνια τὰ καθαρίζομεν καλὰ ἀπὸ τὰ φλούδια, τὰ ἀνοίγωμεν ὅπως καὶ τὰ κολοκυθάκια. Τὰ τηγανίζομεν ἄρκετὰ, καὶ τὰ γεμίζομεν μὲ κόμμα, τὸν ὅποιον ἔχομεν ἐτοιμάσει προηγουμένως. Τὰ τοποθετοῦμεν εἰς τὴν κατσαρόλαν μὲ βούτυρον καὶ ὀλίγην ντομάτα ἢ φρέσκη ἢ τοῦ κουτιοῦ, ἢ καὶ πελτέ. Τὸν κιμμά τὸν ἐτοιμάζομεν ὅπως καὶ διὰ τῆς ντομάτας.

Λουκάνικα

Κατ' ἀρχὰς τρυποῦμεν τὰ λουκάνικα μὲ ἓνα πηροῦνι, τὰ τηγανίζομεν μὲ ὀλίγον βούτυρον, προσθέτομεν καὶ κρασί ἢ ἄσπρο ἢ μαῦρο καὶ ἀφοῦ πάρουν μιά ἢ δύο βράσεις τὰ σερβίρομεν Βάζομεν μίαν γαρνιτούραν μὲ λάχανον ἢ μαρούλι.

Λουκάνικα φρικαδὲ

Κόπτομεν κρομμύδια εἰς φέταις καὶ τὰ βάζομεν νὰ κοκκινήσουν μὲ βούτυρο ἅμα δὲ γείνουν κόκκινα τὰ βγάζομεν. Ψήνομεν ἐπίσης μὲ βού-

τυρον κομμάτια ἀπὸ λουκάνικα, λεπταῖς φέταις σκιστῶν καὶ πλεμονιῶν. Ὅταν ψηθῶσιν σχεδὸν ὅλα καλὰ προσθέτομεν καὶ τὰ κρομμύδια, συτάρουμεν τὸ φρικασὲ διὰ νὰ ἀνακατωθῇ μὲ ὀλίγον ἄσπρο κρασί καὶ σερβίρομεν ζεστὰ μὲ ὀλίγη μουστάρδα.

Αὐγὰ γεμιστά

Παίρνομεν 5 ἢ 6 αὐγὰ, ἀναλόγως τῶν προσώπων ποῦ θὰ καθήσουν εἰς τὸ τραπέζι: τὰ βράζομεν σφικτὰ, ἀφοῦ βράσουν καὶ τὰ ξεσλудύσωμεν κόπτομεν αὐτὰ ἄνωθεν ὀλίγον ὅπως καὶ τὰ κολοκύθια, τὰ ἀνοίγωμεν ἐπίσης κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Παίρνομεν τὸ βρασμένον κορμὸν τὸν ὅποιον ἀφαιρέσαμεν καὶ τὸ ἀνακατεύομεν μὲ ὀλίγον χοιρομέρι, σαρδέλλες τὰ ὅποια ἔχομεν περᾶσει ἀπὸ τὴν μηχανὴν καθῶς καὶ ὀλίγην παρμεζάναν τριμμένην. Μὲ αὐτὸ τὸ μίγμα, γεμίζομεν τὰ αὐγὰ, τὰ βουτούμε εἰς κτυπημένα αὐγὰ, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς γαλέττα, ὅπως καὶ τῆς κοτολέττες. Ἄν θέλωμεν τὴν ὥραν τοῦ γεύματος τὰ σκεπάζομεν μὲ μίαν καλὴν ἄσπρην σάλτσαν.

ΓΛΥΚΥΣΜΑΤΑ

Κυδωνόπαστον

Παίρνομεν κυδώνια, τὰ καθαρίζομεν ἀπ' ἔξω, τρίβοντες αὐτὰ μὲ μιά πετσέτα. Κατόπιν τὰ κόπτομεν εἰς μικρὰς φέταις. βγάζοντες τὸ σκληρὸν μέρος καὶ τοὺς σπόρους, τὰ ρίπτομεν εἰς ἓνα καζάνι μὲ κρύο νερὸ, κατόπιν δὲ τὰ πλύνομεν μὲ δύο νερὰ καὶ τὰ ρίπτομεν εἰς νερὸν καθαρὸν. τὰ βάζομεν εἰς τὴν φωτιάν νὰ βράσουν ἐπὶ δύο ὥρας. Κατόπιν περνοῦμεν τὸ ζουμί του καὶ περνοῦμεν καὶ τὰ κυδώνια εἰς ἓνα ταψί ἀπὸ τὴν τρυχία. Ζυγίζομεν τότε τὰ κυδώνια καὶ ἂν εἶνε μιά ὀκτὸ βάζομεν 300 βρ. ζάχαρι, ἐὰν δύο ὀκτὰδες τότε 1 1/2 ζάχαρι ἀναλόγως εἰς ἓνα καζάνι, ρίπτομεν μέσα τὰ κυδώνια καὶ ἀνακατεύομεν ἐπὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας. Ἄμα γείνη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ κυδωνόπαστον ρίπτομεν μέσα 100 δράμια ψυχοκομμένο ἀμύγδαλον καὶ ὀλίγη ψιλὴ κανέλλα καὶ ἀφοῦ ἀνακατεύσωμεν καλὰ τὸ ἀδιάζομεν μέσα εἰς ταψί ἀλειμμένον μὲ καλὸ λάδι. Τὸ στρώνομεν καλὰ καὶ ἀφίνομεν νὰ κρῶσῃ. Κατόπιν δὲ τὸ κόπτομεν εἰς τεμάχια εἰς σχῆμα μπακλαβᾶ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

(Ἄμαυραὶ ὑάλου)

Δύνασθε νὰ καταστήσετε τὰς ὑάλους ἄμαυρας, δηλαδή μὴ διαφανεῖς, διὰ τῆς ἐξῆς ἀπλουσιότητος μεθόδου: Τρίβετε τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὑάλου δι' ἑνὸς λείου τεμαχίου μαρμάρου, ῥίπτοντες συνεχῶς μεαξὺ τοῦ μαρμάρου καὶ τῆς ὑάλου λευκὴν κόνιν σμύριδος καλῶς βεβρεγμένης δι' ὕδατος.

Ἡ τριβὴ πρέπει νὰ εἶναι κυκλοτεροῦς διευθύνσεως.

(Διατήρησις τοῦ θηράματος)

Εἶναι εὐκόλον νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ ἄρκετὰς ἡμέρας νεκρὸν τὸ πτερωτὸν θῆραμα. Πρὸς τοῦτο, εὐθὺς ὡς φωνεθῆ, δεῖν νὰ μαθηθῇ ἀμέσως καὶ νὰπαλλαγῇ τῶν σπλάγγων του, νὰ σπογγισθῇ δὲ καλῶς εἰς τὸ ἐσωτερικόν του διὰ τεμαχίου ξηροῦ ὑφάσματος, μέχρις ὅτου ἐξαφανισθῇ πᾶν ἔγχος αἵματος, ἔπειτα περίτυλλοσεται ἐντὸς χειρομάκρου καὶ ἀφήνεται ἕως ὅτου ἀποψυχραθῇ.

Μετὰ τοῦτο τοποθετοῦμεν τὸ θῆραμα ἐντὸς πηλίνου ἐπιχρῶσου δοχείου, εἰς τὸ ὁποῖον ῥίπτομεν τόσον βούτυρον ἀναλελυμένον, ὥστε ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ νὰ εὐρίσκειται 5 ἑκατοστόμेत्रα ἄνωθεν τοῦ ὑψηλοτέρου ἄκρου τοῦ θηράματος.

Ὅττω δυνάμεθα νὰ τὸ διατηρήσωμεν ἐπὶ 10 ἕως 15 ἡμέρας, χρησιμοποιοῦντες συγχρόνως ἔπειτα καὶ τὸ βούτυρον, ὅπερ οὐδεμίαν ἐπιβλαβῆ ἀλλοίωσιν ὑφίσταται.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον συντηρεῖται καὶ τὸ μετὰ δέρματος θῆραμα, οἷον λαγωοί, κόνικλοι κλπ.

(Διὰ τὴν διατήρησιν τῶν φαδιόλων)

Ὁ καλλίτερος τρόπος ὅπως διατηρῶνται νεοποὶ οἱ φασιόλοι-κατὰ τὴν «Ἀγροτικὴν Ἐπιθεώρησιν»—εἶναι ὁ ἐξῆς: Θέτομεν αὐτοὺς ἐπὶ 5 λεπτὰ εἰς βραστὸν ὕδωρ, κατόπιν τοὺς ἐξάγομεν καὶ τοὺς ψυχραίνομεν πλύνοντες αὐτοὺς μὲ ψυχρὸν ὕδωρ· ἀφοῦ τοὺς στεγνώσωμεν καὶ ἀφήσωμεν νὰ παρέλθωσι δύο ἡμέραι, τοὺς βράζομεν πάλιν ἐπὶ δύο λεπτὰ τῆς ὥρας. Μεθ' οὗ τοὺς φυλάττομεν ἐντὸς βαρελίων περιεχόντων διάλυσιον ἁλατος.

(Τὰ ἐξ' ἀλουμινίου ἀντικείμενα)

Πολλὰ οἰκογένεια σήμερον, ἐλκνόμενα ἀπὸ τὴν σιλιπνότητα τῶν δοχείων καὶ ἄλλων σκευῶν ἐξ ἀλουμινίου, κάμνουν χρῆσιν αὐτῶν, ἀλλὰ ταχέως μεταμέλονται διὰ τὴν δυσκολίαν νὰ τὰ διατηρῶσι σιλιπνὰ. Ἴδού τὸς τρόπος πρὸς ἄρσιν τῆς δυσχερείας ταύτης. Πᾶν τοιοῦτο σκεῦος πλύνεται διὰ θερμοῦ ὕδατος, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἔχει διαλυθῆ ἄρκετὴ ποσότης κοινοῦ σάπινος, Μετὰ τοῦτο σπογγίζεται καλῶς καὶ τίθεται κενὸν ἐπὶ

τοῦ πυρὸς εἰς τρόπον ὅστε νὰ ἐξατμισθοῦν ἐντελῶς τὰ ἐπ' αὐτοῦ ὕγρα.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγεται ὁ καθαρισμὸς τοῦ ἀλουμινίου διὰ ἀλυσίβας καὶ τέφρας, ἀλκοολικῶν οὐσιῶν, σόδας, ποτάσης, ἀμμωνίας κλπ., διότι πᾶσαι αἱ οὐσίαι αὗται προσβάλλουν τὸ μέταλλον καὶ τὸ μαυρίζουν.

(Μελάνη ταξειδίου)

Διὰ τοὺς ταξειδιώτας τὸ πρακτικώτερον σύστημα μελανοδοχείου εἶναι ἐν τεμάχιον χάρτου μὴ λεῖον, ἐμβεβαπτισμένον εἰς μαύρην ἀνολίνην. Ὅταν βραδύτερον ξηρανθῇ ὁ χάρτης αὐτὸς, δύνασθε, βρέχοντες ὀλίγα τετραγωνικὰ ἑκατοστόμेत्रα αὐτοῦ μὲ μερικὰς σταγόνας ὕδατος, νὰ ἔχετε ὀλίγην καλὴν καὶ εὐχρηστον μαύρην μελάνην.

(Οἰκιακὸν βαρόμετρον)

Εἶναι εὐκόλον νὰ κατασκευάσῃτε δι' ἀπλουσιότητος καὶ ὀλιγοδαπάνου τρόπου βαρόμετρον λίαν εὐπαθὲς. Πρὸς τοῦτο τρίβετε ὀμοῦ μέχρι κοινοποιήσεως ὀκτὼ γραμμάρια καμφορᾶς ἰέσσαρα γραμμάρια νιτρικῆς ποτάσης καὶ ἴσην ποσότητα νιτρικοῦ ἁλατος μετὰ δύο γραμμαρίων ὑδροχλωρικῆς ἀμμωνίας, προσθέτοντες, διὰ νὰ διευκολύνεται τὴν τριβὴν, μερικὰς σταγόνας ὀνοπνεύματος. Κατόπιν διαλύετε τὸ ὅλον ἐντὸς 60 γραμμαρίων ὀνοπνεύματος καὶ περνοῦτε τὸ μίγμα ἐντὸς διαφανοῦς κενῆς φιάλης μὲ ἐπιμήκη λαίμον, προσέχοντες νὰ πωματίσῃτε αὐτὴν καλῶς δι' ἔχθυνοκόλλας.

Ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι ξηρὸς καὶ καλὸς, τὰ στερεὰ μόρια τοῦ μίγματος παραμένουσιν εἰς τὸν πυθμὲνα τῆς φιάλης. Τοῦναντίον δταν ὁ καιρὸς ἀρχίξῃ νὰ χειροτετερεύῃ, τείνουν τὰ μόρια ταῦτα νὰ ἀνέλθουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕγρου, συγκεντρούμενα ἐν εἴδει μικροσκοπικῶν ἀστέρων. Ὅταν ἐπίκεινται σφοδροὶ ἄνεμοι καὶ καταιγίδες, συγκεντροῦνται εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν, προσδίδοντα εἰς τὸ ἐπικείμενον ὕγρον τὴν ὄψιν οὐσίας ἐν ἀναταράξει εὐρισκομένης.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Ὅλοι αὐτοὶ κρίσεις τῶν ἀνδρῶν δὲν ἀξίζουσιν ὅσον ἐν γυναικειῶν αἰσθημα.

(Βολταίρος)

Ἡ κρίσις εἶναι τὸ ὄπλον τῆς εὐφύιας καὶ οὐχὶ ἡ εὐφύια.

(Α. Μαρτέν)

Ἡ γυνὴ κρίνει πολλὰ ὀλίγον, ὅλη τῆς ἡ κρίσις συνίσταται εἰς αἰσθήματα.

(II. Ζανὲ)

Ἡ καλὴ συνείδησις εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἀρετῆς.

(Ζιρόδ)

Ἡ ἐνάρετος γυνὴ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρός.

(Φλεσὲ)

Ἡ εὐγνωμοσύνη γεννᾷ τὴν συμπάθειαν καὶ ἡ συμπάθεια ζοοποιεῖ τὴν εὐγνωμοσύνην.

(Λατενὰ)

Ἡ σκέψις εἶναι ἡ μεγαλειότερα ἐνεργητικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς.

(Ἄλνιέρτ)

Ἡ ψυχολογία εἶναι θυγάτηρ τῆς σκέψεως.

(Ζουβροῦδ)

Δὲν εἶναι τις δυστυχὴς παρὰ μόνον μετὰ μακρὰν σκέψιν.

(Νιζάρ.)

ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΑΠΟ 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1908

ΓΡΑΜΜΗ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Εξ Ἀθηνῶν Ἐκ Στροφυλίου Ἐκ Κηφισιάς

Πρὸ μεσημβρίας

6.—	6.55'	7.10'
7.—	7.55'	8.10' ταχέια
8.15' ταχέια	8.55'	9.10'
9.—	10.25'	10.40'
10.30'	12.25'	12.35'
12.30' ταχέια		

Μετὰ μεσημβρίαν

2.—	1.55'	2.10'
3.—	2.55'	3.10'
4.05	3.55'	4.10'
5.05 κατ'εὐθείαν	4.55'	5.10'
6.05' κατ'εὐθείαν	5.55'	6.10' κατ'εὐθείαν
7.05' κατ'εὐθείαν	6.55'	7.10' κατ'εὐθείαν
8.—	7.55'	8.10'
10.—	9.55'	10.10'
	10.55'	11.10'

Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς προδίδονται :

11.30' π.μ. 11.25' 11.40' π.μ.

3.30' μ.μ. ταχέια π.μ.

Αἱ ταχέια ἀμαξοστοιχίαι δὲν θὰ σταματῶσιν εἰς τοὺς σταθμοὺς Στρούμπου, Ἀττικῆς, Πατησίων καὶ Ἡρακλείου.

Σημ. 1η Λαϊκὰί τιμαὶ κατὰ πᾶσαν Πέμπτην καὶ Σάββατον ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς Κηφισιάς, ἤτοι :

Ἀθῆναι—Ἀμαρουσίον	Ἀθς 1.10	Γης 0.70
» Κηφισιά	Ἀθς 1.20	Γης 0.80
» Στροφύλι	Ἀθς 1.30	Γης 0.90

Σημ. 2η. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἡμερῶν θὰ ἐκδίδονται εἰσιτήρια μὲ λαϊκὰς τιμὰς ἐκ τῶν σταθμῶν Ἀθηνῶν, Στρούμπου καὶ Ἀττικῆς διὰ Κηφισίαν τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς μὲ τὴν ἀμαξοστοιχίαν τὴν ἀναχωροῦσαν τὴν 2 μ.μ. ὄραν.

Σημ. 3η. Μὲ τὰς ἀμαξοστοιχίας τὰς ἀναχωροῦσας ἐξ Ἀθηνῶν μὲ τὴν 8.15' π.μ., τὴν 12.30', τὴν 6.05' καὶ 7.05' μ.μ., ἐκ Κηφισιάς δὲ μὲ τὴν 8.10' π.μ. δὲν θὰ ἐκδίδονται εἰσιτήρια Γ' θέσεως ὡς καὶ ἀποσκευαὶ καὶ φορτωτικὰ ἐμπορευμάτων.

ἘΠΙΤΗΡΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Πρὸς τοὺς τακτικοὺς εἰσιτηρίους ἐκδίδονται καὶ μικτὰ εἰσιτήρια μετ' ἐπιστροφῆς ἐκ Κηφισιάς καὶ Ἀμαρουσίου διὰ Πειραιᾶ καὶ τ' ἀνάπαλιν μὲ τὰς ἐξῆς τιμὰς: Α' θέσ. δραχ. 2.00, Γ' θέσ. δραχ. 1.50.

ΓΡΑΜΜΗ ΛΑΥΡΙΟΥ

Ἀναχωρήσεις

Ἐξ Ἀθηνῶν	Ἐκ Λαυρίου
8.45' π.μ.	7.10' π.μ.
3.50' μ.μ.	4.15' μ.μ.

Σ.Π.Α.Π.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΝ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ

(Ἀπὸ 3 Νοεμβρίου)

Ἀναχωρήσεις ἐξ Ἀθηνῶν

6.30 π.μ.	Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Τρίπολιν, Μεγαλόπολιν, Κυπαρισσίαν, Καλάμας.
7.—	» Διὰ Κόρινθον, Καλάβρυτα, Πάτρας, Κυλλήνην, Πύργον, Ὀλύμπια.
8.30	» Τοπικὴ διὰ Κόρινθον.
11.30	» Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Πάτρας,
1.20 μ.μ.	Ταχέια διὰ Πάτρας, κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Σάββατον.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Πατρῶν

7.10 π.μ.	Διὰ Κόρινθον, Ναύπλιον, Ἀθήνας.
8.15	» Ταχέια δι' Ἀθήνας, κατὰ Τρίτην, Πέμπτην, Παρασκευῆς.
11.35	» Διὰ Καλάβρυτα, Κόρινθον, Ἀθήνας.
6.45	» Διὰ Κυλλήνην, Ὀλύμπια, Κυπαρισσίαν, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν.
3.45 μ.μ.	Διὰ Κυλλήνην, Πύργον, Ὀλύμπια

Ἀναχωρήσεις ἐκ Καλαμῶν

7.—π.μ.	Διὰ Κυπαρισσίαν, Πύργον, Πάτρας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν, Ἀθήνας,
12.40 μ.μ.	Διὰ Κυπαρισσίαν, Πύργον, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν.

Ἀφίξεις εἰς Ἀθήνας

2.45 μ.μ.	Ταχέια ἐκ Πατρῶν (τρὶς ὥς ἄνω).
4.40	» Ἐκ Πατρῶν, Τριπόλεως, Ναυπλίου
6.45	» Τοπικὴ ἐκ Κόρινθου.
7.40	» Ἐξ Ὀλυμπίων, Πύργου, Κυλλήνης, Πατρῶν, Καλαβρύτων.
8.20	» Ἐκ Καλαμῶν, Κυπαρισσίας, Μεγαλόπολεως, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

«ΒΙΟΠΑΛΗ»

Ἐφημερὶς σκοποῦσα τὴν διαφώτισιν τῶν πολλῶν μὲ τὸν μᾶλλον ἀρόζοντα πρὸς τὴν ἐπιστήμην τρόπον καὶ σχετικῶς μὲ τὰ κοινωνικὰ καὶ πλουτολογικὰ ζητήματα τῆς καθημερινῆς βιοπάλης ὄλων.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ο. Μ. ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

Συνδρομὴ : Ἐξάμηνος δρ. 5
Ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν. . . » 4,50

Τὰ μηνιαῖα τεύχη ἐκ 30 μεγάλων σελίδων διστηλῶν πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ περίπτερα ἀντὶ λεπτῶν 75.

Γραφεῖα : Ὁδὸς Κάνιγγος 29—Ἀθῆναι

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Α΄ ΤΟΜΟΥ

1 — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1907

Μηνολόγιον	Σελ. 3
Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα	» 4
Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις	» 5
Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις	» 5
Παγκόσμιος ἐπιθεώρησις	» 7
Ποικίλη ἐπιθεώρησις	» 9
Αἱ πρῶται μεγάλοι ἀσκήσεις τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ συνεργάτου τῶν «Ἀθηνῶν»	» 10
Στατιστικὴ τῶν στρατῶν τοῦ κόσμου	» 16
Ἐθνη καὶ φυλαὶ ὑπὸ Π. Καρολίδου καθηγητοῦ τῆς Ἑλλ. ἱστορίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ	» 17
Τὸ θέατρον ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ὑπὸ Ν. Λάσκαρη.	» 25
Ἡ φιλελληνικὴ διαθήκη τοῦ Σανταρόζα ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου Γεν. Ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.	» 29
Τὰ Φαινόμενα τῶν θαλασσῶν μας ὑπὸ Βασιλ. Αἰγινήτου καθηγητοῦ τῆς Ἀνωτέρας Φυσικῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.	» 33
Ἐπαναστάσεις καὶ θρησκεία ὑπὸ Ν. Σαρπτόλου ὑφηγητοῦ τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ	» 37
Λέων Τολστόη (Βιογραφία).	» 38
Ἡ Κληρονομικότης ὑπὸ Μενελάου Σαχορράφου ἱατροῦ καὶ ὑφηγητοῦ	» 41
Ἡ καρδία τῆς Ἰωάννας Διήγημα ὑπὸ Edm. de Amicis	» 44
Ἡ Θρησκεία τῶν πάλαι Αἰγυπτίων ὑπὸ Ἀθανασίου Εὐταξίου	» 47
Ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ὑπὸ Μιλτ. Ἀννίνου Καβαλιεράτου Βουλευτοῦ Σάμης.	» 68
Ρόδακες καὶ Ἀνθέμια ποιήματα ὑπὸ Θρασοῦ. Ζωϊοπούλου	» 74
Ὁ Παλαμήδης ὑπὸ Μετὰλλ. Γ. Λαμπρινίδου	» 77
Στατιστικαὶ πληροσοφαὶ περὶ τῶν Κρατῶν τοῦ Αἴμου	» 87
Ἡ «Βασίλισσα Σαββᾶ» Δρᾶμα εἰς 1 πράξιν ὑπὸ Γ. Β. Τσοκοπούλου	» 89
Ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ δραματικὴ συγγραφεὺς	» 98
Ἡ Χημεία ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ ὑπὸ Γ. Θ. Ματθαιοπούλου ὑφηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ	» 99
Εἰκαστικὰ Τέχναι ὑπὸ Ν. Ἀλεκτορίδου Γραμματέως τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐταιρίας	» 106
Οἱ Ἀνανδροὶ Διήγημα ὑπὸ Ἀγγέλου Τανάγρα. Παγκόσμιος κίνησις (Ἐπιστήμαι—Γράμματα—Τέχναι)	» 109

Οἰκονομικὴ ἐπισκόπησις ἐνὸς μηνός	Σελ. 125
Χρηματιστικὴ ἀγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰω. Φωτίου Τραπεζομεσίτου	» 134
Οἰκογενεακαὶ σελίδες — Διαγωνισμοὶ—Ποικίλα, Εἰδοποιήσεις	» 128-144

2 — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1907

Μηνολόγιον	Σελ. 147
Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα	» 148
Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις	» 149
Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις	» 150
Παγκόσμιος ἐπιθεώρησις	» 151
Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις τοῦ μηνός	» 152
Χρηματιστικὴ ἀγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰω. Φωτίου Τραπεζομεσίτου	» 153
Περὶ φαιδρότητος τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπὸ Γ. Μιστριώτου καθηγητοῦ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ	» 154
Γνώμαι διασήμων ἀνδρῶν περὶ ποιήσεως	» 156
Πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ὑπὸ Μπάμπη Ἀννίνου	» 157
Μεθῶν καὶ Κορώνη ὑπὸ Ἀντωνίου Μομφεράτου δικηγόρου	» 161
Περὶ διοικήσεως καὶ βελτιώσεως τῶν ἐλληνικῶν λιμένων ὑπὸ Ἡλία Ι. Ἀγγελοπούλου Μηχανικοῦ	» 177
Νέα ποιήματα ὑπὸ Ἰω. Πολέμη	» 182
Διατὶ ἐρυθριῶμεν; ὑπὸ Παντιᾶ Μ. Κεράλη	» 185
Αἱ καταστροφαὶ τῆς Καλαβρίας ὑπὸ Α. Δουμά πατρὸς	» 190
Οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Σερβικὸς μῦθος κατὰ μετάφρασιν Ἀλεξ. Κ. Περίκηδου	» 191
Οἱ συνεταιρισμοὶ καὶ ὁ κοινωνικὸς βίος τῶν ζώων ὑπὸ Νικ. Κ. Γερμανοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου	» 193
Οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ Ἀνάμ. Τὸ πλοῖον τοῦ μυστηρίου Διήγημα Η. Wells κατὰ μετάφρασιν Θρασοῦ. Ζωϊοπούλου	» 207
Ἡ παθολογικὴ κληρονομικότης ὑπὸ Μενελάου Σαχορράφου ἱατροῦ	» 212
Ἀνατολικά παραμύθια	» 216
Σοφοκλέους Ἡλέκτρα κατὰ μετάφρασιν Στ. Ι. Βουτυρᾶ	» 217
Περὶ δακτυλιολίθων ὑπὸ Μιλτ. Ἀννίνου Καβαλιεράτου βουλευτοῦ Σάμης	» 239
Τὸ θέατρον ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ὑπὸ Νικ. Λάσκαρη. Ἡ διαβάθμισις τῆς Γενικῆς Παιδείας καὶ ἡ μέση Ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Ἀθαν. Εὐταξίου	» 243

Ἡ Χημεία ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ — τὸ ὕδωρ—
 ὑπὸ Γ. Θ. Ματθαιοπούλου ὑφηγητοῦ . . . Σελ. 265
 Γουρσουζιὰ Διήγημα ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου » 271
 Παγκόσμιος κίνησις . . . » 277
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες — Διαγωνισμοὶ — Ποι-
 κίλα — Εἰδοποιήσεις . . . » 289-304

3 — ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 307
 Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 308
 Σημειώσεις διὰ τὸ 1908. . . . . » 309
 Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907. . . . . » 340
 Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 . . . . . » 344
 Παγκόσμιος Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 . . . . . » 342
 Χρηματιστικὴ Ἄγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φω-
 τίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 314
 Θεατρικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 ὑπὸ τοῦ κ. Ν.
 Λάσκαρη . . . . . » 315
 Ἀθλητικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 . . . . . » 316
 Οἱ Λύκοι τῆς Λευκῆς Ἐπαύλεως Διήγημα τοῦ
 Giovanni Gosta—Μετάφρασις Θρασ. Ζωιο-
 πούλου . . . . . » 349
 Τὸ Δίκαιον εἰς τὰ δημοτικὰ ἄσματα ὑπὸ Νικ. Π.
 Δημητρακοπούλου διηγηθόρου . . . . . » 324
 Ξένα ποιήματα ὑπὸ Θεοδ. Βελλιανίτου Γενικοῦ
 Διευθυντοῦ τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλε-
 γράφων . . . . . » 334
 Ἡ Γελοιογραφία παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὑπὸ Ἀλεξ.
 Μ. Καραλή . . . . . » 336
 Ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1833 ὑπὸ
 Μιλτ. Ἀννίου Καβαλιεράτου βουλευτοῦ
 Σάμης . . . . . » 339
 Διεθνὴ μέτρα περὶ σακχάρους ὑπὸ Γ. Ν. Κοφινᾶ
 τμηματάρχου α' τάξεως τοῦ ὑπουργείου
 τῶν Οἰκονομικῶν . . . . . » 343
 Κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν νομισμάτων ἀπὸ τοῦ
 Κυβερνήτου μέχρι τῆς σήμερον ὑπὸ Ἰω.
 Δ. Τασούλη . . . . . » 346
 Ἡ Παρθένος τῆς Φαλούνης, μεταλλευτικὸν διή-
 γημα ὑπὸ Κ. Μητσοπούλου καθηγητοῦ τοῦ
 Πανεπιστημίου καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Πολυ-
 τεχνείου . . . . . » 349
 Ἡ Χημεία ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ — τὸ πῦρ—
 ὑπὸ Γ. Θ. Ματθαιοπούλου ὑφηγητοῦ . . . » 357
 Ἡ μητριαρχικὴ ἐποχὴ τῶν κοινωπιῶν ὑπὸ Καλ-
 λιρῆρος Παρρῆν διευθυντῆρος τῆς «Ἐφημερί-
 δος τῶν Κυριῶν» . . . . . » 362
 «Ὁ Ἰπτάμενος Παναγᾶς» κωμῳδία μονόπρα-
 κτος ὑπὸ Βασ. Κολοκοτρώνη . . . . . » 363
 Ὑλὴ δὲν ὑπάρχει ὑπὸ Ἰω. Η. Πολίτου ὑφηγη-
 τοῦ τῆς Χημείας . . . . . » 373
 Ὁ Ὄργανοπαίκτης, Πολωνικὸν Διήγημα τοῦ
 Ostoja κατὰ μετάφρασιν Μπάμπη Ἀννίου » 375
 Ρόδακες καὶ Ἀνθέμια, Ποιήματα ὑπὸ Θρασυβ.
 Ζωιοπούλου . . . . . » 382
 Αἱ Σοφαὶ Γυναῖκες ὑπὸ Σπ. Παπαγεωργίου
 ὑφηγητοῦ τῆς Ἑβραϊκῆς . . . . . » 384
 Οἱ συνεταιρισμοὶ καὶ ὁ κοινωπικὸς βίος τῶν ζῶων
 —Οἱ μόνιμοι συνεταιρισμοὶ τῶν Πιθήκων—

ὑπὸ Νικ. Γερμανοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ζωο-
 λογικοῦ Κήπου . . . . . Σελ. 390
 Ὁ Βουδδισμὸς ὑπὸ Ἀθ. Εὐταξίου . . . . . » 397
 Παγκόσμιος Κίνησις . . . . . » 409
 Τραγούδια τῆς Νεαπόλεως — Maria Mari! διὰ
 κλειδοκύμβαλον καὶ ἄσμα . . . . . » 425
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες.—Παιδαγωγικὰ ζητήματα
 —Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς— Ὁ Συρ-
 μὸς καὶ τὸ Καλλυντήριον τῶν Κυριῶν—
 Ἱατρικὰ Δελτία — Πρακτικαὶ Γνώσεις —
 Γινώμαι καὶ Παροιμίαι — Μικροὶ Διαγωνι-
 σμοὶ — Ποικίλα — Εἰδοποιήσεις . . . » 417-432

4 — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 435
 Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 436
 Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 437
 Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 438
 Παγκόσμιος Ἐπιθεώρησις . . . . . » 440
 Χρηματιστικὴ Ἄγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φω-
 τίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 442
 Ἡ ἐν Ἀθῆναις Ἀμερικανικὴ Σχολὴ τῶν Κλασ-
 σικῶν σπουδῶν . . . . . » 443
 Αἱ Ζωγραφίαι τῶν Παγασῶν ὑπὸ Α. Σ. Ἀρβα-
 νιτοπούλου ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων Θεσ-
 σαλίας . . . . . » 445
 Ἡ Φύσις ὑπὸ Δ. Αἰγινήτου Διευθυντοῦ τοῦ Ἀ-
 στεροσκοπείου καὶ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπι-
 στημίου . . . . . » 449
 Ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ Γαλ. Στρατοῦ . . . . . » 453
 Ἡ Λαογραφία τῆς Σταφίδος ὑπὸ Σπ. Δὲ Βιάζη » 459
 Ἡμεδαπαὶ τοπογραφίαι ὑπὸ Σπ. Παγανέλη . . » 471
 Ὁ Χρυσὸς ὑπὸ Κωνστ. Μητσοπούλου καθηγη-
 τοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Διευθυντοῦ τοῦ
 Πολυτεχνείου . . . . . » 475
 Περὶ Ἐπιστημονικῶν Ὁρῶν ὑπὸ Ὁθων. Α. Ρου-
 σσοπούλου Διευθυντοῦ τῆς Ἐμπορικῆς καὶ
 Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας . . . . . » 486
 Εὐρύτιδου Φοίνισσαι κατὰ μετάφρασιν Στ. Ι.
 Βουτυρᾶ . . . . . » 489
 Ρόδακες καὶ Ἀνθέμια, Ποιήματα ὑπὸ Θρασ.
 Ζωιοπούλου . . . . . » 516
 Ἡ Γεφυρωτικὴ παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις ὑπὸ Γεωργ.
 Β. Γράβαρη ὑπολογαγοῦ τοῦ Μηχανικοῦ
 καὶ καθηγητοῦ τῆς Ἐφηρμοσμένης Μηχα-
 νικῆς παρὰ τῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων . . » 519
 Ὁ Φούλτων καὶ οἱ Συναγωνισταὶ τοῦ ὑπὸ Wil-
 liam J. Roe.—Μετάφρασις Κων. Καλλιγα-
 κάκη . . . . . » 524
 Ἡ Κατάρτα Διήγημα τοῦ Οὐγγρου συγγραφέως
 V. Racosy κατὰ μετάφρασιν Θρασυβούλου
 Ζωιοπούλου . . . . . » 528
 Ἀπόπειρα Ἀλώσεως τοῦ Ναυπλίου Ἀποτυχούσα
 ὑπὸ Μιχ. Γ. Λαμπρινίδου . . . . . » 525
 Ἡ Νεράδα τοῦ Μεσημεριοῦ ὑπὸ Ἀγγέλου Τα-
 νάγρα . . . . . » 530
 Ὁ Δαβὶδ ὡς Συνθέτης ὑπὸ Θεοφράστου Ι. Σα-
 κελλαρίδου μουσικοσυνθέτου . . . . . » 534
 L'OEILLET-ROUGE Ἀδόμνος Βαλλισμὸς, διὰ

6 — ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1908

κλειδοκύμβαλον καὶ ἄσμα. Στίχοι Maurice
 de Féraudy—Μουσικὴ Rodolphe Berger. . Σελ. 536
 Παγκόσμιος Κίνησις—Ἐπιστήμαι—Γράμματα—
 Τέχναι . . . . . » 540
 Οἰκογενεακαὶ Σελίδες — Παιδαγωγικὰ ζητή-
 ματα — Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς — Ὁ
 Συρμὸς καὶ τὸ Καλλυντήριον τῶν Κυριῶν—
 Ἱατρικὰ Δελτία, Πρακτικαὶ Γνώσεις—Γινώ-
 μαι καὶ Παροιμίαι—Μικροὶ Διαγωνισμοὶ—
 Ποικίλα — Εἰδοποιήσεις 545-560

5 — ΜΑΡΤΙΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 563
 Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 564
 Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις . . . . . » 565
 Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις . . . . . » 566
 Παγκόσμιος ἐπιθεώρησις . . . . . » 571
 Χρηματιστικὴ ἄγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φω-
 τίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 575
 Οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνοι . » 576
 Γεννηθῆτω φῶς ὑπὸ Γ. Ν. Κατζιδάκη καθηγητοῦ
 τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου . . . . . » 577
 Τιμαὶ καὶ προβάδιμα ἐν τῇ ὑπαλληλικῇ ἱεραρ-
 χίᾳ ὑπὸ Χρ. Παλαμᾶ Νομάρχου Ἀχαΐας . . » 588
 Ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Θουκυδίδου ὑπὸ
 Παντιᾶ Μ. Καραλή . . . . . » 593
 Ἡ θάλασσα, τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους
 ὑπὸ Δημ. Ν. Παπαμιχαλοπούλου Νομ.
 Συμβούλου τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν . » 609
 Ἡ πρωτομαρτίᾳ ἢ τὸ χελιδόνι ποίημα Ἀριστο-
 τέλους Βαλαωρίτου . . . . . » 612
 Τὰ φαινόμενα τοῦ ἐγκλήματος παρὰ τοῖς φυτοῖς
 καὶ τοῖς ζῴοις, ἐκ τῆς «Ἐγκληματοῦ» τοῦ
 Καίσαρος Λομπρόζο κατὰ μετάφρασιν Μπά-
 μπη Ἀννίου . . . . . » 614
 Ὁ βράχος τοῦ ἀετοῦ Διήγημα τοῦ Μ. Ρ. Shiel
 κατὰ μετάφρασιν Θρασυβούλου Ζωιοπούλου » 617
 Αὐτοκρατορικοὶ ἔρωτες, Ἱστορικὴ τραγωδία εἰς
 πράξεις πέντε, ὑπὸ Κ. Ι. Ἀγγελοπούλου. » 625
 Συνοπτικὴ Ἱστορία τῆς Κρήτης εἰς χρονολογίαν
 Ἡ γεωγραφικὴ κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ τοὺς
 νεωτέρους χρόνους ὑπὸ Γεωργ. Β. Γράβαρη
 ὑπολογαγοῦ τοῦ Μηχανικοῦ καὶ καθηγητοῦ
 τῆς Ἐφηρμοσμένης Μηχανικῆς παρὰ τῇ
 Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων . . . . . » 657
 Γενικὸς πίναξ τῶν κατοικῶν τοῦ Κράτους . . » 660
 Ἐνδιαφέρουσα ἐφευρέσις ὑπὸ Πολ. Κ. Χατζη-
 δημητρίου χημικοῦ καὶ Μεταλλειολόγου ἐν
 Βελγίῳ . . . . . » 664
 Ὁ Ὀμιλος τῶν Ἐκδρομῶν . . . . . » 664
 Παγκόσμιος κίνησις—Ἐπιστήμαι—Γράμματα—
 Τέχναι . . . . . » 667
 Στατιστικὰ τῶν πέντε Ἡπείρων . . . . . » 671
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες — Παιδαγωγικὰ ζητήματα
 Λησμονημένοι στίχοι—Ἡ Μαγειρικὴ τῆς
 Οἰκοκυρᾶς — Ὁ συρμὸς καὶ τὸ καλλυντή-
 ριον τῶν κυριῶν.—Ἱατρικὰ δελτία—Πρα-
 κτικαὶ γνώσεις—Γινώμαι καὶ παροιμίαι—
 Μικροὶ διαγωνισμοὶ — Ποικίλα — Εἰδο-
 ποιήσεις . . . . . » 673-688

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 694
 Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 692
 Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις . . . . . » 693
 Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 694
 Παγκόσμιος Ἐπιθεώρησις . . . . . » 699
 Χρηματιστικὴ Ἄγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου
 Φωτίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 702
 Ἀνάμνησις τοῦ Βίσμαρκ, Μία ἀληθὴς ἱστορία
 ὑπὸ Λίζας Λόττ . . . . . » 703
 Ἐμπορικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα ὑπὸ Σπυρ.
 Στάη πρῶτον ὑπουργοῦ, βουλευτοῦ Κυθέρων » 705
 Τὰ ἐστεμμένα θύματα . . . . . » 712
 Τὸ σιδηροπαγὸς σκιρροκονίαμα καὶ αἱ ποικίλαι
 αὐτοῦ ἐφαρμογαὶ ὑπὸ Ἡλία Ι. Ἀγγελοπού-
 λου μηχανικοῦ . . . . . » 713
 Ἡ Καμόρρα, Διήγημα Ἀρθούρου Μόρισσον κατὰ
 μετάφρασιν Μπάμπη Ἀννίου . . . . . » 728
 Αἱ φυλαὶ ἐν Τουρκίᾳ . . . . . » 743
 Καλλιόπη Σπ. Παπαλεξοπούλου ὑπὸ Μιχ. Γ.
 Λαμπρινίδου . . . . . » 744
 Ἀκόμη τρεῖς θάνατοι ὑπὸ Λέοντος Τολστόη,
 μετάφρασις Ἀγαθοκλέους Κωνσταντινίδου . » 755
 Ὁ Ἀναρχικὸς Διήγημα Victor Jaccou κατὰ
 μετάφρασιν Θρ. Ζωιοπούλου . . . . . » 774
 Ὁ Ἔνος ὑπὸ Pierre Wolf . . . . . » 774
 Ἡ Κόμησσα Δουβαρρὺ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ
 Τέλη Ν. Πετράλη . . . . . » 775
 Μὲ τὴν Δούζε ὑπὸ Μάρκος Φύρστεν-βαίρτερ . » 787
 Τὸ Οὐίστ καὶ τὸ Μπρίτζ . . . . . » 789
 Παγκόσμιος Κίνησις — Ἐπιστήμαι — Γράμματα
 — Τέχναι . . . . . » 796
 Τὸ Γυναικεῖον Κίνημα ἐν Σουηδίᾳ . . . . . » 799
 Οἰκογενεακαὶ Σελίδες—Παιδαγωγικὰ ζητήματα
 —Ποιήματα — Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυ-
 ρᾶς— Ὁ Συρμὸς καὶ τὸ Καλλυντήριον τῶν
 Κυριῶν—Ἱατρικὰ Δελτία—Πρακτικαὶ Γνώ-
 σεσις—Γινώμαι καὶ Παροιμίαι—Μικροὶ Δια-
 γωνισμοὶ— Ποικίλα— Εἰδοποιήσεις. . . » 801-816

7 — ΜΑΪΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 819
 Τὰ μεγαλειότερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 820
 Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις . . . . . » 821
 Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις . . . . . » 822
 Παγκόσμιος ἐπιθεώρησις . . . . . » 823
 Χρηματιστικὴ ἄγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φω-
 τίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 824
 Σφαγεῖα καὶ ζωαγοραὶ ὑπὸ Ν. Μάζη ἀρχιτέκτο-
 νος—Μηχανικοῦ . . . . . » 825
 Εἰς τὴν νῆσον τῆς Ναυσικᾶς Περιγραφή ὑπὸ
 τοῦ κ. Φ. Ἐνγκελ συντάκτου τοῦ «Τάγκε-
 μπλαττ» τοῦ Βερολίνου . . . . . » 828
 Εἰς τὰ χωρία τῆς Κερκύρας. Περιγραφή τοῦ
 κ. Ἀλφ. Ὀλτσαμποκ συντάκτου τοῦ «Ἐγ-
 χωρίου Ἀγγελοπόρου» τοῦ Βερολίνου. . » 830
 Ἡ Μάλτα διήγημα τοῦ κ. Ἰω. Λ. Χατζηδημη-
 τρίου, βραβευθὲν εἰς τὸν συγγραφικὸν δια-
 γωνισμὸν . . . . . » 833

Προκήρυξις νέου συγγραφικῶν διαγωνισμάτων . . . Σελ. 837
 Ὁ μικρὸς Νεῖλος διήγημα τοῦ Δανου συγγραφέως Ριχάρδου Γένσεν. . . . . » 838
 Ὁ Γίγας τοῦ Ρώσσου διηγηματογράφου Λεωνίδα Ἀνδρέϊεφ . . . . . » 840
 Ἀσπασία ἡ τοῦ Περικλέους ἱστορικὴ μελέτη ὑπὸ Ἀθαν. Εὐταξίου . . . . . » 841
 Ποία ἡ Αἴγυπτος τῆς σήμερον ὑπὸ Ζεᾶν Δ' Ἰβραί. » 865
 Ὁ ἔρωσ.—Ἱστορία καλλιτεχνῶν τοῦ Δανου συγγραφέως Μπαίργε Γιάνσεν. . . . . » 869
 Ἡ φυσικὴ μόρφωσις τῆς γυναικὸς ὑπὸ Μ. Μωυσείδου ἱατροῦ . . . . . » 871
 Ὁ λογαριασμὸς τοῦ ἱατροῦ. Διήγημα τοῦ Ἰσπανοῦ συγγραφέως Γ. Λάζαρος . . . . . » 874
 Ὁλόκληρον τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Τολστόη . . . . . » 876
 Αἱ ἰδέαι τῆς κυρίας Ὠδραί. Δρᾶμα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ (υἱοῦ), κατὰ μετάφρασιν Μπάμπη Ἀννίνου. . . . . » 881
 Ἱστορία τῆς ἀρχαίας Γεωγραφίας ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη . . . . . » 916
 Παγκόσμιος Κίνησις — Ἐπιστήμαι — Γράμματα — Τέχναι . . . . . » 934
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες—Παιδαγωγικὰ ζητήματα — Ποιήματα—Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς—Ὁ συρμὸς καὶ τὸ καλλυντήριον τῶν κυριῶν—Ἱατρικὰ δελτία—Πρακτικαὶ γνώσεις—Γνώμαι καὶ παροιμίαι—Μικροὶ Διαγωνισμοὶ—Ποικίλα—Εἰδοποιήσεις . . . » 937-944

8—ΙΟΥΝΙΟΥ 1908

Μηνολόγιον . . . . . σελ. 947
 Τὰ μεγαλεῖτερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 948
 Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις . . . . . » 949
 Παγκόσμιος ἐπιθεώρησις . . . . . » 950
 Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις «Τὸ Ἀλβανικὸν ζήτημα» ὑπὸ Γ. Σκαλιέρη. . . . . » 951
 Χρηματιστικὴ ἀγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φωτίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 958
 Παγκόσμιος κίνησις—Ἐπιστήμαι—Γράμματα—Τέχναι . . . . . » 959
 Τίμων ὁ Ἀθηναῖος Τραγωδία τοῦ Σαίξπηρ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Μιχαήλ Ν. Δαμηράλη. — Προλεγόμενα . . . . . » 961
 Ἡ τραγωδία . . . . . » 968
 Ἡ φραγκικὴ κατάκτησις τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ Γουλιέλμου Μύλλερ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Γεωργίου Μαρίνου. . . . . » 1003
 Ἡ δημοσιογραφία εἰς τὸ Πανεπιστήμιον (Ἀναμνήσεις ἐκ Γερμανίας) ὑπὸ Δημ. Πετρακάκου . . . . . » 1012
 Ὁ ἀποχαιρετισμὸς Ὀλλανδικὸν διήγημα ὑπὸ Φ. Ρόσοδορπ . . . . . » 1015
 Ἀραβωνισμένοι, Σουηδικὸν διήγημα ὑπὸ Ἄρντ. Μπράνδ . . . . . » 1016
 Ὁ Εὐθύμοσ Μπουφφαλάκο γαλλικὸν διήγημα ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀνατόλ Φράνς. . . » 1018
 Διάσμητοι Παρισινὰ Αἰθουσαί. Ἱστορικαὶ σελίδες ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Τ. Πετσάλη. . . . » 1019

Ἡ Θεραπεία τοῦ Λόρδου Πέρσε διήγημα τοῦ Ριχάρδου Φεϊδλερ . . . . . Σελ. 1024
 Ἱστορία τῆς Ρωσικῆς Μουσικῆς . . . . . » 1026
 Εὐτυχὴς Ἀνθρωπὸς Ρουμανικὸν διήγημα ὑπὸ Γ. Λ. Καραγιάνε . . . . . » 1028
 Μία νίκη τῶν Γερμανίδων. Ἱστορία τοῦ γυναικείου κινήματος κατὰ μετάφρασιν καὶ μετὰ σχολίων τοῦ κ. Δ. Χατζοπούλου . . . . » 1031
 Φιλολογικαὶ ἀπώλειαι—Φραγκίσκος Κοππέ . . » 1034
 Τὰ ἐγκλήματα τῶν ζώων ὑπὸ Καίσαρος Λομπρόζο κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Μπάμπη Ἀννίνου . . . . . » 1035
 Ἡ Χημεία ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ—ἡ γῆ—ὑπὸ Γ. Θ. Ματθαιοπούλου ὑφηγητοῦ. . . . » 1038
 Φυσιολογία τῆς γλώσσης. Ἐπιστημονικὴ μελέτη ὑπὸ τῆς ἱατροῦ κυρίας Ἀγγελικῆς Παναγιωτάτου . . . . . » 1043
 Τὰ καθήκοντα τῶν φιλελλήνων ἐν τῇ συγχρόνῳ πολιτικῇ, ἡ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Ἑορτῶν τῶν «Ἀθηνῶν» γενομένη διάλεξις τοῦ κ. Α. Λαλία Πατερόνστρο . . . . . » 1055
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες—Παιδαγωγικὰ ζητήματα — Ποιήματα—Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς — Ὁ Συρμὸς καὶ τὸ Καλλυντήριον τῶν Κυριῶν—Ἱατρικὰ Δελτία—Πρακτικαὶ Γνώσεις—Γνώμαι καὶ Παροιμίαι—Μικροὶ Διαγωνισμοὶ—Ποικίλα—Εἰδοποιήσεις . . . 1059-1072

9—ΙΟΥΛΙΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 1075
 Τὰ μεγαλεῖτερα τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα . . » 1076
 Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1077
 Παγκόσμιος Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1077
 Χρηματιστικὴ Ἀγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φωτίου τραπεζομεσίτου . . . . . » 1078
 Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρησις «Τὸ Ἀλβανικὸν Ἀλφαβητάριον» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κ. Σκαλιέρη . . » 1079
 Ἀλβανικὴ Τανταλίδεος Γενεὰ ὑπὸ Ε. Schulz . . » 1085
 Αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ βουλευτηρίου . . . . » 1088
 Σημείωμα «Περὶ τῶν θανατωθέντων ἐν Κων)πόλει ἀπὸ Μαρτίου μέχρι Ἰουλίου 1821 ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου Γεν. Ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης . . . . . » 1089
 Ἱστορικαὶ ἡμέραι «Ὁ θάνατος Λουδοβίκου τοῦ Ἀλυσμονήτου» ἐκ τῶν τοῦ Κάρλαυλ . . » 1092
 Ἡ Μονεμβασία ἐπὶ τῶν φραγκικῶν χρόνων 1204-1540 ὑπὸ Γ. Μύλλερ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Π. Δ. Καλογεροπούλου Ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς . . . . . » 1096
 Ἀνατολικά Παραμύθια «Ὁ Βεζύρης καὶ τὰ πουργιὰ» . . . . . » 1104
 Ἄσμα Ἄσμάτων μονόπρακτον δράματιον τοῦ Καβαλλόττι κατὰ μετάφρασιν ἔμμετρον τοῦ κ. Γ. Ε. Φακίρη . . . . . » 1105
 Δανικὴ Φιλολογία ὁ Ὀλγερ Δράχμανν . . . » 1117
 Ἀπέθανε καὶ τὴν ἔθαψαν, διήγημα τοῦ Ὀλγερ Δράχμανν . . . . . » 1120
 Ἡ Χημεία ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ «Ἡ κυκλοφορία τῶν στοιχείων» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Θ.

Ματθαιοπούλου ὑφηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ . . . . . Σελ. 1124
 Ἡ πάλαι καὶ νῦν Περσία ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καρολίδου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου . . . » 1129
 Στατιστικαὶ πληροφορίες περὶ Περσίας . . . » 1131
 Ρόδακες καὶ Ἀνθέμια ποιήματα ὑπὸ τοῦ κ. Θρ. Ζωιοπούλου . . . . . » 1132
 Τὸ Βουλγαρικὸν θέατρον . . . . . » 1135
 Λαβύρινθος ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μ. Καράλη . . . » 1137
 Ἡ ἐργασία τοῦ κληῖρου ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Χρ. Τσπετάκη . . . . . » 1140
 Οἱ Φαρσούλακες διήγημα ὑπὸ Ρ. Ραπίς-Λαμόττ . . . . . » 1148
 Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ὑπὸ τοῦ κ. Π. Π. Οικονόμου παιδαγωγοῦ . . . . . » 1151
 Ἡθῆ καὶ ἔθιμα. (Πῶς καιοῦσι τοὺς νεκροὺς οἱ Ἴνδοί) . . . . . » 1155
 Παγκόσμιος κίνησις—Ἐπιστήμαι—Γράμματα—Τέχναι . . . . . » 1156
 Μυστηριώδεις συνδυασμοὶ (ὁ ἀρ. 7) . . . . . » 1164
 Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας (οἱ πρόεδροί) . . » 1165
 Ἡ γλώσσα ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Σακελλαρίου . . . . . » 1165
 Τί τρώγουσι καὶ τί πίνουσιν οἱ διάφοροι λαοί . » 1167
 Ἐπιστημονικὰ ζητήματα «Ἡ Ἀρτηριοσκληρωσις» ὑπὸ τοῦ κ. Π. Λαζαρίου . . . . . » 1169
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες—Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς — Μικροὶ διαγωνισμοὶ — Ποικίλα — Εἰδοποιήσεις 1173-1180

10—ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 1182
 Τὰ μεγαλεῖτερα Ἱστορικὰ Γεγονότα. . . . . » 1183
 Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1184
 Παγκόσμιος Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1185
 Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1186
 Χρηματιστικὴ ἀγορὰ Ἀθηνῶν ὑπὸ Ἰω. Φωτίου τραπεζομεσίτου. . . . . » 1187
 Τὸ Πρῶτον Συνταγματικὸν Προσχένημα. Ἐντυπώσεις ἐκ Κων)πόλεως ὑπὸ Γ. Δ. Κορομηλά. . . . . » 1189
 Ἡ Μεσαιωνικὴ Νεκρόπολις τοῦ Πάρωνος—Τὸ Γεράκι: ὑπὸ Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου ἐφόρου τῶν Μεσαιωνικῶν Ἀρχαιοτήτων. . . . . » 1197
 Ὁ «Μαῦρος» τοῦ Λαμίκ διήγημα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ . . . . . » 1217
 Ἡ ψῆφος τῶν γυναικῶν. . . . . » 1218
 «Ρόδακες καὶ Ἀνθέμια» ποιήματα ὑπὸ Θρατυβ. Ζωιοπούλου. . . . . » 1220
 Ποῖα ἔργα ἑλληνικὰ παρεστάθησαν ὑπὸ Νικ. Ι. Λάσκαρη . . . . . » 1222
 Ἡ πρωτογενὴς ναυτιλία . . . . . » 1226
 Ἡ Ἀρσινόη τραγωδία εἰς 5 πράξεις ὑπὸ Θ. Α. Θωμᾶ, τυχοῦσα τοῦ Α' βραβείου τοῦ Παντελείδου δραματικοῦ ἀγῶνος τῆ 8 Ἰουνίου 1908 » 1229
 Τὰ Φαντάσματα. Κρητικὸν διήγημα ὑπὸ Μ. Ε. Σακλαμπανάκη. . . . . » 1267
 Ὁ Βόσπορος ὑπὸ Ἐδμ. Δε' Ἀμίτσις. . . . Σελ. 1271

Θεσσαλικά παραδόσεις ὑπὸ Δ. Α. Χατζηγιάνη Σελ. 1277
 Μεσσηνιακαὶ Παραδόσεις ὑπὸ Θ. Γουνῆ. . . . » 1280
 Κατακλυσμός καὶ Ὀντογονία ὑπὸ Γ. Α. Β. . . . » 1284
 Μοναχικὰ Τάγματα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ Σ. Παπαγεωργίου καθηγητοῦ τῆς Ἑβραϊολογίας . . . . . » 1286
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες—Διαγωνισμοὶ — Ὁ συρμὸς — Παγκόσμιος κίνησις — Ποικίλα — Εἰδοποιήσεις. 1293-1308

11—ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1908

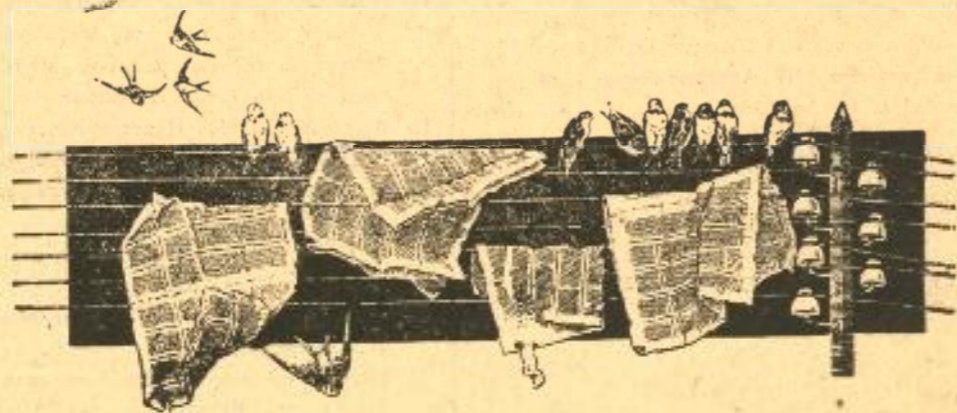
Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 1311
 Τὰ μεγαλεῖτερα Ἱστορικὰ Γεγονότα. . . . . » 1312
 Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1313
 Ἐσωτερικὴ Ἐπιθεώρησις . . . . . » 1313
 Ἡ Αἰμόφυτος Περιστερὰ Διήγημα JEAN VERRIER. . . . . » 1314
 Ὁ Νεοσύλλεκτος Διήγημα Ἐδμόνδου Δε' Ἀμίτσις. . . . . » 1318
 Σιγισμούνδος Πανδόλφος Μαλατέστας ὑπὸ Ἀντωνίου Μομφερράτου δικηγόρου. . . . . » 1325
 Τὰ Ρωμαϊκὰ Ὑδραγωγεῖα ὑπὸ Γεωργίου Β. Γράβαρη ὑπολογαγοῦ τοῦ Μηχανικοῦ καὶ καθηγητοῦ τῆς Ἐφηρμοσμένης Μηχανικῆς παρὰ τῆ Σχολῆ τῶν Εὐελπίδων. . . . . » 1347
 Τὸ Ἀριστούργημα τοῦ Πλάστου Νεοελληνικὸς μονόλογος ὑπὸ Ἰωάννου Γ. Φραγκιά. . . » 1350
 Θεοκρίτου καὶ Βιργιλίου Σύγκρισις ὑπὸ Δρος Ν. Λιβαδά . . . . . » 1357
 Εἰς τὰ Χεῖλη τῆς Ἀβύσσου Διήγημα ὑπὸ Θρατυβούλου Ζωιοπούλου. . . . . » 1366
 Ἡ Σερενάτα τοῦ Μόζαρτ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Κ. Γιαννακάκη. . . . . » 1369
 Ἡ γένεσις τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Mahaffy, ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ἰωάννου Χριστοσάκη . . . . . » 1372
 Στὰ Παραπήγματα. Κωμῳδία εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Ν. Ι. Λάσκαρη καὶ Μ. Γιαννουκάκη . . » 1375
 Οἰκογενεακαὶ σελίδες. — Παιδαγωγικὰ ζητήματα. — Ἡ Μαγειρικὴ τῆς Οἰκοκυρᾶς. — Ἱατρικὰ δελτία. — Πρακτικαὶ γνώσεις. — Γνώμαι καὶ παροιμίαι. — Μικροὶ διαγωνισμοὶ.—Ποικίλα.—Εἰδοποιήσεις . . . 1407-1412

12—ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1908

Μηνολόγιον . . . . . Σελ. 1415
 Φοβερὸν ἡμερονύκτιον. Διήγημα ὑπὸ Μ. U. Shillibéer κατὰ μετάφρασιν Κ. Π. Θανέμη . . » 1417
 Πρὸς ταξιδιωτὰς παραίνεσις ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἱατροῦ Ραοὺλ Βλονδέλ κατὰ μετάφρασιν Α. Ν. Πετσάλη. . . . . » 1424
 Παντοδαπὰ φιλολογικὰ παρατηρήσεις ὑπὸ Κωνστ. Σ. Κόντου καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ . . . . . » 1429
 Ἡ Ναυπλία κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς καὶ βυζαντινοὺς χρόνους ὑπὸ Μιχαήλ Γ. Λαμπρινίδου » 1441
 Ἡ παρακράτησις ἐν Βραζιλίᾳ ὑπὸ Ἀριστομ. Θεοδωρίδου . . . . . » 4449

Βιβλιοθήκαι άλλοῦ καὶ ἐδῶ ὑπὸ Δ.τμ. Μάργαρη. Σελ.	1456	Ἄληθής πατριώτης. Διήγημα Adrien Maxime	
Τὸ θέατρον εἰς τὴν Περσίαν . . . . . »	1458	κατὰ μεταφράσιν Κοσμῆ Π. Θανέμη . . Σελ.	1476
Ἡ ὑγεία διὰ τῆς ἀσκήσεως ὑπὸ Θερασυβούλου		Ἡ Βράκα. Ἱστορικὴ μελέτη ὑπὸ Γ. Ἰακ. Κα-	
Ζωισπούλου πτυχιούχου τῆς Σχολῆς τῶν		λαΐσακη . . . . . »	1481
Γυμναστίων . . . . . »	1460	Κόσμος καὶ Ἠμίκοσμος. Κοινωνικὸν ὄραμα εἰς	
Τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια ὑπὸ Γεωργίου Β. Γρά-		πράξεις τρεῖς ὑπὸ Μιλτ. Ἰωσήφ, βραβευθὲν	
βαρη ὑπολογαγοῦ παρὰ τῆ Ἐπιθεωρήσει		εἰς τὸν Παντελίδειον Διαγωνισμὸν τοῦ 1908 . . . . . »	1489
τοῦ Μηχανικοῦ καὶ καθηγητοῦ παρὰ τῆ		Οἰκογενειακαὶ σελίδες . . . . . »	1514
Σχολῆ τῶν Εὐελπίδων . . . . . »	1466	Γενικὸς πίναξ τῶν περιεχομένων τῶν 12 παραρ-	
Ἡ σχολικὴ χειροτεχνία ὑπὸ Χρυσάνθου Τσπε-		τημάτων τοῦ Α'. τόμου . . . . . »	1517
τάκη Ἀρχιμανδρίτου . . . . . »	1471	Ποικίλα—Εἰδοποιήσεις . . . . . »	1522-1524

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : Ἐν Λονδίῳ (22 Fenchurch street), Ἀλεξανδρεία, Καῖρφ, Χαρτοῦμ (Σουδάν), Κωνσταντινουπόλει (Γαλατᾶ καὶ Σταμποῦλ), Σμύρνη, Θεσσαλονίκη, Καβάλλα, Πειραιεῖ, Πάτρας, Βόλφ, Σύρφ, Καλάμαις, Χανίοις, Ἡρακλείφ, Ρεθύμνη (Κρήτης).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 30ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον καὶ Τράπεζαι . . . . . Δρ.	7,510,502.68
Διαθέσιμα παρὰ ταῖς ἐν Εὐρώπῃ Τρ. εἰς χρ.	» 6,517,470.40
Συναλλάγματα ἐν Χαρτοφυλακίῳ καὶ χρυσῶς	» 4,579,010.22
Προεξοφλήσεις . . . . . »	14,382,989.67
Τρέγοντες λ)σμοὶ	
ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων . . . . . »	54,096,748.65
ἐπὶ ἐμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων . . . . . »	24,208,109.33
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων . . . . . »	9,487,843.93
Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων . . . . . »	3,045,445.22
Προσωρινοὶ λ)σμοὶ (Ἵποκαταστήματα καὶ Ἀνταποκρίται)	» 18,051,294.73
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια . . . . . »	13,730,505.99
Ὁμολογίαι Ἐθνικῶν Δανείων καὶ Δάνεια εἰς Δήμους, λιμένας καὶ λοιπὰ	
Νομικὰ πρόσωπα . . . . . »	5,814,486.70
Κτήματα Τραπεζῆς . . . . . »	3,071,903.22
Ἐγκατάστασις καὶ ἐπιπλα Κεντρικοῦ καὶ Ἵποκαταστημάτων . . . . . »	727,145.56
	Δρ. 166,023,456.45

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἐταιρικὸν . . . . . Δρ.	40,000,000.—
Ἀποθεματικὸν τακτικὸν . . . . . »	8,915,000.—
» ἑκτακτὸν . . . . . »	500,000.—
Ὁμολογίαι φρ. χρ. 2 1)2 ἑκατ. ἐξοφλητέαι τῆ 1ῃ Ἰουλίου 1924 . . . . . »	2,725,000.—
Καταθέσεις εἰς χρυσὸν καὶ δραχμάς . . . Δρ. 75,443,036.40) . . . . . »	81,518,129.15
Ταμειυτήριον . . . . . » 6,075,092.75) . . . . . »	
Ταμείον συντάξεων ὑπαλλήλων . . . . . »	439,124.65
Ἐξωτερικοὶ λ)σμοὶ εἰς χρυσὸν . . . . . »	30,025,130.04
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι . . . . . »	1,159,488.64
Γραμμάτια εἰσπραχθέντα καὶ μῆπω ἐκκαθαρισθέντα . . . . . »	560,435.97
Μερίσματα πληρωτέα . . . . . »	181,148.—

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Δρ. 166,023,456.45

Z. K. ΜΑΤΣΑΣ

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου

Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ Προεξοφλήσεις, Εἰσπράξεις γραμματίων, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων. Ἀνοίγει τρεχομένους λογαριασμοὺς ἠγγυημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεζιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφερωτάτους ὄρους, Δέχεται χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν ἀντι ἐλαχίστων δικαιωμάτων, Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια εἰς ἰδιώτας, Δέχεται καταθέσεις χρημάτων εἰς χρυσὸν καὶ τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα τόκον :

- 3 ο)ο εἰς πρώτην ζήτησιν
- 3 1)2 ο)ο διὰ καταθέσεις ἕξ μηνῶν
- 4 ο)ο » » ἐνὸς ἔτους
- 5 ο)ο » » δύο ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Διὰ τὰς εἰς τὸ Ταμειυτήριόν της, λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, καταθέσεις ὡς καὶ διὰ τὰς χάριν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, πληρῶνει τόκον 4 ο)ο.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
 ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
 ΜΕΛΗ ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΙ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πωλούμενον χωριστά τιμάται :

Έν τῷ Έσωτερικῷ δραχ. 2 καὶ ἐν τῷ Έξωτερικῷ φρ. χρ. 2.50

Έλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν